

P.D. Ouspensky

İNSANIN GERÇEĞİ

"KENDİNİ BİLMEK"

(RM)

P. D. OUSPENSKY

İNSANIN GERÇEĞİ "KENDİNİ BİLMEK"

Çevirenler:
Ali Belbez
Erol Konyalıoğlu

Ruh ve Madde Yayınları

In Search Of The Miraculous

Bu Kitabın Yayın Hakkı

© **Metapisişik Tetkikler ve İlmî Araştırmalar Derneğine ait olup derneğin izni ile Ruh ve Madde Yayıncılık ve Sağlık Hizmetleri A.Ő. tarafından yayınlanmıştır.** Dernekten ve Ruh ve Madde Yayıncılık ve Sağlık Hizmetleri A.Ő.'den yazılı izin alınmadan hiçbir alıntı yapılamaz

1. *Baskı: İstanbul 1989*
2. *Baskı: İstanbul 1994*
3. *Baskı: İstanbul 2008*
4. *Baskı: İstanbul 2010*

ISBN: 978-975-8007-29-5

Kapak: Ferda Gürsoy

Yayıncı Sertifika No: 11225

İç - Kapak Baskı ve Cilt

Boraks Matbaacılık ve Ambalaj San. ve
Tic. Paz. Ltd. Őti.

Maltepe Mah. Gümüşsuyu Cad. Çiftelahavuzlar Yolu
Siteyolu sok. No.8

34160 Maltepe/Zeytinburnu/İST.

Tel & Faks: +90.212. 567 78 62 - 567 64 26 - 567 54 70

<http://www.boraks.com>

Yayın

Ruh ve Madde Yayıncılık ve Sağlık Hizmetleri A.Ő.

Hasnun Galip Sok. Pembe Çıkmazı No: 4, D: 9

80060 Beyoğlu/İSTANBUL

Tel:(0.212) 243 18 14 - 249 34 45 • Faks:(0.212) 252 07 18

http: www.ruhvemadde.com • e-mail: info@ruhvemadde.com

İÇİNDEKİLER

Sunuş.....	11
Birinci Bölüm	
İNSANIN BUGÜNKÜ DURUMU	15
A-İNSAN UYUMAKTADIR	15
B-İNSAN DIŞ TESİRLERİN YÖNETTİĞİ	
BİR MAKİNE DİR.....	16
İnsan Makine Olmaktan Kurtulabilir mi?.....	19
Önce Anlayış Gerekir.....	20
Bilmek ve Yapabilmek Farklı Şeylerdir.....	22
Her Şey Varit Olur.....	23
Makine Tanınmalıdır.....	23
Ölümsüzlük	24
C-İNSAN BİRÇOK "BEN"(PERSONA)	
SAHİBİDİR	25
İnsanda Birlik (Vahdet) Yoktur	27
"Benler" in Karmaşası ve "Efendiyi Bekleyen Ev" 29	
İnsan Rol Yapar.....	30
Dünya Rahat Yeri Değildir.....	32
D-İNSAN HAPİSHANEDEDİR.....	33
İkinci Bölüm	
DEĞİŞMEK (UYANMAK-ŞUURLANMAK)	
MÜMKÜN MÜDÜR?.....	35

A-DEĞİŞMENİN ZORLUĞU	35
Değişmek İsteyen Fazlalıklarını “Terk” Etmelidir	36
İnsan Ancak “Üstün Çaba”larla Uyanabilir	37
İçsel Bir Mücadele (Nefis Denetlemesi)	
Yapmak Şarttır	39
B-İNSAN UYANABİLİR Mİ?	42
Uyanmanın Güçlüğü Kavranmalıdır.....	42
İnsan Tek Başına Uyanamaz.....	44
İnsanın İçinde Bulunduğu Realitede Ölmesi, Şuurlanmak Demektir.....	44
İnsan Aczini İdrak Etmelidir.....	46
İnsanı Uyanmaktan Alıkoyan Nedir?.....	48
Uyuyan Bir İnsan Örneği.....	50
C-UYANMA YOLUNA GİRİŞ	52
Yollar Çeşitlidir	52
Yolun Başlangıcı.....	62
Mürşit, Yukarı’yla Bağlantılı Olmalıdır	64
Yol - Öğretmen (Mürşit) - Öğrenci (Mürit)	65
Yollar Herkese Açık Değildir.....	67
Objektif ve Sübjektif Yol.....	70
“Sade Vatandaş”da Tekamül Eder	71
Yola Giren Terk’e Hazır Olmalıdır	75
D-KENDİNİ BİLMEK GEREK	78
E-BİLGİ VE VARLIK	79
Bilgi Maddesel Niteliklidir.....	79
Çaba Göstermeyene Bilgi Ulaşmaz.....	82
Bilgi ve Varlık Seviyeleri Dengeli Olmalıdır	85
Bilmek ve Anlamak Farklı Şeylerdir.....	89
Üçüncü Bölüm	
İNSANIN YAPISI	93
A-BEDENLER	93
B-MERKEZLER	101

C-İNSAN KATEGORİLERİ	116
D-ŞUUR	121
E-ÖZ VE KİŞİLİK	129
F-ÜÇ TÜR BESİN	138
G-GEREKSİZ ENERJİ SARFI VE AKÜLER	141

Dördüncü Bölüm

KENDİ KENDİNİ GÖZLEMLEME	155
---------------------------------------	-----

A-KENDİ KENDİNİ GÖZLEMLEME NEDİR?	155
--	-----

Kendi Kendini Gözlemlemede Önce Kayıt, Sonra Analiz ve Sentez Yapılmalıdır	156
Merkezlerin Gözlemlenmesi	157
Duygu, Düşünce ve Hareketlerimizi Dış Tesirler Yönetir.....	160
İnsanın İmkanları Çok Büyüktür	165
İnsan Kendini Bütünüyle Görmelidir.....	167

B-İNSANIN KENDİ KENDİNİ HATIRLAMASI

NE DEMEKTİR?	173
Ouspensky'nin Kendini Hatırlama Deneyimi ...	175
Kendi Kendini Hatırlamada Dikkat İkiye Bölünmelidir.....	176

C-EŞ KOŞMA (İDANTİFİKASYON)	181
--	-----

Eş Koşma İnsanın Kendisini Unutmasıdır, Yani Eşyalaşmasıdır	181
Kaale Almak Nedir?.....	183
Gerçek Samimiyet Bilinmemektedir	185
Başkalarını Kaale Almak Nedir?.....	186

D-YALANLAR VE TAMPONLAR

(SAVUNMA MEKANİZMALARI)	188
Gerçeği Konuşmak Öğrenilmelidir.....	188
Tampon (Tevil, Savunma Mekanizması) Nedir?	190
Tamponları Dış Çevre Oluşturur	191
Tamponlar Yalanları Doğurur	192

İnsan, Tamponları Yalnız Başına Yok Edemez..	193
E-TAHAYYÜL VE GÜNDÜZ DÜŞÜ	
(HÜLYA KURMAK)	195
F-ALIŞKANLIKLAR	196
Konuşma Alışkanlığı.....	198
G-OLUMSUZ DUYGULAR	198
H-BAŞLICA KUSUR	199

Beşinci Bölüm

EKOL ÇALIŞMALARI	203
-------------------------------	-----

A-TESİRLER	203
-------------------------	-----

İki Tür Tesir Vardır: Hayat İçi ve Hayat Dışı Kökenli Tesirler.....	205
---	-----

Hayat Dışı Tesirler, Hayat İçi Tesirlerden “Anlayış” Sayesinde Ayırt Edilir	206
---	-----

Kaza ve Kader	210
---------------------	-----

B-ÇEMBERLER	213
--------------------------	-----

C-OKULLAR (EKOLLER) VE GRUP

ÇALIŞMALARI	220
--------------------------	-----

Hızla Değişme Yeteneğinde Olanlar İçin Okullar Çok Yararlıdır.....	225
--	-----

İnsan Sürekli Gözetim ve Müşahedeye İhtiyaç Gösterir.....	227
---	-----

Uyanmada Grup Çalışmasının Önemi.....	229
---------------------------------------	-----

Grup Çalışmasına Katılan Kimseden Beklenenler	231
---	-----

Bariyerler.....	240
-----------------	-----

Gelişme Yeteneğinde Olanların Özellikleri	253
---	-----

Tipler.....	259
-------------	-----

Öz ve Şahsiyet	263
----------------------	-----

Dur Egzersizi.....	273
--------------------	-----

Mucizeler.....	281
----------------	-----

D-DÖRDÜNCÜ YOLDAKİ BAZI KAVRAMLAR	292
---	-----

Diller	292
--------------	-----

Sanat.....	297
Yardım.....	304
Dinler.....	306
Dua.....	310
Günah.....	313
Ahlak ve Vicdan.....	314

Altıncı Bölüm

TEMEL EVREN KANUNLARI (YASALARI) 323

A-ALEM NEDİR?.....	323
İnsanda ve Evrende Aynı Kanunlar İşler	324
Alemler Sonsuzdur.....	324
B-ÜÇ KANUNU.....	329
C-YEDİ KANUNU.....	335
D-YARADILIŞ İŞİNİ.....	355
Tekamül.....	386
Kozmoslar	396
E-HİDROJENLER	402

Yedinci Bölüm

BİRLİK (VAHDET) ve ENEGRAM..... 429

Enegram	441
---------------	-----

Sekizinci Bölüm

YORUM ve AÇIKLAMALAR 455

SUNUŞ

Dinlerin, felsefelerin, Doğu ve Batı ezoterik çalışmalarının ortaklaşa amacı tek bir noktada, KENDİNİ BİLMEK'te yoğunlaşır. Bu noktaya ulaşmanın yöntem ve şartlarını kendi görüş ve anlayışlarına göre önerirler. Teolojik ve felsefi doktrinler arasında insanın "kendini bilmesi" sorunu sık sık ifade edilmekle beraber, kuramsal iman ve kuşkucu aklın çoğu kez boşa dönen dişlileri arasında bu noktaya gerektiği kadar önem verilmemiştir. İnsanın kendini tanuması, bu yolda objektif bir bilgiye ulaşması çok çaba ve çalışma isteyen, zahmetli bir iştir.

Kendini bilmek ya da tanımak, insanın değişmesi zorunluluğunun doğal bir uzantısıdır. Değişmek, uyanmak, şuurlanmak için "fazlalıkları" terk etmek, içsel bir mücadeleye girişmek, özdeşleşmeyi kolaylaştıran bağımlılıklardan soyunmak şarttır. Üstün çaba gösterilmeden, kendi üzerinde çalışmadan değişmek, uyanmak, şuurlanmak mümkün değildir. Bütün ezoterik çalışmaların, inisiyatik öğretilerin temeli TERK'e dayanır.

İnsan, her yanı "fazlalıklarla" vrili ve çeşitli putların isteklerini yerine getirmek durumunda olduğunu bilmeden mahpusluktan kurtarılamaz. İnsan, zgr olmadığını anlamazsa hapishanesinden çıkamaz. Özgür hale gelmek için i özgürlüğü elde etmelidir. İnsanın ğrunda mücadele ederek kazanması gereken şey özgürlüktür.

İnsanın iç özgürlüğü elde etme yoluna girmesi "terk etme"ye hazır hale gelmesine bağlıdır. Herhangi bir şeyi kaybetmekten korkmayan, kaybedilecek bir şeyi olmadığının şuuruna varan kimse, bu şekilde her şeyi kazanır.

Sunduğumuz bu eser, Batı uygarlığının zihniyetine göre Gurdjieff tarafından verilen kadim-ezoterik bilgilerin en parlak öğrencisi Ouspensky tarafından sistemleştirilmesinden meydana gelmiştir. Gurdjieff Sufilik öğretisiyle, Hint, Tibet, Mısır ve Babil öğretisini birleştirerek fakir, keşiş ve yogi yollarının üstünde olan bir dördüncü yolun varlığını ortaya koyarak, uyanma yolunu çağdaş bilgi ve anlayış düzeyine getirmiştir.

Kitabın diğer bölümleri "ezoterik bilimin" en önemli konularını içerir.

Ouspensky, Gurdjieff'in öğretisini ortaya koyarken açıklama yapmak gibi bir çaba azaltıcı yola girmemiş olmasına rağmen, biz, genişçe bir açıklama bölümü eklemeyi uygun bulduk. Uzun zaman alan incelemelerimiz sonucu, okurlara bazı bilgiler sunarak sakıncalı sonuçlar doğurabilecek yorumların oluşmasına maydan vermek istemedik. Batıdaki yanlış uygulamaların bizde de tekrar edilmemesi için açıklama yaptık. Çabanın daha çok artması için yararlı olacaktır.

Çeviri İngilizce aslından yapıldı ve Fransızcası ile de karşılaştırıldı. Ayrıca Gurdjieff öğretisi ile alakalı diğer eserlere de başvuruldu.

Ouspensky, "Dördüncü Yol" da denen bu öğretiyi aktarıırken, konuları, kronolojik bir düzen içerisinde, basitten başlayıp daha sonra genişleterek işlemiş ve Gurdjieff'in konuşmalarını gayet akıcı bir üslupla birleştirmiştir. Bu arada *Evrenin Yeni Bir Modeli* adlı eserinde ayrıntılı olarak açıkladığı kendi görüşlerine de bir hayli yer vermiştir. Biz kitabı yeniden düzenlerken, daha yararlı olacağına inan-

dığımız başka bir yöntem izledik.

Birinci olarak, yukarıdaki nedenlerle kitabın sonuna bir açıklama bölümü ekledik.

İkinci olarak, kitabı bölümlere ayırarak yeniden düzenledik. Eserin orijinalinde, herhangi bir konu, topluca, bir başlık altında işlenmemişti. Yani belli bir konuya ilişkin bilgi; kitabın başında, ortasında ya da sonunda bulunabiliyordu. Biz kitabı tüm olarak ele alıp, işlenen konuları gruplara ayırdık ve o grupları da alt kümelere böldük. Böylece kitabın başındaki "içindekiler" bölümü ortaya çıktı. Eserin orijinali, baştan sona defalarca didiklenerek, belli konularla ilgili bilgiler biraraya getirilmiş oldu.

Ve son olarak, yeni düzenlemede olabildiğince sadece Gurdjieff'in öğretisine yer verdik. Ouspensky'nin kendi eserlerinde zaten uzun uzun anlattığı kendi görüşlerinin bir kısmını ve Gurdjieff'in konuşmalarını birbirine bağlayan cümleleri çıkardık. İnsanla ilgili her şeyi aktardık, fakat pratik olarak insanla ilgili olmayan bölümleri, örneğin "Hidrojenler" ve "Mistik Egzersiz" konularını kısmen aktardık. Elinizdeki kitap, orijinal metnin yüzde seksenini içermektedir. Bu arada örnek olarak verilen özel isimleri Türkçeleştirdik.

Bu kitap, büyük uyanmadan önce, uyku ile uyanıklığın farkını öğretir ve şuurlanmanın ilke ve şartlarını gösterir.

Ergün Arıkdal

Ruh ve Madde Yayınları

BİRİNCİ BÖLÜM

İNSANIN BUGÜNKÜ DURUMU

A - İNSAN UYUMAKTADIR

“Uyku fikrinde yeni olan hiçbir şey yoktur. Aşağı yukarı dünyanın yaratılışından beri, insanlara uykuda oldukları ve uyanmaları gerektiği söylenmiştir. Örneğin, İnciller’de bu, kaç kere tekrarlanmıştır. ‘Uyan’, ‘izle’, ‘uyuma’. Hz. İsa Gethsemane Bahçesinde son defa dua ederken bile havarileri uykuya daldı. Her şey ortadadır. Fakat insan, bunu anlıyor mu? İnsanlar, bunu basitçe, bir konuşma biçimi, bir ifade tarzı, bir mecaz olarak kabul etmektedirler. Bunu olduğu gibi kabul etmenin gerekli olduğunu anlamada tamamen başarısızlığa uğramaktadırlar. Nedenini anlamak kolaydır. Bunu olduğu gibi anlamak için biraz uyanmak veya en azından uyanmaya çalışmak gereklidir. Size ciddi olarak ifade edeyim ki, İnciller’de niçin uyku hakkında hiçbir şey söylenmediği bana birçok defalar soruldu. Hemen her sayfada bundan söz edildiği halde. Bu durum, basitçe, insanların İnciller’i uyku içerisinde okuduklarını gösterir. İnsan, derin bir şekilde uyuduğu ve tamamen düşler içinde bulunduğu sürece, uykuda olduğu gerçeği hakkında dahi düşüncem. Uykuda bulunduğunu düşünseydi uyanırdı. Bundan böyle her şey olduğu gibi devam etmektedir. Ve insanlar, bu uyku yüzünden neler kaybettikleri hakkında

en küçük bir fikir sahibi bile değillerdir. Halen söylemiş olduğum gibi, bu düzeni içinde, yani doğanın onu yarattığı durumda bulunmakla insan, sübjektif şuurlu bir varlık haline gelebilir. O, böyle yaratılmış, böyle doğmuştur. Fakat, uyumakta olan insanlar arasında doğmuştur ve tabii ki, kendisi hakkında şuurlanmaya başlaması gerektiği tam o anda onların arasında uykuya dalar. Bunda her şeyin rolü vardır: Yaşlı insanların çocuk tarafından elde olmadan taklit edilmeleri, istemli ve istemsiz telkinler ve 'eğitim' adı verilen şey. Çocuktan gelecek her uyanma hareketi, derhal durdurulmaktadır. Bu, kaçınılmazdır. Ve daha ileride, binlerce uyumaya zorlayan alışkanlık yığıldığında, uyanmak için pek çok çaba ve büyük çapta yardım gerekli olur. Ve bu pek nadiren gerçekleşir. Çoğu kez, insan, henüz daha çocukken uyanma imkanını kaybeder; bütün hayatını uykuda geçirir ve uykuda ölür. Dahası, birçok insan, fizik bedeninin ölümünden çok önce ölür. Fakat böyle durumlardan daha sonra söz edeceğiz." (1)

B - İNSAN DIŞ TESİRLERİN YÖNETTİĞİ BİR MAKİNE DİR

Bir defasında, G. ile konuşuyordum. Kısa bir süre önce bulunduğum Londra'dan, büyük Avrupa şehirlerinde yer alan korkunç makineleşmeden ve bunlarsız belki de içlerinde yaşamamız, çalışmamız mümkün olmayan bu devasa ve hızla dönen "mekanik oyuncaklardan" yani o şehirlerden söz ediyordum.

"İnsanlar makinelere dönüşüyorlar." dedim. "Ve şüphe yok ki, bazen mükemmel birer makine oluyorlar. Fakat düşünebileceklerine inanmıyorum. Eğer düşünmeye çalış-

nalardı, böylesine mükemmel birer makine olamazlardı.” diye devam ettim.

G., “Evet” dedi. “Bu doğru ama kısmen doğru. Öncelikle, bu, çalışmalarında **hangi** aklı kullandıklarına bağlıdır. Eğer uygun akıl kullanırlarsa, makinelerle ilgili tüm çalışmaları içerisinde, daha da iyi düşünebileceklerdir. Fakat, tekrar edeyim, uygun akıl ile düşünebilirlerse...”

G.’nin “uygun akıl” ile neyi kastettiğini ancak çok sonra anladım.

“Ve sonra,...” diye devam etti. “sözünü ettiğin makineleşme hiç tehlikeli değildir. Makinelerle çalışırken de, bir insan, **insan** (bu kelimenin üzerine basarak söyledi) olabilir. Çok daha tehlikeli olan diğer bir çeşit makineleşme vardır: İnsanın kendisinin makine haline gelmesi. Bütün insanların makineler oldukları gerçeği hakkında hiç düşündün mü?”

“Evet.” dedim. “Bilimsel görüş açısından bütün **insanlar**, dış tesirler tarafından yönetilen makinelerdir. Fakat sorun, bu görüş açısının tümüyle kabul edilip edilemeyeceğidir.”

“Bilimsel veya bilim dışı, benim için hepsi de aynı.” diye cevap verdi. “Benim ne söylediğimi anlamayı istiyorum. Bak, **bütün bu gördüğün insanlar**” sokağı işaret etti, “**sadece makinedirler, fazlası değil.**”

“Sanırım ne demek istediğinizi anlıyorum.” dedim. “Ve bu dünyada, bu biçimdeki bir makineleşmeye karşı koyabilecek, kendi yolunu seçebilecek ne kadar az şeyin var olduğunu sık sık düşünmüşümdür.”

G. “İşte, en büyük yanlışlığı bu noktada yapıyorsun. Kendi yolunu seçen ve makineleşmeye karşı koyabilecek bazı şeylerin var olduklarını düşünüyorsun. Her şeyin **aynı derecede mekanik olmadığını** sanıyorsun.” dedi.

"Pek tabii ki hayır. **Sanat, şiir, düşünce** tamamen farklı bir düzene ait olaylardır." dedim.

"**Tam anlamıyla aynı düzene aittirler.** Bütün bu faaliyetler de diğer her şey gibi mekaniktir. İnsanlar birer makinedir ve makinelerden mekanik davranışlar dışında hiçbir şey beklenemez." dedi G.

"Çok iyi ama makine olmayan insanlar yok mudur?" diye sordum.

"Olabilir, ki vardır ama senin gördüğün insanlar değil. Ve sen onları tanımıyorsun. İşte anlamamı istediğim budur." diye cevapladı.

Bu noktada çok ısrar etmesinin oldukça garip olduğunu düşündüm. Söyledikleri bana çok açık ve tartışma götürmez olarak güzüktü. Bununla beraber, böyle kısa ve her şeyi kapsayan ifadelere hiçbir zaman ısınmamıştım. Böyle ifadeler, hiçbir zaman, **fark noktalarını** dikkate almazlar. Diğer taraftan, farkların son derece önemli olduğu şeyleri anlamak için, öncelikle **farklılaştıkları noktaları görmenin** gerektiği fikrini daima korumuştum. Bundan dolayı, çok soyut hale getirmeden ve istisnalara yer vermek koşuluyla, çok tabii gözükken bir fikir üzerinde G.'nin ısrar etmesi bana garip gelmişti.

"İnsanlar, birbirlerine o derecede benzemezler ki; hepsini aynı başlık altında toplamak olanak dışıdır. **Vahşiler var, makineleşmiş insanlar var, entelektüeller var, nihayet dahiler var.**" diye konuşmaya devam ettim.

"Çok doğru." diye cevapladı. "İnsanlar birbirlerine hiç benzemezler, ama insanlar arasındaki farkı sen bilmiyorsun ve göremiyorsun. Senin sözünü ettiğin fark mevcut değil. Bu anlaşılmalıdır. Gördüğün bütün insanlar, tanıyabileceğin bütün insanlar makinedirler; senin de dediğin gibi, sadece dış tesirlerin gücü altında çalışan gerçek makineler... Makine olarak doğar, makine olarak ölürler.

Vahşiler ve entelektüeller buraya nasıl dahil oluyorlar? Şu anda, biz konuşurken bile, birkaç milyon makine birbirini yok etmeye çalışıyor. Bunlar arasındaki fark nedir? Vahşiler nerede, entelektüeller nerede? Hepsi birbirinin aynı.”

“Fakat makine olmaktan kurtulma imkanı vardır. Biz, bunun hakkında düşünmeliyiz, farklı çeşitleri bulunan makineler hakkında değil. Tabii ki, farklı makineler vardır; bir otomobil de, bir gramofon da, bir silah da makinedir. Ne fark eder? Hepsi aynıdır; hepsi makinedir.”

Bu konuşmamızla ilgili olarak diğer bir konuşmamızı hatırlıyorum.

“Modern psikoloji hakkındaki düşünceniz nedir?” diye sormuştum. Bunu sorarken de, ortaya çıktığı andan itibaren güvenmediğim psikoanaliz konusunu gündeme getirmek amacını gütmüştüm. Fakat G., fazla ilerlememe izin vermedi.

“Psikolojiden söz etmeden, kime ait olduğunu, kime ait olmadığını bilmeliyiz.” diye söze başladı. “Psikoloji insanlara aittir. Makinelerle ilgili ne psikolojisi (Bu kelimeyi basarak söyledi) olabilir? Makinelerin incelenmesi için psikoloji değil, mekanik bilimi gereklidir. İşte bu nedenle mekanik ile işe başlıyoruz. Psikolojiye ulaşmak için çok mesafe katetmek gerekiyor.” diye devam etti.

İnsan Makine Olmaktan Kurtulabilir mi?

“İnsan, makine olmaktan kurtulabilir mi?” diye sordum.

“Evet, işte sorun bu.” diye cevap verdi ve devam etti: “Böyle soruları daha sık sorsaydın, belki de, konuşmalarımızda bir yere varmış olurduk. Makine olmaktan kurtulmak mümkündür, fakat bunun için önce, **makineyi tanı-**

mak gereklidir. Bir makine, gerçek bir makine, kendini tanımaz ve tanıyamaz. Bir makine kendini tanıdığı zaman artık makine değildir; en azından önceden olduğu gibi bir makine değildir. Hareketlerinden sorumlu olmaya başlamıştır."

"Yani size göre, insan hareketlerinden sorumlu değildir mi?" diye sordum.

"İnsan (bu kelimeyi basa basa söyledi) sorumludur. Makine sorumlu değildir." (2)

Önce Anlayış Gerekir

Hatırımda kalmış başka bir konuşma daha var. G.'ye bu öğretiyi hazmetmek için insanın ne yapması gerektiğini sordum.

G., şaşırılmış gibi "Ne mi yapmak?" dedi. "Herhangi bir şey yapmak imkansızdır. İnsan, öncelikle bazı şeyleri anlamalıdır. Onun, başlıca kendisi hakkında olmak üzere, binlerce yanlış fikir ve kavramları vardır; yeni bir şey kazanmaya başlamadan önce, bunların bir kısmından kurtulmalıdır. Aksi halde, yeni, yanlış bir temel üzerine kurulacak ve sonuç eskisinden de kötü olacaktır."

"Bir kimse yanlış fikirlerden nasıl kurtulabilir?" diye sordum ve devam ettim. "Bizler idrak biçimlerimize bağlıyız. Yanlış fikirler, idrakimizin biçimlerine göre oluşurlar."

G. başını salladı ve "Yine farklı bir şeyden söz ediyorsun; idraklerden doğan yanlışları söylüyorsun. Belirli idrakler dahilinde, insan az veya çok hata yapabilir. Önce de belirttiğim gibi, insanın başlıca yanılışı, yapmaya muktedir olduğuna dair inancıdır. Bütün insanlar, yapmaya muktedir olduklarını sanırlar, bütün insanlar yapmak isterler ve herkesin sorduğu ilk soru, ne yapabilece-

ğidir. Fakat aslında, hiç kimse bir şey yapmaz ve hiç kimse bir şey **yapamaz**. Anlaşılması gereken ilk şey budur. **Her şey varit olur. İnsanın başına gelen her şey, onun tarafından yapılan her şey, ondan gelen her şey, bütünüyle dışardan gelir.** Ve her şey, aynen yağmurun, atmosferin yüksek tabakalarında veya çevredeki bulutlarda meydana gelen ısı değişikliği sonucu yağması, karın güneş ışınları altında erimesi, tozların yel ile uçuşması gibi gerçekleşir." (3)

"İnsan, bir makinedir. Bütün yaptıkları, hareketleri, sözleri, düşünceleri, inançları, kanaatleri ve alışkanlıkları dış tesirlerin, dışarıdan gelen izlenimlerin sonucudur. İnsanın kendisinden tek bir düşünce, tek bir hareket bile meydana gelemez. Her söylediği, her yaptığı, her düşündüğü ve hissettiği; hepsi **varit olur**. İnsan, herhangi bir şeyi keşif veya icat edemez. Her şey **varit olur**." (4)

"Bu gerçeği insanın **kendisi için inşa** etmesi, bunu anlaması, gerçek olduğuna kani olması, kendisi hakkındaki binlerce hayalden, kendisinin yaratıcı olduğu ve kendi hayatını şuurlu bir biçimde düzene koyabileceği düşüncelerinden **kurtulması** anlamına gelir. Çünkü, böyle bir şey yoktur. Her şey **varit olur**; sosyal hareketler, savaşlar, ihtilaller, hükümet değişiklikleri... Ve bütün bunlar bireyin yaşamındaki olaylar gibi **varit olur**. İnsan, istediği gibi değil, fakat olabildiği gibi doğar, yaşar, ölür, evler inşa eder, kitaplar yazar. Her şey **varit olur**. İnsan, **sevmez, nefret etmez, arzu etmez**; her şey **varit olur**." (5)

"Fakat hiç kimse, kendisine, hiçbir şey yapmaya muktedir olmadığını söylediğiniz zaman size inanmayacaktır. Bu, insanlara söyleyebileceğiniz en düşmanca ve nahoş sözdür. Özellikle gerçek olduğu için nahoş ve düşmanca-dır." (6)

Bilmek ve Yapabilmek Farklı Şeylerdir

"Bunu anladığın zaman, anlaşmamız daha kolay olacaktır. Fakat akıl ile anlamak başka, bütün varlığı ile hissetmek, gerçekten kani olup hiç unutmamak başka şeydir."

"Bu **yapma** sorunu ile ilgili başka bir şey daha vardır. (yapma kelimesini üzerine basarak söyledi.) İnsanlara öyle gelir ki, başkaları, yaptıkları işleri olması gereken biçimde değil de, daima yanlış yapar. Herkes, daima daha iyi yapabileceğini düşünür. Ne yapılmakta ise ve özellikle herhangi bir şekilde bir şey yapılmışsa, bu başka bir şekilde yapılmaz ve yapılamazdı. İnsan, bunu anlamaz ve anlamak istemez. Herkesin şimdi savaş hakkında nasıl konuştuğuna dikkat ettin mi? Herkesin kendi **planı, teoris** var. Herkes, hiçbir şeyin yapılması gerektiği biçimde yapılmadığını iddia eder. Gerçekte ise her şey, yapılabileceği tek bir şekilde yapılmaktadır. Tek bir şey farklı olabilseydi, her şey farklı olabilirdi. Ve belki de o zaman savaş olmazdı."

"Söylediklerimi anlamaya çalış; **her şey başka şeylere bağlıdır, her şey birbiriyle bağıntılıdır, hiçbir şey ayrı değildir.** Bu nedenle, **her şey, yürüyebileceği tek yolda yürümektedir.** Eğer insanlar farklı olsalardı, her şey farklı olurdu. Onlar oldukları gibidir, bundan böyle de her şey olduğu gibidir."

Bu söylediklerini kabullenmek çok güçlü.

"Yapılabilecek hiçbir şey yok mudur?" diye sordum.

"Mutlak surette yoktur." dedi. (7)

"Hiç kimse bir şey yapmaya muktedir değil midir?"

"Bu ayrı bir sorun. **Yapabilmek için olmak** gereklidir. Ve önce '**olmak**' anlamını anlamak lazımdır. Konuşmalarımıza devam edersek, özel bir dil kullandığımızı ve bizimle konuşabilmek için bu dili öğrenmenin gerekli

olduğunu göreceksiniz. Alışlagelmiş dille konuşmamızın bir değeri yoktur, çünkü bu dil ile birbirini anlamak mümkün değildir. Bu da şu anda sana garip gözükebilir, ama gerçek budur. Anlamak için başka bir dil öğrenmek lazım. İnsanlar konuştuıkları dil ile birbirlerini anlayamazlar. Bunun niçin böyle olduğunu daha sonra anlayacaksınız.”

Her Şey Varit Olur...

Bir toplantıda, arkadaşlara koltuk değnekleri ile yüklü iki kamyondan ve bunlarla ilgili düşüncelerimden söz ettim.

“Ne bekliyorsun?” dedi G. “İnsanlar, makinedir. Makineler, kör ve şuursuz olmaya mecburdurlar; başka türlü olamazlar. Bütün davranışları tabiatlarına uygun olmalıdır. **Her şey varit olur.** Hiç kimse bir şey yapamaz. ‘Gelişme’ ve ‘uygarlık’, bu kelimelerin tam anlamıyla, **şuurlu** çabalar sonucu ortaya çıkar. Bunlar, şuursuz ve mekanik davranışlarla meydana gelmezler. Fakat makinelerde nasıl şuurlu bir çaba olabilir? Ve bir makine şuursuz ise yüz makine de, bin makine de, yüz bin veya milyon adet makine de şuursuzdur. Bir milyon makinenin şuursuz faaliyetleri ise mutlaka yıkım ve mahvolmakla sonuçlanır. Bütün kötülük, kesinlikle, işte bu şuursuzca elde olmadan ortaya çıkan tezahürlerdedir. Bu kötülüğün bütün sonuçlarını henüz anlamıyor ve hayal edemiyorsunuz. Ama anlayacağınız zaman gelecektir.” (8)

Hatırladığıma göre konuşma, bu şekilde sona ermişti.

Makine Tanınmalıdır

“İnsanlar, insanın ne olduğunu bilmemektedirler. Çok karmaşık bir makine ile; bir lokomotiften, bir otomobil-

den veya bir uçaktan çok daha karmaşık bir makine ile uğraşmak durumundadırlar; ama bu makinenin yapısı, çalışması veya imkanları hakkında hiçbir şey bilmemekte veya pek az şey bilmektedirler. Onun en basit fonksiyonlarını bile anlamamaktadırlar; çünkü bu fonksiyonların amacını bilmemektedirler. İnsanın kendi makinesini yönetmeyi, bir lokomotif, bir otomobil, bir uçak yönetmeyi öğrendiği gibi öğrenmesi gerektiğini; insan makinesini tecrübesiz olarak kullanmanın, diğer karmaşık bir makineyi, ehli olmaksızın kullanmak kadar tehlikeli olduğunu kavrayamamaktadırlar. Herkes bir uçağa, bir lokomotive ilişkin olarak bunu anlar. Fakat bir insanın bu gerçeği, genelde insana, özelde ise kendisine ilişkin olarak dikkate alması çok enderdir. Doğanın, insanlara, makinelerine ait gerekli bilgiyi verdiğini düşünmenin doğru ve yasaya uygun olduğu kabul edilmektedir. Bununla beraber insanlar, makineye ait içgüdüsel bilginin hiçbir şekilde yeterli olmadığını anlamamaktadırlar. Niçin tıbbi incelemekte ve onun imkanlarından yararlanmaktadırlar? Çünkü, doğaldır ki, kendi makinelerini tanımadıklarını fark etmektedirler. Ama bu makinenin, bilimden çok daha iyi bir şekilde bilinebileceğini, bu bilgi ile tamamen farklı bir çalışma elde etmenin mümkün olabileceğini düşünmemektedirler."

Ölümsüzlük

Gelecekteki hayat hakkında, bunun nasıl yaratılacağı hakkında, nihai ölümden nasıl kaçınılacağı hakkında, ölmek için ne yapılması gerektiği hakkında bir soru sorulmuştu.

"Bunun için 'olmak' gereklidir. Eğer insan, her dakika değişiyorsa, içinde dış tesirlere karşı koyabilecek

hiçbir şey yoksa, onda ölüme karşı koyabilecek hiçbir şey yok demektir. Fakat **dış tesirlerden bağımsız olursa, kendi başına** yaşayabilecek bir şey onda kendini gösterirse, bu şey ölmeyebilir. Olağan koşullarda her an ölmekteyiz. **Dış tesirler değişmekte ve biz de onlarla birlikte değişmekteyiz;** yani benlerimiz'den çoğu ölmektedir. Eğer insan kendi içinde, dış koşullardaki değişmelere dayanabilecek daimi bir ben geliştirirse, bu ben, fizik bedenin ölümünden sonra yaşayabilir. Bütün sır, bir kimsenin bu hayat için çalışmaksızın, gelecekteki bir hayat için de çalışamayacağıdır. İnsan hayat için çalışırken, ölüm için ya da daha ziyade ölümsüzlük için çalışmış olur. Bu nedenle, ölümsüzlük için çalışma genel çalışmadan ayrılamaz. İnsan, birini kazanırken diğerini de kazanır. O, basitçe, hayattaki kendi ilgileri uğruna, **olmak için çaba gösterebilir.** Sadece bu şekilde bile ölümsüz hale gelebilir. Özellikle bir gelecek hayattan söz etmiyor ve bunun mevcut olup olmadığını incelemiyoruz, çünkü kanunlar her yerde aynıdır. İnsan, tanıdığı kadarıyla kendi hayatını ve başkalarının hayatlarını, doğumdan ölüme kadar incelerken, hayatı, ölümü ve ölümsüzlüğü yöneten bütün kanunları da incelemektedir. Kendi hayatının efendisi haline gelirse, ölümünün de efendisi olabilir." (9)

C - İNSAN, BİRÇOK "BEN" (PERSONA) SAHİBİDİR

"İnsanın daima bir ve aynı olduğunu düşünmek en büyük hatadır." diye söze başlayarak devam etti. "İnsan hiçbir zaman **uzun süre aynı kalmaz,** sürekli olarak değişmektedir. Yarım saat için bile nadiren aynı kalır. Adamın ismi Ali ise onun daima Ali olduğunu sanırız. Böyle bir

şey yoktur. Şimdi Ali, bir dakika sonra Ahmet, daha sonra ise Mehmet'tir, Hasan'dır, Hüseyin'dir, Ekrem'dir. Ve hepiniz onun Ali olduğunu sanırsınız. Ali'nin belli bir şeyi yapamayacağını hepiniz bilirsiniz. Örneğin o, yalan söyleyemez. Sonra yalan söylediğini görür ve bunu nasıl yaptığına şaşırırsınız. Ve gerçekten de Ali yalan söyleyemez; yalan söyleyen Mehmet'tir. Ve fırsat çıktığında Mehmet yalan söylemekten kendini alıkoyamaz. Ne kadar çok miktarda Aliler'in, Mehmetler'in bir insanda yaşadığını anlayınca şaşıracaksınız. Onları gözlemlemeyi öğrenirseniz, sinemaya gitmenize gerek kalmaz." (10)

"Bu anlattıklarınızın bedeninin farklı kısım ve organlarına ait şuurlarla ilgisi var mıdır?" diye sordum. "Bu fikri anlıyorum ve sık sık bu şuurlar gerçeğini hissediyorum. Sadece ayrı ayrı organların değil, bedeninin her kısmının ayrı fonksiyon ve şuuru olduğunu biliyorum. Sağ elin bir, sol elin ise başka bir şuuru vardır. Söylemek istediğiniz bu mudur?"

"... mamen öyle değil." diye cevaplamağa başladı. "Bu şuurlar da mevcuttur ama bunlar nispeten zararsızdır. Her biri kendi yerini ve işini bilir. Eller, iş yapmaları gerektiğini, ayaklar ise yürümeleri gerektiğini bilir. Fakat bu Aliler, Ahmetler ve Mehmetler farklıdır. Hepsi de kendilerine 'ben' der. Yani hepsi kendilerini **efendi** olarak kabul etmekte, hiçbiri, diğerini tanımayı istememektedir. Her biri bir saat süreyle halifelik yapar, her şeyden bağımsız olarak istediği gibi davranır ve sonradan diğerleri, bundan ötürü bunun bedelini ödemek zorunda kalır. Ve bunlar arasında herhangi bir düzen yoktur. Hangisi üste çıkarsa, o efendi olur. Her köşedekini kırbaçlar, hiçbir şeye önem vermez. Bir an sonra ise diğeri kırbaç eline geçirir, bir öncekini o döver. Ve bu tablo, insanın bütün hayatı boyunca sürer gider. Herkesin beş dakika

süreyle kral olduğu ve bu beş dakika içerisinde bütün krallık üzerinde istediği gibi davrandığı bir ülke düşünün. İşte bizim hayatımız budur.”

İnsanda Birlik (Vahdet) Yoktur

“İnsanın önemli hatalarından birisi, hatırlanması gereken birisi, ben’i ile ilgili aldanmadır.” dedi ve devam etti.

“Bizim bildiğimiz insan, insan-makine, ‘yapmaya’ muktedir olmayan, onda ve onun vasıtasıyla **her şeyin kendiliğinden olduğu** insan, daimi ve bir ‘Ben’ sahibi olamaz. Onun ben’i; düşünceleri, duyguları ve iç durumu kadar çabuk değişir. Kendisini daima bir ve aynı kişi olarak düşünmekle büyük bir hataya düşmektedir. Aslında o, **daima farklı bir kişidir; bir an önceki kişi değildir.**”

“İnsanın daimi ve değişmez bir ‘Ben’i yoktur. Her düşünce, her iç durum, her arzu, her duyu, ‘ben’ der. Ve her defasında, bu ‘ben’in Bütün’e, bütün insana ait olduğu ve bir düşüncenin, bir arzunun veya bir nefretin, bu Bütün tarafından ifade edildiği sanılmaktadır. Aslında bu zan, ne şekilde olursa olsun, bir temele sahip değildir. İnsanın her düşüncesi, her arzusu, Bütün’den tamamen ayrı ve bağımsız olarak belirir ve yaşar. Ve Bütün, hiçbir zaman kendini ortaya koymaz; çünkü o, ancak bir nesne olarak fiziksel planda, bir kavram olarak ise soyut planda mevcuttur. İnsan, bireysel ‘Ben’ sahibi değildir. Ama, pek sık olarak birbirlerini hiç tanımayan, birbirleriyle hiç irtibatı bulunmayan, veya aksine birbirlerine düşman olan, birbirlerini iten, birbirleriyle çelişki içinde bulunan yüzlerce ve binlerce bağımsız, küçük ‘ben’e sahiptir. Her dakika, her an, insan ‘Ben’ demekte ve ‘Ben’ diye düşünmektedir. Ve her defasında da onun ‘ben’i farklıdır. Hemen şimdi bir düşünce, şimdi bir arzu, şimdi bir duygu, şimdi başka

bir düşünce ve sonsuza dek böylece devam eder. **İnsan, çokluktur."**

" 'Benler'in birbirlerinin yerlerini almaları, üstünlük için açıkça yaptıkları devamlı mücadele, tesadüfi olan dış tesirler tarafından yönetilir. Isı, güneş ışığı, güzel hava, bir anda bütün bir grup 'ben'i davet eder. Soğuk, sis, yağmur, başka bir 'ben' grubunu, başka çağrışımları, başka duyguları, başka davranışları davet eder. İnsanda bu 'ben' değişmelerini kontrol edebilecek hiçbir şey yoktur; çünkü, en başta insan, bu durumu fark etmemekte ve bilmemektedir; daima en son 'ben'de yaşamaktadır. Doğaldır ki, bazı 'benler' diğerlerinden güçlüdür. Ama bu, onların kendi bilinçli güçleri değildir; **'benler', rastlantıların gücü ile veya mekanik olan dış dürtüler tarafından yaratılmışlardır.** Eğitim, taklit, okuma, dinin uyutuculuğu, sınıflar, gelenekler, yeni sloganların cazibesi insanın kişiliğinde çok güçlü 'benler' yaratır ki, bu güçlü 'benler', diğer daha zayıf 'benler'in bütün dizilerine hakim olurlar. Ama onların gücü, **merkezlerdeki kayıtların gücüdür.** Ve bir insanın kişiliğini oluşturan bütün 'benler', bu kayıtlarla aynı kökene sahiptirler; dış tesirlerin sonuçlarıdır. Her ikisi de yeni dış tesirlerle harekete geçer ve dış tesirler tarafından kontrol edilir." (11)

"İnsanın bireyselliği yoktur. Bir tek büyük 'Ben' sahibi değildir. Birçok küçük 'ben'e bölünmüştür."

"Ve her ayrı küçük 'ben', kendini Bütün'ün adıyla çağırmaya, Bütün adına hareket etmeye, anlamaya, anlaşmamaya, söz vermeye, kararlar almaya muktedirdir ki, sonradan diğer bir 'ben' veya Bütün, bunlarla uğraşmak durumunda kalacaktır. Bu durum, insanların, niçin sık sık kararlar aldıklarını ve niçin ender olarak bunları uyguladıklarını açıklar. Bir insan, ertesi günden itibaren erken kalkmaya karar verir. Bir 'ben' veya 'benler' grubu bu

kararı alır. Ama kalkma, bu karara tamamen karşı olan hatta bunun hakkında hiçbir şey bilmeyen başka bir 'ben'in işidir. Doğaldır ki, o insan, sabahleyin uyumaya devam edecek, akşam yine erken kalkmaya karar verecektir. Bu durum bazen insan için çok nahoş olan sonuçlar doğurur. Tesadüfi küçük bir 'ben', bir şey için, kendi kendine değil ama bir başkasına, bir an için sadece kibirin itilimi ile veya şaka yollu bir söz verebilir. Sonra ortadan kaybolur. Ancak o insanın bu olayda tamamen suçsuz olan öteki 'benler'inin tümü, bütün hayatları boyunca bunu ödemek durumunda kalabilir. Her küçük 'ben'in çekler ve sözleşmeler imzalamaya yetkili olması, bunların sorumluluğunu yüklenecek insanın yani Bütün'ün trajedisidir. İnsanların tüm yaşamları, çoğu defa küçük tesadüfi 'benler'in imzaladıkları sözleşmelerin gereğini yerine getirmek yükümlülüğü ile geçer." (12)

'Benler'in Karmaşası ve "Efendiyi Bekleyen Ev"

"Doğu öğretileri, bu görüş açısından insanın tabiatını sergilemeye çalışan çeşitli alegorik tasvirler ihtiva eder."

"Böyle bir öğretilerde insan, içinde birçok hizmetkarın bulunduğu fakat efendinin veya kahyanın olmadığı bir eve benzetilmiştir. Hizmetkarların hepsi görevlerini unutmuşlardır, hiçbiri yapması gerekeni yapmayı istememekte, her biri bir an için de olsa, efendi olmaya çalışmaktadır; işte böyle düzensizlik içerisindeyken ev, ciddi bir tehlike karşısında demektir. Tek kurtuluş şansı, nispeten daha makul hizmetkarlar grubunun toplanması ve geçici bir kahya, yani vekil kahya seçmesidir. Bu vekil kahya, diğer hizmetkarları kendi yerlerine yerleştirebilir ve her birinin kendi işini yapmasını sağlar: Aşçıyı mutfağa, arabacıyı ahıra, bahçıvanı bahçeye vs... Bu şekilde, 'ev', asıl

kahyanın gelişi için hazırlanabilir ki, asıl kahya da evi efendinin gelişi için düzene koyacaktır."

"İnsanın, efendiyi bekleyen bir ev ile kıyaslanmasına, kadim bilginin izlerini muhafaza eden Doğu öğretilerinde sık sık ve bilindiği gibi, İnciller'deki pek çok meselde çeşitli biçimlerde rastlanmaktadır."

"Fakat imkanlarını en açık şekilde anlaması bile, insanı, bunların ortaya çıkarılmasına herhangi bir şekilde yaklaştırmayacaktır. Bu imkanları ortaya çıkarmak için çok kuvvetli bir kurtulma arzusu bulunmalı ve bu kurtuluş uğruna her şeyi feda etmeyi, riske etmeyi istiyor olmalıdır."

İnsan Rol Yapar

G. ile yalnız kaldığımız zaman, sık sık, bir tek kelime ile kendimize kurduğumuz her şeyi yıkıyor ve bizi, aslında şimdiye kadar gerek kendimiz gerekse başkaları hakkında hiçbir şey bilmediğimizi ve hiçbir şey anlamadığımızı görmeye zorluyordu.

"Bütün mesele, kendinizin daima bir ve aynı olduğunuz konusunda tamamen emin bulunmanızdır." dedi. "Ama ben sizi tümüyle farklı görüyorum. Örneğin, bugün buraya bir Ouspensky'nin gelmiş olduğunu görüyorum, oysa dün bir başkası vardı. Veya siz gelmeden önce burada beraberce oturup konuştuğumuz doktor, belli bir şahıstı. Sonra sizler geldiniz. Ve şimdi ona baktığımda, orada oturan tamamen farklı bir doktor görüyorum. Ve onunla yalnız olduğumda gördüğüm kimseyi siz nadiren görüyorsunuz."

"Her insanın olağan şartlarda oynadığı belirli bir rol repertuarı olduğunu anlamalısınız." dedi G. "Bu münasebetle insan, hayatta alışla gelmiş olarak kendisini içinde

bulduğu her türlü şart için **bir role** sahiptir; ama onu biraz farklı şartlar içerisine koyarsanız, uygun bir rol bulamaz ve **kısa bir zaman için kendisini ortaya koyar. Bir insanın oynadığı rollerin incelenmesi, kendini bilmenin çok gerekli bir kısmını oluşturur.** Her insanın repertuarı çok sınırlıdır. Ve eğer bir insan, basitçe 'ben' ve 'Ali Yıldırım' diyorsa, kendisini tüm olarak görmeyecektir çünkü 'Ali Yıldırım'da bir tane değildir; bir insan onlar gibi en azından beş ya da altı tanesine sahiptir. Bir veya ikisi ailesi için, bir veya ikisi bürosu için (biri asları ve diğeri üstleri için), biri bir lokantadaki arkadaşları için ve belki de biri, yüce fikirlerle ilgilenen ve entelektüel konuşmalardan hoşlanan kişiler içindir. Bu nedenle insan, farklı zamanlarda, bunlardan biriyle tamamen eş koşar ve kendisini ondan ayıramaz. Rollerini görmek, sahip olunan repertuarı bilmek, bilhassa bu repertuarın sınırlılığını bilmek, çok şey bilmektir. Ama bütün mesele, insanın repertuarı dışında kaldığında, yani herhangi bir şey onu, sadece kısa bir süre için bile olsa, her zamanki izinin dışına ittiğinde, kendisini çok rahatsız hissettiği ve olağan rollerinden herhangi birisine geri dönmek için büyük çaba harcadığıdır. Doğrudan doğruya tekrar her şeyin yolunda gittiği, rahatsızlık duygusunun ve gerilimin kaybolduğu her zamanki rotasına döner. Durum, hayat içerisinde böyledir; fakat çalışma içerisinde kişinin kendini gözleyebilmesi için bu sıkıntı ve gerilimle, rahatsızlık ve acizlik duygusuyla uzlaşması gerekir. İnsan, sadece bu **rahatsızlığı yaşayarak** kendisini gerçekten gözleyebilir. Ve bunun neden böyle olduğu açıktır. İnsan, bu olağan rollerinden herhangi birisini oynamadığı zaman, repertuarında uygun bir rol bulamadığı zaman kendisini çıplak hisseder. Uşur, utanır ve herkesten kaçmak ister. Fakat burada bir soru doğar: O, ne istemektedir? Sakin bir hayatı mı, yoksa ken-

di üzerinde çalışmayı mı? Şayet sakın bir hayat istiyorsa, o, her şeyden önce kesinlikle repertuarının dışına çıkmamalıdır. Olağan rolleri oynayarak kendisini rahat ve huzur içinde hisseder."

Dünya Rahat Yeri Değildir

"Ama kendisi üzerinde çalışmak istiyorsa, o, bu huzurunu bozmak zorundadır. İkisine birden sahip olmak asla mümkün değildir. İnsan bir seçim yapmak zorundadır. Ama seçim yaptığı zaman, sonuç, pek sık olarak aldanmadır, yani insan kendisini aldatmaya çalışır. Lafzen çalışmayı seçer, ama hakikatte huzurunu kaybetmek istemez. Sonuç, iki tabure arasında oturmaktır. Bu ise en rahatsız pozisyonudur. Hiç çalışma yapmaz ve hiç de rahat edemez. Bir insanın her şeyi bir kenara atıp gerçek çalışmaya başlaması çok zordur. Niçin zordur? Aslında onun hayatı çok rahattır ve bu hayatı kötü olarak kabul etse bile artık ona alışmıştır. Gene de bu durumun kötü olduğunun bilinmesi iyidir. Ama burada yeni ve bilinmeyen bir şey vardır. İnsan, bu çalışmadan herhangi bir sonuç alınıp alınmayacağını bile bilmez. Ve bunun yanı sıra, burada en zor şey, birisine itaat etmenin, birisine teslim olmanın gerekliliğidir. Eğer bir insan, kendi kendine güçlükler ve fedakarlıklar icat edebilseydi, çok ilerleyebilirdi. Ama burada anlaşılması gereken husus, bunun mümkün olmadığıdır. Bir başkasına itaat etmek veya kontrolü sadece bir şahsa ait olan genel çalışma hattını izlemek gerekir. Bu teslimiyet, herhangi bir şeye karar vermeye ya da herhangi bir şeyi yapmaya muktedir olduğunu düşünen bir insan için olabilecek en güç şeydir. Hiç şüphesiz, fantezilerden kurtulduğu ve kendisinin gerçekte ne olduğunu gördüğü zaman, bu güçlük kaybolur. Ancak bu, sadece

çalışma süresi içinde meydana gelir. Ama çalışmaya başlamak ve bilhassa devam etmek çok zordur, çünkü hayat çok sarsıntısız geçmektedir.” (13)

D - İNSAN HAPİSHANEDEDİR

“Sen kendi durumunun farkında değilsin. Hapishane-desin. Eğer akıllı bir kimseysen bütün dileğin, kaçmak olmalıdır. Fakat nasıl kaçılabilir? Duvarın altından bir tünel kazmak gereklidir. İnsan, tek başına hiçbir şey yapamaz. Fakat varsayalım ki, on veya yirmi kişi mevcut. Eğer sıra ile çalışırlarsa ve biri diğerini tamamlarsa tüneli kazmayı bitirir ve kaçabilirler.”

“Dahası, hiç kimse, **evvelce kaçmış** kimselerin yardımları olmaksızın kaçamaz. Bu kimseler sadece nereden kaçılabileceğini söyleyebilir ve alet edevat veya ne gerekli ise onu gönderebilirler. Fakat sadece bir mahkum, bu kişileri kendi başına bulup da onlarla irtibata geçemez. Organizasyon kaçınılmazdır. Organizasyonsuz hiçbir şey başırlamaz.”

G., daha sonraki konuşmalarında bu “hapishane” ve “hapishaneden kaçma” örneklerine sık sık yer vermeye başladı. Bazen bununla başlar ve sonra, çok kullandığı örneği olan hapishanedeki insanın, herhangi bir zamanda kaçma şansının olabilmesi için önce, **hapishanede bulunduğunu fark etmesi** gerektiğini ifade ederdi. İnsan, bunu fark etmediği, **kendisinin özgür olduğunu kabul ettiği müddetçe** hiç kurtulma şansı yoktu. Hiç kimse ona, iradesi dışında ve arzularına aykırı olarak zorla yardımda bulunamaz, onu özgürlüğe kavuşturamazdı. Eğer özgürlüğe kavuşmak mümkünse, bu ancak büyük bir **çalışma** ve büyük **çabalar** sonucunda, her şeyin üstünde olmak

üzere de **belirli bir amaca yönelik şuurdu çabalar** sonucunda gerçekleşebilirdi. (14)

İKİNCİ BÖLÜM

DEĞİŞMEK (UYANMAK-ŞUURLANMAK) MÜMKÜN MÜDÜR?

A - DEĞİŞMENİN ZORLUĞU

“Olağan koşullar altında, değişmek mümkün değildir; çünkü insan, bir şeyi değiştirmek istediğinde sadece o şeyi değiştirmek ister.” (15) “Fakat makinedeki her şey birbiriy-le bağıntılıdır ve her fonksiyon kaçınılmaz bir biçimde baş-ka bir fonksiyon veya bütün bir dizi fonksiyon tarafından dengelenmektedir; ama içimizdeki çeşitli fonksiyonların birbirleriyle olan bağıntılarından haberdar değilizdir. Maki-ne, faaliyetinin her anında, bütün ayrıntıları ile dengelen-mektedir. Eğer insan, kendisinde hoşlanmadığı bir şey görür de bunu gidermek için çaba göstermeye başlarsa, bel-li bir sonucu elde etmede başarılı olabilir. Fakat bu sonuç ile birlikte, kaçınılmaz olarak hiç beklemediği ya da arzula-madığı ve belireceğinden kuşkulanamadığı başka bir sonuç daha elde eder. Nefret ettiği her şeyi ortadan kaldırmaya, yok etmeye gayret etmekle, bu yönde çaba göstermekle, insan, makinenin dengesini bozar. Makine, dengeyi kur-maya çalışır ve insanın önceden göremeyeceği yeni bir fonksiyon yaratarak bu dengeyi yeniden kurar. Örneğin, bir kimse kendinin çok unutkan olduğunu gözlemleyebilir,

her şeyi unuttuğunu, kaybettiğini görebilir. Bu alışkanlığı ile savaşmaya başlar; eğer yeter derecede yöntemli ve kararlı ise, bir süre sonra, istenen sonuca ulaşmada başarılı olur: Eşyaları kaybetmekten ve unutmaktan kurtulur. O, bu durumun farkına varır. Ama kendisinin farkına varmadığı, başkalarının ise farkına vardığı başka bir şey mevcuttur: Çabuk kızar, bilgiçlik taslar, hata arar ve tatsız olmuştur. Çabuk kızması, unutkanlığının ortadan kalkması sonucu kendini göstermiştir. Niçin? Cevap vermek mümkün değildir. Sadece belirli bir kimsenin zihinsel niteliklerinin analizi, bir niteliğin kaybedilmesinin niçin başka bir niteliğin belirmesine neden olduğunu ortaya koyabilir. Bu, unutkanlığın kaybolmasının mutlaka çabuk kızmayı doğuracağı anlamına gelmez. Unutkanlıkla hiç ilgisi bulunmayan başka bir özelliğin ortaya çıkması da aynı derecede mümkündür; örneğin, cimrilik, kıskançlık vs."

"Bundan böyle, bir kimse kendi üzerinde doğru dürüst çalışıyorsa, o kimse mümkün olabilecek ek değişiklikleri hesaba katmalı ve bunları önceden düşünmelidir. Ancak bu şekilde, arzu edilmeyen değişikliklerden veya amaca ve çalışmanın yönüne tamamen zıt olan niteliklerin belirmesinden kaçınmak mümkündür." (16)

"Fakat çalışmanın ve insan makinesinin genel planında ek sonuçların ortaya çıkmasına meydan vermeksizin değişikliğin yapılabileceği belli noktalar vardır."

"Bu noktaların neler olduğunu ve bunlara nasıl yaklaşılacağını bilmek gerekir, çünkü insan bunlarla başlamazsa, ya hiç sonuç elde edemeyecek ya da yanlış veya istenmeyen sonuçlara ulaşacaktır."

Değişmek İsteyen, Fazlalıklarını "Terk" Etmelidir

"Daha önce söylemiş olduğum gibi fedakarlık yapmak

gereklidir.” dedi G. “Fedakarlık yapmadan hiçbir şey kazanılamaz.” (17) “Fakat dünyada insanların anlamadığı bir şey varsa, o da, fedakarlık yapmak fikridir.” (18) “Sahip oldukları bir şeyi feda etmeleri gerektiğini düşünürler. Örneğin, bir defasında ‘imanı’, ‘huzuru’, ‘sağlığı’ feda etmek zorunda olduklarını söyledim. Onlar bunu kelime anlamıyla anladılar. Fakat asıl mesele, onların ne imana, ne huzura, ne de sağlığa sahip olmamalarıdır. Bütün bu kelimelere iyice dikkat edilmelidir. Aslında onların sadece sahip olduklarını düşündükleri ve gerçekte sahip olmadıkları şeyleri feda etmeleri gerekir. Ama bu onlar için zor, hem de çok zordur. Gerçek şeyleri feda etmek daha kolaydır.” (19)

“İnsanların feda etmeleri gereken diğer bir şey, ıstıraplarıdır. İnsanın ıstıraplarını feda etmesi de çok zordur. Bir insan istediğiniz herhangi bir zevkinden vazgeçebilir, fakat ıstırapından vazgeçmez. İnsan öyle yapılmıştır ki, ıstırapa olduğu kadar başka bir şeye asla o kadar çok bağımlı değildir. Oysa ıstıraptan kurtulmak gereklidir. ıstıraptan kurtulmayan, ıstırapını feda etmeyen insan çalışamaz. Daha sonra ıstıraptan çok söz etmek gerekecektir. ıstırap olmadan hiçbir şey kazanılamaz, ama aynı zamanda insan, ıstırapını feda ederek işe başlamalıdır. Şimdi, bunun ne anlama geldiğini çöz bakalım.” (20)

İnsan Ancak “Üstün Çaba”larla Uyanabilir

“Okullar zorunludur.” dedi bir defasında. “Öncelikle insan organizasyonunun karmaşıklığı yüzünden bu böyledir. Bir insan, tümüyle kendisi üzerinde, yani bütün farklı tarafları üzerinde nöbet tutmaya muktedir değildir. Bunu sadece okul, yani okul metotları ve okul disiplini yapabilir. Çünkü insan çok tembeldir. İnsan, uygun

yoğunlukta olmayan birçok şey yapar, yahut bir şeyler yaptığını düşünmesine rağmen hiçbir şey yapmaz; yoğunluk gerektirmeyen bir şey üzerinde yoğunlukla çalışır ve yoğunluğun zorunlu olduğu anların da geçip gitmesine izin verir. İnsan kendisine kıyamaz; nahoş olan herhangi bir şey yapmaktan korkar. İnsan gerekli yoğunluğa hiçbir zaman kendi kendine ulaşamaz. Eğer kendinizi uygun şekilde gözlemlemişseniz, benimle aynı fikirde olacaksınız. Eğer insan kendisine bir iş tespit ederse, çok geçmeden kendisine karşı hoşgörülü olmaya başlar. İşini mümkün olan en kolay şekilde bitirmeye gayret eder. Bu, çalışma değildir. Çalışmada sadece **üstün çabalar**, yani normalin ötesinde, gerekli olanın ötesinde olan çabalar hesaba katılır; olağan çabalar sayılmaz." (21)

"Üstün çaba ile ne demek isteniyor?" diye sordu biri.

"Belirli bir amaca ulaşmak için gerekli olan çabanın ötesindeki bir çaba anlaşılır." dedi G. "Bütün gün boyunca yürüdüğünüzü ve çok yorulduğunuzu hayal edin. Hava kötü, yağmur yağıyor ve soğuk. Akşam üzeri eve varıyorum. Belki de yirmi beş mil yürümüşüm. Evde yemek hazır; içerisi sıcak ve hoş. Ama yemeğe oturacak yerde, tekrar dışarı, yağmura çıkıyorum ve yol boyunca iki mil daha yürümeye karar veriyorum; sonra eve dönüyorum. İşte bu, üstün çaba olurdu. Eve gidişim sadece bir çabaydı, ama bu sayılmamaktadır. Evime gidiyordum, soğuktu, açtım, yağmur yağıyordu... Beni yürümeye sevk eden şey tümüyle bunlardı. Diğer durumda ise, ben kendim öyle yapmaya karar verdiğim için yürüyorum. Bu tür üstün çaba, kendi kendime karar vermediğim, ama o gün için çabaların bittiğini düşünürken, benden beklenmeyen anlarda yeni çabalar göstermemi isteyen bir öğretmene (mürşide) itaat ettiğim zaman daha da zor olur." (22)

“Üstün çabanın diğer bir şekli, herhangi bir işi, o işi gerektirdiğinden daha hızlı olarak yapmaktır. Bir işi iyi yapıyorsunuz; diyelim ki, çamaşır yıkıyorsunuz ya da odun kesiyorsunuz. Bu, bir saatlik bir çalışma olsun. İş yarım saatte yapın. Bu üstün bir çaba olacaktır.” (23)

“Ama gerçek pratikte, bir insan asla art arda ya da uzun bir süre için üstün çabalar gösteremez; bunu yapmak için, acıması olmayan ve metoda sahip olan bir başka insanın iradesi gerekecektir.”

İçsel Bir Mücadele (Nefis Denetlemesi) Yapmak Şarttır

“Her şeyi ile dış tesirlere bağlı olan, kendisinde her şeyin **kendiliğinden** olduğu, şimdi bir kişilik, bir an sonra başka bir kişilik, bir an sonra ise üçüncü bir kişilik ortaya koyan ‘insan-makine’nin hiçbir şekilde geleceği yoktur, gömülür ve iş biter. **Toz, toza döner.**” (24) “Bu ona uyar. Herhangi bir gelecek hayattan söz edebilmek için belli bir kristalizasyonun (sabitleşme), insanın iç niteliklerinin belli bir kaynaşımının, dış tesirlerden belirli ölçüde bağımsızlığının olması gereklidir. İnsanda dış tesirlere karşı koyabilecek bir şey mevcutsa, bu şey, fizik bedeninin ölümüne dayanabilir. Parmağını kestiği zaman bayılan veya her şeyi unutan bir insanda, fizik bedenini kaybettikten sonra, neyin ölümüne karşı koyabileceğini kendiniz düşünün. Eğer insanda ölümüne karşı durabilecek bir şey varsa, ancak o zaman yaşamaya devam eder; hiçbir şey yoksa yaşamaya devam etmez. Fakat ondaki bu şey yaşamaya devam etse bile geleceği çok değişik olabilir. İnsanların tekrardoğuş ismini verdikleri bazı tam kristalizasyon halleri ölümden sonra mümkün olabilir; diğer haller ise, insanların ‘ölümden sonra var olma’ dedikleri hallerdir. Her iki hal de

yaşamın 'astral beden' içerisinde veya 'astral beden' yardımıyla devam etmesidir. 'Astral beden'in ne anlama geldiğini biliyor musun? Senin tanıdığın ve bu ifadeyi kullanan bütün sistemler, bütün insanların 'astral beden' sahibi olduklarını söylerler. Bu tamamen yanlıştır. 'Astral beden' adını verebileceğimiz beden, bir kaynaşma ile yani son derece zor bir içsel çalışma ve mücadele sayesinde elde edilir. İnsan bununla dünyaya gelmemiştir. Ve sadece çok az sayıda insan, 'astral beden'e sahip olabilir. Bu oluşursa, fizik bedenin ölümünden sonra da yaşamaya devam edebilir ve başka bir fizik bedende dünyaya gelebilir. Bu olay, tekrardoğustur. Eğer doğmazsa, zaman içerisinde o da ölür; ölümsüz değildir fakat fizik beden ölümünden sonra, uzun süre yaşayabilir." (25)

"Kaynaşma ve içsel birlik (Vahdet); sürtüşme ile, 'evet' ve 'hayır' arasındaki mücadele ile elde edilir. Eğer insan iç mücadelesiz yaşarsa, her şey, kendi içinde, karşı koymadan olursa, nereye çekilir de oraya doğru giderse veya esen rüzgarın önünde sürüklenirse, olduğu gibi kalacaktır. Ama içerisinde bir mücadele başlarsa ve eğer bu mücadelede belli bir çizgi varsa o zaman daimi özellikler şekillenmeye başlar, kendisi de sabitleşmeye başlar. Fakat kristalizasyon (sabitleşme), doğru veya yanlış bir taban üzerine de kurulmuş olabilir. Sürtüşme, 'evet' ve 'hayır' arasındaki mücadele, yanlış bir taban üzerinde de meydana gelebilir. Örneğin, herhangi bir fikirle ilgili fanatik bir inanç veya 'günah korkusu', 'evet' ve 'hayır' arasında son derece şiddetli bir mücadele yaratabilir ve insan bu tabanlar üzerinde sabitleşebilir. Fakat bu, yanlış ve tamamlanmamış bir kristalizasyondur. Böyle bir insan, daha fazla gelişme imkanına sahip olmayacaktır. Gelişme imkanını yeniden sağlamak için o insan tekrar eritilmelidir; bu ise sadece korkunç ıstırap ile mümkündür." (26)

“Kristalizasyon, herhangi bir taban üzerinde gerçekleşmiş olabilir. Bir örnek alalım: Gerçek, iyi bir şakiyi ele alalım. Ben, Kafkasya’da böylelerini tanırım. Bunlar ellerinde tüfek, yol boyunca bir taşın arkasında hiç hareket etmeden sekiz saat süreyle dururlar. Sen bunu yapabilir misin? Bütün bu süre boyunca, hatırlatayım ki, onun içinde bir mücadele yer almaktadır. Susuzdur, sıcaktan yanmaktadır, sinekler ısırılmaktadır; fakat o hiç kıpırdamadan durmaktadır. Diğer rahiptir; şeytandan korkmaktadır; bütün gece başını yerlere vurur ve dua eder. Böylece kristalizasyon (sabitleşme) elde edilir. Bu yollarla insanlar, kendilerinde çok büyük bir iç kuvvet oluştururlar; işkenceye dayanırlar; bu suretle de istediklerini elde ederler. Bu, onlarda böylelikle elle tutulur, daimi bir şeyin olduğu anlamına gelir. O insanlar, ölümsüz hale gelebilirler. Fakat bundan ne çıkar? Böyle bir insan, bazen belli derecede bir şuura sahip bir ‘ölümsüz varlık’ haline gelir. Ama hatırdan tutulmalıdır ki, bu bile çok ender rastlanan bir olaydır.” (27)

O akşamdan sonraki konuşmaların, birçok kişinin G.’nin söylediklerinden tamamen farklı şeyler işitmiş olmaları dolayısıyla bende şaşkınlık yarattıklarını hatırlıyorum. Bazıları ise sadece G.’nin ikinci derecede, öz’e ait olmayan sözlerine dikkat etmişlerdi ve bunları hatırlıyorlardı. G.’nin söylediklerindeki ana ilkeler, pek çoğunun gözünden kaçmıştı. Sadece pek azı, onun söylediği öz’e ait şeylerle ilgili sorular sormuştu. Bu sorulardan biri aklımda kalmış:

“Bir kimse, ‘evet’ ve ‘hayır’ arasındaki mücadeleyi nasıl yaratabilir?” diye sormuştu.

“Feda etmek gerekir,” diye G. söze başladı. “Hiçbir şey feda edilmezse hiçbir şey elde edilmez. Ve hemen değerli bir şeyi, uzun bir süre, büyük çapta feda etmek gerekir. Bununla beraber sonsuza kadar değil. Bu anla-

şılmalıdır, çünkü çoğu zaman anlaşılmaz. Feda etme, sadece kristalizasyon süreci devam ederken gereklidir. Kristalizasyon elde edildikten sonra, **feragatler, mahrumiyetler ve feda etmeler** artık gerekmez. Bundan sonra, insan neyi isterse ona sahip olabilir. Artık onun için yasalar yoktur, o kendi başına bir yasadır." (28)

B - İNSAN UYANABİLİR Mİ?

"Teorik olarak uyanmaya muktedirdir, fakat pratikte bu, hemen hemen imkansızdır, çünkü bir an için o, uyanıp gözlerini açtığı anda, uykuya dalmasına neden olan bütün kuvvetler, onun üzerinde on misli fazla enerji ile faaliyet göstermeye başlarlar ve o, uyanık olduğunu veya uyanmakta olduğunu **hayal ederek** yine derhal uykuya döner."

"Olağan uykuda, insanın uyanmak istediği fakat uyanmadığı durumlar vardır. Kendi kendine uyanık olduğunu söyler fakat aslında uyumaya devam etmektedir; bu durum, uyanmadan önce birkaç kez olmuş olabilir. Fakat olağan uykudayken uyandığında o, başka bir durumdadır; ipnotik uykudayken uyanmada ise durum aksidir; objektif karakteristikler uyanmanın başlangıcında mevcut değildir; insan uykuda bulunmadığından emin olmak için kendisini çimdikleyemez. Ve eğer insan, Tanrı'nın yasakladığı **objektif karakteristikler** (nitelikler) hakkında bir şey işitmişse, Kundalini bunu, bütünüyle hayale ve düşlere dönüştürür."

Uyanmanın Güçlüğü Kavranmalıdır

"Ancak, uyanmanın güçlüğü tam manasıyla kavrayan insan, uyanmak için uzun ve zorlu bir çalışmanın gerekli olduğunu anlayabilir."

“Genel olarak ele alırsak, uyuyan bir insanı uyandırmak için ne gereklidir? İyi bir şok gereklidir. Fakat bir kimse derin uykuda ise tek bir şok yeterli değildir. Uzun bir sürekli şoklar devresi gereklidir.” (29) “Ve bu şokları yönetecek bir kimse bulunmalıdır. Uyanmayı isteyen bir insanın, kendisini uzun süre silkeleyecek bir kimseyi kiralaması gerektiğini daha önce söylemiştim. Fakat herkes uykuda ise kimi kiralayabilir? İnsan, kendisini uyandırması için bir kimseyi kiralayabilir ama o kiraladığı da uykuya dalabilir. Böyle bir kimsenin yararı nedir? Ve gerçekten insanı uyanık tutabilecek bir kimse, muhtemelen, zamanını, başkalarını uyandırmak için harcamayı reddedecektir; onun yapacağı çok daha önemli bir işi bulunabilir.”

“Mekanik vasıtalarla uyandırılma imkanı da mevcuttur. Bir kimse, bir çalar saat ile de uyandırılabilir. Fakat işin kötüsü insan, çalar saate pek çabuk alışır; onu işitmekten uzak kalır. Pek çok ve daima yeni çalar saatlere ihtiyaç vardır. Aksi halde insan kendisini, uyumaktan alıkoyacak çalar saatlerle kuşatmalıdır. Fakat burada yine bazı güçlükler mevcuttur. Çalar saatler kurulmalıdır; kurmak için insan onları hatırlamalıdır; hatırlamak için ise sık sık uyanmalıdır. Fakat işin kötüsü, insan, bütün çalar saatlere alışır ve belli bir süre sonra onlarla daha iyi bir biçimde uyur. Bundan böyle, çalar saatler, sürekli olarak değiştirilmeli, daima yenileri icat edilmelidir. Zaman içerisinde, bu durum, insanın uyanmasına yardımcı olabilir. Fakat saatleri kurma, icat etme ve değiştirme işlerini, dış yardım olmaksızın tamamen kendi kendine yapan bir insan, çok az bir şansa sahiptir. Bu işe başladıktan sonra, uykuya dalması, uykudayken rüyasında çalar saatler icat ettiğini, onları kurduğunu, değiştirdiğini görmesi ve basitçe daha derin bir uykuya dalması çok daha muhtemeldir.”

İnsan Tek Başına Uyanamaz

"Bundan böyle, uyanmak için bir çabalar birleşimi gereklidir. Söz konusu insanı, birisinin uyandırması lazımdır; onu uyandıran kimsenin ona göz kulak olması lazımdır; çalar saatlere sahip bulunmak ve sürekli olarak yeni çalar saatler icat etmek lazımdır."

"Fakat bütün bunları başarmak ve sonuca ulaşmak için belli sayıda insanın birlikte çalışması gerekmektedir."

"İnsan tek başına hiçbir şey yapamaz."

"Her şeyden önce, yardıma ihtiyacı vardır. Ama yardım, sadece bir tek insana gelemaz. Yardım etmeye muktedir olanlar, zamanlarına çok büyük değer verirler. Ve doğaldır ki, bir tek insandan ziyade örneğin, uyanmayı isteyen yirmi ya da otuz insana yardım etmeyi tercih ederler. Dahası, önceden de ifade edildiği gibi, bir tek insan, kendisini, uyanması konusunda kolaylıkla aldatabilir ve basitçe, yeni bir rüyayı uyanma olarak kabul edebilir. Birkaç kişi, beraberce uykuya karşı savaşmaya karar verirlerse birbirlerini uyandıracaklardır. Yirmisinin uyuduğu fakat yirmi birincisinin uyanık bulunup diğerlerini uyandırdığı sık sık vaki olabilir. Aynı durum, çalar saatler ile de tam anlamıyla söz konusudur. Birisi bir çalar saat, diğeri başka bir çalar saat icat edecektir; sonra bunları değiş tokuş edebilirler. Hepsi birbirlerine çok büyük yardımlarda bulunabilirler; ve bu yardım olmadan hiç kimse herhangi bir şey elde edemez." (30)

İnsanın İçinde Bulunduğu Realitede Ölmesi, Şuurlanmak Demektir

"Başlangıç olarak, doğması için ölmesi gereken tohum hakkındaki iyi bilinen metni ele alalım. Bir buğday tanesi

toprağa düşüp ölmedikçe öylece kalır; fakat ölürse çok semere verir.”

“Bu metnin pek çok farklı anlamları vardır; sık sık bu metne döneceğiz. Fakat öncelikle, bu metnin içerdiği prensibi, insana uygulandığı şekliyle tam olarak bilmemiz gerekmektedir.”

“Şimdiye kadar hiç yayımlanmamış ve muhtemelen hiç yayımlanmayacak olan bir vecizeler kitabı vardır. Daha önce bu kitaptan, bilginin anlamı meselesi ile ilgili olarak söz etmiş ve bir vecizeyi aktarmıştım.”

“Şimdi konuştuklarımızla ilgili olarak bu kitapta şöyle denmektedir:

‘İnsan doğabilir, fakat doğmak için önce ölmelidir ve ölmek için ise önce uyanmalıdır.’

Başka bir yerinde şöyle denmektedir:

‘İnsan uyandığında ölebilir; öldüğünde doğabilir.’

Bunun ne anlama geldiğini bulmalıyız.

‘Uyanmak’, ‘ölmek’, ‘doğmak’. Art arda gelen üç evre mevcuttur. İncilleri, dikkatli bir biçimde incellerseniz doğma imkanına sık sık atıflarda bulunulduğunu görürsünüz; ‘ölmenin’ gerekliliğine de birkaç atıf yapılmıştır. Ve uyanmanın gerekliliğine yapılmış pek çok atıf mevcuttur: ‘Uyanık durun, çünkü günü ve saati bilmezsiniz’ vs. Fakat insanın bu üç imkanı; uyanmak (veya uyumamak), ölmek ve doğmak birbirleriyle ilişkili olarak ortaya konmamıştır. Ama bütün sorun budur. Eğer insan uyanmadan ölürse, doğamaz. Ölmeden doğarsa ‘ölümsüz bir nesne’ haline gelebilir. ‘Ölmemiş’ olması onun yeniden doğmasını engeller; uyanmamış olması onu ‘ölmekten’ alıkoyar; ve ölmeden doğması ile ‘varlık’ olmaktan engellenmiş olur.” (31)

“Doğmanın anlamı üzerinde yeter derecede konuştuk. Bu durum, öz’ün yeni bir gelişiminin başlangıcına, ferdi-

yetin oluşmasının başlangıcına ve bölünmez bir ben'in belirmesinin başlangıcına karşılık gelir."

"Fakat bu durumu kazanmak ya da kazanmaya başlamak için insan ölmelidir; yani kendisini, içinde bulunduğu halde tutan binlerce önemsiz bağılıklardan ve eş koşmalardan kurtarmalıdır. Yaşamında her şeye, tahayyülüne, ahmaklığına, hatta ıstıraplarına bağlıdır ve mümkündür ki, ıstıraplarına her şeyden fazla bağlıdır. Kendisini, bu bağılıktan kurtarmalıdır. Nesnelere bağıllık, nesnelere eş koşma insandaki binlerce lüzumsuz ben'i canlı tutar. Büyük ben'in doğabilmesi için bu benler ölmelidir. Fakat bunlar nasıl öldürülebilir? Ölmek istememektedirler. İşte bu noktada uyanma **imkanı** imdada yetişir."

İnsan Aczini İdrak Etmelidir

"Uyanmak demek, kendinin **hiçliğini** anlamak, yani tüm ve mutlak mekanikliğin, tüm ve mutlak aczinin **far-kına varmak** demektir. Ve felsefi olarak, **kelimelerle far-kına varmak** yeterli değildir. Açık, basit ve somut gerçekler halinde, kendine ait olan gerçekler halinde, bunu kavramak gerekmektedir. Biraz kendini tanıyınca insan, içinde, kendisini dehşete düşürmesi gereken pek çok şey görecektir. Kendisi ile ilgili olarak dehşete düşmediği sürece kendisi hakkında hiçbir bilgi sahibi olamaz. İnsan, kendi içinde onu dehşete düşüren bir şey görmüştür. Bundan kurtulmaya, bunu durdurmaya, bir son vermeye karar verir. Fakat ne kadar çok çaba gösterirse gösterebilir, bunu yapamayacağını, her şeyin eskisi gibi kaldığını hissederek. Bu noktada o güçsüzlüğünü, aczini ve hiçliğini görür; veya kendini tanımaya başladığında kendisine ait hiçbir şeyin bulunmadığını, yani kendisinin olarak kabul ettiği her şeyin, görüşlerinin, düşüncelerinin, kanaatleri-

nin, zevklerinin, alışkanlıklarının, hatta hata ve kusurlarının kendisinin olmadığını, fakat bütün bunların ya taklit yolu ile oluştuğunu veya bunları **hazır vaziyette** herhangi bir yerden aldığını görecektir. Bu durumu hissederken o, kendi hiçliğini de hissedebilir . Ve hiçliğini hissetmek üzere, bir saniye için, bir an için değil fakat sürekli olarak ve hiç unutmadan kendisini gerçekten olduğu gibi görmelidir.” (32)

“Hiçliğinin ve aczinin sürekli olarak şuurunda oluş hali, sonuçta insana ‘ölmek’ cesaretini verir; burada ölmek, sadece düşüncesinde veya şuurunda ölmek anlamında değil, fakat gerçekten ölmek; ya da iç gelişimi açısından gereksiz olan veya bu iç gelişimi önleyen yönlerini ebediyen ve gerçekten terk etmek anlamında kullanılmıştır. Bu yönlerinin birincisi, onun ‘sahte ‘ben’idir’, sonra da ‘ferdiyeti’, ‘iradesi’, ‘şuuru’, ‘yapma yeteneği’, ‘güçleri’, ‘inisiyatifi’, ‘kararlılığı’, vs. hakkındaki tüm hayali fikirleri gelir.” (33)

“Fakat bir şeyi sürekli görmek için insan, önce onu sadece bir saniye olsun görmelidir. Gerçekleşen bütün yeni güçler ve yetenekler, daima bir ve aynı şekilde ortaya çıkarlar. Önce ender ve kısa süreli olarak pırıltılar halinde kendilerini gösterirler; sonra, daha sık ve daha uzun süreli olarak ortaya çıkarlar; çok uzun bir çalışmadan sonra, sonuçta kalıcı hale gelirler. Aynı durum, uyanma için de geçerlidir. Bir anda tamamen uyanmak mümkün değildir. İnsan, önce kısa süreler için uyanmaya başlamalıdır. Fakat belli bir engeli aştıktan ve geriye dönüşü bulunmayan belli bir karara vardıldıktan sonra, **insan bir defada ve ebediyen ölmelidir**. Yavaş ve adım adım uyanma önceden olmasaydı, bu sonuca varmak güç ve hatta imkansız olacaktı.” (34)

İnsanı Uyanmaktan Alıkoyan Nedir?

"Fakat insanı uyanmaktan alıkoyan, onu rüyalarının etkisi altında tutan binlerce şey mevcuttur. Uyanma niyeti ile şuurlu olarak hareket etmek için, **insanı uyku durumunda tutan kuvvetlerin** tabiatını bilmek gerekmektedir." (35)

"Önce, insanın içinde bulunduğu uykunun normal değil, fakat ipnotik uyku olduğunu fark etmek gerekir. İnsan, ipnotize edilmiştir ve bu ipnotik durum, onda, sürekli olarak beslenmekte ve güçlenmektedir. İnsanı ipnotik durumda bulundurarak ve onun gerçeği görmesini, durumunu anlamasını önleyerek; kendileri için yararlı ve karlı sonuçlar elde eden kuvvetlerin bulunduğunu düşünenler bile olabilir."

"Çok sayıda koyun sahibi olan, çok zengin bir büyücüden söz eden, Doğu'ya ait bir mesel vardır: Bu büyücü, aynı zamanda çok cimri imiş. Ne çoban tutmak ne de koyunların otladığı meranın çevresine sınır çekmek istemiş. Koyunlar, sonuç olarak ormanda dolaşmaya, çukurlara düşmeye ve ayrıca da kaçmaya başlamışlar; çünkü büyücünün et ve derilerini arzuladığını biliyorlar, bunu ise istemiyorlarmış."

"Sonunda, büyücü bir çare bulmuş. Koyunlarını **ipnotize** etmiş ve onlara, her şeyden önce ölümsüz olduklarını, derileri yüzdüğünde onlara bir zarar gelmeyeceğini, aksine bunun, onlar için iyi ve hatta hoş olacağını, daha sonra ise büyücünün yani kendisinin, sürüsünü çok seven **iyi bir efendi** olduğunu ve onlar için dünyada her şeyi yapmaya hazır bulunduğunu, üçüncü olarak da, onlara herhangi bir şey olacaksa bunun hemen o anda, her koşulda o gün olmayacağını, **bu nedenle de** bu konu üzerinde düşünmelerine gerek bulunmadığını telkin etmiş.

Ve daha da ileri giderek büyücü, koyunlarının zihinlerine, onların hiçbir şekilde koyun olmadıklarını yerleştirmiş; bazılarını **aslan**, bazılarını **kartal**, diğer bazılarını **insan**, geriye kalanlara ise **büyücü** olduklarını telkin etmiş.”

“Ve böylece büyücünün, koyunları hakkındaki bütün merak ve endişeleri kaybolmuş. Artık hiç kaçmayıp süku-netle büyücünün etlerine ve derilerine ihtiyaç duyacağı zamanı bekler olmuşlar.”

“Bu mesel, insanın durumunu çok iyi bir biçimde canlandırmaktadır.”

“ ‘Okült’ adı alan literatürde, muhtemelen ‘Kundalini’, ‘Kundalini ateşi’ ya da ‘Kundalini yılanı’ ifadelerine rastlamışsınızdır. Bu ifade, sık olarak, insanda mevcut bulunan ve uyarılabilen bir tür garip kuvveti belirtmek amacıyla kullanılmıştır. Fakat bilinen teorilerden hiçbiri Kundalini kuvveti hakkında doğru bir açıklama yapmamaktadır. Bazen bu kuvvet sekse, seks enerjisine, yani seks enerjisini başka maksatlarla kullanabilme imkanına bağlanmıştır. Bu sonuncusu, tamamen yanlıştır, çünkü Kundalini her şeyde mevcut olabilir. Ve her şeyin üstünde de Kundalini, insanın gelişimi için arzu edilir veya yararlı bir şey değildir. Okültistlerin bu kelimeyi nasılsa bir yerden bulup, onun anlamını tamamen değiştirmiş olmaları ve çok tehlikeli ve korkunç bir şeyden, ümit bağlanacak, kendisinden iyilik beklenecek bir şey meydana getirmeleri çok merak uyandıran bir husustur.”

“Aslında, Kundalini, **gerçek bir fonksiyonun yerini alan** fantezi gücü, hayal gücüdür. İnsan, faaliyet göstermek yerine rüya görürse, kendisinin bir kartal, bir aslan veya bir büyücü olduğunu imgelirse bu, onun içinde faaliyet gösteren Kundalini’nin kuvvetidir. Kundalini, bütün merkezlerde faaliyet gösterebilir ve onun sayesinde, bütün merkezler, gerçek yerine hayali olanla tatmin

olabilirler. Kendisini bir aslan ya da bir büyücü kabul eden bir koyun, Kundalini'nin kuvveti altında yaşar."

"Kundalini, insanları, şimdi buldukları durumda tutmak üzere onlara yerleştirilmiş bir kuvvettir. Eğer insanlar, hakiki durumlarını gerçekten görebilseler ve bu durumlarının tüm korkunçluğunu anlayabilselerdi, buldukları yerde bir saniye için bile kalamazlardı. Bir çıkış yolu ararlar ve bunu da çabucak bulurlardı; **çünkü bir çıkış yolu mevcuttur**; fakat ipnotize edilmiş olduklarından bu yolu görmede başarısızlığa uğramaktadırlar. **Kundalini, insanları ipnotik durumda tutan kuvvettir**. İnsanın 'uyanması', onun 'deipnotize' edilmesi demektir. Başlıca güçlük ve de bunun gerçekleşme imkanı bu noktada bulunmaktadır; çünkü uyuması için organik bir neden yoktur ve insan uyanabilir."

Uyuyan Bir İnsan Örneği

Moskova'daki dostlarımdan bazılarını G.'ye tanıştırmayı çok istiyordum. Fakat o sıralarda sadece, her zaman ki gibi aşırı çalışan ve oradan oraya koşturup duran, buna rağmen enerjik görünen eski gazete arkadaşımla V. A. A.'ya rastladım. Kendisine G.'den söz ettiğim zaman çok ilgilendi ve G.'nin iznini alarak onu G.'nin yerinde yemeğe davet ettim. G., kendi yakınlarından on beş kişi kadar davet etmiş ve o zamana göre çok lüks bir yemek düzenlemişti. Sofrada zakuski, turta, şiş kebabı gibi yemekler ve Khaghetia şarabı gibi şeyler vardı. Bu, tek kelimeyle, gün ortasından başlayıp akşama kadar süren Kafkasya'nın öğle yemeklerinden biriydi. A.'yı kendi yanına oturtan G., ona karşı çok nazikti. Onu hep hoş tuttu ve kadehine şarap doldurdu. Birdenbire, eski dostumu nasıl bir sınava sokmuş olduğumu fark ettiğimde içim sızladı. Herkes

susmakta idi. A. beş dakika dayanabildi. Sonra konuşmaya başladı. Savaştan, beraber ve ayrı ayrı tüm müttefiklerimizden söz etti; mümkün olabilen bütün meseleler hakkında Moskova ve St. Petersburg'daki devlet adamlarının görüşlerini nakletti; sonra ordu için sebzelerin kurutulmasından (O sıralar gazetecilik işine ek olarak bununla da uğraşıyordu.), özellikle soğanların kurutulmasından, daha sonra suni gübreden, zirai kimyadan ve genel olarak kimyadan bahsetti; sonra da "islah etmekten", "spiritizmden", "ellerin materyalizasyonundan" ve şimdi hatırlamadığım birçok şeyden söz etti. Ne G., ne de bir başkası tek kelime konuşmadı. A.'nın güceneceğinden korkarak tam konuşmak üzereydim, ama G. bana öyle sert baktı ki, hemen kendimi toparlayıp susmaya devam ettim. Ayrıca korkularım boşunaymış. Zavallı A. hiçbir şeyi fark etmedi, kendi konuşması ve kendi sözel ustalığı ile öyle coşmuştu ki, masada mutlu bir şekilde oturdu ve bir an bile durmadan saat dörde kadar konuştu. Sonra G. ile büyük bir heyecanla tokalaştı ve ona bu "çok enteresan sohbet" için teşekkür etti. G. bana bakarak sinsice güldü.

Çok utanmıştım. Zavallı A.'yı budala yerine koymuşlardı. Böyle bir durum aklının köşesinden bile geçmeyeceği için ökseye tutulmuştu. G.'nin diğerlerine bir gösteri sunduğunu fark etmiştim.

"İşte, görüyorsunuz," dedi, A. gittikten sonra. "Ona akıllı bir insan deniyor. Ama pantolonunu ayağından çeksem fark etmeyecek. Bırakın onu sadece konuşsun! Başka bir şey istemiyor. Esasen herkes böyledir. Bu, diğer birçokğundan daha iyiydi. Yalan söylemedi. Ve konuştuklarını gerçekten, hiç şüphesiz kendi yönünden olmak üzere biliyordu. Ama düşünün, bu neye yarar? Artık genç değil ve belki de, bu yaşamında gerçeği işitme şansının olduğu bir zamandı. Oysa o, durmadan kendi kendine konuştu."

C- UYANMA YOLUNA GİRİŞ

Yollar Çeşitlidir

"Genellikle bilinen mevcut bütün yollar üç kategoride toplanabilir:

- 1- Fakir'in yolu.
- 2- Keşiş'in yolu.
- 3- Yogi'nin yolu.

"Fakir'in yolu, **fizik bedenle** mücadele, birinci odaya çalışma yoludur. Bu; uzun, güç ve belirsiz bir yoldur. Fakir, beden üzerinde fiziksel irade ve güç geliştirmeye çalışır. Bu, korkunç ıstırapla, bedene eziyet etmekle kazanılır. Fakirin yolu, bütünüyle, inanılmayacak kadar zor ve çeşitli fiziksel alıştırmalardan ibarettir. Fakir, ya saatlerce, günlerce, aylarca, bazen yıllarca aynı pozisyonda hareketsiz olarak ayakta durur veya kollarını uzatmış halde, bir taş üzerinde, güneş, yağmur ve kar altında oturur. Veya ateşle kendi kendine işkence eder, bacaklarını karıncaların arasına sokar vs. Eğer fizik irade olarak adlandırabileceğimiz şey, onda gelişmeden önce hastalanmazsa ya da ölmezse o zaman dördüncü odaya veya dördüncü bedeni oluşturma imkanına ulaşır. Fakat diğer fonksiyonları, duygusal, zihinsel vs. gelişmemiş olarak kalır. İrade kazanmıştır ama onu uygulayabileceği hiçbir şey yoktur. Bu iradede bilgi elde etmek veya kendini mükemmelleştirmek için yararlanamaz. Kaide olarak yeni bir çalışmaya başlamak için yaşlıdır."

"Fakat fakir okullarının bulunduğu yerlerde yogi okulları da vardır. Genellikle yogiler, fakirleri gözlerler. Eğer fakir amaçladığı şeye çok yaşlanmadan önce ulaşmışsa onu bir yogi okuluna alır, ilk önce tedavi eder, hareket

kabiliyetini kazandırır, sonra da ona öğretmeye başlarlar. Fakir, bir bebek gibi yürümeyi, konuşmayı öğrenmelidir. Fakat şimdi o, yolu üzerindeki inanılmaz güçlükleri yenmiş bir iradeye sahiptir; bu irade yolun ikinci yarısındaki güçlüklerin de üstesinden gelmesinde yardımcı olabilir. Söz konusu güçlükler, **zihinsel ve duygusal fonksiyonları** geliştirmedeki güçlüklerdir.”

“Fakirlerin ne kadar zor durumlardan geçtiklerini hayal edemezsiniz. Gerçek fakirlerle karşılaşmış olduğunuzu bilmiyorum. Ben, pek çoğuna rastladım; örneğin Hindistan’daki bir mabedin iç avlusunda bir tanesiyle karşılaştım, hatta onun yanında uyudum. Yirmi yıldır gece ve gündüz el ve ayak parmaklarının uçlarında duruyordu. Artık kendini doğrultamıyordu. Öğrencileri onu bir yerden bir yere taşıyorlar, nehre götürüp cansız bir cisim gibi yıkıyorlardı. Ama bu duruma birdenbire ulaşmış değildi. Ne güçlükleri yendiğini, bu safhaya varmak için ne gibi işkenceler altında ıstırap çektiğini düşün­düm...”

“Ve bir insan, bu yolun sağladığı imkanları ve varılacak sonuçları kavradığı için veya dinsel bir duygu dolayısıyla fakir olmaz. Fakirlerin bulunduğu bütün Doğu memleketlerinde, halk arasında, mutlu bir olaydan sonra doğan bir çocuğu fakirlere verme adeti vardır. Ayrıca fakirler sık sık öksüz çocukları evlat edinirler veya küçük çocukları yoksul ana babalardan satın alırlar. Bu çocuklar, onların öğrencileri olup, onları taklit ederler veya ettirilirlen; bir kısmı sadece görünüşte bu hareketleri yapar; bir kısmı ise sonradan fakir olur.”

“Bunlara ek olarak bir kısım insan da gördükleri bir fakir tarafından etkilendikleri için fakir olur. Mabetlerde, her fakirin yanında, onu taklit eden, aynı pozisyonda duran veya oturan insanlar görmek mümkündür; tabii

ki, uzun süreli değil, fakat zaman zaman birkaç saat süreyle... Bazen de bir bayramda rastlantı olarak mabede giden ve özellikle kendisini etkileyen bir fakiri taklit etmeye başlayan bir kimse artık eve dönmez ve fakirin müritleri arasına katılır, daha sonra, zaman içerisinde kendisi fakir olur. 'Fakir' kelimesini kuşku ile karşıladığımı anlamalısınız. İran'da **fakir**, sadece dilenci anlamına gelir, fakat Hindistan'da pek çok hilekar kendisine **fakir** adını vermiştir. Ve Avrupalılar, bilhassa eğitim görmüş Avrupalılar, pek sık olarak, çeşitli gezginci kuruluşların **keşişlerine** de, **yogilere** de fakir adını vermişlerdir."

"Fakat aslında gerek fakirin, gerek keşişin, gerekse yoginin yolları birbirlerinden tamamen farklıdır. Şu ana kadar fakirlerden söz ettim. Bu ilk yoldur."

"İkinci yol, keşişin yoludur. Bu yol, iman, dinsel duygu ve dinsel feda yoludur. Sadece çok güçlü dini duygu ve dinsel tahayyüle sahip insan, gerçek anlamda keşiş olabilir. Keşişin yolu da çok uzun ve güçtür. Keşiş, kendisi ile olan mücadelede yıllar ve yıllar harcar. Ama bütün çalışması ikinci oda üzerinde yani **duygular** üzerinde toplanmıştır. Diğer bütün duygularını tek bir duygunun, yani insanın buyruğu altına sokarak kendisinde **birlik**, duygular üzerinde irade oluşturur; bu suretle de dördüncü odaya ulaşır. Fakat fizik bedeni ve düşünme yetenekleri gelişmemiş olarak kalabilir. Elde ettiklerinden yararlanabilmesi için bedenini ve düşünme yeteneğini geliştirmesi gerekir. Bu ise ancak yeni fedakarlıklarla, yeni güçlüklerle ve yeni feragatlerle elde edilebilir. **Keşiş, yogi ve fakir durumuna gelmelidir.** Pek az kimse, bu kadar ileriye gidebilir; hatta daha da az sayıda insan, bütün güçlükleri yenebilir. Pek çoğu ya bundan önce ölürlere ya da sadece görünüşte keşiş olurlar."

“Üçüncü yol, yoginin yoludur. Bu yol, bilgi ve zihin yoludur. Yoginin yolu, üçüncü oda üzerinde çalışmaktan ve dördüncü odaya **bilgi** vasıtasıyla girmekten ibarettir. Yogi, zihnini geliştirmek suretiyle dördüncü odaya ulaşır; ama bedeni ve duyguları gelişmemiş olarak kalır; o da aynı fakir ve keşiş gibi elde ettiği sonuçları kullanmaktan acizdir. Her şeyi bilmekte fakat bir şey yapamamaktadır. Yapmaya başlaması için bedeni ve duyguları üzerinde hakimiyet kurmalıdır; yani birinci ve ikinci odalar üzerinde... Bunu yapabilmesi için de yeniden çalışmaya koyulması ve uzun süreli çabalarla yine sonuçlar elde etmesi gerekmektedir. Bununla beraber, bu durumda kendi durumunu anlaması, eksiklerinin neler olduğunu, ne yapması ve hangi yönde ilerlemesi gerektiğini bilme avantajlarına sahiptir. Fakat fakirin veya keşişin yolunda olduğu gibi yoginin yolunda da pek az kimse bu anlayışa ulaşabilir ki, bu, çalışmada insanın nereye gittiğini bilme seviyesidir. Pek çok kimse, belirli bir başarıyı elde etmekle durur ve daha fazla ilerleyemez.”

“Yollar, öğretmen ve önderlerle de ilgili olarak birbirlerinden farklıdır.”

“Fakirin yolunda, gerçek anlamda, insanın bir öğretmeni yoktur. Bu yolda öğretmen, öğretici durumda olmayıp sadece bir örnek olarak görev yapar. Öğrencinin görevi ise, öğretmeni **taklit** etmekten ibarettir.”

“Keşişin yolunda, insanın **öğretmeni vardır**; görevinin, çalışmasının bir kısmı, öğretmene tam anlamıyla bağlı bulunmak ve itaat içerisinde mutlak surette ona boyun eğmekten ibarettir. Fakat keşişin yolundaki başlıca amaç; Tanrı’ya iman, Tanrı sevgisi, Tanrı’ya itaat ve hizmet için gösterilen sürekli çabalar. Ancak Tanrı ve Tanrı’ya hizmet fikirleri anlayışında öznel ve çelişkili pek çok şey bulunabilir.”

"Yoginin yolunda ise insan, öğretmensiz hiçbir şey yapamaz ve yapmamalıdır. Başlangıçta o, fakir gibi öğretmenini taklit edecek ve keşiş gibi de ona inanacaktır. Ama sonradan, yoginin yolundaki insan, giderek kendi kendisinin öğretmeni durumuna gelir. Öğretmeninin yöntemlerini ve giderek de bunları kendisine uygulamayı öğrenir."

"Bununla beraber, bütün yolların, gerek fakire, gerek keşişe, gerekse yogiye ait yolların bir tek ortak yanı vardır. Hepsi de en güç şeyle, yaşamın tamamen **değişmesiyle**, dünyaya ait tüm şeylerden **feragat** edilmesi (terk) ile başlar. İnsanın evini, varsa ailesini terk etmesi, bütün zevklerden, ilişkilerden, yaşam ile ilgili görevlerden feragat ederek bir çöle, manastıra ya da bir yogi okuluna gitmesi gerekir. İlk günden, ilk adımdan itibaren **dünyaya ölmelidir**; ancak böylece bu yollardan bir şey elde etmeyi ümit edebilir."

"Bu öğretinin özünü kavrayabilmek için, **yolların**, insanın gizli imkanlarının gelişmesinde mümkün olabilen yegane yöntemler olduğu fikrini açıkça anlamalıyız. Bu durum, böyle bir gelişmenin ne kadar güç ve ender olduğunu gösterir. Bu imkanların gelişmesi yasal değildir. **İnsan için yasa, mekanik tesirler dairesi içinde, 'insan-makine' durumunda bulunmaktadır. Gizli imkanları geliştirme yolu, doğaya aykırı, Tanrı'ya aykırı düşen bir yoldur.** Bu durum, yolların güç ve müstesna oluşlarını izah eder. Yollar dardır ve geçilmeleri zorluk arz eder. Ama aynı zamanda ancak bu yollar vasıtasıyla bir kazanç sağlanabilir. Gündelik hayatın, özellikle modern hayatın gaileleri arasında yollar, ufak ve tamamen önemsiz fenomenler olarak kalırlar ki, zaten yaşam açısından da varlıklarına hiç gerek yoktur. Fakat bu küçük fenomenler, kendi bünyelerinde insanın gizli imkanlarının gelişmesi için

gerekli her şeyi ihtiva etmektedirler. Yollar, gündelik hayatın karşısında olup başka ilkelere ve yasalara dayanmaktadır. Güçleri ve önemlilikleri de buradadır. Gündelik hayatta, hatta bilimsel, felsefi, dini veya sosyal ilgilerle dolu bir hayatta, yolların içerdiği imkanları verebilecek hiçbir şey yoktur ve hiçbir şey de olamaz. Yollar, insanı ölümsüzlüğe götürür veya götürmelidir. Gündelik hayat, en iyisi bile olsa, insanı ölüme götürür ve başka hiçbir şeye götürmez. Yollar fikri, onların yardımları olmaksızın insanın tekamül etme imkanı bulunduğunun kabul edilmesi halinde anlaşılabilir.”

“Kaide olarak insanın, bu düşünce ile uzlaşması güçtür; bu düşünce ona abartılmış, adaletsiz ve anlamsız gözüktür. ‘İmkan’ kelimesinin anlamını çok zayıf bir şekilde anlar. Kendisinde bazı imkanlar varsa, bunların gelişmesi gerektiğini ve gelişmeleri için de çevrelerinde vasıtaların bulunması gerektiğini düşünürler. Ne şekilde olursa olsun kendisinde bazı imkanların varlığını onaylamakla insan, genellikle, bu imkanların hemen, zorunlu ve kaçınılmaz olan gelişmesini talep etme durumunda kalır. İmkanlarının tümüyle gelişmiş halde kalabileceği, kaybolabileceği, diğer taraftan, bu imkanların gelişmesinde çok büyük çaba ve dayanıklılık göstermesi gerektiği düşüncesini kabullenmek, insan için güçtür. İşin doğrusu, ne fakir, ne keşiş, ne de yogi olan ve yine hiçbir zaman fakir, keşiş ya da yogi olamayacaklarını güvenle söyleyebileceğimiz herkesi ele alırsak, bu kimselerin imkanlarının gelişemeyeceğini kuşkusuzca, kesin bir biçimde ifade edebiliriz. Bundan sonraki fikirleri kavrayabilmek için bu husus çok iyi anlaşılmalıdır.”

“Uygar hayatın olağan koşulları altında, bilgiyi arayan insanın, hatta zeki bir insanın durumu ümitsizdir; çünkü onu saran çevresinde ne fakir ne de yogi okullarına benzer

bir kuruluş vardır. Aynı zamanda, Batı Dinleri uzun bir süreden beri o derece bozulmuşlardır ki, onlarda canlılık arz eden hiçbir şey kalmamıştır. Çeşitli okült ve mistik dernekler, spiritüalist nitelikli verimsiz deneyler vs., hiçbir şekilde sonuç vermezler."

"Eğer **dördüncü yol** imkanı da olmasaydı, o zaman durum gerçekten ümitsiz olacaktı." (36)

"Dördüncü yol, insanın çöle çekilmesini, evvelce birlikte yaşadığı şeyleri terk etmesini, onlardan feragat etmesini gerektirmez. Dördüncü yol, yoginin yolunun çok daha ilerisinden başlar. Bu, insanın dördüncü yol için hazırlanması ve bu hazırlığı olağan yaşam koşulları içerisinde yapması, bunun ise (bu hazırlığın) pek çok farklı yönü kapsayan son derece ciddi bir hazırlık olması gerektiği anlamına gelmektedir. Ayrıca, dördüncü yolda insan, çalışmasına uygun koşullar içerisinde yaşamalı, veya her halde bu çalışmayı imkansız kılacak koşullarda bulunmamalıdır. İnsanın gerek iç, gerekse dış hayatında, dördüncü yol için aşılmaz engeller yaratacak koşulların bulunabileceğini anlamak lazımdır. Dördüncü yol, fakirin, keşişin ve yoginin yollarında olduğu gibi belirli biçimlere sahip değildir. Ve öncelikle **keşfedilmesi** gerekmektedir. Bu, ilk denemelerdir. Bu yol, diğer üç geleneksel yol kadar tanınmış değildir. Dördüncü yolu hiç işitmemiş kimseler olduğu gibi, onun varlığını, var olabileceğini kabul etmeyen insanlar da mevcuttur."

"Aynı zamanda, dördüncü yolun başlangıcı fakirin, keşişin ve yoginin yollarının başlangıcından daha kolaydır. Dördüncü yolu, olağan hayat koşulları içerisinde, olağan işine devam ederek, insanlarla olan eski ilişkilerini koruyarak ve herhangi bir şeyden feragat etmeksizin, uzaklaşmaksızın izlemek, bu yolda çalışmak mümkündür. Çalışmasının başlangıcında, insanın içinde bulundu-

ğu, çalışmanın insanı içinde buldurduğu koşullar, onun için **mümkün olabilen en iyi** koşullardır; her halde çalışmanın başlangıcında bu koşullar, onun için doğaldır. Bu koşullar insanın kendisidir; çünkü insanın yaşamı ve bu yaşamın koşulları onun durumuna uygun düşer. Yaşamın yarattığı koşullardan başkası insan için yapay olur; ve böyle yapay koşullarda, çalışma, onun varlığının her yönünü hemen etkileyemeyecektir.”

“Yaşamın yarattığı koşullar altında, dördüncü yol, insanın varlığının her yönünü aynı şekilde etkiler. Bu, **aynı anda üç oda üzerinde de çalışmak** demektir. Fakir, birinci oda, keşiş ikinci oda, yogi ise üçüncü oda üzerinde çalışır. Dördüncü odaya vardıklarında, gerek fakir, gerek keşiş, gerekse yogi arkalarında bitirilmemiş çok şey bırakmışlardır; ve kazandıkları şeylerden yararlanamazlar, çünkü bütün fonksiyonlarının sahibi değillerdir. Fakir, bedeninin efendisidir ama duygularının veya zihninin efendisi değildir. Keşiş, duygularının efendisi olup, bedenin veya zihninin efendisi değildir. Yogi zihninin efendisidir ama beden ve duygularının değil...”

“Dördüncü yol, insandan esas olarak **anlayışı** talep etmesiyle diğer yollardan ayrılır. İnsan, öğretmenin gözetimi ve yönetimi altında olan deneyler dışında **anlamadığı hiçbir şeyi yapmamalıdır**. Ne yaptığını daha iyi anladıkça, çabalarının sonuçları da o ölçüde büyük olacaktır. Bu, dördüncü yolun temel prensibidir. Çalışmanın sonuçları, çalışmadaki şuur ile orantılıdır. **Dördüncü yolda imana gerek yoktur; aksine her çeşit iman, dördüncü yolun karşısındadır**. Bu yolda insan, kendisine söyleneceğinin hakikati ile kendi kendini tatmin etmelidir. Tatmin edilinceye kadar da hiçbir şey yapmamalıdır.”

“Dördüncü yolun yöntemi, bir odada bir şeyler yaparken, aynı zamanda diğer iki odada da buna uygun bir

şeyler yapmaktan ibarettir; yani fizik beden üzerinde çalışırken aynı zamanda zihin ve duygular üzerinde de çalışmak; zihin üzerinde çalışırken fizik beden ve duygular üzerinde de çalışmak; duygular üzerinde çalışırken zihin ve fizik beden üzerinde de çalışmak... Bu, dördüncü yolda, fakirin, keşişin ve yoginin yollarının ulaşamadıkları bazı bilgilerden yararlanmanın mümkün oluşu ile başarılabilmektedir. Bu bilgiler, her üç yönde de aynı zamanda çalışmayı mümkün kılar. Fiziksel, mantal ve duygusal alıştırmaların birbirlerine paralel tüm dizileri bu amaca hizmet eder. Buna ek olarak, dördüncü yolda her bir kişinin çalışmasını bireyselleştirmek mümkündür; yani her kişi sadece kendine gerekli olanı yapabilir, **kendisi için yararsız olanı değil...** Böyle olmasının nedeni, **dördüncü yolun, diğer yollardaki gereksiz ve gelenekler vasıtasıyla korunmuş pek çok şeyi saf dışı etmesidir.**"

"Dördüncü yolda, insan irade kazandığı zaman bundan yararlanabilir, çünkü bütün bedensel, duygusal ve zihinsel fonksiyonları üzerinde egemenlik kurmuştur. Ayrıca varlığının her üç yanı üzerinde de aynı zamanda ve paralel olarak çalıştığı için büyük zaman kazanmıştır."

"Bazen dördüncü yola, **kurnaz adamın yolu** da denir. 'Kurnaz adam', fakirin, keşişin ve yoginin bilmedikleri bir sırrı bilmektedir. 'Kurnaz adam'ın bu sırrı nasıl öğrendiği meçhuldür. Belki de bunu eski kitaplardan bulmuş, belki kalıtım yolu ile kazanmış, belki satın almış, belki de birisinden çalmış olabilir. Ama bu, hiç fark etmez. 'Kurnaz adam', bu sırrı bilmektedir; bu sırrın yardımı ile de fakiri, keşişi ve yogiyi aşar."

"Bu dördü arasında en acemice davranışlara sahip olan fakirdir; çok az bilir ve çok az anlar. Bir ay süreyle ağır işkence altında kalmakla kendisinde belli bir enerjinin,

onda belli değişiklikler meydana getiren belli maddelerin oluştuğunu düşünelim. O, bunu tamamen bu körlük içerisinde, gözleri kapalı, ne amacı, ne yöntemleri ve ne de sonuçları bilerek uygulamıştır; sadece başkalarını taklit etmiştir.”

“Keşiş, ne istediğini biraz daha iyi bilir; dinsel duygu, dinsel gelenek, başarıya ulaşma ve kurtulma arzuları tarafından yönetilmektedir; kendisine ne yapacağını söyleyen öğretmenine güvenmekte, çaba ve fedakarlıklarının Tanrı’yı memnun ettiğine inanmaktadır. Bir haftalık oruç, sürekli dua, çileler vs. ile, fakirin kendisinde bir ay boyunca yaptığı işkencelerle geliştirdiği gücü kazanabildiğini düşünelim.”

“Yogi, daha da fazlasını bilir. Ne istediğini, niçin istediğini, istediğinin nasıl kazanılabileceğini bilir. Örneğin, amacı için kendisinde belli bir maddeyi oluşturmanın gerekli olduğunu bilir. Bu maddenin belli bir çeşit alıştırmalarla veya şuur konsantrasyonu ile bir günde oluşturulabileceğini bilir. Bundan böyle de kendisini başka bir düşünceye kaptırmadan, dikkatini bütün gün, bu alıştırmalar üzerinde tutarak, neye ihtiyaç duyuyorsa onu elde eder. Bu şekilde, bir yogi, fakirin bir ay, keşişin ise bir hafta harcadığı aynı şey üzerinde bir gün harcar.”

“Fakat dördüncü yolda, bilgi daha da tam ve mükemmeldir. Dördüncü yolu izleyen bir kimse, gayeleri için hangi maddelere ihtiyacı olduğunu, bu maddelerin, bir aylık fiziksel ıstırapla, bir haftalık duygusal çaba ile veya bir günlük mental alıştırmalarla oluşturulabileceğini bilir. Ve dahası, bu maddelerin, nasıl olacağı bilindiği takdirde, dışardan organizmaya kazandırılabilceğini de bilir. Böylece, dördüncü yol izleyicisi, yogi gibi, bir gününü alıştırmalara, keşiş gibi, bir haftasını dualara ve fakir gibi, bir ayını kendi kendine işkence etmeye harcayacağına, istedi-

ği bütün maddeleri içeren küçük bir hap hazırlar ve yutar; bu suretle de hiç zaman yitirmeden gerekli sonuçları elde eder. "

"Şunu da söylemek gerekir ki..." diye devam etti G. "bu asli ve yasaya uygun yollara ek olarak yapay ve sadece geçici sonuçlar veren yollar olduğu gibi, daimi fakat hatalı sonuçlar bile doğuran yollar vardır. Bu yollarda, insan yine dördüncü odanın anahtarını arar ve bazen de bulur. Ama dördüncü odada neyi bulduğu henüz bilinmemektedir."

"Bazen de dördüncü odanın kapısı yapay bir biçimde maymuncukla açılır. Ve her iki halde de odanın boş olduğu görülebilir."

Yolun Başlangıcı

"Yol fikrini anlamada başlıca güçlük", diye söze başladı G. ve devam etti: "insanların, genellikle, yolun (Bu kelimeyi üzerine basarak söyledi.) hayat ile aynı seviyeden başladığını sanmalarındır. Bu, tamamen yanlıştır. Yol, başka ve çok daha yüksek bir seviyeden başlar. Genellikle, insanların anlamadığı budur. Yolun başlangıcının, aslında olduğundan daha basit ve daha kolay olduğu sanılmaktadır."

"Yolu arayan insanın, yolu bilen insana rastladığı ana, ilk eşik ya da ilk adım denir. Bu ilk eşikten itibaren merdiven başlar. 'Hayat' ile 'yol' arasında 'merdiven' bulunmaktadır. İnsan, ancak bu 'merdivenden' geçmek suretiyle 'yola' girebilir. Buna ilaveten, o, bu merdiveni, rehberinin yardımıyla çıkabilir; kendi kendine bu işi yapamaz. Yol, ancak merdivenin bittiği yerde, yani merdivendeki son basamaktan sonra, hayatın olağan seviyesinin çok üstündeki bir seviyeden başlar."

“Bundan dolayı, yolun nereden başladığı sorusuna cevap vermek mümkün değildir. Yol, hiçbir şekilde hayat içerisinde bulunmayan bir şeyle başlar; bu nedenle nereden başladığını söylemek imkansızdır. Bazen şöyle denmektedir: İnsan, merdiveni çıkarken hiçbir şeyden emin değildir; her şeyden, kendi güçlerinden, yaptığına doğru olup olmadığından, rehberden, onun bilgisinden ve güçlerinden şüphe edebilir. Aynı zamanda, ulaştığı şey, hiç sabit değildir; merdivende oldukça yükseğe çıkmış olsa bile her an aşağı düşebilir ve baştan başlaması gerekebilir. Fakat son basamağı da geçer, yola girerse, her şey değişir. Öncelikle rehberi hakkında sahip olabileceği bütün şüpheler ortadan kalktığı gibi, rehber, onun için eskiden olduğundan çok daha az gereklidir. Birçok bakımlardan bağımsız bir hale gelebilir ve nereye gittiğini bilebilir. İkinci olarak çalışmasının sonuçlarını artık o kadar kolaylıkla kaybedemez ve kendisini yine olağan hayat içerisinde bulmaz. Yolu terk etse dahi başladığı yere dönemeyecektir.”

“ ‘Merdiven’ ve ‘yol’ hakkında söylenebilecekler, aşağı yukarı bunlardan ibarettir, çünkü farklı yollar mevcuttur. Bundan evvelce söz etmiştik. Ve örneğin, dördüncü yolda, diğer yollarda bulunamayan özel koşullar mevcuttur. Dördüncü yolda, merdiveni çıkmak için koşul, insanın kendi yerine bir başkasını yerleştirmeden bir üst basamağa geçemeyeceğidir. Bu başkası da daha yükseğe çıkmak için kendi yerine bir üçüncü kişiyi yerleştirmelidir. Böylece insan, yükseldikçe kendisini izleyenlere daha da bağımlı olur. Onlar dururlarsa o da durur. Bu gibi durumlar, yolda mümkündür. İnsan, herhangi bir şey, örneğin, bazı özel güçler kazanabilir ve daha sonra, diğer insanları kendi seviyesine çıkarmak için bu güçleri feda edebilir. Kendisi ile çalışan kimseler, onun seviyesine ulaşırlarsa feda

ettiği her şeyi yeniden elde edecektir. Fakat o kimseler onun seviyesine çıkmazlarsa bunları bütün bütün kaybedebilir."

Mürşit, Yukarı'yla Bağlantılı Olmalıdır

"Ezoterik merkezle ilgili olarak öğretmenin durumuna ilişkin çeşitli ihtimaller de mevcuttur; yani öğretmen, ezoterik merkez hakkında az ya da çok bilgi sahibi olabilir. Bu merkezin nerede olduğunu, bilginin ve yardımın bu merkezden nasıl alındığını tam anlamıyla bilebilir; veya bunlar hakkında hiçbir şey bilmeyebilir ve sadece kendisinden bilgi aldığı adamı tanıyabilir. Çoğu defa insanlar, bildikleri ancak kesinlikle, kendilerinden bir basamak üstteki noktadan başlarlar. Ve sadece kendi gelişimleri ile orantılı olarak daha ilerisini görmeye, bildiklerinin nereden geldiğini fark etmeye başlarlar."

"Öğretmenlik rolünü üstlenmiş bir kimsenin çalışmasının sonuçları, onun, öğrettiklerinin kökenini tam anlamıyla bilip bilmemesine değil, daha çok, fikirlerinin gerçekten ezoterik merkezden gelip gelmediğine, kendisinin ezoterik fikirleri, yani objektif bilgiye ait fikirleri anlamasına ve de bunları sübjektif, bilimsel, felsefi fikirlerden ayırt edebilmesine bağlıdır."

"Şimdiye kadar doğru manyetik merkezden*, doğru rehberden ve doğru yoldan söz ettik. Fakat manyetik merkezin yanlış bir biçimde olduğu bir durum gerçekleşebilir. Manyetik merkez, kendi içinde bölünmüş bulunabilir, yani çelişkiler ihtiva edebilir. Dahası, birinci türden tesirler, yani hayat içerisinde yaratılmış tesirler, ikinci tür tesirler kisvesi altında veya ikinci tür tesirlerin izleri, belli

*Manyetik merkez konusu Beşinci Bölümün A şıkında açıklanmıştır.

bir noktaya kadar bozulmuş ve kendilerinin zıddı olmuş halde manyetik merkeze girebilirler. Böyle yanlış biçimde meydana gelmiş bir manyetik merkez, doğru bir yöneltmeyi yapamaz. Bu tür hatalı manyetik merkeze sahip bir insan da yolu arayabilir ve kendisinin öğretmen olduğunu söyleyen bir başka insana rastlayabilir; bu başkası ona, yolu bildiğini, kaza kanununun dışında bulunan bir merkezle bağlantısı olduğunu söyleyebilir. Fakat aslında yolu bilmeyebilir ve de böyle bir merkezle ilişkisi bulunmayabilir. Bu noktada yine birçok ihtimaller mevcuttur:

1- Gerçekten yanlış içerisindedir bulunabilir ve aslında hiçbir şey bilmediği halde bir şeyler bildiğini sanabilir.

2- Yanlış içerisindedir bulunan diğer bir kimseye inanmış olabilir.

3- Şuurlu olarak aldatılabilir.”

“Yolu arayan bir insan, böyle kimselerden birine rastlarsa, onu, vaat ettiği yere değil, tamamen farklı bir yöne götürebilir; doğru yoldan çok uzağa, doğru yolda elde edilecek sonuçların tam zıddı olan sonuçlara götürebilir.”

“Bereket versin ki, böyle bir şey, çok ender olur; yani yanlış yollar pek çoktur ama çoğu kez bunlar insanı hiçbir yere götürmezler. Ve insan, aynı noktada döner durur, bir yere gitmekte olduğunu sanır.”

Yol - Öğretmen (Mürşit) - Öğrenci (Mürit)

“Yanlış yol, nasıl tanınabilir?” diye sordu birisi.

“Nasıl mı tanınabilir?” dedi G. ve devam etti: “Doğru yolu tanımadan yanlış yolu tanımak mümkün değildir. Bu, yanlış bir yolun nasıl tanınacağı hususunda endişeli olmaya gerek bulunmadığı anlamına gelir. İnsan doğru yolu nasıl bulacağını düşünmelidir. Sürekli olarak üzerin-

de durduğumuz budur. Birkaç kelime ile açıklamak mümkün değildir. Fakat bütün söylenenleri ve bunlardan çıkanları hatırlarsanız pek çok faydalı sonuçları sergileyebilirsiniz. Örneğin, öğretmenin, daima öğrencinin seviyesine uygun olduğunu görebilirsiniz. Öğrenci ne kadar yüksek ise, öğretmen de o derecede yüksek olabilir. Fakat seviyesi fazla yüksek olmayan bir öğrenci, çok yüksek seviyeli bir öğretmene bağlanamaz. Aslında öğrenci, öğretmenin seviyesini hiç göremez. Bu, bir kanundur. Hiç kimse, kendi seviyesinden daha yüksek bir seviyeyi göremez." (37) "Fakat genellikle insanlar, bunu bilmemekte, aksine kendileri ne kadar aşağıda iseler, o derecede yüksek seviyeli bir öğretmen istemektedirler. Bu noktanın doğru olarak anlaşılması çok önemli bir adımdır. Fakat bu anlayışa nadiren rastlanır. Genellikle, insanın kendisi beş kuruş etmediği halde öğretmenin Hz. İsa'dan başkası olmasını kabul etmez. Daha aşağısına razı değildir. Ve Hz. İsa gibi bir öğretmene rastlasa bile, İnciller'in anlattığı durumu ile alırsak, onu hiçbir zaman izleyemeyeceğini çünkü Hz. İsa'nın öğrencisi olmak için bir havari seviyesinde bulunmak gerektiğini bir türlü kabullenemez. Burada belli bir kanun vardır. Öğretmen ne kadar yüksek ise öğrenci için durum, o kadar güçlük arz eder. Ve öğretmen ile öğrencinin seviyeleri arasındaki fark, belli bir sınırı aşarsa, öğrencinin yolu üzerindeki güçlükler, başa çıkılmaz hale gelir. Tamamen bu kanuna bağlı olarak dördüncü yolun temel kaidelerinden biri burada yer alır. Dördüncü yolda **bir tek** öğretmen yoktur. Kim daha yaşlı ise öğretmen odur. Ve öğretmen, öğrenci için gerekli olduğu gibi öğrenci de öğretmen için gereklidir. Öğrenci, öğretmensiz ilerleyemez; öğretmen de öğrencisiz ilerleyemez. Bu, genel bir görüş değil, fakat gerekli ve tamamen somut bir kuraldırki; insanın yükselmesi kanunu, bu kurala

dayalı bulunmaktadır. Evvelce ifade edildiği gibi, **hiç kimse, kendi yerine bir başka kimseyi yerleştirmeden daha üst bir basamağa çıkamaz.** İnsan, aldığı derhal vermelidir; ancak bu şekilde daha fazlasını alabilir. Aksi halde, kendisine verilmiş olan da ondan alınacaktır.” (38)

Yollar Herkese Açık Değildir

İnsan üzerindeki çalışma metotlarının karmaşıklığını ve çokluğunu görüp anladıkça, yolun güçlüklerini daha iyi kavradık. Büyük bir bilginin, muazzam çabaların ve birbirimizden bekleyemeyeceğimiz ve beklemememiz gereken bir yardımın şart olduğunu gördük. Kişinin kendi üzerinde herhangi ciddi bir çalışmaya başlamasının bile, uygun durumdaki binlerce iç ve dış şartı gerektiren nadir bir fenomen olduğunu anladık. Ve başlamak, gelecek için hiçbir garanti vermiyordu. Her adım bir çaba istiyordu, her adım yardım gerektiriyordu. Birçoğumuzun, herhangi bir çaba gösterme arzusunu yitirmesine sebep olan güçlükleri gördüğümüzde, herhangi bir şeye ulaşma imkanı çok küçük gözüküyordu.

Bu, bir insanın büyük ve ileri başarıların mümkün olup olmadığını ve yarın ne kazanabileceğini düşünmeden bugün elde ettiklerinin kıymetini bilmesi gerektiğini anlamayı öğrenene kadar, herkesin geçtiği kaçınılmaz bir safhaydı.

Bu yolun güçlüğü ve umuma açık olmaması fikri haklıydı. Çeşitli defalar G.'ye bu konuyla ilgili sorular yönelmiştir:

“Bu sistem hakkında hiçbir fikri olmayan kişilerle bizim aramızda bir farkın olması mümkün olabilir mi?”

“Yolların herhangi birisinden geçmeyen kişilerin ebediyen bir ve aynı çember içerisinde dönmeye mahkum ola-

caklarını, onların sadece 'ay için yiyecek' olduklarını, kurtulamayacaklarını ve buna imkanları olmayacağını mı anlamamız gerekir?" **"Yolların dışında** yollar olmadığını düşünmek doğru olur mu? Bazı kişiler, belki de daha iyi kişiler, bu yolla karşılaşmadıkları halde, zayıf ve dikkat çekmeyen diğerlerinin yol imkanlarıyla temasa geçmeleri nasıl düzenlenmektedir?"

Bir defasında, sürekli olarak döndüğümüz bu konularla ilgili bir konuşma sürerken, G., daha önce yaptığından biraz farklı bir şekilde konuşmaya başladı; çünkü daha önceleri daima, **yolların dışında** hiçbir şeyin olmadığı meselesi üzerinde ısrarla durmuştu.

"Yollarla temasa geçen kişilerin herhangi bir seçimi yoktur ve olamaz. Diğer bir ifade ile, hiç kimse yolları seçemez, onlar, kısmen **kaza eseri** ve kısmen de belli bir **açlığa sahip olmaları nedeniyle kendiliklerinden seçerler**. Bu açlığı duymayan kimseye kaza eseri yardım edilemez. Bu açıklık içerisindeki bir kişi, her türlü elverişsiz çevre koşullarına rağmen, kaza eseri olarak bir yolun başlangıcına getirilebilir."

"Fakat örneğin, bir savaş sırasında öldürülen ya da bir hastalıktan ölen kimselerin durumu ne olur?" diye sordu birisi. "Onların birçoğu bu açlığa sahip olmuş olamazlar mıydı? Ve bu durumda o açlığa nasıl yardım edilebilirdi?"

"Bu tamamen farklı bir şey." dedi G. "Bu kimseler genel bir yasaya tabi olmuşlardır. Biz onlardan söz etmiyoruz ve edemeyiz. Biz sadece şans veya kader, ya da akıllılık sayesinde genel bir yasaya tabi olmayan, yani herhangi bir **genel tahrip yasasının** faaliyeti dışında kalan insanlardan söz edebiliriz. Örneğin, Moskova'da her yıl belli sayıda kişinin tramvay altında kaldığı istatistiklerce bilinir. Bu durumda, eğer bir insan büyük bir açlık içinde

olsa bile, tramvayın altına düşer ve parçalanırsa, biz artık ondan, yollardaki çalışma bakış açısından söz edemeyiz. Biz sadece canlı olandan ve sadece yaşadığı sürece söz edebiliriz. Tramvaylar ya da savaşlar; bunlar tamamen aynı şeylerdir. Sadece biri daha kapsamlı, diğeri ise daha dardır. Biz tramvayların altına düşmeyen insanlardan söz etmekteyiz.”

“Bir insan aç olduğu takdirde bir yolun başlangıcıyla temasa geçme şansına sahiptir. Ama açlığın dışında başka ‘sicil kayıtları’ da gereklidir. Aksi halde insan yolu görmez. Tahsilli bir Avrupalı’nın, yani din hakkında hiçbir şey bilmeyen bir insanın, dinsel bir yol imkanı ile karşılaştığını hayal edin. O, hiçbir şey görmeyecek ve hiçbir şey anlamayacaktır. Ona göre din, saçmalık ve hurafe demektir. Ama o, aynı zamanda kesin ve sistemli bir şekilde ifade edilen entelektüelliğine rağmen, büyük bir açlık içinde olabilir. Bu durum, yoga metotlarını, **şuurun genişlemesini** vs.’yi hiç duymamış olan bir insan için de tamamen aynıdır. Bu kişi bir yoga yolu ile karşılaştığında, duyduğu şeyler onun için bir anlam taşımayacaktır. Dördüncü yol daha da zordur. Bir kişinin dördüncü yolun hakkını vermesi için daha önceden birçok şeyi düşünmüş, hissetmiş ve hayal kırıklığına uğramış olması lazımdır. Eğer daha önce fakirin, keşişin ve yoginin yolunu bilfiil denememişse, en azından onları bilmeli, düşünmeli ve onların kendisine yararlı olmayacağına kanaat getirmelidir. Söylediklerimi sözel olarak anlamanız gerekli değildir. Bu düşünce süreci, insanın kendisince bilinmeyebilir. Fakat bu sürecin sonuçları kişinin içinde olmalıdır. Ancak bunlar, dördüncü yolu tanımasında ona yardımcı olabilir. Aksi takdirde yol kendisine çok yakın bulunmasına rağmen, onu göremez.”

“Fakat insan bu yollardan birine girmediği müddetçe artık hiçbir şansı kalmaz demek kesin olarak yanlıştır.

'Yollar' sadece yardımdır; yardım, insanlara tiplerine göre edilir. Bununla beraber 'yollar', hızlandırılmış yollar, genel tekamülden bağımsız olan şahsi, bireysel yollar genel tekamülün önünde ilerleyebilir ve ona yol açabilir, ama her koşulda yollar genel tekamülden bağımsızdır."

Objektif ve Sübjektif Yol

"Genel tekamülün ilerleyip ilerlemediği gene ayrı bir konudur. Ama bizim için bunun mümkün olduğunu ve böylece 'yolların' dışındaki insanlar için de tekamülün mümkün olduğunu anlamak yeterlidir. Daha doğrusu 'yollar' iki tanedir. Birisine 'sübjektif yol' diyeceğiz. Bu yol, sözünü ettiğim dört yolun hepsini kapsar. Diğeri ise, 'objektif yol' adını verebileceğimiz yoldur. Bu yol hayat içerisindeki insanların yoludur. 'Sübjektif' ve 'objektif' isimlerini sözel olarak anlamamalısınız. Bunlar konunun sadece bir yönünü ifade ederler. Ben, başka kelime olmadığından onları kullanıyorum."

"'Bireysel' ve 'genel yollar' demek mümkün müdür?" diye sordu birisi.

"Hayır." dedi G. "Bu, 'sübjektif' ve 'objektif' demekten daha yanlış olurdu, çünkü sübjektif yol, kelimenin genel anlamıyla bireysel değildir, çünkü bu yol bir 'okul yolu'dur. Bu açıdan bakacak olursak, 'objektif yol' daha bireyseldir, çünkü o birçok bireysel özelliklere imkan verir. Hayır, bu kelimeleri yani 'sübjektif' ve 'objektif' kelimelerini kullanmak gene de daha iyidir. Tamamen uygun değiller, ama onları şartlı olarak kabul edeceğiz."

"Objektif yoldaki insanlar basitçe hayat içerisinde yaşarlar. Onlar, bizim iyi kimseler dediğimiz insanlardır. Özel sistemler ve metotlar onlar için gerekli değildir; olağan din veya zihin öğretileri ve ahlaktan yararlanarak,

aynı zamanda **vicdana göre** yaşarlar. Pek iyilik etmek gereğini duymazlar, ama kötülük de etmezler. Bazen tahsilsiz, basit insanlardır, ama hayatı gayet iyi anlarlar, eşyayı iyi değerlendirirler ve doğru bir görüşe sahiptirler. Hiç şüphesiz bunlar kendilerini mükemmelleştirmekte ve tekamül etmektedirler. Ne var ki onların yolu, **çok gereksiz tekrarlarla dolu olarak çok uzun olabilir.**"

"Sade Vatandaş"da Tekamül Eder

" 'Yoldaki', yani sübjektif yoldaki ve özellikle bu yola henüz girmiş kimselere, genellikle diğer insanlar, yani objektif yolda giden insanlar hareket etmiyormuş gibi gelir. Oysa bu büyük bir hatadır. Basit bir **obyvatel** bazen kendi üzerinde öyle bir çalışma yapar ki, bir başkasını, yani bir keşişi, hatta bir yogiyi geçer."

" 'Obyvatel' (**sade vatandaş**), Rus lisanında garip bir kelimedir. Herhangi özel bir nüans taşımadan, 'ikamet eden', 'sakin', 'bir bölgenin yerlisi' anlamında kullanılır. Aynı zamanda, daha kötüsü olamazmış gibi, **sade vatandaş** hor görme ya da alay ifadesi olarak da kullanılır. Oysa bu şekilde konuşanlar, **sade vatandaşın** hayatın sağlıklı özü olduğunu anlamazlar. Ve tekamül imkanı bakımından iyi bir **sade vatandaş** bir 'deliden' veya bir 'avareden' çok daha fazla şansa sahiptir. Bu iki kelime ile ne demek istediğimi belki daha sonra açıklarım. Şu sırada **sade vatandaştan** söz edeceğiz. Bütün **sade vatandaşlar** objektif yolun insanlarıdır demeyi hiçbir zaman istemem. Böyle değil. Onlar arasında hırsızlar, hergeleler ve ahmaklar vardır; ama diğerleri de vardır. Ben sadece, kendiliğinden iyi bir **sade vatandaş**, yola karşı koymaz demek istiyorum. Ve son olarak farklı **sade vatandaş** tipleri vardır. Örneğin, hayatını çevresindeki diğer insanlar gibi, hiçbir

konuda dikkate değmeyecek bir tarzda yaşayan, belki para kazanan iyi bir patron ve belki aynı derecede cimri bir **sade vatandaş** tipini hayal edin. Aynı zamanda o, kendi manastır hayatının hayalini kurar, örneğin bir gün her şeyi terk edeceğini ve bir manastıra gireceğini hayal eder. Doğu'da ve Rusya'da böyle şeyler görülür. Bir insan yaşar ve çalışır, sonra çocukları veya torunları büyüdüğü zaman her şeyi onlara bırakır ve bir manastıra çekilir. Benim sözünü ettiğim **sade vatandaş** budur. Belki manastıra girmez, belki buna ihtiyaç duymaz. Bir **sade vatandaş** olarak hayatı, bu şekilde olabilir."

"Yollar hakkında düşünen kişiler, özellikle entelektüel yollara ait kişilerin çoğu, **sade vatandaşa** kesin olarak tepeden bakar ve genel olarak **sade vatandaşın** erdemini hor görürler. Fakat onlar sadece bu tutumlarıyla, ne olursa olsun herhangi bir yol için kendi uygunsuzluklarını göstermiş olurlar. Çünkü hiçbir yol **sade vatandaş** seviyesinin altından başlayamaz. Bu, kendi şahsi hayatlarını düzenleyemeyen, hayatla mücadele edip onu yenmede çok zayıf olan, yolların veya yollar olarak kaale aldıkları şeyin rüyasını gören kimselerin sık sık gözünden kaçır, çünkü onlar bunun kendileri için hayattan daha kolay olduğunu düşünürler ve böylece zayıflık ve uyumsuzluklarını mazur gösterirler. Yol anlayışına göre, iyi bir **sade vatandaş** olabilen bir insan, kendisinin bir **sade vatandaştan** daha üstün olduğunu düşünen bir avareden çok daha faydalıdır. Ben, bütün o aydınlar zümresi dedikleri sınıftaki sanatçılara, şairlere, herhangi bir şekilde 'bohem' bir yaşam sürenlere, genel olarak **sade vatandaşı** hor gören ve aynı zamanda onsuz mevcut olamayan bu kimselere 'avare' adını veriyorum. Çalışma anlayışına göre insanın kendisini hayata uydurma kabiliyeti çok faydalı bir özelliktir. İyi bir **sade vatandaş**, kendi iş gücüyle en azından

yirmi insanı destekleyebilmelidir. Bunu yapamayan bir insanın ne değeri olabilir?”

“Gerçekte **sade vatandaş** ne anlama gelir?” diye sordu birisi. “**Sade vatandaş** iyi bir vatandaştır, denebilir mi?”

“Bir **sade vatandaş** vatansever mi olmalıdır?” diye sordu başka birisi. “Bir savaş çıktığını farz edelim. Bir **sade vatandaşın** savaşa karşı tutumu nasıldır?”

“Farklı savaşlar ve farklı obyvateller olabilir.” dedi G. “Siz hala kelimelere güveniyorsunuz. Bir **sade vatandaş**, eğer iyi bir **sade vatandaşsa** kelimelere güvenmez. O, kelimelerin ardında ne kadar boş konuşmaların saklandığının farkına varır. Kendi vatanseverliğini haykıran kişiler, onun için psikopattır ve onları bu şekilde göz önüne alır.”

“Bir **sade vatandaş** barışseverleri ya da savaşa girmeyi reddedenleri nasıl değerlendirir?”

“Tamamen delilerle bir görür! Hatta onlar belki daha da kötüdürler.”

Bir defasında aynı soruyla ilişkili olarak G. şöyle dedi:

“En basit bazı kelimelerin anlamlarını göz önüne almadığınızdan dolayı birçok şey sizin için anlaşılmaz durumdadır. Örneğin, **ciddi olmanın** ne demek olduğunu hiçbir zaman düşünmemişsinizdir. **Ciddi olmanın** ne anlama geldiği sorusuna kendi kendinize cevap vermeye çalışın.”

“Nesnelere karşı ciddi bir tutuma sahip olmak.” dedi birisi.

“Bu tamamen herkesin düşündüğü şeydir, aslında tamamen tersi doğrudur.” dedi G. “Şeylere karşı ciddi bir tutuma sahip olmak, hiç de ciddi olmak demek değildir. Esas mesele, **hangi şeylere** karşı ciddi bir tutuma sahip olduğudur. Birçok insan önemsiz şeylere karşı ciddi bir tutuma sahiptir. Onlara ciddi kimseler denebilir mi? Hiç şüphesiz hayır.”

"Hata, 'ciddi' kavramının şarta bağlı olarak alınmasında yatar. Bir şey bir insan için, diğer bir şey diğer bir insan için ciddidir. Aslında ciddilik, asla ve hiçbir ortam içinde şartlı olarak alınamayan kavramlardan biridir. Ancak bir tek şey herkes için her zaman ciddidir. Bir insan bunun daha az veya daha çok farkına varabilir, fakat şeylerin ciddiliği onun kanaatine göre değişmez."

"Eğer bir kimse, önemsiz ilgiler ve önemsiz hedefler çemberi içinde dönmekte olan olağan kimselerin yaşamlarındaki o dehşeti anlayabilirse, onların neler kaybettiğini kavrayabilirse, işte o zaman kendisi için ciddi olan sadece bir tek şeyin olabileceğini anlar; genel yasadan kurtulmak, hür olmak. Kendisine ölüm cezası verilmiş bir mahkum için ciddi olabilecek şey nedir? Sadece tek bir şey; kendisini nasıl kurtaracağı, nasıl kaçacağı; başka hiçbir şey onun için ciddi değildir."

"Bir **sade vatandaşın** bir 'avareden' veya bir 'deliden' daha ciddi olduğunu söylerken, bununla, gerçek değerlerle yaşamaya alışkın olan bir **sade vatandaşın** 'yolların' imkanlarını ve 'özgürlük' veya 'kurtuluş' imkanlarını; yaşamını hayali değerler, hayali ilgiler ve hayali imkanlar üzerine kuran bir insana göre, daha iyi ve daha hızlı bir şekilde takdir ettiğini anlatmak istedim."

"**Sade vatandaş** için ciddi olmayan insanlar, fanteziler aracılığıyla, bilhassa bir şeyler yapmaya muktedir oldukları fantezisiyle yaşayan kimselerdir. **Sade vatandaş**, onların sadece insanları kandırdıklarını, Tanrı'nın bildiklerini insanlara taahhüt ettiklerini ve aslında basitçe, kendi işlerini düzenlediklerini veya daha da kötüsü onların deli olduklarını, diğer bir ifadeyle, insanların söylediği her şeye inandıklarını bilir."

"**Sade vatandaşların** fikirleri ve ilgileri hakkında hor görerek söz eden politikacılar hangi kategoriye girerler?"

diye sordu birisi.

“Onlar **sade vatandaşların** en kötü çeşididir.” dedi G. “Yani, hiçbir şekilde olumlu yönde telafi edici özelliği bulunmayan **sade vatandaşlardır** veya şarlatanlar, deliler ya da namussuzlardır.”

“Fakat politikacılar arasında samimi ve dürüst insanlar olamaz mı?” diye sordu birisi.

“Tabii ki, olabilir.” dedi G., “Ama bu durumda onlar pratik kimseler değildir, hayal içinde yüzerler ve diğer insanlar tarafından kendi karanlık işlerini örtmek için paravan olarak kullanılırlar.”

“**Sade vatandaş**, bunu felsefi bir tarzda bilmeyebilir, yani bunu sistemli bir şekilde ifade edemeyebilir, ama o, kendi pratik zekası aracılığıyla olayların kendiliğinden olduğunu bilir ve bu yüzden kendisini ikna etmeyi düşünen veya isteyen insanlara içten içe güler. Çünkü o kişiler **sade vatandaşa** bir şey beyan ederler, beyan ettikleri o şey kendi fikirlerine dayanır. Kendi fikirleri ise değişebilir veya genel olarak herhangi bir şey olabilir. Bu, ona göre ciddi olmak değildir. Ve ciddi olmayan şey hakkındaki bir anlayış, ciddi olan şeyi takdir etmesinde ona yardım edebilir.”

Yola Giren Terk'e Hazır Olmalıdır

Sık sık yoldaki güçlüklerle ilgili sorulara dönüyorduk. Toplu yaşam ve çalışma tecrübemiz, bizi sürekli olarak kendi içimizde bulunan yeni yeni güçlüklerle yüz yüze getiriyordu.

“Bütün mesele, insanın hürriyetini fedaya hazır bulunmasıdır.” dedi G. “Bir insan şuurlu ve şuursuz olarak tahayyül ettiği şekildeki hürriyet için mücadele eder. Bu ise, her şeyden daha fazla onun gerçek hürriyete kavuşmasını engeller. Fakat herhangi bir şeye ulaşmaya yete-

nekli olan bir insan, er ya da geç, hürriyetinin bir hayal olduğunu anlar ve bu hayalden feragat etmeyi kabul eder. O, gönüllü olarak bir köle olur. Söyleneni yapar, söyleneni söyler ve söyleneni düşünür. Herhangi bir şeyi kaybetmekten korkmaz, çünkü hiçbir şeyi olmadığını bilir. Ve bu şekilde o, her şeyi kazanır. Anlayışındaki, sempatilerindeki, zevklerindeki ve arzularındaki gerçek olan her şey ona geri döner. Geri dönen bu şeylere, daha önce sahip olmadığı ve olamayacağı yeni şeyler eşlik edecektir. Bunlar, kendi içindeki birlik ve irade duygusudur. Ama bu noktaya varmak için insanın, çok zor olan esaret ve itaat yolundan geçmesi gerekmektedir. Ve sonuç almak istiyorsa, insan, sadece dışsal değil, içsel olarak da itaat etmek zorundadır. Bu, büyük bir azim gerektirir ve söz konusu azim ise, başka bir yol olmadığı, insanın **kendi kendine** hiçbir şey yapamayacağı, ama aynı zamanda bir şeylerin yapılması gerektiği meselesi üzerinde büyük bir anlayış gerektirir."

"Bir insan, o zamana kadar yaşadığı şekilde artık yaşayamayacağı, o şekilde yaşamayı arzu etmediği sonucuna ulaşırsa, işte o zaman, hayatını oluşturan her şeyi görür ve çalışmaya karar verir. Fakat daha da kötü bir duruma düşmemek için kendi kendisine karşı samimi olmak zorundadır. Çünkü insanın kendi üzerinde çalışmaya başlayıp da, sonradan onu terk etmesinden ve kendisini iki sandalye arasında bulmasından daha kötü bir şey yoktur; bu durumda başlamamak daha iyidir. Boş yere çalışmaya başlamamak ve kendi kendini kandırıp riske girmemek için insanın, kararını defalarca yoklaması lazımdır. Ve prensip olarak ne kadar ileriye gitmeye ve neleri feda etmeye hazır olduğunu bilmelidir. **Her şeyi** feda ederim demekten daha kolay şey yoktur. Bir insan asla her şeyi feda edemez ve bu asla ondan istenmez. Ama o,

neleri feda etmeye istekli olduğunu tam olarak tanımlamalı ve sonradan bu konuda pazarlık etmemelidir. Aksi takdirde bu, kadim meseldeki kurdun durumunun aynısı olur.”

“Kurt ve koyunlarla ilgili o eski meseli biliyor musunuz?”

“Vaktiyle birçok koyunu boğazlamış ve insanları göz yaşlarına gark etmiş bir kurt yaşardı.

Bilmem niçin, ama sonunda kurt, birdenbire vicdan azabı çekmeye ve yaşamından pişman olmaya başladı; böylece kendini ıslah etmeye ve artık koyun boğazlamaya karar verdi.

Bunu ciddi bir şekilde yapmak için bir rahibe gitti ve ondan bir şükran duası yapmasını istedi.

Rahip duaya başladı. Kurt kilisede ağlıyor ve dua ediyordu. Dua uzundu. Kurt rahibin birçok koyununu boğazlamıştı, bu yüzden rahip, kurdun gerçekten ıslah olabilmesi için hararetle dua ediyordu. Fakat kurt birdenbire pencerelerden birine baktı ve ağllarına doğru güdülen koyunları gördü. Huzursuzlanmaya başladı, ama rahip sonu gelmeyecekmiş gibi duaya devam etmekteydi.

Sonunda kurt kendini tutamadı ve haykırdı:

“Bitir artık şunu rahip! Yoksa koyunların hepsini ağıla götürecekler ve akşam yemeğimi yiyemeyeceğim!”

“Bu çok güzel bir meseldir, çünkü insanı gayet iyi anlatır. O, her şeyi feda etmeye hazırdır, ama o günün bütün yemeğini farklı bir madde teşkil ettikten sonra.”

“İnsan daima büyük bir şeyle başlamayı arzu eder. Ama bu imkansızdır; seçim olamaz, bugüne ait şeylerle başlamalıyız.”

D- KENDİNİ BİLMEK GEREK

"Özgürlük, serbestlik; bunlar insanın amacı olmalıdır. Özgür hale gelmek, esaretten kurtulmak: İnsanın kendi durumu hakkında az da olsa şuurlandığında, uğrunda mücadele vermesi gereken şey budur. Onun yapabileceği başka bir şey yoktur; gerek içsel gerekse dışsal olarak esir kaldığı sürece başka hiçbir şey mümkün değildir. Fakat içsel olarak esir bulunduğu sürece dışsal olarak da esir kalmaktan kurtulamaz. Bu nedenle, özgür hale gelmek için, insan iç özgürlük kazanmalıdır."

"İnsanın iç esaretinin birinci nedeni, onun cehaleti ve her şeyin üstünde de kendisi hakkındaki cehaletidir. Kendisi hakkında bilgisi olmaksızın, makinesinin çalışma ve fonksiyonlarını anlamaksızın insan, özgür olamaz, kendini yönetemez; daima esir olarak ve kendisi üzerinde faaliyet gösteren kuvvetlerin oyuncağı olarak kalacaktır."

"İşte bu nedenle, bütün eski öğretilerde kurtuluşa giden yolun başlangıcındaki ilk talep 'kendini bil' idi." (39)

"Şimdi bu kelimeleri ele alalım."

Bir sonraki konuşma aynen bu kelimelerle başladı: "**Kendini bil.**"

"Bu kelimeler," diye başladı G., "genellikle Sokrat'a atfedilen bu kelimeler, aslında Sokrat okulundan çok daha eski sistem ve okulların temelinde mevcuttur. Fakat modern düşünce, bu prensibin varlığından haberdar olmakla beraber, onun anlamı ve önemi hakkında sadece çok belirsiz bir fikir sahibidir. Zamanımızın alelade insanı, hatta felsefi ve bilimsel ilgileri olan bir kişi, 'kendini bil' prensibinin kendi makinesini yani 'insan makinesini' tanımanın gerekliliğinden söz ettiğini anlamamaktadır. Bütün insanlarda, makineler, aşağı yukarı aynı şekilde yapılmış-

lardır; bu nedenle insan, her şeyden önce organizmasının yapısını, fonksiyonlarını ve kanunlarını incelemelidir. İnsan makinesinde, her şey öylesine birbiriyle ilişkili, bir şey ötekine öylesine bağımlıdır ki, tümü ile diğerlerini incelemeksizin herhangi bir fonksiyonu incelemek tamamen imkansızdır. Bir şeyi bilmek için her şeyi bilmek gereklidir. İnsandaki **her şeyi bilmek** mümkündür ama bunun için çok zamana ve çalışmaya, her şeyin üstünde de doğru yöntemin uygulanmasına ve aynı derecede gerekli olan doğru yönetime ihtiyaç vardır.” (40)

“**‘Kendini bil’** ilkesi çok zengin bir içeriğe sahiptir. Bu ilke, öncelikle kendini bilmeyi isteyen insanın, onun ne ile ilişkili olduğunu, neye bağımlı olması gerektiğini anlamasını öngörür.”

“Kendini tanıma çok büyük fakat çok belirsiz ve çok uzak bir amaçtır. İnsan şimdiki haliyle, kendisi hakkındaki bilgidен çok uzakta bulunmaktadır. Bu nedenle, aslında, onun amacı, kendini bilme olarak ifade edilemez. **Kendini inceleme**, onun büyük amacı olmalıdır. Eğer kendi kendini incelemenin gerekli olduğunu anlarsa bu, tamamen yeterlidir. Onun amacı **kendini bilmek** için kendi kendini incelemeye, doğru olarak başlamak olmalıdır.”

“Kendi kendini inceleme, kendini bilmeye götüren çalışma veya yoldur.”

E- BİLGİ ve VARLIK

Bilgi Maddesel Niteliklidir

Devamlı olmaya başlayan grubumuzda G. ile yaptığımız bir konuşma esnasında ona şu soruyu sormuştum: “Eğer kadim bilgi korunmuşsa ve bilimimizden, felsefe-

mizden ayrı ve hatta onları aşan bir **bilgi varsa** niçin bu kadar itina ile gizlenmekte, genele mal edilmemektedir? Bu bilgiye sahip kişiler, aldanmaya, kötülüğe ve cehalete karşı daha iyi, daha başarılı savaşım verilebilmesi amacıyla bu bilgiyi **genel devreye** niçin sokmamaktadır?"

Sanıyorum ki, ezoterizme ait fikirlerle ilk defa karşılaşan herkesin zihninde, genellikle bu soru canlanır.

"Buna verilebilecek iki cevap vardır." dedi G. ve devam etti: "Öncelikle belirteyim ki, **bu bilgi gizlenmiş değildir; fakat tabiatı dolayısıyla genelin malı haline gelemez.** İkinci ifadeyi ilk olarak ele alacağız. Daha sonra, **bilginin** (Bu kelimeyi üzerine basarak söyledi.) onu özümseyebilecekler için genellikle sanıldığından daha **ulaşılabilir** durumda bulunduğunu, bütün meselenin, insanların ya onu istemeyişleri ya da alamayışları olduğunu ispatlayacağım."

"Fakat ilk olarak başka bir şey bilinmelidir; bu da **bilginin herkesin malı olamayacağı, çoğunluğa mal edilemeyeceğidir. Kanun böyledir.** Bunu anlayamıyorsun, çünkü bilginin diğer her şey gibi **madde** olduğunu bilmiyorsun. O, maddedir ve bu da onun, maddeliğin bütün özelliklerine sahip olduğu anlamına gelir. Maddeliğin özelliklerinden birisi, maddenin **daima sınırlı** oluşudur; yani belli bir yerde, belli koşullar altında bulunan madde miktarı belirlidir. Çölün kumları, denizin suyu bile belirli ve değişmez miktarlardadır. Bundan böyle, eğer bilgi de maddeyse, **belli bir yerde ve belli bir zamanda belirli miktarda mevcut demektir.** Denilebilir ki, belli bir devre süresince, örneğin yüzyıl boyunca, insanlığın **tasarrufunda belirli miktarda bilgi** vardır. Fakat biz yaşamın olağan gözleminden bile anlıyoruz ki, **bilgi maddesi**, küçük veya büyük miktarlarda alınışına göre tamamen farklı niteliklere sahiptir. Belli bir yerde, bir insan tarafından ya da

küçük bir grup tarafından büyük miktarda alınırca çok iyi sonuçlar doğurur; küçük miktarlarda alınırca (yani çok sayıdaki insanların her biri tarafından) hiçbir sonuç vermez veya beklenenin aksine, olumsuz sonuçlar bile verebilir. Belirli miktarda bilgi, milyonlarca insana dağıtılırsa, her birey pek az alacak ve bu küçük miktardaki bilgi o bireyin ne yaşamında ne de anlayışında bir değişme meydana getirebilecektir. Ve bu küçük miktarda bilgi, onu alan insan sayısı fazla ise onların yaşamında hiçbir değişiklik meydana getirmeyeceği gibi belki daha da güçleştirecektir.”

“Fakat aksine büyük miktarlardaki bilgi, az sayıdaki insanda toplanırsa o zaman çok büyük sonuçlar doğurur. Bu görüş açısından, bilginin az sayıdaki insanlar arasında muhafaza edilmesi ve kitlelere yayılmaması daha yararlıdır.

Belirli miktardaki altın ile yine belirli miktarda eşyayı kaplamaya karar verirsek, bu altınla tam olarak kaç taneşini kaplayabileceğimizi bilmeli veya hesap etmeliyiz. Daha fazla sayıda eşyayı kaplamaya kalkarsak bu düzensiz bir biçimde, yamalar halinde olacak, eşyalar, altın kaplanmadan önceki durumlarından çok daha kötü gözükceklerdir; aslında altınımızı yitirmiş olacağız.”

“Bilginin dağılışı da aynı ilkelere dayanmaktadır. Eğer bilgi herkese verilirse hiç kimse bir şey almayacaktır. Az sayıda insan tarafından muhafaza edilirse, her biri sadece muhafaza edecek miktarda değil fakat aldığını artıracak miktarda alır.”

“İlk bakışta bu teori, çok adaletsiz gözükmektedir; başkaları daha çok pay alsınlar diye, bilgiyi reddetmiş olanların durumu, çok acı ve olabileceğinden daha haksızca ve güç bir görünüm kazanmaktadır. Ama aslında bu böyle değildir; ve bilginin dağılışında en küçük bir adaletsizlik yoktur.” (41)

"Gerçek şudur ki, insanların çok büyük kısmı, ne olursa olsun, hiç **bilgi istememektelerdir**; onlar, kendi paylarını reddetmekte yani yaşamın gayeleri doğrultusundaki genel dağılımda kendilerine ayrılmış miktarı bile almamaktadırlar. Bu, bilhassa, insanların az da olsa kendilerinde bulunan sağduyuyu aniden yitirdikleri, tam bir otomat haline gelerek büyük çapta toplu katliamlara giriştikleri, kendilerini koruma içgüdülerini bile kaybettikleri savaşlar, ihtilaller gibi kitle deliliklerinde daha belirgin bir durum arz eder. Bundan ötürü çok büyük miktarlarda bilgi, açıkta ve talep dışı kalır; bu bilgi onun değerini anlayana dağıtılabılır." (42)

Çaba Göstermeyene Bilgi Ulaşmaz

"Burada hiç adaletsizlik yoktur, çünkü bilgiyi alanlar başkalarına ait bir şeyi almış, başkalarını o şeyden mahrum etmiş değillerdir; onlar sadece başkalarının yararsız diye reddettiklerini ve almamaları halinde, ne olursa olsun, kaybolacak olan bir şeyi almışlardır."

"Bilginin bazı kimselerce toplanması, onun bazı kimseler tarafından reddedilmesine bağlıdır."

"İnsanlığın yaşamında, kültürlerin ve uygarlıkların çöküşlerinin başlangıcına rastlayan, kitlelerin telafi edilmez bir biçimde akıl ve mantıklarını yitirerek, yüzyıllar boyunca, binlerce yıl boyunca meydana getirilmiş kültürleri yıkmaya başladıkları devreler vardır. Çoğunlukla jeolojik afetlere, iklim değişikliklerine ve buna benzer, arza ait olaylara rastlayan böyle kitle çılgınlıkları, **çok büyük miktarda bilgi maddesinin serbest kalmasına neden olur**. Bu durum, aksi varit olduğu takdirde kaybolacak olan bu bilgi maddesinin toplanması işini gerektirir. Dağılmış bulunan bilgi maddesini toplama işi, sık sık kül-

türlerin ve uygarlıkların çöküşlerinin başlangıcına rastlar.”

“Sorunun bu yönü açıklığa kavuşmuş oldu. **Kitle, bilgiyi ne arar ne de ister; kitlenin liderleri ise, kendi ilgi yönlerine göre, tüm yeni ve bilinmeyen şeylere karşı korku ve nefreti kuvvetlendirmeye çalışırlar. İnsanlığın içinde yaşadığı esaret, bu korkuya dayanmaktadır.** Bu esaretin tüm korkunçluğunu hayal etmek bile güçtür. İnsanların neler yitirdiklerini anlamıyoruz. Ama bu esaretin nedenini anlamak için insanların nasıl yaşadıklarını, varoluş gayelerinin nelerden oluştuğunu, arzularının, tutkularının nesnesini, amaçlarını, ne düşündüklerini, ne konuştuklarını, neye hizmet ettiklerini ve neye taptıklarını görmek yeterli olur. Zamanımızın kültür sahibi insanlığının nelere para harcadığını bir düşün; savaşı hariç tutsak bile en pahalı şeylerin neler olduğunu, en büyük toplulukların nerelerde toplandıklarını gözünün önüne getir... Bu soruların cevapları üzerinde bir an bile düşünelim, insanlığın, şu hali ile, beraber yaşadığı ilgileri ile şimdi sahip olduğundan farklı bir şey bekleyemeyeceği açıklığa kavuşur. Yani önce de ifade ettiğim gibi başka türlü olması imkansızdır. Bütün insanlık için yılda yarım kiloluk bilgi ayrıldığını düşün. Bu bilgi herkese dağıtılsa her birine o kadar az miktarda düşecektir ki, eski durumundan farklı bir duruma geçemeyecektir. Ama bereket versin ki, çok az sayıda insan bu bilgiyi istemekte, alanların her biri, mesela bir zerre elde edebilmekte ve daha zeki olabilme imkanını kazanmaktadırlar. İsteseler bile, bütün insanlar zeki olamazlar. Ve bu mümkün olsaydı, sorunların çözümüne yardımcı olmazdı. **Bozulamayacak genel bir denge mevcuttur.**”

“Bu meselenin bir yönü. Diğeri, önceden de söylediğim gibi, hiç kimsenin bir şey gizlemediği, hiçbir şekilde, hiç-

bir esrarın olmadığıdır. Fakat gerçek bilginin kazanılması veya aktarılması, gerek alanın gerekse verenin büyük çapta çalışmasını ve çaba göstermesini gerektirmektedir. Ve bu bilgiye sahip olanlar, onu mümkün olabilecek çok sayıda insana nakletmek, yaymak için her çareye başvurmaktalardır; maksatları, insanların bu bilgiye yaklaşımlarını kolaylaştırmak ve gerçeği elde etmeleri için kendilerini hazırlamalarını sağlamaktır. **Ama bilgi, hiç kimseye zorla verilemez;** önceden de ifade ettiğim gibi, vasat bir insan hayatının, onun gününün nelerle dolu olduğunun, ilgilendiği şeylerin neler olduğunun tarafsız gözlemi, bilgiye sahip kimseleri, bilgiyi insanlara vermeyi istememekle, saklamakla, bildiklerini onlara öğretmeyi istememekle suçlamanın mümkün olup olmayacağını ortaya koyacaktır."

"Bilgiyi isteyen kimse, kural olarak insanların görmeyi veya farkına varmayı istemedikleri, herkese yapılan yardımlardan ve verilen işaretlerden yararlanarak bilginin kaynağını bulmak ve ona yaklaşmak üzere ilk çabaları kendisi göstermelidir. **Bilgi, insanlara, kendileri çaba göstermeksizin ulaşamaz.** İnsanlar, bu gerçeği olağan bilgiyle ilgili olarak çok iyi bilmektedirler. Fakat iş büyük bilgiye gelince, onun varlığını kabul ettiklerinde farklı bir şey beklemeyi mümkün görmektedirler. Herkes bilir ki, bir kişi, örneğin Çince öğrenmek isterse birkaç yıl süreyle yoğun çalışmaya gerek vardır; yine herkes bilir ki, tıp biliminin prensiplerini kavramak için 5 yıl, resim ve müzik eğitimi için bunun iki misli zamana ihtiyaç vardır. Bununla beraber, bilginin insanlara hiç çaba göstermeksizin ulaşabileceğine, hatta bilgiyi **uykuda bile** elde edebileceklerine dair teoriler mevcuttur. Böyle teorilerin varlığı da bilginin niçin insanlara ulaşamadığı hakkında ek bir açıklama oluşturur. Aynı zamanda, insanın, bu yönde herhangi bir

şey kazanmak üzere göstereceği **bağımsız** çabaların hiçbir sonuç veremeyeceğini anlamak esastır. İnsan, bilgiyi, ancak ona sahip olanların yardımıyla kazanabilir. Bu gerçek, başlangıçtan itibaren anlaşılmalıdır. **İnsan, bilen bir kimseden öğrenmelidir."**

Bilgi ve Varlık Seviyeleri Dengeli Olmalıdır

"İnsanın gelişmesinin üzerinde gerçekleştiği iki çizgi vardır: **Bilgi çizgisi** ve **varlık çizgisi**. Doğru tekamülde, bilgi çizgisi ile varlık çizgisi aynı zamanda, birbirlerine paralel olarak, birbirlerine yardımcı olarak gelişirler. Fakat bilgi çizgisi, varlık çizgisinden daha uzun olursa veya varlık çizgisi bilgi çizgisinden uzun olursa, insanın gelişmesi yanlış olur; er veya geç gelişme durur."

"İnsanlar 'bilginin' ne olduğunu anlamaktadırlar. Ve farklı bilgi seviyelerinin yarattığı imkanları da anlamaktadırlar. Bilginin küçük veya büyük olduğunu da, yani niteliğini de anlamaktadırlar. Fakat 'bilgiyi', 'varlığa' ilişkin olarak anlamamaktadırlar. Onlar için 'varlık', sadece 'var olmamanın' karşısı olan 'var olma' anlamına gelmektedir. **Varlığın ve var olmanın çok farklı seviye ve kategorilere ait olabileceğini anlamamaktadırlar.** Örneğin, bir mineralin ve bitkinin varlıklarını ele alalım. Bunlar farklı varlıklardır. Bir bitkinin ve bir hayvanın varlıkları da yine farklı varlıklardır. Bir hayvanın varlığı ile bir insanın varlığı da birbirinden farklıdır. Fakat iki insanın varlığı arasındaki fark, bir mineral ile bir hayvanın varlığı arasındaki farktan daha fazla olabilir. İşte insanların anlamadığı tam budur. **Ve bilginin varlığa bağımlı bulunduğunu anlamamaktadırlar.** Sadece bunu anlamamakla kalmayıp anlamayı da kesinlikle arzu etmemektedirler. Ve özellikle Batı kültüründe insanın büyük bilgi sahibi olabi-

leceği, örneğin yetenekli bir bilgin olabileceği, keşifler yapabileceği, bilimi geliştirebileceği fakat aynı zamanda ise adi, egoist, münakaşacı, değersiz, kıskanç, gururlu, saf ve dalgın olabileceği ve olmaya hakkı bulunduğu görüşü kabul edilir. Bir profesörün, şemsiyesini daima bir yerde unutması gerektiği düşünülür."

"Ve bu onun varlığıdır. Ve insanlar, sanırlar ki, onun bilgisi varlığına bağımlı değildir. Batılılar insanın bilgi seviyesine çok değer verirler ama insanın varlığına değer vermedikleri gibi kendi varlıklarının aşağı seviyede olmasından utanç duymazlar. Bunun ne anlama geldiğini bile anlamazlar. Ve insanın bilgisinin, varlığının seviyesine bağımlı bulunduğunu anlamazlar."

"Eğer bilgi, varlığı fazlasıyla aşarsa teorik, soyut ve uygulanamaz bir duruma gelir veya gerçekten zararlı olur. Çünkü bu durumda bilgi, yaşama hizmet edeceğine, insanlara karşılaştıkları güçlüklerle daha iyi bir biçimde savaşmakta yardımcı olacağına, onların yaşamlarını zorlaştırır; önceden mevcut bulunmayan yeni güçlükler, yeni felaket ve belalar doğurur."

"Bunun nedeni, varlık ile uyumlu olmayan bilginin, insanın gerçek ihtiyaçlarını karşılayacak kadar büyük olmaması veya bu ihtiyaçlara yeter derecede cevap verememesidir. Bu bilgi, daima **bir başka şeyin** bilgisizliğinin yanı başında **bir şeyin** bilgisi tarzında olacaktır; yani **bütünün** bir bilgisi olmaksızın **ayrıntıların** bir bilgisi, **özün** bir bilgisi olmaksızın **biçimin** bir bilgisi..."

"Bilginin varlığı aştığı böyle haller, şimdiki kültür hayatında göze çarpmaktadır. Varlık seviyesi fikrinin değer ve önemi tamamen unutulmuştur. Ve yine bilgi seviyesinin varlık seviyesi ile tayin edildiği de unutulmuştur. Aslında, belli bir varlık seviyesinde, bilgi imkanları sınırlı ve sonludur. Belli bir varlığın sınırları içerisin-

de, bilginin niteliği değiştirilemez; sadece bir ve aynı tabiattaki enformasyonun, halen bilinmekte olan sınırlar içerisinde birikimi mümkündür. **Bilginin tabiatındaki bir değişme ancak varlığın tabiatındaki bir değişme ile mümkün olur.**”

“Bir insan varlığının birçok farklı yönleri vardır. Modern bir insanın en belli başlı niteliği, **kendisinde birlik olmayışı** ve dahası, kendisine atfetmeyi çok sevdiği özelliklerin yani ‘berrak şuur’, ‘özgür irade’, ‘daimi ego veya ben’ ve ‘yapma gücü’ özelliklerinin izlerinin bile onda mevcut bulunmayışıdır. Eğer modern bir insandaki bütün eksiklikleri izah eden başlıca özelliğinin, onun **uykuda olması** olduğunu söylersem, bu sizi şaşırtabilir.”

“Modern bir insan uykuda yaşamaktadır; o, uykuda doğar ve uykuda ölür. Uyku; bunun önemi ve hayattaki rolü hakkında daha sonra konuşacağım. Fakat şimdi sadece bir tek şey düşününüz: Uyuyan bir adamın ne **bilgisi** olabilir? Bunun hakkında düşünür ve **uykunun**, bizim varlığımızın başlıca özelliği olduğunu hatırlarsanız, insanın, gerçekten bilgi istiyorsa, önce nasıl uyanacağı yani varlığını nasıl değiştireceği hakkında düşünmesi gerektiği derhal açıklığa kavuşacaktır.”

“Dış görünüşü itibarıyla, insan varlığının pek çok farklı yönü vardır: Faaliyet veya atalet, doğruculuk veya yalancılık eğilimi, samimiyet veya samimiyetsizlik, cesaret veya korkaklık, kendi kendini kontrol, ahlaksızlık, titizlik, alınganlık, egoizm, kendi kendini fedaya hazır bulunma, gurur, kibir, kendi kendini sevme, çalışkanlık, tembellik, ahlaklılık... Bütün bunlar ve daha pek çok şey insanın varlığını oluştururlar.”

“Fakat bütün bunlar, insanda tümüyle mekanik durumdadırlar. Yalan söylüyorsa, yalan söylemekten kendini alıkoymıyor demektir. Doğruyu söylüyorsa, doğruyu

söylemekten kendini alıkoyamıyor demektir; her şeyde de böyledir. Her şey **kendiliğinden olur**; insan kendi içinde de, dışında da bir şey yapamaz." (43)

"Fakat doğaldır ki, sınırlar ve çizgiler vardır. Genelde, modern insanın varlığı, çok aşağı bir niteliğe sahiptir. Fakat bazen o derecede kötü nitelikli olur ki, hiçbir değişme mümkün olmaz. Bu, daima hatırlanmalıdır. Varlıkları halen değiştirilebilir durumda bulunanlar çok şanslıdır. Fakat kesin bir biçimde hastalanmış, makineleri arızalanmış olanlar vardır ki, bunlara bir şey yapılamaz. Ve böyle insanlar çoğunluktadır. Bu durum hakkında düşünürseniz, niçin pek az kimsenin gerçek bilgiyi alabildiğini anlarsınız. Diğerlerinin varlıkları bu bilgiyi almaya engel oluşturur."

"Genel olarak, bilgi ile varlık arasındaki **denge**, birinin veya diğerinin ayrı ayrı gelişmesinden daha da önemlidir. Ve bilginin veya varlığın ayrı ayrı gelişmesi, ne olursa olsun, arzu edilir bir şey değildir. Bununla beraber sıklıkla insanlara özellikle çekici gelen, kesinlikle, bu **tek taraflı gelişmedir**." (44)

"Eğer bilgi varlığı aşarsa, o insan bilir ama **yapma gücüne sahip değildir**. Bu, yararsız bilgidir. Diğer taraftan, **varlık bilgiyi aşarsa, o insanın yapma gücü vardır ama bilmemektedir, yani bir şey yapabilir ama neyi yapacağını bilmez**. Kazandığı varlık, gayesiz hale gelir ve onu kazanmak için gösterdiği çabaların yararsız olduğu görülür."

"İnsanlık tarihinde, bilginin varlığı aşması veya varlığın bilgiyi aşması dolayısıyla uygarlıkların bütünüyle yok oluşlarına dair pek çok örnek vardır." (45)

Bu konuyla ilgili bir konuşma esnasında birisi "Bilgi çizgisinin varlığı aşacak şekilde gelişmesinin veya varlık çizgisinin bilgiyi aşacak şekilde gelişmesinin sonuçları nelerdir?" diye sordu.

“Bilgi çizgisinin varlık çizgisini açacak şekilde gelişmesi sonucu **zayıf bir yogi** meydana gelir.” dedi G. ve devam etti: “Yani çok bilen fakat hiçbir şey yapamayan, bildiğini **anlamayan** insan (Bu kelimeleri basa basa söyledi.) **değerlendirme** yapamayan insan, yani bir tür bilgi ile diğer bir tür bilgi arasındaki farkın kendisine hiçbir şey ifade etmediği insan... Ve varlık çizgisinin bilgisiz olarak gelişimi sonucu **ahmak bir aziz ortaya çıkar**, yani çok şey yapabilen fakat ne yapacağını veya ne ile yapacağını bilmeyen insan... Böyle bir insan bir şey yaparsa öznel duygularına itaat ederek yapar ki, bu da onu çok yanlış yollara götürür ve çok büyük hatalar yapmasına neden olur; yani aslında yapmak istediğinin tam aksini yapmış olur. Her iki durumda da, gerek **zayıf yoginin** gerekse **ahmak azizin** gelişimleri durur. Ne biri ne de öteki daha fazla gelişebilirler.”

“Bunu anlamak ve genelde, bilginin ve varlığın tabiatını olduğu gibi, bunların birbirleriyle olan ilişkilerini de anlamak için, bilgi ve varlığın ‘anlama’ ile olan ilişkisini bilmek gerekir.” (46)

Bilmek ve Anlamak Farklı Şeylerdir

“Bilgi başka şeydir, anlama başka şeydir.” (47)

“İnsanlar, sık sık bu kavramları birbirine karıştırırlar ve aralarındaki farkı açık bir biçimde anlayamazlar.”

“Bilgi kendi başına anlamayı doğurmaz. Anlama da sadece bilginin artmasıyla artmaz. **Anlama, bilginin varlık ile olan ilişkisine bağlıdır.** Anlama, bilgi ve varlığın **bileşkesidir.** Ve bilgi ile varlık birbirlerinden çok fazla uzaklaşmamalıdır; aksi halde anlama her birinden çok uzakta kalacaktır. Aynı zamanda, bilginin varlık ile olan ilişkisi, sadece bilginin büyümesi dolayısıyla değiş-

mez. Bu ilişki, ancak varlık bilgi ile uyumlu bir biçimde gelişirse değişir. Diğer bir ifade ile, **anlama, sadece** varlığın gelişmesi ile gelişir."

"Olağan düşünce içerisinde insanlar, anlamayı bilgidен ayırt etmemektedirler. Daha fazla anlamanın daha çok bilgi sahibi olmaya bağlı bulunduğunu sanmaktadırlar. Bu nedenle de bilgiyi veya bilgi diye adlandırdıklarını biriktirmekte fakat anlamayı nasıl biriktirebileceklerini bilmemekte, bu durumdan da endişe duymamaktadırlar." (48)

"Kaldı ki, kendi kendini gözlemlemeye alışmış bir kişi, yaşamının farklı devrelerinde, bir ve aynı fikri, bir ve aynı düşünceyi, tamamen farklı şekillerde anladığını kesinlikle bilir. Sık sık da, kanaatine göre, şimdi doğru olarak anladığını, bu derecede yanlış anlamış olması ona çok garip gelir. Aynı zamanda, bilgisinin değişmediğini, belli bir konu hakkında, evvelce de şimdiki kadar bilgi sahibi olduğunu görür. O halde, ne değişmiştir? Varlığı değişmiştir. Ve varlık değişince anlama da değişir." (49)

"Bilgi ile anlama arasındaki fark, **bilginin, bir merkezin** fonksiyonu olabileceğini kavradığımızda açıklığa kavuşur. Anlama ise; duygu, düşünce ve hareket olmak üzere **üç merkezin** fonksiyonudur. Ancak bu yolla, **düşünce aygıtı** bir şeyler bilebilir. Fakat **anlama**, insanın kendi bilgisi ile ilişkili olanları **hissettiğinde** ve **duyumladığında** kendini gösterir."

"Daha önce mekaniklikten söz etmiştik. İnsan mekaniklik hakkında sadece zihnen bilgi sahibi ise, bu fikri anladığını söyleyemez. Bunu bütün kütlesiyle, bütün varlığı ile hissetmelidir; ancak o zaman bunu anlayacaktır."

"Pratik çalışma alanında bulunan kimseler, yalın bilgi ile anlama arasındaki farkı çok iyi bilirler. Onlar, **bilmenin** ve **nasıl yapılacağını** **bilmenin** birbirinden farklı iki

şey olduğunun, **yapmayı bilmenin** sadece bilgi ile oluşmadığının farkındadırlar. Fakat pratik çalışma alanı dışında kalanlar, 'anlamanın' ne olduğunu açıkça anlamazlar."

"Kural olarak insanlar, bir şeyi anlamadıklarını fark edince, anlamadıkları bu şeye bir isim bulmaya çalışırlar ve bulduklarında da 'anladıklarını' söylerler. Ama 'isim bulmak', 'anlamak' demek değildir. Maalesef, genellikle insanlar isimlerle yetinirler. Pek çok isim bilen bir kimsenin yani pek çok kelime bilen bir kimsenin çok fazla anladığı kabul edilir; tabii ki, cehaletini kısa sürede ortaya koyacak olan pratik faaliyet alanından bu kimsenin uzak kalması kayıt ve koşuluyla..."

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İNSANIN YAPISI

A- BEDENLER

“İnsanın şimdiki halde ne olduğunu, yani şimdiki gelişme seviyesinde ne olduğunu anlamak için ne olabileceğini, neye ulaşabileceğini belli bir noktaya kadar zihnimize canlandırmamız gerekmektedir. Ancak mümkün olan doğru gelişme sırasını anlamak suretiyle insanlar, şimdi sahip olmadıkları ve belki de sadece büyük çaba ve çalışma ile kazanabilecekleri şeyleri kendilerine atfetmekten vazgeçeceklerdir.”

“Eski ve yeni pek çok sistemde izlerine rastlanabilen eski bir öğretiye göre, insan için mümkün olabilen tam gelişmeye ulaşmış bir insan, kelimenin tam anlamıyla insan, dört bedenden oluşmuştur. Bu dört beden, gittikçe daha ve daha inceleşen, karşılıklı olarak birbirlerine girişimleri bulunan, birbirleriyle belirli bir ilişki içerisinde olup, bağımsız hareket edebilen dört bağımsız organizmayı meydana getiren maddelerden oluşmuştur.”

“Dört bedenin mevcut olabilmesinin nedeni; insan organizmasının belli koşullar altında, onda, **şuur** faaliyetleri için fizik bedenden daha elverişli ve uyumlu bir araç oluşturan yeni, bağımsız bir organizmanın gelişebileceği karmaşık bir yapıya sahip olmasıdır. Bu yeni bedende ortaya çıkan **şuur**, onu yönetecek yeteneğe sahiptir; aynı

zamanda, fizik beden üzerinde tam bir hakimiyet ve kontrolü vardır. Bu ikinci bedende, belli koşullar altında yine kendi özellikleri bulunan üçüncü bir beden gelişebilir."

"Bu dört beden, farklı öğretilerde çeşitli şekillerde tarif edilmiştir."

G., Şekil-1'de görüldüğü gibi bir şekil çizdi ve dedi ki:

1. Beden	2. Beden	3. Beden	4. Beden
Karnal beden "Araba" (Beden)	Doğal beden "At" (Duygular, arzular)	Ruhsal beden "Sürücü" (Akıl)	İlahi beden "Efendi" (Ben, şuur, irade)
Fizik beden	Astral beden	Mantal beden	Nedensel (kozal) beden

Şekil-1

"Birincisi fizik bedendir. Hristiyan terminolojisinde buna 'karnal' beden denir. İkincisi, yine aynı terminolojide 'doğal' beden adı alır. Üçüncüsü 'ruhsal' bedendir. Dördüncüsü ise, ezoterik Hristiyanlığın terminolojisinde 'ilahi' beden diye anılır. Teozofik terminolojide birincisine 'fizik' beden, ikincisine 'astral' beden, üçüncüsüne 'mantal' beden, dördüncüsüne ise 'nedensel-kozal' (Bu beden, davranışlarının nedenlerini kendi içinde taşır. Dış etkilerden bağımsız olup **irade bedendir.**) beden denir.

"Bazı Doğu öğretilerinin terminolojisinde birinci beden 'araba' (beden), ikinci beden 'at' (duygu ve arzular), üçüncü beden 'sürücü' (akıl), dördüncü beden ise 'efendi'dir (ben, şuur, irade)."

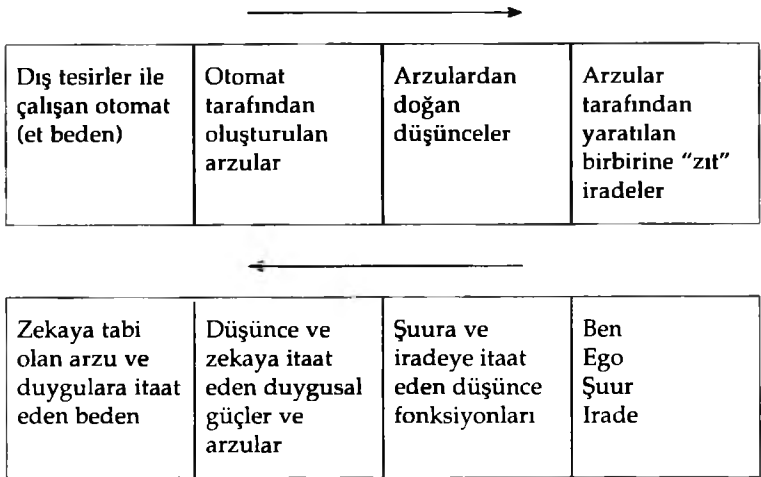
“Buna benzer kıyaslar ve paralelleri, sistemlerin ve öğretilerin çoğunda vardır ki, bunlar insanda fizik bedenden başka bir şeyin de var olduğunu fark etmişlerdir. Fakat hemen bütün bu öğretiler, eski öğretinin tarif ve bölümlerini aşağı yukarı benzer şekillerde tekrar ederlerken onun en önemli özelliğini unutmuş veya atlamışlardır; bu da insanın daha ince bedenler ile birlikte doğmadığı, bu bedenlerin, ancak içte ve dışta uygun koşulların bulunmasıyla, onda yapay olarak meydana getirilebileceğidir.”

“ ‘Astral beden’ insan için sahip olunması zorunlu bir araç değildir. O, sadece pek az kimsede bulunabilecek büyük bir lüktür. İnsan, bir ‘astral bedensiz’ de pekala yaşayabilir. Onun bedeni yaşam için gerekli bütün fonksiyonlara sahiptir. ‘Astral bedeni’ olmayan bir kimse, çok entelektüel veya hatta ruhani bir insan izlenimini yaratabilir; sadece başkalarını değil kendi kendini de aldatabilir.” (50)

“Pek tabii ki, bu durum, daha da fazlasıyla gerek ‘mantal bedene’ gerekse dördüncü bedene uyar. Alelade insan, bu bedenlere ve onlara ait fonksiyonlara sahip değildir. Fakat sık sık bunlara sahip olduğunu düşünür ve başkalarını da böyle düşünmeye sevk eder. Böyle olmasının sebepleri öncelikle, **fizik bedenin** de üstün bedenleri oluşturan maddelerle çalışmasıdır; ancak bu maddeler, onda kristalize olmamışlardır (sabitleşmemişlerdir), ona ait değildirler. İkinci olarak fizik beden, üstün bedenlerin benzeri (kıyas edilebilen) olan bütün fonksiyonlara sahiptir; ancak pek doğaldır ki, onun fonksiyonları üstün bedenlerinkinden epeyce farklıdır. Sadece fizik bedene sahip bir insanın fonksiyonları ile dört beden fonksiyonları arasındaki başlıca fark, birinci halde, fizik bedenin fonksiyonlarının diğer bütün fonksiyonları yönetmesidir;

yani her şey fizik beden tarafından, fizik ise dış tesirlerce yönetilir. İkinci halde ise, (yani dört bedenin mevcudiyeti halinde) kumanda veya kontrol üstün bedenden gelir." (51)

"Fizik bedenin fonksiyonları, dört bedenin fonksiyonlarına paralel olarak temsil edilebilir."

Şekil-2

G., başka bir şekil çizdi. (Şekil-2) Bu şekil, fizik beden ile dört bedenin paralel fonksiyonlarını temsil ediyordu.

"Birinci halde, yani sadece fizik beden sahibi insanın fonksiyonları otomat, dış tesirlere bağımlıdır; diğer üç fonksiyon, fizik bedene ve onun aldığı dış tesirlere bağımlı bulunmaktadır. Arzular veya arzusuzluklar; 'istiyorum-istemiyorum', 'seviyorum-sevmiyorum' gibi durumlar, yani ikinci bedenin yerini işgal eden fonksiyonlar, rastlantı eseri şoklara ve tesirlere bağımlıdır. Üçüncü beden

fonksiyonlarına karşılık gelen düşünce, tamamen mekanik bir süreçtir. Alelaide mekanik insanda 'irade' mevcut değildir; o sadece arzulara sahiptir; **arzu ve isteklerin az veya çok sürekli oluşuna zayıf veya güçlü irade denmektedir.**" (52)

"İkinci durumda, yani dört beden fonksiyonları ile ilgili olarak fizik beden otomatizması diğer bedenlerin tesirlerine bağımlıdır. Farklı arzuların ahenksiz ve çelişkili faaliyetleri yerine **tam, bölünmeyen ve daimi olan bir tek ben** vardır; fizik bedeni ve onun arzularını hakimiyeti altında bulunduran, gerek isteksizliğini gerekse direncini ortadan kaldıracabilecek **ferdiyet** mevcuttur. **Mekanik düşünce sürecinin yerini şuur almıştır.** Ve sadece farklı benlere ait, çeşitli ve sık olarak çelişkili arzulardan meydana gelmiş, bir güç olmayan fakat **şuurdan yayılan, ferdiyet veya tek ve daimi ben** tarafından yönetilen **irade** vardır. Ancak böyle bir iradeye 'özgür' denilebilir, çünkü rastlantıdan bağımsızdır ve dışardan değiştirilemez veya yönetilemez."

"Bir Doğu öğretisi, dört beden fonksiyonlarını, giderek gelişimini ve gelişme koşullarını şöyle anlatmaktadır:

Çeşitli metal tozları ile dolu bir kap veya imbik düşünelim. Tozlar, herhangi bir şekilde, birbirleriyle birleşme halinde değildirler; imbiğin durumundaki her rastlantı eseri değişme, tozların birbirlerine karşı olan durumlarının değişmesine neden olur. Eğer imbik sallanır veya ona parmakla vurulursa üstte olan toz, altta veya ortada, altta bulunan ise üstte yer alabilir. Tozların durumlarında hiç süreklilik yoktur ve böyle koşullarda olamaz da... Bu, bizim ruhsal yaşamımızın tam bir tasviridir. Her yeni anda, yeni tesirler, üstteki tozun durumunu değiştirebilir ve onun yerine tam karşısındaki bir diğerini yerleştirebilir. Bilim,

tozların bu durumuna mekanik karışım adını vermektedir. Bu çeşit bir karışımındaki tozların birbirleriyle olan ilişkilerinin esas özelliği, bu ilişkilerin sabit olmayışı ve değişkenliğidir. Mekanik karışım hallerinde, tozların birbirleriyle olan ilişkilerini sabitleştirmek imkansızdır. Ama tozlar, eriyip birbirleriyle kaynaşabilirler, tozların tabiatı bunu mümkün kılar. Bunu yapmak için imbiğin altında özel bir ateş yakılmalıdır; tozlar ısıtılmak ve eritilmek suretiyle nihayet birbirleriyle kaynaşır. Bu şekilde kaynaşmış tozlar, kimyasal bileşim durumunda olacaktır. Ve mekanik karışım durumundayken basit yöntemlerle ayrılabilen ve yerleri değiştirilebilen tozların artık bu yöntemlerle ayrılabilmesi mümkün değildir. İmbiğin içindekiler şimdi 'bölünemez' haldedirler, 'ferdiyet' kazanmışlardır. Bu, ikinci beden oluşumuna bir örnektir. Kaynaşmayı sağlayan ateş, 'sürtüşme' ile, sürtüşme ise insanda 'evet' ve 'hayır' arasındaki mücadele ile elde edilir. Eğer insan, bütün arzularını serbest bırakır, onlara boyun eğerse onun içinde hiçbir iç mücadele, sürtüşme yer almayacak, ateş de olmayacaktır. Fakat belli bir amaca ulaşmak üzere, ona engel teşkil eden arzularla savaşırsa, iç dünyasını giderek bir bütüne dönüştürebilecek bir ateş yakmış olacaktır." (53)

"Şimdi örneğimize dönelim. Eritme yolu ile elde edilen kimyasal bileşim, belli nitelikler, belli bir özgül ağırlık, belli derecede elektriksel iletkenlik taşır. Bu nitelikler, söz konusu maddenin özelliklerini oluşturur. Fakat onun üzerinde yapılacak belli bir çalışma ile bu özelliklerin sayısı artırılabilir; yani bileşime, başlangıçta mevcut bulunmayan yeni özellikler kazandırılabilir. Örneğin manyetik ve radyoaktif özellikler..."

"Bileşime yeni özellikler ekleme işlemi, üçüncü bedenin oluşması ve bu beden vasıtasıyla yeni bilgi ve güçler kazanma sürecine karşılık gelir."

“Üçüncü beden oluştuğunda ve bu beden, mümkün olabilen bütün özellikleri, güçleri ve bilgiyi kazandığında, geriye bu bilgiyi ve güçleri **sabitleştirme** sorunu kalır; çünkü bunlar, bu bedene belli türde tesirler tarafından eklenmekle beraber, aynı veya başka tesirlerce uzaklaştırılabilirler. Her üç beden için de özel bir çalışma ile kazanılmış özellikler, üçüncü bedenin daimi ve ayrılmaz mülkü haline gelebilirler.”

“Kazanılmış özellikleri sabitleştirme süreci, dördüncü beden oluşması sürecine karşılık gelir.”

“Ve ancak dört tam gelişmiş bedene sahip kimseye, kelimenin tam anlamıyla ‘insan’ denilebilir. Bu insan, alelade insanın sahip olmadığı birçok özelliklere sahiptir. **Bu özelliklerden bir tanesi ölümsüzlüktür.** Bütün dinler ve bütün kadim öğretiler, dördüncü bedeni kazanmakla insanın ölümsüzlüğü kazanmış olacağı fikrini ihtiva ederler; ve hepsinde de dördüncü bedeni kazanmak için izlenecek yollara ait işaretler mevcuttur.” (54)

“Dört bedenle ilgili olarak, bazı öğretiler, insanın dört odalı bir evde bulunduğunu farz etmişlerdir. İnsan, en küçük ve en konforsuz odada yaşamaktadır ve kendisine söyleninceye kadar hazinelerle dolu olan diğer odaların varlığından habersizdir. Bu gerçeği öğrendiği zaman bu odaların anahtarlarını ve özellikle dördüncü odanın yani en önemli odanın anahtarlarını aramaya başlar. Ve bu odanın yolunu bulduğunda gerçekten evinin efendisi olur; çünkü ancak o zaman, ev bütünüyle ve ebediyen onun olur.”

“Dördüncü oda, insana ölümsüzlüğü verir ve bütün dinsel öğretiler, bu odaya giden yolu göstermeye çalışmaktadırlar. Bazısı kısa, bazısı uzun, bazısı daha zor ve bazısı daha kolay olmak üzere pek çok yol vardır; ama hepsi de, istisnasız olarak, tek bir yola götürmeye gayret etmektedirler ki, bu da ölümsüzlüktür.”

"İnsanın birkaç beden sahibi olduğu, bir fikir, bir ilke olarak bilinmelidir. Ancak bir fizik beden sahibi bulunduğumuzdan başka bir şey bilmiyoruz. İncelememiz gereken fizik bedendir. Ancak sorunun fizik beden ile sınırlanmadığını, iki veya üç bedenli insanların da olabileceğini hatırımızda tutmalıyız. Fakat şöyle veya böyle olması bizim için farklı bir durum arz etmez. Amerika'daki Rockefeller'in milyonları olabilir, ama benim yiyecek bir şeyim yoksa onun milyonlarının bana yararı dokunmaz. Söz konusu sorun da böyle bir bağıntı içerisinde ele alınabilir. Herkes kendisini düşünmelidir; başkalarının durumlarına takılmak, başkalarının sahip oldukları ile teselli bulmak yararsız ve anlamsızdır."

"Bir kimsenin 'astral beden' sahibi olup olmadığını nasıl bilebiliriz?" diye sordum.

"Bunu bilmenin belirli yolları vardır." diye cevap verdi G. "Belli koşullar altında, 'astral beden' görülebilir; fizik bedenden ayrılabilir ve hatta fizik beden yanında fotoğrafı bile çekilebilir. 'Astral beden'in' varlığı, **fonksiyonları** sayesinde daha da kolay ve basit bir şekilde ortaya konabilir. 'Astral beden'in', fizik beden sahip olamayacağı belirli fonksiyonları vardır. Bu fonksiyonların varlığı, 'astral beden'in' varlığına işaret eder. Bu fonksiyonların olmayışı ise 'astral beden'in' yokluğunu ortaya koyar. Fakat bundan bahsetmek için vakit henüz pek erkendir. Bütün dikkatimiz fizik beden in incelenmesi üzerinde toplanmalıdır. İnsan makinesinin yapısını kavramak gerekir. Bizim en belli başlı hatamız, bir **zihnimiz** olduğunu sanmamızdır. Bu zihnin fonksiyonlarına **şuur**, bu zihne dahil olmayan her şeye ise **şuur dışı** veya **şuuraltı** diyoruz. Başlıca hatamız budur. Şuursuzluktan ve şuurluluktan daha sonra söz edeceğiz. Şu anda, **insan makinesinin yani fizik beden in faaliyetinin, bir değil fakat birbirlerinden tama-**

men bağımsız, ayrı ayrı fonksiyonları ve tezahür ettikleri ayrı alanları bulunan birkaç zihnin egemenliği altında olduğunu size açıklamak istiyorum. Öncelikle bu kavranmalıdır. Çünkü bu kavranmadıkça başka hiçbir şey anlaşılmaz." (55)

B- MERKEZLER

G., bir toplantıda, fonksiyonlar ve merkezler konusyla ilgili olarak ilk kez **düşünce**, **duygu** ve **hareket** olmak üzere **üç merkezden** söz etti ve bu fonksiyonları birbirlerinden ayırt etmemizi, örnekler bulmamızı vs. istedi. Sonra, bunlara, bağımsız ve kendi başına ayakta durabilen bir makine olan bir **içgüdü** merkezi ekledi. Daha sonra ise **seks** merkezi...Bazı ifadelerinin dikkatimi çektiğini hatırlıyorum. Örneğin, seks merkezinden söz ederken onun pratikte hiç bağımsız çalışmadığını çünkü daima diğer merkezlere, düşünce, duygu ve içgüdü merkezlerine bağımlı bulunduğunu ifade etti. Ayrıca, merkezlerin enerjisinden söz ederken de sık sık merkezlerin yanlış çalışması olarak adlandırdığı konuya ve seks merkezinin bu işteki rolüne değinirdi. Bütün merkezlerin seks merkezinin enerjisini nasıl çaldıklarından, bu enerji ile yararsız, heyecan dolu, tamamen hatalı bir çalışma ortaya koyduklarından, bunun karşılığında ise seks merkezine onun çalışamayacağı yararsız enerji verdiklerinden çok söz ederdi.

Sözlerini hatırlıyorum:

"Seks merkezinin kendi enerjisi ile çalışması çok büyük bir olaydır; ancak bu pek ender olur."

Sonraları pek çok yanlış düşüncenin, çok sayıda yanlış sonucun doğmasına zemin oluşturan diğer bir ifadesini hatırlıyorum. Bu, aşağı kademeye ait üç merkez hakkında

idi; **içgüdü, hareket ve seks** merkezleri, **üç kuvvet** halinde birbirleriyle bağıntılı olarak çalışıyorlardı. Seks merkezi, normalde, aktif ve pasif kuvvetler olarak çalışan içgüdü ve hareket merkezlerine göre nötralizan kuvvet olarak faaliyet gösteriyordu. (Kuvvetler konusu 6. bölümde incelenecektir. RM)

Sözünü ettiğim bu fikirleri sergileme yöntemi ve G.'nin ilk konuşmaları esnasında bazı şeyleri tutarak bazı şeyleri vermesi, daha ziyade, benim çalışmamla ilgisi bulunmayan sonraki gruplarda böyle yanlış anlamalar meydana gelmesine neden olmuştu.

Çoğu kimse, verilen bir fikrin ilk ve sonraki sergilenmeleri arasında çelişkiler buluyor, bazen de mümkün olduğu kadar birincisine yakın kalmaya çalışmakla G.'nin asıl söyledikleri ile ilgisi bulunmayan fantezi teoriler yaratıyorlardı. **Üç merkez** fikri, bazı gruplarca, bu şekilde muhafaza edildi (ki, tekrar edeyim, bunun benimle ilgisi yoktu). Ve bu fikir herhangi bir şekilde, üç kuvvet fikrine bağlandı ki, aslında böyle bir bağlantı yoktu; çünkü her şeyden önce alelade insanda üç değil, fakat **beş merkez** vardır.

Tamamen farklı düzene, skalaya ve anlama sahip bu iki fikrin birleştirilmesi daha pek çok yanlış anlamalara yol açtı ve böyle düşünenlerin zihnindeki bütün sistemin yıkılmasına neden oldu.

Üç merkez fikrinin (düşünce, duygu ve hareket) üç kuvvetin ifadesi olduğu, muhtemelen **G.'nin çelişkili biçimde tekrarladığı** ve verdiği, aşağı kademeye ait üç merkezin birbiriyle olan ilişkileri hakkındaki sözlerinden kaynaklanmıştır.

Daha sonraki konuşmaların hemen her birinde, G., merkezler hakkında yeni bir şey söyledi. Önceden de ifade ettiğim gibi, başlangıçta, ilk olarak üç, sonra dört, daha

sonra **beş** ve nihayet **yedi** merkezden söz etti.

Merkezlerin kısımları, bu konuşmalara güçlkle girişiyordu. G., merkezlerin olumlu ve olumsuz diye ayrıldığını söylüyor fakat bu bölünmenin bütün farklı merkezler için **özdeş olmadığına** işaret etmiyordu. Daha sonra, her merkezin üç kısma, veya **üç kata**, bunların her birinin ise yine üç kısma bölündüğünü ifade ediyor, fakat örnek vermediği gibi, dikkat dolu bir gözlem ile merkezlere ait kısımların çalışmalarını ayırt etmenin mümkün olacağından söz etmiyordu. Bütün bunlar ve daha pek çok şey, daha sonra yerlerine oturdu. Örneğin, olumsuz duyguların rol ve anlamının incelenmesine ve **eş koşmama, kaale almama, olumsuz duyguları ifade etmeme kavramlarına** başvurarak bu duygularla **mücadele yöntemlerine** dair esas kaynağı, kuşkusuz vermekle beraber bu teorileri tamamlamadığı gibi **olumsuz duyguların tümüyle gereksiz olduğunu ve bunlar için normal bir merkezin mevcut bulunmadığını** açıklamadı.

“Düşünce, duygu ve hareket fonksiyonları arasındaki farkı zihnine yerleştirdikten sonra, insan kendi kendini gözlemlediği sürece, derhal şu veya bu kategorideki **izlenimlerine** başvurmalıdır (çağrışım). Ve öncelikle, sadece, hiçbir şekilde kuşku duymadığı gözlemlerini zihnen kaydetmelidir; yani hangi kategoriye ait oldukları ile ilgili olarak hemen gördüklerini kaydetmelidir. Belirsiz ve şüpheli durumları reddetmeli ve sadece **hiç kuşku duymadıklarını hatırlamalıdır**. Çalışma uygun biçimde yürütülürse, şüphe götürmeyen gözlemlerin sayısı süratle artacaktır. Ve önceleri şüpheli gözükkenlerin birinci, ikinci ve üçüncü merkezlere ait oldukları açıkca görülecektir. **Her merkezin kendi hafızası, çağrışimleri ve kendi düşünmesi mevcuttur**. Aslında her merkez, üç kısımdan oluşmuştur; **düşünce, duygu ve hareket**. Fakat bizler, tabiatı-

mızın bu yönü hakkında pek az şey bilmekteyiz. Her merkezdeki sadece bir kısmı bilmekteyiz. Bununla beraber, kendi kendini gözlem, bize çabucak zihinsel hayatımızın sandığımızdan daha zengin olduğunu veya her koşulda sandığımızdan daha fazla imkanlara sahip bulunduğunu gösterecektir."

"Aynı zamanda, merkezlerin çalışmasını gözlemlerken, onların doğru çalışmasının yanı başında yanlış çalışmalarını da gözlemleyeceğiz. Yani bir merkezin bir diğeri için çalışmasını; düşünme merkezinin hissetme veya **hissedermiş gibi görünme gayretlerini**, duyu merkezinin düşünme gayretlerini, hareket merkezinin düşünme ve hissetme gayretlerini gözlemleyeceğiz. Önceden de ifade edildiği gibi, bir merkezin diğer bir merkez için çalışması bazı hallerde yararlıdır, çünkü **mantal faaliyetin** devamlılığını korur. Fakat bu, alışkanlık haline geldiğinde, onun gerçek görevlerini ihmal etmesine neden olduğundan, yapması gerekeni yerine getirmesi yerine, o anda neden hoşlanıyorsa onu yapmasına imkan sağlamak suretiyle her bir merkezin doğru çalışmasına müdahale etmeye başladığından aynı zamanda zararlı da olur. Normal, sağlıklı bir kimsede, her bir merkez kendi işini görür; yani özellikle yapması gereken ve en iyi yapabileceği işi görür. Hayatta, sadece düşünme merkezinin uğraşabileceği ve bir çıkış yolu bulabileceği durumlar vardır. Eğer böyle bir zamanda onun yerine duyu merkezi çalışmaya başlarsa her şeyi berbat eder. Ve onun işe karışmasının sonucu, tatminkar olmayan son derece uzaktır. **Dengesiz bir adamda, bir merkezin diğer bir merkezin yerine geçmesi, hemen hemen süreklidir ve bu, 'dengesizlik' ya da nörotiklik halidir.** Her merkez, kendi işini, bir diğerine yüklemeye çalışır; aynı zamanda da yapılması onun için uygun olmayan başka bir merkezin işini yapmaya gayret eder. **Duyusal merkezin**

düşünme merkezi için çalışması, gereksiz sinirliliği, kızgınlığı ve de sükunet içinde yargıya varmanın, iyi düşünmenin, aksine esas teşkil ettiği durumlarda aceleciliği doğurur. Düşünce merkezinin duygusal merkez yerine faaliyet göstermesi, acele karar vermeyi gerektiren durumlarda ihtiyatla düşünüp kafa yormayı sağlar ki, bu da insanın içinde bulunduğu durumun özelliklerini, püf noktalarını ayırt etmesini önler. **Düşünce çok yavaştır.** Belli bir hareket planı çizer; koşullar değişse ve tamamen farklı bir hareket tarzı gerekli olsa bile o hareket planını uygulamaya devam eder. Ayrıca, bazı hallerde, düşünce merkezinin işe karışması, tamamen yanlış tepkilerin doğmasına yol açar; çünkü düşünce merkezi, birçok olayların farklılıklarını ve ayrıntılarını anlamaya muktedir değildir. Hareket ve duygu merkezleri için tamamen farklı olan olaylar, ona aynı imiş gibi gözükür. Kararları, çok geneldir ve duygu merkezinin varacağı kararlara uymaz. Eğer düşüncenin yani teorik zihnin, duygu, duyum ya da hareket alanına müdahale ettiğini düşünürsek, bu, son derece belirgin bir hale gelir. Her üç durumda da zihnin işe karışması, tamamen arzu edilmeyen sonuçların doğmasına yol açar. **Zihin, duygunun ayrıntılarını anlayamaz.** Bir kimsenin başka birinin duygularını muhakeme ettiğini düşünürsek bu gerçeği daha iyi bir biçimde görürüz. O kimse, diğerinin hissettiğini hissetmemektedir; bu nedenle de onun duyguları kendisi açısından mevcut değildir. **Tok bir insan, açın halinden anlamaz.** Fakat diğeri için bunun çok büyük önemi vardır. Ve o birincinin kararları, ikinciye hiç tatmin etmez. Tamamen aynı şekilde, zihin, duyumları da değerlendiremez. Onun için duyumlar ölüdür. Hareketi yönetmekten de uzaktır. Bu örnekleri çoğaltmak çok kolaydır. **İnsan ne yapıyor olursa olsun, her hareketi zihni ile, düşünerek yapmaya, her hareketi izlemeye çalışması bunun için**

yeterlidir; çalışmasının niteliğinin derhal değiştiğini görecektir. Daktilo ile yazı yazıyorsa, hareket merkezi tarafından yönetilen parmakları, gerekli harfleri kendiliklerinden bulmaktadır; fakat her harfe basmadan önce, kendi kendine 'k'nın veya virgülün nerede olduğunu sormaya çalışırsa ya da 'Bu kelime nasıl yazılıyordu?' diye düşünürse derhal hatalar yapmaya veya çok yavaş yazmaya başlar. Eğer insan, otomobili zihninin yardımıyla kullanırsa ancak en küçük vitesle yolculuk yapabilir. Zihin, daha fazla hız yapabilmek için gerekli olan tüm hareketlere ayak uyduramaz. Zihnin yardımıyla otomobil kullanırken, özellikle büyük bir kentin sokaklarında tam hızla gitmek alelade insan için tamamen imkansızdır." (56)

"Hareket merkezinin düşünce merkezi için çalışması, örneğin, mekanik okuma veya mekanik dinleme oluşturur; bu durum, insanın kelimelerden başka hiçbir şey okumayıp dinlemediği ve tamamen, okuduğunun, işittiğinin bilincinde olmadığı zamanki duruma benzer. Bu genellikle, dikkat -yani düşünce merkezinin faaliyetinin yönü-başka bir şeyle meşgul bulunduğu ve hareket merkezi, boşta olan düşünme merkezinin yerini doldurmaya çalıştığında meydana gelir. Fakat bu, çok kolaylıkla bir alışkanlık haline gelir. Çünkü düşünme merkezinin ilgisi genellikle, faydalı bir işe, düşünceye ya da tefekküre değil, fakat basitçe gündüz düşünme (hülya) ya da hayal kurmaya dönüktür."

"Bir insanın, insan makinesinin çalışmasını ve onun imkanlarını anlaması için, bu üç merkezden ve bunlarla ilişkili olanlardan başka, tam gelişmiş ve muntazam bir şekilde çalışan iki merkezimizin daha mevcut bulunduğunu, fakat bu merkezlerin gerek olağan hayatımızla gerekse kendimizin farkında olmamızı sağlayan üç merkezle ilişkileri bulunmadığını bilmesi gerekmektedir."

“Bizdeki bu yüksek merkezlerin varlığı, gizemin ve mucizenin varlığına inanan insanların en eski zamanlardan beri aradıkları gizli hazineden daha büyük bir gizemdir.”

“Bütün mistik ve okült sistemler, insandaki üstün kuvvetlerin ve yeteneklerin varlığını fark etmekte fakat çoğu kez, bu kuvvet ve yeteneklerin ancak imkanlar halinde var olduklarını kabul etmekte ve insandaki gizli kuvvetlerin **geliştirilmesinin** lüzumundan bahsetmektedirler. Bu öğretisi, yüksek merkezlerin insanda var olduğunu ve tam gelişmiş bulunduğunu ifade etmekle diğer birçoklarından farklılık arz etmektedir.”

“Olağan şuurumuza ait merkezler ile yüksek düşünme merkezi arasında maksatlı ve iradeye bağlı olarak ilişki kurabilseydik, bunun, şimdiki genel durumumuz içerisinde, bize hiçbir faydası olmazdı. Yüksek düşünme merkezi ile, rastlantıya bağlı olarak irtibatın kurulduğu çoğu vaka- da, insan şuarsuz hale gelir. Zihin, birdenbire kendisine hücum eden düşünce, duygu, imaj ve fikir akışını almayı reddeder. Ve canlı bir düşüncenin, ya da canlı bir duygunun faaliyet göstermesi yerine, aksine tam bir boşluk, bir şuarsuzluk hali meydana gelir. Hafıza, sadece akışın zihne girdiği ilk anı ve onun zihni terk ettiği, şuurun döndüğü son anı muhafaza eder. Fakat bu anlar bile, hayatın olağan duyumları içerisinde hiçbiri ile kıyaslanamayacak olağanüstü izler ve renklerle doludur. Yüksek bir merkez ile olan geçici bir irtibatı temsil eden bu ‘mistik’ ve ‘ekstetik’ tecrübelerden bütün elde kalanlar, genellikle bunlardır. Ancak iyi hazırlanmış bir zihnin, ekstaz anında ne hissettiğini, ne anladığını kavrama ve hatırlamada başarıya ulaşması pek nadir gerçekleşir. Fakat böyle vakalarda bile, düşünce, hareket ve duygu merkezleri, her şeyi, kendilerine özgü bir biçimde hatırlar, nakleder, tamamen

yeni ve evvelce hiç denenmemiş duyuları, alışılmış olan gündelik duyuların diline çevirir, dünyevi ölçülerin sınırlarını tamamen aşan şeyleri, dünyevi olan üç boyutlu biçimler içerisinde aktarırlar; doğaldır ki, böylece de bu olağanüstü tecrübelerden hafızada kalan her izi, tamamen bozarlar. Alelade merkezlerimiz, yüksek merkezlere ait izlenimleri aktarmada, renklerden söz eden kör bir kimseyle veya müzikten bahseden sağır bir kimseyle kıyaslanabilirler."

"Aşağı ve yüksek merkezler arasında doğru ve devamlı bir irtibat kurmak için, aşağı merkezlerin çalışmasını düzeltmek ve hızlandırmak gerekmektedir."

"Daha önce de söylendiği gibi, aşağı merkezler yanlış bir biçimde çalışmaktadırlar; çünkü pek sık olarak kendi fonksiyonlarını yerine getirmek yerine, biri veya öteki, diğer merkezlerin görevini yüklenir. Bu durum, makinenin genel çalışmasının hızını düşürür ve merkezlerin çalışma hızının artmasını güçleştirir. Bundan böyle, aşağı merkezlerin çalışmasını ayarlamak ve hızlandırmak için ilk gaye, her merkezi, kendisine yabancı ve gayri tabii olan çalışmadan kurtarmayı, kendisinin, diğer bir merkezden daha iyi yapabileceği çalışmaya döndürmeyi içermelidir."

"Seks, hayatın mekanikliğinin sürdürülmesinde çok büyük bir rol oynar. İnsanların yaptıkları her şey 'seksle' ilişkilidir: Politika, din, sanat, tiyatro, müzik hepsi 'seks-tir'. İnsanların tiyatroya ya da kiliseye dua etmek ya da yeni bir oyunu görmek için mi gittiklerini sanıyorsunuz? Bu sadece görünüşü kurtarmak içindir. Asıl mesele gerek tiyatrodaki gerekse kilisede birçok erkek ve kadının bulunmasıdır. Bütün toplanmaların ağırlık merkezi budur. İnsanları çay bahçelerine, lokantalara ve çeşitli eğlence yerlerine neyin getirdiğini sanıyorsunuz? Sadece bir tek

şey: Seks. Bu, bütün mekanikliğin ana tahrik gücüdür. Bütün uyku, bütün ipnoz ona dayanır."

"Ne demek istediğimi anlamaya çalışmalısınız. İnsanlar mekanikliği gerçekte olduğu şekliyle değil de, başka bir şey vasıtasıyla açıklamaya çalıştıkları zaman özellikle tehlikelidir. Seks şuurlu ise ve kendisini başka bir şey vasıtasıyla örtmüyorsa, bu durumda o, sözünü ettiğim mekaniklik değildir. Tam tersine, kendiliğinden mevcut olan ve herhangi başka şeye bağımlı olmayan seks, büyük bir başarıdır da. Fakat kötülük, işte bu sürekli kendini kandırma içerisinde bulunur."

"Öyleyse çıkarılan sonuç nedir; öyle mi olmalı yoksa değiştirilmeli mi?" diye sordu birisi.

G. gülümsedi.

"Bu, insanların daima sordukları bir şeydir." dedi. "Ne hakkında konuşurlarsa konuşsunlar, sorarlar: Bunun gibi mi olmalı ve nasıl değiştirilebilir, yani böyle bir durumda ne yapılmalı? Herhangi bir şeyi değiştirmek, herhangi bir şeyi yapmak mümkünmüş gibi. En azından artık siz, böyle soruların nasıl safça olduklarını anlamış olmalısınız. **Hadiselerin bu durumunu kozmik güçler yaratmıştır ve kozmik güçler kontrol ederler.** Ve siz kalkmış soruyorsunuz: Olduğu gibi bırakılabilir mi, yoksa değiştirilebilir mi? Tanrı'nın kendisi de herhangi bir şeyi değiştiremezdi. Tabi olduğumuz kanunlar değiştirilemezler ama onlardan önemli derecede kurtulmak mümkündür. Yani **insanın kendisi için** hadiselerin durumunu değiştirme imkanı vardır, genel kanundan kurtulmak mümkündür. Diğer her şeyde olduğu gibi, bu durumda da genel kanunun değiştirilemeyeceğini anlamalısınız. Ama insan, bu kanunla ilişkili kendi pozisyonunu değiştirebilir; insan genel kanundan kurtulabilir. Sözünü ettiğim bu yasa, yani insanlar üzerindeki seks gücü, birçok farklı imkanı içerir.

Bu, esaretin başlıca şeklini içerdiği gibi, ayrıca kurtuluş imkanını da içerir. Anlamanız gereken budur."

"Tamamlanmış bir transmutasyon, yani 'astral bedenin' oluşumu, sadece sağlıklı, normal işleyen bir organizma içerisinde mümkündür. Hasta, sapık ya da sakat bir organizmada transmutasyon mümkün değildir."

"Transmutasyon için tam bir cinsel perhiz mi gereklidir? Genel olarak cinsel perhiz, kişinin kendi üzerinde çalışmasına faydalı mıdır?" diye sorduk ona.

"İşte, bir değil, birçok soru daha!" dedi G. "Birinci olarak, cinsel perhiz sadece belirli durumlarda, yani belirli tipteki kişiler için gereklidir. Diğer kişiler için hiç gerekli değildir. Ve daha başka kişiler için, transmutasyon başladığı zaman bu durum kendiliğinden ortaya çıkar. Buna daha açık bir şekilde izah edeyim. Transmutasyonun başlaması amacıyla, belli tipler için uzun ve tam bir cinsel perhiz gereklidir; başka bir ifadeyle bu, uzun ve tam bir cinsel perhiz olmadan transmutasyonun başlamayacağı anlamına gelir. Ama bir defa başladıktan sonra, artık perhiz gerekli değildir. Diğer durumlarda, yani diğer tiplerde, transmutasyon normal bir cinsel hayat içerisinde başlayabilir ve tam tersine daha çabuk başlayabilir ve büyük miktarda bir dış seks enerjisi harcamasıyla daha iyi bir şekilde ilerleyebilir. Üçüncü durumda, transmutasyonun başlaması perhiz gerektirmez ama bir defa başladıktan sonra, transmutasyon, cinsel enerjinin tümünü alır ve normal cinsel hayata ya da seks enerjisinin dışsal harcanmasına son verir."

Şimdi ise diğer soru: "Cinsel perhiz çalışma için yararlı mı, yoksa değil mi?"

"Şayet bütün merkezlerde perhiz varsa, bu yararlıdır. Eğer merkezlerin birinde perhiz varsa ve diğerleri tahayyül hürriyeti ile doluysa, o zaman daha kötü hiçbir şey

olamaz. Ve dahası, şayet bir insan bu yolda tasarruf ettiği enerji ile ne yapacağını biliyorsa, perhiz faydalı olabilir. Eğer kişi, onunla ne yapacağını bilmiyorsa, ne olursa olsun hiçbir şey kazanamaz.”

“Genel olarak konuşmak gerekirse, çalışma bakış açısına ilişkin olarak en doğru yaşam şekli nedir?”

“Bunu söylemek mümkün değildir. Bir insan, **bilmediği** takdirde, herhangi bir şeye teşebbüs etmese daha iyidir. O kişinin, yeni ve **tam** bilgiye sahip olana kadar, hayatını olağan kurallar ve prensiplerle sürdürmesi yeterlidir. Eğer insan bu sahada teoriler kurmaya ve yalanlar uydurmaya başlarsa, bu onu psikopatlıktan başka hiçbir yere götürmez. Fakat, sadece seks konusunda tamamen normal bir kişinin çalışmada herhangi bir şansa sahip olacağı tekrar hatırlanmalıdır. Her çeşit ‘orijinalite’, garip zevkler, garip arzular ya da diğer yandan korkular, sürekli çalışan ‘tamponlar’, daha işin başında yok edilmelidir. Modern eğitim ve modern hayat çok sayıda cinsel psikopat yaratmaktadır. Bunların çalışma içinde hiçbir şansı yoktur.”

“Genel olarak söylenebilir ki, cinsel enerjinin harcanmasında sadece iki doğru yol vardır: Normal cinsel hayat ve transmutasyon. Bu alandaki bütün uydurmalar çok tehlikelidir.”

“İnsanlar hatırlanamayacak devirlerden beri perhizi denemişlerdir. Bazen, çok nadir olarak bu bir yere götürmüştür, ama çoğu zaman perhiz, normal duyuların anormal hale gelmesi demek olmuştur, çünkü anormal olan daha kolay gizlenir. Ama benim bahsetmek istediğim şey bu değil. Başlıca kötülüğün nerede bulunduğunu ve neyin köle yaptığını anlamalısınız. Bu, seksin kendisinde değil, fakat **seksin suistimalindedir**. Fakat seks suistimalinin ne anlama geldiği gene yanlış anlaşılmaktadır. İnsanlar genellikle bunu ya aşırılık ya da sapıklık olarak

ele alırlar. Ama bunlar seksin suistimalinin nispeten masum şekilleridir. Ve kelimenin tam anlamıyla seksin suistimalinin ne olduğunu anlamak için insan makinesini çok iyi bilmek gerekmektedir. Bu, merkezlerin sekse ilişkin olarak yanlış çalışması demektir, yani seks merkezinin diğer merkezler üzerinden ve diğer merkezlerin seks merkezi üzerinden iş görmesi anlamındadır. Daha doğrusu, seks merkezinin diğer merkezlerden ödünç alınan enerji ile fonksiyon görmesi ve diğer merkezlerin seks merkezinden ödünç alınan enerji ile fonksiyon görmesi anlamına gelir."

"Seks, bağımsız bir merkez olarak kabul edilemez mi?" diye sordu oradakilerden biri.

G., "Edilebilir." dedi. "Bununla beraber, eğer bütün alt kat bir bütün olarak alınır, bu takdirde seks, hareket merkezinin etkisiz kılan kısmı olarak kabul edilebilir."

"Seks merkezi ne tür enerjilerle çalışır?" diye sordu bir başkası.

Bu soru bizi uzun süre ilgilendirmiş ama bunu daha önce cevaplayamamıştık. Ve G., kendisine daha önce sorulduğunda asla doğrudan bir cevap vermemişti.

"Seks merkezi süptil enerjilerle çalışır." dedi bu sefer, "Yani, onunla çalışması gerekir. Ama gerçek şu ki, o nadiren kendi uygun ince enerjisi ile çalışır. Seks merkezinin çalışmasındaki anormallikler özel inceleme gerektirir."

"Birinci olarak, aynen yüksek duygu ve yüksek düşünce merkezlerinde olduğu gibi, **normal olarak, seks merkezinde negatif kısmın olmadığına dikkat etmelisiniz.** Yüksek merkezler dışında bütün merkezlerde, yani **düşünce, duygu, hareket** ve **içgüdü** merkezlerinin hepsinde, iki yarı vardır; düşünce merkezinde: Pozitif ve negatif, kabul ve red veya 'evet' ve 'hayır'; hareket ve içgüdü merkezlerinde: Hoş ve nahoş duyumlar. Seks merkezinde böyle

bölümler yoktur. Onda pozitif ve negatif kısımlar mevcut değildir. Bu merkezde nahoş duyumlar ya da nahoş duygular yoktur; hoş bir duyum ya da hoş bir duygudan biri vardır veya hiçbir şey yoktur, herhangi bir duyumun mevcut olmayışı, tam bir ilgisizlik söz konusudur. Ama merkezlerin yanlış çalışması sebebiyle seks merkezinin sık sık, duygu merkezinin negatif kısmıyla ya da içgüdü merkezinin negatif kısmıyla birleşmesi söz konusu olur. Ve o zaman seks merkezinin belli bir surette tahriki ya da seks merkezinde tahrikin olmayışı bile, nahoş duygular ve nahoş duyumlar meydana getirir. Seksle ilgili fikir ve hayallerden nahoş duygular ve duyumlar alan kişiler, bu durumu büyük bir erdem olarak ya da orijinal bir şey olarak kabul etmeye meyillidirler; aslında bu durum hastalıktan başka bir şey değildir. Seksle bağlantılı olan her şeyde ya hoşluk ya da ilgisizlik olmalıdır. Nahoş duygu ve duyumların hepsi duygu merkezinden ya da içgüdü merkezinden gelirler.”

“Bu, ‘seksin suistimalidir’. Dahası, seks merkezi bütün diğer merkezlerden daha kuvvetli ve daha hızlıdır. Seks, aslında diğer merkezlerin hepsini yönetir. Ne var ki, olağan şartlar içerisinde, yani insanın ne şuuru ne de iradesi yoksa, seks merkezine boyun eğdiren şey, ‘tamponlardır’. ‘Tamponlar’ onu tamamen bir hiç haline getirebilir, yani seks merkezinin normal tezahürünü durdurabilir. Ama tamponlar onun enerjisini yok edemezler. Enerji kalır ve kendisine tezahür imkanı bulduğu diğer merkezlere geçer; başka bir ifadeyle, diğer merkezler, kendisi kullanmadığı için seks merkezinin enerjisini çalar. Düşünce, duygu ve hareket merkezlerinin çalışması içerisindeki seks merkezi enerjisi, ilgili hadisenin yapısı hiç gerektirmediği halde, davranışta gözüken özel bir ‘çeşni’, özel bir şevk, bir ateşlilik vasıtasıyla tanınabilir. Düşünce merkezi

kitap yazar, ama bu merkez seks merkezinin enerjisini kullanıyorsa; felsefe, bilim ya da politika ile meşgul olmaz, bunun yerine daima bir şeyle kavga eden, tartışan, eleştiren ve yeni sübjektif teoriler yaratan bir hal gösterir. Duygu merkezi Hristiyanlık, perhiz, zahitlik konusunda vaaz verir, ama seks merkezinin enerjisi söz konusu ise günah korkusundan ve günahın dehşetinden, cehennemden, günahkarların azabından, ebedi ateşten söz eder. Veya diğer yandan ihtilaller, soygunlar, yangınlar, cinayetler gene aynı enerji ile yapılır. Hareket merkezinin kendisi sporla, çeşitli rekorlar kırmakla, dağa tırmanmakla, uzun atlamayla, eskrimle, güreşle, savaşıla vs. ile meşguldür. Bütün bu hallerde, yani düşünce, duygu ve hareket merkezleri seks enerjisi ile çalıştıkları zaman daima genel bir karakteristik söz konusudur. Bu, belli özel bir ateşlilik (şiddet) ve buna paralel olarak söz konusu işin **yararsızlığıdır**. Ne düşünce, ne duygu, ne de hareket merkezi, seks merkezinin enerjisi ile asla **faydalı** olan herhangi bir şey meydana getiremezler. Bu, 'seksin suistimaline' bir örnektir. Fakat bu, işin sadece bir yönüdür. Diğer bir yön, seks merkezinin enerjisi diğer merkezler tarafından yağmalanıp yararsız işte kullanıldıktan sonra, geriye kendisi için hiçbir şey kalmaz ve bu durumda diğer merkezlerden kendisinininkinden daha aşağı ve daha kaba olan enerji çalmak zorundadır. Ancak seks merkezi, genel aktivite ve bilhassa organizmanın iç gelişmesi için çok önemlidir, çünkü yüksek enerjilerle çalışarak, çok süptil bir izlenim yiyeceği alabilir ve üstelik bu süptil yiyeceği olağan merkezlerin hiçbiri alamaz. İnce yapıdaki bu izlenimler yiyeceği, daha yüksek enerjilerin imali için çok önemlidir. Ama seks merkezi kendisine ait olmayan enerji ile çalıştığı zaman, yani nispeten düşük seviyeli enerjilerle çalıştığı zaman, onun izlenimleri daha kaba olur ve organizma içe-

risinde oynayabileceği rolü oynamayı bırakır. Aynı zamanda, onunla birleştiği ve enerjisini kullandığı düşünce merkezi, seks konusu üzerinde büyük bir tahayyül ve **bu tahayyülle tatmin olma eğilimi** yaratır. Duygu merkezi ile birleşme ise, aşırı duygusallık ya da tam tersine kıskançlık, zalimlik yaratır. Bu da gene 'seksin suistimaline' ait bir örnektir."

" 'Seksin suistimaline' karşı mücadele için ne yapılmalıdır?" diye sordu oradakilerden birisi.

G. güldü.

"Bu soruyu bekliyordum." dedi. "Fakat şimdiye kadar, kendisi üzerinde çalışmaya başlamamış ve makinesinin yapısını bilmeyen bir insana, 'seksin suistimalinin' ne anlama geldiğini, bu suistimallerden kaçınmak için ne yapılması gerektiğini açıklamanın imkansız olduğunu anlamış olmalıydınız. Kişinin kendi üzerindeki doğru çalışması, **sabit bir ağırlık merkezinin** yaratılmasıyla başlar. Sabit bir ağırlık merkezi yaratıldıktan sonra, diğer her şey düzenlenmeye ve sınıflanmaya başlar. Bu noktada şöyle bir soru sorulabilir: Sabit bir ağırlık merkezi nereden ve nasıl meydana getirilebilir? Bu, sadece bir insanın çalışmaya, okula olan tutumuna, çalışmayı değerlendirmesine göre cevaplanabilir. Bunun dışındaki her şeyin mekanikliğini ve amaçsızlığını fark etmesi, onda, sabit bir ağırlık merkezi yaratabilir."

"Genel bir denge ve sabit bir ağırlık merkezi yaratmada seks merkezinin rolü çok büyük olabilir. Enerjisi bakımından, yani eğer kendi enerjisini kullanıyorsa, seks merkezi yüksek duygu merkezi seviyesinde bulunur. Ve bütün diğer merkezler onun aşağısındadır. Bu nedenle, eğer o kendi enerjisi ile çalışsaydı, bu büyük bir şey olurdu. Başlı başına bu, göreceli olarak çok yüksek bir varlık seviyesini gösterirdi. Ve bu durumda, yani seks merkezi

kendi enerjisiyle ve kendi yerinde çalışıyorsa, bütün diğer merkezler kendi yerlerinde ve kendi enerjileriyle çalışırlardı." (57)

C- İNSAN KATEGORİLERİ

"Bir kez daha **insan** fikrini ele alalım. Sözünü ettiğim dilde 'insan' kelimesi yerine **yedi kelime** kullanılmıştır. Bunlar; **bir** numaralı insan, **iki** numaralı insan, **üç** numaralı insan, **dört** numaralı insan, **beş** numaralı insan, **altı** numaralı insan ve **yedi** numaralı insan. Bu yedi fikirle, insanlar, insandan söz ederken birbirlerini anlayabilmektedirler."

"Yedi numaralı insan, insan için mümkün olabilen tam gelişmeye ulaşmıştır ve bir insanın sahip olabileceği her şeye, yani bizim kendi körlüğümüz ve cehaletimiz içerisinde kendimize atfettiğimiz irade, **şuur**, daimi ve değişmez ben, ferdiyet, ölümsüzlük ve daha birçok başka özelliklere sahip bulunmaktadır. Biz, belli bir noktaya kadar yedi numaralı insanı ve onun özelliklerini anlarsak, ancak o zaman bizi ona yaklaştıracak giderek derecelenen safhaları yani bizim için mümkün olabilen gelişme sürecini anlayabiliriz."

"Altı numaralı insan, yedi numaralı insana çok yakındır. O, yedi numaralı insandan, sadece bazı özelliklerinin henüz daimi hale gelmemiş olması ile farklıdır."

"Beş numaralı insan da bizler için erişilmez bir insan standardına sahiptir, çünkü o, **Birliğe (Vahdete)** ulaşmıştır."

"Dört numaralı insan, bir ara safhadır. Ondan daha ileride söz edeceğiz."

"Bir, iki ve üç numaralı insanlar, doğdukları seviyede

bulunan mekanik insanlığı oluşturmaktadırlar.”

“**Bir numaralı insan**, psişik hayatına ait ağırlık merkezi, **hareket ve içgüdü merkezinde** bulunan insan anlamına gelir. Bu, fizik beden insanıdır. Yani hareket ve içgüdü fonksiyonlarının duygu ve düşünce fonksiyonlarına sürekli olarak ağır bastığı insandır.”

“**İki numaralı insan**, gelişmenin aynı seviyesindeki insan anlamına gelir; fakat bu insanın psişik hayatının ağırlık merkezi, **duygu merkezindedir**; yani duygusal fonksiyonlarının diğer bütün fonksiyonlarına ağır basan insan; duygu insanı, duygusal insan...”

“**Üç numaralı insan**, gelişmenin aynı seviyesindeki insan anlamına gelir; fakat bu insanın psişik hayatının ağırlık merkezi, **düşünce merkezindedir**; yani düşünce fonksiyonlarını hareket, içgüdü ve duygu fonksiyonlarına galip geldiği, her şeye teorilerle, mantal faaliyetlerle yaklaşan **mantık insanı...**”

“Her insan; bir, iki ve üç olarak doğar.”

“Dört numaralı insan, hazır olarak dünyaya gelmez. İnsan, bir, iki ve üç numara olarak doğar ve ancak belli özelliği bulunan **çabalar** ile dört numara olur. Dört numaralı insan, daima okul çalışması ürünüdür. O, rastlantı eseri olarak doğmadığı gibi rastlantı eseri olarak veya olağan yetiştirme, eğitim vs. etkileri sonucunda gelişmez. Dört numaralı insan, halen bir, iki ve üç numaralı insanlardan farklı bir seviyede bulunmaktadır; fikirlerini, çalışmayı değerlendirmesini ve okul ile olan ilişkisini içeren **daimi bir ağırlık merkezine** sahiptir. Buna ek olarak, **psişik merkezleri, artık dengelenmeye başlamıştır**; onun merkezlerinden biri, diğer merkezler üzerinde, ilk üç kategoriye dahil insanlarda olduğu gibi hakimiyet kuramaz. Artık kendini tanımaya, nereye gittiğini bilmeye başlamıştır.”

"Beş numaralı insan, artık sabitleşmiştir; o, bir, iki ve üç numaralı insanlar gibi değişemez. Fakat şunu da ifade etmeliyim ki, beş numaralı insan, doğru çalışmanın ve yanlış çalışmanın sonucu olabilir. O, dört numaradan 5 numaraya geçebildiği gibi dört numara olmadan da 5 numara olabilir. Ve bu durumda daha fazla gelişemez, altı numara ve yedi numara olamaz. Altı numara olması için sabitleşmiş özünü yeniden eritmeli, maksatlı olarak beş numaralı insan varlığını yitirmelidir. Ve bu da ancak korkunç ıstıraplarla başarılabilir. Bereket versin ki, bu yanlış gelişme vakaları çok ender meydana gelir." (58)

"İnsanın yedi kategoriye veya yedi numaraya ayrılması, binlerce şeyi açıklar; aksi halde insanı anlayamayız. Bu ayırım, insana uygulanmış şekliyle ilk görecelik kavramını ortaya koyar. Nesnelere hangi çeşit insanın görüşüne göre veya hangi çeşit insan ile ilgili olarak ele alınmışlarsa, ona göre bir veya başka bir şey olabilirler."

"Buna uygun olarak insanın bütün iç ve dış tezahürleri, ona ait olanların tümü ve onun tarafından yaratılmış olanların tümü de yedi kategoriye ayrılmışlardır."

"Şimdi, taklit ve içgüdülere dayalı veya ezberlenmiş, insana doldurulmuş, tıktırılmış bir numaralı bilginin mevcut olduğu söylenebilir. Bir numara, terimin tam anlamıyla bir numara ise her şeyi bir papağan veya maymun gibi öğrenir."

"İki numaralı insanın bilgisi, sadece sevdiği şeylerin bilgisidir; sevmediklerini bilmez. Veya hasta bir kişi ise, aksine sadece sevmediklerini, kendisini iten, kendisinde korku, dehşet ve nefret doğuran şeyleri bilecektir." (59)

"Üç numaralı adamın bilgisi sübjektif olan mantıklı düşünmeye, kelimelere ve her şeyi olduğu gibi anlamaya dayanan bilgidir. Bu bilgi, kitap kurtlarının ve skolastiklerin bilgisidir. Örneğin, üç numaralı adam, Kur'an'da her

bir Arap harfinin kaç kere tekrar edildiğini hesap etmiş ve Kur'an'ın bütün yorum sistemini buna dayandırmıştır.”

“Dört numaralı insanın bilgisi çok farklı bir çeşit bilgidir. Bu bilgi, beş numaralı adamdan gelir; o da bunu altı numaralı adamdan alır ki, altı numaralı adama da yedi numaralı adam tarafından verilir. Fakat pek tabii, dört numaralı adam, bu bilginin ancak kendi güçlerine uygun kısmını özümser. Fakat bir, iki ve üç numaralı insanlarla kıyaslırsak dört numaralı insan, bilgisi içerisindeki subjektif unsurlardan kurtulmaya ve objektif bilgi yolunda ilerlemeye başlamıştır.” (60)

“Beş numaralı insanın bilgisi, bütün ve bölünmez bilgidir. Şimdi onun bölünmez bir Ben'i vardır ve bütün bilgisi bu Ben'e aittir. Bir diğerinin bilmediği bir şeyi bilen bir ben'i olamaz. Bildiğini, bütün varlığı ile bilir. Bilgisi, objektif bilgiye, dört numaralı insanınkinden daha yakındır.” (61)

“Altı numaralı insanın bilgisi, insan için mümkün olabilen tamam bilgidir; fakat yine de yitirilebilir.”

“Yedi numaralı insanın bilgisi, kendi bilgisidir ki, bu bilgi ondan uzaklaştırılmaz; Bütün'ün objektif ve tamamen eyleme dayalı bilgisidir.” (62)

“Varlık için de durum, tam anlamıyla aynıdır. Bir numaralı insanın varlığı, kendi içgüdüleri ve duyuları ile yaşayan varlıktır. İki numaralı insanın varlığı, sentimental ve duygusal insanın varlığıdır. Üç numaralı insanın varlığı, mantıklı, teorik adamın varlığıdır. Bilginin, niçin varlıktan uzak bulunamayacağı tamamen açıktır. Bir, iki veya üç numaralı insanlar, varlıklarının anlayış durumları dolayısıyla, dört, beş ve daha yüksekteki insanların sahip oldukları bilgiye sahip olamazlar. Onlara ne verirsiniz kendilerine göre yorumlarlar; verilen her fikri kendi seviyelerine indirirler.”

"Bu yedi kategoriye ayırma düzeni insanla ilişkisi olan her şeye uygulanmalıdır. Bir numaralı sanat vardır ki, bu bir numaralı insanın sanatı olup, taklitçi ve kopyacı veya kabaca ilkel ve duyumsal sanattır; vahşilerin dansları ve müziği örnek verilebilir. İki numaralı sanat, duygusal sanattır. Üç numaralı sanat, entelektüel (akli), icat edilmiş sanattır. Dört ve beş numaralı vs. sanat da olmalıdır."

"Tamamen aynı şekilde, bir numaralı insanın dini de mevcuttur; yani ayinlerden, biçimsellikten, kurbanlardan, parlak ve güzel veya tersine kasvetli, zalimce ve vahşice törenlerden oluşan bir dindir. İki numaralı insanın dini; iman, sevgi, tapma, dürtü, şevk ve gayret dinidir ki, bu din kısa zamanda zulüm ve inançlara karşı çıkanlar ile putperestleri imha dinine dönüşür. Üçüncü insanın dini; mantıki sonuç çıkarmaya, düşünceye ve yorumlara dayanan ispat ve tartışmaların yapıldığı entelektüel, teorik bir dindir. Bir, iki ve üç numaralı dinler, gerçekten bildiğimiz dinlerdir; mevcut ve hepsi bilinen dinlerdir. Ve dünyadaki isimlendirmeler, bu üç kategoriden birine aittir. Dört veya beş numaralı insanların ve ilk dinlerinin ne olduğunu bilmemekteyiz; olduğumuz gibi kaldığımız sürece de bilmemize imkan yoktur."

"Geneldeki din yerine Hristiyanlığı ele alırsak yine görürüz ki, bir numaralı bir Hristiyanlık, yani Hristiyanlık kisvesi altında putperestlik mevcuttur. İki numaralı Hristiyanlık duygusal bir dindir; bazen çok saf olmakla beraber güçsüz, bazen engizisyona, dinsel savaflara kadar götüren kan ve dehşet dolu bir din... Protestanlığın çeşitli biçimleri ile örnekleri ortaya çıkan üç numaralı Hristiyanlık, fikirlerin eleştirel tahlillerine, tartışmaya, teorilere vs. dayalı bulunmaktadır. Sonra, bir, iki ve üç numaralı insanların, hakkında hiçbir şekilde bilgi sahibi olmadıkları dört numaralı Hristiyanlık vardır."

“Aslında, bir, iki ve üç numaralı Hristiyanlık, sadece dışa ait taklitten ibarettir. Ancak, dört numaralı insan, Hristiyan olmaya çalışır ve sadece beş numaralı insan gerçekten Hristiyan olabilir. Çünkü Hristiyan olmak demek bir Hristiyan varlığı sahibi olmak, yani İsa'nın anlayışları ile uyum içinde yaşamak demektir.”

“Bir, iki ve üç numaralı insanlar, İsa'nın anlayışları ile uyum içinde yaşayamazlar, çünkü onlarla ilgili her şey kendiliğinden olur. Bugün bir şey, yarın başka bir şeydir. Bugün ellerindeki son gömleği vermeye razıyken ertesi gün, son gömleğini kendilerine vermeyi reddettiği için insanı parçalamaya hazırdırlar. Her rastlantı eseri olayla bocalarlar. Kendi kendilerinin efendileri değillerdir; bundan dolayı da Hristiyan olmaya karar veremezler ve gerçekten Hristiyan olamazlar.”

“Bilim, felsefe ve insan yaşamının bütün tezahürleri, faaliyetleri, tamamen aynı şekilde, yedi kategoriye ayrılabilir. Fakat insanların konuştukları olağan dil, böyle ayrımlardan çok uzaktır; insanların birbirlerini anlamalarının bu derece güç oluşunun nedeni de budur.”

“ ‘İnsan’ kelimesinin çeşitli öznel anlamlarını tahlil ederken, bir kelimeye yüklenebilen, alışılacelmış çağrışımlar tarafından yaratılan anlamların ve anlam nüanslarının, konuşanın kendisi için bile ne kadar çeşitli ve çelişkili, her şeyin üstünde de ne derece gizlenmiş ve fark edilmez halde olduklarını görmüştük.”

D- ŞUUR

Bir defasında G. ile konuşurken sadece belli bir an için değil fakat uzun bir süre için “kozmik **şuura**” ulaşmanın mümkün olduğunu düşünüp düşünmediğini kendisine

sordum. "Kozmik **şuur**" ifadesini, *Tertium Organum* adlı kitabımda evvelce sözünü ettiğim anlamda, insan için mümkün olan yüksek **şuur** anlamında anlıyordum.

"Neye 'kozmetik **şuur**' adını verdiğini bilmiyorum. Bu, kapalı ve belirsiz bir terimdir; herkes istediği bir şeye bu ismi verebilir. Çoğu defa, 'kozmetik **şuur**' diye adlandırılan, basitçe fanteziden, duygu merkezinin yoğun çalışması ile bağıntılı, çağrışımsal gündüz düşü görmeden ibarettir. Bazen 'ekstaz'a yaklaşılır ama daha ziyade bunlar, sadece düşler seviyesindeki sübjektif duygusal deneyimlerdir. Fakat bütün bunlardan ayrı olmak üzere, 'kozmetik **şuurdan**' söz etmeden önce, **şuurun ne olduğunu** genelde tarif etmek gerekmektedir."

"**Şuuru** nasıl tarif edersin?"

"**Şuur**, tarifi yapılamaz diye kabul edilir." diye cevap verdim ve devam ettim: "Ve gerçekten, **şuur**, içe ait bir nitelik ise nasıl tarif edilebilir? Bizde mevcut vasıtalarla, başka bir insandaki **şuurun** varlığını ispat etmek mümkün değildir. Onu ancak kendimizde biliyoruz."

"Bütün bunlar saçma." dedi G., "Olağan bilimsel saf-sata. Bundan kurtulmanın zamanı geldi. Söylediklerin arasında sadece biri doğru: **Şuurun** varlığını ancak kendinde bilebileceğin. **Bilebileceğini** söylememe dikkatini çekerim; çünkü ancak o sende mevcut olduğunda bilebilirsin. Ve sende var olmadığı zaman, var olmadığını o anda değil de sonradan bilebilirsin. Şunu söylemek istiyorum ki, tekrar kendini gösterdiğinde uzun bir süre için yok olduğunu görebilir, yok olduğu ve yeniden ortaya çıktığı anı bulabilir ya da hatırlayabilirsin. **Şuura** daha yakın olduğun ve ondan uzakta bulunduğun anları da tarif edebilirsin. Fakat kendinde **şuurun** ortaya çıkmasını ve ortadan kaybolmasını gözlemlemekle şimdi ne gördüğün ne de kabul ettiğin bir gerçeği kaçınılmaz

biçimde göreceksin. Bu, **şuur** anlarının çok kısa olduğu ve bu anların makinenin tamamen şuur-suz ve mekanik faaliyetine ait uzun zamanlar ile ayrılığıdır. Bu zamanlarda, **bu durumun şuurunda olmaksızın** düşünebildiğini, hissedebildiğini, hareket edebildiğini, konuşabildiğini, çalışabildiğini göreceksin. Ve kendinizdeki şuur anlarını, uzun mekaniklik devrelerini görmeyi öğrenirseniz diğer insanların ne zaman yaptıklarının şuurunda olduklarını, ne zaman olmadıklarını da yanılmadan görürsünüz.”

“Sizin başlıca hatanız, **daima şuur sahibi olduğunuzu** ve genelde **şuurun** ya **daima mevcut olduğunu** ya da **hiç mevcut olmadığını** düşünmenizdir. Aslında **şuur**, devamlı olarak değişen bir özelliktir. Şimdi vardır, az sonra yoktur. Ve **şuurun** farklı seviye ve dereceleri vardır. Gerek **şuuru**, gerekse **şuurun** farklı derecelerini, kendimizde duygu ve tat alma yolu ile algılamalıyız. Bu konuda hiçbir tarif size yardımcı olamaz; ve neyi tarif edeceğinizi bilmediğiniz sürece hiçbir tarif mümkün değildir. Bilim ve felsefe **şuuru** tarif edemezler, çünkü onu, var olmadığı yerde tarif etmek istemektedirler. **Şuuru**, **şuur imkanından** ayırt etmek gerekmektedir. Bizler sadece **şuur imkanına** ve onun ender pırıltılarına sahibiz. Bu sebeple **şuurun** ne olduğunu tarif edemeyiz.” (63)

“Her ikisinin de farklı **şuur** halleri içerisinde çalışabildiği gerçeği kavranmadığı sürece, insanın ne psişik ne de fiziksel fonksiyonları anlaşılabilir.” dedi.

“**İnsan** için mümkün olabilen toplam dört **şuur** hali vardır. (İnsan kelimesini basarak söyledi.) Fakat alelade insan, yani bir, iki ve üç numaralı insanlar, **şuurun** sadece en aşağı iki hali içerisinde yaşarlar. **Şuurun** daha üstün iki hali, onun için ulaşılması mümkün değildir; o bu hallerin kıvılcımlarım olsa bile bunları anlamaya muktedir olma-

dığı gibi, bunları, içinde bulunmaya alıştığı hallerin görüş açısından değerlendirir."

"Olağan olan en aşağı iki halin ilki **uykudur**; başka bir ifade ile insanın, hayatının üçte birini ve çok sık olarak da yarısını geçirdiği pasif bir haldir. İkincisi, insanların hayatlarının geriye kalan kısımlarını geçirdikleri, sokaklarda yürüdükleri, kitaplar yazdıkları, aşkın konulardan bahsettikleri, politikada yer aldıkları, birbirlerini öldürdükleri, aktif olarak kabul ettikleri ve 'açık **şuur**' ya da 'şuurun uyanıklık hali' adını verdikleri haldir. 'Açık **şuur**' ya da 'şuurun uyanıklık hali' teriminin, özellikle, **açık şuurun** aslında nasıl olması gerektiğini ve insanın içinde yaşadığı, hareket ettiği halin aslında ne olduğunu anladığımızda, espri olarak kullanıldığını sanırsınız."

"Üçüncü **şuur** hali, **kendi kendini hatırlama** veya **sübjektif şuur** ya da **varlık şuurudur**. Bu **şuur** haline sahip olduğumuz ya da eğer istersek sahip olabileceğimiz düşüncesi, alışlagelmiş bir düşüncedir. Bilimimiz ve felsefemiz, bu **şuur** haline **sahip olmadığımız** ve sayesinde meydana getiremeyeceğimiz gerçeğini gözden kaçırmıştır."

"Dördüncü **şuur** haline, **şuurun objektif (nesnel) hali** adı verilmiştir. Bu hal içerisinde insan, nesnelere **olduğu gibi** görebilir. Bu hale ait pırıltılar da insanda kendini gösterir. Bütün ulusların dinlerinde, 'aydınlanma' denilen ve diğer çeşitli isimler verilen fakat kelimelerle anlatılamayan bu tür bir **şuur** halinin varlığına dair işaretler mevcuttur. Ancak objektif **şuura** giden yegane doğru yol, **sübjektif şuurun** gelişmesinden geçmektedir. Eğer alelade bir insan, yapay olarak objektif **şuur** haline sokulacak ve sonra da olağan haline döndürülecek olursa o, hiçbir şey hatırlamayacak ve bir süre için **şuurunu** yitirdiğini düşünecektir. Fakat insan **sübjektif şuur** hali içerisinde, objektif

(nesnel) **şuura** ait pırıltılar alabilir ve bunları hatırlayabilir.”

“İnsandaki dördüncü **şuur** hali, tamamen farklı bir varlık halini ifade eder; iç gelişmenin, kendi üzerinde uzun ve güç bir çalışmanın sonucudur.”

“Fakat üçüncü **şuur** hali, insanın içinde olduğu hal, doğal hakkını teşkil eder; ve eğer insan buna sahip değilse, bu, onun yaşamındaki yanlış koşullardan ötürüdür. Şimdiki durumda, insandaki üçüncü **şuur** halinin, ancak çok ender olarak pırıltılar biçiminde kendini gösterdiği, sadece özel eğitimle buna az çok daimilik kazandırılacağı herhangi bir abartma yapmaksızın söylenebilir.”

“Çoğu insan için, hatta eğitim görmüş, düşünen insanlar için sübjektif **şuuru** kazanmada başlıca engel, onların, **bu hale sahip olduklarını** yani sübjektif **şuura** ve onunla ilgili her şeye, daimi ve değişmeyen Ben anlamında ferdiyete, iradeye, yapma iktidarına sahip olduklarını sanmaları teşkil etmektedir. Eğer bir insana, kanaatince halen sahip olduğu bir şeyi uzun ve güç bir çalışma ile elde edebileceğini söylerseniz, onun ilgi göstermeyeceği aşıkardır. Aksine, ya sizin deli olduğunuzu ya da kişisel bir çıkar uğruna kendisini aldatmak istediğinizi düşünecektir.”

“İki yüksek **şuur** hali, ‘sübjektif **şuur**’ ve ‘objektif **şuur**’, insandaki **yüksek merkezlerin** çalışması ile ilişkilidir.” (64)

“Sözünü ettiğimiz merkezlere ilaveten, insanda, ‘yüksek duygu merkezi’ ve ‘yüksek düşünce merkezi’ olmak üzere iki merkez daha vardır. Bu merkezler, bizim içimizdedir; tam olarak gelişmişlerdir ve sürekli çalışmaktadırlar; fakat faaliyetleri, bizim olağan **şuurumuza** ulaşmakta başarısızlığa uğrar. Bunun nedeni, bizim ‘berrak **şuur**’ adını verdiğimiz **şuurun** özelliklerinde yatmaktadır.”

"**Şuur** halleri arasındaki farkların neler olduğunu anlamak için uykuya, yani ilk **şuur** haline dönelim. Bu, tamamen öznel bir **şuur** halidir. İnsan, hatırlasa da hatırlamasa da düşler içine gömülmüştür. Ses, sıcaklık, soğukluk, vücudunun duyumları gibi bazı gerçek izlenimler ona ulaşsa bile onda, sadece fantezi kabilinden sübjektif imajlar uyandırırılar. Sonra, insan uyanır. İlk bakışta tamamen farklı bir **şuur** halidir. Hareket edebilir, başkalarıyla konuşur, ileriye ait hesaplar yapar, tehlikeyi görüp ondan kaçınabilir vs. Uykudakinden daha iyi bir durumda bulunduğu mantığa uygundur. Fakat olayların biraz daha derinine inerse, iç dünyasına, düşüncelerine, hareketlerinin nedenlerine göz atarsak, uykudakinin hemen hemen aynı olan bir durum içerisinde bulunduğunu görürüz. Ve hatta daha da kötü bir durumdadır, çünkü uyku esnasında pasiftir, yani hiçbir şey yapmaya muktedir değildir. Uyanıklık halinde ise devamlı olarak bir şeyler yapabilir ve bütün hareketlerinin sonuçları kendisine ve çevresindekiyle yansır. **Ve bununla beraber kendini hatırlamaz.** O, bir makinedir, onunla ilgili her şey **dışardan gelir.** Düşüncelerinin akışını durduramaz, tahayyülünü, duygularını, dikkatini kontrol altında bulduramaz. 'Seviyorum', 'sevmiyorum', 'istiyorum', 'istemiyorum' sübjektif (öznel) dünyasında yaşamaktadır; yani sevdiğini, sevmediğini, istediğini, istemediğini sandığı sübjektif alemde yaşamaktadır. Gerçek alemleri görmemektedir. Gerçek alem, tahayyül duvarı ile ondan gizlenmiştir. **O, uykuda yaşamaktadır.** Uykudadır. 'Açık (berrak) **şuur**' olarak adlandırılan şey, uykudur; ve yatakta gece uyunan uykudan çok daha tehlikeli bir uykudur." (65)

"İnsanlığın yaşamından bir olayı ele alalım. Örneğin savaşı. Şu anda bir savaş sürüp gitmektedir. Bu ne anlama gelir? Birkaç milyon uyuyan insanın diğer birkaç milyon

uyuyan insanı yok etmeye çalıştığı anlamına gelir. Eğer uyanmış olsalardı, tabii ki bunu yapmazlardı. Meydana gelen her şey, bu uykudan ötürüdür.” (66)

“Her iki **şuur** hali de, uyku da uyanıklık hali de aynı derecede sübjektiftir. Ancak **kendi kendini hatırlamaya** başlamakla insan gerçekten uyanır. Ve sonra bütün çevredeki hayat, onun için farklı bir yön, farklı bir anlam kazanır. Hayatı, uyuyan insanların hayatı olarak, uykudaki bir hayat olarak görür. İnsanlar, bütün söylediklerini, bütün yaptıklarını uykuda söylemekte ve yapmaktadırlar. Bunun hiçbir şekilde bir değeri olamaz. Sadece uyanmanın ve uyanmaya insanı ne götürüyorsa, onun aslında bir değeri vardır.” (67)

“Burada, kaç defa bana savaşların önlenip önlenemeyeceği soruldu. Tabii ki, önlenebilir. Bunun için sadece insanların uyanmaları gerekir. Bu küçük bir şey olarak gözükmektedir. Ama bu, olabilecek en güç şeydir; çünkü bu uyku, çevredeki hayatın bütünü tarafından, bütün çevre koşulları tarafından teşvik edilmekte ve beslenmektedir.” (68)

“Bir insan nasıl uyanabilir? İnsan, bu uykudan nasıl kaçabilir? Bu sorular insanın karşılaşabileceği en önemli, en hayati sorulardır. Fakat bundan önce, uykunun var olduğuna ikna edilmek gereklidir. Ama, ancak uyanmaya çalışmakla ikna olmak mümkündür. İnsan, kendi kendini hatırlamadığını, belli bir noktaya kadar **kendi kendini hatırlamanın uyanmak demek olduğunu anlarsa** ve aynı zamanda, tecrübeyle kendi kendini hatırlamanın ne kadar güç olduğunu görürse, basitçe arzu sahibi olmakla uyanmayacağını kavrayacaktır. İnsanın **kendi kendine** uyanmayacağı daha da kesin bir biçimde ifade edilebilir.” (69)

“Fakat diyelim ki yirmi kişi aralarında, kim ilk olarak uyanırsa diğerlerini uyandıracağına dair bir anlaşma

yaparlarsa, bu insanların artık biraz şansları mevcuttur. Ama bu bile yeterli değildir; çünkü yirmisi birden aynı zamanda uykuya dalıp uyanmakta olduklarını düşleyebilir. Bu nedenle daha fazlası gereklidir. Uykuda olmayan ya da kendileri kadar kolaylıkla uykuya dalmayan veya mümkün olduğunda, hem kendisine hem de başkalarına zararı dokunmayacak bir zamanda şuurlu bir biçimde uykuya giren bir kişi tarafından izlenmelidirler. Böyle bir kişiyi bulmalı, kendilerini uyandırması ve yeniden uykuya dalmalarına izin vermemesi için onu **kiralamaladırlar**. Bunsuz uyanmak mümkün değildir. Anlaşılması gereken budur."

"Bin yıl süreyle düşünmek, kütüphaneler dolusu kitaplar yazmak, milyonlarca teoriler yaratmak mümkündür; ve bütün bunlar, herhangi bir uyanma olanağı olmaksızın uyku içerisinde yer alır. Aksine, uykuda yazılmış ve yaratılmış bu kitaplar, bu teoriler, sadece diğer insanları uykuya sevk edecektir vs."

"Şimdi, dikkatinizi size evvelce işaret ettiğim noktaya çevirin. 'Kelimenin tam anlamıyla insan' olarak adlandırdığım tamamen gelişmiş insan, dört **şuur** haline sahip olmalıdır. Alelade insan, yani bir, iki ve üç numaralı insanlar iki **şuur** hali içerisinde yaşarlar. Onlar, dördüncü **şuur** halinin varlığını bilirler ya da en azından bilebilirler. Bütün 'mistik haller' vs. yanlış tanımlamalardır, fakat bunlar aldanma veya taklit olmadıkları takdirde objektif **şuur** hali dediğimiz halin pırıltılarıdır."

"Fakat insan, üçüncü **şuur** halini bilmemekte ve hatta olup olmadığından kuşku bile duymamaktadır. Çünkü üçüncü **şuur** halinin ne olduğunu ona açıklarsanız, yani neleri içerdiğini söylerseniz, bu halin kendisinin her zamanki hali olduğunu ifade edecektir. Kendisini, kendi hayatını yöneten **şuurlu** bir varlık olarak düşünmektedir.

Bunu bozan gerçekleri, tesadüfi ya da geçici olarak kabul etmekte ve kendiliklerinden değişeceklerini düşünmektedir. Sübjektif **şuura**, doğal olarak sahip bulunduğunu düşünmekle insan, pek tabii ki, ona ulaşmaya ya da onu elde etmeye çalışmayacaktır. Ve kaldı ki, sübjektif **şuur** veya üçüncü hal içinde bulunmadan, ender pırıltıları dışında, dördüncü hale ulaşmak imkansızdır. Ama bilgiyi, insanın ulaşmak için uğrunda mücadele verdiğini iddia ettiği gerçek **objektif** bilgiyi, ancak **şuurun** dördüncü halinde elde etmek mümkündür; yani insanın dördüncü **şuur** haline tamamen sahip olmasına bağlıdır. Olağan **şuur** hali içerisinde kazanılmış bilgiye düşler karışmıştır. İşte size bir, iki ve üç numaralı insanların varlıklarını tasvir ettim."

E- ÖZ ve KİŞİLİK

"Şu anlaşılmalıdır ki, insan iki kısımdan oluşmuştur: **öz ve kişilik**. İnsandaki **öz**, **kendisine ait bulunandır**. **Kişilik** ise 'kendisine ait olmayandır'. 'Kendisine ait olmayan'; dışarıdan gelmiş bulunanlar, öğrendikleri ya da kendisine aksedenler, bellekte ve duyumlarda kalan dış izlenimlere ait tüm izler, öğrenilmiş bütün kelime ve hareketler, taklit yolu ile doğmuş bütün duygular anlamına gelir. Bütün bunlar, 'ona ait değildir'; bütün bunlar kişiliktir."

"Olağan psikolojinin görüş açısından insanın kişilik ve **öz** diye ikiye ayrılması zordur. Böyle bir ayrımın psikolojide hiç söz konusu olmadığını söylemek daha doğru olacaktır."

"Küçük bir çocuk henüz kişilik sahibi değildir. O, gerçekten olduğu gibidir. O, özdür. Arzuları, zevkleri, hoş-

landıkları, hoşlanmadıkları, onun varlığını olduğu gibi ortaya koyarlar." (70)

"Fakat 'eğitim' denilen şey başlayınca kişilik de büyümeye başlar. Kişilik, kısmen diğer insanların isteklerine bağlı etkilerle yani 'eğitimle' ve kısmen de onların çocuk tarafından ister istemez taklit edilmeleriyle meydana gelir. Çocuğun, çevresindeki insanlara karşı gösterdiği 'direnç' ve onlardan 'kendisinin olan' veya 'gerçek' bir şeyi saklamaya çalışması da kişiliğin meydana gelmesinde büyük rol oynar." (71)

"Öz, insandaki hakikattir, kişilik ise asılsızdır, yapmadır. Fakat kişilik büyüdükçe öz, kendini daha ve daha ender olarak, daha ve daha zayıf bir biçimde ortaya koyar; pek sık olarak da özün büyümesi pek erken bir yaşta son bulur ve artık büyümmez. Olgun bir adamın, hatta çok entelektüel, kelimenin kabul edildiği anlamı ile yüksek eğitim görmüş bir adamın özünün, beş ya da altı yaşındaki bir çocuğun seviyesinde kaldığı sık sık görülmektedir. Bu, o insanda gördüğümüz her şeyin aslında 'ona ait olmadığı' anlamına gelir. İnsanda kendisinin olan şey, yani öz, genellikle sadece onun içgüdülerinde ve en basit duygularında kendini gösterir. Bununla beraber, insanın özünün, kişiliği ile paralel olarak büyüdüğü durumlar mevcuttur. Böyle durumlar, özellikle kültürel yaşam içerisinde çok ender olarak rastlanan istisnalar olarak kalırlar. Sürekli mücadele gerektiren ve tehlike dolu zor koşullar içinde, doğaya daha yakın olan insanların özü, daha fazla gelişme şansına sahiptir."

"Fakat kural olarak böyle insanların kişilikleri çok az gelişmiştir. Kendilerinin olan daha fazla şey, 'kendilerinin olmayan' pek az şey mevcuttur; yani eğitimden, maldan ve kültürden yoksundurlar. Kişiliği yaratan kültürdür ve aynı zamanda o, kişiliğin ürünü ve sonucudur.

Bütün hayatımızın; uygarlık, bilim, felsefe, sanat ve politika adı altında topladığımız her şeyin, insanların kişilikleri, yani 'kendilerine ait olmayanlar' tarafından yaratıldığını fark etmemekteyiz."

" 'Kendine ait olmama' unsuru, 'insanın kendisine ait olandan' onun, yani ilkinin kaybolabilmesi, değiştirilebilmesi ve yapay vasıtalarla insandan uzaklaştırılabilmesi ile farklılık arz eder." (72)

"Kişiliğin öz ile olan ilişkisinin deneysel olarak ispatı mümkündür. Doğu okullarında, insanın kişiliğini özünden ayırmayı sağlayacak yol ve araçların varlığı bilinmektedir. Bu maksatla bazen ipnozu, bazen özel narkotikleri, bazen de belli türde egzersizleri kullanırlar. Eğer insandaki kişilik ve öz, bir süre için bu araçlardan biriyle birbirinden ayrılırsa, farklı seslerle konuşan, tamamen farklı zevkleri, gaye ve ilgileri olan, iki varlık meydana çıkar; bu iki varlıktan biri, sık olarak küçük bir çocuk seviyesinde olduğunu ortaya koyar. Deneye devam ederek bu varlıklardan birini uykuya sokmak mümkündür; veya deney, ya kişiliği ya da özü uykuya sokmakla başlayabilir. Belli narkotiklerin, özü etkilemeden kişiliği uykuya sokma özelliği vardır. Ve bu narkotiği aldıktan belli bir süre sonrası için, insanın kişiliği sanki yok olur ve sadece özü kalır. Ve son derece değişik ve yüksek fikirlerle, sempatilerle, antipatilerle, sevgilerle, nefretlerle, ilişkilerle, vatanseverlikle, alışkanlıklarla, zevklerle, arzularla, inançlarla dolu olan bir kişi, birdenbire tamamen boş, düşüncelerden, duygulardan, inançlardan, görüşlerden yoksun olarak ortaya çıkar. Evvelce onu tahrik eden her şey, şimdi onda tamamen ilgisizlik uyandırmaktadır. Bazen olağan ruhsal durumlarının veya ateşli sözlerinin suniliğini ve hayali karakterini görür, bazen de bunları, hiç mevcut olmamışlar gibi tamamen unuttur.

Hayatını feda etmeye hazır olduğu şeyler, şimdi ona gülünç, anlamsız ve ilgi duymaya değmez gözükmektedir. Kendi içinde bulabildiği, sadece az sayıdaki içgüdüsel eğilim ve zevklerdir. Tatlılardan, ısıdan hoşlanmakta, soğuktan, çalışma düşüncesinden nefret etmektedir; veya aksine fiziksel hareket fikrinden hoşlanmaktadır. Ve hepsi bu kadardır." (73)

"Bazen, çok ender olmakla beraber ve bazen de beklentinin en az olduğu bir zamanda öz, bir kişide, hatta gelişmemiş kişiliğin söz konusu olduğu hallerde bile tam anlamıyla büyümüş ve gelişmiş olarak ortaya çıkar ve insanda mevcut ciddi ve gerçek olan her şeyle birleşir."

"Ama bu pek ender olur. Kural olarak bir insanın özü, ya ilkel, vahşi ve çocuksudur ya da tamamen ahmaktır. Özün gelişmesi, insanın kendisi üzerinde çalışmasına bağlıdır."

"Kendi üzerinde çalışmanın çok önemli bir anı, insanın kişiliği ile özünü birbirinden ayırt etmeye başladığı andır. İnsanın gerçek ben'i, ferdiyeti, ancak özünden büyüyebilir. İnsanın ferdiyetinin, büyümüş, olgunlaşmış olan özü olduğu söylenebilir. Fakat özün büyümesini mümkün kılmak için, her şeyden önce kişiliğin onun üzerindeki sürekli baskısını zayıflatmak gerekmektedir, çünkü özün büyümesini önleyen engeller, kişilikte bulunmaktadır." (74)

"Vasat bir kültüre sahip insanı ele alırsak, çoğu kez onda, özü pasif unsurken, kişiliğinin aktif unsur olduğunu göreceğiz. Durum böyle değişmeden devam ettiği sürece insanın iç büyümesi başlayamaz. Kişilik pasif, öz ise aktif hale gelmelidir. Bu ise ancak 'tamponların' uzaklaştırılması ile veya zayıflatılmasıyla mümkün olur, çünkü 'tamponlar', kişiliğin, onlar vasıtasıyla özü hükmü altında tuttuğu başlıca silahlardır."

“Daha önce de söylendiği gibi öz, çoğu kez az kültürlü insanlarda, kültürlü insanlarda olduğundan daha fazla gelişmiştir. İlk bakışta az kültürlü insanların büyüme imkanına daha yakın buldukları akla gelir, fakat aslında durum böyle değildir, çünkü onların kişiliği, yeterli biçimde gelişmemiş olarak ortaya çıkar. İç büyüme için, kendi üzerinde çalışma için, özün belirli bir gücüne olduğu gibi kişiliğin belli bir gelişimine de ihtiyaç vardır. Kişilik, merkezlerin belli bir çalışmasından kaynaklanan ‘rullardan’ ve ‘tamponlardan’ oluşmuştur. Yeterli derecede gelişmemiş bir kişilik; ‘rollerden’ ve ‘tamponlardan’ yoksunluk anlamına gelir. Yani bilgiden, malumattan, kendi üzerinde çalışmanın dayanması gerektiği materyalden yoksunluk anlamına gelir. Bir miktar bilgi birikimi, ‘kendinin olmayan’ belli bir miktar materyal olmaksızın insan, kendisi üzerinde çalışmaya, kendini incelemeye, mekanik alışkanlıklarıyla savaşmaya başlayamaz. Çünkü böyle bir çalışmanın yükümlülüğü altına girmek için neden ve itici güç mevcut değildir.”

“Bu, bütün yolların ona kapalı olduğu anlamına gelmez. Herhangi bir entelektüel gelişmeye ihtiyaç göstermeyen fakirin ve de rahibin yolu ona açıktır. Fakat gelişmiş zihin sahibi insan için mümkün olan yöntem ve araçlar onun için mümkün değildir. Bundan böyle de tekamül, kültürlü ve kültürsüz insan için eşit derecede güçtür. Kültürlü bir insan doğadan, yaşamın doğal koşullarından uzaktır; yaşamın yapay koşulları içerisinde bulunmakta ve kişiliğini, özünün zararına olarak geliştirmektedir. Az kültürlü bir insan ise daha normal ve daha doğal koşullar içerisinde yaşayarak, özünü kişiliğinin zararına geliştirmektedir. Kendi üzerinde çalışmanın başarılı bir başlangıcı için kişiliğin ve özün eşit olan mutlu bir gelişme içerisinde bulunmalarına gerek vardır. Böyle bir durum, başa-

rı için en büyük garantiyi teşkil edecektir. Eğer öz çok az gelişmişse, çok uzun bir çalışma devresine ihtiyaç vardır; eğer insanın özü kendi içinde çürümüşse ya da özde tami-ri mümkün olmayan bazı kusurlar oluşmuşsa, bu çalışma tamamen sonuçsuz kalacaktır. Bu tür koşullar oldukça sık görülür. Kişiliğin anormal bir gelişimi, pek sık olarak özün gelişimini öyle erken bir yaşta durdurur ki, öz, bozulmuş küçük bir nesne haline gelir. Bozulmuş küçük bir nesneden ise artık hiçbir şey elde edilemez."

"Dahası, oldukça sık olmak üzere insandaki özün, kişiliği ve bedeni halen hayatta olduğu halde öldüğü olur. Büyük bir kentin sokaklarında rastladığımız insanlar, hatırı sayılır oranda içleri boş insanlardır, yani gerçekten artık ölüdürler."

"Bereket versin ki, biz bu durumu görmüyor ve bilmiyoruz. Eğer ne kadar insanın aslında ölü olduğunu ve bu ölü insanlardan ne kadarının bizim hayatlarımızı yönettiklerini bilseydik, dehşet içinde çıldırırız. Ve doğru dürüst hazırlıkları olmadan bu nitelikte bir şeyi keşfetmekle insanlar gerçekten bazen delirmektedirler; yani görmemeleri gereken bir şeyi görmüş olmaktadırlar. Tehlikesizce görmesi için insanın yolda bulunması gereklidir. Hiçbir şey yapamayan insan, gerçeği görürse elbette çıldıracaktır. Ancak bu nadiren gerçekleşir. Genellikle her şey, öylesine tertiplenmiştir ki, insan vaktinden önce hiçbir şey göremez. Kişilik, sadece görmeyi istediğini ve hayatına zararı dokunmayanı görür. Sevmediğini hiçbir zaman görmez. Bu, aynı zamanda hem iyi hem de kötüdür. Eğer insan uyumak istiyorsa iyi, fakat uyanmak istiyorsa kötüdür."

Gruplardaki konuşmalar her zamanki gibi sürdü. Bir defasında G., kişiliğin özden ayrılması ile ilgili bir deney yapmak istediğini söyledi. Hepimiz çok ilgilenmiştik, çünkü uzun zamandan beri 'deneylere' söz verdiği halde,

o zamana kadar hiçbir şey görmemiştik. G.'nin metotlarından söz etmeyeceğim, sadece deney için ilk gece seçtiği kişileri tarif edeceğim. Onlardan biri, gençliğini geride bırakmış olan ve toplumda oldukça mühim bir yer işgal eden bir adamdı. Bu kişi toplantılarımızda çok fazla konuşan ve sık sık kendisi, ailesi ve Hristiyanlık hakkında, savaş ve kendisini eğlendiren her türlü "skandal" ile ilgili güncel olaylar hakkında söz eden biriydi. Diğeri daha gençti. Çoğumuz onu ciddi bir kişi olarak kaale almıyorduk. Çok sık olarak aptalı oynuyordu; ya da diğer yandan, sistemin şu ya da bu ayrıntısı üzerinde, sistemin tümüyle ilişkisi olmadan, sonu gelmez şekilsel tartışmalara giriyordu. Onu anlamak çok zordu. Farklı kategori ve seviyelere ait olan kelimeleri ve farklı görüş açılarını en mümkün olmayacak şekilde birbirine karıştırarak, en basit şeylerden bile karışık ve anlaşılmaz bir şekilde söz ediyordu.

Deneyin başlangıç kısmını atlıyorum.

Büyük salonda oturuyorduk.

Konuşma olağan şekliyle devam ediyordu.

G. bize fısıldayarak, "Şimdi dikkat edin." dedi.

Bir şey hakkında hararetle konuşan o iki kişiden yaşlı olanı, bir cümlenin ortasında birdenbire sustu. Dosdoğru önüne bakıyor ve sandalyesine gömülmüş gibi gözüküyordu. G.'nin bir işareti üzerine, ona bakmadan konuşmaya devam ettik. Genç olanı konuşmayı dinlemeye başladı ve daha sonra kendisi konuştu. Hepimiz birbirimize bakıyorduk. Sesi farklılaşmıştı. Bize açık, basit ve anlaşılır bir şekilde, fazla kelime kullanmadan, aşırılık yapmadan, soytarılık etmeden kendisi hakkındaki bir gözlemini anlattı. Sonra sustu; bir sigara içti ve besbelli bir şey düşünüyordu. Birincisi hala hareket etmeden, adeta top gibi büzülmüş oturuyordu.

"Ona ne düşündüğünü sorun." dedi G. usulca.

Soru sorulduğu zaman, uykudan uyanıyormuş gibi, "Ben mi?" dedi. "hiçbir şey." Özür dilermiş gibi ya da düşündüğü bir şey hakkında birisi kendisine soru sormuş ve şaşırması gibi hafifçe gülümsedi.

"Biraz önce savaştan söz ediyordunuz." dedi içimizden birisi, "Almanlarla barış yaptığımız takdirde neler olacağından bahsediyordunuz; hala öyle mi düşünüyorsunuz?"

"Gerçekten bilmiyorum." dedi kararsız bir sesle. "Öyle mi söyledim?"

"Evet, tabii. Biraz önce herkesin bu konuyu düşünmeye mecbur olduğunu, kimsenin düşünmemeye hakkı olmadığını ve kimsenin savaşı unutmaya hakkı olmadığını; herkesin savaş lehine ya da aleyhine, evet ya da hayır şeklinde, kesin bir kanaat sahibi olması gerektiğini söylediniz."

Soru soranın söylediklerini anlamıyormuş gibi dinliyordu.

"Öyle mi?" dedi. "Ne kadar tuhaf. Bu konu hakkında hiçbir şey hatırlamıyorum."

"Fakat bu konuyla ilgilenmiyor musunuz?"

"Hayır, beni hiç ilgilendirmiyor."

"Şimdi olup bitenlerin sonuçlarını, Rusya ve bütün medeniyet için vereceği sonuçları düşünmüyor musunuz?"

Hayıflanıyormuş gibi başını salladı.

"Neden söz ettiğinizi anlamıyorum." dedi. "Beni hiç ilgilendirmiyor ve bu konu hakkında hiçbir şey bilmiyorum."

"Peki öyleyse, daha önce ailenizden bahsediyordunuz. Eğer onlar bizim fikirlerimizle ilgilenseler ve çalışmaya katılsalardı, sizin için daha kolay olmaz mıydı?"

“Evet, belki.” dedi tekrar kararsız bir sesle. “Ama neden bunu düşünüyüm?”

“Peki, daha önce sizinle onlar arasında büyüyen uçurumdan korktuğunuzu söylemişsiniz.”

Cevap yok.

“Fakat şimdi bu konu hakkında ne düşünüyorsunuz?”

“Bunu hiç düşünmüyorum.”

“Size ne istediğinizi sorsalar, ne derdiniz?”

Gene şaşkın bir bakış. “Herhangi bir şey istemiyorum.”

“Fakat düşünün, ne isterdiniz?”

Yanında duran küçük masanın üzerinde yarım kalmış bir çay bardağı vardı. Bir şeyler düşünüyormuş gibi uzun süre gözünü ona dikti. Etrafına iki defa bakındı, sonra tekrar bardağa baktı, çok ciddi bir ses ve ciddi bir tonlama ile öyle bir şey söyledi ki, hepimiz birbirimize bakakaldık:

“Sanırım, biraz ahududu reçeli isterdim.”

“Ona niye soru soruyorsunuz?” dedi köşeden zorlukla tanıyabildiğimiz bir ses.

Bu, ikinci süjeydi.

“Uykuda olduğunu anlayamıyor musunuz?”

“Peki, sen kendin ne durumdasın?” diye sordu içimizden biri.

“Ben, tam tersine uyandım.”

“Sen uyandığın halde o neden uyuyor?”

“Bilemiyorum.”

Böylece deney son buldu.

Ertesi gün onların hiçbiri herhangi bir şey hatırlamıyordu. G. bize, birinci adamla ilgili olarak, onun alışılmış konuşma, heyecan ve telaş konusunu oluşturan her şeyin kişiliğinde bulunduğunu açıkladı. Ve kişiliği uyuduğu zaman, hemen hemen hiçbir şey kalmıyordu. Diğerinin

kişiliğinde büyük ölçüde gereksiz konuşkanlık vardı, fakat kişiliğinin arkasında, kişilik kadar bilen ve daha iyi bilen bir öz mevcuttu. Kişilik uyuduğu zaman, daha fazla hakkı olan öz, onun yerini alıyordu.

"Alışık olduğunun tersine olarak onun çok az konuştuğuna dikkat edin." dedi G. "Ama hepinizi ve olup biten her şeyi, hiçbir şey kaçırmadan gözlemliyordu."

"Ama hatırlamayacak olduktan sonra bunun ona ne yararı var?" dedi içimizden biri.

"Öz hatırlar." dedi G., "Kişilik unutmuştur. Ve bu gerekliydi, çünkü, aksi takdirde kişilik her şeyi bozar ve bütün bunları kendisine atfederdi."

"Fakat bu bir çeşit kara büyü." dedi içimizden biri.

"Daha kötü." dedi G., "Bekle, bundan daha kötüsünü göreceksin."

F- ÜÇ TÜR BESİN

"Organizmanın hayatını sürdürebilmesi için, psişik faaliyet için, şuurun yüksek fonksiyonları ve üstün bedenlerin büyümesi için gerekli olan bütün maddeler, organizma tarafından, ona dışarıdan gelen besinlerden üretilirler."

"İnsan organizması üç türlü besin alır:

I- Yediğimiz olağan besinler.

II- Soluduğumuz hava.

III- İzlenimlerimiz."

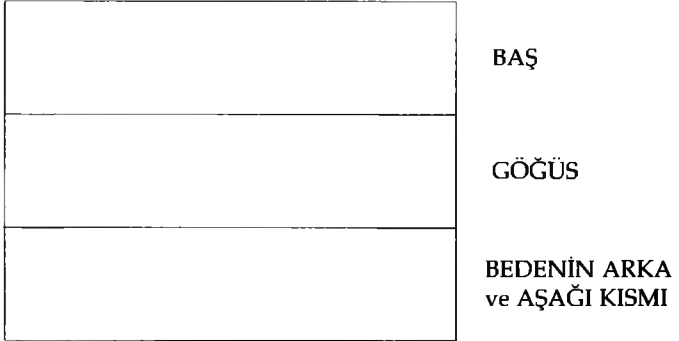
"Havanın bir tür besin olduğunu kabul etmek güç değildir. Fakat izlenimlerin ne şekilde besin olduklarını anlamak ilk bakışta güç gözükebilir. Bununla beraber, ister ses, ister görüntü, isterse koku biçiminde olsun, her dış izlenim ile, dışardan belli miktarda enerji, belli sayıda

titreşimler aldığımızı hatırlamalıyız; organizmaya dışardan gelen bu enerji, besindir. Dahası, önce de söylendiği gibi, enerji, maddesiz olarak nakledilemez. Eğer bir dış izlenim, kendisi ile birlikte organizmaya dış enerji getirirse, bu, terimin tam anlamıyla, organizmayı besleyen dış maddenin de girdiği anlamına gelir.” (75)

“Organizmanın varlığını, normal olarak sürdürmesi için her üç çeşit besini de alması gerekir; yani fiziksel besin, hava ve izlenimler. Organizma, bir ya da iki besin ile varlığını sürdürmez; her üçü de gereklidir. Fakat bu besinlerin birbirleriyle olan ilişkileri ve organizma açısından taşıdıkları önem, aynı değildir. Organizma, fiziksel besin olmaksızın nispeten uzun bir zaman var olabilir. Altmış günü aşan açlık vakaları bilinmektedir ki, bu zaman zarfında organizma hayatiyetinden hiçbir şey yitirmemiş ve besin almaya başlar başlamaz kendini toparlamıştır. Doğaldır ki bu çeşit açlık tam açlık sayılmaz, çünkü insanlar böyle yapay açlık durumlarının tümünde su içmişlerdir. Bununla beraber insan, birkaç gün süreyle su içmeksizin de aç kalabilir. Havasız olarak birkaç dakika yaşayabilir, bu iki ya da üç dakikadan fazla değildir; kural olarak dört dakikadan fazla havasız kalan insan ölür. İzlenimsiz olarak insan bir an bile yaşayamaz. Eğer izlenimler akışı, şu ya da bu şekilde durdurulursa veya organizma, izlenim alma yeteneğinden mahrum edilirse derhal ölür. Dışardan bize gelen izlenimler akışı, bizim için, hareket ileten sürücünün dizgini gibidir. Bizler için baş uyarıcı doğadır, çevremizdeki alemdir. Doğa, izlenimlerimiz aracılığıyla bize, onun sayesinde yaşadığımız, hareket ettiğimiz, varlık sahibi olduğumuz **enerjiyi** nakleder. Eğer bu enerjinin içimize akışı durdurulursa, makinemizin çalışması derhal son bulur. Bundan böyle insanın, uzun süre sadece izlenimlerle varlığını sürdüremeyeceği mantığa uygun olmakla bera-

ber, söz konusu üç besinden bizim için en önemlisi izlenimlerdir. İzlenimler ve hava, insanın biraz daha fazla varlığını sürdürmesini sağlarlar. İzlenimler, hava ve fiziksel besin, organizmanın normal hayat devresinin sonuna kadar yaşamasını ve sadece onun yaşamını sürdürmesi için değil fakat üstün bedenlerin yaratılması ve büyümesi için gerekli olan maddeleri üretmesini sağlarlar." (76)

"Evvelce, hayatın olağan koşulları içerisinde **kendi kendimizi hatırlamadığımız** açıklanmıştı; yani bir algılama, bir duygu, bir düşünce ya da bir hareket anında kendimizi hissetmediğimiz, kendimizin farkında olmadığımız söylenmişti. Eğer insan bunu anlar da kendi kendini hatırlamaya çalışırsa, kendi kendini hatırlarken aldığı her izlenim, iki misli olacaktır. Olağan bir psişik durumda sadece bir sokağa bakarım. Fakat kendi kendimi hatırlarsam sadece sokağa bakmam; kendi kendime: 'Bakıyorum' der gibi baktığımı hissederim. Sokağın bir izlenimi yerine iki izlenimi vardır; biri sokağa, diğeri ise ona bakan kendime aittir. Kendi kendimi hatırlamam ile meydana gelmiş olan bu ikinci izlenim, 'ilave şoktur'."

Şekil-3

“İnsan organizmasını, üç katlı bir fabrika olarak ele alalım. Bu fabrikanın üst katı, insanın başından oluşmuştur; orta kat, göğüsten ve alt kat ise mide, arka ve bedenın aşağı kısmından oluşmuştur.” (Şekil-3)

“Burada izlenim yiyeceği, üst kata; hava, orta kata ve olağan besinler, alt kata karşılık düşerler.”

G- GEREKSİZ ENERJİ SARFI ve AKÜLER

“Her bakımdan tamamen lüzumsuz ve zararlı olan, örneğin duyguların faaliyeti, onların ifade edilmesi, kaygı, tedirginlik, acelecilik ve tamamen gereksiz bütün bir dizi otomatik hareketler gibi faaliyetlere çok büyük enerji harcanır. Böyle gereksiz faaliyetlere istediğiniz kadar örnek bulabilirsiniz. Her şeyden önce, ne kontrol edebildiğimiz ne de durdurabildiğimiz, çok büyük miktarda enerji çeken, zihnimizdeki düşüncelerin sürekli akışı vardır. İkinci olarak da organizmamıza ait **kasların** tamamen gereksiz olan sürekli **gerilimi** söz konusudur. Kaslar, biz hiçbir şey yapmıyorken bile gerilim halindedir. Küçük ve önemsiz bir işi yapmaya başlar başlamaz, en güç, en ağır bir iş için gerekli olan bütün bir kas sistemi derhal harekete geçer. Yerden bir iğneyi alırken, bu hareket için kendi ağırlığımızdaki bir kimseyi yerden kaldırmada harcancak enerjiyi harcarız. Kısa bir mektup yazarken, kalın bir kitabı yazmaya yetecek kadar kas enerjisi kullanırız. Bütün mesele, hiçbir şey yapmıyorken bile, her zaman, sürekli kas enerjisi harcamamızdır. Yürürken omuz ve kol kaslarımız gereksiz olarak gergindir; otururken, bacak, boyun, sırt ve mide kaslarımız yine gereksiz biçimde gergindir. Kol, bacak, yüz ve bütün vücut kaslarımız gergin olduğu halde uyuruz; ve sürekli olarak çalışmaya amade

bulunmakla, hayatımız boyunca yaptığımız bütün gerçek yararlı çalışmalara harcayacağımızdan daha fazla enerji harcadığımızın farkında değilizdir."

"Bunlardan başka herhangi bir konu hakkında herhangi bir kimseyle, veya kimse yoksa kendimizle yaptığımız sürekli konuşma alışkanlığına, fantezilere, gündüz rüyasına dalma alışkanlıklarına değinebiliriz; sürekli halet ve duygu değişikliğini, insanın hissetmeye, düşünmeye ya da söylemeye kendisinin zorunlu olduğunu sandığı, tamamen yararsız pek çok şeyi ele alabiliriz."

"Fonksiyonları bizim hayatımızı oluşturan üç merkezin çalışmasını ayarlamak ve dengelemek için, organizmamız tarafından üretilen enerjiden tasarruf etmeyi, bu enerjiyi lüzumsuz fonksiyonlara sarf etmemeyi ve onu, aşağı merkezleri yüksek merkezlere giderek bağlayacak faaliyeti biriktirmeyi öğrenmek gerekmektedir." (77)

"İnsanın kendisi üzerinde çalışması, iç birliğin oluşması, bir, iki ve üç numaralı adamlar seviyesinden dört numaralı ve daha sonraki adamlar seviyesine geçiş hakkında evvelce bütün söylenenler, bir ve aynı amacı gütmektedir. Bir terminolojiye göre, 'astral beden' diye adlandırılan şey, diğer bir terminolojide 'yüksek duygu merkezi' olarak geçmektedir; bununla beraber, buradaki fark, sadece terminolojiden ötürü değildir. Daha doğru bir biçimde ifade etmek gerekirse, bunlar, insan tekamülünün bir sonraki evresine ait farklı yönlerdir. 'Yüksek duygu merkezinin' aşağıdaki ile birlik içinde, tam ve doğru fonksiyon yapması için 'astral beden'in' gerekli olduğu söylenebilir. Veya 'yüksek duygu merkezinin', 'astral beden'in' faaliyeti için gerekli olduğu ifade edilebilir."

" 'Mantal beden', 'yüksek düşünme merkezi' ile uyum içindedir. Bunların bir ve aynı şey olduklarını söylemek yanlış olur. Fakat biri diğerine ihtiyaç duymaktadır; biri,

diğeri olmaksızın var olamaz; biri, diğेरinin belli yönlerinin ve fonksiyonlarının ifadesidir.”

“Dördüncü beden, bütün merkezlerin tam ve ahenkli çalışmasına ihtiyaç gösterir; o, bu çalışma üzerindeki tam kontrolü ifade eder, ya da bu kontrolün ifadesidir.”

“Organizmamızın, farklı merkezler için gerekli olan farklı türlerde yakıt sahibi bulunduğunu anlamalıyız. Merkezler, farklı niteliklerdeki yakıtlarla çalışan makinelerle kıyaslanabilirler. Bir makine ham petrol ile çalışır. Bir diğeri gaza ihtiyaç gösterir. Bir üçüncüsü gazla çalışmaz fakat benzin ister. Organizmamızın ince maddeleri, farklı ısılara sahip gazlar çıkaran maddeler olarak nitelendirilebilirlerken, organizmanın kendisi, farklı merkezlerin ihtiyaç duyduğu farklı güçteki yanıcıların, çeşitli türdeki hammaddelerden hazırlandığı bir laboratuvar ile kıyaslanabilir. Fakat maalesef, laboratuvarında bir aksaklık söz konusudur. Farklı merkezler arasında, yanıcıların dağıtımını yöneten kuvvetler, sık olarak hatalar yapmakta, bundan böyle de merkezler, ya çok zayıf veya kolaylıkla yanabilen yakıt almaktadırlar. Dahası, üretilen bütün yanıcıların büyük bir miktarı, tamamen gereksiz bir biçimde harcanmaktadır; bunlar, basitçe kaçırılmakta ve yitirilmiştir. Bundan başka, bir sonraki gün ve belki de daha uzun süre için hazırlanmış tüm yakıtı bir defada yok eden patlamalar da sık sık laboratuvarında yer almaktadır; bu patlamalar, bütün fabrikada, telafisi imkansız zararlara yol açabilmektedirler.”

“Organizmanın, bir gün boyunca genellikle, bir sonraki gün için gerekli olan bütün maddeleri ürettiği hatırd tutulmalıdır. Fakat sık sık, bütün bu maddeler, bazı gereksiz ve kural olarak nahoş olan duygular için harcanır ya da tüketilir. Kötü duygu durumları, endişe, hoş olmayan bir şeyin beklentisi, kuşku, korku, haksızlığa uğramışlık

duygusu, hiddet; bu duygulardan her biri belli bir yoğunluk derecesine erişmekle yarım saat veya hatta yarım dakika içerisinde, bir sonraki gün için hazırlanmış bütün maddeleri tüketebilir. Bir tek öfke kıvılcımı ya da diğer bir şiddetli duygu, laboratuarda hazırlanmış bütün maddeleri birdenbire infilak ettirip uzun bir süre için veya hatta ebediyen insanın içinin boş kalmasına neden olabilir."

"Bütün psişik süreçler maddidir. Kendine uygun belli bir maddenin tüketimine ihtiyaç göstermeyen bir tek süreç yoktur. Eğer söz konusu madde mevcutsa süreç devam eder. Bu madde tükenirse süreç durur."

" 'Yapmak' istiyoruz ama yaptığımız her şeyde organizmamız tarafından meydana getirilen enerji miktarına bağımlı ve onunla sınırlıyız. Her fonksiyon, her hal, her hareket, her düşünce, her duygu, belirli enerjiye, belirli maddeye ihtiyaç gösterir."

"Fakat ancak içimizde 'kendi kendini hatırlama' için enerji varsa 'kendi kendimizi hatırlayabiliriz'. Ancak anlama, hissetme ya da inceleme için enerjimiz varsa bir şeyi inceleyebilir, anlayabilir ya da hissedebiliriz."

"O halde bir insan amacına ulaşmak için yeterli enerjiye sahip olmadığını fark etmeye başladığında ne yapabilir?"

"Bu soruya verilecek cevap, her normal insanın, kendi üzerinde çalışmaya **başlamak** için tamamen yeterli enerjiye sahip olduğudur. Ancak sahip olduğumuz enerjinin büyük kısmını, yararsız biçimde kullanmak yerine biriktirmeyi öğrenmek gerekmektedir." (78)

"Enerji, başlıca, gereksiz ve nahoş duygular için, mümkün olan ve olmayan nahoş şeylerin beklentisine, kötü ruhsal durumlara, gereksiz aceleciliğe, sinirliliğe, alınganlığa, duyarlılığa, tahayyüle, gündüz düşünce vs. harcanmaktadır. Enerji, merkezlerin hatalı çalışmasında, yapılan

işle orantısız olarak kasların gereksiz geriliminde, çok büyük miktarda enerji çeken sürekli gevezelikte, çevremizde ya da diğer insanların çevresinde meydana gelen ve aslında hiç ilgimiz bulunmayan olaylara karşı duyulan sürekli merakta, 'dikkat gücünün' devamlı kullanılmasında harcanmaktadır vs."

"Hayatının bütün bu alışkanlıklarıyla savaşmaya başlamakla insan, çok büyük miktarda enerji biriktirir ve bu enerji sayesinde kolaylıkla kendini inceleme ve mükemmelleştirme çalışmasına başlayabilir."

"Bununla beraber, ileride sorun daha güç hale gelir. Belli bir dereceye kadar makinesini dengeledikten ve sandığından daha fazla enerji ürettiğine kendi kendini ikna ettikten sonra insan, yine de bu enerjinin yeterli olmadığı, eğer çalışmasına devam etmek isterse ürettiği enerji miktarını artırması gerektiği sonucuna varır."

"İnsan organizmasının çalışmasının incelenmesi, bunun tamamen mümkün olduğunu ortaya koymaktadır."

"İnsan organizması, çok büyük bir verim sağlamak üzere planlanmış bir kimya fabrikasını temsil etmektedir. Fakat hayatın olağan şartları içerisinde bu fabrikanın verimi, hiçbir zaman onun için mümkün olabilen üretime ulaşmaz, çünkü sadece, makinenin kendi varlığını sürdürmek için gerekli olan madde miktarını üreten küçük bir kısmı faaliyet göstermektedir. Bu tür fabrika faaliyeti, muhakkak ki, hiçbir şekilde ekonomik değildir. Fabrika aslında hiçbir şey üretmemektedir; bütün makineleri, değerli donatımı, aslında hiçbir maksada hizmet etmemektedir; bu durumda ancak güçlkle kendi varlığını sürdürmektedir."

"Fabrikanın işi, bir tür maddeyi, bir başka madde haline çevirmekten yani kozmik anlamda kaba olan maddeleri, daha ince maddeler haline getirmekten ibarettir. Fabri-

ka dış alemden hammadde olarak bir takım kaba enerjileri alır ve onları, bütün bir dizi karmaşık **simyasal** süreç vasıtasıyla ince enerjilere dönüştürür. Fakat özellikle ilgilendiğimiz yüksek şuur hallerinin mümkün olması ve merkezlerin çalışması açısından, hayatın olağan koşulları içerisinde, insan fabrikasının ince enerjiler üretimi yetersizdir ve bunların hepsi fabrikanın kendi varlığına harcanmaktadır. Eğer üretimi mümkün olabilen azami seviyeye çıkarmakta başarılı olabilseydik, ince enerjileri biriktirmeye başlayabilirdik. Bu durumda bedenin bütünü, bütün dokular, bütün hücreler, özel bir biçimde sabitleşerek zamanla onlara yerleşecek olan bu ince 'hidrojenlere' doymuş olacaktı. İnce enerjilerin bu kristalizasyonu (sabitleşmesi) bütün organizmayı yüksek bir seviyeye, yüksek bir varlık safhasına ulaştıracaktı."

"Ancak bu durum, hayatın olağan koşulları içerisinde mümkün olmaz çünkü 'fabrika' bütün ürettiklerini harcar."

"Olağan insan, kendisi üzerinde çalışmanın şart olduğu sonucuna varsa bile o, **bedeninin esiridir**. Böyle bir insan, bedenin sadece bilinen ve görülebilen faaliyetlerinin değil, fakat aynı zamanda bilinmeyen ve görünmeyen faaliyetlerinin de esiridir; ve onu kendi güçleri altında tutan tümüyle bunlardır. Bu nedenle insan, özgürlük için mücadeleye karar verirse, her şeyden önce kendi bedeniyile mücadele etmelidir."

"Şimdi size, ne olursa olsun ayar edilmesi şart olan beden fonksiyonunun bir yönünü belirteceğim. Daha önce ne moral, ne de manevi herhangi bir çalışmaya tabi olmadan yanlış bir yolda ilerleyen bu fonksiyon, doğru bir yolda ilerleyebilir." (79)

"'Üç katlı fabrikanın' çalışmasından söz ederken, fabrikanın ürettiği enerjinin çoğunun faydasızca harcandığı-

na, kasların gereksiz geriliminde kullanıldığına değinmiştim. Bu gereksiz kas gerilimi çok büyük miktarda enerji harcar. Bu sebeple insanın kendi üzerindeki çalışmasında dikkat, öncelikle bu noktaya çevrilmelidir." (80)

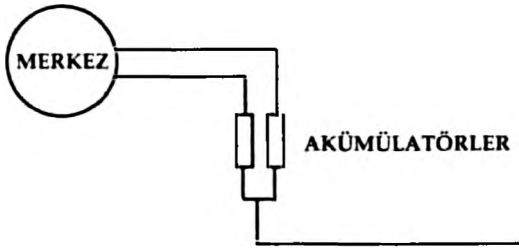
"Fabrikanın çalışmasından söz ederken, üretimin artırılmasının bir anlamı olabilmesi için, faydasız harcamayı durdurmanın gerekli olduğunu ortaya koymak kaçınılmazdır. Eğer faydasız harcama kontrol edilmeden ve onu durduracak herhangi bir şey yapılmadan üretim artırılırsa, üretilen yeni enerji de bu faydasız harcamayı artırmaktan başka bir işe yaramayacak ve hatta ortaya sağlıksız bir fenomen çıkaracaktır. Bu bakımdan insanın kendisi üzerinde herhangi bir fiziki çalışmaya başlamadan önce öğrenmesi gereken ilk şeylerden biri, kaslarındaki gerilimi gözlemlemek, hissetmek ve gerektiği zaman kasları gevşetebilmek, daha doğrusu kasların gereksiz gerilimini gevşetmektir."

"Anlamanız gereken husus" dedi, "olağan çabaların sayılmayacağıdır. **Sadece üstün çabalar hesaba katılır.** Ve bu, daima ve her şeyde böyledir. Üstün çaba göstermeyi istemeyenlerin her şeyden vazgeçmeleri ve kendi sağlıklarıyla ilgilenmeleri daha iyidir."

"Üstün çaba tehlikeli olabilir mi?" diye sordu dinleyiciler arasında sağlığıyla titizlikle ilgilenen birisi.

"Hiç şüphesiz olabilir," dedi G., "fakat uykuda yaşamaktansa, uyanmak için çaba sarf ederken ölmek daha iyidir. Meselenin bir yönü budur. Diğer yönü ise, çaba sarf ederken ölmenin o kadar kolay olmadığıdır. Biz, sandığımızdan çok daha kuvvetliyiz. Fakat bundan hiç yararlanmıyoruz. İnsan makinesi organizasyonunun bir özelliğini kavramalısınız." (81)

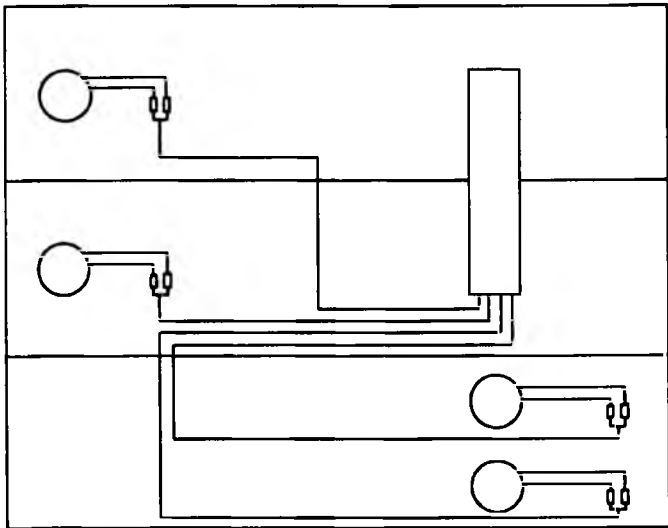
"İnsan makinesindeki gayet önemli bir rol, belli bir tür akümülatör tarafından oynanır. Her merkezin yanında, o

Şekil-4

merkezin çalışabilmesi için gerekli olan özel madde ile dolu iki küçük akümülatör vardır." (Şekil-4)

"Bunlara ilave olarak, organizmada bu iki küçük akümülatörü besleyen büyük bir akümülatör daha vardır. Küçük akümülatörler birbirlerine bağlıdır ve ayrıca bunların her biri büyük akümülatöre ve yanlarında bulunan merkeze bağlıdır."

Şekil-5

G., "insan makinesinin" genel bir diyagramını çizdi ve bunun üzerinde, büyük ve küçük akümülatörler ile bunlar arasındaki bağlantıyı gösterdi. (Şekil-5)

"Akümülatörler şöyle çalışır." dedi. "Farz edelim ki, bir insan çalışıyor veya zor bir kitabı okuyor ve bunu anlamaya gayret ediyor, bu durumda kafasındaki düşünme cihazında muhtelif 'rulolar' dönmektedir. Ya da bir tepeye tırmanan ve yorulan bir insanı göz önüne alalım, bu halde ise o kişinin hareket merkezindeki 'rulolar' dönmektedir."

"Birinci durumda düşünme merkezi ve ikinci durumda hareket merkezi, çalışabilmeleri için gereken enerjiyi önce küçük akümülatörden çeker. Bu akümülatör hemen hemen boşaldığı zaman, insan kendisini yorgun hisseder. Durmayı, yürüyorsa oturmayı, zor bir problem çözüyorsa başka bir şey düşünmeyi arzu eder. Fakat biraz dinlenince tamamen beklenmedik bir şekilde bir kuvvet akışı hisseder ve bir kere daha yürümeye ya da çalışmaya muktedir olur. Bu, merkezin ikinci küçük akümülatörle irtibatlandığı ve ondan enerji aldığı anlamına gelir. Bu arada küçük akümülatör, büyük akümülatörden gelen enerji ile dolmaktadır. Merkezin çalışması devam eder. İnsan yürümeyi ya da çalışmayı sürdürür. Bazen büyük akümülatörle irtibatın sağlanması için kısa bir dinlenme gerekir. Bazen bir şok, bazen de bir çaba gerekir. Ne olursa olsun, çalışma devam eder. Belli bir süre sonra ikinci küçük akümülatördeki enerji de tükenir. İnsan kendisini tekrar yorgun hisseder. "

"Tekrar harici bir şok ya da kısa bir dinlenmeden sonra veya bir sigara molasıyla yahut bir çaba sonucu kişi tekrar birinci küçük akümülatörle irtibatlanır. Fakat bazen kolayca meydana gelebilecek bir olay vardır: Merkez, ikinci küçük akümülatörden öyle hızlı enerji çekmiştir ki, küçük

akümülatör büyük akümülatörden kendisini yeniden doldurabilmek için yeterli zamana sahip olamamıştır ve alabileceği enerjinin sadece yarısını alabilmiştir; yani ancak yarıya kadar dolmuştur."

"Merkez, birinci akümülatörle yeniden irtibatlandıktan sonra ondan enerji çekmeye başlar, bu arada ikinci akümülatör büyük akümülatöre bağlanmış, ondan enerji çekmektedir. Fakat birinci küçük akümülatör bu kez yarı yarıya doludur. Merkez bunun enerjisini çabucak tüketir ve bu sırada ikinci küçük akümülatör sadece çeyrek doluluğa ulaşabilmiştir. Merkez onunla irtibatlanır, enerjisini süratle tüketir ve bir kere daha birinci küçük akümülatöre bağlanır, vs.. Belli bir süre sonra organizma öyle hale gelir ki, küçük akümülatörlerin ikisinde de bir damla bile enerji kalmamıştır. Bu defa insan kendisini gerçekten yorgun hisseder. Neredeyse yere düşecek gibidir, uykuya dalmak üzeredir veya organizması başka türlü etkilenmiştir; baş ağrısı başlar, çarpıntı belirir ya da kendisini hasta hisseder."

"Sonra birdenbire, tekrar kısa bir dinlenmeyle ya da harici bir şokla, veya bir çaba ile yeni bir enerji akışı meydana getirir ve insan bir defa daha düşünebilecek, yürüyebilecek ya da çalışabilecek duruma gelir."

"Bu, merkezin doğrudan doğruya büyük akümülatöre bağlandığı anlamına gelir. Büyük akümülatör muazzam miktarda enerji içerir. Bu akümülatörle irtibatlanan bir insan, kelimenin tam anlamıyla mucizeler göstermeye muktedir olur. Ama hiç şüphesiz, 'rulolar' dönmeye devam ederlerse ve **havadan, yiyecekten ve izlenimlerden** üretilen enerji, girişinden daha hızlı bir şekilde boşalmaya devam ederse, bu takdirde öyle bir an gelir ki, büyük akümülatörün bütün enerjisi boşalır ve organizma ölür. Ama bu nadiren gerçekleşir. Genellikle bundan çok

önce organizma, otomatik olarak çalışmayı durdurur. Organizmanın tüm enerjisini tüketerek ölmesi için özel şartlar gereklidir. Olağan şartlar içerisinde insan ya uykuya dalar ya bayılır ya da gerçek tehlikeden uzun bir süre önce çalışmayı durduracak bazı iç komplikasyonlar meydana gelir.”

“Bu yüzden insanın çabadan korkmasına gerek yoktur; çaba harcarken ölmek tehlikesi hiç de yüksek oranda değildir. Buna karşılık, ataletten, tembellikten ve çaba harcamaya korkmaktan ölmek daha kolaydır.”

“Bizim hedefimiz tam tersine, **gerekli merkezi büyük akümülatörle irtibatlamayı öğrenmektir**. Bunu yapamadığımız sürece bütün çalışmamız boşunadır, çünkü çabalarımız herhangi bir sonuç vermeden uykuya dalarız.”

“Küçük akümülatörler, yaşamın olağan, günlük işleri için elverişlidir. Fakat kişinin kendi üzerinde çalışması için, iç büyüme için ve yola giren bir kimseden beklenen çabalar için, bu küçük akümülatörlerden gelen enerji yeterli değildir.” (82)

“Doğrudan doğruya büyük akümülatörden nasıl enerji çekileceğini öğrenmeliyiz.” (83)

“Bu, sadece duygu merkezinin yardımıyla mümkündür. Bunun anlaşılması esastır. Büyük akümülatörle bağlantı sadece duygu merkezi vasıtasıyla kurulabilir. İçgüdü, hareket ve düşünme merkezleri, kendi kendilerine sadece küçük akümülatörlerden beslenebilirler.” (84)

“İnsanların anlamadıkları kesinlikle budur. Bundan dolayı onların gayeleri, duygu merkezinin faaliyetinin gelişmesi olmalıdır. Duygu merkezi, düşünme merkezinden çok daha süptil (ince, hassas) bir cihazdır. Özellikle, tüm düşünce merkezi içerisinde çalışan yegane kısmın şekillendirme (formatory) cihazı olduğunu ve birçok şeylerin düşünme merkezince tamamen ulaşılamaz halde

bulduğunu hesaba katarsak, bu husus daha belirgin hale gelir. Eğer bir insan, aslında bildiğinden ve anladığından daha fazlasını bilmek ve anlamak isterse, o, bu yeni bilgi ve yeni anlayışın, düşünme merkezi vasıtasıyla değil, fakat duygu merkezi vasıtasıyla geleceğini hatırlamalıdır."

G., akümülatörler hakkında söylediklerine ilaveten, **esneme ve gülme** hakkında çok ilginç açıklamalar yaptı.

"Organizmamızın anlaşılamayan, bilimsel görüş açısından izah edilemeyen iki fonksiyonu vardır." dedi. "Doğaldır ki, bilim bunları izah edilemez olarak kabul etmektedir; bunlar, esneme ve gülmedir. Akümülatörler hakkında bilgi sahibi olmadan, onların organizmadaki rollerini bilmeden, esneme ve gülme anlaşılabilir ve açıklanamaz."

"Yorulduğunuz zaman esnediğinizi fark etmişsinizdir. Bu durum özellikle dağlarda belirgin hale gelir. Dağa almış bir insan tırmanırken, hemen hemen sürekli olarak esner. Esneme, küçük akümülatörlere enerji pompalamaktır. Akümülatörler çok çabuk boşaldığında, yani biri boşalırken ötekinin dolmak için zamanı bulunmadığında esneme hemen hemen sürekli hale gelir. Bir insanın, istediği halde esneyemediği zaman, kalp durmasına neden olabilen bazı hastalık koşulları mevcuttur. Pompalama ile ilgili bir arızanın söz konusu olduğu, bu arızanın pompalamayı sonuçsuz bıraktığı, insanın daima esneyip içeriye enerji pompalamadığı başka koşullar da vardır."

"Esnemenin, bu görüş açısından incelenmesi ve gözlenmesi yeni ve ilginç olan pek çok şeyi açıklar."

"Gülme de doğrudan doğruya akümülatörlere bağlıdır. Fakat esnemenin zıddı olan bir fonksiyondur. Gülme, içeriye değil, dışarıya enerji pompalamadır, yani akümülatörlerde toplanmış enerji fazlasının dışarıya pompalan-

ması, atılmasıdır. Gülme, bütün merkezlerde değil, sadece pozitif ve negatif diye ikiye bölünmüş merkezlerde mevcuttur. Bundan şimdiye kadar ayrıntılı olarak söz etmediysem de, merkezlerin daha geniş incelenmesine geldiğimiz zaman bunu yapacağım. Şimdiki halde sadece düşünce merkezini ele alacağız.”

“Merkezlerin aynı zamanda bu iki yarısı üzerine düşen ve aynı zamanda kesin bir ‘evet’ ve ‘hayır’ meydana getiren izlenimler olabilir. Bunun gibi aynı anda gerçekleşen ‘evet’ ve ‘hayır’, merkezde bir çeşit şiddetli sarsıntı meydana getirir ve bir gerçeğe ait bu iki zıt izlenimi ahenkli hale getirmeye, hazmetmeye muktedir olamayarak, besleme sırası gelen akümülatörden kendisine akan enerjiyi, merkez, gülme tarzında dışarıya atmaya başlar. Başka bir durum ise, akümülatörde merkezin kullanamayacağı kadar çok miktarda enerjinin toplanmasıdır ve fazla enerji gene gülme tarzında dışarıya atılır. Şu halde en alışılmış özellikte olanı dahil, her izlenim çift olarak alınabilir, yani bir anda merkezin her iki yarısı üzerine düşebilir ve gülme halini, yani enerjinin atılması halini meydana getirebilir.”

“Size sadece bir özet vermekte olduğumu anlamalısınız. Hem esnemenin hem de gülmenin çok bulaşıcı olduğunu hatırlamalısınız. Bu ise, aslında onların içgüdü ve hareket merkezlerinin fonksiyonları olduğunu gösterir.”

“Gülmek neden hoştur?” diye sordu birisi.

“Çünkü,” diye cevapladı G., “gülmek, kullanılmadan kaldığı takdirde olumsuz olabilen, yani zehir olabilen fazla enerjiden bizi kurtarır. Bu zehirden içimizde daima çok miktarda taşırız. Gülmek panzehirdir. Ama bu panzehir sadece, bütün enerjiyi yararlı bir çalışma için kullanamadığımız takdirde gereklidir. İsa’nın hiç gülmediği söylenir. Ve gerçekten de İnciller’de İsa’nın herhangi bir

zamanda güldüğüne dair hiçbir işaret ya da söz bulamazsınız. Fakat **gülmemenin** farklı yolları vardır. Tamamen negatif duygulara, kötülüğe, korkuya, nefrete, şüpheyeye gömülmüş olmalarından dolayı gülmeyen insanlar vardır. Ve ayrıca olumsuz duyguları olmadığı için gülmeyen insanlar olabilir. Bir konuyu anlayın: Yüksek merkezlerde gülme olamaz, çünkü yüksek merkezlerde bölünme yoktur ve tabii ki, 'evet' ve 'hayır' da yoktur."

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

KENDİ KENDİNİ GÖZLEMLEME

A- KENDİ KENDİNİ GÖZLEMLEME NEDİR?

“Kendini incelemek için, insan öncelikle, nasıl inceleyeceğini, nereden başlayacağını, hangi yöntemleri kullanacağını öğrenmelidir. İnsan, kendini nasıl inceleyeceğini öğrenmeli ve kendi kendini inceleme yöntemlerini incelemelidir.” (85)

“Kendini incelemenin başlıca yöntemi, kendi kendini gözlelemedir. Kendi kendini gözlelemeyi uygun biçimde uygulamaksızın, insan, makinesinin çeşitli fonksiyonları arasındaki bağıntıyı ve karşılıklı ilişkiyi her defasında, her şeyin onda nasıl ve niçin dış etkilerle meydana geldiğini hiçbir zaman anlamayacaktır.” (86)

“Fakat kendi kendini gözlelemenin ve kendini doğru biçimde incelemenin yöntemlerini öğrenmek için, insan makinesinin fonksiyonlarını ve özelliklerini belli bir şekilde anlamaya ihtiyaç vardır. O halde, insan makinesinin fonksiyonlarını gözlemlerken, gözlemlenen fonksiyonların doğru sınıflandırılmasını anlamak ve bunları tam ve anında tarif etmeye muktedir olmak gereklidir; tarif, kelimelere bağımlı bulunmamalı fakat içsel bir tarif olmalıdır; bütün içsel deneyimlerimizi tarif ettiğimiz biçimde manevi tat alma ve duygu yoluyla olmalıdır.”

Kendi Kendini Gözlelemede Önce Kayıt, Sonra Analiz ve Sentez Yapılmalıdır

"Kendi kendini gözlelemenin iki yöntemi vardır: **Analiz** ya da analiz etmeye gayret etme, yani sorulara cevaplar bulmaya çalışma; belli bir olay neye bağlıdır ve niçin olur. İkinci yöntem, kayıt yöntemidir, yani **bellirli bir anda ne gözlemlendiyse onun zihne 'kaydedilmesi-dir'.**"

"Kendi kendini gözleleme, özellikle başlangıçta, hiçbir şekilde analiz veya analiz yapmaya gayret etme haline gelmemelidir. Analiz, çok daha sonra, insan ancak kendi makinesinin bütün fonksiyonlarını ve onu yöneten bütün kanunları öğrendiği zaman mümkün olacaktır." (87)

"Kendi içinde rastladığı herhangi bir olayı analiz etmeye çalışırken insan, genellikle şöyle bir soru sorar: 'Bu nedir?' 'Niçin bu şekilde meydana gelmekte ve başka bir şekilde olmamaktadır?' Ve daha ileri gözlemlere geçmeyi tamamen unutarak bu sorulara cevap aramaya başlar. Gittikçe bu sorulara daha fazla gömülerek kendi kendini gözlelemeyi tamamen kaybeder ve hatta onu unuttur. Gözleleme durur. Bu durumdan anlaşılacağı üzere, sadece tek bir şey devam edebilir: Ya gözleleme veya analiz yapma çabaları."

"Ayrıca genel kanunlar hakkında bilgi sahibi olmaksızın olayları ayrı ayrı analiz etme çabaları da zamanı boşa harcamaktan başka bir şey değildir. En basit olayı bile analiz etmeden insan, 'kayıt' yolu ile yeterli miktar malzemeyi toplamalıdır. **'Kayıt', yani belli bir anda, neyin meydana geldiğinin doğrudan doğruya gözlemlenmesinin sonucu,** kendi kendini inceleme çalışmasında en önemli malzemedir. Belli sayıda 'kayıt' yapıp toplandığında ve aynı zamanda **kanunlar, belli bir**

dereceye kadar incelenip anlaşıldığında, analiz mümkün olur." (88)

"En baştan itibaren, gözleme veya 'kayıt', insan makinesine ait faaliyetin temel prensiplerinin anlaşılmasına dayalı olmalıdır. Bu prensipleri bilmeden, onları sürekli olarak zihinde tutmadan, kendi kendini gözleme doğru bir biçimde uygulanamaz. O halde, bütün insanların tüm yaşamları boyunca yaptıkları olağan kendi kendini gözleme, tamamen yararsızdır ve hiçbir yere götürmez."

Merkezlerin Gözlenmesi

"Gözleme, fonksiyonların bölünmesi ile başlamalıdır. İnsan makinesinin bütün faaliyetleri, her biri kendi özel zihni veya 'merkezi' tarafından yönetilen, kesin bir biçimde tarif edilmiş dört gruba ayrılmıştır. Kendi kendini gözlemlerken insan, makinesinin dört temel fonksiyonunu birbirinden ayırt edebilmelidir: **Düşünce, duygu, hareket ve içgüdü.** İnsanın kendisinde gözlemlediği her olay, bu fonksiyonlardan ya birine ya da diğerine bağlıdır. Bundan dolayı, gözlemlemeye başlamadan önce, insan, fonksiyonların nasıl farklılaştıklarını, düşünce, duygu, hareket ve içgüdü faaliyetlerinin ne anlama geldiklerini anlamalıdır."

"Gözleme, başlangıçtan itibaren başlamalıdır. Bütün eski deneyimler, bütün eski gözlemlerin sonuçları bir kenara bırakılmalıdır. Bunlar çok miktarda değerli malzeme içerebilirler ama bütün bu malzeme, gözlenen fonksiyonların yanlış bölünmesine dayalıdır ve kendisi de yanlış bölünmüş durumdadır. Bu nedenle, bu malzeme, kullanılamaz veya herhalde, kendi kendini inceleme çalışmasının başlangıcında kullanılamaz. Onun

içerisindeki değerli kısımlar, uygun zamanda alınacak ve kullanılacaktır. Fakat bu işe yeni baştan başlamak gerekmektedir. İnsan, kendisini sanki hiç tanıymıyormuş gibi, hiç gözlemlememiş gibi gözlemlemeye başlamalıdır."

"Kendi kendini gözlemlemeye başladığında, belli zamanda gözlemlediği olayın hangi gruba, hangi merkeze ait olduğunu derhal saptamaya çalışmalıdır."

"Bazı kişiler, düşünce ile duygu arasındaki farkı, diğerleri ise duygu ile duyum ve düşünce ile hareket dürtüleri arasındaki farkı anlamakta güçlük çekerler."

"En geniş biçimde ele alındığında, **düşünce** fonksiyonunun, daima **kıyaslama suretiyle** çalıştığı söylenebilir. Düşünceye ait sonuçlar, daima iki veya daha fazla izlenimin kıyaslanmasının sonuçlarıdır."

"Duyum ve duygu muhakeme etmez, usa vurmaz, kıyas etmezler; belli bir izlenimi, sadece o izlenim açısından, onun bir veya başka yönden zevkli veya zevksiz oluşuna, rengine, tadına, kokusuna göre tarif ederler. Dahası **duyumlar** ilgisiz de olabilirler: Ne sıcak ne soğuk, ne zevkli ne zevksiz; 'beyaz kağıt', 'kırmızı kalem'. Beyaz veya kırmızının duyumunda zevkli veya zevksiz bir şey yoktur. Herhalde şu ya da bu renkle ilgili olarak mutlaka zevkli veya zevksiz bir durum olması gerekmez. Bu duyumlar yani beş duyuya ait olanlar ve diğerleri, sıcaklık, soğukluk vs. duyumu gibi içgüdüseldirler. **Duyusal fonksiyonlar veya duygular, daima ya zevkli ya da zevksizdirler; tarafsız duygular mevcut değildir.**" (89)

"Fonksiyonları birbirlerinden ayırt etmedeki güçlük, insanların fonksiyonlarını hissetme tarzlarının birbirlerinden çok farklı oluşu ile artmaktadır. Bu, genellikle anlayamadığımız bir husustur. İnsanları, aslında olduklarından daha çok birbirlerine benzer olarak kabul etmekteyiz."

“Gerçekte, algılama biçim ve yöntemleri bakımından aralarında çok büyük farklar vardır. Bazıları, zihinleri ile, diğer bazıları duygularıyla, bir kısmı ise duyumları ile algılar. Farklı kategorilere mensup farklı algılama tarzları olan insanlar için birbirlerini anlamak, çok güç, hemen hemen imkansızdır; çünkü bir ve aynı şeye farklı isimler verdikleri gibi, birbirlerinden farklı şeylere de aynı ismi vermektedirler. Bundan başka, çeşitli kombinezonlar mümkün olabilir. Bir insan, düşünce ve duyumları ile, bir diğeri ise düşünce ve duyguları vs. ile algılar.” (90)

“Bir ya da başka bir algılama tarzı ile, dış olaylara karşı oluşan bir ya da diğer bir tepki çeşidi arasında derhal bağlantı kurulur. Dış olayların algılanması ile onlara karşı meydana gelen tepki arasındaki farkın sonucu, öncelikle insanların birbirlerini anlamamaları ve sonra da kendi kendilerini anlamamaları gerçeği ile izah edilir. Pek sık olarak insan, düşüncelerine veya düşünsel algılarına **duygu**, **duygularına düşünce** ve **duyumlarına da duygu** adını verir. Bu sonuncusu, en yaygın olanıdır. Eğer iki kişi aynı nesneyi farklı biçimde algılasa, örneğin birisi duygusu ile diğeri ise duyumu ile algılasa, bu kişiler bütün yaşamları boyunca tartışabilir. Ve o nesneye karşı olan tutumları arasındaki farkın neden ibaret olduğunu hiç anlayamazlar. Aslında, biri onun bir yönünü, diğeri ise bir başka yönünü görmektedir.” (91)

“Bir ayırt etme yolu bulmak için her normal psikik fonksiyonun, **bilginin aracı ve aleti** olduğunu anlamalıyız. Zihnin yardımıyla nesnelere ve olayların bir yönünü, duyguların yardımıyla bir başka yönünü, duyumların yardımı ile ise, bir üçüncü yönünü görürüz. Belli bir konunun bizim için mümkün olan en tamam bilgisi, ancak onu zihnimize, duygularımıza ve duyumlarımıza birlikte incelersek elde edilebilir. Doğru bilgiyi arayan her

insan, böyle bir algıya ulaşma imkanını gaye edinmelidir. Olağan koşullarda, insan, alemi çarpık ve pürüzlü bir pencereden görmektedir. Bu durumun farkına varsa bile hiçbir şeyi değiştiremez. Şu veya bu algı tarzı, bütünüyle organizmasının çalışmasına bağımlıdır. **Bütün fonksiyonlar birbirleriyle bağıntılı olup birbirlerini dengelerler; bütün fonksiyonlar birbirlerini buldukları durumda muhafaza etmeye çalışırlar.** Bu nedenle insan, kendi kendini incelemeye başladığında, kendi içinde hoşlanmadığı bir şeyi keşfederse, bunu değiştirmeye muktedir olmadığını anlamalıdır. **İncelemek bir şey, değiştirmek ise başka bir şeydir.** Fakat kendini inceleme, gelecekteki değişme imkanına götüren ilk adımdır. Ve başlangıçta, uzun bir süre, bütün çalışmasının sadece incelemeden ibaret olacağını anlamalıdır." (92)

Duygu, Düşünce ve Hareketlerimizi Dış Tesirler Yönetir

"Kendi kendini gözlemlerken bütün bu kuralları uygularsa, insan, varlığının çok önemli yönlerini bütünüyle kaydedecektir. Başlangıç olarak hareketlerinin, düşüncelerinin, duygu ve kelimelerinin **dış tesirlerin sonuçları** olduğu ve kendisinden hiçbir şeyin meydana gelmeyeceği gerçeğini yanlıgsız bir açıklıkla kaydedecektir. Aslında, **dış dürtülere** ait tesirlerle hareket eden bir otomat olduğunu anlayacak ve görecektir." (93) "Tüm mekanikliğini hissedecektir. Her şey **kendiliğinden** olmakta, o hiçbir şey yapamamaktadır. Dışarıdan gelen tesadüfi şoklarla yönetilen bir makinedir. Her şok, 'ben'lerinden birini yüzeye davet eder. Yeni bir şokla o 'ben' kaybolur ve onun yerini diğer bir 'ben' alır. Çevrede ufak bir değişiklik meydana geldiğinde yine yeni bir 'ben' belirir. İnsan, ne

şekilde olursa olsun, kendisi üzerinde kontrolü olmadığını, bir an sonra ne söyleyebileceğini veya ne yapabileceğini bilmediğini, en kısa bir süre için bile kendi başına cevap veremeyeceğini anlamaya başlayacaktır. Aynı durumda kalıp olağan olmayan bir şey yapmadığı takdirde, insan, bunun sadece dışarıda olağan olmayan değişikliklerin meydana gelmemesinden dolayı olduğunu anlayacaktır. Hareketlerinin tamamen dış koşullar tarafından yönetildiğini anlayacak ve kendisinde hakimiyetinin doğabileceği daimi olan hiçbir şeyin, bir tek daimi fonksiyonun, bir tek daimi durumun mevcut olmadığına kani olacaktır.”

G.’nin psikolojik teorilerinde özellikle ilgimi uyandıran birkaç nokta vardı. Birincisi, kendi kendini değiştirme imkanı idi; yani kendi kendini doğru bir biçimde gözlemlemeye başlarken insanın, derhal kendisini değiştirmeye başladığı ve hiçbir zaman kendini beğenmediği idi.

İkincisi, “olumsuz duyguları ifade etmeme” talebi idi. Bunun arkasında büyük bir şeyin mevcut olduğunu derhal hissettim. Ve, gelecek benim haklı olduğumu ortaya koydu; çünkü duyguların incelenmesi, duygular üzerinde çalışma, bütün sistemin sonraki gelişmesinin temeli haline geldi. Fakat bu, çok sonra ortaya çıktı. (94)

Hemen dikkatimi çeken ve üzerinde duyar duymaz düşünmeye başladığım üçüncü husus ise, hareket merkezi fikri idi. Burada beni en çok ilgilendiren şey G.’nin ortaya koyduğu, hareket fonksiyonlarının içgüdüsel fonksiyonlar ile olan ilişkisi sorunu idi. Bunlar aynı şeyler miydi yoksa farklı mıydılar? Ve dahası G. tarafından yapılan ayırımların olağan psikolojideki alışlagelmiş ayırımlar ile olan ilgisi ne idi? Bazı farklar ve ilavelerle eski ayırımı kabul etmeyi mümkün gördüm; yani insanın hareketlerini “şuurlu” hareketler, otomatik hareketler (önce şuurlu olması gereken), “içgüdüsel” hareketler (uygun fakat

maksat bakımından şuuruz), basit ve karmaşık olmak üzere hiçbir zaman şuurlu olmayan, bazı hallerde ise uygun olmayan refleksler diye ayırmayı... Bunlara ilaveten gizli duygusal eğilimlerin ya da bilinmeyen iç dürtülerin etkisi altında ortaya çıkan hareketler de vardı.

G. bütün bu yapıyı ters çevirmişti.

Her şeyden önce "şuurlu" hareketleri tamamen reddediyordu, çünkü söylediklerinden anlaşıldığına göre, **şuurlu olan hiçbir şey yoktu**. Bazı yazarların teorilerinde öylesine büyük rol oynayan "şuuraltı" terimi, tamamen yarar-sız ve hatta aldatıcı hale gelmişti; çünkü tamamen farklı kategorilere ait olaylar, "şuuraltı" kategorisinde toplanmıştı.

Hareketlerin, onları yöneten merkezlere göre sınıflandırılması, bu sınıflandırmaların doğruluğuna karşı olan tereddüt ve şüpheleri ortadan kaldırmıştı.

G.'nin sisteminde özellikle önemli olan, aynı hareketlerin farklı merkezlerden kaynaklanabileceğine dair işaretin onda mevcut bulunması idi. Buna örnek olarak ise acemi asker ile usta askerin tüfek talimi gösterilebilirdi. Birincisinin talimi, düşünme merkezi ile, diğerinin ise, bu işi **çok daha iyi** yapan hareket merkezi ile yapması gerekiyordu.

Fakat hareket merkezi tarafından yönetilen hareketlerden "otomatik" diye söz etmiyordu. "Otomatik" kelimesini, sadece insanın **kendiliğinden idraksizce** ortaya koyduğu hareketler için kullanıyordu. Aynı hareketler, insan tarafından **gözlemleniyorsa**, bunlara "otomatik" denemiyordu. Otomatizmaya büyük yer ayırmıştı, fakat hareket fonksiyonlarını otomatik fonksiyonlardan ayrı tutuyordu ve en önemlisi, **bütün merkezlerde** otomatik hareketlerin varlığını kabul ediyordu; örneğin "otomatik düşüncelerden" ve "otomatik duygulardan" bahsediyordu. Refleksler hakkında soru sorulduğunda, bunları "içgüdüsel hare-

ketler” olarak adlandırdı. Ve bu konuşmanın devamından anladığım üzere, dış hareketler arasında, sadece refleksleri **ıçğüdüsel** hareketler olarak kabul ediyordu.

Hareket ve ıçğüdü fonksiyonları arasındaki ilişki beni çok ilgilendirmişti; onunla yaptığım konuşmalarda, sık sık bu konuya değiniyordum.

Her şeyden önce, G., “ıçğüdü” ve “ıçğüdüsel” kelimelerinin, sürekli olarak yanlış kullanılmasına dikkat çekiyordu. Söylediklerinden bu kelimelerin, doğru bir biçimde, sadece organizmanın içsel fonksiyonları için kullanılabilceğı ortaya çıkıyordu. Kalbin çarpması, soluk alma, kan dolaşımı, sindirim; bunlar **ıçğüdüsel fonksiyonlardı**. Bu kategoriye ait yegane dış fonksiyonlar, reflekslerdi. İçğüdüsel ve hareket fonksiyonları arasındaki fark şuydu: İnsandaki **hareket fonksiyonları** hayvanlarda, örneğın kuşlarda, köpeklerde olduğı gibi **öğrenme yoluyla kazanılıyordu**; fakat ıçğüdüsel fonksiyonlar, doğuştan vardı. İnsanın, doğumla birlikte getirdiğı daha az sayıda dış hareketleri vardı; hayvan ise daha fazlasına sahipti; bununla beraber, bazıları daha azına bazıları ise daha fazlasına sahipti. Fakat genelde “ıçğüdü” olarak izah edilenler, pek sık olmak üzere, genç hayvanların yaşlılardan öğrendikleri, bir dizi karmaşık hareket fonksiyonu idi. Hareket merkezinin başlıca özelliklerinden biri, onun **taklit** etme yeteneğı idi. Hareket merkezi, **gördüğünü muhakeme etmeden taklit** ediyordu. Hayvanların harikulade “zekası”, ya da zekanın yerini alan ve onların bir dizi karmaşık ve de uygun hareketler ortaya koymalarını sağlayan ıçğüdü hakkındaki masalların kaynağı buydu.

Bir yandan zihne bağılı olmayan, zihne ihtiyaç göstermeyen ve bizzat kendisi bir zihin olan, diğeri yandan ise ıçğüdüye bağılı bulunmayan ve öncelikle öğrenme durumunda olan bağımsız hareket merkezi fikri, pek çok soru-

nun tamamen yeni bir tabana yerleşmesine neden olmuştu. Taklit yoluyla çalışan bir hareket merkezinin varlığı, arı kovanlarında, kanatlı karınca ve karınca yuvalarındaki "mevcut düzenin" muhafaza edilmesini açıklıyordu. Taklit vasıtasıyla yönetilen bir kuşak, kendisini, mutlak surette, diğerinin modeline uygun biçime sokmalıydı. Ne olursa olsun, bu modelden uzaklaşma, değişme mümkün değildi. Fakat "taklit", ilk olarak böyle bir düzene nasıl ulaşıldığını açıklamıyordu. Birçok defalar, G. ile bu konuda olduğu gibi, bununla ilgili başka hususlar hakkında da konuşmayı sık sık istedim. Ama G., böyle sohbetleri, insana ve kendi kendini incelemeye ait gerçek sorunlara yöneltmekle bunlardan kaçınıyordu.

Her merkezin sadece bir itici kuvvet olmayıp aynı zamanda bir "alıcı araç" olduğu ve farklı, bazen de çok uzaktaki tesirlerin alıcısı olarak görev yaptığı fikri, benim için pek çok şeyin çözümlenmesini sağlamıştı. Savaşlar, ihtilaller, insan göçleri vs. hakkında söylenenleri düşündüğümde, insan "kitlelerinin" gezegensel tesirlerin kontrolü altında nasıl hareket ettiklerini gözümün önüne getirdiğimde, herhangi bir bireyin davranışlarını ele alıp tayin etmemizdeki temel hatamızı anlamaya başladım, Bireyin davranışlarının kendisinden kaynaklandığını kabul ediyorduk. Kitlelerin, dış uyarılara itaat eden; irade, şuur ya da bireysel eğilimlerle değil de muhtemelen çok **uzaktan gelen dış uyarıların etkisi altında hareket edebilen** otomatlardan oluştuğunu düşünmüyorduk.

Bir defasında G.'ye şu soruyu sormuştum: "İçgüdü ve hareket fonksiyonları, iki farklı merkez tarafından yönetilebilirler mi?"

G., "Yönetilebilirler." diye cevaplamış ve devam etmişti: "Ve bunlara cinsel merkez de eklenmelidir. Bunlar, **alt kata ait üç merkezdir. Cinsel merkez, içgüdü ve hareket**

merkezlerine göre etkisiz kalandır. Alt kat, kendi kendine varlığını sürdürebilir. Çünkü onda mevcut bulunan üç merkez, üç kuvvetin iletkenidir. Düşünme ve duygu merkezleri, hayat için gerekli değildir.” (3 kanunu ve kuvvetler konusu altıncı bölümde incelenecektir.)

“Alt katta bulunanlardan hangisi aktif, hangisi pasiftir?”

“Bu, değişir.” diye cevapladı G. ve ilave etti: “Bir an için hareket merkezi aktif, içgüdü merkezi pasiftir. Başka bir anda ise içgüdü merkezi aktif, hareket merkezi pasiftir. Her iki durum için de kendinizde örnekler bulmalısınız. Fakat farklı durumlar yanında farklı tipler de mevcuttur. Bazı insanlarda, hareket merkezi daha aktif, diğer bazılarında ise içgüdü merkezi daha aktiftir. Fakat düşünmede kolaylık olsun diye, özellikle başlangıçta, sadece prensipleri açıklamak önem kazandığında, biz onları aynı seviyede farklı fonksiyonlara sahip bir tek merkez olarak kabul ederiz. Düşünme, duygu ve hareket merkezlerini ele alırsak, bunlar farklı seviyelerde faaliyet göstermektedirler. Hareket ve içgüdü merkezleri, bir seviyededirler. İlerde, bu seviyelerin ne anlama geldiklerini ve neye bağımlı bulduklarını anlayacaksınız.”

İnsanın İmkanları Çok Büyüktür

“İnsanın imkanları çok büyüktür. Onun neleri elde etmeye muktedir olduğunun gölgesini bile kavrayamazsınız. Fakat hiçbir şey uyku içerisinde elde edilemez. Uyumakta olan insanın şuurunda hayalleri, ‘düşleri’, gerçekle karışmış durumdadır. O, sübjektif bir alemde yaşamaktadır ve bu alemde hiçbir zaman kaçamaz. Ve sahip olduğu tüm güçlerden faydalanamamasının, daimi olarak sadece kendisinin ufak bir bölümünde yaşamakta olmasının nedeni budur.” (95)

"Kendi kendini incelemenin ve kendi kendini gözlemlemenin, doğru bir biçimde yürütüldükleri takdirde, insanı, makinesinin ve fonksiyonlarının olağan durumlarında yanlış bir şeyin mevcut bulunduğu gerçeğinin idrakine götüreceği daha önce söylenmişti. İnsan, kesinlikle, uyku da olduğu için kendisinin küçük bir kısmında yaşadığının ve faaliyet gösterdiğinin farkına varır. Kesinlikle bu sebepten dolayı imkanlarının ve güçlerinin çok büyük kısmı kullanılmamaktadır. İnsan, hayatın kendisine verebileceği her şeyi ondan almadığını ve bunun, makinesindeki, alıcı aygıtındaki fonksiyonel kusurlardan ileri geldiğini hisseder. Kendi kendini inceleme fikri, onun gözünde yeni bir anlam kazanır. Kendisini şimdiki haliyle incelerken muhtemelen bunun bile değer taşımadığını hisseder. Her fonksiyonu şimdiki haliyle ve olabileceği ya da olması gerektiği haliyle görür. Kendi kendini gözleme, insanı, kendi kendini değiştirmenin gerekliliği idrakine götürür. Ve kendi kendini gözlemlerken insan, bizzat bu müşahadenin, bazı iç süreçlerinde değişiklikler meydana getirdiğini fark eder. Kendi kendini gözlemlemenin kendini değiştirmek için bir alet, uyanmak için bir araç olduğunu anlamaya başlar. Kendi kendini gözlemlemekle, o ana kadar tamamen karanlık içerisinde faaliyet göstermiş olan iç süreçlerine sanki bir ışık tutmuş olur. Ve bu ışığın etkisi altında süreçlerin kendileri değişmeye başlar. Sadece ışığın yokluğunda faaliyet gösterebilecek pek çok kimyasal işlem mevcuttur: Tamamen aynı şekilde, birçok psişik işlem sadece karanlıkta yer alır. Zayıf bir şuur ışığı bile bir sürecin karakterini tamamen değiştirmek için yeterlidir; aynı zamanda, birçoğunu tamamen imkansız kılar. İç psişik süreçlerimizin (iç simyamızın), ışığın sürecin karakterini değiştirdiği kimyasal süreçlerle pek çok ortak yanı vardır ve bunlar benzer kanunlara tabidirler." (96)

İnsan Kendini Bütünüyle Görmelidir

“İnsan, sadece kendini incelemenin ve gözlemlemenin değil, fakat kendisini değiştirmek amacıyla kendi üzerinde çalışmanın da gerekli olduğunu anladığında, kendisini gözlemlemenin karakteri de değişmelidir. O ana kadar, tarafsız bir şahit olarak sadece şu ya da bu olayı kaydetmeye çalışarak merkezlerin faaliyetinin ayrıntılarını incelemiştir. Makinenin çalışmasını incelemiştir. Şimdi ise, kendisini görmeye başlamalıdır; yani sadece farklı ayrıntıları değil, küçük çarkların ve manivelaların çalışmalarını değil, fakat her şeyi bir arada bir bütün olarak, başkalarının onu gördükleri gibi **kendisini bütünüyle görmelidir.**” (97)

“Bu amaçla, insan, hayatının farklı anlarına ve farklı duygusal durumlarına ait, kendisinin **‘mantal fotoğraflarını’** çekmeyi öğrenmelidir. Bunlar, ayrıntıların değil, gördüğü şekliyle bütünün fotoğraflarıdır. Diğer bir ifadeyle, bu fotoğraflar, belli bir anda **insanın kendinde görebildiği her şeyi bir arada ihtiva etmelidir.** Duygular, ruhsal durumlar, düşünceler, duyumlar, tavırlar, hareketler, ses tonları, yüz ifadeleri vs. Eğer insan bu fotoğraflar için ilginç anlar yakalayabilirse, bütünüyle ele alındığında, kendinin ne olduğunu tam bir açıklıkla ortaya koyacak tüm bir fotoğraf albümünü meydana getirecektir. Fakat en ilginç ve en büyük özellik arz eden anlarda bu fotoğrafları çekmeyi, özellik arz eden tavırları, yüz ifadelerini, duyguları ve düşünceleri yakalamayı öğrenmek o kadar kolay değildir. Eğer fotoğraflar başarı ile çekilebilirlerse ve eğer bunlardan yeterli sayıda mevcutsa, insan, yıllardır beraber yaşadığı kendisi hakkındaki olağan anlayışının gerçekten çok uzak bulunduğunu görecektir.”

"Kendisi sandığı adamın yerinde tamamen farklı başka bir adamı görecektir. Bu 'başka' adam kendisidir ve aynı zamanda kendisi değildir. Diğer insanların tanıdığı, kendini tahayyül ettiği ve hareketleri ile, kelimeleri ile vs. ortaya koyduğu haliyle odur fakat bütünüyle gerçekten olduğu haliyle o değildir. Çünkü insan, kendisi bilmektedir ki, gerçek olmayan, icat edilmiş, yapay olan pek çok şey, diğer insanların ve kendisinin tanıdığı bu insanda mevcuttur. Gerçeği, icat edilmiş olandan ayırmayı öğrenmelisiniz. Ve kendi kendini gözlemlemeye, incelemeye başlamak için kendini ikiye ayırmak gereklidir. İnsan, gerçekten iki insandan oluştuğunun farkına varmalıdır." (98)

"Birisi, onun 'ben' ve başkalarının 'Ahmet', 'Mehmet' ya da 'Ali' dedikleri adamdır. Diğeri ise hayatında, sadece çok kısa süreler için ortaya çıkan ve ancak çok uzun bir çalışma devresinden sonra sabit ve daimi hale gelebilecek olan gerçek odur, gerçek **ben'dir.**" (99)

"İnsan, kendisini bir tek kişi olarak kabul ettiği sürece bulunduğu yerden hiç hareket etmeyecektir. Kendisi üzerindeki çalışması, kendisinde iki insanın varlığını hissetmeye başladığı andan itibaren başlar. Birisi pasiftir ve yapabileceği en büyük şey, kendisine ne olduğunu kaydetmek ya da gözlemlemektir. Kendisine 'ben' diyen, kendisinden birinci şahıs olarak söz eden diğeri ise aktiftir ve aslında sadece 'Ahmet', 'Ali', ya da 'Mehmet'tir."

"İnsanın kazanabileceği ilk idrak budur. Doğru bir biçimde düşünmeye başladıktan sonra, çok az bir zaman içerisinde 'Ahmet'inin, 'Ali'sinin, ya da 'Mehmet'inin tamamen etkisi altında bulunduğunu görür. Neyi yapmayı planlarsa planlasın, ne yapmaya, ne söylemeye niyet ederse etsin, yapacak olan ya da söyleyecek olan 'o' veya 'ben' değil, fakat 'Ahmet'i, 'Ali'si, 'Mehmet'i; pek

doğaldır ki, 'ben'in yapacağı ya da söyleyeceği biçimde değil, fakat kendi anlam nüansları içerisinde, kendi tarzlarında yapacak ve söyleyeceklerdir; ve bu anlam nüansı, sık olarak 'ben'in yapmak istediğini tamamen değiştirecektir."

"Bu görüş açısından, kendi kendini gözlemlemenin ilk anından itibaren çok belirgin bir tehlike söz konusudur. Kendi kendini gözlemlemeye başlayan 'ben'dir, fakat 'Ahmet', 'Mehmet' ya da 'Ali' tarafından ele alınıp onlar tarafından sürdürülür. Fakat 'Ahmet', 'Mehmet' veya 'Ali' ilk adımlardan itibaren bu gözlemlemeye küçük bir değişiklik, tamamen önemsiz gibi gözükse, fakat aslında bütün her şeyi temelden değiştiren bir değişiklik getirirler."

"Örneğin, düşünelim ki, 'Hasan' adındaki bir kişi, bu kendi kendini gözleme yönteminin tanımlanmasını duymuş olsun. Ona, insanın kendisini, 'o' ya da 'ben' bir tarafta; 'Ahmet', 'Ali', 'Mehmet' diğer tarafta bulunmak üzere ayırması gerektiği söylenmiş olsun. Ve o, kendisini **aynen duyduğu gibi** ayırır. Bu 'ben' ve şunlar da, 'Ahmet', 'Ali', 'Mehmet' der. Hiçbir zaman 'Hasan' demeyecektir. O, bunu nahoş bulduğundan, kaçınılmaz olarak başka birinin soyadını veya ilk ismini kullanacaktır. Dahası kendi içinde neyi beğeniyorsa veya her koşulda neyin güçlü olduğunu düşünüyorsa ona 'ben' diyecek, bunu yaparken de neyi beğenmiyorsa veya neyin zayıf olduğunu düşünüyorsa ona 'Ahmet', 'Ali', 'Mehmet' adını verecektir. En önemli noktada artık kendisini aldatmış ve gerçek kendini değil de, yani 'Hasan'ı değil de, hayali 'Ahmet', 'Ali' veya 'Mehmet'i ele almış olmasından ötürü başlangıçtan itibaren, bu taban üzerinde, kendisi hakkında, tabii ki tamamen yanlış olan çeşitli sonuçlar çıkarmaya başlayacaktır."

"İnsanın kendisinden söz ederken ismini üçüncü şahıs olarak kullanmaktan ne kadar hoşlanmadığını hayal etmek bile güçtür. O, bundan mümkün olabilen her yolla kaçınmaya çalışır. Kendine, az önce sözü edildiği gibi sahte bir isim takar; kendisi için kimsenin kullanmadığı ya da hiç kullanmayacağı bir isim bulur, veya basitçe 'o' der, vs. Bununla ilgili olmak üzere, zihinsel konuşmalarında, kendilerinden ilk adları, soyadları veya takma adları ile söz etmeye alışmış kişiler istisna teşkil etmemektedirler. İş kendi kendini gözlemlemeye geldiğinde kendilerini 'Ahmet' diye çağırmayı ya da 'içimdeki Ahmet' demeyi, sanki içlerinde herhangi bir 'Ahmet' bulunabilirmiş gibi tercih ederler. 'Ahmet'in kendisi için tamamen yeterli derecede 'Ahmet' mevcuttur."

"Fakat insan, 'Ahmet' karşısındaki aczini anladığında kendisine ve içindeki 'Ahmet'e olan tutumu ilgisiz hale gelir."

"Kendi kendini gözleme, 'Ahmet'in gözlemi durumuna gelir. İnsan, 'Ahmet' olmadığını, 'Ahmet'in taktığı maskeden başka bir şey olmadığını, şuarsuzca oynadığı fakat maalesef oynamayı önleyemediği, kendisini yöneten rolün, kendisinin hiçbir zaman yapmayacağı ya da söylemeyeceği binlerce ahmakça şeyi yaptıran ve söyleten bir rol olduğunu anlar."

"Kendine karşı samimiye 'Ahmet'in etkisi altında bulunduğunu ve aynı zamanda kendisinin 'Ahmet' olmadığını hisseder." (100)

" 'Ahmet'ten korkmaya, onun kendi 'düşmanı' olduğunu hissetmeye başlar. Ne yapmayı isterse istesin her şey, 'Ahmet' tarafından durdurulmakta ve değiştirilmektedir. 'Ahmet' onun 'düşmanıdır'. 'Ahmet'in arzuları, zevkleri, sempatileri, antipatileri, düşünceleri, kanaatleri, ya onun kendi görüşlerine, duygularına ve ruhsal durum-

larına aykırıdır ya da bunlarla hiçbir ortak yanları yoktur. Ve aynı zamanda 'Ahmet' onun efendisidir. O, esirdir. Kendisinin iradesi yoktur. Kendi arzularını ifade vasıtası mevcut değildir. Çünkü ne yapmayı, ne söylemeyi isterse istesin onun adına 'Ahmet' tarafından yapılacak veya söylenecektir."

"Kendi kendini gözlemlemenin bu seviyesinde, insan, bütün amacının kendisini 'Ahmet'ten kurtarmak olduğunu anlamalıdır. Ve aslında kendisini 'Ahmet'ten, o kendisi olduğu için kurtaramayacağından ötürü, 'Ahmet' e hakim olup, belli bir anın 'Ahmet'inin istediğini değil de, kendisinin istediğini ona yaptırmalıdır. Hakim olmakla hizmetkar haline gelmelidir."

"Kendi üzerinde çalışmanın ilk safhası, kendini 'Ahmet'ten zihnen ayırmayı, gerçek olarak ondan ayrılmayı, ondan ayrı durmayı içermektedir. Fakat bütün dikkatin 'Ahmet' üzerinde toplanması gerektiği gerçeği akılda tutulmalıdır, çünkü insan, kendi kendisinin aslında ne olduğunu açıklamaya muktedir değildir. Ama 'Ahmet'i kendi kendine açıklayabilir ve işe, aynı zamanda, kendisinin 'Ahmet' olmadığını hatırlayarak bununla başlamalıdır." (101)

"Bu durumda en tehlikeli şey, bizzat kendi yargısına güvenmektir. Eğer insan şanslı ise, o sırada ona kendisinin nerede olduğunu, 'Ahmet'in nerede olduğunu söyleyebilecek birisi yanı başında bulunur. Fakat aynı zamanda o, bu kişiye inanmalıdır. Çünkü hiç kuşkusuz kendisinin her şeyi anladığını, nerede olduğunu, 'Ahmet'in nerede olduğunu bildiğini düşünecektir. Ve sadece kendisi ile ilgili olarak değil, fakat başkaları ile ilgili olarak da onların 'Ahmet'lerini tanıdığını ve gördüğünü düşünecektir. Tabii ki, bütün bunlar kendi kendini aldatmadır. Bu safhada, insan kendisi ve başkaları ile ilgili hiçbir şeyi göremez.

Görebildiğine ne kadar çok inanırsa o kadar hataya düşer. Fakat kendisine karşı çok az da olsa samimi olabilir ve gerçekten hakikati bilmeyi isterse, bu takdirde önce kendisini sonra diğer insanları doğru bir biçimde yargılayabileceği doğru ve şaşmaz bir temel keşfedebilir. Ama bütün mesele, **kendine karşı samimi** olmasıdır. Ve bu, hiçbir şekilde kolay değildir. İnsanlar samimi olmanın öğrenilmesi gerektiğini anlamamaktadırlar. Samimiliğin arzu ve kararlarına bağlı olduğunu sanmaktadırlar. Fakat insan, kendisinde görmesi gerektiği şeyleri aslında samimi olarak görmediği takdirde kendine karşı nasıl samimi olabilir? Birisinin ona göstermesi lazımdır. Ve gösteren kişiye karşı olan tutumu doğru bir tutum olmalıdır; yani kendisine gösterilene görmede ona yardımcı olmalı ve eğer o kişinin kendisinden daha iyi bildiğini düşünmeye başlamışsa, çoğu kez olduğu gibi onu engellememelidir."

"Bu, çalışmada çok ciddi bir andır. Bu anda yönünü kaybeden bir kişi, sonradan artık onu hiç bulamayacaktır. **İnsanın şu haliyle, kendi içindeki 'ben'i ve 'Ouspensky'yi birbirinden ayırt etme aracına sahip bulunmadığı hatırlanmalıdır.** Bunu yapmaya çalışsa bile kendi kendine yalan söyleyecek, olmayan şeyler çıkaracak ve kendisini hiçbir zaman aslında olduğu gibi görmeyecektir. **Dış yardım olmadan insanın hiçbir zaman kendini göremeyeceği anlaşılmalıdır.**" (102)

"Bunun niçin böyle olduğunu anlamak için evvelce söylenmiş bulunanların pek çoğunu hatırlamalısınız. Evvelce ifade edildiği üzere, **kendi kendini gözlemlene, insanı kendi kendini hatırlamadığı gerçeğinin idrakine götürür.** İnsanın kendi kendini hatırlamadaki iktidarsızlığı, varlığının başlıca ve en karakteristik özelliklerinden biridir ve kendi içindeki diğer her şeyin nedenidir. Kendi kendini hatırlamadaki iktidarsızlık birçok yollarla ifadesi-

ni bulur. İnsan, kararlarını, kendine verdiği sözleri, bir ay, bir hafta, bir gün, hatta bir saat önce söylediklerini, hissettiklerini hatırlamamaktadır. Herhangi bir işe başlamakta, aradan belli bir zaman geçtikten sonra bu işe niçin başladığını hatırlamamaktadır. Özellikle kendi üzerinde çalışma ile ilgili olarak bu, özellikle sık sık gerçekleşir. İnsan başkasına verdiği bir sözü, ancak yapay çağrışımlar yardımıyla, ona eğitimle verilmiş çağrışımlarla hatırlayabilir; bu çağrışımlar da yapay olarak yaratılmış bulunan 'onur', 'dürüstlük', 'görev' vs. kavramları ile ilişkilidir. Genelde, aslında denilebilir ki, eğer bir insan bir şeyi hatırlarsa onun için hatırlanması daha önemli olan diğer on şeyi unuttur. Ve özellikle kendisi ile ilgili olan şeyleri, belki evvelce çektiği o 'mantal fotoğrafları' kolaylıkla unuttur."

"Bu durum ise insanın görüş ve kanaatlerinin sabitleşmesini ve kesinlik kazanmasını önler. İnsan, ne düşündüğünü ve ne söylediğini hatırlamaz; ve nasıl düşündüğünü ya da nasıl konuştuğunu hatırlamaz."

"Bu da insanın kendisine ve bütün çevresine karşı olan tutumuna ait temel özelliklerden biriyle ilgilidir. Yani belli bir zamanda dikkatini, düşüncelerini ya da duygularını ve tahayyülünü yoğunlaştırdığı şeyi sürekli olarak 'eş koşmasıdır.' " (103)

B- İNSANIN KENDİ KENDİNİ HATIRLAMASI NE DEMEKTİR?

Bir defasında, bir toplantının başlangıcında, G., mevcut bulunan herkesin sıra ile cevaplandırması gereken bir soru ortaya atmıştı. Soru şu idi: "Kendi kendini gözlemele esnasında farkına vardığımız en önemli şey nedir?"

Orada bulunanlardan bazıları, **kendi kendini gözleme çabaları sırasında, durdurmaya mümkün görmedikleri sürekli düşünce akımını özellikle güçlü bir şekilde hissettiklerini ifade etmişlerdi.** Diğerleri bir merkezin çalışmasını başka bir merkezin çalışmasından ayırt etmenin güçlüğünden söz etmişlerdi. Ben, soruyu bütünüyle ve açıkça anlamamıştım ya da kendi düşüncelerimi cevaplıyordum, çünkü kendi kendime, beni en çok etkileyen noktanın, sistemdeki bir şeyin diğer bir şeyle olan bağlantısı, sistemin bir 'organizma' gibi bütünlüğü ve sadece şu veya bu şeyi bilmeyi değil ve fakat bir şey ile diğer her şeyin bağlantısını kapsayan, **bilmek** kelimesinin tamamen yeni anlamı olduğunu söylüyordum.

G., doğaldır ki, cevaplarımızdan memnun olmadı. Böyle koşullarda artık onu anlamaya başlamıştım. Bizlerden ya atladığımız ya da anlamada başarısızlığa uğradığımız belirli bir şeye ait işaretler bekliyordu.

"Size işaret ettiğim en önemli hususu hiçbiriniz fark etmemişsiniz." dedi ve devam etti: "Yani **kendi kendinizi hatırlamadığınızın** farkına hiçbiriniz varmamış." (Bu kelimeleri özel bir biçimde vurguladı.) (104)

"**Kendinizi** hissetmiyorsunuz, **kendinizin** şuurunda değilsiniz. Sizde 'o konuştuğu', 'o düşündüğü', 'o güldüğü' gibi gözlemlemektedir. Şunu hissetmiyorsunuz: Ben gözlemliyorum, ben farkına varıyorum, ben görüyorum. Her şey, halen 'görülüyor', her şeyin halen 'farkına varılıyor'... Gerçekten kendini gözlemlemek için, kişi, her şeyden önce **kendi kendini hatırlamalıdır.**" (Bu kelimeleri yine vurgulayarak söyledi.) "Kendinizi gözlemlediğinizde kendi kendinizi hatırlamaya çalışınız ve daha sonra da bana sonuçları söyleyiniz. Sadece kendi kendini hatırlamanın eşlik ettiği sonuçlar değer taşıyacaktır. Aksi halde, sizler gözlemlerinizde mevcut

değilsinizdir. Bu durumlarda, tüm gözlemlerinizin ne değeri vardır?"

G.'nin bu sözleri beni bir hayli düşündürdü. Birdenbire bunlar, onun bana evvelce şuur hakkında söylediklerinin anahtarı olarak görüldü. Fakat ne olursa olsun hiç sonuç çıkarmamaya, kendi kendimi gözlemlerken kendi kendimi hatırlamaya çalışmaya karar verdim. (105)

Ouspensky'nin Kendini Hatırlama Deneyimi

İlk gayretlerim bunun ne kadar zor olduğunu ortaya koydu. Kendi kendini hatırlamadaki çabalar, gerçekte hiç bir zaman kendi kendimizi hatırlamadığımızı göstermekten başka herhangi bir sonuç vermedi. (106)

"Daha ne istiyorsun? Bu çok önemli bir algılama. **Bunu bilen** (bu kelimeleri vurguladı) kimseler çok şey biliyorlar demektir. Bütün sorun, kimsenin bunu bilmesidir. Eğer bir insana kendi kendini hatırlayıp hatırlamadığını sorarsanız, doğaldır ki, bunu yapabileceğini söyleyecektir. Ona kendi kendini hatırlayamadığını söylerseniz, size ya darılacak ya da sizin deli olduğunuzu düşünecektir. Hayatın, insan varlığının, insanın körlüğünün bütünü bunun üzerine kurulmuştur. Eğer bir kişi gerçekten kendi kendini hatırlayamadığını biliyorsa, o, artık kendi varlığını anlamaya yakınlaşmış demektir." (107)

G.'nin bütün söyledikleri, benim bütün düşündüklerim ve özellikle kendi kendimi hatırlamadaki bütün çabalarım, **bilim ve felsefenin henüz karşılaşmadığı tamamen yeni bir konu ile karşı karşıya bulunduğumu** bana göstermiş, kısa sürede beni ikna etmişti.

Sonuçlara varmadan önce, kendi kendimi hatırlamak için yaptığım çabaları anlatmaya çalışacağım.

İlk izlenim, kendi kendimi hatırlamak, kendimin suurunda olmak, kendi kendime yürüyorum, yapıyorum demek ve bunu sürekli olarak hissetmek için gösterdiğim çabalarda **düşünceyi durdurduğum idi. (108)**

Ben'i hissederken ne düşünebiliyor konuşabiliyordum; duyular bile donuklaşıyordu. Ayrıca, bir kimse, bu şekilde kendi kendini ancak çok kısa bir süre için hatırlayabiliyordu.

Evvelce, yoga pratiği hakkındaki kitaplarda bahsedilen, düşünceyi durdurma ile ilgili belli deneyler yapmıştım. Örneğin, çok genel olmakla beraber, Edward Carpenter'in "Adem'in zirvesinden Elephanta'ya" adlı kitabında böyle bir tanımlama mevcuttur. Ve kendi kendimi hatırlamak için gösterdiğim ilk çabalar, bana tamamen bunları, ilk deneylerimi hatırlattı. Aslında, tek bir farkla hemen hemen aynı şeydiler; bu fark; düşünceleri durdururken dikkat tamamen düşünceleri kabul etmeme çabasına yöneltilmişken, kendi kendini hatırlamada dikkatin bölünmesi, bir kısmının aynı çabaya, diğer kısmının ise kendini hissetmeye yöneltilmesi idi.

Bu son algılama, beni, "kendi kendini hatırlamanın" pratikte çok yararlı olduğunu ispatlamakla beraber, muhtemelen çok da tamam olmayan bir tarifini yapmaya teşvik etti.

Kendi Kendini Hatırlamada Dikkat İkiye Bölünmelidir

Kendi kendini hatırlamanın karakteristik özelliği olan, dikkatin bölünmesinden söz ediyorum.

Bunu, kendi kendime şöyle açıkladım: Herhangi bir şeyi gözlemlediğimde dikkatim, neyi gözlemliyorsam ona yöneliyordu; tek ok başlı bir çizgi:

Ben —————> Gözlemlenen
fenomen

Aynı zamanda, kendi kendimi hatırlamaya çalışırsam dikkatim, gerek gözlemlenen nesneye gerekse kendime yöneliyordu. Çizgi üzerinde ikinci bir ok başı beliriyordu:

Ben <—————> Gözlemlenen
fenomen

Bunu tanımladıktan sonra sorunun, dikkati, başka bir şeye yöneltilmiş dikkati zayıflatmadan ve bozmadan kendine yöneltmekten ibaret olduğunu gördüm. Dahası, bu "başka şey", içimde olabildiği gibi dışarda da mevcut olabiliyordu. (109)

Böyle bir dikkat bölünmesi için gösterilen ilk çabalar, bunun mümkün olabileceğini gösterdi. Aynı zamanda, iki şeyi çok açık olarak gördüm.

Öncelikle, bu yöntemden doğan kendi kendini hatırlamanın, "kendini hissetme" ya da "kendi kendini tahlil" ile hiçbir ortak yanı bulunmadığını gördüm. Garip bir tarzda, bilinen tadı ile yeni ve çok ilginç bir durumdu.

Ve ikinci olarak, kendi kendini hatırlama anlarının, ender olmakla beraber yaşam içerisinde gerçekleştiğinin farkına vardım. Sadece, bu anların maksatlı olarak meydana getirilmesi yenilik duygusunu yaratıyordu. Aslında, bu durumlara çocukluğumdan beri aşina idim. Bu durumlar, yeni ve beklenmedik muhitlerde, yeni bir yerde, seyahat ederken, yeni insanlar arasında iken, örneğin, aniden birisi kendine bakıp "Ne garip! Ben ve bu yerde" dediğinde veya çok duygusal anlarda, tehlike anlarında, kişinin düşüncelerine hakim olması gerektiği anlarda, kendi

sesini işittiği ve kendini dışarıdan gördüğü, gözlemlediği anlarda ortaya çıkmaktadır.

Benim açımdan, hayata ait ilk hatıralarım, en eskileri **kendi kendini hatırlama** anları idi. Bu son algı, daha birçok şeyi bana açıkladı.

Ancak **kendi kendimi hatırladığım** geçmişteki anları gerçekten hatırladığımı gördüm. Diğerlerinin sadece olmuş olduğunu biliyorum. Bunları, yeniden ve tamamen gözden geçiremem, tekrar hissedemem. Fakat kendi kendimi hatırladığım anlar, canlıydılar ve halden farklı değillerdi. Sonuçlara varmaya halen korkuyordum. Fakat çok büyük bir keşfin eşiğinde bulunduğumu artık görmekteydim. Hafızamızın zayıflığı ve yetersizliği beni şaşırtmaktaydı. Pek çok şey ortadan kayboluyordu. Her nedense, benim için hayatın başlıca anlamsızlığı bunda yatıyordu. Niçin sonradan unutacağımız bunca deneyim mevcuttu? Ayrıca bu durumda alçaltıcı bir şey de vardı. İnsan, kendine çok büyük gözüken bir şeyi hissediyor, bunu hiçbir zaman unutmayacağını sanıyor fakat aradan bir iki yıl geçince buna ait hiçbir şey geriye kalmıyordu. Bunun niçin böyle olduğu ve niçin başka türlü olamayacağı, benim için şimdi açıklığa kavuşmuştu. Eğer hafızamız, aslında sadece kendi kendini hatırlama anlarını canlı tutuyorsa onun niçin bu kadar zayıf olduğu ortaya çıkıyordu.

Bütün bunlar, ilk günlerin algılamaları idi. Daha sonra, dikkati bölmeyi öğrenmeye başladığımda, kendi kendini hatırlamanın, doğal biçimde yani kendiliklerinden ancak çok ender ve istisnai koşullarda ortaya çıkan harikulade duygular doğurduğunu gözlemledim. Örneğin, o zamanlar, geceleri St.Petersburg'ta dolaşmayı, evleri ve sokakları "hissetmeyi" çok severdim. St.Petersburg bu garip duygularla doluydu. Evler, özellikle eski evler tamamen can-

lıydılar; onlarla konuşurdum. Bu, hayal değildi. Hiçbir şey düşünmeden kendi kendimi hatırlamaya çalışarak sadece yürür ve etrafa bakardım; duygular kendiliklerinden gelirdi.

Daha sonraları, aynı şekilde, pek çok beklenmeyen şeyi keşfetmek durumunda kaldım. Bunlardan ileride söz edeceğim.

Bazen, kendi kendini hatırlama başarılı olmuyordu; diğer zamanlarda ise merak doğuran gözlemlerin eşliğinde gerçekleşiyordu.

Bir defasında, Liteiny boyunca Nevsky'ye doğru yürüyordum; bütün çabalarıma rağmen dikkatimi kendi kendini hatırlama üzerinde tutamıyordum. Ses, hareket, her şey beni dağıtıyordu. Her dakika dikkatim dağılıyor, onu yine topluyor sonra yine kaybediyordum. Sonunda, kendime karşı gülünç bir kızgınlık hissettim ve en azından belli bir süre için, bir sonraki sokağa varıncaya kadar dikkatimi, kendi kendimi hatırlayacak olduğum gerçeği üzerinde toplayacağıma sıkı sıkıya karar verdikten sonra soldaki sokağa döndüm. Kısa anlar dışında dikkat bağımlı koparmaksızın Nadejdiskaya'ya vardım. Sonra, sessiz sokaklarda düşünce çizgisini muhafaza etmenin benim için daha kolay olduğunun farkına vararak ve bundan ötürü de kendimi daha gürültülü sokaklarda denemeyi arzularak tekrar Nevsky'ye doğru yürümeye başladım. Nevsky'ye kendi kendimi hatırlayarak vardım; bu çeşit büyük çabalardan sonra gelen iç barış ve güvene ait garip duygusal hali yaşamaya artık başlamıştım. Nevsky'de, tam köşede, sigaralarımı hazırlayan bir tütüncü vardı. Halen kendi kendimi hatırlayarak oraya girip sigara sipariş etmeyi düşündüm.

İki saat sonra, uzaktaki Tavreisheskaya'da **uyandım**. **İzvostchik** ile matbaaya gidiyordum. Uyanma duygusu,

olağanüstü biçimde canlıydı. Yaklaşık olarak diyebilirim ki, **kendime geldim**. Her şeyi, bir anda hatırladım. Nadejdinskaya boyunca yürümüş, kendi kendimi hatırlamış, sigaralar hakkında düşünmüş ve bu düşünce ile birlikte nasıl da aniden derin bir uykuya düşmüş ve kaybolmuş-tum.

Aynı zamanda, bu uykuya gömülmüş durumda iken tutarlı ve uygun davranışlar ortaya koymaya devam etmişim. Tütüncüden ayrıldıktan sonra, Liteiny'deki evime uğramış, matbaaya telefon etmişim. İki tane de mektup yazmışım. Sonra, evden ayrılıp Offitzerskaya'ya gitmek üzere Nevsky'nin sol tarafından Gostinoy Dvor'a kadar yürümüşüm. Daha sonra ise geç olduğundan fikrimi değiştirerek İzvostchik ile Kavalergardskaya'daki matbaaya doğru yol almaya başlamışım. Ve yolda, Tavrecheskaya boyunca ilerlerken sanki bir şey unutmuşum gibi garip bir huzursuzluk hissetmeye başlamışım. **Ve birdenbire kendi kendimi hatırlamayı unuttuğumu hatırlamışım.**

Gözlemlerimi ve düşündüklerimi hem grubumuzdaki hem de yazı hayatı ile ilgili arkadaşlara ve diğer kimselere anlatıyordum.

Onlara, bütün sistemin ve insanın kendi kendisi üzerinde çalışmasının ağırlık merkezinin bunlar olduğunu, kendi üzerinde çalışmanın boş sözler değil fakat psikolojinin tam ve aynı zamanda pratik bir bilim haline gelmesini sağlayan anlam dolu gerçek bir durum olduğunu ifade ediyordum.

Avrupa ve Batı psikolojisinin, genelde çok büyük önem taşıyan bir konuyu, yani **kendi kendimizi hatırlamadığımızı**, derin bir uyku içerisinde yaşadığımızı, hareket ve muhakeme ettiğimizi, bu uykunun mecazi anlamda olmayıp mutlak realiteyi ifade ettiğini, aynı zamanda

eğer yeterli çabayı gösterirsek kendi kendimizi **hatırlayabileceğimizi, uyanabileceğimizi** atladığını söylüyordum.

C- EŞ KOŞMA (İDANTİFİKASYON)

**Eş Koşma İnsanın Kendisini Unutmasıdır,
Yani Eşyalaşmasıdır.**

“ ‘Eş koşma’, öylesine yaygın bir niteliktir ki, gözleme amacıyla onu diğer şeylerden ayırmak güçtür. İnsan, daima bir eş koşma hali içerisinde; ancak eş koşmanın objesi (nesne) değişir.”

“İnsan, karşılaştığı küçük bir sorunu eş koşar, işine başladığı andaki büyük gayeleri tamamen unuttur. Bir düşünceyi eş koşar ve diğer düşünceleri unuttur; bir duyguyu, bir ruh halini eş koşar ve daha önemli olan diğer düşüncelerini, duygularını ve ruh hallerini unuttur. İnsanlar, kendileri üzerinde çalışırken ayrı ayrı amaçları öylesine eş koşarlar ki, ormanı görmekte başarısızlığa düşerler. Onlara yakın olan iki ya da üç ağaç onlar için bütün ormanı temsil eder.” (110)

“Eş koşma, en korkunç düşmanlarımızdan biridir çünkü her yere girer ve insanı, onunla mücadele ettiğini sandığı bir anda aldatır. Kendini eş koşmadan kurtarmak özellikle güçtür çünkü insan, kendisini en çok ilgilendiren, zamanını, mesaisini, dikkatini harcadığı şeyleri doğal olarak daha kolaylıkla eş koşar. Kendisini eş koşmadan kurtarmak için insan, sürekli olarak **uyanık** durmalı ve kendisine karşı **acımasız** olmalıdır; yani eş koşmanın aldığı bütün ince ve gizli biçimleri görmekten korkmamalıdır.” (111)

"Eş koşmayı en derin köklerine kadar görmek ve incelemek gereklidir. Eş koşmaya karşı savaşmanın güçlüğü, insanların kendilerinde gözlemediklerinde, onu çok iyi bir özellik olarak kabul ederek ona heves, şevk, ihtiras, içten gelme, ilham gibi isimler vermeleri ve hangi alanda olursa olsun ancak eş koşma hali içerisinde insanın gerçekten iyi bir iş ortaya koyabileceğini sanmaları ile daha da artmaktadır. Aslında, tabii ki, bu bir hayaldir. İnsan, bir eş koşma hali içerisinde bulunduğu herhangi makul bir iş yapamaz. Eğer insanlar, eş koşma halinin ne anlam ifade ettiğini görebilselerdi, kanaatlerini değiştirirlerdi. İnsan, eşya haline, bir et parçası haline gelir; sahip olduğu, insan varlığına olan küçük benzerliğini bile yitirir. İnsanların haşhaş ve diğer uyuşturucular içtikleri Doğu'da, pek sık olarak birisinin içtiği çubuğu öylesine eş koştuğu olur ki, kendisini çubuk sanmaya başlar. Bu bir şaka değil, gerçektir. O, gerçekten bir çubuk olur. Bu, eş koşmadır. Ve eş koşma için haşhaş ya da afyon mutlaka gerekli değildir. Mağazalardaki, tiyatrolardaki, restoranlardaki insanlara bakın; veya herhangi bir şey hakkında tartıştıkları ya da bir şeyi, özellikle kendilerinin bilmedikleri bir şeyi ispat etmeye çalıştıkları zaman kelimelere nasıl eş koştuklarını gözlemleyin. Bizzat kendileri aç gözlülük, arzular ya da kelimeler haline gelirler; onlara ait hiçbir şey kalmaz."

"Eş koşma, kendi kendini hatırlama için başlıca engeldir. Herhangi bir şeyi eş koşan bir kişi, kendi kendini hatırlamaya muktedir değildir. Kendi kendini hatırlamak için öncelikle, eş koşmamak gerekmektedir. Eş koşmamayı öğrenmek için ise insan, öncelikle kendi kendini eş koşmamalı, daima, her fırsatta kendisine 'ben' dememelidir. Kendisinde iki şey, kendisi, yani 'ben' ve de savaşması gerektiği, herhangi bir şeye ulaşmak istediğinde hakim

olması gerektiği **bir başkası** mevcuttur. (İnsan, eş koştuğu ya da eş koşabildiği sürece karşılaşabileceği her şeyin tut-sağıdır.) Özgürlük, her şeyden önce 'eş koşmak'tan kurtulmaktır."

Kaale Almak Nedir?

"Eş koşmanın genel biçimlerinden sonra, dikkat, onun özel biçimlerine, yani '**kaale alma**' şeklini almış olan, insanları 'eş koşma'ya çevrilmelidir."

"'Kaale alma'nın birkaç türü vardır."

"Çoğu kez, insan, başkalarının kendisi hakkında ne düşündüğünü, ona nasıl davrandıklarını, ona karşı nasıl bir tutum içerisinde bulduklarını eş koşar. Daima, insanların kendisine yeter derecede değer vermediklerini, ona karşı yeterli nezaket ve inceliği göstermediklerini düşünür. Bütün bunlar, onu rahatsız eder, düşündürür, şüpheyi düşürür ve düşünme faaliyeti sırasında, tahminler yürütürken çok büyük miktarda enerji yitirmesine neden olur, onda insanlara karşı güvensiz ve düşmanca bir tutum doğurur. Bir kişinin ona nasıl baktığı, onun hakkında ne düşündüğü, onun hakkında ne söylediği; bütün bunlar onun açısından büyük önem taşır."

"Ve sadece ayrı ayrı kişileri değil, fakat toplumu ve tarihin oluşturduğu koşulları 'kaale alır'. Böyle bir kişiyi rahatsız eden her şey, ona haksız, kanun dışı, yanlış ve mantıksız gözüktür. Ve onun yargısının dayandığı nokta, daima şeylerin değiştirilebileceği ve değiştirilmesi gerektiğidir. 'Adaletsizlik', pek sık olarak 'kaale alma'nın onun arkasına saklandığı kelimelerden biridir. İnsan, herhangi bir 'haksızlığa' uğradığında haklı olduğuna inanırsa, 'kaale almayı' durdurmak artık onun için '**kendini haksızlık ile uzlaştırmak**' anlamına gelecektir."

"Sadece haksızlığı ya da başkalarının kendilerine yeter derecede değer vermedikleri durumları değil, örneğin havayı kaale alabilen insanlar da mevcuttur. Bu gülünç gözükebilir ama gerçektir. İnsanlar, iklimi, sıcağı, soğuğu, karı, yağmuru kaale alabilirler; havadan rahatsız olabilir, ona kızgınlık ve öfke gösterebilirler. İnsan, sanki dünyada mevcut her şey, ona zevk vermek veya aksine rahatsızlık ya da tatsızlık yaratmak için özellikle hazırlanmış gibi her şeyi böylesine kişisel bir biçimde ele alabilir."

"Bütün bunlar ve diğer birçok şey, sadece birer eş koşma biçimidir. Böyle kaale almalar, bütünüyle 'ihtiyaçlara' dayanmaktadır. İnsan, kendisinin ne kadar dikkate değer olduğunu başkalarının görmesine, onların kendisine, zekasından, güzelliğinden, kurnazlığından, akıllılığından, soğukkanlılığından, orijinal oluşundan ve diğer niteliklerinden ötürü duydukları saygıyı, itibarı ve hayranlığı sürekli olarak ifade etmelerine içinden 'ihtiyaç' duyar. İhtiyaçlar ise, pek sık olarak mütevazı görünümlü kişiler arasında olduğu gibi, insanların kendileri hakkındaki fantastik bir sanyaya dayanmaktadır. Örneğin muhtelif yazarlar, aktörler, müzisyenler, sanatkarlar ve politikacılar hemen hemen istisnasız olarak hasta insanlardır. Ve neden dolayı ıstırap çekmektedirler? Öncelikle kendileri hakkında besledikleri olağanüstü kanaatten, sonra ihtiyaçlardan ve sonra kaale almaktan, yani anlayış ve beğeni görmedikleri takdirde **cephe** almaya önceden hazırlıklı bulunmaktan."

"İnsandan büyük miktarda enerjinin eksilmesine neden olabilen başka bir kaale alma biçimi daha vardır. Bu kaale alma biçimi, insanda, **onun bir başkasını yeter derecede kaale almadığını**, o kimseyi yeterli şekilde kaale almadığından dolayı da kendisine karşı olduğunu düşünmeye başlamakla kendini gösterir. Ve belki de bu başkasını

yeter derecede önemsemediğini, ona yeterli dikkati göstermediğini, yeterli fırsatı vermediğini düşünmeye başlar. Bütün bunlar, basitçe zaaftır. **İnsanlar, birbirlerinden korkmaktadırlar.** Bu durum, çok ilerilere gidebilir. Ben, böyle pek çok duruma rastladım. Bu şekilde insan sonunda, olmayan dengesini yitirebilir ve tamamen anlamsız davranışlar sergilemeye başlayabilir. Kendisine kızar, bunun ahmaklık olduğunu düşünür ve durduramaz; halbuki böyle hallerde, bütün mesele, kesinlikle 'kaale almamaktır'."

"Aslında insanın bir şeyi, hiçbir şekilde yapmaması gerektiği zaman kendi kanısınca **yapması 'gerektiğini' düşünmesi** de aynıdır. Ancak belki de daha kötüdür. 'Gerekli olmak' ve 'gerekli olmamak' da güç bir sorundur; yani insan için ne zaman gerçekten 'gerekli' ve ne zaman 'gerekli değil' olduğunu anlamak zordur. Buna, ancak 'amaç' görüş noktasından yaklaşılabilir. **İnsan, bir 'amaç' sahibi olduğunda ancak amacına götürebilecek şeyi yapması 'gereklidir' ve amacına doğru götürmekten alıkoyacak herhangi bir şeyi yapmaması 'gereklidir'."**

Gerçek Samimiyet Bilinmemektedir

"Önce de ifade ettiğim gibi, insanlar sık bir şekilde eğer içlerindeki kaale alma ile mücadeleye başlarsa bunun kendilerini samimiyetsiz yapacağını düşünürler ve bundan da çok korkarlar, çünkü bu durumda bir şeyler kaybedeceklerini, kendilerinden bir parça kaybedeceklerini sanırlar. Bu halde, olumsuz duyguların dışarıya ifade edilmesi ile olan mücadele girişimlerinde olduğu gibi aynı şey yer alır. Yegane fark; birinci halde, insanın, duyguların dışarıya ifadesi ile mücadele etmesi, diğer halde

ise belki de aynı duyguların içerdeki bir görünümü ile savaşmasıdır."

"Pek tabii ki, bu samimiyeti yitirme korkusu, kendini aldatma ve insani zaafların temelini oluşturan yalan formüllerinden biridir. İnsan, içsel eş koşma ve kaale almayı önleyemez; nahoş duygularını ifade etmeyi de önleyemez, çünkü o zayıftır. Eş koşma, kaale alma, olumsuz duyguları ifade etme onun zaafını, güçsüzlüğünü, kendisini kontrol etmesindeki yetersizliğini ortaya koyan görünümlerdir. Fakat bu zaafı kendisine kabul ettirmeyi istemeyerek, buna 'samimiyet' ya da 'dürüstlük' adını verir ve aslında bununla mücadeleye muktedir olmadığı halde, kendi kendine, samimiyete karşı mücadele etmek istemediğini söyler."

"Samimiyet ve dürüstlük aslında tamamen farklı şeylerdir. Bu durumda, insanın samimiyet dediği, aslında basitçe, kendini zapt etmeye istekli olmamasıdır. Ve insan, içinin derinliklerinde bunun farkındadır. Ama samimiyeti kaybetmek istemediğini söylediğinde kendi kendine yalan söylemektedir."

Başkalarını Kaale Almak Nedir?

"Şimdiye kadar içsel kaale almadan söz ettim. Daha birçok örnek sergilemek mümkün olabilirdi, ama bunu siz kendiniz yapmalısınız, yani bu örnekleri, kendinize ve başkalarına ait gözlemlerinizde aramalısınız."

"İçsel kaale almanın zıddı ve kısmen onunla bir mücadele aracı olan, **dış kaale almadır**. Dış kaale alma, içsel kaale almaya göre insanlar ile tamamen farklı bir ilişki üzerine kurulmuştur. O, insanlara, onların anlayışlarına ve ihtiyaçlarına uymadır. Dış kaale alma ile insan, başkaları ve kendisi için hayatı kolaylaştıran bir davranışta

bulunmuş olur. Dış kaale alma için insanlar hakkında bilgiye, onların zevklerini, alışkanlıklarını, ön yargılarını anlamaya ihtiyaç vardır. Aynı zamanda, dış kaale alma, insanın kendisi üzerinde büyük bir hakimiyetinin ve büyük bir kontrolünün bulunmasına ihtiyaç gösterir. Pek sık olarak insan başka bir kimseye, onun hakkında gerçekten ne düşündüğünü, ne hissettiğini samimiyetle ifade etme ya da ortaya koyma arzusunu duyar. Ve eğer zayıf bir insansa, doğaldır ki, bu arzusuna imkan sağlayacak, sonra da kendini haklı bularak yalan söylemek istemediğini, oyun oynamak istemediğini, samimi olmayı arzulaadığını söyleyecektir. Sonra, bunun öteki insanın hatası olduğuna kendini ikna edecektir. Onu kaale almayı, hatta ona imkan tanımayı, mücadele etmemeyi vs. gerçekten istemiştir. Fakat **diğer kişi** onu kaale almayı hiç istememiş, bundan böyle de elden bir şey gelmemiştir. Pek sık olarak insanın hayır duası ile başlayıp bela okumakla bitirdiği olur. Kaale almamaya karar vermekle başlar ve sonradan kendisini kaale almamalarından ötürü diğer insanları suçlar. Bu, dış kaale almanın nasıl iç kaale alma haline geldiğini ortaya koyan bir örnektir. Fakat insan gerçekten kendi kendini hatırlarsa o diğer insanın da kendisi gibi makine olduğunu anlar. Ve sonra da **kendini onun durumuna sokacak**, onun yerine koyacak ve başkasının ne düşündüğünü, ne hissettiğini gerçekten anlamaya ve hissetmeye muktedir olacaktır. Eğer bunu yapabilirse, işi kolaylaşır. Fakat bir insana kendi ihtiyaçları ile yaklaşırsa bundan yani 'içsel kaale almaktan' başka hiçbir şey elde edilemez."

"Doğru olan dış kaale almanın çalışmada çok önemli bir yeri vardır. Hayatta dış kaale almanın gerekliliğini çok iyi anlayan insanların, çalışmadaki dış kaale almanın gerekliliğini anlamamaları sık sık olmaktadır; çalışma

içinde bulduklarından ötürü kaale almamaya hakları olduğuna hükmetmektedirler. Halbuki aslında, çalışmada, yani insanın başarılı bir kendini tanıma çalışması için, hayattakinden on kat daha fazla dış kaale almaya ihtiyaç vardır, çünkü ancak onun tarafından gerçekleştirilecek dış kaale alma, çalışmayı nasıl değerlendirdiğini ve çalışma hakkındaki anlayışını ortaya koyacaktır; ve çalışmadaki başarı, daima onu değerlendirmesi ve onun hakkındaki anlayışı ile orantılıdır. Çalışmanın *sade vatandaş* (obyvateľ) seviyesinden daha aşağı bir seviyeden, yani olağan olan hayattan daha aşağı bir seviyeden başlayıp ilerleyemeyeceğini aklınızdan çıkarmayın. "

D- YALANLAR ve TAMPONLAR (SAVUNMA MEKANİZMALARI)

Gerçeği Konuşmak Öğrenilmelidir

"Sonra, insan gerçeği konuşmayı öğrenmelidir. İnsanın, gerçeği konuşmayı öğrenmesinin kaçınılmaz olduğunu fark etmiyorsun. Bunu yapabilmek için istemek ve karar vermenin yeterli olduğunu sanıyorsun. Sana şunu söyleyebilirim ki, insanlar ender olarak maksatlı yalan söyler. Çoğu kez, gerçeği konuştuklarını sanırlar. Ancak gerek yalan söylemeyi istediklerinde gerekse gerçeği konuşmayı arzuladıklarında daima yalan söylerler. Bundan ötürü de ne kendilerini anlarlar ne de başkasını. Düşün: Eğer insanlar birbirlerini anlayabilselerdi, başkalarının görüş ve kanaatlerine karşı böylesine karşı koyuş, böylesine derin bir anlayışsızlık ve böylesine bir nefret var olur muydu? Ama yalan söylemeyi önleyemedikleri için birbirlerini

anlayamazlar. Gerçeği konuşmak, dünyada en zor şeydir; gerçeği konuşabilmek için insan, çok fazla ve uzun bir süre çalışmalıdır. Sadece istemek yeterli değildir. **Gerçeği konuşmak için gerçeğin ne olduğunu, yalanın ne olduğunu bilmek ve öncelikle kendindeki yalanı bilmek gerekir. Bunu ise hiç kimse bilmeyi istememektedir.”** (112)

“Daimi gerçek ve daimi yalan ancak **daimi olan bir insan için** mevcuttur. Eğer insanın kendisi sürekli bir biçimde değişirse, gerçek ve yalan da onun için sürekli olarak değişecektir. Ve eğer insanların hepsi, her belirli anda farklı hallerde bulunuyorlarsa, gerçek hakkındaki kavramları iyilik hakkındaki kavramları kadar çeşitlilik arz etmelidir. İnsan, dün yanlış olarak gördüğünü nasıl doğru olarak kabul etmeye başladığını hiçbir zaman fark etmez. O, kendi ben’inin diğer bir ben’e dönüşmesini fark etmediği gibi bu dönüşümün de farkına varmaz.”

“Alelade bir insanın hayatında, gerçek ve yalan herhangi bir ahlaki değer taşımaz, çünkü o hiçbir zaman bir tek gerçeğe bağlı kalmaz. Onun gerçeği değişir. Eğer belli bir süre için değişmiyorsa, bu basitçe ‘tamponlar’ sayesinde olmaktadır. Ve insan, **hiçbir zaman gerçeği söyleyemez. Bazen ‘o’ gerçeği ‘söylemekte’, bazen ise ‘o’ bir yalan ‘söylemektedir’.** Sonuç olarak onun gerçeğinin ve yalanının hiçbir değeri yoktur; bunlardan hiçbiri ona bağlı değildir; her ikisi de rastlantıya bağlıdır. Ve bu durum insanın kelimelerine, düşüncelerine, duygularına, gerçeğe ve yalana ait kavramlarına uygulanırsa yine aynı sonuçla karşılaşılır.”

“Gerçeğin ve yalanın hayattaki karşılıklı münasebetlerini anlamak için insan, kendi içindeki yalanı, kendi kendine sürekli olarak hiç durmadan söylediği yalanları anlamalıdır.”

Tampon (Tevil, Savunma Mekanizması) Nedir?

"Sizler, çoğu kez çok safdilane bir biçimde düşünüyorsunuz." dedi. "Yapmaya muktedir olduğunuzu halen düşünüyorsunuz. Bu kanaatten kurtulmak, insan için diğer her şeyden daha zordur. Organizmanızın tüm karmaşıklığını anlamıyorsunuz; her çabanızın, arzu edilen sonuçlara ek olarak, bunları elde etseniz bile binlerce beklenmeyen ve çoğu kez istenmeyen sonuçlar doğurduğunuz ve unuttuğunuz başlıca şeyin başlangıçta güzel, temiz ve yeni bir makine ile işe başlamamış olduğunuzun farkına varmıyorsunuz. Arkanızda, yıllardır yaşadığınız her tür zaafın içinde, kendi hatalarınıza göz yumarak bütün nahoş gerçeklerden kaçmaya çalışarak, kendi kendinize sürekli yalan söyleyerek, kendinizi haklı, başkalarını ise suçlu bularak vs. geçirdiğiniz yanlış ve ahmakça bir hayat bulunmaktadır. Bütün bunların makineyi etkilememiş olması imkansızdır. Makine kirlenmiş, yer yer paslanmış, bazı kısımlarında yapay ilaveler meydana gelmiştir ki, bunlar, makinenin yanlış biçimde çalışması dolayısıyla zorunlu olmuştur."

"Bu yapay ilaveler, şimdi sizin bütün iyi niyetinize çok fazla müdahale edeceklerdir."

"Bunlara 'tamponlar' denir."

"Tampon, özel açıklama gerektiren bir terimdir. Trenin vagonlarındaki tamponların ne olduğunu biliyorsunuz. Bunlar, vagonların birbirleriyle çarpışmaları halinde şoku hafifleten mekanizmalardır. Eğer tamponlar olmasaydı, bir vagonun diğeri ile çarpışmasından doğan şok, çok nahoş ve tehlikeli olurdu. Tamponlar, bu şokların şiddetlerini azaltır ve onları farkına varılamayacak ve algılanamayacak duruma getirir."

“İnsanda da tamamen aynı mekanizmalar mevcuttur. Bunlar, doğa tarafından değil, fakat istemeden olmakla beraber, insanın kendisi tarafından yaratılmışlardır. Bunların ortaya çıkışının nedeni, insanda birçok çelişkilerin bulunmasıdır; kanaatlerin, duyguların, sempatilerin, kelimelerin ve hareketlerin çelişkileri. Eğer insan, bütün hayatı boyunca içindeki bütün bu çelişkileri hissetseydi, şimdi olduğu gibi sükunet içinde yaşayamaz ve hareket edemezdi. Sürekli olarak anlaşmazlık ve huzursuzluk içinde bulunurdu. Kişiliğimize ait farklı ben'lerin birbirleriyle ne kadar çelişkili ve birbirlerine ne derece düşman olduklarını görmekte başarısızlığa uğramaktayız. Eğer insan, bütün bu çelişkileri hissedebilseydi, **aslında ne olduğunu** hissedecekti. Deli olduğunu hissedecekti. Deli olduğunu hissetmek bir insan için hoş bir şey değildir. Kaldı ki, böyle bir düşünce, insanı kendine olan güveninden mahrum eder, enerjisini zayıflatır, kendine olan saygısını yitirmesine neden olur. Şu ya da bu şekilde bu düşünceye hakim olmalı ya da onu uzaklaştırmalıdır. Çelişkileri ya yok etmeli ya da onları görmekten ve de hissetmekten kendini kurtarmalıdır. İnsan, çelişkileri yok edemez. Ama eğer kendi içinde ‘tamponlar’ oluşursa, onları hissetmekten kurtulacak, zıt görüşlerin, zıt duyguların, zıt kelimelerin çarpışmasından doğacak etkiyi hissetmeyecektir.”

Tamponları Dış Çevre Oluşturur

“ ‘Tamponlar’ yavaş ve adım adım oluşurlar. ‘Eğitim’ ile pek çok tampon oluşmuştur. Diğerleri, tüm çevre hayatının ipnotik etkisi altında oluşurlar. İnsan, ‘tamponlar’ vasıtasıyla yaşayan, konuşan, düşünen ve hisseden insanlarla çevrelenmiştir. Onları kanılarında, davranışlarında

ve kelimelerinde taklit etmekle insan, ister istemez kendisinde aynı 'tamponları' yaratır. 'Tamponlar' insanın hayatını daha kolay bir hale getirirler. Tamponsuz olarak yaşamak çok güçtür. Fakat tamponlar, insanı iç gelişme imkanından uzak tutarlar, çünkü bunlar şokları hafifletmek için meydana gelmişlerdir ve insanın içinde bulunduğu durumdan sıyrılmasını, uyanmasını ancak şoklar sağlayacaktır. 'Tamponlar' insanı uykuya sürükler, onda her şeyin iyi olacağına, çelişkilerin mevcut bulunmadığına, barış içerisinde uyuyabileceğine dair hoş ve sükunet dolu olan bir duygu yaratırlar. 'Tamponlar', onlar vasıtasıyla **insanın daima doğru tarafta bulunabileceği mekanizmalardır.** 'Tamponlar', insana, vicdanını hissetmemesinde yardımcı olurlar." (113)

Tamponlar Yalanları Doğurur

"Bu yalanlar 'tamponlar' tarafından yaratılmışlardır. Bilinçsizce başkalarına söylenen yalanların olduğu gibi insanın kendi içindeki yalanların da yok edilmesi için 'tamponların' yok edilmesi gerekmektedir. Fakat bu halde, 'tamponlar' olmaksızın da insan yaşayamaz. 'Tamponlar', otomatik olarak insanın hareketlerini, sözlerini, düşüncelerini ve duygularını yönetirler. Eğer 'tamponlar' yok edilirlerse bütün hükmedişler de ortadan kalkar. Sadece otomatik olsa bile insan yönetimsiz var olamaz. Ancak irade, yani **şuurlu kontrol sahibi** olan kimse 'tamponlar' olmadan yaşayabilir. Bundan böyle eğer insan, kendi içindeki 'tamponları' yok etmeye başlarsa aynı zamanda bir irade de geliştirmelidir. Ve irade kısa bir zaman süresi içerisinde hükmetmek üzere yaratılamayacağından, insan, 'tamponları' tahrip edilmiş olarak ve henüz yeter derecede güçlenmemiş bir irade ile kalır. Bu

devre müddetince biricik şansı, halen güçlenmiş olan bir irade tarafından yönetilmesidir.” (114)

İnsan Tamponları Yalnız Başına Yok Edemez

“İşte bu nedenle ‘tamponların’ tahrip edilmesini içeren okul çalışmasında, insan, kendi iradesi tamamen gelişmediği sürece başka bir insanın iradesine itaat etmeye hazır olmalıdır. Genellikle başka bir insanın iradesine boyun eğme diğer her şeyden önce incelenir. ‘İncelenir’ kelimesini kullanıyorum, çünkü insan böyle bir itaatin niçin gerekli olduğunu anlamalı ve itaat etmeyi öğrenmelidir. İtaat etmeyi öğrenmek hiç de kolay değildir. Kendisi üzerinde hakimiyet kurmak amacıyla kendi kendini inceleme çalışmasına başlayan insan, kendi aldığı kararlara inanmaya alışmıştır. Kendini değiştirme gerekliliğini görmüş olması bile kararlarının doğru olduğunu ona gösterir ve onlara olan inancını kuvvetlendirir. Fakat kendisi üzerinde çalışmaya başlayınca kendi kararlarını terk etmeli, ‘kendi kararlarını feda etmelidir’, çünkü aksi halde onun çalışmasını yöneten adamın iradesi onun davranışlarını kontrol edemeyecektir.”

“Dinsel yol izleyen okullarda, ‘itaat’, her şeyden önce gelir ki, bu, anlayış söz konusu olmaksızın tam ve tartışmasız bir **boyun eğmedir**. Dördüncü yol okulları, her şeyden önce anlayışı talep ederler. Çabaların sonuçları, daima anlayış ile orantılıdır.”

“Kararlarından vazgeçme, başkasının iradesine boyun eğme, eğer önceden, hayatı boyunca hakikatte herhangi bir şeyi ne feda ettiğini, ne de değiştirdiğini, bütün hayatının bazı dış iradelere sahne olduğunu ve kendisine ait bir kararın hiçbir zaman mevcut bulunmadığını algılamakta başarılı olmamışsa, insan için başa çıkılmaz güç-

lükler doğurur. Fakat insan bunun şuurunda değildir. Serbesti içinde seçme hakkına sahip olduğunu sanır. Hayatını kendisinin düzenlediği ve yönettiği hayalinden vazgeçmek onun için zordur. Fakat bu hayalden kurtulmadıkça da kendisi üzerinde çalışması mümkün değildir."

"**Mevcut olmadığının** farkına varması gerekmektedir; hiçbir şeyi yitiremeyeceğini, çünkü yitirecek hiçbir şeyi olmadığını fark etmelidir; 'hiçliğini' kelimenin tam anlamıyla idrak etmelidir."

"Sadece bu, **kendisinin hiçliği hakkındaki şuru**, başkasının iradesine boyun eğme korkusunu giderebilir. Ne kadar garip gözükmürse gözüksün bu **korku**, aslında insanın yolu üzerindeki en ciddi engellerden biridir. İnsan, prensiplerine, görüşlerine ve fikirlerine zıt olan şeylerin kendisine yaptırılmasından korkar. Dahası, bu korku onda, aslında hiçbir zaman sahip olmadığı ve olamadığı prensiplerin, görüşlerin ve kanaatlerin gerçekten kendisinde mevcut bulunduğu hayalini doğurur. Hayatında ahlak hakkında hiç düşünmemiş bir insan, birdenbire, kendisine ahlak dışı şeyler yaptırılacağından korkmaya başlar. Sağlığını hiç düşünmemiş ve onu bozmak için mümkün olan her şeyi yapmış bir insan, ona zarar verecek bir şeyin kendisine yaptırılacağından korkmaya başlar. Herkese, her yerde, bütün hayatı boyunca hayasızca yalan söylemiş bir kişi ise birdenbire yalan söylemesinin istenilmesinden korkmaya vs. başlar. Her şeyden çok, içki içirilmekten korkan bir ayyaş tanıyorum."

"Başka birinin iradesine boyun eğme korkusu, pek sık olarak her şeyden fazla kendini gösterir. İnsan, şuurlu olarak kabullendiği bir boyun eğmenin kendi iradesini kazanmak için tek yol olduğunu fark etmemektedir."

“İrade konusu, bir insanın kendi iradesi, başka bir insanın iradesi, ilk bakışta görüldüğünden çok daha karmaşıktır. **Yapmak için**, yani kendisine ve bütün davranışlarına hükmetmek için insanın yeterli iradesi yoktur, fakat başka bir insana itaat etmek için yeterli iradesi vardır. Ve ancak bu şekilde **kaza kanunundan kaçabilir**. Başka bir yol yoktur.”

E- TAHAYYÜL ve GÜNDÜZ DÜŞÜ (HÜLYA KURMAK)

“Tahayyül, merkezlerin yanlış çalışmalarının başlıca kaynaklarından biridir. Her merkezin kendi tahayyül ve gündüz düşü vardır, fakat kural olarak gerek hareket merkezi, gerekse duygu merkezi, kendi tasarruflarında bulunan yeri, bu amaçla (tahayyül, gündüz düşü) hemen dolduran düşünme merkezinden faydalanırlar. Çünkü gündüz düşü görme, düşünme merkezinin eğilimlerine uyar. Gündüz düşü, ‘ **faydalı**’ zihinsel faaliyetin tam tersidir. Buradaki ‘ **faydalı**’ sözcüğü, **belli bir gayeye yönelik ve belli bir sonuç elde etmek üzere üstlenilmiş faaliyet anlamına gelmektedir**. Gündüz düşü, herhangi bir amaç gütmeyen, herhangi bir sonuca ulaşmak için çaba göstermez. Gündüz düşünün motifi, daima duygu ya da hareket merkezinde bulunur. Asıl süreç ise düşünme merkezi tarafından yönetilir. Gündüz düşü görme eğilimi, kısmen düşünme merkezinin tembelliğinden, yani **belli bir amaca yönelmiş çalışma ile ilgili çabalardan kaçınma ve belli bir yönde ilerleme gayretlerinden**, kısmen ise duygu ve hareket merkezlerinin, evvelce yaşanmış ya da tahayyül edilmiş, hem tatlı hem de tatsız deneyimleri kendi kendilerine tekrar etme, onları canlı tutma ve de yeni-

den yaratma eğiliminden ileri gelmektedir. Hoş olmayan, hastalıklı şeylerle ilgili gündüz düşü, insan makinesinin dengesiz durumuna ait bir özelliktir. Bir kimse hoş türdeki gündüz düşünü anlayabilir ve buna mantıklı mazeretler bulabilir. **Nahoş** özelliğe sahip **gündüz düşü** görme, tamamen anlamsızdır. Bununla beraber, birçok insan, yaşamlarının onda dokuzunu, kendilerinin ya da ailelerinin başına gelebilecek talihsizlikler, yakalanabilecekleri hastalıklar veya çekecekleri ıstıraplar ile ilgili sıkıntılı gündüz düşleri içerisinde geçirirler. Tahayyül ve gündüz düşü, düşünce merkezinin yanlış çalışmasına ait örneklerdir."

"**Tahayyül ve gündüz düşü faaliyetlerinin gözlenmesi, kendi kendini incelemenin çok önemli bir kısmını oluşturur.**"

F- ALIŞKANLIKLAR

"Kendi kendini gözlemlemenin diğer bir nesnesi de, genelde **alışkanlıklar** olmalıdır. Her yetişkin insan, tamamen alışkanlıklardan oluşmuştur; ama pek sık olarak o, bu durumdan habersizdir; hatta alışkanlıkları olduğunu kabul etmez. Tabii, böyle bir şey mümkün değildir. Her üç merkez de alışkanlıklarla doludur ve insan bütün alışkanlıklarını öğreninceye kadar kendi kendini tanıyamaz. Alışkanlıkların gözlenmesi ve incelenmesi özellikle güçtür, çünkü onları görmek ve kaydetmek için insanın onlardan uzaklaşması, kurtulması gerekmektedir, bir an için olsa bile... İnsan, belli bir alışkanlık tarafından yönetildiği müddetçe, onu gözlemlemez, fakat ilk adımda güçsüz olmakla beraber, onunla savaşmak üzere onu hisseder ve farkına varır. Bu nedenle, alışkanlıkları gözlemlemek

ve incelemek için, insanın onlara karşı savaşmaya çalışması gerekir. Böyle yaparsa pratik bir kendi kendini gözleme yöntemi ortaya çıkar. İnsanın kendisindeki herhangi bir şeyi değiştiremeyeceği, sadece gözlemleyebileceği ve kaydedebileceği önceden söylenmişti. Bu doğrudur. Fakat insanın, kendi kendisiyle, yani alışkanlıklarıyla savaşmaya gayret etmezse hiçbir şeyi gözlemleyip kayıt edemeyeceği de doğrudur. Bu mücadele, direkt sonuçlar vermez yani herhangi bir değişmeye götürmez; özellikle herhangi bir daimi ve sürekli değişikliğe götürmez. Ama nelerin mevcut olduğunu ortaya koyar. Savaşım vermeden, insan nelerden ibaret olduğunu göremez. Ufak alışkanlıklarla yapılan savaşım çok güç ve sıkıcıdır ama onsuz da kendi kendini gözleme imkansızdır.”

“Hareket merkezinin basit faaliyetlerini incelemedeki ilk çabada bile, insan alışkanlıklarla karşılaşır. Örneğin, insan, kendi hareketlerini incelemek, nasıl yürüdüğünü gözlemek isteyebilir. Fakat o, olağan şekilde yürümekte devam ettiği müddetçe bunu çok kısa bir süreden fazla yapmada başarılı olamayacaktır. Ama olağan yürüyüşünün birtakım alışkanlıklardan ibaret olduğunu, örneğin belli uzunlukta adımlar atmaktan, belli hızla yürümekten ibaret olduğunu anlarsa ve bunları yok etmeye yani daha hızlı ya da daha yavaş yürümeye, daha büyük ya da daha küçük adımlar atmaya çalışırsa, kendi kendini gözlemleyebilecek ve yürürken kendisini inceleyebilecektir. Eğer bir insan, yazı yazarken kendi kendini gözlemek istiyorsa, kalemi nasıl tuttuğunu kaydetmeli ve onu olağandan farklı bir biçimde tutmaya çalışmalıdır; ancak bu halde gözleme mümkün olacaktır. Kendi kendini gözlemleyebilmek için, insan, kendi alıştığı biçimde yürümeye gayret etmeli, alışmadığı pozisyonda oturmalı, oturmaya

alıştığı zaman da ayakta durmalı, ayakta durmaya alıştığı zamanda oturmalı ve sağ eliyle yapmaya alıştığı hareketleri sol eliyle yapmalıdır. Bütün bunlar, kendi kendisini gözlemlemesini ve hareket merkezinin alışkanlıklarını, çağrışımlarını incelemesini sağlayacaktır."

Konuşma Alışkanlığı

Fakat daha sonraki çalışma bize psikolojik yolun metotlarını gösterdi. Kısa sürede görüldüğü gibi, birçok insan için asıl zorluk, konuşma alışkanlığı idi. Hiç kimse bu alışkanlığı kendisinde görmüyordu. Hiç kimse onunla mücadele edemiyordu, çünkü bu alışkanlık, insanın kendisinde olumlu olarak kaale aldığı bazı özelliklerle bağlantılıydı. Ya samimi olmak istiyordu, ya bir başka insanın ne düşündüğünü bilmek istiyordu, ya da yardım etmek için o kişiyle veya başkalarıyla konuşuyordu vs.,vs.

Kısa sürede; konuşma alışkanlığı ile, genelde gerektiğinden fazla konuşma ile mücadelenin, insanın kendi üzerindeki çalışmasının ağırlık merkezi olabileceğini gördüm. Çünkü bu alışkanlık her şeye el atmış, her şeye nüfuz etmiş ve birçok insanın en az farkına vardığı şeydi. Bir insan ne yapmaya başlarsa başlasın, bu alışkanlığın (Başka bir kelime olmadığı için sadece alışkanlık diyorum; alışkanlık yerine "günah" veya "talihsizlik" demek daha doğru olurdu.) nasıl her şeyi tasarrufu altına aldığını gözlemek çok tuhaftı.

G- OLUMSUZ DUYGULAR

"Duygular alanında, olumsuz duyguları hemen ifade etme alışkanlığı ile savaşılmaya çalışmak çok yararlıdır.

Pek çok kimse, kötü hava hakkındaki duygularını ifade etmekten kaçınmayı çok zor bulur. Bir şeyin ya da bir kimsenin, düzen veya adalet olarak benimsediklerini bozduğunu hissettiklerinde, olumsuz duygularını ifade etmeleri insanlar için daha da zordur.”

“Olumsuz duyguları ifade etmemeye karşı yapılan mücadele, kendi kendini gözlemleme için çok iyi bir yöntem olması yanında, aynı zamanda diğer bir özelliğe de sahiptir. Bu mücadele insanın, diğer istenmeyen alışkanlıkları yaratmadan, kendisini ya da alışkanlıklarını değiştirebileceği az sayıdaki yollardan birisidir. Bu nedenle, kendi kendini gözlemleme ve kendi kendini inceleme, başlangıçtan itibaren olumsuz duyguları ifade etmeye karşı verilen mücadeleyle birleşmelidir.” (115)

H- BAŞLICA KUSUR

G., özelliklerin tanımlanmasında çok yetenekli idi. Bu vesileyle herkesin başlıca özelliğinin tanımlanamayacağını anlamıştım. Bazı kimselerde bu özellik farklı şekilsel görünüşlerin altında öylesine gizlenmekteydi ki, onu bulmak hemen hemen imkansızlaşıyordu. Ve bu takdirde insan, kendisini, başlıca özelliği olarak kabul edebilirdi, tıpkı kendi başlıca kusurumu “Ouspensky” veya G’nin daima dediği gibi “Piotr Demianovich” olarak göz önüne almam gibi. Burada hata olamaz, çünkü her bir şahsın “Piotr Demianovich”i, “başlıca özelliğın etrafında” olur.

Ne zaman birisi, G. tarafından ortaya konan başlıca özelliğinin tanımını kabul etmese, G. daima, bir kimsenin kendisiyle aynı fikirde olmadığı durumların, kendisinin haklı olduğunu gösterdiğini söylerdi.

"Sizinle sadece gerçekten **başlıca özelliğim** olarak söylediğiniz şey konusunda hemfikir değilim." dedi içimizden biri. "Benim kendimde bildiğim başlıca özellik bundan daha kötüdür. Ancak başkaları beni sizin tanımladığınız şekilde görebilirler, buna itiraz etmiyorum."

G. ona, "Kendinle ilgili hiçbir şey bilmiyorsun." dedi; "Şayet bilseydin, bu başlıca özelliğin olmazdı. İnsanlar seni kesinlikle benim söylediğim şekilde görüyorlar. Ama sen, onların seni nasıl gördüklerini anlamıyorsun. Eğer başlıca özelliğin olarak söylediğim şeyi kabul edersen, insanların seni nasıl gördüklerini anlayacaksın. Ve eğer bu özellikle mücadele etme yolunu bulup onu ortadan kaldırırsan, yani onun **irade dışı tezahürlerini** yok edersen, (G., bu kelimeleri üzerine basarak söyledi.) insanlar üzerinde şimdiki gibi değil, fakat istediğin izlenimi meydana getirirsin."

Bunu takiben bir insanın, bir başkası üzerinde meydana getirdiği izlenimler ve arzu edilen ya da arzu edilmeyen bir izlenimin nasıl yaratılabileceği konusunda uzun konuşmalar yer aldı.

"Bir insanın çevresindeki kimseler, onun başlıca özelliğini, saklı bile olsa görürler. Hiç şüphesiz, bunu her zaman tarif edemezler. Fakat tanımları sık sık çok yerinde ve gerçeğe çok yakındır. Lakapları ele alalım. Lakaplar, kimi zaman başlıca özellikleri gayet iyi ifade ederler."

İzlenimler hakkındaki konuşma bizi bir kez daha "iç" ve "dış kaale almaya" götürdü.

"Bir insan başlıca özelliği üzerinde yerleşmiş haldeyken, uygun şekilde dış kaale alma mümkün olamaz." dedi. G. "Örneğin", (Gruptaki birinin adını verdi.) "onun özelliği, **asla evde olmamasıdır**. Bu durumda o, herhangi bir şeyi veya herhangi bir kimseyi nasıl kaale alabilir?"

G. tarafından ortaya konan özelliğin artistik bir şekilde

noktalanmasına şaşırılmışım. Bu, sadece psikoloji değil, aynı zamanda sanattı.

“Psikoloji sanat olmalıdır.” diye cevap verdi G., “Psikoloji asla sadece bir bilim olamaz.”

Aramızdan birinin kendi özelliğiyle ilgili sorusu üzerine G., onun başlıca özelliğinin, hiç **mevcut olmayışı** olduğunu söyledi.

“**Seni görmediğimi** anlamalısın.” dedi G. “Bu, her zaman böyle olduğun anlamına gelmez. Ama şimdiki gibi olduğun zamanlar, sen hiç mevcut değilsin.”

Bir başkasına, başlıca özelliğinin daima herkesle her şey hakkında münakaşa etmek gibi bir yeteneği olduğunu söyledi.

Adam kızgınlıkla, “**Ama ben asla münakaşa etmem.**” diye cevap verdi hemen. (116)

Herkes kendini tutamayıp güldü.

G., aramızdan bir diğerrinin başlıca özelliğini **vicdanının olmayışı** şeklinde ifade etti. Bu kişi, G.’nin daha önce üzerinde, kişiliği öz’den ayırma deneyi yaptığı, ahududu reçeli isteyen orta yaşlı adamdı.

Ertesi gün bu adam gelip, kütüphaneye gittiğini ve **vicdan** kelimesinin anlamı için dört ayrı dilde ansiklopedik sözlüklere baktığını söylemişti.

G., sadece elini sallamakla yetindi.

G., üzerinde deney yaptığı diğerr kişinin **utanması olmadığını** söyledi ve adam derhal kendi aleyhine oldukça komik bir nükte yaptı.

BEŞİNCİ BÖLÜM

EKOL ÇALIŞMALARI

A- TESİRLER

Konuşmamız benim soruyla başlamıştı: "Savaş durdurulabilir mi?" ve G. şöyle cevaplamıştı: "Evet, durdurulabilir." ama önceki konuşmalarımızı göz önüne getirmekle emindim ki, "Hayır." diye cevaplayacaktı.

"Fakat, bütün mesele, 'nasıl'da toplanıyor." dedi. "Bunu anlamak için çok bilgi sahibi olmak gerekir. Savaş nedir? Savaş, gezegenlere ait tesirlerin sonucudur. Uzayda iki veya üç gezegenin birbirlerine çok yaklaşımları ile gerilim meydana gelir. Dar bir geçitte çok yakınından birisi geçtiğinde, nasıl tümüyle gerilime girdiğini hiç gözlemledin mi? Aynı gerilim, gezegenler arasında da olur. Bu gerilim, gezegenlerde belki bir ya da iki saniye sürer. Fakat burada, dünyada, insanlar birbirlerini öldürmeye başlarlar ve belki de birkaç yıl süreyle birbirlerini öldürmeye devam ederler. Bu zaman içerisinde, onlara, birbirlerinden nefret ediyorlarmış, belki de birbirlerini yüce bir amaç için katletmeleri gerekiyormuş veya bir kimseyi ya da bir şeyi savunmaları zorunluymuş ve bunu yapmak soylu bir hareketmiş gibi gelir. Oyunda ne derece önemsiz aletler olduklarını algılamaktan acizdirler. Bir önem taşıdıklarını, istedikleri şekilde hareket edebileceklerini, şunu veya bunu yapmaya karar verebileceklerini sanırlar.

Fakat aslında, bütün davranışları, bütün hareketleri, gezegenlere ait tesirlerin yarattığı sonuçlardır. Ve kendileri gerçekte hiçbir önem taşımazlar. Bu olaylarda Ay'ın da büyük rolü vardır. Ama Ay'dan ayrıca söz edeceğiz. Ancak şu anlaşılmalıdır ki, ne imparator Wilhelm, ne generaller, ne bakanlar ve ne de hükümetler bir önem (anlam) taşırlar veya bir şey yapabilirler. Meydana gelen büyük çaptaki her olay dışarıdan yönetilir; ya tesirlerin rastlantı eseri olan bileşimleri veya genel kozmik kanunlar tarafından yönetilir." (117)

Bütün işittiklerim bundan ibaretti. Ancak çok sonra, bana neyi anlatmak istediğini anladım; **tesadüfi tesirlerin nasıl başka yöne çevrilebileceğini veya nispeten zararsız bir hale getirilebileceğini anlatmak istiyordu.** "Kurbanların" ezoterik anlamıyla ilgili fikri gerçekten ilginçti. (118) Bununla beraber, şimdilik bu fikrin sadece tarihi ve psikolojik bir değeri vardı. Gerçekten önemli olan, sık olarak tekrarladığı, hemen farkına varmadığım ve sonra, ancak konuşmayı kafamda canlandırmaya çalışırken hatırladığım, **gezegenler** ve insan için **zamanın farklılığı** hakkındaki sözleri idi.

Ve hatırladığım zaman bile, uzun bir süre, bu fikrin tüm anlamını kavrayamadım. Daha sonra çok şey bu fikre dayandı.

Bu sıralarda, güneş, gezegenler ve ay ile ilgili bir konuşma beni çok etkiledi. Bu konuşmanın nasıl başladığını hatırlamıyorum. Fakat G.'nin küçük bir şema çizerek "farklı alemlerde kuvvetlerin karşılıklı ilişkisi" adını verdiği bir konuyu açıklamaya çalıştığını hatırlıyorum. Bu, önceki konuşma ile, yani **insanlık üzerinde işleyen tesirler** ile ilgili idi. Fikir kabaca şuydu: İnsanlık, daha doğrusu yeryüzündeki organik hayat, çeşitli kaynaklardan ve farklı alemlerden gelen tesirlere aynı zamanda maruz kalıyor-

du. Gezegenlerden gelen tesirler, Ay'dan gelen tesirler, Güneş'ten gelen tesirler ve yıldızlardan gelen tesirler. Bütün bu tesirler, aynı zamanda işliyorlar, bir **an için** bir tesir hakim oluyor, başka bir anda ise diğer bir tesir hakim oluyordu. Ve **insan için tesirleri seçme imkanı, diğer bir ifade ile, bir tesirden başka bir tesire geçme imkanı mevcuttu.**

"Nasıl olduğunu açıklamak çok uzun bir konuşmayı gerektirir." dedi G. "Bu sebeple bunu başka bir zaman konuşacağız. Şu anda bir şeyi anlamamı istiyorum: **Bir diğerinin etkisi altına girmeden bir tesirden kurtulmak mümkün değildir.** Bütün mesele, insanın kendi üzerinde yaptığı bütün çalışma, kendisini maruz bırakmak istediği tesiri seçmekten ve daha doğrusu, bu tesirin etkisi altına girmekten ibarettir. Bundan dolayı, hangi tesirin daha yararlı olduğunu önceden bilmek gerekir." (119)

İki Tür Tesir Vardır:

Hayat İçi ve Hayat Dışı Kökenli Tesirler

"İnsan, hayat içerisinde, **kaza kanununun** ve yine kaza tarafından yönetilen iki tür tesirin hükmü altında yaşamaktadır."

"Birinci tür, hayatın kendi içinde ya da bizzat hayat tarafından yaratılmış tesirlerdir. Irk, ulus, ülke, iklim, aile, eğitim, toplum, meslek, davranış ve adetler, zenginlik, yoksulluk, revaçta olan fikirler vs.nin doğurduğu tesirler. İkinci tür tesirler, **bu hayatın dışında** yaratılmışlardır; iç dairenin tesirleri veya ezoterik tesirlerdir ki, bunlar da yeryüzünde yaratılmış olmakla beraber farklı kanunların etkisi altında meydana getirilmişlerdir. Bu tesirler, özellikle köken itibarıyla **şuurlu** olmakla diğerlerinden farklıdır. Bu, onların şuurlu insanlar tarafından belirli bir ama-

ca yönelik olarak şuurlu bir biçimde yaratıldıkları anlamına gelir. Bu tür tesirler, genellikle dini sistem ve öğretiler, felsefi doktrinler, sanat eserleri vs. halinde düzenlenmişlerdir." (120)

"Bu tesirler, belli bir amaçla hayata sokulmuşlar ve birinci tür tesirlerle karışmışlardır. Bu tesirlerin sadece kökenleri itibarıyla şuurlu olduklarını hatırd tutmalıyız. Hayatın genel girdabı içerisine dahil olmakla, genel kaza kanununun etkisi altına girmiş ve mekanik olarak hareket etmeye başlamış olurlar; yani belli bir kimseye tesir ederler veya etmezler, ona ulaşırlar veya ulaşmazlar. İkinci tür tesirler, nakil ve yorum dolayısıyla değişim ve bozulmaya uğrayarak birinci tür tesirler haline dönüşürler; yani daha doğrusu birinci tür tesirlerle karışmış hale gelirler." (121)

Hayat Dışı Tesirler, Hayat İçi Tesirlerden "Anlayış" Sayesinde Ayırt Edilir

"Bunun hakkında düşünürsek hayat içerisinde meydana gelen tesirleri, kaynağı hayat dışında bulunan tesirlerden ayırt etmenin bizim için güç olmadığını görürüz. Bunları sıralamak, birinin ya da diğersinin listesini oluşturmak mümkün değildir. **Anlamak** gerekmektedir; ve bütün mesele, bu anlayışa dayanmaktadır. Yolun başlangıcından söz ettik. **Yola giriş**, kesinlikle, bu anlayışa veya söz konusu **iki tür tesiri birbirinden ayırt etme yeteneğine bağlıdır**. Doğaldır ki, bu iki tür tesirin dağılımı eşit biçimde değildir. Bir kimse, kaynağı hayat dışında bulunan tesirlerden fazla miktarda, bir diğeri az miktarda alır; bir üçüncüsü ise bunlardan hemen hemen yalıtılmış durumdadır. Bu konuda hiçbir şey yapılamaz. Bu, artık kader olmuştur. Genel olarak ifade edersek, normal koşul-

lar altında normal hayatı ve normal bir insanı ele alırsak, koşullar, herkes için aşağı yukarı aynıdır. Güçlük, iki tesiri birbirinden ayırmadadır. Bir kişi, bunları alırken ayırmazsa, yani aradaki farkı görmez ve hissetmezse, o kişi üzerindeki etkileri de ayrılmamış olur. Böylece bu tesirler, aynı şekilde, aynı seviyede hareket ederler ve aynı sonuçları doğururlar. Fakat insan bu tesirleri alırken bunları birbirinden ayırt etmeye başlarsa ve hayatın kendi içinde yaratılmamış olanları bir tarafa koyarsa, ayırt etme, yavaşça kolaylaşır ve belli bir süre sonra, artık onları hayata ait alelade tesirlerle karıştırmaz.” (122)

“Kaynağı hayat dışında bulunan tesirlerin sonuçları, onun içinde bir araya gelirler; o onları birlikte **hatırlar**, birlikte **hisseder**. Bu tesirler, onun içinde bir bütün oluşturmaya başlarlar. O, kendi kendine, bunun ne olduğunun, nasıl ve niçin olduğunun cevabını veremez; veya verirse bunu yanlış olarak yapar. Sorun bu değil, fakat söz konusu tesirlerin sonuçlarının, onun içinde bir araya gelerek belli bir süre sonra onda bir tür manyetik merkez oluşturmalarıdır. Bu manyetik merkez, benzer tesirleri kendine çeker ve böylece de büyür. Manyetik merkez, yeter derecede beslenirse, hayat içinde yaratılan tesirlerin sonucu olan insan kişiliğinin öteki yönlerinin güçlü bir direnci mevcut değilse, manyetik merkez, insanı yön değiştirmeye ve hatta belli bir yönde ilerlemeye zorlayarak onun yönlenmesini etkilemeye başlar. Manyetik merkez, yeterli güç ve gelişime ulaştığında, insan artık yol fikrini kavrar ve yolu aramaya başlar. Yolun araştırılması, birçok yıl sürebilir ve hiçbir sonuç elde edilmeyebilir. Bu, koşullara, içinde bulunulan durumlara, manyetik merkezin gücüne, bu araştırma ile ilgilenmeyen ve yolu bulma imkanı belirlediği zaman insanı bu imkandan uzaklaştırabilen iç eğilimlerin güç ve yönelimine bağlıdır.”

"Manyetik merkez, doğru biçimde çalışırsa ve eğer insan, gerçekten araştırır ya da aktif olarak araştırmadığı halde doğru bir biçimde hissederse; yolu bilen, doğrudan doğruya veya başka kişiler aracılığı ile manyetik merkezi yaratan fikirlerin çıktığı, kaza kanununun dışındaki bir merkezle bağlantısı bulunan **bir insana** rastlayabilir."

"Bu noktada, yine birçok imkan mevcuttur. Şimdilik insanın, gerçekten yolu bilen ve ona yardımcı olmaya hazır bir kişiye rastladığını hayal edelim. Bu kişinin o insan üzerinde etkisi, manyetik merkez aracılığı ile gerçekleşir. Ve sonra, **bu noktada** o insan kendini kaza kanunundan kurtarır. Anlaşılması gereken budur. Yolu bilen kişinin söz konusu insan üzerindeki tesiri, diğer iki tesire göre, önce **direkt**, sonra ise şuurlu olması dolayısıyla farklılık arz eden özel bir tür tesirdir. Manyetik merkezi yaratan ikinci tür tesirler, kökenleri itibarıyla şuurludurlar. Fakat sonradan hayatın genel girdabı içine atılmışlar, hayatın kendisi içinde yaratılan tesirlerle karışmışlardır; onlar da aynı şekilde, kaza kanununa tabidirler. Üçüncü tür tesirler, hiçbir zaman kaza kanununa tabi olamazlar; bu tesirlerin hem kendileri hem de aksiyonları kaza kanununun dışındadır. İkinci tür tesirler, kitaplar, felsefi sistemler ve dini törenler vasıtasıyla yayılırlar. Üçüncü tür tesirler, sadece, doğrudan doğruya bir insandan diğer bir insana sözlü olarak nakledilirler."

Takep eden toplantıların birinde, yol ve manyetik merkez hakkında söylediklerini G. bana tekrarladığında, fikirlerini aşağıdaki şekilde bir araya getirdim:

V... hayat.

H... insan bireyi.

A... hayat içinde, yani hayatın kendisi içinde meydana gelen tesirler. (birinci tür tesirler)

Kaza ve Kader

"Geleceği bilmek için önce, geçmişini olduğu gibi, hali bütün ayrıntıları ile bilmek gerekir. Dün nasıl ise bugün de öyledir. Ve eğer bugün, dün gibi ise yarın da bugün gibi olacaktır. Yarının farklı olmasını istiyorsanız bugünü farklı kılmalısınız. Eğer bugün, basitçe dünün bir sonucu ise yarın da tamamen aynı şekilde bugünün bir sonucu olacaktır. Ve eğer bir kimse, dün, bir önceki gün, bir hafta önce, bir yıl önce, on yıl önce neler olduğunu dikkatle incelerse yarın da ne olacağını ve ne olmayacağını yanılmadan söyleyebilir. Fakat şimdilik bu konuyu ciddi bir şekilde tartışmak için yeterli malzeme bizde yoktur. Karşılaştığımız veya karşılaşabileceğimiz her olay üç nedene bağımlı bulunabilir: **Rastlantı, kader ve kendi irademiz.** Şu halimizle, hemen hemen bütünüyle rastlantıya bağımlı bulunmaktayız. İrade sahibi olmadığımız gibi kelimenin gerçek anlamında bir kaderimiz de yoktur. Eğer irademiz olsaydı, sadece bu irade ile geleceği bilecektik, çünkü geleceğimizi kurabilecek ve bunu istediğimiz biçimde yapacaktık. Eğer kader sahibi olsaydık yine geleceği bilebilirdik, çünkü kader tiplere göredir. Tip bilinirse kaderi de bilinir, yani hem geçmişini hem de geleceği... Fakat rastlantılar önceden görülemez. Bir insan, bugün bir durumda yarın ise başka bir durumdadır; bugün ona bir şey, yarın başka bir şey olur."

"Fakat her birimize neler olacağını önceden görmeye muktedir değil misiniz? Yani kendi üzerimizde çalışmada, her birimizin nasıl bir sonuca ulaşacağımızı ve çalışmaya başlamanın bir sonuç sağlayıp sağlayamayacağını önceden söyleyemez misiniz?"

"Bunu söylemek mümkün değildir." dedi G. "Bir kişi ancak insanlara ait geleceği söyleyebilir. Deli makinele-

rin geleceğini söylemek imkansızdır. Yönleri her an değişir. Bu makinelerden biri, bir an için bir yönde ilerlerken onun nereye gidebileceğini hesap edebilirsiniz; fakat beş dakika sonra, o tamamen farklı bir yönde ilerleyecektir ve bütün hesaplarımızın yanlışlığı ortaya çıkacaktır. Bundan dolayı geleceği bilmekten söz etmeden önce kimin geleceğinin kastedildiğini bilmek gerekir. Eğer bir kimse, geleceğini bilmek isterse, önce kendini tanımalıdır. Sonra, geleceği bilmenin bir değer taşıyıp taşımadığını görecektir. Bazen, belki geleceği bilmemek daha iyidir.”

“Mantığa aykırı gözükür ama geleceğimizi bildiğimizi söylemek için her türlü hakka sahibiz. Gelecek tamamen geçmişin aynı olacaktır. Hiçbir şey kendiliğinden değişmez.”

“Ve pratikte geleceği incelemek için bir kimsenin, gerçekten geleceği bildiği ve bu bilgiye göre hareket ettiği anların farkına varması ve bunları hatırlaması gerekir. Sonra sonuçları itibarıyla yargıladığımızda gerçekten geleceği bildiğimizi ortaya koymamız mümkün olacaktır. Örneğin, bu durum, iş hayatında basit bir şekilde kendini gösterir. Her iyi ticaret adamı, geleceği bilir. Eğer bilmezse işleri iyi gitmez. Kendi üzerinde çalışmada insan, iyi bir iş adamı, iyi bir tüccar olmalıdır. Ve geleceği bilmek, ancak insan kendi kendinin efendisi olduğu zaman değer kazandırır.”

“Eğer öz, kaderin teorilerine tabi oluyorsa, bu, kazaya kıyasla kaderin insana daima uygun olduğu anlamına mı gelir?” diye sordu mevcut olanlardan birisi, ve devam etti: “Ve kader insanı bu çalışmaya götürebilir mi?” (123)

“Hayır, hiçbir anlama gelmez.” diye cevap verdi ona G. “Kader, sadece hesaba katılabilmesi, onu önceden bilmenin mümkün olması bakımından kazadan iyidir. Gelecekteki bir şeye hazırlanmak imkan dahilindedir, kaza ile

ilgili olarak insan hiçbir şey bilemez. (124) "Fakat kader de nahoş veya zor olabilir. Bununla beraber, bu durumda insanın kendisini kaderinden ayırması için araçlar mevcuttur. Buna doğru atılacak ilk adım, **genel kanunlardan** uzaklaşmayı içermektedir. Bireysel kaza olduğu gibi genel ya da kolektif kaza da vardır. Aynı şekilde, bireysel kader olduğu gibi genel veya kolektif kader de vardır. Kolektif kaza ve kolektif kader, **genel kanunlar** tarafından yönetilirler. Eğer insan, kendi ferdiyetini yaratmak isterse kendisini **genel kanunlardan** kurtarmalıdır." (125) "Genel kanunlar hiçbir şekilde, bütünüyle insan için zorunlu değildir. Eğer kendisini 'tamponlardan' ve 'tahayyülden' kurtarabilirse bunların birçoğundan da kurtulabilir. Bu, tamamen kişilikten kurtulma ile ilgilidir. Kişilik, tahayyül ve yalan tarafından beslenmektedir. Eğer insanın içinde yaşadığı yalan ve tahayyül azaltılırsa, çok kısa sürede kişilik zayıflar ve insan ya kaderin ya da diğer bir insanın iradesince yönetilen bir **çalışma çizgisinin** hükmü altına girer; bu durum, hem kazaya hem de gerektiğinde kadere karşı ayakta durabilecek bir irade kendisinde oluşuncaya kadar devam eder." (126)

Yapılan konuşmalar, birkaç aylık bir süreyi kapsamıştı. Konuşmaları doğru bir sıralamaya sokmanın mümkün olmaması mantığa uygundur, çünkü G. pek sık olmak üzere, bir akşamda yirmi farklı konuya değiniyordu. Çoğu şey tekrarlanıyor, çoğu şey de mevcut olanlar tarafından sorulan sorulara bağlı bulunuyordu. Birçok fikir birbiri ile öylesine yakından ilişkiliydi ki, bunlar ancak yapay olarak ayrılabilirdi.

"Daha önce, insanın hayatındaki **kader ve kazadan** söz etmiştim. Şimdi bu kelimelerin anlamlarını daha ayrıntılı olarak ele alacağız. Kader de mevcuttur, ama herkes için değil. Çoğu insan kaderlerinden ayrılmış, sadece kaza

kanununun etkisi altında yaşamaktadır. Kader, bir insanın tipine uyan gezegensel tesirlerin sonucudur. Tiplerden daha sonra söz edeceğiz. Şimdilik bir tek şeyi kavramalısınız. Bir kimse, tipine uyan kadere sahip olabilir, ama uygulamada buna hiçbir zaman sahip olmayabilir. Bu durum ortaya çıkabilir, çünkü kaderin, insanın sadece tek bir kısmı ile ilişkisi vardır ki, bu da onun **özüdür**.

B- ÇEMBERLER

“Ezoterizm meselesine gelmiş bulunuyoruz.”

“Daha önce işaret edildiği gibi, insanlık tarihi, yani dahil olduğumuz insanlık yaşamı, iki farklı kaynaktan ilerleyen kuvvetler tarafından yönetilir: Bunlardan birincisi, tek tek insanlar tarafından tamamen düşünmeksizin ve şuarsuz olarak alındığı gibi, insan kitleleri tarafından da öyle alınan ve mekanik olarak iş gören gezegensel etkilere dir. İkincisi ise, mevcudiyet ve anlamlarından, insanların çoğunluğu tarafından gezegensel tesirlere kıyasla daha fazla kuşku duyulan ve de insanlığın iç çemberlerinden kaynaklanan tesirlerdir.”

“Dahil olduğumuz insanlık, yani bilim ve medeniyet tarafından bilinen tarih ve tarih öncesi insanlık, gerçekte sadece, içinde birkaç başka çemberin bulunduğu **insanlığın dış çemberini** teşkil ederler.”

“Böylece, hem bilinen hem de bilinmeyen insanlığı, eş merkezli çemberler şeklinde hayal edebiliriz.”

“İç çembere ‘ezoterik çember’ denir; bu çember, insan için mümkün olan en yüksek gelişmeye ulaşmış insanlardan oluşur. Onların her biri en yüksek derecede bireyselliğe sahiptir, yani bölünmeyen bir ‘benlik’e, insan için mümkün bütün şuur hallerine, bu şuur halleri üzerinde tam bir kontrole, insan için mümkün bilginin tümüne,

serbest ve bağımsız iradeye sahiptirler. Onlar kendi anlayışlarının tersine faaliyet göstermezler veya faaliyetlerle ifade edilmeyen bir anlayışa sahiptirler. Aynı zamanda onlar arasında ahenksizlik ya da anlayış farkları olmaz. Bu yüzden onların faaliyeti tümüyle koordinelidir ve herhangi bir zorlama olmadan ortak bir hedefe götürür, çünkü bu faaliyet ortak ve birbirine özdeş bir anlayışa dayanır."

"Bir sonraki çembere 'mezoterik', yani orta çember denir. Bu çembere dahil olan insanlar, ezoterik çemberin üyelerinin sahip oldukları bütün niteliklere sahiptirler. Aralarındaki tek fark, bu çemberdekilerin bilgilerinin daha teorik karakterde olmasıdır. Bu, hiç şüphesiz kozmik karakterdeki bilgiyle ilgilidir. Onlar, henüz kendi faaliyetlerinde ifade bulmayan birçok şeyi bilirler ve anlarlar. Yaptıklarından daha fazlasını bilirler. Fakat anlayışları, ezoterik çemberdeki insanların anlayışlarıyla tamamen aynıdır ve dolayısıyla onlarınkiyle eşdeğerdir. Aralarında uyumsuzluk ve anlaşmazlık olamaz. Birinin bir şekilde anladığını hepsi aynı şekilde ve hepsinin bir şekilde anladığını biri aynı şekilde anlar. Ama daha önce söylendiği gibi bu anlayış, ezoterik çemberin anlayışına göre biraz daha teoriktir."

"Üçüncü çembere "egzoterik" yani dış çember denir, çünkü o, iç bölümünün dış çemberidir. Bu çembere ait olan insanlar, ezoterik ve mezoterik çember insanlarına ait olanların çoğuna sahiptirler. Ama onların kozmik bilgisi daha çok filozofik karakterdedir, yani mezoterik çemberin bilgisinden daha soyuttur. Bir **mezoterik** çember üyesi **hesap eder**, bir egzoterik çember üyesi ise **teemmül eder**. (kontamplasyon, derin düşünme) Bunların anlayışları faaliyetlerinde ifade edilmeyebilir. Ama aralarında anlayış bakımından farklar olamaz. Birinin anladığını diğerleri anlar."

“Ezoterizmin mevcudiyetini kabul eden literatürde, insanlık genel olarak sadece iki çembere bölünür ve ‘ezoterik’ olana zıt düşen ‘egzoterik çembere’ olağan hayat denir. Aslında ise, gördüğümüz gibi, ‘egzoterik çember’ bizlerden çok uzak ve yüksektir. Olağan insan için bu zaten ‘ezoterizmdir’.”

“ ‘Dış çember’, ait olduğumuz ve ondan başkasını bilmediğimiz mekanik insanlığın çemberidir. Bu çemberin birinci işareti, ona ait olan insanlar arasında **ortak bir anlayışın olmaması** ve olamamasıdır. **Herkes kendi bildiği gibi ve tamamen farklı şekilde anlar.** Bu çembere bazen ‘dillerin karışıklığı’ çemberi denir, yani herkesin ayrı ayrı kendi özel lisanını konuştuğu, kimsenin kimseyi anlamadığı ve anlaşılacak için rahatsızlık duyulmayan bir çember. Bu çember içinde, söz konusu varlığın dar sınırları dahilindeki pek önemi olmayan konular ve çok nadir anlar dışında, insanlar arasında karşılıklı anlaşma mümkün değildir. Eğer bu çembere ait olan insanlar, bu **genel anlayış eksikliğinin** şuuruna varırlarsa, anlamak ve anlaşılacak arzusunun kazanırlarsa, o zaman bu, onların iç çembere doğru şuursuz bir eğilime sahip olduklarını gösterir. Çünkü karşılıklı anlaşma sadece egzoterik çemberde başlar ve sadece orada mümkündür. Fakat anlayış eksikliği şuuru, genellikle insanlara tamamen farklı bir form içinde gelir.”

“Böylece insanların **anlama** imkanı, anlayışın başladığı egzoterik çembere nüfuz etme imkanına bağlıdır.”

“İnsanlığı eş merkezli dört çember şeklinde düşünecek olursak, üçüncü çemberin çevresinde, yani mekanik çember insanların nüfuz edebileceği egzoterik çemberin çevresinde dört kapı düşünebiliriz.”

“Dört yola karşılık gelen bu dört kapı daha önce tarif edilmişti.”

"Birinci yol fakirin yoludur; bir numaralı insanın, fizik beden insanının, akli ve kalbi olmayan içgüdü-hareket-duyumsal merkezli insanın yoludur."

"İkinci yol keşişin yoludur; dinsel yol, iki numaralı insanın yolu, yani duygusal insanın yolu, zihni ve bedeni pek kuvvetli olmayan insanın yoludur."

"Üçüncü yol yoginin yoludur. Bu, zihin yoludur, üç numaralı insanın yoludur. Üçüncü yolda kalp ve beden pek kuvvetli olmamalıdır, aksi takdirde engel teşkil edebilirler."

"Bu üç yoldan başka, bu yollarda gidemeyenlerin gidebildiği dördüncü bir yol daha mevcuttur."

"İlk üç yola nazaran temel fark, yani fakirin yolu, keşişin yolu ve yoginin yolu ile dördüncü yol arasındaki temel fark, bu yolların, tarihin uzun dönemleri boyunca hemen hemen değişmeden mevcut olmaları ve sabit formlara bağlanmalarıdır. Bu kurumların temeli dindir. Mevcut yogi okulları din okullarına göre dışsal olarak biraz farklılık gösterirler. Tarihin çeşitli dönemlerinde, çeşitli ülkelerde muhtelif fakir toplulukları ve örgütleri mevcut olmuştur ve hala mevcuttur. Bu üç tradisyonel yol, tarih dönemimizin sınırları içinde sabit yollardır."

"İki ya da üç bin yıl önce, artık mevcut olmayan başka yollar da vardı ve onlar, şimdi mevcut olan yollar kadar bölünmemişlerdi. Bu kadim okullar birbirlerine daha yakın bulunuyorlardı."

"Dördüncü yol, asla sabit bir yol olmaması bakımından eski ve yeni yollardan ayrılır. Kesin şekilleri ve kendisiyle bağlantılı kurumları yoktur. Kendine ait bazı özel yasaların yönetiminde gözüktür ve kaybolur."

"Dördüncü yol, kesin bir önemi olan belli bir çalışma yapılmadan olamaz. Bu çalışma taahhüt edilmelidir,

çünkü bu olmadan dördüncü yol mevcut olamaz. Bu çalışma bittiği zaman, yani daha önce tespit edilen amaca varıldığı zaman dördüncü yol kaybolur, yani verilen yerden ve şekilden sıyrılır ve belki başka bir yerde, başka bir şekil içinde ilerler. Dördüncü yol okulları, teklif edilen taahhütle bağlantılı olarak yapılan çalışma ihtiyaçlarını karşılamak için mevcuttur. Hiçbir zaman eğitim ve öğretim amacıyla kurulmuş okullar gibi mevcut değildir.”

“Dördüncü yolun herhangi bir çalışmasında mekanik yardıma ihtiyaç duyulamaz. Dördüncü yoldaki bütün çabalarda, sadece **şuurlu çalışma** yararlı olabilir. Mekanik insan şuurlu çalışmaya yol açamaz, şöyle ki, böyle bir çalışmaya başlayan kişinin ilk işi şuurlu yardımcılar yaratmaktır.”

“Dördüncü yol okullarındaki çalışma, pek çok şekil ve anlamlara sahip olabilir. Hayatın olağan koşulları içindeki insanın bir ‘yol’ bulmakta sahip olabileceği tek şans, bu tür bir çalışmanın başlangıcıyla karşılaşmakla elde edilebilir. Fakat böyle bir çalışmayla karşılaşma şansı kadar, bu şanstı yararlanma imkanı da birçok durumlara ve koşullara bağlıdır.”

“Bir insan yürütölmekte olan çalışmanın hedefini ne kadar çabuk kavarsa, çalışmaya o kadar çabuk yararlı olabilir ve ondan kendisi için daha çok şey elde edebilir.”

“Fakat çalışmanın temel hedefi ne olursa olsun, bu çalışma sürdüğü müddetçe okullar mevcut olmaya devam ederler. Çalışma bittiği zaman okullar kapanır. Çalışmaya başlamış olan insanlar sahneyi terk ederler. Bu okullardan ne öğrenmek mümkünse onu öğrenenler ve yola bağımsız olarak devam etme imkanına erişenler, o veya bu şekil içerisinde kendi şahsi çalışmalarına başlarlar.”

“Fakat bazen okul kapandığı halde, çalışmanın civarında olan, onun dış yüzünü gören ve bu dış yüze baka-

rak çalışmanın bütününü gören birkaç kişinin kaldığı olur."

"Kendilerinin ne durumda olduklarından hiç endişe etmeden veya vardıkları sonuçların ve anlayışların doğruluğundan şüphe etmeden çalışmayı sürdürmeye karar verirler. Bu çalışmayı devam ettirmek için yeni okullar kurarlar, kendilerinin öğrendiklerini başka insanlara öğretirler ve kendilerinin aldığı vaatlerin aynısını onlara da verirler. Açıktır ki, bütün bunlar sadece dışsal bir taklit olabilir. Fakat tarih içinde geriye baktığımız zaman, gerçeğin nerede bittiğini ve taklidin nerede başladığını ayırt etmek hemen hemen imkansızdır. Kesin konuşmak gerekirse, okült, masonik, simya gibi çeşitli okullar hakkında bildiğimiz hemen hemen her şey böyle bir taklide dayanır. Çalışmalarının sonuçlarını hariç tutarsak, gerçek okullar hakkında pratik olarak hiçbir şey bilmiyoruz. Tabii ki, gerçek çalışmaların sonuçlarını taklit ve sahtelerinden ayırt etmeye muktedirsek."

"Fakat böyle psödo(sözde)-ezoterik sistemler de çalışmada ve ezoterik çemberlerin faaliyetinde rol oynarlar. Yani onlar, tamamen materyalistçe bir yaşama gömülmüş insanlık ile belli sayıda insanın yetiştirilmesiyle ilgilenen okullar arasında aracı rolü oynarlar. Bunu, tatbik edilebilen **kozmik** karakterli çalışma amacından ziyade kendi varlıklarının sürmesi amacıyla yaparlar. İnsanlar gerçek ezoterizm fikrine, inisiyasyon fikrine çoğu kez sözde-ezoterik sistemler ve okullar aracılığı ile ulaşırlar. Eğer bu sözde-ezoterik okullar olmasaydı, insanlığın büyük çoğunluğu, hayattan çok daha üstün bir şeyin mevcut olduğunu ne duymak, ne de öğrenmek imkanına sahip olacaktı. Çünkü saf haldeki gerçek, onlar için ulaşılamaz karakterdedir. İnsan varlığının birçok özelliğinden dolayı, bilhassa çağımızdaki insanlara gerçek, sadece **yalan** şeklinde gele-

bilir ve sadece bu şekil içinde kabul edilebilir. Yalan şekli dışında gerçeği hazmedemezler. Kabalaştırılmamış gerçek, onlar için hazmolunamayan bir yiyecek olurdu.”

“Bunun yanı sıra, gerçeğin değiştirilmemiş bir şekil içindeki kııntısı bazen sözde-ezoterik hareketlerde, kilise dinlerinde, okült ve teozofik okullarda bulunabilir. Bu onların yazılarında, ritüellerinde, tradisyonlarında, hiyerarşi kavramlarında, dogmalarında ve kurallarında muhafaza edilebilir.”

“Ezoterik okullar, yani psödo(sözde)-ezoterik okul olmayanlar, belki Doğu’da bazı ülkelerde mevcuttur, fakat onları bulmak güçtür, çünkü orada olağan manastır ve tapınak kisvesi altında bulunurlar. Tibet manastırları genellikle eş merkezli dört çember veya yüksek duvarlarla bölünmüş eş merkezli dört avlu şeklinde inşa edilir. Hint tapınakları, genellikle Güney Hindistan’da olanlar, aynı plana göre inşa edilirler, ama bunlarıki çember değil birbirinin içinde kare şeklindedir. Dış avluya genellikle ibadet edenler ve nadiren başka din mensupları ve Avrupalılar girerler. İkinci avluya giriş, sadece belli kast’a dahil insanlar veya özel izne sahip insanlar içindir. Üçüncü avluya sadece tapınaktaki kimseler girebilir ve dördüncü avluya giriş, sadece Brahmanlar ve rahipler içindir. Bu tip organizasyonlar ufak tefek değişikliklerle her yerde mevcuttur ve başkaları tarafından tanınmadan ezoterik okulların mevcudiyetini sürdürürler. Bir düzine manastırdan biri okuldur. Fakat nasıl tanınacaktır? Eğer içine girerseniz, sadece birinci avlunun içine giriyorsunuz; ikinci avluya sadece öğrenciler giriyor. Ama siz bunu bilmiyorsunuz, size onların özel bir kast’a ait oldukları söyleniyor. Üçüncü ve dördüncü avluya gelince, onlar hakkında hiçbir şey bilemezsiniz. Esasen aynı düzeni bütün tapınaklarda görebilirsiniz ve size söylenene kadar

bir ezoterik tapınak veya manastırı olağan olandan ayırt edemezsiniz."

"Bize sözde-ezoterik sistemler aracılığı ile ulaşan inisiyasyon fikri, tamamen yanlış bir şekil içinde nakledilir. İnisiyasyonun dışsal ayinleriyle ilgili hikayeler, kadim sırlar konusunda sahip olduğumuz malumat kırıntılarından yaratılmışlardır. Sırlar, özel bir çeşit yolla, güç ve uzun süreli bir çalışmayla yan yana, insan ve alemin tüm tekamül yolunu benzetme şekilde tasvir eden özel bir çeşit tiyatro temsilleriyle ifade ediliyordu."

"Bir varlık seviyesinden bir diğerine geçiş, özel bir şekilde ifade edilen törenler vasıtasıyla, yani inisiyasyonla gösteriliyordu. **Fakat varlıktaki bir değişim, herhangi bir ayin aracılığı ile meydana getirilemez.** Ayinler sadece başarılı bir geçişi temsil ederler. Ve sadece sözde-ezoterik sistemlerde bu ayinlerden başka bir şey yoktur. Onlar ayinlere bağımsız bir anlam yüklemeye çalışırlar. Dinsel törenin belirli güçleri inisiyeye aktardığı düşünülür. Bu, gene taklit bir yolun psikolojisi ile alakalıdır. Hiçbir dışsal inisiyasyon yoktur ve olamaz. Gerçekte sadece kendi kendine inisiyasyon, kendi kendini temsil etmek vardır. Sistemler ve okullar, metotları ve yolları işaret edebilirler, ama hiçbir sistem ve okul, kişinin kendisinin yapması gereken çalışmayı yapamaz. İçsel büyüme, varlıktaki bir değişim, tamamen insanın kendi üzerinde yapması gereken çalışmaya bağlıdır."

C- OKULLAR (EKOLLER) ve GRUP ÇALIŞMALARI

Konuşmamızın nasıl başladığını hatırlamıyorum. Zannedersen, Hindistan'dan, ezoterizmden ve yogi okullarından bahsettik. G.'nin çok uzun seyahatler yaptığını, benim sadece işittiğim ve görmeyi çok arzuladığım yerle-

re gittiğini öğrendim. Sorduğum sorular, sadece onu etkilemekle kalmayıp cevaplarıyla benim istediğimden fazlasını verdi. Dikkatli ve kesin olan konuşma tarzını beğendim. Az sonra, M. bizden ayrıldı. G., Moskova'daki çalışmalarından söz etti. Onu tamamen anlamış değildim. Başlıca psikolojik özelliğe sahip çalışmasında, kimyanın büyük rol oynadığı sözlerinden anlaşılıyordu. Kendisini ilk kez dinlediğimden, söylediklerini oldukları gibi anlıyordum.

Dedim ki, "Söyledikleriniz, Güney Hindistan'daki bir okul hakkında işittiklerimi hatırlatıyor. Birçok yönleri itibarıyla az rastlanan bir Brahman, insan vücudunun kimyasını inceleyen bir okulda bir İngiliz gencine, bazı maddeleri vücuda vererek, bazılarını da vücuttan uzaklaştırarak insanın moral ve psikolojik özelliğini değiştirmenin mümkün olduğunu söylemişti. Bu, sizin söylediğinize çok benziyor."

"Olabilir." dedi G. "Fakat aynı zamanda tamamen farklı da olabilir. Aynı yöntemlerden faydalanırmış gibi gözüken fakat bunları tümüyle farklı bir şekilde anlayan okullar vardır. **Yöntemlerin, hatta fikirlerin aynı oluşu hiçbir şey ispatlamaz.**"

"Beni çok ilgilendiren başka bir sorum daha var." dedim. "Yogilerin, belli durumları elde etmek için kullandıkları maddeler mevcut. Bunlar bazı hallerde, narkotikler olabilir mi? Ben de bu yönde birçok deneyler yaptım ve büyü hakkında okuduğum her şey, bana açıkça ispatlamaktadır ki, bütün okullar, daima, bütün ülkelerde 'büyüyü' mümkün kılan bu durumların meydana gelmesinde narkotiklerden çok geniş bir biçimde faydalanmışlardır." "Evet." dedi G. "Çoğu defa, bu maddeler, sizin 'narkotikler' dediğiniz maddelerdir. Ama bunlar tamamen farklı yollarda kullanılabilirler. Narkotiklerden doğ-

ru bir biçimde faydalanan okullar vardır. Bu okullarda, insanlar kendi kendilerini incelemek için bunları kullanırlar; ileriye bakabilmek, kendi imkanlarını daha iyi bilebilmek, uzun çalışma sonucu, ilerde neler kazanılabileceğini 'önceden' görebilmek için... İnsan bunu görüp de kuramsal olarak öğrendiklerinin gerçekten var olduğuna emin olunca şuurlu olarak çalışmaya başlar, nereye gittiğini bilir. Bazen, insanın, şüphe ettiği kendisindeki imkanların varlığından emin olabilmesi için en basit yol budur. Bununla ilgili özel bir kimya vardır. Her bir fonksiyon için belirli maddeler vardır. Her fonksiyon, hem kuvvetlendirilebilir hem de zayıflatılabilir; ya da uyandırılabilir veya uykuya itilebilir. Fakat bunu yapabilmek için insan makinesi hakkında geniş bilgiye ve söz konusu özel kimyaya ihtiyaç vardır. Bu yöntemi kullanan bütün okullarda, deneyler, ancak gerçekten gerekli oldukları zaman ve bütün sonuçları görebilen, arzu edilmeyen muhtemel kötü sonuçlara karşı tedbirler alabilen tecrübeli ve ehil kişilerin yönetiminde yapılır. Birçokları afyon, haşhaş vs. den elde edildikleri halde, bu okullarda kullanılan maddeler, sizin deyiminizle, sadece 'narkotikler' değildir. Böyle deneylerin yapıldığı okulların yanında diğer okullar vardır ki, bu ve bunlara benzer maddeleri, deney ve inceleme için kullanmayıp kısa bir süre için de olsa, arzu ettikleri belirli sonuçlara ulaşmak için alırlar. Bu maddelerin ustaca kullanılması ile insan, belli bir süre için çok kurnaz veya çok kuvvetli duruma getirilebilir. Tabii ki, sonradan bu insan ölebilir veya delirebilir ama bunlar önemsenmez. Böyle okullar da vardır. Bundan böyle okullardan bahsederken çok ihtiyatlı olmalıyız. Pratik olarak aynı şeyleri yapabilirler ama sonuçlar tamamen farklıdır."

"Grubunuza katılmak için bazı şartlar var mıdır?" diye sordum. "Grubunuza giren bir kimse, gruba ve size

bağımlı olur mu? Başka bir ifade ile bu kişinin ayrılmakta ve çalışmayı bırakmakta serbest olup olmadığını veya bazı yükümlülüklerin altına girip girmeyeceğini öğrenmek istiyorum. Ve bu yükümlülükleri yerine getirmezse ona karşı nasıl davranırsınız?”

“Hiçbir şart söz konusu değildir.” diye cevap verdi G. “Ve olamaz da... Başlangıç noktamız, insanın kendisini bilmediği ve **muktedir olmadığıdır**. (Bu kelimeleri üzerlerine basarak söyledi.) Yani olmaya muktedir bulunduğu ve olabileceği gibi olmamasıdır. Bu nedenle, herhangi bir anlamaya ve yükümlülük altına giremez. Gelecek ile ilgili hiçbir karar alamaz. Bugün o, belli bir kişi ise yarın başka bir kişidir. Hiçbir şekilde bağlı değildir; isterse her an çalışmayı bırakıp gidebilir. Gerek bizim onunla, gerekse onun bizimle olan ilişkilerimizde hiçbir yükümlülük yoktur.”

“Eğer isterse çalışabilir. Uzun bir süre çalışması, kendisi üzerinde pek çok çalışması gerekecektir. Yeter derecede öğrendiğinde durum farklıdır. Kendisi, çalışmamızı sevip sevmediğine karar verecektir. İsterse bizimle çalışabilir, istemezse ayrılabilir. Bu ana kadar serbesttir. Bundan sonra kalırsa karar verebilecek veya gelecek için hazırlıklar yapabilecektir.”

“Örneğin bir noktayı ele alalım. Tabii başlangıçta değil fakat sonradan öyle bir durum ortaya çıkabilir ki, **bir süre için de olsa, insanın öğrendiği bir şeyi sır olarak saklaması gereklidir**. Fakat kendini bilmeyen bir insan, bir sırrı saklayacağına söz verebilir mi? Pek tabii ki söz verebilir. Ama bu sözünü tutabilir mi? Çünkü o bir değildir; **onun içerisinde birçok farklı insan vardır. İçindeki biri** söz verir ve sır saklamayı istediğine inanır. Fakat içindeki bir **başkası** sırrı karısına veya bir arkadaşına söyleyecek veya kurnaz bir adam kendisini öylesine sorguya çekecektir ki,

kendisi bile her şeyi ortaya döktüğünün farkına varmayacaktır. Son olarak da bu kişi ipnotize edilebilir, beklenmedik bir biçimde korkutulabilir; bu hallerde de ne isterseniz yapacaktır. Bu adam ne çeşit bir yükümlülük altına girebilir? Bir sırrı saklayabilmesi için insanın kendisini bilmesi ve muktedir olması gereklidir. Ve o insan, bütün insanlar gibi bundan çok uzaktır."

"Bazen, deneme olmak üzere, insanları geçici şartlar içerisine sokarız. Genellikle, kısa zamanda dayanamayıp çözümler fakat biz güvenmediğimiz bir kişiye ciddi bir sırrımızı vermediğimizden büyük önem taşımaz. Yani bu durum, böyle bir kişi ile olan irtibatımızın tabiatıyla kesilmesine sebep olmakla beraber bizim için hiçbir önem taşımaz. Ve bu kimse, eğer bizden öğreneceği bir şey varsa, bu öğrenme şansını kaybeder. Aynı zamanda, bu durum, bütün arkadaşlarını da, onlar bunu beklemedikleri halde, etkiler."

Onunla tanışmamızın ilk haftası içerisinde yaptığımız konuşmaların birinde G.'ye tekrar Doğu'ya gitme niyetinden söz ettiğimi hatırlıyorum.

"Bu konu üzerinde düşünmeye değer mi? Ve orada aradığımı bulabilir miyim?" diye G.'ye sormuştum.

"Dinlenmek ve tatil yapmak için gitmek iyidir ama senin istediğin şey için gitmeye değmez. İstedğini burada bulabilirsin." diye cevap vermişti. Kendisiyle çalışmaktan bahsettiğini anlamıştım.

"Fakat kendi mahallerinde bulunan yani bütün gelenekleri içerisinde yaşayan okullar, bazı yararlar sağlamazlar mı?" demiştim.

G., bu soruyu cevaplandırırken ileri zamanlara kadar anlayamadığım birkaç şey söylemişti.

"Okullar keşfetsen bile bunlar, sadece 'felsefi' okullar olacaktır." demişti. "Hindistan'da yalnızca 'felsefi' okullar

vardır. Böyle bir bölünme, çok zaman önce meydana geldi; **Hindistan'da 'felsefe', Mısır'da ise 'teori' vardı. Şimdi ise İran, Mezopotamya ve Türkistan'da 'pratik' vardır.**"

"Şimdi de durum aynı mı?" diye sormuştum.

"Kısmen şimdi bile," demiş ve ilave etmişti; "fakat 'felsefe', 'teori' ve 'pratik' ile neleri kastettiğimi açıkça anlamıyorsun. Bu kelimeler farklı bir biçimde anlaşılmalıdır; genelde anlaşıldıkları gibi değil..."

"Ancak okullar söz konusu edilirse, sadece özel okullar vardır. Genel okullar yoktur. Her öğretmen veya **guru** herhangi bir şeyde ihtisas sahibidir. Biri astronom, diğeri heykeltıraş, bir üçüncüsü ise müzisyendir. Her öğretmenin bütün öğrencileri, her şeyden önce, onun ihtisaslaştığı konu üzerinde çalışmalıdırlar; sonra başka, daha sonra bir başkası vs. üzerinde; her şeyi incelemek bin yıl alır."

"Fakat siz nasıl incelediniz?"

"Ben yalnız değildim. Aramızda her çeşit uzman vardı. Herkes kendi özel konusu ile ilgili dallar üzerinde çalışıyordu. Sonradan, bir araya geldiğimizde, elde ettiğimiz her şeyi bir araya getiriyorduk."

"Arkadaşlarınız şimdi neredeler?"

G. bir süre sessizleşti, sonra uzaklara bakarak yavaşça: "Bazısı öldü, bazısı çalışıyor, bazısı ise **inzivaya** çekildi."

Manastır diline ait, beklemediğim bir anda işittiğim bu kelime, bende garip ve rahatsız edici bir duygu doğurdu.

Hızla Değişme Yeteneğinde Olanlar İçin Okullar Çok Yararlıdır

"Eğer insan kendisi üzerinde çalışmaya muktedir olsaydı, her şey çok basit olurdu ve o zaman okullara gerek kalmazdı. Ama insan bunu yapamaz ve bunun sebepleri insanın tabiatının derinliklerinde saklıdır. Bir an

için insanın kendisine karşı samimiyetsizliğini, kendisine söylediği sonu gelmez yalanları vs. bir kenara bırakıp sadece merkezlerin bölümlerini ele alalım. Sadece bu, insanın kendi üzerinde bağımsız çalışmasını imkansız kılar. Üç ana merkez olan düşünce, duygu ve hareket merkezlerinin birbirleriyle bağlantılı olduğunu ve normal bir insanda bu merkezlerin daima birlik içerisinde çalıştıklarını anlamalısınız. İnsanın kendi üzerinde çalışmasında asıl güçlüğü bu birlik gösterir. Bu birlik ne anlama gelmektedir? Bu, düşünce merkezinin belli bir işinin, duygu ve hareket merkezlerinin belli bir işiyle bağlantılı olduğu anlamına gelir, yani belli bir tür düşünce, **kaçınılmaz olarak** belli bir tür duygu (veya mental hal) ile ve belli bir tür hareket (veya duruş) ile bağlantılıdır; biri diğerine meydana verir. Yani belli bir tür duygu (veya mental hal), belli hareketlere ya da duruşlara ve belli düşüncelere sebep olur. Belli bir tür hareket ya da duruş, belli duyguları ya da mental halleri davet eder. Bu böylece sürer. Her şey bağlantılıdır ve bir şey başka bir şey olmadan mevcut olmaz." (127)

"Şimdi bir insanın yeni bir tarzda **düşünmeye** karar verdiğini hayal edin. Ama o insan, eski tarzda hisseder. Onun R.'den hoşlanmadığını hayal edin." Orada bulunanlardan birini işaret etti. "Bu R.'den hoşlanmama hali derhal eski düşünceleri harekete geçirir ve o insan yeni bir tarzda düşünmek kararını unuttur. Veya onun düşünürken sigara içme alışkanlığında olduğunu farz edelim, bu bir hareket merkezi alışkanlığıdır. O kimse yeni bir tarzda düşünmeye karar verir. Bir sigara içmeye başlar ve hiç farkına varmadan eski tarzda düşünür. Sigara yakmak gibi bir alışkanlık hareketi, o kişinin düşüncelerini eski ayarına döndürmüştür. İnsanın bu uyuşmayı kendi kendine asla bozamayacağını hatırlamalısınız. Başka bir insanın iradesi

gereklidir ve bir baston gereklidir. Kendi üzerinde çalışmak isteyen bir insanın çalışmasının belli bir kademesinde yapabileceği tek şey, **itaat etmektir**. İnsan kendi kendine hiçbir şey yapamaz.”

İnsan Sürekli Gözetim ve Müşahedeye İhtiyaç Gösterir.

“İnsan her şeyden çok, sürekli gözetim ve müşahedeye ihtiyaç gösterir. O, kendisini sürekli olarak gözlemleyemez. Bu bakımdan onun kesin kurallara ihtiyacı vardır. Bu kuralların yerine getirilmesi, önce bir tür kendini hatırlamayı gerektirir ve sonra alışkanlıklarla mücadeleye yardım eder. Bir insan bütün bunları kendi kendine yapmaya muktedir değildir. Yaşam içerisinde her şey, insanın çalışması için çok rahat bir şekilde düzenlenmiştir. Bir okulda ise, insan, kendisinin seçmediği ve belki kendileriyle beraber yaşamının ve çalışmanın gayet zor olduğu diğer insanlar arasındadır. Burada insan kendisini genellikle rahat olmayan ve alışmadığı şartlar içerisinde bulur. Bu durum onunla diğerleri arasında bir gerilim yaratır. Dahası bu gerilim kaçınılmazdır, çünkü sivri köşeleri törpüleyen odur.”

“O halde hareket merkezi üzerinde çalışmak, sadece bir okul içerisinde uygun şekilde organize edilebilir. Daha önce belirttiğim gibi, hareket merkezinin hatalı, bağımsız ya da otomatik çalışması, diğer destekleme merkezlerini mağdur eder ve bunlar gönülsüz olarak hareket merkezini izlerler. Bu yüzden ekseriya diğer merkezlerin yeni bir tarzda çalışmasının tek yolu, işe hareket merkeziyle, yani bedenle başlamaktır. Tembel, otomatik ve ahmakça alışkanlıklarla dolu olan beden, her tür çalışmayı durdurur.” (128)

"Ama bazı teorilere göre," dedi içimizden biri, "bir insan, yapısının manevi ve moral yönünü geliştirmelidir. Eğer insan bu yöndeki sonuçlara ulaşırsa, hiçbir bedensel engeli olmayacaktır. Acaba bu mümkün müdür?"

"Hem evet, hem de hayır." dedi G. "Bütün mesele 'eğer' de yatıyor. Eğer bir insan, bedeninin engeli olmadan moral ve manevi yapı mükemmelliğine ulaşırsa, beden artık bundan sonraki aşamalara karışmaz. Ama ne yazık ki, bu asla gerçekleşmez, çünkü beden ilk adımda işe karışır, kendi otomatizmasıyla, alışkanlıklara bağlantısıyla ve esas olarak yanlış fonksiyon görmesiyle devreye girer. Eğer beden kısmı işe karışmadan moral ve manevi yapının gelişmesi teorik olarak mümkünse, bu, sadece bedenin ideal bir şekilde fonksiyon görmesiyle mümkündür. Fakat kim bedeninin ideal bir şekilde çalıştığını söyleyebilir?"

"Bunun yanı sıra, 'moral' ve 'manevi' kelimelerinin kendilerinde de aldanma vardır. Şimdiye kadar **makinelere** söz ederken, insanın kendi 'moral' ve 'manevi' yönleriyle işe başlayamayacağını, fakat bunun yerine kişinin önce kendi mekanikliği ve bu mekanikliği yöneten yasalarla işe başlaması gerektiğini sık sık açıkladım. Bir, iki ve üç numaralı insanlar, makine olmayı durdurmaya muktedir olan, fakat durduramayan makinelerdir."

"Fakat bir duygu dalgası vasıtasıyla insanın başka bir varlık seviyesine geçmesi mümkün değil midir?" diye sordu birisi.

"Bilmiyorum." dedi G., "Gene farklı lisanlarda konuşuyoruz. Bir duygu dalgası gereklidir, ama bu, hareket merkezinin alışkanlıklarını değiştiremez; bütün hayatları yanlış bir şekilde geçen merkezlerin doğru olarak

çalışmasını kendiliğinden sağlayamaz. Bunun değişmesi ve onarılması, ayrı, özel ve uzun bir çalışmaya ihtiyaç gösterir. Ve siz kalkmış, bir insanın başka bir varlık seviyesine dönüşmesinden söz ediyorsunuz. Ama benim için, bu görüş açısından **bir insan** mevcut değildir. Karmaşık parçalardan meydana gelmiş karmaşık bir mekanizma vardır. Bir duygu dalgası, bölümlerin birinde meydana gelebilir, ama diğer bölümler bundan hiç de etkilenmeyebilirler. Bir makine içerisinde mucize olmaz. Bir makinenin değişebilmesi, zaten yeteri kadar mucizedir. Ama siz bütün yasaların bozulmasını istiyorsunuz.” (129)

Uyanmada Grup Çalışmasının Önemi

“Bundan böyle, uyanmak isteyen bir insan, yine uyanmak isteyen başka kimseleri aramalı ve onlarla beraber çalışmalıdır. Ancak bunu yapmak söylemekten zordur, çünkü böyle bir çalışmaya başlamak ve onu organize etmek için alelade bir insanın sahip bulunmadığı bir bilgiye ihtiyaç vardır. Çalışma organize edilmelidir ve çalışmanın bir önderi olmalıdır. Ancak bundan sonra, kendisinden beklenen sonuçları doğurur. Bu koşullar bulunmadan hiçbir çaba herhangi bir sonuç vermez. İnsanlar, kendi kendilerine işkence edebilirler fakat bu işkenceler, onların uyanmalarını sağlamayacaktır. Bu konu, bazı insanlar için anlaşılması en zor olan husustur. İnsanlar, kendi kendilerine ve kendi inisiyatifleri ile büyük çabalar göstermeye ve büyük fedakarlıklar yapmaya muktedir olabilirler. Fakat onların ilk çabalarının ve ilk fedakarlıklarının bir başkasına boyun eğme olması gerektiğinden, dünyada hiçbir şey, onları, bir başkasına boyun eğmeye ikna edemeyecektir. Ve bütün çabalarının, bütün fedala-

rının yararsız olduğu düşüncesine yaklaşmayı istememtedirler." (130)

"Çalışma, organize edilmelidir. Ve o, ancak onun sorunlarını, gayelerini, yöntemlerini bilen, kendisi de zamanında böyle bir organize çalışmadan geçmiş bir kişi tarafından organize edilebilir."

"İnsan, genellikle, çalışmalarına küçük bir grupta başlar. Bu grup, genel olarak farklı seviyelerdeki tüm bir dizi benzer grup ile bağlantılıdır ki, hepsi birlikte ele alındığında 'hazırlık okulu' adını alabilecek bir okulu oluştururlar."

"Grupların ilk ve önemli özelliği, grupların, üyelerinin arzu ve tercihlerine göre teşkil edilmiş olmamalarıdır. Gruplar, amaçları bakımından birbirlerine yararlı olabilecek tipleri seçen öğretmen tarafından oluşturulurlar."

"Bir öğretmen olmadan grupların çalışması mümkün değildir. Yanlış bir öğretmen ile yapılan grup çalışmaları, sadece olumsuz sonuçlar doğurabilir." (131)

"Grup çalışmasının bundan sonraki önemli özelliği, gruplar içerisinde çalışmaya başlayan kişilerin hiçbir şekilde fikir sahibi olmadıkları ve hatta çalışmanın özünü, prensiplerini ve çalışmayla ilgili fikirleri anlayıncaya kadar onlara açıklanamayan bir amaca, grupların bağlı bulunabileceğidir. Fakat gruplardaki kişilerin, bilmeden ona doğru ilerledikleri ve ona hizmet ettikleri bu amaç, onların kendi çalışmalarındaki gerekli dengeyi sağlayıcı prensiptir. İlk işleri, bu amacı, yani öğretmenin amacını anlamaktır. Önceleri tam anlamıyla olmamakla beraber bu amacı anladıklarında, çalışmaları daha şuurlu hale gelir ve sonuçta daha iyi sonuçlar verebilir. Fakat önce ifade ettiğim gibi, öğretmenin amacının, başlangıçta açıklanamaması hususu sıkça görülebilir."

Grup Çalışmasına Katılan Kişiden Beklenenler

“Bu nedenle, bir grupta çalışmaya başlayan bir insanın ilk amacı, **kendi kendini inceleme** olmalıdır. Kendi kendini inceleme çalışması, sadece doğru bir biçimde organize edilmiş gruplarda yer alabilir. Bir insan, tek başına kendini göremez. Fakat belli sayıda insan bu amaçla bir araya gelirse, bunlar, istekleri dışında bile birbirlerine yarıdımçı olacaklardır. Bir kimsenin, başkalarının hatalarını kendininkilerden daha kolaylıkla görmesi, insan tabiatının ortak özelliğidir. Aynı zamanda, kendi kendini inceleme yolunda, insan, başkalarında saptadığı tüm hatalara sahip bulunduğunu öğrenir. Fakat başkalarında görmeye başladığı halde kendisinde görmediği pek çok şey mevcuttur. Ancak, söylediğim gibi, bu durumda, bu özelliklere kendisinin de sahip olduğunu bilir. Böylece grubun diğer üyeleri, ona, kendisini gördüğü aynalar olarak hizmet ederler. Fakat doğaldır ki, kendini başka kimselerin hatalarında görmek ve sadece başkalarının hatalarını görmemek için, insan, kendisine karşı fazlasıyla uyanık ve çok samimi olmalıdır.”

“Kendisinin bir olmadığını, bir kısmının uyanmak isteyen insan, diğer kısmının ise ne olursa olsun uyanma arzusu olmayan ve zorla uyandırılması gereken ‘Ahmet’, ‘Mehmet’ ya da ‘Ali’ olduğunu hatırlamalıdır.”

“Bir grup, genellikle, belli bir insan topluluğunun ‘benler’i arasında, ‘Ahmet’, ‘Mehmet’ veya ‘Ali’ye, yani kendilerinin ‘sahte kişiliklerine’ karşı mücadele vermek üzere yapılmış bir anlaşmanın sonucudur.”

“ ‘Mehmet’i ele alalım. ‘Mehmet’, iki kısımdan oluşmuştur; ‘ben’ ve ‘Mehmet’. Fakat ‘ben’, ‘Mehmet’ karşısında güçsüzdür. ‘Mehmet’ efendidir. Yirmi kişi olduğunu düşünün; şimdi yirmi ‘ben’, bir ‘Mehmet’e karşı mücadele

vermeye başlar. Onlar, şimdi 'Mehmet'ten güçlü olduklarını ortaya koyabilirler; artık eskiden olduğu kadar barış içinde uyuyamayacaktır. Ve bütün amaç budur."

"Dahası, kendi kendini inceleme çalışmasında, bir kişi, kendini gözlemlemeden kaynaklanan materyali toplama-ya başlar. Yirmi kişi, yirmi defa daha fazla materyale sahip olacaktır. Ve onların her biri, bu materyalin hepsini kullanabileceklerdir, çünkü gözlemlerin değiş tokuş edilmesi, grubun varlığının amaçlarından birisidir."

"Bir grup oluşturulduğunda, üyelerinin önüne konan bazı koşullar mevcuttur; öncelikle bütün üyeler için genel olan koşullar ve ikincisi, her fert için ferdi olan koşullar."

"Çalışmanın başlangıcında, genel koşullar, genellikle aşağıdaki türdendir. Her şeyden önce, grubun bütün üyelerine, grup içerisinde duydukları ya da öğrendikleri her şeyi gizli tutmaları ve bunu sadece üye buldukları sürece değil fakat sonradan da daima yapmaları gerektiği açıklanır."

"Bu, onlar için başlangıçtan itibaren açıklığa kavuşması gereken zorunlu bir koşuldur. Diğer bir ifade ile, burada esas itibarıyla sır olmayan bir şeyi gizlemek üzere bir çaba gösterilmeyeceği ve de onları, yakınları, dostları ile aralarında görüşlerini birbirlerine aktarma hakkından mahrum edecek, herhangi bir düşünceye dayanan bir amaç bulunmadığı onlar açısından açıklığa kavuşmalıdır."

"Kısıtlama fikri, onların gruplar içerisinde konuşulanları doğru bir biçimde nakledebemeyecekleri gerçeğinden kaynaklanmaktadır. Çok kısa zamanda, kendi kişisel deneyimleri ile, gruplarda anlatılanları kavramak için ne kadar çok çaba, ne kadar uzun zaman ve ne kadar çok açıklama gerektiğini anlamaya başlarlar. Öğrendikleri hakkında, arkadaşlarına doğru bir fikir vermeye muktedir olmadıklarını kavrarlar. Aynı zamanda, dostlarına yanlış

fikirler vermekle, onları, herhangi bir zamanda çalışmaya yaklaşma veya çalışma ile ilgili bir şeyi anlama imkanından mahrum ettiklerini, bu suretle de onlara geleceğe ait olmak üzere pek çok güçlükler ve nahoş durumlar yaratıklarını anlamaya başlarlar. Buna rağmen bir kişi, gruplarda duyduklarını dostlarına aktarmaya çalışırsa, bu yöndeki çabalarının, tamamen beklenmeyen ve arzu edilmeyen sonuçlar doğuracağına çok çabuk anlayacaktır. İnsanlar, ya onunla tartışmaya başlayacaklar ve onu dinlemeyi istemeyerek onun **kendi** teorilerini dinlemesini bekleyecekler veya kendilerine söylediği her şeyi yanlış yorumlayacaklar, ondan duydukları her şeye, tamamen farklı bir anlam ekleyeceklerdir. Bu durumu görmekle ve böyle gayretlerin yararsızlığını anlamakla insan, söz konusu kısıtlamanın bir yönünü görmeye başlamış olur.”

“Öteki ve daha az önemli olmayan yön, insanın kendisini ilgilendiren konularda sessiz kalmasının çok zor olmasıdır. Kendi deyimi ile, düşüncelerini paylaşmaya alıştığı herkes ile bunlar üzerinde konuşmayı arzulayacaktır. Bu arzu, bütün arzuların en mekanik olanıdır; bu durumda susmak, pozitif amaçlı sakınmaların en zorudur. Fakat insan, bunu kavrarsa veya en azından bu kurallı izlerse, kendi kendini hatırlamada ve iradenin gelişmesinde onun için mümkün olabilen en iyi egzersiz ortaya çıkmış olur.”

“Fakat pek çok kişi için, özellikle kendilerini ciddi, ağırbaşlı veya yalnızlıktan ve düşünmekten hoşlanan sessiz kimseler olarak kabul etmeye alışmış olanların, başlıca özelliklerinden birinin aşırı konuşma olduğu fikrini benimsemeleri çok güçtür. Bu sebeple de söz konusu talep özellikle önemlidir. Bunu hatırlamakla ve uygulamakla, insan, evvelce hiç görmediği yönlerini görmeye başlar.”

"Bir grubun üyelerinden istenecek diğer konu, **öğretmenlerine**, grup hakkında tüm gerçeği anlatmaları gerektirir."

"Bu konu da, doğru ve açık bir biçimde anlaşılmalıdır. İnsanlar, yalanın ve hatta sadece gerçeğin bastırılmasının hayatlarında ne kadar büyük bir yer kapladığını fark etmemektedirler. Kendilerine ve başkalarına karşı samimi olmaya muktedir değildirler. Gerektiğinde samimi olmayı öğrenmenin yeryüzünde en güç şeylerden biri olduğunu bile anlamamaktadırlar. Gerçeği konuşmanın ya da konuşmamanın, samimi olmanın ya da olmamanın kendilerine bağlı bulunduğunu düşünmektedirler. Bundan böyle, bunu öğrenmeleri ve öncelikle çalışmanın **öğretmeni** ile ilişkili olarak öğrenmeleri gerekmektedir. Öğretmene kasıtlı bir yalan söylemek, ona karşı samimiyetsiz olmak veya herhangi bir şeyi örtbas etmek, onların grup içerisindeki mevcudiyetini tamamen lüzumsuz hale getirir; bu, ona karşı ya da onun huzurunda kaba ve nezaketsizce davranmaktan bile fena"dır."

"Bundan sonra, bir grubun üyelerinden istenen, onların, **gruba niçin dahil olduklarını hatırlamalarıdır**. Öğrenmek ve kendileri üzerinde çalışmak, kendi anlayışlarına göre değil, fakat kendilerinden istendiği şekilde öğrenmek ve çalışmak üzere gelmişlerdir. Bundan böyle gruba dahil olduktan sonra öğretmene karşı güvensizlik duymaya, bu güvensizliği ifade etmeye, onun davranışlarını eleştirmeye, bir grubun nasıl yönetileceğini daha iyi bildiklerini iddia etmeye başlarlar ve de özellikle, öğretmenle ilişkili olarak dış kaale alma göstermezlerse, hürmet etmezlerse, ona karşı sabırsızlık, şiddet ve tartışma eğilimi gösterirlerse, bu durum, derhal herhangi bir çalışma imkanını ortadan kaldırır; çünkü çalışma, ancak üyeler, öğretmek için değil fakat

öğrenmek için geldiklerini hatırladıkları sürece mümkün olur.”

“Eğer bir kişi, öğretmene güvensizlik duymaya başlarsa, bu halde öğretmen onun için, kendisi de öğretmen için gereksiz olur. Ve bu durumda, onun başka bir öğretmen araması ya da öğretmensiz olarak çalışmaya gayret etmesi daha iyidir. Böyle yapması onun açısından iyi olmayacaktır ama her koşulda yalan söylemekten, örtbas etmekten, öğretmene direnç ya da güvensizlik göstermekten daha az zarar doğuracaktır.”

“Bu temel taleplere ek olmak üzere, doğaldır ki, grup üyelerinden çalışma beklenir. Sadece gruba giderler de, çalışmayıp çalıştıklarını düşlerlerse veya sadece grup içerisinde bulunmayı çalışma olarak kabul ederlerse veya pek sık olduğu gibi grup içinde olmayı hoşça vakit geçirme şeklinde görürlerse, tatlı ilişkiler kurarlarsa, bu durumda da grup içerisindeki mevcudiyetleri tamamen lüzumsuz hale gelir. Ve bu durumda ne kadar çabuk gruptan uzaklaştırılır ya da kendi hallerine terk edilirlerse hem kendileri, hem de diğerleri için o kadar iyi olur.”

“Sıraladığımız talepler, bir grubun bütün üyeleri için uyulması zorunlu olan kuralların alt yapısını oluştururlar. Kurallar, öncelikle çalışmak isteyen, kendisini durdurabilecek veya çalışmasına zarar verebilecek her şeyden kaçınmak isteyen herkese yardımcı olur ve sonra da onun kendi kendisini hatırlamasına yardım ederler.”

“Çalışmanın başlangıcında, bir gruba mensup üyelerin bazı kuralları sevmemeleri pek sık görülür. Ve şunu bile sorarlar: **Kuralsız olarak çalışamaz mıyız?** Kurallar onlara, özgürlüklerini sınırlayan gereksiz şeyler veya yorgunluk yaratan formaliteler olarak gözükür; kendilerine kuralların hatırlatılmasını, kötü niyetin veya öğretmenin memnuniyetsizliğinin bir tezahürü olarak yorumlarlar.”

"Aslında kurallar, onların çalışmadan aldıkları başlıca ve ilk **yardımdır**. Kuralların, onlara zevk ya da mutluluk verme veya onlar için her şeyi kolaylaştırma amacını gütmemesi mantıklıdır. Kuralların belirli bir amacı vardır: Onların, sanki kendi kendilerini hatırlıyorlarmış, çalışmanın dışında ve içinde bulunan kimselere, öğretmene nasıl davranılacağıнын farkındaymışlar gibi, yani '**sanki o durumdaymışlar gibi**' davranmalarını sağlamak. Kendi kendilerini hatırlamış ve bunun farkına varmış olsalardı, kurallar, onlar için gerekli olmayacaktı. Fakat kendi kendilerini hatırlamaya ve bunu anlamaya, çalışmanın başlangıcında muktedir değillerdir; işte bundan dolayı, kurallar, hiçbir zaman basit, hoş ya da rahatlık verici olmamakla beraber gereklidirler. Kurallar, güç ve nahoş olmalı, rahatlık verici olmamalıdır; aksi halde, söz konusu kişilerin amaçlarına cevap vermezler. Kurallar, uyuyan insanı uyandıran çalar saatlerdir. Fakat bir an için gözlerini açan insan, çalar saatlere hiddetlenir ve sorar: **İnsan, çalar saatler olmadan uyanamaz mı?"**

"Bu genel kuralların yanı başında, her kişiye ayrıca uygulanan, genellikle o kişinin 'başlıca kusuru' veya başlıca özelliği ile ilgili belli bireysel koşullar da mevcuttur."

"Bu ifade, biraz açıklama ister."

"Her insan, karakterinde merkez oluşturan belli bir özelliğe sahiptir. Bu özellik, tüm 'sahte kişiliğinin' onun çevresinde döndüğü bir mil gibidir. Her insanın kişisel çalışması, bu başlıca kusura karşı mücadele vermeyi içermelidir. Bu husus, niçin genel çalışma kurallarının mevcut olamayacağını ve niçin böyle kurallar geliştirmeye çalışan bütün sistemlerin insanları hiçbir yere götürmediğini ya da onlara zarar verdiğini açıklar. Genel kurallar, nasıl mevcut olabilir? Birisi için faydalı olan bir diğeri için zararlı olabilir. Birisi çok fazla konuşur; o, susmayı öğren-

melidir. Bir diğeri, konuşması gerektiğinde susar, bunun konuşmayı öğrenmesi gerekir; her şeyde, durum daima böyledir. Grupların çalışmasındaki genel kurallar, herkesi kapsar. Kişilere verilen talimat, sadece bireye ait olabilir. Bununla ilişkili olarak da insan, kendisinin başlıca özelliğini, başlıca kusurunu, kendi kendine keşfedemez. Bu, pratiğe dayalı bir kanundur. Öğretmenin bu özelliğe işaret etmesi ve bununla nasıl mücadele edeceğini ona öğretmesi gerekmektedir. Bunu öğretmenden başkası yapamaz.”

“Başlıca kusurun incelenmesi ve ona karşı yapılan mücadele, her bir bireyin yolunu oluşturur. Fakat amaç, hepsi için aynı olmalıdır. Bu amaç, kendi hiçliğinin farkına varmadır. İnsan, ancak gerçekten ve **samimi olarak kendi aczini, kendi hiçliğini anladığında** ve ancak bunu sürekli hissettiğinde, çalışmanın çok daha güç olan sonraki safhalarına hazır hale gelecektir.”

“Şimdiye kadar söylenmiş olanlar, ‘dördüncü yol’ adı verilen yol ile ilişkili gerçek ve somut çalışmaya bağlı gerçek gruplara aittir. Fakat birçok taklit olan yollar, taklit olan gruplar ve taklit olan çalışmalar mevcuttur. Bunlar ‘kara büyü’ bile değildir.”

“Bu konferanslarda, ‘kara büyü’nün’ ne olduğu sık sık bana soruldu; ben ne kırmızı, ne yeşil, ne de sarı büyü’nün mevcut olduğunu söyledim. Mekanik, yani ‘kendiliğinden olan’ ve ‘yapma’ mevcuttur. ‘Yapma’ büyüdür ve ancak bir tür ‘yapma’ olabilir. Fakat ‘yapmanın’, objektif sonuçlar vermeyen ama saf insanları aldatıp onlarda iman, tutku, şevk ve hatta bağınazlık doğuran sahtesi, onun dış görünümünün taklidi mevcuttur.”

“Bu nedenle, gerçek çalışmada, yani gerçek ‘yapmada’, insanların tutkulara saplanmalarına izin verilmez. Sizin kara büyü dediğiniz şey, tutkuya ve insani zaafı kullan-

maya dayalıdır. Kara büyü, hiçbir şekilde, kötülüğün büyüü anlamına gelmez. Daha önce söylediğim gibi, hiç kimse, hiçbir zaman kötülük olsun diye, kötülük adına bir şey yapmaz. Herkes, daima her şeyi, **kendi anladığı şekliyle** iyilik adına yapar. Aynı şekilde, kara büyüünün mutlak surette egoistçe olduğunu, kara büyü ile ilgili kimse- nin kendi çıkarı için bazı sonuçlara ulaşmaya çalıştığını iddia etmek tamamen yanlıştır. Kara büyü tam anlamıyla diğerkamca olabilir. İnsanlığın iyiliği, gerçek ya da hayali kötülüklerden kurtulması için çalışabilir. Fakat kara büyü olarak adlandırılabilir şeyin, daima belirli bir özelliği vardır. Bu özellik, en iyileri de olsa bazı amaçlar için **bilgi ve anlayışları** bulunmadan, insanları, onlarda ya iman ve tutku oluşturmak veya korku yolu ile etki yapmak suretiyle kullanma eğilimidir."

"Fakat iyi ya da kötü olsun, bir 'kara büyücünün' her koşulda bir okuldan geçtiği hatırlanmalıdır. Bir şeyler öğrenmiş, bir şeyler duymuştur, bir şeyler bilmektedir. O, basitçe ya okuldan uzaklaştırılmış veya yeterli bilgiye sahip olduğuna, bağımsızca çalışabileceğine, hatta başkalarının çalışmalarını bile yönetebileceğine hükmederek ve artık yönetim altında bulunmayı istemeyerek kendisi bizzat okulu terk etmiş 'yarım eğitilmiş' bir kişidir. Bu türdeki bütün 'çalışmalar' ancak sübjektif sonuçlar verir, yani kendi kendini aldatmayı, uykuyu azaltacağına bilakis artırır. Bununla birlikte, yanlış bir biçimde olmakla beraber, bir kara büyücünden bir şeyler öğrenilebilir. Bazen tesadüfen gerçeği bile söyleyebilir. İşte bu sebeple 'kara büyüden' daha kötü şeyler olduğunu ifade ediyorum. Çeşitli 'okült' ve 'teozofik' dernekler, gruplar bu durumdadırlar. Bunların öğretmenleri, hiç okulda bulunmadıkları gibi okul civarında bulunmuş bir kişiye bile rastlamamışlardır. Çalışmaları, basitçe taklitten oluşmuştur. Fakat bu tür tak-

lit, büyük çapta kişisel tatmin doğurur. İçlerinden biri kendini 'öğretmen' olarak diğerleri ise kendilerini 'öğrenciler' olarak görür ve herkes tatmin olur. Bu kişiler arasında, kendi hiçliğinin farkına varma söz konusu değildir; onlar buna sahip olduklarını söyleseler bile bütünü ile hayal ve kendi kendini aldatmadır; böyle değilse açıkça düzenbazlıktır. Aksine, böyle merkezlerin üyeleri, kendi hiçliklerinin farkına varmak yerine kendi önemlerinin farkına varmayı ve sahte kişiliğin gelişimini kazanırlar."

"Başlangıçta verilen yönlendirmelerin, çalışma açısından doğru olup olmadığını kanıtlamak çok güçtür. Çalışmanın teorik kısmı, bu bakımdan fayda sağlayabilir, çünkü insan, bu açıdan çalışmayı daha kolaylıkla yargılayabilir. Neyi bildiğini ve neyi bilmediğini bilmektedir. Olağan vasıtalarla nelerin öğrenilip nelerin öğrenilemeyeceğini bilmektedir. Ve eğer yeni bir şeyi, olağan yolla kitaplardan vs. öğrenilemeyecek bir şeyi öğrenirse, bu belli bir ölçü dahilinde, diğer, yani pratik yönünde doğru olabileceği garantisini verir. Fakat doğaldır ki, bu, tam bir garanti olmaktan uzaktır, çünkü burada da hatalar yapmak mümkündür. Bütün okültist ve spiritüalist dernekler ve merkezler, yeni bir bilgiye sahip bulduklarını iddia ederler. Buna inanan kimseler de vardır."

"Doğru bir biçimde organize edilmiş gruplarda imana ihtiyaç yoktur; ihtiyaç duyulan, basitçe biraz güvendir; bu da kısa bir süre için gereklidir, çünkü az bir zaman geçtikten sonra insan, bütün duyduklarını kendisi için daha iyi bir şekilde kanıtlamaya başlar."

"**'Sahte ben'e'**, başlıca özelliğe veya kusura karşı yapılan mücadele, çalışmanın en önemli kısmıdır; bu mücadele kelimelerde değil, fiilde yer almalıdır. Bu amaçla, öğretmen, her kişiye yerine getirilmek üzere, onun başlıca özelliğinin zapt edilmesini gerektiren ödevler verir. İnsan,

bu ödevleri yaparken kendisi ile mücadele eder, kendisi üzerinde çalışır. Eğer onları bitirmeye çalışmazsa, bu, ya onun çalışmayı istemediği ya da çalışmaya muktedir olmadığı anlamına gelir."

"Kural olarak öğretmenin başlangıçta ödev olarak bile adlandırmadığı çok basit ödevler verilir. Öğretmen bu ödevler hakkında fazla konuşmaz fakat onları, üstü kapalı şekilde verir. Anlaşıldığını ve başarıldığını görürse daha güç olanlarına geçer."

Bariyerler

"Daha zor ödevler, sadece sübjektif olarak güçtür; bunlara 'bariyerler' adı verilir. Bariyerlerin özelliği şudur: Ciddi bir bariyeri aştıktan sonra, insan artık olağan uykuya, olağan hayata dönemez. İlk bariyeri aştıktan sonra, sonraki bariyerden korkar da ilerlemezse, bir deyişle, iki bariyer arasında kalır, ne geri ne de ileri gidebilir. Bu, insanın başına gelebilecek en kötü durumdur. Bundan dolayı öğretmen, genellikle ödev ve bariyerlerin seçiminde çok dikkatli davranır; diğer bir ifade ile, iç bariyerlerin zapt edilmelerini gerektiren belli ödevleri, ancak küçük bariyerlerde kendilerini yeter derecede güçlü bir biçimde göstermiş kimselere vermeyi göze alır."

"Belli bir bariyerin, genellikle en küçüğünün ve en basitinin önünde durduktan sonra, insanların çalışmaya, öğretmene ve diğer grup üyelerine karşı çıktıkları ve onları, kendilerinde, kendi içlerinde açıklığa kavuşmak üzere bulunan şeyle suçladıkları sık sık gerçekleşir."

"Bazen, sonraları pişmanlık duydukları, kendilerini suçladıkları olur. Daha sonra, yine başkalarını suçlar ve bir kez daha pişman olurlar vs. Fakat çalışmayı terk ettikten sonra, çalışmaya ve öğretmene karşı takındığı tavır-

dan başka, onu daha iyi bir şekilde gözler önüne serecek hiçbir şey yoktur. Bazen böyle denemeler, maksatlı olarak tertip edilir. Bir kişi öyle bir duruma getirilir ki, terk etmeye **mecbur kalır**, ya öğretmenden ya da diğer bir kişiden şikayetçi olmakta tamamen haklı hale gelir. Ve sonra, nasıl davranacağını anlamak için gözlemlenir. Edepli bir insan, kendisine hatalı ya da haksız davranıldığını düşünse bile, gene edepli davranacaktır. Ama böyle durumdaki birçok insan, aksi takdirde asla göstermeyecekleri tabiatlarının bir tarafını gösterirler. Ve ara sıra bu, bir insanın tabiatını ortaya koymak için gerekli bir vasıtaadır. Siz bir insana karşı iyi olduğunuz sürece, o da size karşı iyidir. Fakat ona biraz sataştığımız zaman tutumu ne olacaktır acaba?"

"Ama asıl mesele bu değil; önemli olan, kişinin tutumu, almakta olduğu veya almış olduğu fikirleri **takdiri** ve bu takdiri muhafaza etmesi ya da kaybetmesidir. Bir insan uzun bir süre ve bütün samimiyetiyle çalışmayı istediğini düşünebilir ve hatta büyük çaba gösterebilir. Ama daha sonra, her şeyden vazgeçebilir ve hatta çalışmaya kesinlikle karşı olabilir; kendisini haklı çıkarır, çeşitli yalanlar uydurur, duyduklarına kasten yanlış anlamlar atfeder, vs."

"Böylelerine bundan ötürü ne olur?" diye sordu dinleyicilerden birisi.

"Hiçbir şey. Onlara ne olabilir ki?" dedi G. "**Durumları, onların kendi cezalarıdır.** Ve hangi ceza bundan daha kötü olabilir?"

"Bir grup içerisindeki yol çalışmasının nasıl yönetildiğini tam manasıyla tarif etmek imkansızdır." diye devam etti G. "İnsanın bunu yaşaması lazımdır. Şimdiye kadar söylenmiş olanlar, konuyu ancak kıyasından köşesinden açıklayabilir. Bunun gerçek anlamı, sadece, kişinin çalış-

maya devam etmesiyle ve 'bariyerlerin' ne demek olduğunu ve ne gibi güçlükler arz ettiğini yaşayarak öğrenmesiyle açıklığa kavuşur."

"Genel olarak söylemek gerekirse, **en güç bariyer, yalanı zapt etmektir.** Bir insan hem kendisine hem de başkalarına sürekli ve öyle çok yalan söyler ki, artık bu durumu fark etmez olur. Bununla beraber yalan söylemek zapt edilmelidir. Ve bir insanın göstermesi gereken ilk çaba, öğretmene ilişkin olan yalanın zapt edilmesidir. Kişi, ya öğretmene gerçeğin dışında hiçbir şey söylememeye derhal karar vermeli, ya da her şeyden derhal vazgeçmelidir."

"Öğretmenin, insan makinelerini temizlemek ve tamir etmek gibi çok güç bir iş yüklenmiş olduğunu kavramalısınız. Hiç şüphesiz o, tamir etmek üzere sadece kendi gücünün sınırları içinde bulunan makineleri kabul eder. Makinede önemli bir parça kırılmışsa ya da çalışmaz durumda ise, öğretmen o makineyle uğraşmayı reddeder." (132) "Fakat yapıları icabı hala temizlenecek gibi olan makineler de, şayet yalan söylemeye başlarsa, durumları tamamen ümitsiz olabilir. Çok önemsiz dahi olsa öğretmene söylenecek bir yalan, başkasının ona muhafaza etmek üzere verdiği herhangi bir sır ya da onun bir başkasına emanet ettiği herhangi bir sır, o kişi için, özellikle daha önce gerçek anlamda herhangi bir okul çalışması yapmışsa, çalışmasının derhal son bulmasına sebep olur."

"Burada hatırimızda tutmanız gereken bir husus vardır. Bir insanın harcadığı her çaba, kendisinden beklenenleri artırır. Kişi herhangi bir ciddi çaba harcamadığı sürece, kendisinden istenenler gayet azdır, ama harcadığı çabalar, derhal kendisinden istenenleri artırır. Ve çabalar büyüdükçe, yeni istekler de büyür." (133)

“Bu aşamada insanlar, daima, sık sık bir hata yaparlar. Daha önce harcadıkları çabaların, önceki yararlıkların, kendilerine bir çeşit hak ya da avantaj sağladığını, kendilerinden beklenenleri azalttığını ve sonradan çalışmama-ları halinde ya da daha sonra yapacakları hatalı bir şey için bir mazeret teşkil edeceğini düşünürler. Bu, hiç şüphesiz, en büyük hatadır. İnsanın dün yaptığı hiçbir şey, onu bugün için mazur gösteremez. Durum tamamen tersinedir. Şayet bir insan dün hiçbir şey yapmamışsa, bugün ondan hiçbir şey beklenmez; şayet dün herhangi bir şey yapmışsa bu, onun bugün daha fazla şey yapması gerektiği anlamına gelir. Gayet tabidir ki bu, hiçbir şey yapmanın daha iyi olduğu anlamına gelmez. Herhangi bir şey yapmayan hiçbir şey alamaz.”

“Söylemiş olduğum gibi, birinci olarak istenen şey **samimiyettir**. Ama farklı samimiyet şekilleri vardır. Nasıl ki, akıllı samimiyetsizlik ve aptalca samimiyetsizlik varsa, aynı şekilde akıllı samimiyet ve aptalca samimiyet vardır. Gerek aptalca samimiyet, gerekse aptalca samimiyetsizlik olsun, her ikisi de aynı derecede mekaniktirler. Fakat bir insan **akıllıca samimi** olmayı arzu ediyorsa, öncelikle öğretmenine ve çalışmada kendisinden üstün olan kişilere karşı samimi olmak zorundadır. Bu, ‘akıllıca samimiyet’ olacaktır. Ama burada, samimiyetin ‘kaale alma eksikliği’ olmamasına dikkat etmek gerekir. Öğretmene ya da öğretmenin tayin ettiği kimselerle alakalı olan kaale alma eksikliği, daha önce belirtmiş olduğum gibi, bütün çalışma imkanlarını mahveder. İnsan şayet **akıllıca samimiyetsiz** olmayı öğrenmek istiyorsa, o, dışarı karşı çalışma konusunda samimiyetsiz olmalı ve çalışmayı ne anlayabilen ne de değerlendirebilen dışardaki insanlara karşı ağzını sıkı tutması gerektiği zaman sessiz kalmasını öğrenmelidir. Fakat grup içinde samimiyet, mutlak olarak bekle-

nen ve istenen bir şeydir, çünkü eğer insan, hayat içerisinde kendisine ve diğerlerine yalan söylediği şekilde, grup içinde de yalan söylemeyi sürdürürse, gerçeği yalandan ayırt etmesini asla öğrenemez."

"İkinci bariyer, çok sık olmak üzere **korkunun zapt edilmesidir**. İnsan genellikle birçok gereksiz ve hayali korkulara sahiptir. Yalanlar ve korkular: Olağan insanın içinde yaşadığı atmosfer budur. Yalanın zapt edilmesi nasıl bireysel ise, korkunun zapt edilmesi de aynı şekilde bireyseldir. Her insan, sadece kendisine mahsus korkulara sahiptir. Bu korkular önce keşfedilmeli ve sonra tahrip edilmelidir. Sözünü ettiğim korkular, genellikle insanın içinde yaşadığı yalanlarla ilgilidir. Bunların, fareden ya da örümcekten korkmayla, karanlık bir odada kalmaktan korkmayla ya da sayısız asabi korkularla hiçbir ortak tarafının olmadığını anlamalısınız." (134)

"İnsanın kendi içinde yalana ve korkulara karşı olan mücadelesi, yapmaya başladığı ilk olumlu çalışmadır."

"Kişi, genel olarak, çalışma içerisindeki olumlu çabaların ve hatta, fedakarlıkların, daha sonra olabilecek hataları haklı çıkarmayacağını ya da mazur göstermeyeceğini anlamalıdır. Tam tersine, hiç çaba göstermeyen ve hiçbir fedakarlıkta bulunmayan kimselerin affedilebileceği şeyler, büyük fedakarlıklarda bulunmuş olan diğer bir kimse de affedilmeyecektir."

"Bu haksızlık gibi gözükebilir ama insan **kanunu** anlamalıdır. Sanki herkes için ayrı ayrı tutulan bir hesap vardır. Kişinin çabaları ve fedakarlıkları kitabın bir tarafına; hataları ve kötülükleri ise diğer tarafına yazılır. Olumlu tarafa yazılanlar, asla olumsuz tarafa yazılanları telafi etmez. Olumsuz tarafa kaydedilenler, sadece, gerçek vasıtasıyla, yani kişinin kendisine, başkalarına ve hepsinin üstünde öğretmenine hemen ve tam bir itirafta bulunma-

ısıyla silinebilir. Eğer insan hatasını görür de kendisini haklı çıkarmaya devam ederse, küçük bir kabahat, tüm yılların çalışma ve çabasının sonuçlarını mahvedebilir. Bu yüzden çalışma içerisinde, suçlu olmasa bile, kişinin **suçunu kabullenmesi** çoğu kez daha iyidir. Ama bu, gene çok hassas bir konudur ve iş gereğinden fazla büyütülmemelidir. Aksi takdirde, sonuç gene yalan, korkunun teşvik ettiği bir yalan olacaktır.”

Bir defasında gruplardan söz ederken G. şöyle dedi:

“Bir grup oluştuktan sonra hemen işe başlayabileceğimizi sanmayın. Bir grup büyük bir şeydir. Bir grup, **planlanmış** belirli bir çalışma, belirli bir amaç için kurulur. Ben, çalışmada size güvenmek zorundayım ve siz de bana ve diğerlerine güvenmek zorundasınız. Bir grup, bu şekilde oluşur. Genel bir çalışma olana kadar o, bir hazırlık grubudur. Kendimizi zaman içinde bir grup olmak üzere hazırlayacağız. Ve sadece olması gereken bir grubu taklit etmeye çalışarak, tabii ki, dışsal değil, içsel olarak taklit ederek, bir grup olmak için kendimizi hazırlamamız mümkündür.”

“Bunun için gerekli olan nedir? Her şeyden önce, bir grup içerisinde herkesin birbirinden sorumlu olduğunu kavramalısınız. Gruptaki birinin hatası, herkesin hatası olarak kabul edilir. Bu bir kanundur. Ve bu kanun, daha sonra göreceğiniz gibi, birinin kazandığı aynı zamanda hepsi tarafından kazanılmıştır esası üzerine kurulmuştur.”

“Ortak sorumluluk kuralı zihinlere iyice yerleşmelidir. Bunun ayrıca başka bir yönü vardır. Bir grubun üyeleri sadece diğerlerinin hatalarından değil, ayrıca onların başarısızlıklarından da sorumludurlar. Birinin başarısı hepsinin başarısıdır. Birinin başarısızlığı hepsinin başarısızlığıdır. Birisinin temel bir kuralı çiğnemesi gibi

ciddi bir hata, kaçınılmaz olarak tüm grubu dağılmaya götürür."

"Bir grup, tek bir makine gibi çalışmalıdır. Makinenin parçaları birbirlerini tanımalı ve birbirlerine yardım etmelidir. Grup içerisinde diğerlerinin ya da çalışmanın menfaatine ters düşen şahsi menfaatler olamayacağı gibi, çalışmayı engelleyecek şahsi sempati veya antipatiler de olmaz. Bir grubun bütün üyeleri arkadaş ve kardeşirler. Ama onlardan birisi grubu terk ederse ve bilhassa öğretmen tarafından uzaklaştırılmışsa, artık onun arkadaş ve kardeşliği sona ermiştir ve ayrılan biri olarak o, derhal bir yabancı olur. Bu çok katı bir kuraldır ama bununla beraber gereklidir. İnsanlar hayat boyu dost olabilirler ve beraberce bir gruba girebilirler. Daha sonra onlardan birisi grubu terk eder. Bu takdirde diğerinin ona grup çalışmasından söz etmeye hakkı yoktur. Gruptan ayrılanın duyguları incinir, bu durumu anlamaz ve arkadaşlarıyla bozuşur. Karı-koca, ana-kız vs. gibi ilişkileri olan kimseler arasında çıkabilecek böyle durumlardan kaçınmak için, biz onları bir düşünürüz, yani karı-koca beraberce grubun tek bir üyesi olarak kabul edilir. Bu yüzden, şayet onlardan biri çalışmayı sürdüremez ve ayrılırsa, diğeri de kaba hatli sayılır ve onun da ayrılması gerekir."

"Dahası, ben size ancak sizin bana edeceğiniz yardım ölçüsünde yardım edebilirim. Bundan başka, bilhassa başlangıçta olmak üzere, yardımınızın aslında hemen hemen hiç denecek değerdeki sonuçları değil, fakat çabalarınızın sayısı ve yoğunluğu hesaba katılır."

G., bunun ardından şahsi işlere ve "başlıca kusurlarımızın" tanımına geçti. Sonra bize, onlarla grup çalışmamızın başladığı birkaç görev verdi.

Sonraları, 1917 yılında Kafkasya'da bulunduğumuz sırada G., bir defasında grupların oluşmasına ilişkin genel

prensipler hakkında birkaç enteresan gözlem daha ilave etti. Sanırım onları burada aktarmam gerek.

“Her şeyi çok teorik yönden ele alıyorsunuz.” dedi. “Şimdiye kadar daha fazla şey bilmeniz gerekirdi. Bizzat grupların mevcudiyetinde özel bir yarar yoktur ve gruplara dahil olmakla da özel bir üstünlük kazanılmaz. Grupların yararı ya da yararsızlığı sonuçlarına göre belirlenir.”

“Her insanın çalışması, üç yönde ilerleyebilir. İnsan, çalışmaya faydalı olabilir. Bana faydalı olabilir. Ve kendisine faydalı olabilir. Hiç şüphesiz, kişinin çalışmasının her üç yönde de sonuç vermesi arzu edilir. Bunu başaramayan diğer ikisi ile devam edebilir. (Biri eksik kalsa bile, diğer iki yönde ilerler.) Örneğin bir kişi, bana faydalıysa, bu durumda çalışmaya da faydalıdır. Veya bir kimse çalışmaya faydalıysa, aynı zamanda bana da faydalıdır. Fakat şayet bir kimse, çalışmaya ve bana faydalı olup da kendisine faydalı olamıyorsa, bu daha kötüdür, çünkü bu durum uzun sürmez. Eğer bir insan kendisi için hiçbir şey almaz ve değişmezse, eğer daha önce olduğu gibi kalırsa, bu takdirde şans eseri kısa bir süre için faydalı olma hali, ona kredi vermez ve daha önemlisi onun faydalılığı uzun süre devam etmez. Çalışma büyür ve değişir. Eğer insanın kendisi de büyümeye ya da değişmezse çalışmayı yürütemez. Çalışma onu geride bırakır ve o zaman faydalı olan şey artık zararlı olmaya başlayabilir.”

G., Moskova’daki çalışması ile ilgili olarak birbirleriyle ilişkisi bulunmayan ve kendi ifadesi ile “hazırlık durumlarına ve güçlerine göre” farklı çalışmalar yapan iki grubundan bahsetti. Her üye yılda bin Ruble ödüyor, yaşamındaki normal faaliyetlerini sürdürürken onunla da çalışabiliyordu.

Yılda ödenen bu bin Ruble’nin, özel gelirleri olmayan birçok kimse için kanımca çok olduğunu ifade ettim.

G., başka bir düzenleme yapılamayacağını, çalışmanın kendine has özelliğinden ötürü çok sayıda öğrenci alamayacağını söyledi. Aynı zamanda parasını, çalışma ile ilgili organizasyon için harcamak istemediğini, üzerine basa basa, buna mecbur olmadığını ilave etti. **Onun çalışması, hayırseverlik karakteri taşııyordu ve taşıyamazdı da... Öğrencilerin kendileri, toplanacakları evleri kiralamak, deneyler yapmak vs. için gereken meblağı bulmakla yükümlüydüler.** Diğer taraftan, gözlemler, hayatta zayıf olanların çalışmada da zayıf olduklarını göstermekteydi.

"Bu fikrin birkaç yönü vardır." dedi. "Her kişinin çalışması, masrafı ve seyahati gerektirebilir. Eğer yaşamı, bin Ruble'yi vermekte güçlük çekecek kadar kötü bir biçimde düzenlenmişse, bu çalışmanın yükümlülüğü altına girmesi daha iyidir. Var sayalım ki, çalışma gereği Kahire'ye veya başka bir yere gitmesi lazım. Bunu gerçekleştirebilecek paraya sahip olmalıdır. Araştırarak bizimle birlikte çalışıp çalışamayacağını ortaya koyarız."

"Diğer taraftan" diye devam etti, "kendileri için faydalı olacağına emin olmaksızın başkalarına vereceğim zaman çok az. Zamanımı çok iyi değerlendiriyorum, çünkü kendi çalışmam için bu gerekli ve önce de söylediğim gibi zamanı faydasız bir biçimde harcayamam, harcamayı istemiyorum. Diğer bir husus da şudur; **insanlar karşılığını ödemedikleri şeyin değerini anlamazlar.**"

Bunları garip bir duygu içinde dinledim. Bir taraftan G.'nin her söylediği bende memnuniyet yaratmıştı. Duygusallık, diğerkamlık, **"insanlığın hayrına çalışmak" gibi motiflerin olmayışı** beni olumlu yönde etkilemişti.

Bu sıralarda bazı belirli tipteki insanlar, halen çalışmamıza karşı olumsuz bir tutum içine girmeye başlamışlardı. Birçok kişi, sevgi yokluğunun yanı sıra kendilerinden para talep edilmesinden dolayı da hiddetliydi. Bu

durumda, ancak büyük zorluklarla para ödeyebilenlerin değil, fakat ödedikleri paranın kendileri için önemsiz olan varlıklı kişilerin hiddetli olmaları dikkati çekiyordu.

Para ödeyemeyenler ya da pek az ödeyebilenler, hiçbir şey vermeden herhangi bir şey elde etmenin mümkün olmadığını ve G.'nin çalışmasının, Petersburg'a yaptığı seyahatlerin, G.'nin ve diğerlerinin çalışmaya verdikleri zamanın paraya ihtiyaç gösterdiğini daima anlıyorlardı. Ancak para sahibi olanlar anlamıyorlar ve anlamak istemiyorlardı.

"Göklerin melekutuna girmek için para ödememiz gerektiği anlamına mı gelmektedir bu?" diyorlardı. "Böyle şeyler için insanlar ne para öderler ne de onlardan para istenir. Hz. İsa havarilerine şöyle diyordu: 'Ne cüzdandan ne de para kesesi taşıyın'; ve siz bin Ruble istiyorsunuz. Bununla çok iyi bir iş yapılabilir. Yüz üyeniz olduğunu düşünelim. Bu yüzbin Ruble yapar; ya ikiyüz veya üçyüz üyeniz olsaydı? Yılda üçyüz bin Ruble çok iyi bir paradır." (135)

Böyle konuşmaları naklettiğimde G., daima gülümserdi. "Ne cüzdandan ne de para kesesi taşıyın! Ve tren bileti de almaya gerek yok mudur? Otel ücreti ödemeye? Bu sözlerde ne kadar yalan ve iki yüzlülüğün mevcut olduğunu görüyor musunuz? Hayır, eğer paraya hiç ihtiyacımız olmasaydı bile bu ödemenin devam etmesi gerekcekti. Bu, birçok gereksiz insandan bizi kurtarmaktadır. Hiçbir şey, insanların paraya karşı olan tavırları kadar insanların iç yüzünü ortaya koymaz. Kendi kişisel fantezileri için istedikleri kadar harcamaya hazırdırlar ama başka bir kimsenin çalışmasına değer vermezler. Onlar için çalışmam ve benden almayı lütfettikleri her şeyi onlara bedava vermem gerekmektedir. 'Bilgi ticareti nasıl mümkün olabilir? Bu ücretsiz olmalıdır.' İşte kesinlikle bundan dolayı

bu ücreti talep etmek gerekmektedir. Bazı kimseler, bu engeli hiçbir zaman geçemeyeceklerdir. Ve eğer bunu aşamazlarsa bir diğerini hiç aşamayacaklardır demektir. Ayrıca başka düşünceler de vardır. Daha sonra bunları göreceksin."

"Başka düşünceler" dediği çok sade düşüncelerdi. Birçok kimse, gerçekten ödeme yapamıyordu. Ve G. meseleyi prensip olarak çok kesin bir biçimde ortaya koymakla beraber, pratikte, çalışmadaki parasız olan herhangi bir kimseyi hiçbir zaman reddetmedi. Ve daha sonra, öğrencilerinden birçoğunu paraca desteklediği ortaya çıktı. Biner Ruble verenler, bu parayı sadece kendileri için değil, fakat başkaları için de ödemiş oluyorlardı.

Bir defasında, grupların çalışması hakkındaki bir konuşmayı sürdürürken G. şöyle dedi:

"Daha sonra, çalışma içerisinde herkese, kendi tipine ve başlıca özelliğine ya da başlıca kusuruna karşılık gelen kişisel ödevlerin verildiğini, yani ona, başlıca kusuruyla daha şiddetli bir şekilde mücadele etme şansını sağlayacak kişisel ödevlerin verildiğini göreceksiniz. Kişisel ödevlerin yanı sıra, bir bütün olarak gruba verilen genel ödevler vardır. Bazı durumlarda kişisel ödevlerden de sorumlu olan grup, genel ödevlerin yürütülmesinden ya da yürütülmemesinden sorumludur. Ama önce genel ödevleri ele alacağız. Örneğin, şimdiye kadar sistemin tabiatı ve onun prensipteki metotları hakkında belli bir anlayışa sahip olmuş ve bu bilgileri diğerlerine aktarabilir durumda bulunuyor olmalısınız. Başlangıçta grupların dışındakilere sistemdeki bilgilerden söz etmenize karşı olduğumu hatırlayacaksınız. Tam tersine bunu yapmaları için kendilerini özel olarak eğittiklerimin dışında hiçbirinizin, ne gruplar ne konferanslar ve ne de bilgiler konusunda hiç kimseyle konuşmamanızı gerektiren bir kural vardı. Ve o

zaman bunun niçin gerekli olduğunu açıklamıştım. Doğru bir görünüş, doğru bir izlenim veremeyebiliydiniz. İnsanlara bu bilgilere gelme imkanını vermek yerine, onları ebediyen geri itebiliydiniz; onları daha sonra herhangi bir zaman gelme imkanından mahrum ederdiniz. Ama şimdi durum farklıdır. Artık yeteri kadar dinlediniz. Ve şayet duyduklarınızı anlamak için gerçekten çaba harcadıysanız, o takdirde bunu başkalarına aktarabilirsiniz. Bundan böyle hepimize belirli bir ödev veriyorum.”

“Dostlarınızla ve tanıdıklarınızla olan sohbetlerinizi bu konulara doğru yönlendirmeye çalışın, ilgi gösterenleri hazırlamaya çalışın, şayet talepte bulunurlarsa onları toplantılara getirin. Ama herkes bunun kendi ödevi olduğunu anlamalı ve bu işi kendi yerine başkalarının yapmasını beklememelidir. Her birinizin bu ödevde sergileyeceğiniz uygun performans, birinci olarak, artık bir şeyleri hazmettiğinizi, bir şeyleri anladığınızı ve ikinci olarak da, insanları değerlendirebildiğinizi, kimin kendisiyle konuşulmaya layık olup, kimin olmadığını anladığınızı ortaya koyacaktır; çünkü insanların çoğu, bu fikirlerden hiçbirini kabul edemezler ve onlarla konuşmak tamamen lüzumsuzdur. Fakat aynı zamanda, bu fikirleri kabul edebilecek, konuşulmaya layık insanlar da mevcuttur.”

Bundan sonraki toplantı çok ilgi çekici idi. Herkes arkadaşlarıyla olan konuşmalarının izlenimleriyle doluydu ve soracakları birçok soru vardı; herkesin cesareti biraz kırılmış ve herkes hayal kırıklığına uğramıştı.

Dost ve tanıdıkların, bizimkilerin çoğunun cevaplayamadığı çok kurnazca sorular sorduğu ortaya çıkmıştı. Örneğin, çalışmadan ne elde etmiş olduğumuzu sormuşlar ve “kendini hatırlama” ile ilgili kuşkularını açıkça ifade etmişlerdi. Öte yandan diğerlerinin, yani bazı arkadaş ve yakınlarımızın “**kendilerini hatırladıkları**” konusun-

da hiçbir şüpheleri yoktu. Bazıları, "yaratılış ışığını" ve "yedi kozmosu" saçma ve yararsız bulmuşlardı; arkadaşlarımdan biri kısa bir süre önce oynayan güldürücü bir piyesteki bir cümleyi komik bir şekilde tekrarlayarak alaycı bir şekilde sormuştu: "Bu konu ile coğrafyanın ne ilgisi var?" Diğerleri, merkezleri kimin görmüş olduğunu ve onların nasıl görülebileceğini sormuştu; başka bir grup, "yapmaya" muktedir olmadığımız fikrini saçma bulmuştu. Diğerleri, ezoterizm fikrini "avutucu, ama ikna edici olmaktan uzak" bulmuştu. Kimileri, bu fikrin genelde, "yeni bir buluş" olduğunu söylemişlerdi. Bazıları maymunlardan türemiş oldukları görüşünü feda etmeye hazırlıklı değillerdi. Bir kısmı, sistemde "insan sevgisi" fikrinin olmadığını keşfetmişti. Başka birileri, fikirlerimizin tamamen materyalizme hizmet ettiğini, insanları makine haline getirmek istediğimizi, ne mucize fikri, ne idealizm fikri vs. mevcut olmadığını söylemişti.

Dostlarımızla olan konuşmalarımızı kendisine naklettığımız zaman G. güldü.

"Bu hiçbir şey değil." dedi. "İnsanların bu sistem hakkında tüm söyleyebileceklerini bir araya getirmiş olsanız, kendiniz bile bunlara inanamazdınız. Bu sistem fevkalade bir özelliğe sahiptir: Onunla olan önemsiz bir irtibat bile, insanlardaki ya en iyinin ya da en kötünün ortaya çıkmasına sebep olur. Bir insanı hayatınız boyunca tanır ve kötü bir kimse olmadığını, hatta oldukça zeki olduğunu düşünebilirsiniz. Onunla bu fikirler hakkında konuşmaya teşebbüs edin ve o zaman onun son derece ahmak olduğunu göreceksiniz. Diğer yandan, başka bir adam, boş bir insan gibi gözükabilir, ama onunla bu konularda konuştuğunuz zaman, onun düşündüğünü, hem de ciddi şekilde düşündüğünü görürsünüz."

Gelişme Yeteneğinde Olanların Özellikleri

“Çalışmaya gelebilecek kimseleri nasıl tanıyabiliriz?” diye sordu oradakilerden birisi.

“Onların nasıl **tanınacağı** başka bir mevzudur.” dedi G. “Bunu yapmak için belli bir dereceye kadar ‘olmak’ gereklidir. Ama bundan söz etmeden önce, hangi tür insanların çalışmaya gelebileceğini ve hangilerinin gele-meyeceğini belirlemeniz gerekmektedir.”

“Bir insanın önce belli bir hazırlığa, belli bir birikime sahip olması gerektiğini anlamalısınız. O, ezoterizm fikir-leri hakkında, gizli bilgi hakkında, insanın iç tekamül imkanları vs. hakkında **olağan kanallarla** neleri bilmenin mümkün olduğunu bilmelidir. Demek istediğim, bu fikir-lerin onlara tamamen yeni bir şey gibi gözükmemesi gerektiridir. Aksi takdirde onunla konuşmak zordur. Ayrıca en azından biraz bilimsel ya da felsefi hazırlığı olması da faydalıdır. Eğer kişi iyi bir dini bilgiye sahipse, bu da yararlı olur. Ama o, dinsel formlara sıkı sıkıya bağ-lıysa ve onların özü hakkında bir anlayışa sahip değilse, bu takdirde konu ona çok zor gelecektir. Genel olarak az biliyorsa, az okumuşsa, az düşünmüşse, onunla konuş-mak zordur. Şayet iyi bir öze sahipse, onun için konuşma-ların hiç olmadığı başka bir yol vardır ama bu takdirde o, itaatkar olmalı, **kendi iradesinden vazgeçmelidir**. Ve o, bu noktaya şu ya da bu şekilde varmak zorundadır. Her-kes için genel bir kuralın mevcut olduğu söylenebilir. Bu sisteme ciddi bir şekilde yaklaşmak için, insanların önce kendileri hakkında, yani kendi güçleri hakkında ve ikinci olarak bütün eski yollar hakkında **hayal kırıklığına uğra-maları** lazımdır. Bir insan, yapmakta olduğu şeylerde hayal kırıklığına uğramadıkça, aradığı şey hakkında hayal kırıklığına uğramadıkça, sistemde en değerli şeyin ne

olduğunu hissedemez. Eğer bir bilim adamı ise, biliminde hayal kırıklığına uğramalıdır. Dindar bir kişi ise, dininde hayal kırıklığına uğramalıdır. Politikacı ise, politikada hayal kırıklığına uğramalıdır. Filozof ise, felsefede hayal kırıklığına uğramalıdır. Teozof ise, teozofide hayal kırıklığına uğramalıdır. Okültist ise, okültizmde hayal kırıklığına uğramalıdır vs. Ama bunun ne anlama geldiğini anlamalısınız. Örneğin, dindar bir kişi dinde hayal kırıklığına uğramalıdır, diyorum. Bu, onun imanını kaybetmesi gerektiği anlamına gelmez. **Tam tersine bu, bildiği dini öğretinin kendisine yeterli olmadığını, onu hiçbir yere götürmeyeceğini anlayarak, onun sadece öğreti ve metotlar konusunda 'hayal kırıklığına' uğraması gerektiği anlamına gelir.** Şüphesiz, vahşilerin tamamen yozlaşmış dinlerini ve son zamanların uydurma dinleri ile mezheplerini hariç tutacak olursak, bütün dinsel öğretiler, biri görünen ve diğeri görünmeyen olmak üzere iki kısımdan meydana gelmişlerdir. Dinde hayal kırıklığına uğramak, o dinin görünen kısmında hayal kırıklığına uğramak ve dinin saklı ve bilinmeyen kısmını bulma gereğini hissetmek anlamına gelir. Bilimde hayal kırıklığına uğramak, bilgiye olan ilginin kaybolması anlamına gelmez. Bu, insanın olağan bilimsel metotların sadece faydasız olmakla kalmayıp, saçma ve kendi içinde çelişen teorilere götürdüğüne kanaat getirmesi ve buna kani olarak, başkalarını araştırmaya başlaması demektir. Felsefede hayal kırıklığına uğramak, insanın, olağan felsefenin sadece, -bir Rus atasözünde söylendiği gibi- boş bir kaptan diğerine boşaltmak olduğuna ve her ne kadar gerçek felsefe de olabilir ve olması gerekirse de, insanların felsefenin ne demek olduğunu bile bilmedikleri konusunda kanaat getirmesi anlamına gelir. Okültizmde hayal kırıklığına uğramak, mucizeye olan inancın kaybolması anlamına gelmez, bu sadece

hangi isim altında geçerse geçsin, olağan, ulaşılabilir ve hatta reklamı yapılan okültizmin sadece şarlatanlık ve kendi kendini kandırma olduğu ve **bir yerlerde bir şeylerin** mevcut olmasına rağmen, insanın olağan yol içerisinde bildiği ve öğrenebildiği her şeyin onun ihtiyaç duyduğu şey olmadığı konusunda kanaat getirmesi anlamına gelir.” (136)

“Böylece o, daha önce ne yapıyorsa yapsın, onu ne ilgilendirirse ilgilendirsin, eğer bir insan, mümkün ve anlaşılabilir yollarda bu hayal kırıklığı durumuna varmışsa, onunla konuşurken sistemimizden söz etmeye değer ve daha sonra o, çalışmaya gelebilir. Ama o, daha önceki yolunda herhangi bir şey bulabileceğini veya henüz bütün yolları denemediğini ya da kendi kendine bir şeyler yapabileceğini veya bulabileceğini düşünmeyi sürdürüyorsa, bu, onun henüz hazır olmadığı anlamına gelir. Onun daha önce yapmaya alışkın olduğu her şeyi kaldırıp atması gerekir demek istemiyorum. Bu tamamen gereksizdir. Tam tersine, yapmaya alışkın olduğu şeyleri yapmayı sürdürürse, ekseriyetle daha iyidir. Ama bunun sadece bir meslek ya da bir alışkanlık yahut bir ihtiyaç olduğunu anlamalıdır. Bu farklı bir durumdur; ancak bu durumda ‘eş koşmamaya’ muktedir olacaktır.”

“Çalışma ile bağdaşmayan sadece tek şey vardır, o da, ‘profesyonel okültizm’, başka bir deyişle profesyonel şarlatanlıktır. Bütün spiritüalistler, şifacılar, durugörürler vs. ya da onlarla yakın ilişkisi olan kimselerin hiçbiri işimize yaramaz. Bunu daima hatırlamalı ve onlara sistemden söz etmemeye dikkat etmelisiniz, çünkü sizden öğrenecekleri her şeyi kendi amaçları için, yani başkalarını aptal yerine koymak için kullanabilirler.”

“İşe yaramayan fakat onlardan daha sonra söz edeceği-miz başka kategoriler de vardır. Şimdilik bir tek şeyi hatır-

layın: Bir insan olağan yollar içerisinde yeteri kadar hayal kırıklığına uğramalıdır ve aynı zamanda bir yerlerde bir şeylerin olabileceğini düşünmeli ya da bu fikri kabul edebilmelidir. Böyle bir kişi ile konuşursanız, ne kadar beceriksizce söz ederseniz edin, o, gerçeğin tadını alabilir. Ama başka bir kaniya sahip olan bir kişiyle konuşacak olursanız, söyleyeceğiniz her şey ona saçma gelecek ve sizi asla ciddi bir şekilde bile dinlemeyecektir. Böylesi için vakit kaybetmeye değmez. Bu sistem, **arayış içinde olan ve içleri yanan** kişiler içindir. Aramamış olanların ve aramayanların ona ihtiyacı yoktur. Henüz içleri yanmayanların da ona ihtiyaçları yoktur."

"Fakat insanların başlamaları böyle olmuyor." dedi, bizimkilerden biri. "Şöyle soruyorlar: Esirin mevcudiyetini kabul ediyor muyuz? Veya, tekamül konusundaki görüşümüz nedir? Ya da, gelişime niçin inanmıyoruz? Yahut, insanların, hayatı, adalet ve ortak çıkar temeli üzerine organize edebileceklerini niçin düşünmüyoruz? Ve buna benzer sorular..."

"Bütün sorular iyi." dedi G., "Ve **samimi olması şartıyla**, herhangi bir sorudan başlayabilirsiniz. Ne demek istediğimi anlıyorsunuz. Esir hakkındaki, gelişme hakkında ya da ortak çıkar hakkındaki sorular çeşitli noktalarından hareket edilerek sorulmuş olabilir. Kişi, sadece bir şeyler söylemiş olmak için soru sormuş olabilir. Daha önce başka birisinin söylemiş olduğu şeyleri ya da bir kitaptan okuduğunu tekrar etmek için sorabilir. Veya diğer yandan, kişi, cevabını öğrenmek için yanıp tutuştuğu bir soruyu sorabilir. Eğer sorulan soru, soran kimsenin cevabı öğrenmek için yanıp tutuştuğu bir soru ise, ona cevap verebilirsiniz ve ne olursa olsun, herhangi bir soru vasıtasıyla onu sisteme çekebilirsiniz. Ama sorunun iç yakan bir soru olması gereklidir."

Sistemle ilgilenebilecek ve çalışabilecek kimseler hakkındaki konuşmalarımız, bizi, istemeyerek dostlarımızı tamamen yeni bir açıdan değerlendirmeye doğru götürdü. Bu hususta hepimiz hiç de hoş olmayan hayal kırıklığına uğramıştık. G.'nin arkadaşlarımıza sistemden söz etmemizi resmen istemesinden önce bile, hiç şüphesiz hepimiz, en sık görüştüğümüz kimselere o veya bu şekilde belirli bir dereceye kadar sistemden söz etmeye teşebbüs etmiştik. Ve bu gibi durumların çoğunda, bizim sistemin fikirlerine ilişkin şevkimiz çok soğuk bir kabulle karşılanmıştı. Onlar bizi anlamamışlardı; bize yeni ve orijinal gelen fikirler, dostlarımıza eski ve sıkıcı, hiçbir sonuca götürmeyen ve hatta itici nitelikte gözükmüşlerdi. Bu bizi her şeyden çok şaşırtmıştı. Kendilerine karşı büyük yakınlık hissettiğimiz, daha önce bizi üzen meseleler üzerinde karşılıklı konuşabildiğimiz ve kendilerinden bir karşılık bulduğumuz kimselerin, bizim gördüğümüz şeyleri görmekte başarısız olmaları ve bilhassa bunların tamamen tersini görmeleri bizi hayrete düşürmüştü. Kendi şahsi tecrübeme göre, bunun bana çok garip, hatta ıstıraplı bir izlenim verdiğini söylemem gerek. İnsanların bizi anlamalarının mutlak imkansızlığından söz ediyorum. Hiç şüphesiz, olağan hayat içerisinde, olağan soruların sorulduğu ortamlarda buna alışığız; bize karşı düşmanca tavır alan ya da dar düşünceli yahut düşünce zaafı olan kişilerin bizi yanlış anlayabileceklerini, söylediğimiz şeyleri ters çevireceklerini ya da bozacaklarını, asla sahip olmadığımız düşünceleri, ağızımıza bile almadığımız sözleri bize atfedebileceklerini biliyorduk. Ama şimdi bütün bunların, **kafa dengimiz** olarak ele aldığımız, zamanımızın çoğunu beraber geçirdiğimiz ve daha önce bizi herkesten daha iyi anlayan kişiler olarak gözüken kimseler tarafından yapıldığını gördüğümüz zaman, bu bizde cesaret kırıcı bir izle-

nim yaratmıştı. Böyle durumlar hiç şüphesiz istisnaları da ihtiva ediyordu; dostlarımızın çoğu sadece lakayttı ve onlara G.'nin sistemine olan ilgimizi aşlamak için giriştiğimiz çabalar hiçbir sonuç vermedi. Ama bazen bizimle ilgili çok merak uyandıran izlenimler alıyorlardı. Arkadaşlarımızın bizim kötüye gittiğimizi düşündüklerini ilk defa kimin fark ettiğini hatırlamıyorum. Onlar bizi daha önce olduğundan daha az enteresan buluyorlardı; kendimizden geçiyormuş gibi renksizleşmeye başladığımızı, eski kendiliğindenliğimizi, eskiden her şey karşısında gösterdiğimiz tepki verme hevesimizi kaybettiğimizi, 'makinelere' haline gelmekte olduğumuzu, orijinal bir şekilde düşünmekten, hissetmekten uzaklaştığımızı, sadece G.'den duyduklarımızı bir papağan gibi tekrarladığımızı söylüyorlardı. G.'ye bundan söz ettiğim zaman çok güldü.

"Bekle, daha kötüsü gelecek." dedi. "Bunun gerçekten ne manaya geldiğini anlıyor musunuz? Bu, yalan söylemeyi kestiğiniz, ne olursa olsun o kadar iyi yalan söylemediğiniz, yani artık daha önceki kadar enteresan bir şekilde yalan söyleyemediğiniz anlamına gelir. İyi yalan söyleyen adam, enteresan bir adamdır. Ama siz artık yalan söylemekten utanıyorsunuz. Şimdi bilmediğiniz ya da anlamadığınız şeylerin olduğunu, zaman zaman kendi kendinize itiraf edebiliyorsunuz ve her şeyi tümüyle bilmiş gibi konuşuyorsunuz. Bu, şüphesiz, sizin daha az enteresan, daha az orijinal ve dedikleri gibi karşılık vermeye daha az hevesli hale geldiğiniz anlamını taşımaktadır. Böylece, artık dostlarınızın nasıl insanlar olduklarını gerçekten görebilmektesiniz. Onlar kendileri açısından sizin için üzülüyorlar. Ve onlar kendi yolları içerisinde haklıdırlar. Siz artık ölmeye başladınız." Bu sözlerin üzerine basarak söyledi. "Tamamen ölüme daha çok mesafe

var, ama gene de belli miktarda ahmaklık sizden çıkıp uzaklaşmaktadır. Artık kendinizi daha önce samimiyetle yaptığınız şekilde aldatamazsınız. Şimdi gerçeğin tadını almış durumdasınız.”

“Niçin şimdi ara sıra bana kesinlikle hiçbir şey anlamıyormuşum gibi geliyor?” diye sordu oradakilerden biri. “Daha önce, ne olursa olsun bazen anladığımı bazı şeylerin olduğunu düşünürdüm, ama şimdi hiçbir şey anlamıyordum.”

“Bu durum anlamaya başladığını gösterir.” dedi G. “Hiçbir şeyi anlamadığında her şeyi anladığını veya her koşulda anlamaya muktedir olduğunu sanıyordun. Şimdi ise anlamaya başladığında, anlamadığını sanıyorsun. Bu böyle olur, çünkü **anlayışın** tadı daha önce senin için tamamen bilinmeyen bir şeydi. Ve şimdi anlayışın tadı, sana anlayış noksanlığı olarak gözükmektedir.”

Konuşmalarımızda sık sık dostlarımızın bizlerden edindiği izlenimlere ve bizim onlardan aldığımız yeni izlenimlere temas ediyorduk. Ve her şeyden daha fazla olarak, bu fikirlerin insanları ya birleştirebileceğini ya da ayıracağını anlamaya başladık.

Tipler

Bir defasında “**tipler**” hakkında çok uzun ve enteresan bir konuşma olmuştu. G., bu konuda evvelce söylediklerini, kişisel çalışma yararına olan birçok ilave ve tanımlamalarla birlikte tekrarladı.

“Her biriniz” dedi, “hayat içerisinde muhtemelen bir ve aynı tipteki insanlara rastlamışsınızdır. Bu insanlar, ekseriyetle birbirlerine benzerler ve olaylar karşısındaki iç tepkileri tamamen aynıdır. Birinin hoşlandığından diğeri de hoşlanır. Birinin hoşlanmadığından diğeri de hoşlan-

maz. Böyle fırsatları hatırlamalısınız, çünkü **tipler bilimini** sadece tiplere rastlayarak inceleyebilirsiniz. Başka bir metot yoktur. Bunun dışında her şey hayaldir. İçinde yaşadığınız şartlarda altı veya yediden fazla tipe rastlayamayacağınızı anlamalısınız, oysa hayat içerisinde çok daha fazla sayıda temel tip mevcuttur. Diğerleri tümüyle temel tiplerin birleşimleridir."

"Kaç tane temel tip vardır?" diye sordu birisi.

"Bazı kimseler oniki olduğunu söylerler." dedi G. "Mesele göre, oniki havari, oniki tipi temsil etmektedir. Bazıları daha fazla olduğunu söylemektedir."

G. bir an için durakladı.

"Bu on iki tipi, yani onların tanımlarını ve karakteristiklerini bilebilir miyiz?" diye sordu orada bulunanlardan birisi.

"Bu soruyu bekliyordum." dedi G. "Tiplerden bahsettiğimde akıllı bir kimsenin bu soruyu sormadığına hiç rastlamadım. Eğer açıklanabilseydi, bunun uzun zaman önce açıklanacağını nasıl oluyor da anlamıyorsunuz. Ama bütün mesele, tiplerin ve tipler arasındaki farkın olağan lisanla tarif edilemeyeceğidir. Onların tarif edilebileceği lisanı ise henüz bilmiyorsunuz ve uzun zaman da bilemeyeceksiniz. 'Kırk Sekiz Kanunla' ilgili olarak da durum tamamen aynıdır. Bazısı, bu kırk sekiz kanunu tanıyıp tanıyamayacağını sorar. Sanki bu mümkünmüş gibi. Size verilebilecek olanın verildiğini anlayın. Gerisini, size verilmiş olanın yardımıyla bulmalısınız. Ama şimdi bunu söylemekle vakit kaybettiğimi biliyorum. Beni hala anlamıyorsunuz ve daha uzun bir süre anlamayacaksınız. Bilgi ve varlık arasındaki farkı düşünün. Anlaşılması için farklı bir varlığın gerekli olduğu şeyler vardır."

"Ama çevremizde yedi tipten fazlası yoksa, onları niçin tanıyamıyoruz? Yani, onlar arasındaki başlıca farkları

bilemiyor ve onlarla karşılaştığımız zaman onları tanıyamıyor, birbirlerinden ayırt edemiyoruz?" diye sordu aramızdan biri.

"İşe kendimizle ve sözünü ettiğim gözlemlerle başlamalısınız." dedi G. "Aksi takdirde bu, yararlanamayacağınız bir bilgi olur. Bazılarınız tipleri görebileceğini sanmaktalar, ama sizin gördüğünüz hiçbir şekilde tipler değildir. Tipleri görebilmek için bir kimse önce kendi tipini tanımalı ve ondan 'ayrılmaya' muktedir olmalıdır. Kişinin kendi tipini tanıyabilmesi için kendi hayatını, ta başından itibaren bütün hayatını iyice incelemesi gerekir; olayların niçin ve nasıl meydana geldiğini bilmesi gerekir. Hepinize bir ödev vermek istiyorum. Bu, hem genel ve hem de aynı zamanda bireysel bir ödev olacaktır. Grup içinde her biriniz hayatını anlatsın. Her şey ayrıntılı olarak, süslenmeden ve herhangi bir şeyi saklamadan anlatılmalıdır. Önemsiz ve detay hususların üzerinde durmadan temel ve esas olan şeyleri vurgulayın. **Samimi olmalısınız** ve başkalarının sizi yanlış bir şekilde anlayacaklarından **korkmamalısınız**, çünkü herkes aynı pozisyondadır; herkes kendisini ortaya koymalı ve olduğu gibi göstermelidir. Bu ödev size neden hiçbir şeyin grup dışına aktarıl-maması gerektiğini derhal gösterecektir. Şayet grup içerisinde söylediklerinin dışarda tekrar edileceğini düşünüyor ya da bu konuda şüphe taşıyorsa, hiç kimse konuşmaya cesaret edemeyecektir. Oysa kişi, tam ve kat'i bir şekilde, hiçbir şeyin tekrarlanmayacağına kanaat getirmelidir. Ve ancak o zaman kişi, başkalarının da aynı şeyi yapması gerektiği anlayışı içinde, korkmadan konuşabilecektir."

Kısa bir süre sonra G., Moskova'ya gitti ve onun yokluğunda, bize vermiş olduğu ödevleri çeşitli şekillerde yapmaya çalıştık. Önce, G.'nin verdiği ödevi daha kolay bir

şekilde uygulamaya koymak için, bazılarımız, benim tek-
lifim üzerine, hayat hikayelerimizi genel grup toplantıla-
rında değil de, en iyi tanıdıkları kimselerden meydana
gelmiş küçük gruplar içerisinde anlatmaya gayret etti.

Bütün bu çabaların bir sonuç vermediğini söylemeli-
yim. Bazıları çok şey, diğerleri çok az şey söyledi. Kimile-
ri gereksiz ayrıntılara girdiler. Kendilerine mahsus ve
orijinal kabul ettikleri özelliklerine ait tanımlamalar yaptılar;
diğerleri "günah" ve hatalarına ağırlık verdiler. Ama
her şey topluca ele alındığında, G.'nin açıkça beklediği
şeyi meydana getirmekten uzak olduğu görüldü. Sonuçta
ortaya çıkan şey, hiç kimseyi ilgilendirmeyen fıkralar
veya kronolojik hatıralar ve de herkesi esnemeye sevk
eden aile hatıraları idi. Bir şeyler hatalıydı, ama gerçekten
hatalı şeyin ne olduğunu ellerinden geldiği kadar samimi
olmaya çalışan kişiler bile belirleyemediler. Kendi çabala-
rımı hatırlıyorum. Öncelikle bazı erken çocukluk izlenim-
lerimi aktarmaya çalıştım. Bunlar bana psikolojik olarak
enteresan gözükiyordu, çünkü çok küçük yaşlarda kendi-
mi hatırlamıştım ve bu ilk izlenimlerin bazıları bende
daima hayret uyandırmıştı. Ama kimse bununla ilgilen-
medi ve derhal, bizden istenen şeyin kesinlikle bu olmadı-
ğını anladım. Daha da ilerledim ama **hemen hemen bir-
denbire, ne olursa olsun söylemeye niyetimin olmadığı
birçok şeyin mevcut olduğunu, kesin olarak hissettim.**
Bu tamamen beklenmeyen bir kavrayıştı. G.'nin fikrini
herhangi bir karşı koyma olmadan kabul etmiş ve herhan-
gi özel bir güçlük çekmeden hayatımın tüm hikayesini
anlatabileceğimi sanmıştım. Fakat hakikatte bunun, tama-
men imkansız olduğu ortaya çıktı. İçimdeki bir şey, buna
öylesine karşı koydu ki, mücadele etmeye bile teşebbüs
etmedim. Ve hayatımın belli dönemlerinden söz ederek,
nakletmek istemediğim olaylarla ilgili sadece genel fikri

ve nakletmeyi istediğim hususların önemini belirtmeye çalıştım. Bununla bağlantılı olarak, bu şekilde konuştuğum zaman sesimin ve ses tonumun değiştiğini fark ettim. Bu, diğer insanları anlamakta bana yardımcı oldu. Kendilerinden ve hayatlarından söz ederlerken, onların da farklı ses ve ses tonları ile konuştuklarını duymaya başladım. Önce kendimde duymuş olduğum ve bana, insanların söz ettikleri konuyla ilgili bir şeyler saklamak istediklerini gösteren özel türde ses tonları mevcuttu. Bu ses tonları onları ele veriyordu. **Ses tonlarının gözlemlenmesi** sonradan, benim diğer birçok şeyi anlamamı sağladı.

Daha sonra G., St. Petersburg'a döndüğünde (bu kez Moskova'da iki ya da üç hafta kalmıştı), ona gösterdiğimiz çabalardan söz ettik; her şeyi dinledi ve sadece "kişiliği", "özden" ayırmayı bilmediğimizi söyledi.

Öz ve Şahsiyet

"Şahsiyet, özün ardına saklanır." dedi. "Ve öz, şahsiyetin ardına saklanır ve karşılıklı olarak birbirlerini perdeleler."

"Öz, şahsiyetten nasıl ayrılabilir?" diye sordu oradakilerden biri.

"Size ait olanı, size ait olmayandan nasıl ayırırsınız?" diye cevapladı G. "Düşünmek gerekir, şu ya da bu özelliğinin nereden kaynaklandığını bilmek gerekir. Ve çoğu insanın, özellikle sizin topluluğunuzda bulunanların, kendilerine ait pek az şeye sahip olduğunu kavramak gerekir. Sahip oldukları her şey, kendilerinin değildir ve çoğunlukla çalınmıştır; onların fikirler, kanaatler, görüşler, aileme ait kavramlar dedikleri her şey, tümüyle çeşitli kaynaklardan aşırılmıştır. Bunların tümü, birlikte, şahsiyeti meydana getirirler ve ortadan kaldırılmalıdırlar."

"Fakat siz kendiniz çalışmanın şahsiyetle başladığını söylemişsiniz." dedi oradaki biri.

"Tamamen doğru." diye cevapladı G. "Bundan dolayı, öncelikle, kesinlikle neden söz ettiğimizi belirlemeliyiz, yani insanın gelişmesindeki hangi andan ve hangi varlık seviyesinden söz ettiğimizi belirlemeliyiz. Biraz önce, sadece herhangi bir şekilde çalışmayla ilişkisi olmayan, hayat içindeki bir insandan söz ediyordum. Böyle bir insan, bilhassa 'entelektüel' sınıflara dahilse, hemen hemen tümüyle şahsiyetten teşekkül etmiştir. Çoğu hallerde, böyle birinin özünün gelişimi çok erken bir yaşta durur. "

"Ben birçok saygıdeğer aile reisleri, çeşitli fikirlerle dolu profesörler, tanınmış yazarlar, bakanlığa namzet önemli resmi kişiler tanıyorum ki, bunların özlerinin gelişmesi takriben on iki yaşlarında son bulmuştu. Bu durum hiç de fena değildir. Bazen, özün belli yönlerinin beş ya da altı yaşında durduğu ve sonra her şeyin sona erdiği olmuştur; arta kalanlardan hiçbir şey onlara ait değildir; o bir repertuardan ibarettir; ya kitaplardan alınmıştır ya da hazır modeller taklit edilerek yaratılmıştır."

Bundan sonra, G.'nin verdiği ödevi başaramayışımızın sebebini bulmaya çalıştığımız ve G.'nin de katıldığı birçok konuşma oldu. Ama ne kadar çok konuştuysak, onun bizden aslında ne istediğini o kadar az anladık.

"Bu sadece sizin kendinizi ne ölçüde bilmediğinizi gösterir." dedi G. "Hiç şüphem yok ki, içinizden en azından bazıları söylediğimi samimi olarak yapmayı, yani hayat hikayesini anlatmayı arzu etmiştir. Bununla beraber, bunu yapamadıklarını ve hatta nasıl başlayacaklarını bile bilmediklerini görmektedirler. Ama er ya da geç bunu yapmanız gerekeceğini hatırlayınız. Denildiği gibi

bu, yoldaki ilk imtihanlardan biridir. Bu denemeden geçmeden hiç kimse daha fazla ilerleyemez.”

“Bizim anlayamadığımız nedir?” diye sordu birisi.

“**Samimi olmanın ne demek olduğunu anlamıyorsunuz.**” dedi G. “Gerek kendinize ve gerekse başkalarına karşı yalan söylemeye o kadar alışmışsınız ki, gerçeği söylemek istediğinizde ne uygun kelimeleri ne de uygun düşünceleri bulabilmektesiniz. İnsanın kendisi hakkındaki tam gerçeği ifade etmesi çok zordur. Ama insan, gerçeği ifade etmeden önce bunu bilmelidir. Ve hatta siz, kendinizle ilgili hakikatin nelerden ibaret olduğunu bile bilmiyorsunuz. Ve ben, her birinizin başka özelliğini ya da kusurunu size daha önce söylemiştim. O zaman beni anlamış olmanız gerekirdi.”

Bir keresinde, bu şekilde daha fazla ilerlemenin anlamı olmadığını ve onunla yola devam edeceksek, çalışmayı isteyip istemediğimizi ve yarı ciddi tutumların hiçbir sonuç vermeyeceği için, bu yöndeki bütün çabalardan vazgeçmenin daha iyi olup olmayacağı konusunda kesin bir karar vermemiz gerektiğini söyledi. Çalışmaya, sadece, kendilerindeki mekaniklik ve uyku ile mücadele etmeye çok kesin ve ciddi bir şekilde karar verenlerle devam edeceğini ilave etti.

“Sizden berbat bir şey istenmediğini artık biliyorsunuz.” dedi. “Fakat iki tabure arasında oturmanın hiçbir anlamı yoktur. Uyanmak istemeyen kimseyi, ne olursa olsun daha derin uyumaya terk edin.”

Her birimizle ayrı ayrı konuşacağını ve her birimize, kendisinin bizden neden rahatsızlık duyduğu konusunda sebepler göstereceğini söyledi.

“Belki de bunun bende büyük bir tatmin meydana getirdiğini sanmaktasınız. Veya belki yapabilecek başka bir şeyim olmadığını düşünmektesiniz. Eğer aklınızdan

bunlar geçiyorsa, her iki halde de ciddi bir şekilde yanı-
lıyorsunuz. Yapabileceğim daha pek çok şey var. Ve
eğer ben **bu işe** zamanımı veriyorsam, bunun tek sebebi
kesin bir amacımın bulunmasıdır. Bu zamana kadar
amacımın neleri içerdiğini ve benimle aynı yolda olup
olmadığınızı daha iyi anlamış olmalısınız. Daha fazla bir
şey söylemeyeceğim. Fakat gelecekte sadece amacıma
ulaşmakta bana yararlı olabilecek kişilerle çalışacağım.
Ve sadece kendileriyle, yani mekanikle mücadele
etmeye kesin olarak karar vermiş olan kişiler bana yarar-
lı olabilirler."

Konuşma böylece sona erdi. G.'nin grup üyeleriyle
konuşması bir hafta kadar sürdü. Bazılarıyla uzun uzun
konuştu, bazılarıyla ise kısa kesti. Sonuçta hemen hemen
herkes devam etmek üzere kaldı.

P. isimli, şahsiyeti özden ayırma deneyleriyle ilgili
olarak sözünü ettiğim orta yaşlı adam, sadece ara sıra
"şekilsel bir tutum" ya da "sözel anlayış" gibi hatalı bir
yola girmekle beraber, itibarlı bir seviyeye çıktı ve çabu-
cak grubun aktif bir üyesi haline geldi.

Sadece iki kişi eksildi. Bize, sanki tamamen bir tür
büyünün etkisindedermiş gibi gelmişti. Çünkü birdenbi-
re hiçbir şeyi anlamaz olmuşlardı. G.'nin söylediği her
şeyde **onun yönünden yanlış anlama** ve geri kalanlarda
ise, sempati ve hissetme eksikliği olduğunu düşünüyor-
lardı.

Hemen hemen hepimize karşı, önceleri güvensiz ve
kuşkulu, daha sonra açıktan açığa düşmanca olan,
tümüyle tuhaflık dolu ve hiç beklenmedik bu tutum,
kimsenin nereden geldiğini bilmediği suçlamalar bizi
çok şaşırtmıştı.

Her şeyi bir sır haline sokmuştuk; diğerlerinin bulun-
madığı zamanlar G.'nin söylediklerini onlara aktarmayı

ihmal ediyorduk. Onlara güvenmemesini sağlamak amacıyla G.'ye onlarla ilgili masallar uyduruyorduk. Bütün gerçekleri çarpıtarak ve her şeyi hatalı bir ışık altında sunmaya çaba göstererek, G.'yi sürekli olarak yanlış yöne sevk etmek için onlarla ilgili bütün konuşmaları G.'ye sayıp döküyorduk. Her şeyi olduğundan farklı görmesini sağlamak için G.'ye onlar hakkında hatalı izlenimler vermiştik.

Aynı zamanda G.'nin kendisi de "tamamen değişmiş", daha önce olageldiğinden tamamen farklı bir insan olmuştu. Haşin ve emredici idi, insanlara olan bütün duygularını ve bütün ilgisini kaybetmişti, insanlardan gerçeği talep etmeyi kesmişti. Öyle ki, bir yandan birbirlerine çiçek atarken diğer yandan birbirleri hakkında casusluk yapan iki yüzlü ve kendisine gerçeği söylemekten korkan insanların çevresinde bulunmasını tercih ediyordu.

Bütün bu konuşmalar bizi şaşkınlığa düşürüyordu. Olup bitenler, büyük bir süratle şimdiye kadar görmediğimiz tamamen yeni bir tür atmosferi de beraberinde getirmişti. Bu, özellikle tuhaftı, çünkü tam olarak o sıralar çoğumuz gayet heyecanlı bir durumdaydık ve grubumuzun bu iki protestocu üyesine karşı tavır almıştık.

Birçok defa G. ile onlar hakkında konuşmayı denedik. Kendileriyle ilgili olarak ona her zaman "hatalı izlenimler" verdiğimizizi düşündüklerini söylediğimiz zaman, G. çok güldü.

"Görüyor musunuz, çalışmayı nasıl değerlendiriyorlar?" dedi. "Onların nazarında ben zavallı bir budalayım; kolayca kandırılıveriyorum! En önemli hususu anlamadıklarınızı görmektesiniz. Çalışmada, öğretmen kandırılmaz. Bu, bilgi ve varlık hakkında söylenenlerden kaynaklanan bir kanundur. Şayet ben istersem, sizi

kandırabilirim. Ama siz beni kandıramazsınız. Eğer aksi geçerli olsaydı, sizin benden değil, benim sizden öğrenmem gerekirdi."

"Onlarla nasıl konuşmalıyız ve gruba dönmelerine nasıl yardımcı olabiliriz?" diye sordu aramızdan biri G.'ye. (137)

"Hiçbir şey yapamayacağınız gibi," dedi G., "bu işe hiç kalkışmamalısınız, çünkü bu tür girişimlerle onların kendilerini görme ve anlama konusundaki son şanslarını da yok edersiniz. **Geri dönmek daima çok güçtür.** Bu geri dönüş kararı, herhangi bir şekilde ikna ya da zorlama olmaksızın kesin olarak isteyerek verilmiş bir karar olmalıdır. Gerek benim hakkımda, gerekse kendiniz hakkında işittiğiniz her şeyin, kendilerini haklı çıkarma girişimleri, kendilerinin haklı olduklarını hissedebilmek için başkalarını suçlama çabaları olduğunu anlamalısınız. Bu, gittikçe daha fazla yalan söylemek demektir. Bunun ortadan kaldırılması gerekir ve bu, ıstırap çekilerek yok edilebilir. Önceleri onların kendilerini görmeleri çok zor idiyse, şimdi bu, on kat daha zordur."

"Bu olay nasıl olabildi?" diye sordu diğerleri ona. "Neden hepimize ve size karşı olan tutumları böyle birdenbire ve beklenmedik bir şekilde değişti?"

"Siz böyle bir olaya ilk defa şahit oluyorsunuz." dedi G., "Ve bu sebeple size garip geliyor, ama daha sonra göreceksiniz ki, hep böyle olur. Bunun asıl sebebi, iki tabure arasında oturmanın imkansız oluşudur. İnsanlar genellikle iki tabure arasında oturabileceklerini, yani yeniyi kazanabileceklerini ve eskiyi de muhafaza edebileceklerini zannederler; şüphesiz bunu şuurlu olarak düşünmezler, ama aynı kapıya çıkar."

"Çoğunun muhafaza etmeyi arzu ettiği şey nedir? Öncelikle, fikirler ve insanlar hakkında kendi değerlen-

dirmelerine sahip olma hakkını, yani kendileri için her şeyden daha zararlı olan bir şeyi isterler. Bu kimseler ahmaktırlar ve ahmak olduklarını bilirler, yani bunu bir defa anlamışlardır. Zaten bu sebeple öğrenmeye geldiler. Ama daha sonra bununla ilgili her şeyi unuttular; artık kendi değersiz ve sübjektif tutumlarını çalışmaya sokmaktalar; herhangi bir şey hakkında hüküm vermeye muktedirlermiş gibi gerek benim gerekse başkaları hakkında hüküm vermekteler. Ve bu durum derhal fikirlere ve söylediklerime karşı olan tutumlarına yansdı. Onlar artık, ‘bir şeyi kabul ediyorlar’ ve ‘başka bir şeyi kabul etmiyorlar’; bir şeyle hemfikirler, başka bir şeyle değil; bir şey hakkında bana güveniyorlar, başka bir şeyde güvenmiyorlar.”

“Ve durumun en eğlenceli yanı, bu şartlar altında, yani her konuda bana güvenmeden ve her şeyi kabul etmeden ‘çalışmaya muktedir olacaklarını’ hayal etmeleridir. Aslında bu kesinlikle imkansızdır. Bir şeyleri kabul etmemek veya bir şeylere güvenmemek suretiyle, bu kimseler derhal kendilerine göre bir şeyler uydururlar. Çalışmayla veya benim söylediklerimle ortak yanı olmayan yeni teoriler ve yeni açıklamalar ‘kusmaya’ başlarlar. Daha sonra gerek benim gerekse başkalarının söylediği ve yaptığı her şeyde kusurlar ve eksiklikler bulmaya başlarlar. Bu andan itibaren artık ben, onların daha iyi bildikleri ve anladıkları, hiçbir bilgi ve fikrimin bulunmadığı konular hakkında konuşmaya başlarım; grubun bütün diğer üyeleri aptal ve geri zekalıdırlar. Ve böylece iş, bir laterna gibi, birbiri ardından belli bir sona doğru ilerler. Eğer bir kişi bu tür şeyler söylerse, ben onun daha sonra ne söyleyeceğini bilirim. Ve sonuçlara bakmak suretiyle siz de bileceksiniz. İşin garip yanı, insanlar bu durumu başkalarına ilişkin olarak görebilir-

ler. Fakat kendileri delice şeyler yaptıkları zaman bu hali kendilerinde görmez olurlar. Bu bir kanundur. Dağa tırmanmak çok zor, ama dağdan aşağı kaymak çok kolaydır. Hatta bu gibi kimseler, benimle veya başka kimselele bu konulardan söz ederken utanmazlar bile. Ve daha ziyade, bunun bir tür 'çalışma' ile bir araya getirilebileceğini düşünürler. Bir kimse bu çentiğe ulaştığı zaman, kendi küçük şarkısının çalındığını anlamak bile istemez."

"Bir şeye daha dikkat edin. Onlar iki kişidir. Her biri kendi başına ayrı ayrı olsalardı, kendi durumlarını görmeleri ve geri dönmeleri daha kolay olurdu. Ama onlar bir arada olan iki arkadaşlardır ve biri diğerinin zayıflığını tamamen desteklemektedir. Şimdi, biri olmadan diğeri dönemez. Ve geri dönmek isteseler bile, onlardan sadece birini kabul eder, diğerini ise etmezdim."

"Niçin?" diye sordu aramızdan biri.

"Bu tamamen başka bir konu." dedi G., "Şimdiki halde, sadece onlardan birine, kendisi için, benim mi yoksa arkadaşının mı daha önemli olduğu sorusunu kendisine sordurabilmek için. Eğer arkadaşı daha önemliyse söylenecek hiçbir şey kalmaz, ama önemli olan bensem, bu takdirde arkadaşını terk etmeli ve yalnız başına geri dönmelidir. Ve bu durumda daha sonra diğeri gelebilir. Ama şimdi onlar birbirini tutmakta ve birbirine engel olmaktadır. Bu, insanların kendilerine yararlı olan yoldan saptıkları zaman kendileri için yapabilecekleri belki de en kötü şeyi nasıl yaptıklarına dair tam bir örnektir."

Ekim ayında Moskova'da G. ile beraberdim.

Bütün duvarları ve döşemeleri Şark usulü halılarla kaplı ve tavanına ipek şallar asılı olan Bolshaiia Dmitrovka'daki küçük apartmanı, özel atmosferi ile beni şaşırt-

mıştı. Her şeyden önce dikkatimi çeken husus, orada bulunan ve hepsi G.'nin öğrencileri olan bu insanların **sessizliği sürdürmekten korkmamaları idi**. Bu durum başlı başına olağan olmayan bir şeydi. Gelirler, otururlar, sigara içerler ve çoğu kez saatlerce tek söz etmezlerdi. Fakat bu sessizlikte sıkıcı ve nahoş herhangi bir taraf yoktu; tam tersine zoraki ve uydurma rol yapma gerekliliğinden uzak olan bir emniyet ve özgürlük duygusu hakimdi. Fakat bu sessizlik, tesadüfen orada bulunan meraklı ziyaretçiler üzerinde olağandışı bir izlenim oluşturmaktaydı. Bu kişiler konuşmaya başladılar, öyle ki, durmaktan ve bir şeyler hissetmekten korkuyorlarmış gibi durmadan konuşuyorlardı. Öte yandan, diğerleri gücenmişlerdi, çünkü G.'nin öğrencilerinin ne kadar üstün olduklarını ve kendileriyle konuşmaya bile değmeyeceğini anlamalarını sağlamak üzere, "sessizliğin" kendilerini hedef aldığını sanıyorlardı. Bir kısmı ise bunu aptalca, eğlendirici, "yapay" buluyor ve bunun en kötü özelliklerimizi, bilhassa "bize baskı yapan" G.'ye karşı olan zayıflığımızı ve tümüyle ona bağımlı olduğumuzu gösterdiğini düşünüyordu.

P., çeşitli insan tiplerinin "sessizlik" karşısındaki tepkilerini not etmeye karar verdi. Ben ise, bu yerde, insanların her şeyden çok sessizlikten korktuklarının, konuşma eğilimimizin kendini savunmadan kaynaklandığının ve daima bir şeyleri görmekten, kendine bir şeyleri itiraf etmekten kaçınma temeline dayandığının farkına varmıştım.

G.'nin apartmanında başka bir garip özellik hemen dikkatimi çekti. **Orada yalan söylemek mümkün değildi**. Herhangi bir yalan derhal ortaya çıkıyor, aşikar, elle tutulur bir hal alıyordu. Bir defasında oraya kendisiyle daha önce tanışmış olduğum ve bazen gruplara katılan,

G.'nin bir tanıdığı gelmişti. Apartmanda benden başka iki veya üç kişi daha vardı. G.'nin kendisi orada değildi. Misafirimiz kısa bir süre sessizce oturduktan sonra, kendisine savaş hakkında, barış ihtimalleri vs. hakkında çok enteresan şeylerden söz eden bir kişiyle karşılaştığını anlatmaya başladı. Fakat birdenbire hiç beklemediğim bir şekilde **onun yalan söylediğini** hissetmiştim. Hiç kimseyle tanışmamış ve kimse de ona bir şeyler anlatmamıştı. Hepsini o anda uydurmuştu, çünkü sessizliğe tahammül edemiyordu.

Ona bakarken kendimi zor durumda hissettim. Bana öyle geliyordu ki, eğer ona bakarsam, yalan söylediğini anladığımın farkına varacaktı. Diğerlerine göz ucuyla baktığımda, onların da aynı şeyi hissettiklerini anladım, çünkü gülmemek için kendilerini zor tutuyorlardı. Sonra konuşan kişiye baktım ve hiçbir şeyin farkında olmadığını gördüm. Konusunu giderek artan bir coşku ile çabuk çabuk anlatmaya devam ediyor ve istemeyerek de olsa ara sıra diğerleriyle bakıştığımızı fark etmiyordu.

Hadise sadece bundan ibaret değildi. Birdenbire, geçen yaz, hayat hikayemizi anlatma girişimlerini ve o sırada gerçekleri saklarken değişen "ses tonlarını" hatırladım. Burada da bütün meselenin ses tonunda olduğunu anladım. Bir kimse gevezelik ettiği sırada veya basitçe konuşmaya başlama fırsatını beklerken, diğerlerinin ses tonlarına dikkat etmiyor ve gerçekle yalanı birbirinden ayırt edemiyordu. Fakat doğrudan doğruya kişinin kendisi sakın olursa, yani biraz uyanırsa, farklı ses tonlarını duyar ve diğer kimselerin yalanlarını ayırt etmeye başlar.

G.'nin öğrencileriyle bu konu üzerinde birkaç kez konuştuk. Onlara Finlandiya'da olanlardan ve St. Petersburg sokaklarında görmüş olduğum "uyuyan insanlar-

dan" söz ettim. G.'nin apartmanındayken mekanik olarak yalan söyleyen insanlar karşısındaki duygum, bana "uyuyan insanlar" karşısındaki duygumu hatırlattı.

Dur Egzersizi

Bu vesileyle G. bize tamamen yeni bir alıştırma gösterdi ve ona göre, hareketsel yapıya hükmetmek bunsuz mümkün değildi. Onun tabiriyle bu, "dur" alıştırmasıydı.

"Her ırk," dedi, "her millet, her devir, her memleket, her sınıf, her meslek, kendine ait belli sayıda duruş ve hareketlere sahiptir. Bir insanda en sabit ve değişmeyen şeyler olan bu duruş ve hareketler, onun düşünme ve hissetme şeklini kontrol eder. Ama insan kendisi için mümkün olan bu duruş ve hareketlerin hiçbirini kullanmaz bile. İnsan, kişilik yapısına göre, kendisi için mümkün olan ancak belli sayıda duruş ve hareketlerde bulunur. Böylece, her insanın duruş ve hareketlerle ilgili repertuarı gayet sınırlıdır."

"Her devirde, her ırkta ve her sınıfta hareket ve duruşların karakteri, daima belli düşünme ve hissetme şekilleriyle bağlantılıdır. Bir insan, duruşlar ve hareketler repertuarını değiştirmeden, düşünme ve hissetme şeklini değiştirmeye muktedir olamaz. Düşünme ve hissetme şekillerine, düşünme ve hissetmenin duruş ve hareketleri denilebilir. Her insan belli sayıda düşünme ve hissetmeyle ilgili duruş ve hareketlere sahiptir. Ayrıca insanda hareket, düşünce ve duygu, duruş ve hareketleri birbirleriyle ilişkilidir. Kişi, hareketle ilgili duruşlarını değiştirmedikçe, asla düşünce ve duygu duruşları repertuarının dışına çıkamaz. İnsanın düşünce ve duygularının bir analizi ve gene insanın hareket fonksiyon-

ları üzerinde belli bir şekilde düzenlenmiş bir inceleme, gerek iradi gerekse irade dışı olan her hareketimizin, her iki halde de aynı derecede mekanik olan bir duruştan diğerine şuarsuz bir geçiş olduğunu gösterir."

"Hareketlerimizin iradi olduğunu söylemek bir hayaldir. Bütün hareketlerimiz otomatiktir. Bütün düşünce ve duygularımız tümüyle otomatiktir. Düşünce ve duygunun otomatizması, kesinlikle hareketin otomatizması ile bağlantılıdır. Bunlardan biri, diğeri değişmeden değişmez. Böylece, bir insanın dikkati, örneğin otomatik düşünceleri değiştirmeye konsantre olmuşsa, bu durumda alışkanlık hareketleri ve alışkanlık duruşları, yeni düşünce yönelimini eski alışkanlık çağrışımlarıyla irtibatlamak suretiyle ona müdahale edeceklerdir."

"Olağan şartlar içerisinde ruh hallerimizin ve duygusal hallerimizin, hareket ve duruşlarımıza ne kadar bağlı olabildiğini bilmemize rağmen, düşünce, duygu ve hareket fonksiyonlarımızın birbirlerine ne kadar fazla bağlı olduğu konusunda hiçbir idrake sahip değiliz. Eğer bir insan, üzüntü ya da ümitsizliğe karşılık gelen bir duruş alırsa, bu takdirde kısa süre içerisinde, o kişi kesin olarak kendisini üzüntülü ve ümitsiz hissetmeye başlayacaktır. Duruşlarda isteyerek yapılan bir değişiklik vasıtasıyla korku, nefret, asabi çalkantı ya da diğer taraftan sükunet hali yaratılabilir. Fakat düşünce, duygu ve hareket gibi insan fonksiyonlarının her birinin kendilerine ait belli repertuarı olduğundan ve bunlar daimi olarak birbirlerine etki ettiklerinden, insan, tavırlarının (duruşlarının) cazibeli çemberinden asla kurtulamaz."

"İnsan bu durumu bilse ve onunla mücadeleye başlasa bile, kendi iradesi buna yeterli olmayacaktır. İnsan iradesinin, **bir merkezi, kısa bir süre için yönetmeye yeterli olabileceğini** anlamalısınız. Halbuki diğer iki

merkez buna mani olur. Bir insanın iradesi üç merkezi yönetmeye asla yeterli olamaz.”

“Bu otomatizmaya engel olmak ve farklı merkezlerdeki duruş ve hareketler üzerinde giderek bir kontrol kazanmak için özel bir egzersiz vardır. Burada öğretmenden alınan ve önceden üzerinde anlaşılmış olan bir kelime veya işaret vardır. Bunu işiten ya da gören öğrenciler, ne yapıyor olurlarsa olsunlar, hareketlerini durdurmak ve sinyal onları hangi durumda yakalamışsa, o durumda hareketsiz kalmak zorundadırlar. Hareket etmeyi durdurmaları gereğinden başka, sinyal anında nereye bakıyorlarsa gözlerini aynı nokta üzerinde tutmak, eğer varsa yüzlerindeki gülümsemeyi muhafaza etmek, biri konuşuyorsa ağzını açık tutmak, yüz ifadesini ve bedeninin bütün kaslarının gerilimini aynen işaretin onları yakaladığı pozisyonda kalmak zorundadırlar. Bu ‘durmak’ halindeki bir kimse, ayrıca, düşünce akışını durdurmalı ve bütün dikkatini, bedeninin muhtelif kısımlarındaki kas gerilimlerinin, ne halde ise tam olarak aynı kalması üzerine, daima bu gerilimi izlemeye yoğunlaştırmalı ve dikkatini bedenin bir kısmından diğer kısmına yöneltmeye konsantre etmelidir. Ve kişi, alıştığı bir duruşa geçmesine izin veren önceden tespit edilmiş başka bir işarete kadar veya orijinal duruşunu daha fazla koruyamayıp yorgunluktan düşene kadar, bu durum ve bu pozisyon içerisinde kalmak zorundadır. Fakat ne bakışını, ne de dayanma noktalarını, hiçbir şeyi değiştirmeye hakkı yoktur. Eğer dayanamazsa düşmelidir ama, gene de kendisini bir darbeden korumaya teşebbüs etmeden tıpkı bir çuval gibi düşmelidir. Tamamen aynı şekilde, eğer ellerinde bir şey tutuyorsa, onu dayanabileceği kadar uzun süre tutmalıdır ve elleri ona itaat etmeyi reddedip de cisim yere düşerse, bu, artık onun kabahati değildir.”

"Düşme veya alışılmadık duruşlar sebebiyle meydana gelebilecek şahsi zararların olmaması için gözetme görevi öğretmene aittir. Bu hususta öğrenciler öğretmene tam olarak güvenmeli ve hiçbir tehlike düşünmemelidirler."

"Bu egzersiz fikri ve sonuçları pek çok farklılıklar arz eder. Bunu önce hareket ve duruş çalışması açısından ele alalım. Bu egzersiz, insana otomatizma zincirinden çıkma imkanını sağlar ve özellikle kişinin kendi üzerinde çalışmasının başında bundan vazgeçilemez."

"İnsanın üzerindeki mekanik olmayan bir çalışma, ancak bu işi bilen bir kimsenin yönetimi altında, 'dur' egzersizinin yardımıyla mümkündür."

"Neler olduğunu takip etmeye çalışalım. Bir insan, yürüyor, oturuyor veya çalışıyor. O anda bir sinyal alıyor. Başlamış olduğu hareket bu ani sinyal veya durma komutu ile kesiliyor. Bedeni hareketsiz kalıyor ve **bir duruştan diğerine geçişin ortasında, normal hayatta asla kalamayacağı bir pozisyon içerisinde** duruyor. Kendisini bu halde, yani alışmadığı bir duruş içerisinde hissederek insan, elinde olmadan kendisine yeni bakış açısından bakar, görür ve yeni bir tarzda gözlemler. Bu alışılmadık durumda o, yeni bir şekilde düşünebilir, yeni bir şekilde hissedebilir ve yeni bir şekilde bilebilir. Böylece eski otomatizma zinciri kırılır. Beden boş yere olağan rahat duruşunu yakalamaya çalışır. Fakat öğretmenin iradesiyle hareket eden insanın iradesi buna engel olur. Mücadele ölünceye kadar sürer. Ancak **bu durumda** irade galip gelecektir. Daha önce söylenenlerle ele alınan bu egzersiz, kendi kendini hatırlama egzersizidir. Bir kişi, sinyali kaçırmayacak şekilde kendini hatırlamalıdır; ilk anda en rahat duruşu almayacak şekilde kendini hatırlamalıdır; beden muhtelif kısım-

larındaki kasların gerilimini, baktığı yönü, yüz ifadesini vs.'yi gözlemlenmek amacıyla kendini hatırlamalıdır; bacakların, kolların ve sırtın bazen alışılmadık pozisyonları sebebiyle ortaya çıkan ağır sancuları yenmek, bu durumda yere düşmekten ve ağır bir cismi ayağına düşürmekten korkmamak için kendini hatırlamalıdır. Kişinin kendisini bir an için unutmaması yeterlidir; beden kendiliğinden ve hemen hemen fark edilmeden daha rahat bir pozisyonu benimseyecek, ağırlığı bir ayaktan diğerine aktaracak, bazı kasları gevşetecek ve benzeri şeyleri yapacaktır. Bu egzersiz, irade, dikkat, düşünce, duygu ve hareket merkezi için aynı zamanda geçerli olan bir egzersizdir."

"Fakat iradenin bir insanı alışmadığı bir pozisyonda tutmasını sağlayan yeterli gücü ortaya çıkarmak için, dışarıdan 'dur' şeklinde bir emir ya da komut gelmesi şarttır. Bir insan kendisine dur komutunu veremez. İradesi bu komuta uymayacaktır. Bunun sebebi, daha önce belirttiğim gibi, alışılmış düşünce, duygu ve hareket duruşları kombinasyonunun, bir insanın iradesinden daha kuvvetli olmasıdır. Hareket duruşlarına ilişkin olarak dışarıdan gelen dur komutu, düşünme ve duygu duruşlarının yerini alır. Bu duruşlar ve onların etkileri, dur komutu tarafından ortadan kaldırılırlar ve bu durumda hareket duruşları iradeye itaat eder."

Kısa bir süre sonra G. çok değişik ortamlarda "dur" egzersizini uygulamaya soktu.

G. öncelikle, "dur" komutunu alır almaz, nasıl "kıvılcıktan" durulacağını ve nasıl hareket etmemeye, ne olursa olsun sağa sola bakmamaya, herhangi biri konuşsa bile, örneğin bir şey sorsa veya sizi haksız olarak itham etse bile cevap vermemeye gayret etmeyi gösterdi.

" 'Dur' egzersizi okullarda kutsal kabul edilir." dedi. "Başöğretmenin ya da onun tayin ettiği kişinin dışında hiç kimsenin 'dur' komutunu vermeye yetkisi yoktur. 'Dur', öğrenciler arasında oyun yahut egzersiz konusu asla bilmezsiniz. Eğer onun yerine hissedemezseniz, hangi kasların gerildiğini veya ne kadar gerildiğini bilmezsiniz. Ayrıca, aşırı bir gerilim devam ederse, bu, bazı önemli damarların kopmasına ve bazı durumlarda ani ölümlere bile sebep olabilir. Bu yüzden, sadece ne yaptığını çok iyi bilen kişi 'dur' komutunu verebilir."

"Aynı zamanda 'dur' egzersizi, hiçbir tereddüt veya şüphe taşımayan kayıtsız şartsız bir itaat gerektirir. Okul disiplini için bu metot şarttır. Okul disiplini, örneğin askeri disiplinden çok farklı bir şeydir. O disiplinde her şey mekaniktir ve ne kadar mekanik olursa, o kadar iyidir. Ama burada her şey şuurli olmalıdır, çünkü amaç şuurulluğu uyandırmaktır. Çok kimse için okul disiplini, askeri disiplinden çok daha zordur. Orada her şey daima birbirinin aynıdır; burada ise daima farklıdır."

"Ancak, çok zor durumlar ortaya çıkabilir. Size kendi hayatımdaki bir olaydan söz edeyim. Çok yıllar önce Orta Asya'da idik. Bir ark, yani bir sulama kanalının kenarında çadır kurmuştuk. İkimizden üç kişi, arkın bir kıyısından çadırın olduğu diğer kıyıya eşyaları taşıyordu. Arktaki su belimize kadar geliyordu. Ben ve diğer kişi eşyalarla birlikte henüz kıyıya çıkmış ve giyinmeye hazırlanıyorduk; üçüncü kişi ise hala suyun içindeydi. Suyu, sonradan balta olduğunu öğrendiğimiz bir şey düşürmüştü ve bir çubukla onu dipte bulmaya çalışıyordu. O anda çadırdan 'dur' diye bir ses duyduk. İkimiz de kıyıda olduğumuz gibi kalmıştık. Suyun içindeki

arkadaşımız tam görüş sahamız içinde bulunuyordu. Suya doğru eğilmiş duruyordu ve 'dur'u duyar duymaz, o duruş içerisinde kalmıştı. Bir ya da iki dakika geçti ki, birdenbire arktaki suyun yükselmekte olduğunu gördük. Belki de bir mil ilerdeki birisi, küçük arka su vermek için bir su bendinin kapağını açmıştı. Su hızla yükseldi ve suyun içindeki adamın çenesine kadar ulaştı. Çadırdaki adamın suyun yükseldiğini fark edip fark etmediğini bilmiyorduk. Ona bağırıp haber veremedik, hatta nerede olduğunu görmek için başlarımızı bile çeviremedik, birbirimize bakamazdık. Sadece arkadaşımın solumasını duyabiliyordum. Su çok hızlı yükselmeye başladı ve kısa süre içinde adamın başı tamamen suyla örtüldü. Sadece uzun bir sopa ile desteklenen bir el yükseliyordu. Yalnız bu el görülüyordu. Bana çok uzun bir zaman geçti gibi geliyordu. Sonunda duyduk: 'Yeter!' İkimiz de suya fırladık ve arkadaşımızı kıyıya sürükledik. Neredeyse boğulmak üzere idi."

Çok geçmeden biz de "dur" egzersizinin hiç de şaka olmadığına kanaat getirmiştik. Öncelikle bu, sürekli olarak tetikte bulunmamızı, sürekli olarak söylemekte ya da yapmakta olduğumuz şeyleri kesmeye hazır durumda bulunmamızı gerektiriyordu. İkinci olarak özel bir tür tahammül ve azim gerektiriyordu.

"Dur", günün herhangi bir anında meydana gelebiliyordu. Bir defasında, çay vaktinde benim karşımda oturmakta olan P., yeni doldurulmuş bir bardak sıcak çayı dudaklarına götürmüş üflüyordu. O anda yandaki odadan "dur" komutunu işittik. P. morarmıştı. Gözünün kenarındaki küçük bir kasın seyirdiğini gördüm. Ama bardağı tutmayı sürdürdü. Daha sonra, parmaklarının ona sadece ilk dakika içinde acı verdiğini, daha sonra ise asıl zorluğun dirsekten itibaren biçimsiz bir

şekilde bükülen, yani bir hareketin yarısında duran koluyla ilgili olduğunu söyledi. Ama parmaklarında büyük su kabarcıkları meydana gelmiş ve ona uzun süre acı vermişti.

Başka bir sefer, bir "dur" komutu, Z.'yi tam sigarasından bir nefes çektiği anda yakalamıştı. Daha sonra, hayatında asla böyle nahoş bir şey yaşamadığını söylemişti. Dumanı dışarı veremezdi; gözleri yaşlarla dolu olarak oturuyor ve ağzından yavaş yavaş duman çıkıyordu.

"Dur"un, hayatımızın tümü üzerinde, çalışmamız üzerinde ve ona karşı olan tutumumuz üzerinde çok büyük etkisi olmuştu. Öncelikle kişilerin "dur"a karşı olan tutumları, kesin bir doğrulukla onların çalışmaya karşı olan tutumlarının ne olduğunu gösterdi. Çalışmaya yan çizen kişiler, "dur"a karşı yan çiziyorlardı. Yani, ya "durmak" komutunu duymamışlardı, ya da o komutun doğrudan kendilerine yönelmediğini söylüyorlardı. Veya diğer yandan, "dur" komutu için daima hazırlıklıydılar, yani hiçbir dikkatsiz hareket yapmıyorlar, ellerine sıcak çay bardakları almıyorlar, oturuyorlar ve çabucak kalkıyorlardı vs. Ama hiç şüphesiz bu görülüyor ve derhal kimin kendisini sakındığını ve kimin sakınamadığını, çalışmayı ciddiye aldığını ve kimin güçlüklerden kaçınmak, "kendilerini ortama uydurmak" için "dur" egzersizine bildik metotları uygulamaya çalıştığını ortaya koyuyordu. "Dur" egzersizi, tamamen aynı şekilde, okul disiplinine uymakta yetersiz ve gönülsüz olanları, onu ciddiye almayanları açıkça göstermişti. "Dur" ve onunla beraber diğer egzersizler olmadan, ne olursa olsun saf bir psikolojik yolla, hiçbir şeye erişilemeyeceğini açıkça görmüştük.

Mucizeler

1916 senesinin yaz mevsimi ortalarına rastlayan bu dönem, gruplarımızın bütün üyelerinin hafızalarına, çalışmamızda çok büyük bir iç yoğunluk devresi olarak nakşoldu. Hepimiz, yöneldiğimiz işin uçsuz bucaksızlığına kıyasla çok az şey yaptığımızı ve acele etmemiz gerektiğini hissediyorduk. Daha fazla bilme şansımızın, nasıl birdenbire karşımıza çıkmışsa, aynı şekilde kaybolabileceğini anlamıştık. Bu bakımdan çalışmanın üzerimizdeki baskısını artırmaya ve şartların uygunluğu süresince elimizden geleni yapmaya gayret ediyorduk.

Daha önce kazanmış olduğum belirli bir tecrübeyi bu yönde kullanarak, bir seri deneylere ya da alıştırmalara başladım. Bir seri kısa, ama gayet yoğun oruçlar uyguladım. “Yoğun” diye tanımlıyorum çünkü bu oruçları kesinlikle sağlık açısından ele almıyordum, tam tersine organizmaya mümkün olabilen en kuvvetli şokları vermeye gayret ediyordum. Buna ilaveten, daha önceden oruçla beraber uygulandığında enteresan sonuçlar aldığım, belli bir yöntemle göre “nefes almaya” ve ayrıca dikkatimi yoğunlaştırmada kendi kendimi gözlemlemede bana çok yardım etmiş olan “zihin duası” metoduna göre “tekrarlamaya” (zikre) başladım. Ve ayrıca da dikkatin konsantrasyonu için oldukça karmaşık olan bir dizi zihni alıştırmalar yaptım. Bu deney ve alıştırmaları burada ayrıntılı olarak açıklamıyorum, çünkü bunlar, mümkün olabilecek sonuçları hakkında tam bir bilgiye sahip olmadan, yolumu el yordamıyla aradığım deneimelerden ibarettir.

Ama konuşmalarımız ve toplantılarımızla beraber bütün bu şeyler, bende olağan olmayan bir gerilim hali yarattı. Ve kuşkusuz 1916 Ağustosunda yaşadığım

olağanüstü tecrübe dizilerine beni büyük ölçüde hazırlayan bunlar oldu. G. sözünü tuttu ve gerçekleri gördüm ve aynı zamanda, gerçeklerden önce diğer birçok şeyler gereklidir derken, G.'nin ne demek istediğini anladım.

Bu diğer şeyler, hazırlanmayı, bazı fikirleri anlamayı ve belli bir hal içinde olmayı ihtiva ediyordu. Duygusal olan bu hal, tamamen anlamadığımız bir şeydir, yani onun zorunlu olduğunu ve gerçeklerin onsuz mümkün olmadığını anlamıyoruz.

Şimdi en güç şeye geliyorum, çünkü gerçeklerin kendisini bütünüyle tanımlamanın imkanı yok.

Neden?

Bu soruyu kendi kendime sık sık sormuşumdur. Ve cevabım şudur: Bunlar kişisel olmaları bakımından birbirlerinden o kadar uzaktırlar ki, ortak vasıfları ortaya konamamaktadır. Ve öyle sanıyorum ki, bu sadece benim hadisemde değil, **ama her zaman böyledir.**

Herhangi bir nevi olağanüstü tecrübe yaşamış ve sonradan bunu açıklamayı reddetmiş kişilere ait hatıralar ve notlarla karşılaştığım zaman bu tip iddiaların beni daima sinirlendirdiğini hatırlıyorum. Onlar harikuladeyi aramışlar ve bunu, o veya bu şekilde bulduklarını sanmışlardı. Ama aradıklarını buldukları zaman da söyledikleri daima şu olmuştur: "Onu buldum. Ama bulduğum şeyi tanımlayamam." Bu ise her zaman bana yapmacık ve uydurma gelirdi.

Ve şimdi ben, kendimi tamamen aynı durumda hissediyordum. Aradığımı bulmuştum. Mümkün, onaylanabilir, ya da kabul edilebilir olarak göz önüne alınan sahanın tamamen dışındaki gerçekleri görmüş ve gözlemiştim. Bununla beraber onlar hakkında hiçbir şey söylemeye muktedir değilim.

Bu tecrübelerin ana bölümü, kendi içeriklerinde ve onunla beraber gelen yeni bilgilerdeydi. Ama dıştan görünüşü, sadece çok yaklaşık olarak tanımlanabilirdi. Daha önce de söylediğim gibi, bütün oruçlardan ve diğer deneylerden sonra oldukça uyarılmış ve asabi bir haldeydim ve bedensel olarak düzenim her zamankine göre biraz sarsılmıştı. St.Petersburg'daki evinde sık sık geç vakitlere kadar toplantılar yaptığımız E.N.M.'nin Finlandiya'daki sayfiye evine gittim. G. ve arkadaşlarından sekiz kadarı oradaydılar. Akşam üzeri konuşma, hayatlarımızdan söz etmekle geçti. G., içimizden birini ya da ötekini sinirlendirmeye çalışıyormuş gibi çok ters ve alaycıydı. Özellikle korkaklığımız ve düşünce tembelliğimiz üzerine yükleniyordu. Bilhassa, Dr. S. hakkındaki düşüncelerimle ilgili, büyük bir itimatla kendisine söylediklerimi herkesin önünde tekrarlamaya başlayınca etkilendim. Genelde, söyledikleri benim için çok hoştu çünkü ben başkaları hakkındaki böyle konuşmaları daima kınardım.

Beni, Dr. S.'yi ve Z.'yi ayrı, küçük bir odaya çağırdığı zaman, sanırım saat on civarıydı. Yere, "Türk usulü" oturduk. G. bize belirli duruşları ve fiziki hareketleri açıklamaya ve göstermeye başladı. Bütün hareketlerinde şaşırtıcı bir kesinlik ve tamlık olduğuna dikkat etmekten kendimi alamadım. Oysa hareketlerin ve duruşların kendileri herhangi bir zorluk göstermiyordu ve iyi bir beden eğitimi öğretmeni bunları pekala zorlanmadan yapabiliirdi. Şimdiye kadar bir atlet rolü üzerinde hiçbir iddiam olmamıştır, ama dıştan görünüşe göre bunları ben de taklit edebilirdim. G., bir beden eğitimi öğretmenin, hiç şüphesiz bu hareketleri yapabileceğini, ama kendisinden farklı bir biçimde yapacağını açıkladı ve kasları gevşek olarak, özel bir şekilde hareketleri yaptı.

Daha sonra G. tekrar, neden hayat hikayelerimizi anlatamayacağımız konusuna geçti.

Ve mucize başladı.

Tam bir güvenle söyleyebilirim ki, G. herhangi bir çeşit harici metot kullanmadı, yani bana ne uyuşturucu verdi ne de bilinen metotlardan herhangi biriyle beni ipnotize etti.

Her şey onun **düşüncelerini iştmemle** başladı. Bu hadise olduğunda, sayfiye evinde, halısı olmayan tahta döşemeli küçük bir odada oturuyorduk. Ben G.'nin tam karşısında oturuyordum. Dr. S. ve Z. her iki yanımdaydı. G., "niteliklerimizden", gerçeği görmek ve hakkında konuşmak konusundaki yetersizliğimizden söz ediyordu. Kelimeleri zihnimi alt üst etmişti. Ve birdenbire, hepimize hitaben söylediği sözler arasında bana yönelmiş, beni kasteden "**düşüncelerin**" farkına vardım. Bu düşüncelerden birini yakaladım ve olağan şekilde, yüksek sesle konuşarak ona cevap verdim. G., bana başını salladı ve konuşmayı kesti. Uzun bir sessizlik oldu. Hala bir şey söylemeden oturuyordu. Bir süre sonra, sanki göğsümün içinde, kalbimin yakınlarından geliyormuş gibi onun sesini duydum. Bana açık bir soru sormuştu. Ona baktım; oturduğu yerde gülümsüyordu. Sorduğu soru, içimde kuvvetli bir heyecana yol açtı. Ama ona olumlu şekilde cevap verdim.

Z. ve Dr. S.'ye dönüp bakarak, "Neden böyle dedi?" diye sordu G., "Ben ona herhangi bir şey sordum mu?"

Ve daha önce olduğu gibi yine aynı şekilde olmak üzere, bana daha da zor bir soru sordu. Ve ben, tekrar doğal sesimle cevap verdim. Z. ve S., bilhassa Z., olup biten şeye adamakıllı şaşırmışlardı. Eğer karşılıklı konuşma denilebilirse, bu konuşma, bu usulle yarım saat kadar devam etti. G. bana sözsüz olarak sordu ve ben

ona normal yolla konuşarak cevap verdim. G.'nin bana söylediği ve sorduğu, nakledemeyeceğim şeylerle iyice sarsılmıştım. Konu, ya kabul edip kalmam ya da **çalışmayı terk etmem** gereken bazı şartlarla ilgiliydi. G. bana bir ay zaman tanıdı. Süreyi kabul etmedim ve istediği şeyin zorluğunun önemi olmadığını, hemen cevaplayacağımı söyledim. Ama G., bir aylık süre üzerinde ısrar etti.

Sonunda, ayağa kalktı ve verandaya çıktık. Evin diğer tarafında, diğer arkadaşlarımızın oturduğu başka bir geniş veranda vardı.

Asıl olanlar G.'nin Z. ve S. ile konuşmasından sonra olmasına rağmen, bundan sonra olanlar hakkında çok az şey söyleyebilirim. Daha sonra, benimle ilgili olarak söylediği bazı şeyler beni öyle etkiledi ki, sandalyemden fırlayıp bahçeye doğru yürüdüm. Oradan ormana gittim. Tamamen en olağandışı duygu ve düşünce gücü içerisinde, karanlıkta uzun süre dolaştım. Bazen bir şeyler bulmuşum gibi geliyordu, bunun dışında ise o bulduğum şeyi tekrar kaybediyordum.

Bu durum bir veya iki saat kadar sürdü. Sonunda, çelişkilerin ve içsel karmaşanın doruğunda olduğumu hissettiğim anda zihnimde şimşek gibi bir düşünce çaktı. Bunun ardından G.'nin bütün söyledikleri ve kendi durumum hakkında, çabucak, açık ve doğru bir anlayışa vardım. G.'nin haklı olduğunu; kendimde gördüğüm sağlamlığın ve güvenilirliğin gerçekte mevcut olmadığını anladım. Ancak başka bir şey bulmuştum. G.'nin bana inanmayacağını ve bu diğer şeyi ona gösterdiğimde bana güleceğini biliyordum. Ama bana göre bu kesindi ve daha sonra olanlar haklı olduğumu gösterdi.

Orman içindeki açıklıkta uzun süre oturdum ve sigara içtim. Eve döndüğümde küçük verandanın ışıkları sön-

müş durumdaydı. Herkesin odasına çekildiğini düşünerek ben de kendi odama gidip yatağıma yattım. Aslında G. ve diğerleri geniş verandada akşam yemeğini yiyorlarmış. Yatağa girdikten kısa bir süre sonra içimde tekrar garip bir heyecan başladı. Yine G'nin sesini göğsümde duydum. Bu kez sadece dinlemekle kalmayıp **zihnen karşılık da verdim**. G. beni işiterek cevap vermişti. Bu konuşmada çok garip bir şey vardı. Böyle bir olayın gerçekten olduğunu doğrulayacak bir şeyler aramış, ancak hiçbir şey bulamamıştım. Bütün bunlar basitçe bir "imajinasyon" ya da bir uyanıklık rüyası olabilirdi, çünkü G.'ye bu konuşma veya onun bu konuşmaya iştiraki hakkında şüpheye yer vermeyecek somut bazı şeyler sormama rağmen elle tutulur hiçbir şey keşfedememiştim. Ona sorup cevabını aldığım bazı soruları, ben, kendi kendime de cevaplandırabilirdim. Hatta onun, sonradan "delil" olarak kullanılabilir diye açık seçik cevaplar vermekten kaçındığı izlenimini edinmiştim. Sorularımın bir veya ikisine kasıtlı olarak belirsiz cevaplar vermişti. Ancak, **başımдан geçen şeyin bir konuşma olduğu hissi çok güçlüydü**. Olay, tamamen yeniydi ve başka hiçbir şeye benzemiyordu.

Uzun bir duraklamadan sonra G. bana baştan ayağa dikkat kesildiğim bir soru sordu ve sonra cevap bekliyormuş gibi durdu.

Söylediği şey birdenbire bütün duygu ve düşüncelerimi felce uğrattı. Bu, korku değildi; en azından insanın korktuğunu bildiği zamanki şuurlu korku değildi, ama her tarafım titriyordu ve gerçekten bir şey beni tamamen felce uğratmıştı. Ona olumlu bir cevap vermek için büyük bir çaba harcamama rağmen, doğru dürüst bir kelime bile söyleyemiyordum.

G'nin beklemekte olduğunu, ancak daha fazla beklemeyeceğini hissediyordum.

Sonunda, "Pekala, şimdi yorgunsun. Bunu başka bir zamana bırakalım." dedi.

Bir şeyler söylemeye başladım. Sanırım, beklemesini, bu düşünceye alışabilmem için bana biraz zaman tanımasını istedim.

"Başka bir zaman." dedi ses. "Uyu." Ve G.'nin sesi duyulmaz oldu.

Uzun süre uyuyamadım. Sabahleyin, geçen gece oturduğumuz küçük terasa çıktığımda, G.'nin yirmi yarıda kadar ötede, bahçe içindeki yuvarlak masada arkadaşlardan üçüyle beraber oturduğunu gördüm.

"Dün gece ne olduğunu sorun ona." dedi G.

Nedendir bilmem, bu söz beni sinirlendirdi. Geri dönüp terasa doğru yürüdüm. Oraya vardığım sırada tekrar G.'nin sesini göğsümde duydum.

"Dur !"

Durdum ve G.'ye döndüm. Gülümsüyordu.

"Nereye gidiyorsun, otur şuraya." dedi, her zamanki sesiyle.

Yanına oturdum, ancak ne bir şey söyleyebiliyor ne de konuşmak istiyordum. Bununla birlikte olağanüstü bir düşünce berraklığı hissetmekteydim. Bunun üzerine, bana özellikle zor gözükken bazı meselelere konsantre olmaya karar verdim. Olağan olmayan bu hal içerisinde zihnime gelen düşüncelerin yardımıyla, belki, olağan yollarla cevabını bulamadığım soruların cevaplarını bulabilirdim.

Yaratma Işını'nın ilk triadı hakkında, bir kuvvet teşkil eden üç kuvvet hakkında düşünmeye başladım. Bunlar ne anlama gelmekteydiler? Bunları tanımlayabilir miyiz? Anlamalarını kavrayabilir miyiz? Zihnimde bazı şeyler açıklığa kavuşmaya başlamıştı, ama tam onları kelimelelere dökmeye çalışırken her şey kayboldu. İrade, şuur...

fakat üçüncüsü neydi? Kendi kendime soruyordum. Bana öyle geliyordu ki, eğer üçüncüyü bulabilseydim, diğer her şeyi de derhal anlayabilecektim.

G. yüksek sesle, "Bırak artık." dedi.

Bakışlarımı ona çevirdim, o da bana bakıyordu.

"O anlayışa varmak için daha çok mesafe katetmek gerekir." dedi. "Cevabı şimdiden bulamazsın. Kendin ve çalışma hakkında düşünürsen, daha iyi edersin."

Masada birlikte oturduğumuz diğer kişiler şaşkınlık içerisinde bakakalmışlardı. G., düşüncelerimi cevaplamıştı.

Bunun ardından, bütün gün ve daha sonra da süren çok garip bir şey başladı. Finlandiya'da üç gün fazladan kaldık. Bu üç gün boyunca, çok değişik konularda birçok konuşma yer aldı. Ben ise bütün bu süre boyunca bazen sıkıntı verici olmaya başlayan, olağan olmayan bir heyecan hali içerisindeydim.

"Bu halden nasıl kurtulabilirim? Artık dayanamıyorum." dedim G.'ye.

"Uyumak mı istiyorsun?" dedi G.

"Tabii ki hayır." diye cevap verdim.

"Öyleyse istediğin nedir? Bu senin arzu ettiğin şeydir, ondan yararlanmaya bak. **Şu anda uykuda değilsin!**"

Bunun tamamen doğru olduğunu sanmıyorum. Bazı anlar şüphe edilmeyecek şekilde "uyumaktaydım".

Bu garip macera içinde, beraber olduğum kişiler, söylemiş olduğum birçok şeye bir hayli şaşırmış olmalılar. Ben de pek çok şeye şaşırmaktaydım. Birçok şey uyku gibiydi; birçok şeyin gerçeikle herhangi bir ilişkisi yoktu. Hiç şüphesiz, pek çok şey keşfetmiştim. Sonraları, söylemiş olduğum şeyleri hatırlamak, bana çok garip gelmişti.

Sonunda St. Petersburg'a döndük. G. Moskova'ya, biz de Finlandiya İstasyonu'ndan dosdoğru Nikolaievsky İstasyonu'na gittik.

Onu yolcu etmek için kalabalık bir grup toplanmıştı. Sonunda gitti.

Fakat, mucize henüz son bulmamıştı. O günün akşamı, tekrar, o yeni ve garip fenomen meydana geldi. Ve ben, Moskova'ya giden trenin kompartımanında onu **göreyerek** kendisiyle "konuşmuştum".

Bunun ardından garip bir dönem yaşadım. Bu dönem üç hafta kadar sürdü ve bu süre içerisinde ben, zaman zaman "uyuyan insanları" görmüştüm.

Bunun biraz açıklanması gerekir.

G.'nin ayrılmasından iki ya da üç gün sonra, Troitsky caddesi boyunca yürürken, aniden, bana doğru gelen bir adamın **uykuda** olduğunu gördüm. Bunda herhangi bir kuşku yoktu. Gözleri açık olmasına rağmen, açıkça, yüzünden dışarıya doğru sanki bir bulut gibi çıkan rüyalar alemine dalmıştı. Rüyaları zihnime girdi, öyle ki, eğer yeteri kadar uzun süre bakabilseydim, rüyalarını görecektim, yani rüyasında ne gördüğünü anlayacaktım. Ama o, beni geçip ilerledi. Daha sonra, uyumakta olan başka biri geldi. Uyuyan bir **izvostchik**, uyuyan iki yolcu ile yanımdan geçti. Birdenbire kendimi "Uyuyan Prenses"teki prensin durumunda buldum. Çevremdeki herkes uyuyordu. Bu, kesin ve açık bir duyumdur. Bunun, genellikle görmediğimiz pek çok şeyin gözlerimizle **görülebileceği** demek olduğunu anladım. Bu duyular, birkaç dakika sürdü. Daha sonra, ertesi gün çok zayıf olmakla beraber yineleni. Fakat derhal bir şey keşfetmiştim: **Kendimi hatırlamaya çalışarak**, başka bir yöne sapmayacak şekilde yeteri kadar enerjiye sahip olduğum sürece, yani etrafımdaki şeylerin dikkatimi

çekmesine izin vermediğim sürece, bu duyumları yoğunlaştırabiliyor ve uzatabiliyordum. Dikkat dağıldığı zaman "uyuyan insanları" göremiyordum, çünkü açıkça kendim uykuya dalmış oluyordum. Bizimkilerden sadece birkaçına bu tecrübelerimden söz etmiştim. Onlardan ikisi, kendilerini hatırlamaya çalıştıklarında benimkine benzer tecrübeler geçirmişlerdi.

Daha sonra her şey normale döndü. Tam olarak ne olup bittiği hakkında kendi kendime açık seçik bir açıklamada bulunamıyordum. Fakat içimdeki her şey alt üst olmuştu. Bu üç hafta içerisinde söylemiş ve düşünmüş olduğum şeyler içerisinde, hiç şüphesiz bir hayli fantezi bulunmaktaydı.

Fakat kendimi görmüştüm, yani kendimde daha önce görmediğim şeyleri görmüştüm. Bundan hiç kuşku yoktu. Sonraları da aynı hali yaşamama rağmen, ilk olayı **ayırt edebiliyor** ve hiçbir şeyi unutamıyordum.

Yüksek seviyeli bir fenomenin, yani her gün gözlemlenebilen sıradan olayların dışında olan veya bazen "metafizik" olarak nitelenen olayların, fiziksel bir fenomende olduğu gibi, olağan şuur hali içerisinde, **olağan araçlar kullanarak** gözlemlenemeyeceğini ve incelenemeyeceğini, şüpheye yer vermeyen bir açıklıkla anlamıştım. "Telepati", "durugörü", "geleceği önceden görme", "medyonomik fenomenler" vs. gibi yüksek bir düzene ait fenomenleri; elektriksel, kimyasal veya meteorolojik fenomenlerde olduğu şekilde incelemenin mümkün olduğunu düşünmek tamamen saçmadır. Yüksek düzendeki fenomenlerde öyle farklı bir şey vardır ki, **onların gözlemlenmesi ve incelenmesi** özel bir duygusal hal gerektirir. Ve bu, "uygun şekilde yürütülen" her türlü laboratuvar deney ve gözlem imkanlarının dışında-
dır.

“**Evrenin Yeni Bir Modeli**” adlı kitabımın “Deneysel Mistisizm” bölümünde belirtmiş olduğum gibi, aynı sonuçlara kendi deneyimlerimin sonucu olarak daha önce varmıştım, ancak şimdi bunun imkansız oluşunun sebebini anlamaktaydım.

Vardığım ikinci enteresan sonucu tarif etmek çok daha güç. Bu, bazı görüşlerimde; bazı arzu, hedef ve ilhamlarımın formülasyonunda fark ettiğim değişikliklerle ilgilidir. Bu durumun birçok yönleriyle benim için açıklık kazanması, ancak sonraları mümkün oldu. Kabaca söylemek gerekirse, gerek kendimle, gerek çevremdekilerle ve gerekse özellikle “faaliyet metotları” ile ilgili çok kesin bazı değişikliklerin, o sürede meydana gelmiş olduğunu sonradan açıklıkla anladım. Bu değişiklikleri tarif etmek çok güç. Ancak şunu söyleyebilirim ki, bunlar Finlandiya’da **söylenenle** herhangi bir şekilde **ilişkili** değildi, fakat orada yaşadığım **duyguların** sonucu olarak meydana gelmişti. Kaydedebileceğim ilk şey, o zamana kadar hayata karşı olan tutumumun ana özelliği olan içimdeki aşırı bireyselliğin zayıflaması idi. İnsanları daha çok anlamaya, insanlarıyla birlikte halkımı daha çok hissetmeye başladım. İkinci husus, şiddetin imkansızlığı ezoterik prensibini, yani ulaşılabilecek şey ne olursa olsun, şiddet araçlarının faydasızlığını çok derinden anlamış olmamdı. Şüphe götürmez bir açıklıkla gördüm ki, **ne olursa olsun herhangi bir konudaki şiddet araç ve yöntemleri** daima olumsuz sonuçlar doğuruyordu, yani bu sonuçlar, erişilmek istenen hedefe engel teşkil etmekteydi. Daha sonra bu duygumu hiçbir zaman kaybetmedim. Ulaşmış olduğum şey görünüşte Tolstoy’un “karşı koymama” prensibine benzemekteydi, ancak benimki, hiçbir şekilde karşı koymama değildi, çünkü ben bu noktaya ahlaktan hareketle değil, pratik bir bakış

açısından; neyin **iyi** neyin **kötü** olduğu noktasından değil, neyin daha yararlı ve yerinde olduğu noktasından ulaşımtım.

G., eylül ayı başlarında St.Petersburg'a döndü. Ona, Finlandiya'da gerçekten neler olduğu hakkında soru sormaya çalıştım. Beni ürkütmüş olan söylediği şeyler gerçek miydi? Ve ben niçin ürkümüştüm?

"Eğer mesele buysa, demek ki, hazır değilmişsin." dedi G.

Daha fazla açıklamada bulunmadı.

D- DÖRDÜNCÜ YOLDAKİ BAZI KAVRAMLAR

Diller

"Yaşam içerisinde, bilgi çizgisi ile varlık çizgisinin birbirlerinden ayrılmasının ve bu ayrılmanın kısmen sebebi kısmen de sonucu olan anlama eksikliğinin nede-nini, insanların konuştuğu **dilde** aramak gerekir. Bu dil, yanlış kavramlar, yanlış sınıflandırmalar ve yanlış çağrışımlarla doludur. Ve başlıca mesele şudur ki, olağan düşüncenin özüne ait özelliklerinden, yani belirsiz ve kusurlu oluşundan ötürü, konuşanın tasarrufunda bulunan materyale ve o anda faaliyet gösteren çağrışımlar bileşimine göre, her kelimenin binlerce farklı anlamı olabilir. İnsanlar, dillerinin ne derece öznel olduğunun yani aynı kelimeleri kullanırlarken her birinin ne kadar farklı şeyler söylediğinin farkında değillerdir. Başkalarının dillerini ya belirsiz şekilde anlarken ya da hiç anlamazken ve herkesin, kendisince bilinmeyen bir dil konuştuğundan habersizken, her birinin kendi dilinde konuştuğunu kavramaktan uzaktırlar. İnsanların aynı dili konuş-

tuklarına, birbirlerini anladıklarına dair sağlam kanaat veya inançları vardır.”

“Aslında, bu kanaatin hiçbir temeli yoktur. Konuşulan dil, sadece pratik yaşama uygundur. İnsanlar, birbirlerine pratik özelliğe sahip enformasyon naklederler, ama biraz daha karmaşık bir alana geçtiklerinde derhal çıkmaza girerler ve bilincinde olmamakla beraber birbirlerini anlamakta aciz kalırlar. Her zaman değilse bile sık sık birbirlerini anladıklarını veya her halde gayret gösterince ya da arzu edince anlayabileceklerini sanırlar; okudukları kitapların yazarlarını hem kendilerinin hem de başkalarının anladığını hayal ederler. Bu da insanların kendileri için, yaşadıkları ortam içerisinde, yarattıkları hayallerden biridir. Aslında hiç kimse bir diğerini anlamamaktadır. İki insan, derin bir inançla aynı şeyi söyleyebilir ama bu şeyi farklı isimlerle anar veya tamamen aynı şekilde düşündüğünden kuşku etmeksizin hiç durmaksızın tartışır. Veya tam tersine, yine iki insan, aynı kelimeleri söyleyebilir ve anlaştığını, birbirini anladığını sanır ama gerçekte tamamen farklı şeyler söylemekte ve birbirini hiç anlamamaktadırlar.”

“Konuşmalarda kullanılan en basit kelimeleri ele alır, bu kelimelere yüklenen anlamları tahlil edersek, her insanın, hayatın her anında, her bir kelimeye diğer bir insanın yükleyemeyeceği ve yüklendiğinden şüphe edemeyeceği özel bir anlam yüklediğini derhal anlarız.”

“‘İnsan’ kelimesini ele alalım ve bu kelimenin sık sık duyulduğu, bir grup arasında geçen bir konuşmayı gözümüzde canlandıralım. Hiç abartmadan, bu konuşmaya kaç kişi katılıyorsa ‘insan’ kelimesinin de o kadar anlamı olacağı ve bu anlamların hiçbir ortak yanı olmayacağı söylenebilir.”

" 'İnsan' kelimesini telaffuz etmekle herkes, ister istemez, genelde başvurmaya alıştığı insan ile ilgili görüş noktasını bu kelime ile birleştirecek veya şu ya da bu nedenle, o an için başvurduğu bir bakış açısını bu kelimeye bağlayacaktır. Orada bulunan birisi o anda farklı cinsler arasındaki ilişki konusu ile meşgul olabilir. Bu durumda, 'insan' kelimesi, onun için genel bir anlam taşımayacak, bu kelimeyi duyunca önce kendi kendine 'hangisi', 'kadın mı yoksa erkek mi?' diye soracaktır. Bir başkası da dindar olabilir; onun ilk sorusu da, 'Bir Hristiyan mı yoksa değil mi?' olacaktır. Üçüncü kişi doktordur; bu kimse için 'insan' kavramı 'hasta insan' ve 'sağlıklı insan' anlamlarını taşıyacaktır; ve pek doğaldır ki, ihtisası açısından bu kavramı ele alacaktır. Bir spiritüalist, 'insan' hakkında 'astral beden' açısından, 'öteki dünya' açısından düşünecek ve sorulduğunda insanların 'medyomlar' ve 'medyom olmayanlar' diye ikiye ayrıldığını söyleyebilecektir. İnsandan söz eden bir tabiatçı, düşüncelerinin ağırlık merkezini, insanı zoolojik bir tip olarak kabul etme fikrinde oluşturacak, yani onun dış yapısını, parmaklarını, yüzünün açısını, gözleri arasındaki mesafeyi düşünecektir. Bir avukat, insanda istatistikî bir ünite göreceği veya onu kanunların uygulanacağı bir konu, bir müşteri olarak kabul edecektir. Bir ahlakçı, 'insan' kelimesine istisnasız olarak iyi ve kötü fikrini yükleyecektir."

"İnsanlar, bu çelişkilerin, birbirlerini hiçbir zaman anlamadıklarının, daima farklı şeylerden söz ettiklerinin farkında değillerdir. Gerçek bir inceleme, tam ve doğru bir düşünce alış veriş için, insanın aslında neyi söylemek istediğini ortaya koymasını sağlayacak, belli bir kavramı doğuran görüş açısının anlatımını içerecek ve bu kavramın ağırlık merkezini tayin edecek tam ve doğ-

ru bir dilin gerekli olduğu gayet aşikardır. Bu fikir çok açıktır ve her bilim dalı, kendisi için tam ve doğru bir dil meydana getirmek ve kurmak üzere gayret göstermektedir. Fakat evrensel bir dil yoktur. İnsanlar, sürekli olarak farklı bilimlerin dillerini birbirlerine karıştırmaktadırlar ve bu diller arasında tam olarak karşılıklı ilişki kurmaya muktedir değildirler. Ve hatta her bir bilim dalında, sürekli olarak yeni terminolojiler ortaya çıkmaktadır. Bunlar arttıkça, daha da kötü bir durum ortaya çıkmaktadır. Yanlış anlama artmakta, azalacağı yerde büyümektedir; ve aynı şekilde artmakta devam edeceğini düşünmek için her türlü neden mevcuttur. Ve insanlar birbirlerini gittikçe daha ve daha az anlayacaklardır.”

“Tam ve doğru anlama için tam ve doğru dil gereklidir. Ve kadim bilgi sistemlerinin incelenmesi, tam olarak ne söylendiğini ve hangi ilişki içerisinde söylendiğini derhal tespit etmeyi mümkün kılacak bir dilin incelenmesi ile başlar. Bu yeni dil, hemen hemen hiçbir yeni terim içermez, fakat **konuşmanın yeni bir ilke, yani görecelik ilkesi üzerine kurulmasında temel oluşturur**. Bu, şu anlama gelir ki, göreceliği bütün kavramlara sokar ve böylece de düşünce açısının tam bir tayininin yapılmasını sağlar. Olağan dilde kesinlikle, eksik olan, görecelik ifadeleridir.”

“İnsan bu dile hakim olduğunda, bu dilin yardımıyla, mümkün olabilen bütün bilimsel ve felsefi terimler kullanılsa bile olağan dilde nakledilemeyen büyük miktarda bilgi ve enformasyon, kendisine nakledilebilir ve iletilebilir.”

“Bu yeni dilin esas özelliği, ondaki **bütün fikirlerin bir fikir etrafında toplanmış olmaları**, yani bir fikrin görüş açısından karşılıklı ilişkileri içerisinde ele alınma-

larıdır. Bu fikir, **tekamül** fikridir. Tabii ki, **mekanik** anlamda bir tekamül değil. Çünkü böyle bir tekamül mevcut değildir. Burada sözü edilen, bilinçli ve isteğe bağlı bir tekamüldür ki, ancak böylesi mümkündür."

"Bu alemdeki her şey, güneş sistemlerinden insana, insandan atoma kadar, her şey ya yükselmekte ya aşağı inmekte, ya tekamül etmekte, ya yozlaşmakta, ya gelişmekte ya bozulmaktadır. **Ama hiçbir şey mekanik olarak tekamül etmemektedir.** Sadece yozlaşma ve yıkım, mekanik olarak gerçekleşmektedir. Şuurlu bir şekilde tekamül edemeyen yozlaşmaktadır. Dış yardımın ancak değerlendirildikçe ve kabul edildikçe gelmesi mümkündür; başlangıçta duygu ile dahi olsa..."

"Anlamanın mümkün olduğu dil, incelenmekte olan nesnenin mümkün olabilen tekamülü ile bağıntısına ait gösterge üzerine, yani tekamül merdivenindeki yerine ait gösterge üzerine kurulmuştur."

"Alışılmış fikirlerimizin büyük bir kısmı, bu amaçla, bu tekamül basamaklarına göre **ayrılmışlardır.**"

Aynı devre içerisinde geçen diğer bir konuşmayı da hatırlıyorum. Birisi, evrensel bir dilin kullanılmasının mümkün olup olmadığını sormuştu; ama, ne ile ilgili olarak bu soruyu sorduğunu hatırlamıyorum.

"Evrensel bir dil kullanmak mümkündür; ancak insanlar bunu hiçbir zaman icat edemeyeceklerdir." diye cevaplamıştı G.

"Neden olmasın?" sorusunu sormuştu aramızdan biri.

"İlk olarak bu dil, çok önce icat edildi." diye cevap verdi G. "İkinci olarak da bu dili anlamak ve onunla fikirleri ifade etmek sadece bu dilin bilinmesine değil, fakat **varlığa** da bağlıdır. Ben daha fazlasını söyleyeceğim. Yalnız bir değil fakat üç **evrensel dil** mevcuttur.

Birinci dil; bir kişinin kendi dili sınırları içinde kaldığı sürece konuşulabilen ve yazılabilen dildir. Tek fark şudur ki, insanlar, kendi dillerini konuştuğularında birbirlerini anlamazlar fakat bu öteki dilde (evrensel) anlarlar. İkinci dilde; yazılı dil bütün insanlar için aynıdır; örneğin rakamlar, matematiksel formüller gibi... Ama insanlar yine kendi dillerini konuşurlar, ancak her biri diğerini, o diğeri bilinmeyen bir dilde konuşsa bile anlar. Üçüncü dil; herkes için aynıdır; yazılışı da konuşulduğu da... Dil farkı, bütünüyle bu seviyede kaybolur."

"Resullerin İşleri'nde anlatıldığı gibi, Kutsal Ruh'un havariler üzerine inmesiyle onların farklı dilleri anlamaları aynı şey değil midir?" diye sordu birisi.

Böyle soruların G.'yi sinirlendirdiğini fark etmiştim.

"Bilmiyorum, orada değildim." diye cevapladı bu soruyu.

Fakat diğer zamanlarda bazı sorular, yeni ve beklenmeyen açıklamalara götürüyordu.

Sanat

Bir defasında G. bana şunları söylemişti: "Yeryüzünde yaşayan insanların, görünüşleri itibarıyla tamamen aynı olmalarına rağmen, farklı seviyelerde bulunmaları sence henüz açıklığa kavuşmuş değil. İnsanların farklı seviyeleri olduğu gibi sanatın da farklı seviyeleri vardır. Ancak bu seviyeler arasındaki farkların, senin sandığından çok daha büyük olduğunu şimdilik anlamış değilsin. Aynı seviyede bulunan, birbirlerine çok yakın şeyleri ele alıyor ve bu farklı seviyelere de yaklaşabileceğini düşünüyorsun."

"Senin sanat olarak adlandırdığın, sadece tabiatın ve insanların kopyası olan veya sadece fanteziden ibaret

bulunan veya orijinal olma çabasından kaynaklanan şeye ben sanat adını vermem. Gerçek sanat tamamen farklı bir şeydir. Sanat eserleri arasında, bilhassa eski sanat eserleri arasında, **açıklayamadığımız**, modern sanat eserlerinde **hissedemediğimiz** bazı özellikleri taşıyanlarına rastlarız. Fakat bu farkın ne olduğunu anlamadığımızdan bu eseri kısa zamanda unuttur ve her şeyi aynı seviyede görmeye devam ederiz. Ama senin sanatınla benim sözünü ettiğim sanat arasında çok büyük fark vardır. Senin sanatında her şey sübjektiftir; sanatkarın şu veya bu duyguyu algılaması, duygularını ifadede kullandığı biçimler ve bu biçimlerin başkaları tarafından algılanması... Aynı bir olay karşısında, bir sanatkar bir şey, bir diğeri tamamen farklı bir şey hissedebilir. Güneşin batışı birinde sevinç duygusu, diğerde ise hüznü doğurabilir. İki sanatkar, tamamen farklı metotlarla, farklı biçimler kullanarak aynı algıları veya aynı biçimlerle tamamen farklı algıları yaratmaya çalışabilirler. Bu da nasıl bir öğretim gördüklerine bağlıdır. Ve seyirciler, dinleyiciler veya okuyucular artistin vermeyi istediği veya hissettiği şeyi algılamayacaklar, fakat artistin duygularını ifadede kullandığı biçimler, onları çağrışım yolu ile duygulandıracaktır. Her şey öznel ve tesadüfidir; yani her şey tesadüf eseri olan **çağrışımlara** bağlıdır; sanatkarın izlenimi ve **kreasyonu** (kreasyon kelimesini üzerine basarak söyledi.), seyircilerin, dinleyicilerin veya okuyucuların algıları..."

"Gerçek sanatta rastlantı eseri olan hiçbir şey yoktur. Gerçek sanat matematiktir. Ondaki her şey hesaplıdır ve önceden bilinebilir. Sanatkar, vermek istediğini **bilir** ve **anlar**; eseri, tabii ki, aynı bir seviyedeki kimseler olmak üzere, birinde bir izlenim ve diğerde başka bir izlenim yaratmaz. Daima ve matematiksel bir kesinlikle bir ve aynı izlenimi doğuracaktır." (138)

“Aynı zamanda, aynı sanat eseri farklı seviyelerdeki insanlarda farklı izlenimler doğurur. Ve aşağı seviyede bulunan kimseler, bu eserden, daha yüksek seviyede bulunanların aldıklarını hiçbir zaman alamazlar. Bu, gerçek nesnel (objektif) sanattır. Bilimsel bir eser düşün; astronomi veya kimya hakkındaki bir kitabı... Bu kitabın bir kişi tarafından bir şekilde, diğer bir kişi tarafından ise başka bir şekilde anlaşılması mümkün değildir. Yeter derecede hazırlanmış ve bu kitabı okuyabilecek herkes, yazarın neyi anlatmak istediğini, tamamen yazarın anlatmayı istediği gibi anlayacaktır. Objektif bir sanat eseri, onun sadece insanın entelektüel yönünü değil fakat duygusal yönünü de etkilemesi farkıyla, aynı bu kitap gibidir...”

“Bu objektif sanat eserleri şimdi de mevcut mu ?” diye sordum.

“Tabii ki, mevcut.” diye cevapladı G.

“Mısır’daki büyük Sfenks, bilinen diğer bazı mimari eserler, ilahlara ait heykeller ve diğer birçok şey objektif sanat eserleridir. Tanrılara, çeşitli mitolojik varlıklara ait şekiller vardır ki, bunlar kitap gibi okunabilirler; sadece zihin ile değil fakat yeter derecede gelişmiş olmaları koşuluyla **duygular** ile de okunabilir. Orta Asya’da yaptığımız seyahatler esnasında, Hindukuş Dağlarının tabanında bulunan çölde, önce eski bir ilaha veya şeytana ait olduğunu sandığımız bir heykel bulmuştuk. İlk olarak bu, bizde basit bir merak uyandırmıştı. Fakat az sonra, bu heykelin pek çok şeyi, büyük, tam ve karmaşık bir **kozmolojik sistemi** ihtiva ettiğini hissetmeye başladık. Ve yavaş yavaş, adım adım bu sistemi çözmeye başladık. Heykelin bedeni, bacakları, kolları, başı, gözleri, her tarafı bu sistemi anlatıyordu. Heykelin bütününde tesadüfi ve anlamsız olan hiçbir şey yoktu. Bu heykeli yapan

kişilerin amacını yavaş yavaş anladık. Onların düşünce ve duygularını hissetmeye başladık. Bazılarımız onların yüzlerini görür, seslerini duyar gibi olduk. Onların binlerce yıl geriden bize aktarmak istediklerinin anlamını, sadece anlamını da değil, ama bu anlamla ilgili bütün duyguları da kavradık. Bu, gerçekten sanattı !" G.'nin sanat hakkında söyledikleri çok ilginçti. Sanatı subjektif ve objektif olarak ikiye ayırma ilkesi bana çok şey vermişti. Bu kelimelere yüklediği anlamların hepsini anlayamamıştım. Sanatta, ne tarif edebildiğim ne de formüle edebildiğim ve hiç kimsenin de formüle edemediği belirli bölümlerin, derecelerin varlığını daima hissediyor ve biliyordum. Bundan dolayı da bu bölümleri ve dereceleri göz önüne almadan yapılan bütün konuşmalar, bana boş, gereksiz ve sadece kelimelerin neden olduğu tartışmalar olarak gözüküyordu. G.'nin söylediklerinde, görmekte ve anlamakta başarısız olduğumuz farklı seviyelere dikkatimizi çekişinde, hissettiğim fakat tarif edemediğim bu derecelere bir yaklaşımın varlığını sezinliyordum.

"Hangi sanattan söz ettiğini bilmiyorum." dedi G. "Sanat vardır, sanatçık vardır. Konferanslarımız ve konuşmalarımız sırasında bana, şimdiki sanatla ilgili olarak muhtelif sorular sorulduğunu, ama bu konuda konuşmaktan daima kaçındığımı hiç şüphesiz fark etmişsinizdir. Bunun sebebi, sanat hakkındaki bütün olağan konuşmaları tamamen anlamsız bulmamdır. İnsanlar bir şey söylerler, ama tamamen farklı bir şey demek isterler ve her ne demek istiyorlarsa, onun hakkında da fikirleri yoktur. Aynı zamanda kendisi, yani insan hakkında ABC'yi bile bilmeyen bir insana, nesnelerin bir insanla olan gerçek ilişkilerini açıklamaya çalışmak tamamen yararsızdır. Şimdi, sizlerle bir süre bera-

ber çalıştık ve şimdiye kadar insanın ABC'sini öğrenmiş olmalısınız; bu durumda belki size sanattan da söz edebilirim.”

“Önce şunu hatırlamanız gerekir ki, biri diğerinden tamamen farklı olan iki çeşit sanat vardır: Objektif sanat ve sübjektif sanat. Sizin bildiğiniz ve sanat dediğiniz her şey, sübjektif sanattır, yani o benim kesinlikle sanat adını vermediğim bir şeydir, çünkü ben sadece objektif sanata sanat derim.”

“Objektif sanat dediğim şeyi tarif etmek zordur, çünkü siz sübjektif sanata objektif sanatın niteliklerini atfetmektesiniz ve ayrıca objektif sanat çalışmalarıyla karşılaştığınız zaman onları sübjektif sanat çalışmaları seviyesinde ele almaktasınız.”

“Fikrimi berraklaştırmaya çalışayım. Siz bir sanatçının yaratmasından söz ediyorsunuz. Ben ise bunu sadece objektif sanatla ilgili olarak söylemekteyim. Ben sübjektif sanat için ‘onun yaratıldığını’ söylüyorum. Siz bu ikisini ayırt edemiyorsunuz, ama bütün farklılık burada yatmaktadır. Ayrıca siz sübjektif sanata değişmez bir etki atfediyorsunuz, yani onun herkes üzerinde aynı etkiye sahip olmasını bekliyorsunuz. Örneğin, bir cenaze marşının herkeste hüznün ve kasvetli düşünceler uyandırması gerektiğini veya örneğin bir komarinsky gibi herhangi bir dans müziğinin mutlu düşünceler uyandıracaklarını düşünüyorsunuz. Fakat gerçekte hiç de öyle değildir. Her şey çağrışıma dayanır. Büyük bir şanssızlığa uğradığım bir günde ilk defa duyduğum neşeli bir müzik parçası, bundan sonraki hayatım boyunca onu her duyduğumda bende hüznün ve sıkıntı uyandıracaktır. Ve özellikle mutlu olduğum bir günde duyduğum hüznü bir müzik, bende her zaman mutlu düşünceler uyandıracaktır. Durum, her şeyle böyle olacaktır.”

"Objektif sanatla sübjektif sanat arasındaki fark, objektif sanatta sanatçı gerçekten 'yaratır', yani kararlaştırdığı şeyi yapar, ortaya koymak istediği şeyle ilgili fikir ve duygularını eserine yerleştirir. Ve bu eserin insanlar üzerinde kesinlikle belli etkisi vardır; insanlar hiç şüphesiz kendi seviyelerine göre sanatçının onlara iletmek istediği aynı fikir ve duyguları alırlar. Objektif sanatın ne yaratılışında ne de izlenimlerinde tesadüfi herhangi bir şey olamaz."

"Sübjektif sanatta her şey tesadüfidir. Sanatçı, daha önce de söylediğim gibi yaratmaz; sanatçıyla, 'sanat kendisini yaratır'. Bunun anlamı şudur: Sanatçı, kendisinin anlamadığı ve üzerlerinde herhangi bir kontrole sahip olmadığı fikirlerin, duyguların ve hallerin hükmü altındadır. Sanatçıya onlar hükmeder ve onlar o veya bu form içerisinde kendilerini ifade ederler. Onlar tesadüfi olarak şu veya bu formu aldıkları zaman, insanlar üzerinde, onların hallerine, zevklerine, alışkanlıklarına, içinde yaşadıkları ipnozun tabiatına ve benzeri şeylere göre, tesadüfi olarak şu veya bu etkiyi yaratırlar. Değişmeyen hiçbir şey yoktur; kesin olan, değişmeyen dediğimiz şeydir. Objektif sanatta kesin olmayan hiçbir şey yoktur."

"Bu şekilde kesin olmasıyla sanat kaybolmaz mı?" diye sordu aramızdan biri. "Sanatı bilimden ayıran şey, ondaki muayyen belirsizlik, kolay anlaşılabilirlik değil midir? Eğer bu belirsizlik ortadan kaldırılırsa, sanatçının ne sonuç elde edeceği veya eserinin insanlar üzerinde ne gibi izlenimler yaratacağını bilmemesi hali ortadan kaldırılırsa, o zaman o eser bir 'kitap' olur, sanat değil!"

"Neden söz ettiğinizi bilmiyorum." dedi G. "Sizin ve benim farklı ölçülerimiz var; ben sanatın değerini onun şuurulluluğuna göre ölçüyorum, ama siz onu şuurulsuzlu-

ğuna göre ölçmektesiniz. Biz birbirimizi anlayamayız. Objektif bir sanat eseri, sizin de ifade ettiğiniz gibi bir 'kitap' olmalıdır; aradaki tek fark, sanatçının fikirlerini doğrudan doğruya kelimeler, işaretler ya da hiyeroglifler aracılığı ile değil de, şuurlu olarak uyardığı belli duygular aracılığı ile düzenli bir yol içerisinde ne yapmakta olduğunu ve niçin yaptığını bilerek aktarmasıdır." Oradakilerden biri, "Menkıbeler, eski Yunan tapınaklarındaki tanrı heykellerini yaşatmaktadır. Örneğin, **herkes üzerinde kesin ve daima birbirine özdeş izlenimler** yaratan Olympia'daki Zeus heykelini." dedi.

"Çok doğru." dedi G., "Ve hatta bu gibi hikayelerin mevcut oluşu, insanların gerçek ve gerçek olmayan sanat arasındaki farkın bu noktada bulunduğunu, yani o eserlerin insanlar üzerinde her zaman aynı etkiyi yaratmasında, yahut tesadüfi etki yaratmasında bulunduğu anladığını gösterir."

"Başka objektif sanat eserleri gösterebilir misiniz? Çağdaş sanatta objektif denebilecek herhangi bir yön var mı? Son objektif eser ne zaman yaratıldı?" Aramızdakilerin hemen hepsi, bu ya da buna benzer soruları G.'ye yöneltti.

"Bundan söz etmeden önce," dedi G., "prensipler anlaşılmalıdır. Eğer prensipleri kavransanız, bu sorulara kendiniz cevap verebileceksiniz. Ama eğer bu prensipleri kavrayamazsanız, benim söyleyeceğim şeyler size herhangi bir şey açıklamayacaktır. Aynen bu durumu ifade etmek için şöyle denmiştir: **Kendi gözleriyle bakarlar, ama görmezler; kendi kulaklarıyla duyarlar, ama anlamazlar.**"

"Size sadece bir örnek daha vereceğim: Müzik. Objektif müzik tamamen 'iç oktavlara' dayanır. Bu tür müziğin sadece belli psikolojik sonuçları değil, fiziki sonuç-

ları da vardır. Böyle bir müzik, suyu dondurabilir. Böyle bir müzik insanı aniden öldürebilir. **Eriha duvarlarının** müzik vasıtasıyla yıkılmasını anlatan İncil menkıbesi, tamamen bir **objektif** müzik menkıbesidir. Ne tür olursa olsun basit müzik, duvarları yıkmaz, ama objektif müzik gerçekten yıkılabilir. Orpheus menkıbesinde objektif müzik emareleri vardır, çünkü Orpheus, **müzik** aracılığıyla bilgi vermekteydi. Çok ilkel olmakla beraber, Doğu'daki **yılan oynatıcılarının** müziği, objektif müziğe bir yaklaşımdır. Çok sık olarak bu, basitçe çok az yükselerek ve alçalarak uzatılan bir tek notadır; ama bu tek bir nota içinde, 'iç oktavlar' daima devam ederler ve iç oktavlardaki melodileri kulak işitemez, ama heyecan merkezi tarafından hissedilirler. Yılan ise, bu müziği duyar veya daha doğrusu hisseder ve itaat eder. Biraz daha karmaşık olan aynı müziğe insan da itaat ederdi."

"Böylece, görüyorsunuz ki, sanat sadece bir lisan değil, ondan daha ileri bir şeydir. Ve şimdi söylediklerimi daha önce insan varlığının farklı seviyeleri hakkında söylediklerimle irtibatlayacak olursanız, sanat hakkında neler söylendiğini anlarsınız. Mekanik insanlık, bir numaralı, iki numaralı ve üç numaralı insanlardan ibarettir ve onlar hiç şüphesiz sadece sübjektif sanata sahip olabilirler. Objektif sanat, en azından objektif şuurluluğun flaşlarını gerektirir; bu flaşları uygun şekilde anlamak ve kullanmak için insanın kendi bünyesinde büyük bir iç birlik kurması ve kendisini çok iyi kontrol etmesi gerekir."

Yardım

"İnsanlara yardımcı olmak için, kişi önce **kendine yardımcı olmayı** öğrenmelidir. Çok sayıda insan, başka-

larına yardım etme düşünce ve duygularına, sadece tembellikten dolayı kapılmaktadır. Onlar, kendileri üzerinde çalışamayacak kadar tembeldirler; ve aynı zamanda, başkalarına yardım etmeye muktedir olmak, onlara büyük zevk vermektedir. Bu, hatalı ve kendi kendine karşı samimiyetsizlik ifade eden bir durumdur. Eğer insan, kendini olduğu gibi görürse, başkalarına yardım etmeyi düşünmeye başlamayacaktır; bunu düşünmekten dolayı utanç duyacaktır. İnsan sevgisi, diğerkamlık gibi kelimeler güzel kelimelerdir ama ancak insan kendi seçeneği ve kararı ile sevmeye veya sevmemeye, diğerkam olmaya veya egoist olmaya muktedir olduğu zaman bu kelimeler anlam kazanır. Ancak o zaman seçeneği değer taşır. Fakat hiç seçeneği yoksa, hiç farklı olamıyorsa sadece rastlantının onu içine soktuğu veya sokmakta olduğu durumda bulunuyorsa, yani bu gün diğerkam, yarın egoist, ertesi gün yine diğerkam ise, ne olursa olsun bunun değeri yoktur. Başkalarına yardım etmek için, insan, önce egoist olmayı, bilinçli egoist olmayı öğrenmelidir. Sadece bilinçli bir egoist, insanlara yardım edebilir. Şu halimizle hiçbir şey yapmaya muktedir değiliz. Bir kişi egoist olmaya karar verir fakat bunun yerine son gömleğini başkalarına hibe eder. Son gömleğini başkalarına hibe etmeye karar verir fakat bunun yerine başkasının giydiği son gömleği gasp eder. Veya kendi gömleğini vermeye karar verir ama bir başkasınınkini hibe eder ve eğer bir kişi onun başkasına vereceği gömleği vermeyi reddederse ona kızar. Pek sık olarak olan budur. Ve böylece sürer gider.”

“Ve her şeyin üstünde, güç olanı yapmak için insan, önce kolay olanı yapmayı öğrenmelidir. İnsan, en güç olan ile işe başlayamaz.”

Dinler

Bir defasında, bir konuşma esnasında birisi ona mevcut dinlerdeki öğretilerde ve ayinlerde gerçek ve belli bir sonuca götüren herhangi bir şeyin mevcut bulunup bulunmadığını sormuştu.

"Hem vardır, hem yoktur." diye cevapladı G. "Burada oturup dinlerden söz ettiğimizi ve hizmetçi Ayşe'nin bu konuşmayı işittiğini düşünün. Doğaldır ki, o, bu konuşmayı kendine göre anlayacak ve anladığını kapıcı Mehmet'e tekrar edecektir. Kapıcı Mehmet'de bunu kendine göre anlayacak ve anladığını yan komşusunun arabacısı Hasan'a aktaracaktır. Arabacı Hasan, kasabaya gidecek ve şehirde, aydınlar arasında geçen konuşmayı oradakilere anlatacaktır. Orada anlatacaklarının bizim söylediklerimize, benzeyeceğini sanıyor musunuz? Mevcut dinlerle bu dinlerin temelinde bulunan esaslar arasındaki bağıntı işte tamamen böyledir. Size ulaşan öğretiler, gelenekler, ayinler, dualar beşinci değil fakat yirmi beşinci elden gelmektedir ve doğaldır ki, hemen her şey, tahminlerin ötesinde bozulmuş, öze ait her şey çok zaman önce unutulmuştur." (139)

"Örneğin, Hristiyanlık'taki isim vermelerde Mesih'in ve havarilerinin katıldığı Son Yemek ile ilgili gelenek çok büyük rol oynar. Ekmek ve şarap takdisi ayinleri, bütün dogmalar, törenler, ayinler buna dayanmaktadır. Bu gelenek hizipleşmelere, kiliselerin bölünmesine, mezheplerin oluşmasına sebep olmuştur; bu geleneğin şu veya bu yorumunu kabul etmediği için pek çok insan yok olmuştur. Fakat aslında Son Yemek'in ne olduğunu veya o gece, Hz.İsa ve havarilerinin ne yaptığını kimse tam olarak anlamamaktadır. Aşağı yukarı gerçeğe benzeyen bir açıklama bile mevcut değildir; çünkü öncelik-

le, İnciller'de yazılanlar kopya edilirken ve diğer dillere çevrilirken çok şey tahrif edilmiştir; diğer taraftan ise İncil **bilenler için yazılmıştır**. Bilmeyenlere, İncil hiçbir şey veremez; onu daha fazla anlamaya çalıştıkça daha büyük hatalara düşerler.”

Diğer bir soru **nasıl Hristiyan olunabileceği** idi.

“Kendisini Hristiyan olarak kabul eden ya da başkalarının Hristiyan adını verdiği bir kimsenin Hristiyan olmadığını öncelikle anlamak gerekir. Hristiyan, Mesih'in talimatına göre yaşayan insandır. Bizler şu halimizle Hristiyan olamayız. Hristiyan olmak için 'yapmaya' muktedir olmalıyız. Yapmaya muktedir değiliz; bizimle **her şey meydana gelir**. (Varit olur.) Hz.İsa şöyle demektedir: 'Düşmanlarınızı seviniz.' Fakat bizler, dostlarımızı bile sevemezken düşmanlarımızı nasıl sevebiliriz? Bazen 'o, sever', bazen ise 'o, sevmez'. Şu halimizle Hristiyan olmayı gerçekten arzulamaya bile muktedir değiliz. Çünkü bazen 'o, ister' bazen ise 'o, istemez'. **Bir ve aynı şey, uzun süre istenemez** çünkü insan, birdenbire, Hristiyan olmayı istemek yerine, bir mağazada gördüğü çok güzel ve fakat çok pahalı bir halıyı hatırlayabilir. Ve Hristiyan olmayı arzu etmek yerine, Hristiyanlığı unutarak bu halıyı nasıl satın alabileceğini düşünmeye başlar. Veya herhangi bir kimse, onun iyi bir Hristiyan olduğuna inanmazsa, o kimseyi canlı olarak ateşe atmaya hazır olacaktır. İyi bir Hristiyan olmak için **olmak** gereklidir. **Olmak, kendi kendinin efendisi** olmak demektir. Eğer insan kendi kendinin efendisi değilse, hiçbir şeye sahip değildir ve sahip olamaz. Ve o insan, Hristiyan da olamaz. Sadece bir makine, bir otomattır. Bir makine ise Hristiyan olamaz. Kendiniz düşünün: Bir otomobilin, bir yazı makinesinin ya da bir gramofonun Hristiyan olması mümkün müdür? Bunlar, sadece rast-

lantılar tarafından yönetilen nesnelerdir. Sorumlu değildir; makinelerdir. Hristiyan olmak, sorumlu olmak demektir. Sorumluluk, insan, kısmen de olsa makine olmaktan kurtulduğunda, sadece kelimelerle değil, gerçekten Hristiyan olmayı istemeye başladığında, sonradan ortaya çıkar."

"Sizin açıkladığınız öğretinin bizim bildiğimiz Hristiyanlıkla olan ilişkisi nedir?" diye sordu aramızdan biri.

"Sizin, **Hristiyanlık** hakkında ne bildiğinizi bilmiyorum." diye cevap verdi G., Hristiyanlık kelimesini vurgulayarak. "Bu terimden neyi anladığınızı ortaya koymak için fazla ve çok uzun süreli konuşmak gerekmektedir. Fakat şu anda bilenlerin yararına olmak üzere, eğer isterseniz **buna ezoterik Hristiyanlık** adını verelim. Bu kelimelerin anlamları üzerinde, zamanı gelince duracağız. Şimdilik diğer sorunlarımızı tartışmaya devam edeceğiz." Anlatmakta olduğum konuşmaların geçtiği dönemde, yani 1916 yılı sonunda G., sık sık din konusuna değindi. Herhangi bir kişi ona dinle ilgili bir soru sorduğunda G. daima, din konusunda olan olağan tutumumuzun temelinde çok yanlış bir şey olduğunu vurgulayarak söze başladığı.

"Öncelikle," derdi daima, "din, göreceli (rölatif) bir kavramdır; insanın **varlık seviyesine** göre değişir; ve bir insanın dini, başka bir insanın dinine hiç uygun olmayabilir, yani bir varlık seviyesindeki insanın dini, başka bir varlık seviyesinde bulunan insan için uygun değildir."

"Bir numaralı insanın dininin bir çeşit; iki numaralı insanın dininin başka bir çeşit; ve üç numaralı insanın dininin de üçüncü çeşit bir din olduğu anlaşılmalıdır. Dört numaralı, beş numaralı ve daha ötedeki insanların dini; bir, iki ve üç numaralı insanların dininden tamamen farklı türde bir dindir."

"İkincisi, din yapmaktır; insan dinini sadece düşünmek ve hissetmekle kalmayıp onu 'yaşamalıdır'; aksi takdirde bu bir din değil, fantezi veya felsefe olacaktır. Kişi dinini sevse de sevmese de, ona karşı olan tutumunu eylemleriyle gösterir; ve bu tutumunu sadece ve sadece eylemleri vasıtasıyla gösterebilir. Bu bakımdan, eğer kişinin eylemleri muayyen bir din tarafından istenlere ters düşüyorsa, o, sözü edilen dinden olduğunu iddia edemez. Kendilerine Hristiyan diyen insanların büyük bir çoğunluğunun bunu söylemeye hakları yoktur, çünkü onlar dinlerinin gereklerini yerine getirmediği gibi, bu gereklerin yerine getirilmesi icap ettiğini bile düşünmezler."

"Hristiyanlık cinayeti yasalamaktadır. Oysa buna rağmen, tüm gelişmemiz, tamamen cinayet tekniğindeki ve savaştaki gelişmeye dayanır. Bu durumda kendimize nasıl Hristiyan diyebiliriz?"

"İsa'nın hükümlerini uygulamayan kimsenin kendisine Hristiyan demeye hakkı yoktur. Eğer kişi bu hükümlere uymaya çaba gösteriyorsa, o zaman bir Hristiyan olmayı arzu ettiğini söyleyebilir. Ama bu hükümleri hiç düşünmüyorsa, hatta onlara gülüyorsa, onlar yerine kendi icat ettiklerini koyuyorsa veya basitçe onları unuttuyorsa, ne olursa olsun, o kişinin Hristiyanım demeye hakkı olamaz."

"En çarpıcı örnek olması bakımından savaşı ele aldım. Ama savaş olmasa bile, tüm yaşam tamamen böyledir. İnsanlar Hristiyan olduklarını söylüyorlar, oysa Hristiyan olmayı istemediklerinin ve olamayacaklarının farkında değiller, çünkü Hristiyan olmak için sadece arzu etmek değil, yapabilmek, 'bir' olmak gereklidir."

"İnsan kendi içinde bir değildir; insan 'ben' değil, 'bizdir' veya daha doğrusu 'onlardır'. Her şey bundan kay-

naklanır. Farz edelim ki, bir insan, sağ yanağına tokat atıldığı zaman, İncil'e göre sol yanağını çevirmeye karar veriyor. Fakat buna karar veren ya düşünce ya da duygu merkezindeki bir 'bendir'. Bunu bir tek 'ben' bilir ve hatırlar; diğerleri değil. Bu durumun gerçekleştiğini düşünelim ve biri gelip adama vursun. Zannediyor musunuz ki, bu adam kendisine vurana sol yanağını çevirecektir? Asla! Hatta bunu düşünmeye bile zamanı olmayacaktır. Ya kendisine vuran adama o da vuracak, ya polis çağırarak, ya da sadece kaçacaktır. Bu kimse ne yaptığını fark etmeden önce, hareket merkezi alışageldiği veya kendisine öğretildiği şekilde tepki gösterecektir."

"Yanağı çevirebilmek için uzun süren bir eğitim ve öğretim gereklidir. Eğer bu eğitim mekanik olursa, yine bir değer taşımaz. Çünkü bu takdirde insan başka türlü-sünü yapamadığı için yanağını çevirecektir."

Dua

"Dua, insanın bir Hristiyan gibi yaşamasına yardım edemez mi?" diye sordu biri.

"Bu, kimin dua ettiğine bağlıdır." dedi G. "Sübjektif insanın duası, yani bir numaralı, iki numaralı ve üç numaralı insanın duası sadece sübjektif sonuçlar verir, kısacası kendi kendini teselliden, kendi kendini telkinden ve kendi kendini ipnozdan başka sonuç doğurmaz. Böyle bir dua, objektif sonuçlar veremez."

"Fakat dua genel olarak objektif sonuçlar veremez mi?" diye sordu orada bulunanlardan biri.

"Bunun dua edene bağlı olduğunu söylemiştim." diye cevapladı G. (140)

"İnsan, tıpkı başka şeyleri öğrenmek zorunda olduğu gibi dua etmesini de öğrenmelidir. Nasıl dua edileceğini

bilen ve uygun şekilde konsantre olabilen kişinin duası sonuç verebilir. Fakat farklı duaların olduğu ve bu duaların farklı sonuçlarının olduğu anlaşılmalıdır. Bu, olağan ibadet dualarından da bilinir. Fakat biz duadan veya duanın sonuçlarından söz ettiğimiz zaman, daima bir çeşit duayı kastederiz: **Dilek** veya dileğin bütün diğer çeşit dualarla birleştirilebileceğini düşünürüz. Hiç şüphesiz, gerçek bu değildir. Eski duaların dilekle hiçbir ortak tarafı yoktu." (141) "Ben eski dualardan söz etmekteyim; onların çoğu Hristiyanlık'tan çok daha eskidir. Bu dualar, **recapitulations**'dur (özet şeklinde tekrarlama). Kişi bunları yüksek sesle veya kendi kendine tekrarlayarak o duaların ihtiva ettiği şeylerin tümünü hissetmeye gayret ederdi. Aslında insan, kendisi için daima yeni dualar ortaya koyabilir. Örneğin, bir insan: 'Ben ağır başlı olmak istiyorum' der. Fakat bütün mesele onun bunu nasıl söylediğidir. O kişi bu duayı günde on bin kere tekrarlarsa bile, eğer o sırada bunu bir an önce bitirmeyi düşünüyorsa veya akşama ne yemek hazırlanacağını aklından geçiriyorsa, bu bir dua değil, sadece kendini kandırmaktır. Fakat insan şöyle tekrarlarsa, o bir dua olabilir: 'Ben' der ve aynı zamanda 'ben' hakkında bildiği her şeyi düşünmeye çalışır. Oysa bu mevcut değildir, tek bir 'ben' yoktur; önemsiz, gürültücü, kavgacı bir 'ben'ler topluluğu vardır. Fakat o, tek bir 'ben', efendi olmak ister; arabayı, atı, sürücüyü ve efendiyi hatırlar. 'Ben', efendidir. Sonra, 'ben istiyorum'un anlamını düşünür. Acaba istemeye muktedir midir? Kendisiyle beraber, sürekli olarak 'o ister' veya 'o istemez' Fakat kendi 'ben istiyorum'u, 'o istiyor' ve 'o istemiyor'a karşı koymaya çalışır. Kendi 'ben istiyorum'u, kendi üzerinde çalışma amaçlarıyla ilişkilidir, yani 'o istiyor' ve 'o istemiyor'dan ibaret iki kuvvetin her zamanki

kombinasyonuna üçüncü kuvveti dahil etmekle bağlantılıdır. Daha sonra düşündüğü şey 'olmaktır'. İnsan olmanın ne olduğunu 'varlığın' ne anlama geldiğini düşünür. Mekanik bir adamın varlığı ile her şey varit olur. Bir insanın varlığı, yapmaya muktedirdir. Çeşitli şekillerde 'olmak' mümkündür. O, 'olmayı', sadece mevcudiyet anlamında değil, gücün büyüklüğü anlamında da ister. 'Olmak' kelimesi onun için yeni bir anlam ve ağırlık kazanır. İnsan 'ağır başlı' olmanın ne demek olduğunu düşünür. Kişinin kendisine nasıl cevap verdiği çok önemlidir. Eğer o bunun ne demek olduğunu anlarsa, ağır başlı olmanın ne demek olduğunu, kendisine doğru bir şekilde tarif ederse ve bunu gerçekten arzu ettiğini hissederse, o zaman duası bir sonuç verebilir, yani kendisine güç katabilir, ağır başlı olmadığı zamanların daha sık farkına varır, kendisini ağır başlı yapmak için kendisini daha kolay alt eder. Tamamen aynı şekilde insan, 'ben kendimi hatırlamak istiyorum' diye dua edebilir. Hatırlamak ne demektir? İnsan hafıza hakkında düşünmelidir. Ne kadar da az hatırlar! Neye karar verdiğini, neyi gördüğünü, neyi bildiğini ne kadar sık unuttur! Eğer hatırlayabilseydi tüm hayatı farklı olurdu. Bütün olumsuzluk kendini hatırlamadığından dolayıcıdır. 'Kendimi...' Tekrar kendisine döner. Hangi benliğini hatırlamak istemektedir? Kendini tümüyle hatırlama zahmetine değer mi? Hatırlamayı istediklerini nasıl tefrik edebilir? Çalışma fikri! Kendisini çalışma fikriyle nasıl irtibatlayabilir? Ve böylece sürer gider." (142)

"Hristiyan ibadetinde tamamen bunun gibi, her kelimesi üzerinde düşünülmesi gereken birçok dua vardır. Fakat mekanik olarak tekrarlandıkları veya şarkı şeklinde söylendikleri zaman bütün anlam ve amacını kaybederler."

“Şu bildik duayı alın: **Tanrım bana merhamet et!**” (143) “Bunun anlamı nedir? Bir insan Tanrı’ya yalvarmaktadır. Bu kimsenin biraz düşünmesi, bir mukayese yapması, Tanrı’nın ne olduğunu ve kendisinin ne olduğunu kendisine sorması gerekmektedir. Sonra da kalkıp Tanrı’nın kendisine merhamet etmesini ister. Fakat bunun için önce Tanrı’nın **onu düşünmesi ve dikkate alması** gerekir.

Fakat onu dikkate almaya değer mi acaba? Kendisinde düşünölmeye değer ne vardır? Onu düşünöcek olan kimdir? Tanrı’nın kendisi... Göröyorsunuz ki, bu basit dua ağzından çıkarken kişi, bütün bu düşünöceleri ve daha birçoklarını zihninden geçirmelidir. **Ancak bu takdirde sözünü ettiğimiz düşünöceler, Tanrı’nın yapmasını istediğini kesinlikle ona yapabilir**, ama o kimse bir papağan gibi: ‘Tanrım merhamet et!’ diye tekrarlayıp durursa, neyi düşünöbilir ve böyle bir dua ne sonuç verebilir? Siz kendinizden biliyorsunuz ki, bu, ne olursa olsun hiçbir sonuç veremez.

Günah

“Günah, insan hareket etmeye karar verdiğı ve hareket etmeye muktedir olduğı takdirde onu bir nokta üzerinde tutan şeylerdir. Günah, sadece yolda olan veya yola yaklaşan kimseler için mevcuttur. Öyleyse günah, insanı durduran, kendisini kandırmasına ve basitçe uykuda olmasına rağmen kendi üzerinde çalıştığını düşünmesine yardım eden şeydir. Günah, insan uyanmaya karar vermişken onu uykuya sokan şeydir. İnsanı uykuya ne sokabilir? Tekrar edelim ki, gereksiz olan her şey, lüzumlu olmayan her şey... Zorunlu olana daima müsaade vardır. Ama bunun ötesinde derhal ipnoz baş-

lar. Ancak, bunun çalışma içinde bulunan veya kendilerini çalışma içinde kabul eden kimselerle ilgili olduğunu hatırlamalısınız. Ve çalışma, kendisini ebedi ıstıraptan kurtarmak için geçici ıstırapa gönüllü olarak tabi olan insanları içine alır. Oysa insanlar ıstırap çekmekten korkarlar. Şimdi insanlar hemen ve ebediyen sürecek zevk istiyorlar. Onlar zevkin, **cennetin bir özelliği** olduğunu ve hak edilmesi gerektiğini anlamak istemiyorlar. Bu, keyfi ya da iç moral yasalar sebebiyle değil, hak etmeden haz elde ederse, insanın bunu muhafaza edememesi ve bu hazzın ıstırapa dönüşmesi sebebiyle gereklidir. Ama bütün mesele, hazzı elde edebilmek ve onu muhafaza edebilmektir. Bunu yapabilen bir insan için öğrenecek hiçbir şey yoktur. Ancak bu yol ıstıraptan geçer. Hazdan faydalanacağını sanan kimse çok yanılır ve eğer kendisine karşı samimi olabilirse, bunu göreceği an gelecektir."

Ahlak ve Vicdan

"Vicdan da açıklamaya ihtiyaç gösteren bir terimdir."

"Olağan hayat içerisinde, 'vicdan' kavramı çok basit bir biçimde ele alınmaktadır; sanki vicdanımız varmış gibi... Aslında, duygular alanındaki vicdan kavramı, düşünce alanındaki şuur kavramının muadilidir (eşiti). Ve şuurumuz olmadığı gibi vicdanımız da mevcut değildir."

"Şuur, insanın genelde bildiği her şeyi **bütünüyle bir anda bildiği** ve ne kadar az bildiğini, bildiklerinde kaç tane çelişki olduğunu görebildiği bir haldir."

"'Vicdan', insanın genelde hissettiği ya da hissedebileceği her şeyi **bütünüyle bir anda hissettiği** bir haldir."

Ve herkes kendi içinde, derinde gizlenmiş olan kendi hiçliğinin idrakinden ve çeşitli korkulardan, kibrin, kendine güvenin, kendi kendinden hoşnutluğun, kendini yükseltmenin en ahmakça türlerine kadar farklılıklar gösteren binlerce çelişkili duyguya sahip bulunduğundan, bütün bunları **bir arada** hissetmek sadece ıstırap verici değil, fakat dayanılmaz da olurdu.”

“Bütün iç alemi çelişkilerden oluşmuş bir insan, birdenbire bütün bu çelişkileri aynı anda kendi içinde hissetseydi, nefret ettiği her şeyi sevdiğini, sevdiği her şeyden nefret ettiğini, gerçeği söylerken yalan söylediğini bir anda hissetseydi, bütün bunlardan dolayı utanç ve dehşet hissedebilseydi, bu ‘vicdan’ adı verilen hal olurdu. İnsan, bu hal içinde yaşayamaz; ya çelişkileri ya da vicdanı yok etmelidir. Vicdanı yok edemez ama onu yok edemezse uykuya sokabilir, yani nüfuz edilemez engellerle kendine ait bir duyguyu bir diğerinden ayırabilir, hiçbir zaman onları bir arada göremez, onların uyumsuzluğunu, birbirlerinin yanbaşıda bulunmalarının anlamsızlığını hiçbir zaman hissedemez.”

“Fakat bereket versin ki, bu barış ve uyku içerisindeki insan için bu vicdan hali pek enderdir. Erken çocukluk yıllarından itibaren ‘tamponlar’, onu, iç çelişkilerini görme imkanından uzaklaştırarak kendi içinde gelişmeye ve güçlenmeye başlar; bu nedenle, onun için birdenbire uyanma tehlikesi hiç mevcut değildir. Uyanma, ancak onu arayanlar ya da arzulayanlar için, kendileri ile savaşıma ve ona ulaşmak üzere çok uzun süre kendi üzerlerinde çok azimle çalışmaya hazır bulunanlar için mümkündür. Uyanmak için, ‘tamponları’ yok etmek, yani çelişkilerin duyularına bağlı olan bütün iç ıstıraplarla karşılaşmak üzere **dışarı çıkmak** gerekmektedir. Dahası, ‘tamponların’ yok edilmesi, çok uzun bir çalışmaya

ihtiyaç göstermektedir; ve insan, sonuçta vicdanının uyanmasından dolayı mümkün olabilen her türlü rahatsızlık ve ıstıraba sahne olacağını idrak ederek bu çalışmayı kabul etmelidir."

"Fakat vicdan, daha önce sözü edilen cam imbikteki tozları eritip kaynaştırabilecek ve insanın kendini incelemeye başladığı hal içerisinde yoksunu olduğu **birliği** yaratabilecek yegane ateştir." (144)

" 'Vicdan' kavramının 'ahlak' kavramı ile hiçbir ortak yanı yoktur."

"**Vicdan, genel ve daimi bir fenomendir.** Vicdan, bütün insanlar için aynıdır ve ancak 'tamponların' yokluğunda kendini göstermesi mümkündür. Farklı insan kategorilerini anlamak bakımından, çelişkiler; bulunmayan kimsede insana ait vicdanın mevcut olduğunu söyleyebiliriz. Bu vicdan ıstırap çekmemektedir; aksine bizlerin anlamaya muktedir olmadığımız, tamamen yeni özellik taşıyan bir hazdır. Fakat, binlerce farklı ben sahibi bulunan insanda vicdanın bir an için bile uyanması ile zorunlu olarak ıstırap doğar. Ve eğer bu vicdan zamanları uzarsa, insan bunlardan korkmayıp aksine birlikte hareket etmeye başlar ve bunları muhafaza etmeye çalışır, uzatırsa, bu anlara çok ince bir haz unsuru yani gelecekteki 'berrak şuurun' tadı giderek dahil olacaktır."

" 'Ahlak' kavramında genel olan hiçbir şey yoktur. Ahlak, tamponlardan ibarettir. Genel bir ahlak yoktur. Çin'de ahlaki olan bir şey, Avrupa'da gayri ahlaki ve Avrupa'da ahlaki olan Çin'de gayri ahlakidir. Petersburg'ta ahlaki olan Kafkasya'da gayri ahlakidir. Ve Kafkasya'da ahlaki olan Petersburg'da gayri ahlakidir. Toplumun bir sınıfında ahlaki olan, bir diğer sınıfında gayri ahlakidir. **Ahlak daima ve her yerde yapay bir fenomendir.** Çeşitli 'tabulardan', yani bazen temelleri itiba-

riyla makul, bazen de bütün anlamlarını yitirmiş veya hiçbir zaman herhangi bir anlam taşımamış, yanlış bir temel üzerinde, hurafeler ve hatalı **korkular** tabanı üzerinde yaratılmış çeşitli kurallardan, çeşitli taleplerden oluşmuştur.”

“ ‘Ahlak, ‘tamponlardan’ ibarettir. Ve ‘tamponlar’, çeşitli olduklarından, farklı memleketlerdeki ve farklı çağlardaki ya da toplumun farklı sınıflarındaki koşullar epeyce farklılıklar gösterdiğinden, her biri tarafından yaratılan ahlak da birbirinden çok farklı ve çelişkili olacaktır. Bütün için ortak bir ahlak mevcut değildir. Herhangi bir genel ahlak fikrinin var olduğunu söylemek bile imkansızdır; örneğin Avrupa’da... Bazen Avrupa için genel ahlakın ‘Hristiyan ahlakı’ olduğu söylenir. Fakat öncelikle ‘Hristiyan ahlakının’ kendisi pek çok farklı yorumlara müsaittir ve çeşitli cinayetler, ‘Hristiyan ahlakı’ tarafından onaylanmıştır. Sonra modern Avrupa’nın, biz bu ahlakı nasıl anlarsak anlayalım, ‘Hristiyan ahlakı’ ile pek az ortak yanı vardır.”

“Ne olursa olsun, eğer ‘Hristiyan ahlakı’ Avrupa’yı, şimdi sürüp gitmekte olan savaşa ittiyse, bu da böyle bir ahlaaktan oldukça uzak demektir.”

“Pek çok kimse, öğretinizin ahlaki yönünü anlamadığını söylemektedir.” dedi içimizden birisi. “Ve diğerleri de öğretinizin hiç ahlaki yönü bulunmadığını söylemektedir.”

“Pek tabii ki yoktur.” dedi G. “İnsanlar, ahlaaktan söz etmekten pek hoşlanırlar. Ama ahlak sadece kendi kendine telkindir. **Gerekli olan vicdandır.** Biz ahlak öğretmiyoruz. **Vicdanın nasıl bulunacağını** öğretiyoruz. Bunu söylediğimizde, insanlar memnun olmuyorlar. **Sevgimiz** olmadığını söylüyorlar. Çünkü **zaafı ve ikiyüzlülüğü teşvik etmiyoruz; aksine bütün maskeleri**

düşürüyoruz. Hakikati isteyen kimse sevgiden ya da Hristiyanlık'tan söz etmez, çünkü bunlardan ne kadar uzak olduğunu bilir. Hristiyan öğretisi Hristiyanlar içindir ve Hristiyan, Hz. İsa'nın anlayışlarına göre yaşayan, yani her şeyi onun anlayışlarına göre yapan kimsedir. Sevgiden ve ahlaktan söz edenler acaba Mesih'in anlayışlarına göre yaşayabilirler mi? Pek tabii ki, bunu yapamazlar; fakat daima böyle konuşmaların, kelimelerin, kendileri için her şeyden daha değerli olduğuna inanan insanlar mevcut bulunacaktır. Fakat bu bir gerçek işarettir! Böyle konuşan bir kimse, boş bir insandır; onunla zamanı boşa harcamaya değmez."

"Ahlak ve vicdan tamamen farklı şeylerdir. **Bir vicdan, hiçbir zaman diğer bir vicdanın hükmünü bozamaz.** (145) Bir ahlak bir diğerini daima kolaylıkla ve tamamen hükümsüzleştirebilir ve inkar edebilir. 'Tampolarla' dolu bir insan çok ahlaklı olabilir. Ve 'Tampolar' çok farklı olabilirler, yani iki çok ahlaklı insan birbirini çok ahlaksız kabul edebilir. Kural olarak bu durum kaçınılmazdır. İnsan ne kadar 'ahlaklı' olursa başkalarının o kadar 'ahlaksız' olduğunu düşünür."

"Ahlak fikri iyi ve kötü davranış fikri ile ilişkilidir. Fakat iyilik ve kötülük, farklı insanlar için daima farklı bir durum arz eder. Bir, iki, üç numaralı insanlarda daima sübjektiftir ve sadece belirli bir an ya da belirli bir durumla bağlantılıdır. Sübjektif bir insan, iyilik ve kötülük hakkında genel bir kavram sahibi olmayabilir. O insan için, kendi arzularına, ilgilerine ve iyilik kavramına karşı olan her şey kötüdür."

"Sübjektif insan için kötülüğün hiç mevcut olmadığı, sadece farklı iyilik kavramlarının var olduğu söylenebilir. **Hiç kimse herhangi bir şeyi kasıtlı olarak kötülük için, kötülük olsun diye yapmaz.** Herkes iyilik uğruna,

onu anlayışına göre hareket eder. Fakat herkes onu farklı biçimde anlar. Sonuçta da insanlar, birbirlerini, **iyilik uğruna** boğar, katleder ve öldürürler. Sebep yine aynıdır; insanın cehaleti ve içinde yaşadığı derin uyku halidir.” (146)

“Bu o derece aşıkardır ki, insanların evvelce hiç düşünmemiş olmaları bile garip gözükmemektedir. Ama bunu anlamamaktadırlar ve herkes **kendi iyiliğini** biricik iyilik ve diğer bütün her şeyi kötülük olarak kabul etmektedir. İnsanların bunu anlayacaklarını, genel ve özdeş olan bir iyilik fikri geliştirebileceklerini ümit etmek saflıktır ve gereksizdir.”

“Fakat iyilik ve kötülük insandan ayrı olarak kendi başlarına mevcut değiller midir?” diye sordu aramızdan biri.

“Mevcuttur” diye cevapladı G. ve devam etti. “Ancak bunlar bizden çok uzaktadır ve şimdiki halde bunları anlamaya çalışmak bile bir değer taşımaz. Basitçe bir tek şeyi hatırlayınız. İnsan için yegane mümkün olabilen daimi iyilik ve kötülük fikri, **tekamül fikri** ile bağıntılıdır; pek tabii ki, mekanik tekamül ile değil, fakat **insanın şuurlu gayretler sayesinde kaydedeceği gelişme, varlığının değişmesi, onun içinde birliğin yaratılması ve bir daimi Ben’in oluşması ile bağıntılıdır.**”

“İyilik ve kötülük hakkında daimi bir fikir, insanda, ancak daimi olan bir amaç ve yine daimi olan bir anlayış ile bağıntılı olarak oluşabilir. Eğer insan, uyku içinde olduğunu anlarsa ve uyanmayı arzu ederse, bu halde onun uyanmasına yardımcı olacak her şey iyi ve onu bundan alıkoyan, uyumasını sürdüren her şey ise **kötü** olacaktır. Tamamen aynı şekilde, diğer insanlar için de neyin iyi, neyin kötü olduğunu anlayacaktır. Onların uyanmasına yardım edecek her şey, iyi, onları uyan-

maktan alıkoyan her şey kötüdür. Fakat bu durum, sadece uyanmak isteyenler için yani uykuda bulduklarını anlayanlar için geçerlidir. Uykuda bulduklarını anlamayanlar ve uyanmak için hiçbir arzu sahibi olmayanlar, iyilik ve kötülük hakkında da bir anlayış sahibi olamazlar. Ve insanların büyük kısmı uykuda bulduklarının farkında olmadıklarından, hiçbir zaman da olmayacaklarından ne iyilik ne de kötülük gerçekten onlar için var olabilir."

"Bu, genelde kabul edilmiş fikirlerle çelişir. İnsanlar, iyilik ve kötülüğün herkes için aynı olması gerektiğini, her şeyin üstünde de iyilik ve kötülüğün herkes için var olduğunu düşünmeye alışmışlardır. Halbuki, aslında iyilik ve kötülük sadece azınlık için, bir amaç sahibi olanlar ve bu amacı izleyenler için vardır. Bu hale göre de bu amacı izlemeyi önleyen her şey kötü, onu izlemeye yardımcı olan her şey ise iyidir."

"Fakat doğaldır ki, uyuyan insanlar, bir amaçları bulunduğunu ve bir yere varacaklarını söyleyeceklerdir. Amaç sahibi olmadığı ve bir yere varamayacağı gerçeğini idrak etmesi, insanın uyanmaya yaklaşmasının ya da uyanmanın onun için gerçekten mümkün hale gelmesinin ilk işaretidir. Uyanma; insanın hiçbir yere varamayacağını ve nereye gideceğini bilmediğini idrak etmesiyle başlar." (147)

"Daha önce de izah edildiği üzere, insanların kendilerine atfettikleri, fakat aslında ancak gelişmenin ve tekmülün bir, iki, üç numaralı insanların seviyesinden daha yüksek bir seviyedeki kimselere ait olan pek çok nitelik mevcuttur. Ferdîyet, tek ve daimi bir ben, şuur, irade, yapmaya muktedir olma, içsel özgürlük hali; bütün bunlar, alelade insanın sahip olmadığı özelliklerdir. İyilik ve kötülük fikri de aynı kategoriye aittir ki, bu

kategorinin varlığı, daimi bir amaç, daimi bir yön ve daimi bir ağırlık merkezi ile bağıntılıdır."

"İyilik ve kötülük fikri, bazen gerçek ve yalan fikri ile bağıntılıdır. Fakat iyilik ve kötülük alelade insan için mevcut olmadığı gibi ne gerçek ne de yalan mevcuttur."

ALTINCI BÖLÜM

TEMEL EVREN KANUNLARI (YASALARI)

A- ALEM NEDİR?

“Şimdi de başka bir kelimeyi, örneğin, ‘alem’ terimini ele alalım. Her insan, bunu kendine göre ve tamamen farklı bir şekilde anlar. Herkes, ‘alem’ kelimesini duyduğunda ve telaffuz ettiğinde, bir diğerine tamamen yabancı ve anlaşılmaz gelen çağrışımlar algılar. Her ‘alem kavramı’, her alışılmış düşünce biçimi, kendisi ile birlikte kendi çağrışımlarını ve kendi fikirlerini taşır.”

“Alem hakkında dinsel bir kavrama sahip bir insanda, bir Hristiyan ‘alemi’ kelimesi, bütün bir dinsel fikirler serisini davet edecek, zorunlu olarak Tanrı fikrine, dünyanın yaratılması veya dünyanın sonu ya da günahkar dünya vs. fikirlerine bağlanacaktır.”

“Bir Veda felsefesi izleyicisi için alem, her şeyden önce, hayal yani Mana’dır.”

“Bir teozof farklı planları, yani fiziksel, astral, mantal planları düşünecektir.”

“Bir spiritüalist ‘öbür’ alem yani ruhlar alemi hakkında düşünecektir.”

“Bir fizikçi aleme, maddenin yapısı açısından bakacak, bu moleküller, atomlar ve elektronlar alemi olacaktır.”

“Bir astronom için alem, yıldızlar ve nebülözler alemi olacaktır.”

"Böylece bu örnekleri çoğaltabiliriz. Olaylar alemi; hissedilmeyen fakat olduğu kabul edilen alem; dört ve diğer boyutlar alemi; iyilik ve kötülük alemi; maddi ve maddi olmayan alem; dünyanın farklı uluslarının güç oranları; dünyada insan kurtarılabilir mi? vs."

"İnsanların, alem hakkında binlerce farklı fikirleri vardır; birbirlerini anlamalarını sağlayacak hangi görüş açısından alemi ele almak istediklerini tayin edecek genel bir fikre sahip değillerdir."

İnsanda ve Evrende Aynı Kanunlar İşler

"İnsanı incelemeyen bir evren sistemini incelemek mümkün değildir. Aynı zamanda evreni incelemeksizin insanı incelemek de imkansızdır. İnsan, alemin bir suretidir. O, bütün alemleri yaratan aynı kanunlar tarafından yaratılmıştır. Kendini bilmek ve anlamak suretiyle bütün alemler, alemleri yaratan ve yöneten bütün kanunları bilecek ve anlayacaktır ve aynı zamanda, alemler ve alemleri yöneten kanunları incelemekle kendisini yöneten kanunları öğrenecek ve anlayacaktır. Bu bağlantı içerisinde, bazı kanunlar, objektif alemleri incelemekle daha kolaylıkla anlaşılır ve özümserler; diğer kanunları ise, insan, ancak kendi kendini incelemekle anlayabilir. Bundan böyle alemlerin incelenmesi ve insanın incelenmesi birbirlerine paralel olarak, biri diğerine yardımcı olarak ilerlemelidir."

Alemler Sonsuzdur

" 'Alemler' kelimesine ilişkin olmak üzere, birçok alemlerin mevcut bulunduğunu, bizlerin bir alemlerde değil, fakat birkaç alemler içerisinde yaşadığımızı başlangıçtan

itibaren anlamamız gerekir. Bu hemen anlaşılmaz çünkü 'olağan' dilde 'alem' terimi, genellikle tekil olarak kullanılır. Ve eğer 'alem' çoğul kullanılırsa, bu sadece aynı fikri vurgulamak ya da birbirlerine paralel olarak var olan çeşitli alemler fikrini ifade etmek için yapılır. Biri diğerinin içinde bulunan alemler fikri, dilimizde mevcut değildir. Bununla beraber, farklı alemlerde yaşadığımız fikri, kesinlikle farklı ilişkiler içerisinde olduğumuz, biri diğerinin içinde bulunan alemleri belirtmektedir."

"Eğer içinde yaşadığımız alem veya alemlerin ne olduğu sorusuna bir cevap bulmak istersek, 'alem' olarak adlandırabileceğimiz şeyin bizimle olan en yakın ve en doğrudan ilişkisi bakımından ne olduğunu kendi kendimize öncelikle sormalıyız."

"Bu soruya, 'alem' kelimesini genellikle içinde yaşadığımız, bir parçasını oluşturduğumuz insanlar alemi, insanlık için kullandığımız cevabını verebiliriz. Fakat, insanlık yeryüzündeki organik hayatın ayrılmaz bir parçasını oluşturur; bu nedenle, bize en yakın alemin **yeryüzündeki organik hayat**, bitkiler, hayvanlar ve insanlar alemi olduğunu söylememiz doğru olur."

"Fakat organik hayat da alemin içindedir. O halde, organik hayat için 'alem' nedir?"

"Bu soruya, organik hayat için; gezegenimizin, dünyanın 'alem' olduğu cevabını verebiliriz."

"Fakat dünya da alemin içindedir. O halde dünya için alem nedir?"

"Dünya için 'alem', kendisinin de bir parçasını oluşturduğu, Güneş Sistemi'nin gezegenler alemidir."

"Toplu halde, bütün planetler için alem nedir? Güneş, ya da güneşin etki alanı veya gezegenlerin bir parçasını oluşturduğu Güneş Sistemi."

"Güneş için ise alem, yıldızlar alemimiz veya Samanyolu, yani pek çok sayıdaki güneş sistemleri topluluğudur."

"Bundan başka, astronomik bir görüş açısından, 'bütün alemler' uzayında, birbirlerinden çok büyük mesafelerle ayrılmış birçok alemin var olduğunu farz etmemiz tamamen mümkündür. Bu alemler, hepsi bir arada, Samanyolu için 'alem' oluştururlar."

"Felsefi sonuçlar çıkarmaya gelince de diyebiliriz ki, 'bütün alemler', bizce bilinmeyen, anlaşılmayan **Bütün** veya **Bir** oluştururlar (elmanın bir olduğu gibi). İçerisinde mevcut her şeyi kapsarken hiçbir şeye bağımlı olmadığı için 'Mutlak' veya 'Bağımsız' diye adlandırılabilir bu bütün veya Bir ya da **Tüm**, bütün 'alemler' için 'alemdir'. Tüm, bir tek Bütün oluşturduğunda nesnelere ne durumda bulduklarını düşünmek mantıken mümkündür. Böyle bir Bütün, pek tabii, Mutlak olacaktır ki, bu bağımsız anlamına gelir. Çünkü bu, yani Tüm, sonsuz ve bölünmezdir."

"Mutlak, yani şeylerin Tüm, bir Bütün oluşturduğundaki hali, bölünme ve farklılaşma ile tarafımızdan gözlemlenebilen olayların çeşitliliğinin ondan ortaya çıktığı, şeylerin başlangıçtaki ilk halidir."

"İnsan, bu alemlerin hepsinde fakat farklı şekillerde yaşar." (148)

"Bu, onun ilk önce, kendisinin de bir parçası olduğu, kendine en yakın alem tarafından etkilendiği anlamına gelir. Daha uzaktaki alemler de insanı, diğer ara alemler vasıtasıyla olduğu gibi doğrudan doğruya da etkiler; fakat bunların etkisi, uzaklıkları ile veya bunlarla insan arasındaki farkın artması ile orantılı olarak azalır. İleride görüleceği gibi, Mutlak'm direkt etkisi insana ulaşmaz. Fakat bir sonraki alemin ve yıldız aleminin etkisi, bilim

tarafından, pek tabii, bilinmemekle beraber, insan yaşamında gayet açık şekilde görülmektedir.”

“Eğer kelimenin tam anlamıyla ‘insanı’, yani kendi tabiatındaki güçleri gelişmiş bir insanı ele alırsak, ancak bu takdirde insan ile alem arasında tam bir paralellik meydana gelir. (149) Gelişmemiş bir insan, tekamülünü tamamlamamış bir insan, evrenin tam bir tasviri veya planı olarak ele alınamaz; o natamam bir alemdir.”

“Önceden söylendiği gibi, insanın kendi kendini incelemesi, evrenin temel kanunlarının incelenmesi ile yan yana yürümelidir. Kanunlar, her yerde ve bütün evrelerde aynıdır. Fakat farklı alemlerde, yani farklı koşullarda tezahür eden aynı kanunlar, farklı olayları meydana getirirler. Kanunların, tezahür ettikleri evreleri ile olan bağıntısının incelenmesi bizi, **göreceliğin** incelenmesine götürür.”

“Görecelik fikri, bu öğretilerde çok büyük bir yer tutar; ileride buna döneceğiz. Fakat öncelikle, kozmik düzende işgal ettiği yere göre, her şeyin, her tezahürün göreceliliğini anlamamız gerekir.”

“Biz, dünya üzerinde bulunmaktayız ve tamamen dünya üzerinde işleyen kanunlara bağımlıyız. Dünya, kozmik görüş noktasından **çok kötü bir yerdir**; Kuzey Sibirya’nın en ücra kısmı gibi her yerden uzak ve soğuktur; hayat da çok zordur. Başka bir yerde kendiliğinden gelen veya kolaylıkla elde edilen her şey, burada ancak yorucu çalışma ile kazanılır; gerek yaşamda, gerekse bu çalışmada her şey için savaşım gereklidir. Hayatta bazen insana bir miras kalır ve sonra o insan hiçbir iş yapmadan yaşayabilir. Ama bu çalışmada böyle bir şey gerçekleşmez. Herkes aynıdır, herkes eşit derecede meteliksiz durumdadır.”

“Dünya’nın zekası ile Güneş’in zekası arasında nasıl bir ilişki vardır?” diye sordum.

"Güneş'in zekası ilahidir." dedi G. "Fakat Dünya da aynı hale gelebilir ama tabii bu garanti altında değildir; dünya hiçbir şey kazanmadan ölebilir de..."

"Bu neye bağlıdır?" dedim.

G. 'nin cevabı çok belirsizdi: "Belli bir şeyin yapılması için belirli bir devre vardır. Belirli süre içinde yapılması gereken yapılmamışsa dünya, kazanabileceği şeyi kazanmadan yok olur."

"Bu devre biliniyor mu?" diye sordum.

"Bilinmektedir. Fakat insanların bunu bilmesi onlara herhangi bir avantaj sağlamaz. Daha da kötü olur. Bazıları inanır, bazıları inanmaz, hatta bir kısmı ispat ister. Sonra da birbirlerinin kafalarını kırmaya başlarlar. İnsanlarla ilgili her şey böyle sonuçlanır."

Moskova'da, aynı zaman içinde, sanat hakkında birkaç ilginç konuşmamız olmuştu. Bu konuşmalar, G.'ye ilk rastladığım akşam okunan hikaye ile ilgiliydi.

"Doğru bilgide, insanın incelenmesi ile alemin incelenmesi birbirlerine paralel çizgiler halinde ilerlemeli ve alemin incelenmesi insanın incelenmesine paralel olarak yürümelidir. Kanunlar, her yerde, alemde olduğu gibi insanda da aynıdır. Herhangi bir kanunun prensiplerini kavradıktan sonra, onun tezahürlerini hem alemde hem de insanda, aynı zamanda aramalıyız. Kaldı ki, bazı kanunlar alemde, diğerleri ise insanda daha kolaylıkla gözlemlenebilirler. Bundan böyle, bazı hallerde alem ile işe başlayıp sonra insana geçmek, diğer hallerde ise insanla işe başlayıp sonra aleme geçmek daha iyidir."

"Alemin ve insanın böyle paralel biçimde incelenmeleri, öğrenciye, her şeyin temeldeki birliğini gösterecek ve onun farklı düzenlerin fenomenlerinde analogiler bulmasına yardım edecektir."

“Gerek alemde, gerekse insandaki bütün süreçleri yöneten temel kanunların sayısı çok azdır. Az sayıdaki basit kuvvetlerin farklı sayısal bileşimleri, olayların görünen çeşitliliğini yaratmaktadır.”

“Evrenin mekaniğini anlamak için, karmaşık fenomenleri, bu basit kuvvetlerle çözümlenmek gerekmektedir.”

B- ÜÇ KANUNU

Bundan sonraki konuşmada, başlıca çeşitli alemlerin etkileri ve Mutlak'ın etkisinin bize niçin ulaşmadığı hakkında birçok soru sorduk.

“Bu etkileri ve Birliğin Çokluğa dönüşümü kanunlarını incelemeyen önce, bütün evrenlerin tüm çeşitlilikleri veya birlikleri içerisinde bütün olayları yaratan **temel kanunu** incelemeliyiz.” diye G. konuşmaya başladı.

“Bu, ‘Üç Kanunu veya üç prensip ya da üç kuvvet kanunudur.’ Bu kanun, hangi ölçekte olursa olsun, hangi alemde olursa olsun, molekül seviyesindeki olaylardan kozmik olaylara kadar, bütün olaylar, farklı ve birbirlerine karşı **üç kuvvetin birleşimi ve karşılaşmasıdır**. Çağdaş düşünce, iki kuvvetin varlığını ve bir olayın meydana gelmesi için bu iki kuvvetin gerekliliğini fark etmiştir: Kuvvet ve direnç, pozitif ve negatif manyetizm, pozitif ve negatif elektrik, erkek ve dişi hücreler vs. Fakat bu düşünce, bu iki kuvveti bile daima ve her yerde gözlemlemektedir. Üçüncüsü hakkında hiç soru sorulmamış veya sorulmuşsa bu, çok ender olmuştur.”

“Gerçek ve tam bilgiye göre, bir veya iki kuvvet hiçbir zaman bir olay meydana getiremez. Üçüncü kuvvetin varlığına gerek vardır, çünkü ancak üçüncü kuvvetin varlığı

ğıyla ilk iki kuvvet, hangi alanda olursa olsun, olay diye adlandırabileceğimiz şeyi meydana getirir."

"Bu üç kuvvet hakkındaki öğretiyi, bütün kadim sistemlerin temelinde mevcuttur. İlk kuvvete aktif veya pozitif, ikinciye pasif veya negatif, üçüncüye ise **etkisiz kılan kuvvet** denilebilir. Ama bunlar sadece isimlerden ibarettir; çünkü hakikatte her üç kuvvet de sadece kesişme noktalarında eşit derecede aktiftirler ve aktif, pasif, etkisiz kılıcı olarak gözüktürler; ancak **belli bir anda birbirlerine göre** böyle gözüktürler. İlki anlaşılmaktadır; üçüncüsü ise bazen ya kuvvetlerin uygulama noktasında ya 'ortamda' ya da sonuçta keşfedilebilir. Fakat, genelde, üçüncü kuvvet, gözlemlemeyi ve anlayışı yöneltmek için kolayca ulaşılabılır değildir. Bunun nedeni, insanın günlük psikolojik faaliyetinin fonksiyonel sınırlanmasında ve olaylar dünyasına ait algımızın temel kategorilerinde, yani **mekan** duygumuzda ve söz konusu sınırlanmalar sonucu doğan **zaman** duygumuzda aranmalıdır. İnsanlar, üçüncü kuvveti, doğrudan doğruya, 'dördüncü boyutu' uzaysal olarak algılayabildiklerinden fazla algılayamaz ve gözlemleyemezler."

"Fakat kendi kendini incelemek, düşüncesinin tezahürlerini, şuurunu, faaliyetini, arzularını vs. incelemek suretiyle, üç kuvvetin hareketini kendisinde gözlemlemeyi ve görmeyi öğrenmesi mümkündür. (150) Örneğin, bir insanın, yüksek varlık seviyesine ulaşmak üzere belli özelliklerini değiştirmek için kendi üzerinde çalışmak istediğini düşünelim. Onun **arzusunu**, kişisel girişimi aktif kuvvettir. Kişisel girişimine karşı çıkan, alıştığı bütün psikolojik hayatının yarattığı **atalet**, pasif veya olumsuz kuvvet olacaktır. Bu iki kuvvet, ya birbirini denkleştirecek ya da biri diğerine hakim olacak fakat aynı zamanda o da başka bir hareket için çok zayıf düşmüş olacaktır. Böylece iki kuv-

vet, biri diğersini yutarak ve hiçbir sonuç meydana getirmeksizin birbirinin çevresinde dönüp duracaktır. Bu durum, bir hayat boyunca devam edebilir. Bir insan arzu ve inisiyatif sahibi olabilir. Ama bu inisiyatif, hayatın alışlagelmiş ataletini alt etmede, yöneltmesi gereken amaç için hiçbir şeyi kalmaksızın yutulabilir. Ve üçüncü kuvvet, örneğin, kendi üzerinde çalışmanın avantaj ve gerekliliğini ortaya koyarak, bu şekilde de söz konusu inisiyatifi destekleyerek ve güçlendirerek **yeni bilgi biçiminde** kendini gösterinceye kadar bu olay sürüp gidebilir. Sonra, söz konusu inisiyatif, üçüncü kuvvetin desteği ile atalete hakim olabilir ve insan da arzu edilen yönde aktif hale gelir.”

“Üç kuvvetin hareketine ve üçüncü kuvvetin giriş anlarına ait örnekler, psikik hayatımızın bütün tezahürlerinde, insan topluluklarının ve bütünüyle insanlığın yaşamında meydana gelen olayların hepsinde ortaya çıkarılabilir.”

“Fakat başlangıçta genel ilkeyi anlamak yeterlidir: Her olay, hangi çapta olursa olsun, muhakkak surette, üç kuvvetin tezahürüdür; bir veya iki kuvvet, bir olay meydana getiremez; ve eğer herhangi bir şeyde bir **durma** veya aynı yerde tükenmeyen bir **tereddüt** gözlersek o yerde üçüncü kuvvetin eksikliğinden söz edebiliriz. Bunu anlamaya çalışırken aynı zamanda, insanların, olayları üç kuvvetin tezahürleri olarak göremediklerini, çünkü objektif alemin bizim sübjektif şuur hallerimiz içerisinde gözlemlenemeyeceğini hatırlamamız gerekir. Ve sübjektiflik içerisinde gözlemi yapılan olaylar aleminde, sadece olaylar içerisindeki bir veya iki kuvvetin tezahürünü görürüz. Eğer üç kuvvetin tezahürünü her harekette görebilseydik o zaman alemin, **olduğu gibi görmemiz** mümkün olurdu (şeyleri olduğu gibi görme). Ancak basit gibi görünen bir olayın

aslında çok karmaşık olabileceği yani üçlülerin çok karmaşık bir birleşimi olabileceği bu noktada hatırlanmalıdır. Fakat alemi, olduğu gibi gözleyemeyeceğimizi biliyoruz; bu durum, bize, niçin üçüncü kuvveti göremeyeceğimizi anlamada yardımcı olmalıdır. **Üçüncü kuvvet, gerçek alemin malıdır.** Gözlem alanımıza giren sübjektif alem veya olaylar alemi, sadece göreceli olarak gerçektir, her halde tamam değildir."

"İçinde yaşadığımız aleme dönerek şimdi Mutlak'ta, diğer her şeyde olduğu gibi, üç kuvvetin faaliyet gösterdiğini söyleyebiliriz: Aktif, pasif ve etkisiz kılan kuvvetler. Ama Mutlak'taki her şey, tabiatı itibarıyla bir bütün oluşturduğundan, bu üç kuvvet de bir bütün oluşturur. Dahası, bu üç kuvvet, bağımsız bir bütün oluştururken tam ve bağımsız bir iradeye, kendileri ve yaptıkları her şey hakkında tam şuura, tam anlayışa sahiptirler."

"Mutlak'taki üç kuvvetin birliği fikri, birçok kadim öğretinin temelini oluşturur; özleri bir olan ve bölünmez Üçlü, Trimurti, Brahma, Vişnu ve Şiva vs."

"Bir bütün oluşturan Mutlak'ın üç kuvveti kendi iradeleri ve kararları ile ayrılır ve birleşirler; ve birleşme noktalarında olayları veya 'alemleri' yaratırlar. Mutlak'ın iradesiyle yaratılmış bu alemler, kendi varlıklarını ilgilendiren her şeyde, tamamen bu iradeye bağımlıdırlar. Bu alemlerin her birinde, söz konusu üç kuvvet, yine faaliyet gösterir. Ama bu alemlerin her biri, şimdi artık bütün olmayıp sadece birer parça olduklarından, onlarda mevcut bulunan üç kuvvet, tek bir bütün oluşturmazlar. Şimdi üç kuvvetin, üç şuurun, üç birliğin faaliyeti vardır. Üç kuvvetin her biri, kendi içinde, tüm üç kuvvetin imkânını taşır, fakat üç kuvvetin rastlaşma noktasında, her biri sadece bir ilke ortaya koyar; aktif, pasif veya etkisiz kılan. Üç kuvvet, beraberce yeni olaylar meydana getiren bir

üçlü oluşturur. Fakat bu üçlü farklıdır; üç kuvvetin bölünmez bir bütün oluşturduğu, tek bir irade ve tek bir şuur sahibi olduğu Mutlak'taki üçlü değildir. İkinci düzene ait alemlerde, üç kuvvet şimdi bölünmüşlerdir ve rastlaşma noktaları farklı bir tabiattadır. Mutlak'ta rastlaşma anı ve noktası onların tek olan iradesi tarafından tayin edilir. Bir tek irade yerine artık üç irade bulunan ikinci düzene ait alemlerde, çıkış noktalarının her biri, diğerlerinden bağımsız olan ayrı bir irade tarafından tayin edilmekte ve bundan ötürü de rastlaşma noktası, tesadüfe bağlı veya mekanik olmaktadır. Mutlak'ın iradesi, ikinci düzene ait alemleri yaratır ve yönetir; ama içerisinde mekanik bir unsurun kendini gösterdiği, onların yaratıcı çalışmasını yönetmez. Mutlak'ı bir daire olarak ve onun içinde birkaç başka daireyi yani ikinci düzene ait alemleri düşünelim. Bu dairelerden birini ele alalım. Mutlak, 1 rakamı ile gösterilmiştir. Çünkü üç kuvvet, Mutlak'ta bir bütün oluşturur. Küçük daireleri üç rakamı ile göstereceğiz, çünkü ikinci düzene ait bir alemde, üç kuvvet artık bölünmüştür."

"İkinci düzene ait alemlerdeki üç bölünmüş kuvvet, bu alemlerin her birinde, bir araya gelerek üçüncü düzene ait alemleri yaratırlar. Bu alemlerden birini ele alalım. Yarı mekanik olarak hareket eden üç kuvvet tarafından yaratılmış bulunan üçüncü düzene ait alemler artık Mutlak'm tek iradesine değil fakat üç mekanik kanuna bağımlıdır. Bu alemler, üç kuvvet tarafından yaratılırlar. Ve yaratıldıktan sonra, kendilerine ait üç yeni kuvvet ortaya koyarlar. Böylece üçüncü düzene ait alemlerde faaliyet gösteren kuvvetlerin sayısı altı olacaktır. Diyagramda üçüncü düzene ait daire, 6 (3+3) rakamı ile gösterilmiştir. Bu alemlerde, yeni bir düzene, yani dördüncü düzene ait alemler yaratılır. Dördüncü düzen alemlerinde, ikinci

düzen alemlerine ait üç, üçüncü düzen alemlerine ait altı, kendilerine ait üç kuvvet bulunmakla toplam on iki kuvvet faaliyet gösterir. Bu alemlerden birini ele alıp 12 rakamı ile (3+6+3) gösterelim. Daha çok sayıda kanuna sahne olmakla bu alemler, Mutlak'ın tek iradesinden daha da uzakta kalmakta ve daha da mekanik hale gelmektedirler. Bu alemler içerisinde yaratılan alemler, yirmi dört kuvvet tarafından (3+6+12+3) yönetileceklerdir. Bu yirmi dört kuvvet tarafından yönetilen alemler içerisinde yaratılan alemler ise kırk sekiz kuvvet tarafından yönetileceklerdir. Kırk sekiz rakamı şöyle elde edilmiştir: Mutlak'tan hemen sonra gelen aleme ait üç kuvvet, bir sonrakine ait altı kuvvet, daha sonrakine ait oniki kuvvet, onu izleyene ait yirmi dört kuvvet ve onun kendine ait üç kuvvet (3+6+12+24+3) yani toplam kırk sekiz kuvvet. 48 numaralı alemler içerisinde yaratılan alemler, doksan altı kuvvet tarafından yönetileceklerdir (3+6+12+24+48+3). Şayet varsa, bundan sonraki düzene ait alemler ise 192 kuvvet tarafından yönetileceklerdir."

"Mutlak içerisinde yaratılan alemlerden birini yani üç numaralı alemi ele alırsak bu alem, bizim Samanyolumuz'un eşi olan bütün yıldız alemlerinin toplam sayısını temsil edecektir. Eğer 6 numaralı alemi ele alırsak o, bu alem içinde yaratılmış alemlerden biri olacaktır; yani bizim Samanyolu diye adlandırdığımız yıldızlar topluluğu olacaktır. 12 numaralı alem, Samanyolu'nu teşkil eden güneşlerden biri, bizim güneşimiz olacaktır. 24 numaralı alem, gezegensel alem yani Güneş Sistemi'nin bütün gezegenleri olacaktır. 48 numaralı alem, Dünya'dır. 96 numaralı alem Ay'dır. Eğer Ay'ın bir uydusu olsaydı, bu da 192 numaralı alem olacaktı."

"Evrenin birinci temel kununun, üç kuvvet kanunu, üç prensip, ya da sık sık söylendiği gibi, üç kanundur. Bu

kanuna göre, istisnasız olarak bütün alemlerdeki her hareket, her olay, üç kuvvetin birlikte hareketinin sonucudur; olumlu, olumsuz ve etkisiz kılan. Bundan evvelce söz ettik; gelecekte, incelemenin her yeni dalında bu kanuna döneceğiz.”

C- YEDİ KANUNU

“Evrenin bundan sonraki temel kanunu, **yedi kanunu** veya **oktavlar kanunudur.**”

“Bu kanunun anlamını kavramak için, evreni **titreşimlerden meydana gelmiş** olarak kabul etmek gerekir. Bu titreşimler, evreni oluşturan maddenin, en incisinden en kabasına kadar, bütün çeşit, evre ve yorgunluklarında faaliyet göstermektedirler; çeşitli kaynaklardan çıkmakta ve birbirleriyle kesişerek, çarpışarak, birbirlerini güçlendirerek, zayıflatarak, durdurarak vs. çeşitli yönlerde ilerlemektedirler.”

“Batıda kabul edilen görüşlere göre bu bağıntı içerisinde titreşimler sürekli dir. Bu, titreşimlerin doğmasına neden olan ve titreşimlerin yer aldığı ortamın direncini yenen orijinal dürtünün kuvveti, faaliyet göstermeye devam ettiği sürece, titreşimlerin, çıkarak ya da inerek genellikle kesiksiz olarak ilerlediğinin kabul edildiği anlamına gelir. Dürtünün kuvveti tükendiğinde ve ortamın direnci arttığı nda, titreşimler, doğal olarak zayıflar ve durur. Fakat bu ana gelinceye kadar, yani doğal zayıflamanın başlangıcına kadar titreşimler, düzenli bir biçimde ve giderek artan bir şekilde gelişir ve direncin yokluğu söz konusu ise sonsuza kadar da devam edebilirler. Bundan böyle, hiç karşı çıkılmamış olması nedeniyle açık bir biçimde formüle edilmemekle beraber fiziğin temel görüşlerinden birisi, **titreşimlerin sürekliliği-**

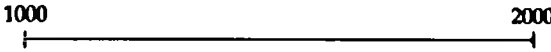
dir. En yeni teorilerin bazılarında bu görüş, sallanmaya başlamıştır. Bununla beraber fizik, titreşimlerin tabiatı hakkında doğru bir görüşten veya gerçek dünyadaki titreşimler kavramımıza uyan bir görüşten halen çok uzaktadır."

"Bu konuda, kadim bilginin görüşü, şimdiki bilimin görüşü ile çelişki halindedir; çünkü kadim bilgi, titreşimler anlayışının temeline **titreşimlerin süreksizliği** ilkesini yerleştirmiştir."

"**Titreşimin süreksizliği** prensibi, yükselen ya da alçalan bütün titreşimlerin, belirli ve gerekli özellikleri gereği, **düzenli** olarak değil (Yani düzenli olmayan şekilde, tek şekilde değil.), fakat periyodik **hızlanma** ve **gecikmelerle** geliştiklerini ifade etmektedir. Titreşimlerdeki orijinal dürtü kuvvetinin düzenli bir biçimde hareket etmediğini, fakat sırayla, kuvvetlendiğini ve de zayıfladığını söylersek bu prensip daha da açık bir biçimde ortaya konmuş olur. Dürtünün kuvveti, tabiatını değiştirmeden faaliyet gösterir ve titreşimler, dürtünün, ortamın ve koşulların vs. tabiatı tarafından tayin edilen sadece belli bir zaman için düzenli bir biçimde gelişirler. Fakat belli bir anda, dürtüde bir çeşit değişiklik ortaya çıkar ve titreşimler, ona itaat etmekten vazgeçerler, kısa bir süre için yavaşlarlar, belli bir ölçü dahilinde tabiatlarını ve yönlerini değiştirirler; örneğin yükselen titreşimler, belli bir anda daha yavaş yükselmeye ve alçalan titreşimler, daha yavaş alçalmaya başlarlar. Bu geçici gecikmeden sonra, gerek yükselmede gerekse alçalmada titreşimler, tekrar eski kanala girerler ve belli bir süre için, gelişmelerine yeniden bir engelin çıkacağı belli bir ana kadar düzenli bir biçimde yükselir ve alçalırlar. Bu bağlantı içerisinde, momentin muntazam hareket devrelerinin eşit olmamaları ve titreşimlerin gecikme periyotlarının simetrik olmamaları büyük anlam taşır. Bir devre daha kısa, diğeri ise daha uzundur."

“Bu gecikme periyotlarını, ya da daha ziyade titreşimlerin yükseliş ve alçalışındaki engelleri tayin etmek için, titreşimlerin gelişim çizgileri, belli bir zaman süresi içerisindeki titreşimler sayısının **iki kere büyük olmasına** ya da **yarılanmasına** uyan devrelere bölünmüştür.”

“Bir yükselen titreşimler çizgisi düşünelim. Bu titreşimleri, saniyede bin defa titreştikleri bir anda ele alalım. Belli bir süre sonra, titreşimlerin sayısı iki misli olur, yani iki bine varır.”

Şekil-7

“Titreşimlerin bu zaman aralığı içerisinde, ilk verilen titreşimler sayısı ile iki defa daha büyük olan titreşimler sayısı arasında, **titreşimlerin artmasında gecikmenin** yer aldığı iki yer vardır. Biri, başlangıça yakındır ama başlangıçta değildir. Diğeri, hemen hemen sonda meydana gelir.”

“Yaklaşık olarak durum şudur:

Şekil-8

“Titreşimlerin gecikmesini ya da ilk yönlerinden sapmasını yöneten kanunlar, kadim bilimce biliniyordu. Bu

kanunlar, zamanımıza kadar korunmuş özel bir formüle ya da diyagrama uygun biçimde yerleştirilmişlerdir. Bu formülde, titreşimlerin iki defa daha arttığı devre, titreşimlerdeki artış oranına uygun sekiz eşit olmayan basamağa bölünmüştür. Sekizinci basamak iki defa daha fazla sayıda titreşimle ilk basamağın yinelenmesidir. Belli bir sayıdaki titreşimler ile, bu sayının iki misline ulaşması arasındaki titreşimlerin iki misli olduğu bu devre ya da titreşimlerin gelişme çizgisine **oktav** yani **sekizden oluşmuş** denir."

"Titreşimlerin iki misli olduğu devreyi, birbirine eşit olmayan sekiz kısma bölme ilkesi, bütün oktavda titreşimlerin gayri muntazam bir biçimde artışının ve oktavin ayrı ayrı 'basamaklarının', oktavin gelişmesinin farklı anlarında hızlanma ve gecikme göstermelerinin gözlenmesine dayanmaktadır."

"Bu formül içerisindeki oktavla ilgili fikirler, öğretmenlerden öğrenciye, bir okuldan diğerine geçmiştir. Çok eski zamanlarda, okullardan birisi, bu formülü müziğe uygulamanın mümkün olduğunu keşfetmiştir. Bu şekilde, yedi tonlu müzik gamı elde edilmiştir ki, en uzak geçmişte bu bilinmekle beraber sonradan unutulmuş ve daha sonra yeniden 'bulunmuş' ya da keşfedilmiştir."

"Yedi tonlu gam, kadim okullar tarafından ortaya konmuş ve müziğe uygulanmış kozmik bir kanunun formülüdür. Aynı zamanda, oktavlar kanununun tezahürlerini, başka çeşit titreşimlerde incelersek kanunların, her yerde aynı olduklarını; ışıksal, ısısal, kimyasal ve manyetik ve diğer titreşimlerin, ses titreşimleri ile aynı kanunlara bağlı olduklarını görürüz. Örneğin, ışık skalası fizik tarafından bilinmektedir; kimyada, elementlerin periyodik sistemi, kuşkusuz, oktavlar ilkesi ile yakından ilişkilidir; ancak bu ilişki, bilim açısından tam bir açıklığa kavuşmuş değildir."

“Yedi tonlu müzik gamının yapısının incelenmesi, oktavlar kozmik kanununun anlaşılmasında çok iyi bir kaynak oluşturur.”

“Yine yükselen oktavı, yani titreşimlerin frekansının yükseldiği oktavı ele alalım. Bu oktavın, saniyede bin titreşim ile başladığını düşünelim. Bu titreşimi do noktası ile gösterelim. Titreşimler, büyümektedir; yani frekansları yükselmektedir. Saniyede iki bin titreşime vardıkları noktada, ikinci bir do, yani müteakip oktavın do’su bulunacaktır.”

do ————— do

Şekil-9

“Bir do ile müteakip do arasındaki devre yani bir oktav, yedi eşit olmayan kısma bölünmüştür; çünkü titreşimlerin frekansı muntazam bir biçimde artmamaktadır.”

do re mi fa sol la si do

Şekil-10

“Notaların yükselme oranı, ya da titreşimlerin frekansı şöyle olacaktır: Do’yu 1 olarak ele alırsak, re $9/8$, mi $5/4$, fa $4/3$, sol $3/2$, la $5/3$, si $15/8$ ve do 2 olacaktır.

1	98	54	43	32	53	158	2
do	re	mi	fa	sol	la	si	do

Şekil-11

"Hızlanmadaki farklar veya notalardaki artışlar veya ton farkı şöyle olacaktır:

do ve re arasında $9/8: 1 = 9/8$

re ve mi arasında $5/4: 9/8 = 10/9$

mi ve fa arasında $4/3: 5/4 = 16/15$ **artış gecikmesi**

fa ve sol arasında $3/2: 4/3 = 9/8$

sol ve la arasında $5/3: 3/2 = 10/9$

la ve si arasında $15/8: 5/3 = 9/8$

si ve do arasında $2: 15/8 = 16/15$ **yine artış gecikmesi**

"Notalar arasındaki ya da notaların perdelerindeki farklara **entervaller** denmektedir. Oktav'da üç tür enterval bulunduğunu görüyoruz: $9/8$, $10/9$ ve $16/15$ ki bunlar tam sayılarda 405, 400 ve 384'e karşılık gelir. En küçük enterval $16/15$, mi ve fa ile si ve do arasında yer almaktadır. Bunlar, kesinlikle, oktavdaki gecikme yerleridir."

"Müzik gamı (yedi tonlu) ile ilgili olarak, genellikle, sadece bir yarım ton'a sahip bulunan ve bir yarım ton'un ise dışarıda bırakıldığı kabul edilen mi-fa ile si-do entervalleri istisnasıyla her iki nota arasında iki yarım tonun mevcut olduğu düşünülmektedir. (Teorik olarak)"

"Bu şekilde, **yirmi** nota elde edilir ki, bunlardan sekizi temel notalardır:

do, re, mi, fa, sol, la, si, do ve on iki tane de ara nota:
Her iki nota arasında iki tane:

do-re

re-mi

fa-sol

sol-la

la-si

ve aşağıdaki her iki nota arasında birer tane:

mi-fa

si-do

"Fakat pratikte, yani müzikte on iki ara yarım ton yerine sadece beş tane, yani;

do-re

re-mi

fa-sol

sol-la

la-si

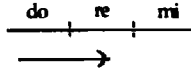
aralarında birer tane yarım ton olduğu kabul edilmiştir."

"Mi ve fa ile si ve do arasına hiç yarım ton konmamıştır."

"Bu şekilde, müziğin yedi tonlu gam yapısı, 'entervaller' (aralıklar) ya da eksik yarım tonlar kozmik kanunun planını vermektedir. Bu açıdan, oktavlardan 'kozmetik' ya da mekanik anlamda söz ettiğimizde, sadece mi-fa ve si-do arasındaki aralıklar, 'entervaller' olarak adlandırılır."

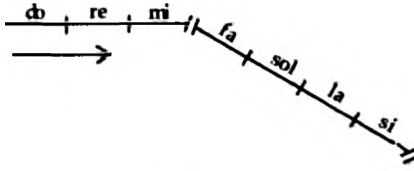
"Eğer oktavlar kanununun bütün anlamını kavrayabilirsek, bu, bize bütün hayatın, tarafımızdan gözlemlenen evrenin tüm planlarındaki fenomenlerin yeni bir açıklamasını verir. Bu kanun, doğada niçin doğru çizgiler bulunmadığını, niçin düşünemediğimizi ya da yapmaya muktedir olmadığımızı, niçin bize ait her şeyin **düşünüldüğünü**, niçin bizim ile ilgili her şeyin **varit olduğunu** (151) ve niçin genellikle istediğimize ve beklediğimize zıt bir yönde meydana geldiğini açıklar. Bütün bunlar, 'entervallerin' açık ve dolaysız sonuçları, ya da titreşimlerin gelişmesindeki gecikmelerdir."

"Titreşimlerin gecikmeleri anında kesinlikle olan nedir? Asıl yönünden bir sapma meydana gelir. Oktav, ok ile gösterilen yönde ilerlemeye başlar.

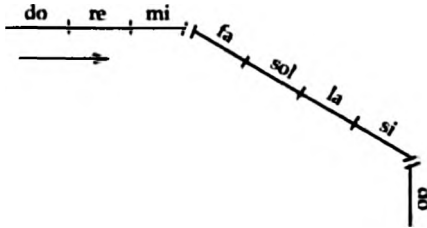
Şekil-12

"Fakat mi ile fa arasında bir sapma yer alır; do ile başlayan çizgi, yönünü değiştirir ve fa, sol, la ve si'de, ilk üç

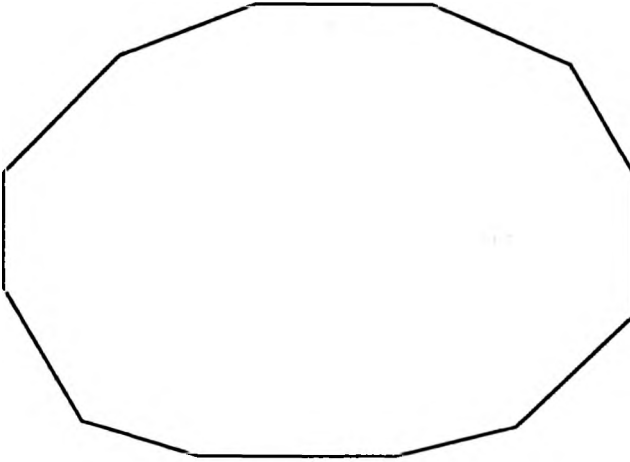

Şekil-13

nota ile gösterilen asıl yönüyle meydana getirdiği bir açı dahilinde iniş yapar. Si ve do arasında ikinci 'enterval' yer alır ki bu, yeni bir sapma, daha sonraki bir yön değişmesidir.

Şekil-14

Şekil-16

"Bu kanun, faaliyetlerimizde, doğru çizgilerin niçin hiçbir zaman yer almadığını, niçin bir şey yapmaya başladıktan sonra, farkına varmamakla ve başladığımız şeye devam ettiğimizi düşünmekle beraber, sık sık ilkinin zıddı olan, aslında, daima, tamamen farklı bir şey yaptığımızı göstermektedir."

"Bu ve daha birçok şey, ancak oktavlar kanununun yardımı ile birlikte kuvvetin gelişme çizgisinin sürekli olarak değişmesine, kırık bir çizgi halinde ilerlemesine, daire oluşturmasına, esas çizginin 'zıddı' haline vs. gelmesine neden olan 'aralıkların' rol ve anlamlarının anlaşılması sayesinde açıklanabilirler."

"Şeylerin bu şekilde ilerlemelerini, yani yön değiştirmelerini her şeyde gözlemleyebiliriz. Belli bir enerjik faaliyet veya güçlü duygu ya da doğru anlayış devresinden sonra, bir tepki oluşur, çalışma sıkıcı ve yorucu hale gelir; duygu-

da yorgunluk ve ilgisizlik anları belirir; doğru düşünme yerine, **uzlaşma** yoluna gitme çabaları, baskı ve güç sorunlardan kaçış başlar. Fakat çizgi, şimdi başlangıçtaki yönde olmamakla beraber, gelişmeye devam etmektedir. Çalışma mekanikleşmekte, duygu gittikçe zayıflamakta, günün genel olayları seviyesine inmekte, düşünce yüzeysel ve dogmatik hale gelmektedir. Her şey, bu şekilde belli bir süre devam eder, sonra yine tepki, yine bir duruş, yine bir sapma meydana gelir. Kuvvetin gelişmesi devam edebilir ama büyük bir arzu ve tutku ile başlamış olan çalışma, zorunlu ve gereksiz bir formalite haline gelmiştir; tamamen yabancı unsurlar, duygulara girmiştir; kaale alma, kızgınlık, sinirlilik, düşmanlık; düşünce evvelce bilineni tekrarlayarak bir daire çevresinde dönüp durmaktadır. Ve bulunmuş olan çıkış yolu giderek daha ve daha kaybolur.”

“Aynı şey, insana ait faaliyetlerin hepsinde meydana gelir. Edebiyatta, bilimde, sanatta, felsefede, dinde, bireylerde ve her şeyin üstünde de sosyal ve politik hayatta, kuvvetlerin gelişme çizgisinin nasıl asıl yönünden saptığını, belli bir süre sonra ise eski ismini muhafaza ettiği halde nasıl tamamen zıt bir yöne yöneldiğini gözlemleyebiliriz. Tarihin bu görüş açısından incelenmesi, mekanik insanlığın farkına varmayı istemekten uzak bulunduğu en şaşırıcı gerçekleri ortaya koyar. Belki de kuvvetlerin gelişme çizgisindeki böyle yön değişmesine ait en ilginç örnekler, dinler tarihinde, özellikle tarafsız olarak incelenirse, Hristiyanlık tarihinde bulunabilir. Sevgiyi vaaz eden İncil’den engizisyona ulaşmak için kuvvetlerin gelişme çizgisinin kaç kere döndüğünü bir düşünün, ya da ezoterik Hristiyanlığı inceleyen eski yüzyılların asetiklerinden bir iğnenin ucuna kaç tane meleşin yerleştirilebileceğini hesaplayan skolastiklere kadar, kuvvetlerin gelişme çizgisinin yine kaç dönüş yaptığını gözünüzün önüne bir getirin.”

"Oktavlar kanunu, hayatımızdaki, anlaşılmayan birçok olayı açıklar."

"Birincisi, kuvvetlerin sapması ilkesidir."

"İkincisi, alemde hiçbir şeyin aynı yerde durmadığı ya da olduğu gibi kalmadığı, her şeyin hareket ettiği, her şeyin bir yere doğru ilerlediği, değişmekte olduğu, kaçınılmaz biçimde ya geliştiği ya da aşağı indiği, zayıfladığı veya yozlaştığı, yani oktavların ya yükseliş ya da alçalış çizgisi boyunca hareket ettiği gerçeğidir."

"Ve üçüncüsü, gerek yükseliş gerekse alçalış oktavlarının gerçek gelişmelerinde düzensiz değişimler, çıkış ve inişler sürekli olarak meydana gelmektedir."

"Şimdiye kadar, başlıca, titreşimlerin süreksizliğinden ve kuvvetlerin sapmasından söz ettik. Şimdi iki adet başka ilkeyi kavramalıyız: Kuvvetlerin her gelişim çizgisinde, yükseliş ya da alçalışın kaçınılmazlığı ve de devresel düzensizlikler, yani çıkış ya da alçalış olsun her çizgideki yükseliş ve düşüşler..."

"Hiçbir şey bir seviyede kalmakla gelişemez. Yükseliş veya alçalış, her hareketin kaçınılmaz kozmik koşuludur. Bizler, çevremizde ve içimizde neler olduğunu ne görmekte ne de anlamaktayız, çünkü ya yükseliş söz konusu değilken alçalışın kaçınılmazlığını hesaba katmamakta ya da alçalışı, yükseliş olarak kabul etmekteyiz. Bunlar kendimizi kandırmamızın iki temel nedenidir. Birincisini, şeylerin uzun süre aynı seviyede kalabildiklerini devamlı olarak düşünmemizden, ikincisini ise bizim rastgeldiğimiz yükselişlerin aslında imkansız olmasından, şuuru mekanik vasıtalarla artırmak kadar imkansız olmasından görmemekteyiz."

"Hayattaki yükseliş ve alçalış oktavlarını ayırt etmeyi öğrendikten sonra, oktavların kendi içlerindeki yükseliş ve alçalışını ayırt etmeyi öğrenmeliyiz. Hayatın hangi ala-

nını ele alırsak alalım, hiçbir şeyin hiçbir zaman aynı seviyede ve sabit kalamadığını görebiliriz; her yerde ve her şeyde sarkaç sallanışı yer almakta, her yerde ve her şeyde dalgalar yükselmekte ve alçalmaktadır. Şu ya da bu yöndeki, yükselen ve sonradan aynı şekilde zayıflayan enerjimiz; görünürde bir nedeni olmaksızın daha iyileşen ya da kötüleşen ruhsal durumumuz; bütün duygularımız, bütün arzularımız, amaçlarımız, kararlarımız; hepsi, zaman zaman yükseliş ve alçalış devrelerinden geçerler, daha güçlenir ya da daha zayıflarlar.”

“Ve insanda, şurada, burada hareket eden, belki de yüzlerce sarkaç mevcuttur. Bu yükseliş ve alçalışlar, ruhsal durumun, düşüncenin, duyguların, enerjinin dalga halindeki bu düzensiz değişimleri, ‘aralıkların’ kendilerinin olduğu gibi oktavlarda mevcut ‘entervaller’ arasındaki kuvvetlerin gelişim devreleridir.”

“Gerek yaşamımızla doğrudan ilgili olanlar olduğu gibi gerekse psişik tabiattaki birçok olay, oktavlar kanununun üç ana tezahürüne bağımlıdır. İstisnasız olarak bütün alanlardaki bilgimizin eksik oluşu, mükemmel olmayışı oktavlar kanununa bağlıdır; çünkü başlıca neden, daima bir yönde başlayıp sonradan farkına varmaksızın başka bir yönde ilerlememizdir.”

“Halen söylenmiş olduğu üzere, oktavlar kanunu, bütün tezahürleri ile kadim bilimin bildiği bir şeydi.”

“Zaman bölümlerimiz bile, yani haftanın günlerinin çalışma günleri, Pazar günleri olarak bölünmesi bile aynı özelliklerle ve genel kanuna bağımlı bulunan faaliyetimizin iç koşulları ile ilişkilidir. Kitab-ı Mukaddes’teki alemin altı günde yaratılması ve yedinci günde Tanrı’nın çalışmalarından dolayı dinlenmesi ile ilgili mit de oktavlar kanununun, eksik olmakla beraber, bir ifadesi ya da bu kanunun varlığına bir işarettir.”

"Oktavlar kanununun anlaşılmasına dayanan müşahadelere, 'titreşimlerin' farklı yönlerde gelişebileceğini göstermektedir. Kesilmiş oktavlarda, titreşimler, sadece başlar ve düşerler, boğulur ya da onları kesen veya aksi bir yönde ilerleyen diğer daha güçlü titreşimler tarafından yutulurlar. Asıl yönlerinden sapan oktavlarda, titreşimler, tabiatlarını değiştirirler ve başlangıçta beklenen sonuçlara zıt sonuçlar verebilirler."

"Ve sadece kozmik düzene ait olan gerek alçalan gerekse yükselen oktavlarda, titreşimler birbirlerini izleyerek ve düzenli bir şekilde, başladıkları yönü takip ederek gelişirler."

"Daha ileri gözlemler, oktavların doğru ve birbirlerine uygun gelişimlerinin ender olmakla beraber, hayatın bütün olaylarında, tabiata ait ve hatta insani faaliyetlerde görülebildiğini ortaya koymaktadır."

"Bu oktavların doğru gelişimi, sanki **rastlantıya** dayanır. Bazen, belli bir oktava paralel olarak ilerleyen, onu kesen ya da onunla karşılaşan oktavlar, şu veya bu şekilde **onun entervallerini doldururlar** ve o belli oktavın titreşimlerinin özgürce ve engelsiz olarak gelişmesine imkan sağlarlar. Böyle doğru biçimde gelişen oktavların gözlenmesi, gereken anda yani belirli oktav bir 'aralıktan' geçerken ona, kuvvet ve özellik bakımından uyan bir 'ilave şok' dahil olduğu takdirde onun, asıl yön boyunca engelsiz olarak, hiçbir şey kaybetmeksizin ve de tabiatını değiştirmeksizin ileri gelişimini yapacağını ortaya koymaktadır." (152)

"Böyle durumlarda, yükselen ve alçalan oktavlar arasında köklü bir fark vardır."

"Yükselen bir oktavda birinci 'enterval', mi ve fa arasında yer alır. Eğer bu noktada **uygun ilave enerji** dahil olursa, oktav, engelsiz olarak si'ye kadar gelişecektir; fakat si ile do arasında, doğru gelişimi için mi ve fa arasın-

da olduğundan **çok daha güçlü bir ilave şoka** ihtiyaç gösterir, çünkü bu noktada oktavin titreşimleri oldukça yüksek derecededir ve oktavin gelişmesindeki bir engeli aşmak için daha büyük bir şiddete ihtiyaç vardır.”

“Diğer taraftan, alçalan bir oktavda, en büyük ‘aralık’, oktavin ilk başında, hemen ilk do’dan sonra yer alır ve onu doldurmak için gerekli materyal, pek sık olmak üzere ya do’nun kendisinde ya da do tarafından davet edilen yan titreşimlerde bulunur. Bu nedenle, alçalan bir oktav, yükselen bir oktavdan çok daha kolaylıkla gelişir ve si’nin ötesine geçmekle engelsiz olarak fa’ya varır; burada, do ve si arasındaki ilk ‘şoktan’ **oldukça az güçlü** olmakla beraber, bir ‘ilave şok’ gerekmektedir.” (153)

“Şimdi, kuvvetlerin çizgilerinin tasarlanmış bir amaca ulaşmalarını mümkün kılan ‘ilave şoklar’ fikri üzerinde duralım. Önce de söylediğim gibi şoklar, kazaen olmuş olabilirler. Kaza pek tabii ki, çok belirsiz bir şeydir. Fakat kaza tarafından doğrultulmuş ve insanın, onlarda bu doğrulmayı bazen görebileceği veya farz edebileceği ya da bekleyebileceği kuvvetlerin bu gelişim çizgileri, onda, her şeyden fazla, **doğru çizgiler** aldanmasını yaratır. Bu demektir ki, o, doğru çizgilerin, kural, kırık ve kesik çizgilerin ise istisna olduğunu düşünmektedir. Bu durum, ‘**yapmak**’ın mümkün olduğu, tasarlanmış bir amaca ulaşabileceği aldanmasını yaratır. Aslında insan, hiçbir şey yapmaya muktedir değildir. Eğer faaliyeti, kazaen bir sonuç verirse, bu sonuç görünüşte ya da isim olarak asıl amaca benzese bile, insan, kendini ve başkalarını, edindiği amaca ulaştığına ve herkesin bu amaca ulaşabileceğine ikna eder ve başkaları da ona inanır. Aslında, bu bir aldanmadır. Bir insan rulette **kazanabilir**. Fakat bu kazaen olur. Bir kişinin hayatta ya da insani faaliyetlerin özel bir alanında edindiği amaca ulaşması da aynı türde bir

kazadır. Yegane fark, rulette, insanın en azından her bir fırsatta yani her para koyuşta kazanıp kazanmadığını bilmesidir. Fakat hayatının faaliyetleri içerisinde, özellikle birçok kimseyi ilgilendiren türdeki faaliyetler içerisinde ve bir şeyin başlangıcı ile sonucu arasında yıllar geçtiğinde, insan kendisini çok kolaylıkla aldatabilir, 'elde edilen' sonucu arzulanan sonuç olarak kabul edebilir, yani genelde kaybettiği halde kazandığına inanabilir."

"Bir 'insan-makine' için en büyük hakaret, ona, hiçbir şey yapmaya muktedir olmadığını, hiçbir şeye ulaşamayacağını, ne olursa olsun, hiçbir amaca doğru hareket edemeyeceğini ve bir amaç için çaba harcamakla kaçınılmaz olarak başka birini ortaya koyacağını söylemektir. Aslında, doğaldır ki, başka türlü olamaz. 'İnsan-makine', kaza'nın etkisi altındadır. İnsanın faaliyetleri, kazaen, kozmik ya da mekanik kuvvetler tarafından meydana getirilmiş bir çeşit kanala girebilir ve belli bir süre için bu kanalda ilerleyebilir; bu sürede de, bu durum, bazı amaçlara ulaşıldığına dair aldanma doğurur. Sonuçların edindiğimiz amaçlarla böyle tesadüfi uyuşumları ya da **sonuçlar doğuramayan** küçük şeylerdeki amaçlara ulaşılması mekanik insanda, herhangi bir amaca ulaşmaya muktedir olduğu, söylendiği üzere 'doğayı yenmeye', bütün hayatını düzenlemeye vs. muktedir olduğu inancını doğurmaktadır." (154)

"Aslında, bu türde herhangi bir şey yapmaya, tabii ki, muktedir değildir, çünkü sadece kendi dışındaki nesnelere üzerinde değil, fakat kendi içindeki şeyler üzerinde de hakimiyeti yoktur. Bu sonuncusu, çok iyi bir şekilde anlaşılmalı ve özümsemelidir; aynı zamanda, nesnelere üzerindeki hakimiyetin içimizdeki şeyler üzerindeki, '**kendimiz üzerindeki hakimiyet ile**' başladığı da anlaşılmalıdır. **Kendi kendine ya da kendi içindeki şeylerin gidişi-**

ne hakim olamayan bir insan, hiçbir şeye hakim olmaz."

"Hakimiyet ne şekilde kazanılabilir?"

"Bunun teknik kısmı, oktavlar kanunu ile açıklandı. Şayet 'ilave şoklar' gerekli anlarda yani titreşimlerin yavaşladığı anlarda dahil olurlarsa, oktavlar, birbirinin peşi sıra ve sürekli olarak arzulanan yönde gelişebilirler. Eğer 'ilave şoklar' gerekli anlarda dahil olmazlarsa, oktavlar yönlerini değiştirirler. Herhangi bir yerden kendiliklerinden gerekli anlarda gelen tesadüfi 'şoklar' ümitleri ile avunmak, doğaldır ki mümkün değildir. Böyle bir durumda, insana, ya belli bir andaki olayların mekanik çizgisine uyan faaliyetleri için bir yön bulma, diğer bir ifade ile, iç eğilimlerine, inançlarına, ve ilgilerine ters düşse bile 'yel nereden eserse oraya gitme', 'nehirin akışı içinde yüzme' ya da her şeydeki başarısızlığı ile kendini uzlaştırarak yapmaya başlama seçeneği kalmaktadır; veya faaliyetinin bütün çizgilerinde 'entervallerin' zamanlarını tanımayı ve 'ilave şokları' yaratmayı, diğer bir ifade ile, kozmik kuvvetlerin gerekli anlarda, 'ilave şokları' yaratmada faydalandıkları yöntemi kendi faaliyetlerine uygulamayı öğerebilir." (155)

"Sunı, yani özellikle yaratılmış 'ilave şoklar' imkanı oktavlar kanununun incelenmesine pratik bir anlam verir ve eğer insan kendisine çarpan ve çevresinde meydana gelen olayların pasif gözlemcisi rolünden kurtulmak istiyorsa, bu incelemeyi gerekli ve zorunlu kılar."

"İnsan-makine hiçbir şey yapamaz. Kendisine ve çevresine her şey dışardan gelir (varit olur). Yapmak için oktavlar kanununu, 'entervallerin' zamanlarını bilmek ve gerekli 'ilave şokları' yaratmaya muktedir olmak lazımdır." (156)

"Bunu, sadece **okulda**, yani doğru bir biçimde düzenlenmiş bütün ezoterik gelenekleri izleyen bir okulda öğrenmek mümkündür. Okulun yardımı olmaksızın, insan, kendi kendine hiçbir zaman oktavlar kanununu, noktalarını ve 'şoklar' yaratma düzenini anlayamaz. Anlayamaz çünkü bu maksat için belli koşullar gereklidir ve bu koşullar, ancak **kendisi bu ilkeler üzerinde meydana getirilmiş bir okulda** yaratılabilir." (157)

"Bir okulun oktavlar kanunu ilkeleri üzerinde nasıl yaratıldığı, zamanı gelince açıklanacaktır. Bu da, size **yedi kanunu** ile **üç kanunu** birliğinin bir yönünü açıklayacaktır. Bu arada, sadece okul öğretiminde, insana, gerek alçalan (yaratıcı) gerekse yükselen (veya evrimsel) kozmik oktavlar hakkında örnekler verildiği söylenebilir. Batılı düşünce, ne oktavlar kanunu ne de üç kanunu hakkında bilgi sahibi olmamakta, yükselen ve alçalan çizgileri birbirlerine karıştırmakta ve tekamül çizgisinin yaratma çizgisine zıt düştüğünü yani bir nehrin akış yönünün aksine gider gibi ona karşı ilerlediğini anlamamaktadır."

"Oktavlar kanununun incelenmesinde, oktavların birbirleriyle olan ilişkileri bakımından **temel** ve **ikincil** diye ayrıldıklarının hatırlanması gerekir. Temel oktav, yan oktav dalları veren bir ağaç gövdesine benzetilebilir. Oktavın yedi notası ve **yeni yönleri taşıyan** iki 'enterval' bütünüyle, bir zincirin, her biri üç halkanın üç grubu olmak üzere, **dokuz halkasını** oluştururlar."

"Temel oktavlar, ikincil ve alt oktavlarla belli bir biçimde bağlantılıdır. Birinci düzenin alt oktavlarından ikinci düzenin alt oktavları vs. çıkar. Oktavların yapısı, bir ağacın yapısı ile kıyaslanabilir. Gövdeden, bütün yönlerde ayrılan ve dallar haline gelen, gittikçe küçülerek nihayet yapraklarla bezenen ana dallar çıkar. Aynı süreç, yap-

rakların yapısında, damarların oluşumunda, testere dişli yapraklarda vs. gerçekleşir.”

“Doğadaki her şey gibi, belli bir bütünü temsil eden insan vücudunda da, gerek içeride gerekse dışarıda olmak üzere aynı karşılıklı ilişkiler mevcuttur. Oktavin notalarının ve ‘entervallerinin’ sayısına göre, insan vücudu, belli bir ölçeğin sayıları ile ifade edilen dokuz temel ölçüye sahiptir. Bireylerde, doğaldır ki, bu sayılar, belli sınırlar dahilinde olmakla beraber, büyük çapta farklılık gösterir. Bu dokuz temel ölçü, birinci düzene ait tam bir oktav meydana getirerek başka alt oktavlar doğuran vs. alt oktavların ölçülerine, belli bir biçimde birleşmek suretiyle geçiş yaparlar. Bu şekilde, insan vücudunun herhangi bir azasının ya da kısmının ölçülerini, oldukları gibi, birbirlerine olan belli, bütün bir ilişki içerisinde elde etmek mümkündür.”

Oktavlar kanunu, doğal olarak grubumuzda, pek çok konuşmaya, karışıklığa yol açmıştı. G., daima bizi, fazlasıyla teoriye kaçmaya karşı ayarlıyordu.

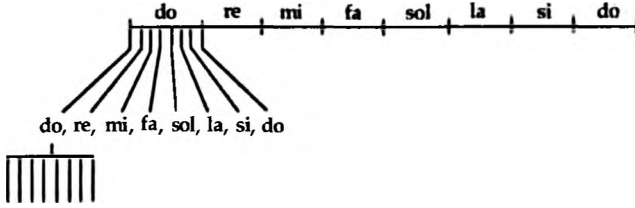
“Bu kanunu kendi içinizde anlamalı ve hissetmelisiniz. Ancak o zaman kendi dışınızda görebilirsiniz.” dedi.

Takip eden toplantıların birinde, nesnelerin içine derinlemesine işleyen, oktavlar kanununun bir başka anlamıyla ilgili çok ilginç bir tabloyu önümüze serdi.

“Oktavlar kanununun anlamını daha iyi anlayabilmemiz için titreşimlerin başka bir özelliği hakkında, yani ‘iç titreşimler’ hakkında açık fikir sahibi olmak gereklidir. Bu, titreşimler içerisinde başka titreşimlerin ilerlediği, her oktavın çok sayıda iç oktavlara ayrılabilceği anlamına gelir.”

“Herhangi bir oktavın her bir notası, başka bir düzlemde bulunan bir oktav olarak kabul edilebilir.”

“Bu iç oktavların her notasının tekrar bir bütün oktavı içermesi, sonsuza kadar olmamakla beraber, epeyce bir

Şekil-17

mesafe için sürer. Çünkü iç oktavların gelişmesinde belli bir sınır vardır."

"Bu iç titreşimler, aynı zamanda, farklı yoğunluğu olan 'ortamlarda' birbirlerine nüfuz ederek ilerlerler; birbirlerinin içine yansır, birbirlerini davet eder, durdurur, iter veya değiştirirler."

"Belli bir yoğunluğu olan bir madde veya ortamdaki titreşimleri düşünelim. Bu madde ya da ortamın 48 numaralı alemin nispeten ağır olan atomlarından oluştuğunu varsayalım; bu alemin her bir atomu, kırk sekiz ilksel (asal) atomun bir topluluğudur. Bu ortamda ilerleyen titreşimler, oktavlara, oktavlar ise notalara ayrılabilir. Bir çeşit araştırma yapmak amacıyla bu titreşimlerin bir oktavını ele aldığımızı düşünelim. Bu oktavın sınırları içerisinde, daha ince bir maddeye ait titreşimlerin ilerlediğini fark etmeliyiz. 48 numaralı alemin maddesi, 24 numaralı alemin maddesi ile doymuştur; 24 numaralı alemin maddesindeki titreşimler, 48 numaralı alemin maddesindeki titreşimler ile belli bir ilişki içerisinde bulunmaktadırlar; yani 48 numaralı alemin maddesindeki titreşimlerin her bir notası 24 numaralı alemin maddesindeki titreşimlerin bütün bir oktavını içerir."

"Bunlar iç oktavlardır."

"24 numaralı alemin maddesi de 12 numaralı alemin maddesi ile doymuştur. Bu maddede de titreşimler mevcuttur ve 24 numaralı alemin titreşimlerinin her bir notası, 12 numaralı alemin titreşimlerinin bir bütün oktavını içerir. 12 numaralı alemin maddesi, 6 numaralı alemin maddesi ile doymuştur. 6 numaralı alemin maddesi, 3 numaralı alemin maddesi ile doymuştur. 3 numaralı alemin maddesi, 1 numaralı alemin maddesi ile doymuştur. Bu alemlerin her birinde uygun titreşimler mevcuttur ve düzen daima aynı kalmaktadır, yani daha ağır bir maddenin titreşimlerinin her bir notası, daha ince bir maddenin titreşimlerinin bütün bir oktavını içermektedir."

"Eğer 48 numaralı alemin titreşimleri ile işe başlarsak, bu alemdeki titreşimlerin her bir notasının, gezegensel alemin titreşimlerinin bir oktavını veya yedi notasını içerdiğini söyleyebiliriz. Gezegensel alemin titreşimlerinin her bir notası, güneş aleminin titreşimlerinin yedi notasını içermektedir. Güneş aleminin her titreşimi, yıldız aleminin titreşimlerinin yedi notasını içerecektir vs."

"İç oktavların incelenmesi, onların dış oktavlarla ilişkisinin ve iç oktavların dış oktavlar üzerindeki mümkün olabilen etkisinin incelenmesi, alemin ve insanın incelenmesinde çok önemli bir rol oynar."

D- YARADILIŞ IŞINI

"Bağlantıları Mutlak ile olan alemler zinciri yani bütün alemler, bütün güneşler, bizim Güneşimiz, gezegenler, Dünya ve Ay, kendimizi içerisinde bulduğumuz 'Yaradılış Işını'nı' oluştururlar. Yaradılış Işını, terimin en geniş anlamıyla, bizim için alemdir. Doğaldır ki, Mutlak, her biri yeni ve ayrı bir Yaradılış Işını başlatan birçok, belki de sonsuz

sayıda farklı alemler meydana getirdiğinden Yaradılış Işını, terimin tam anlamıyla 'alemi' içermemektedir. Dahası bu alemlerden her biri, ışının daha da dağılmasını temsil eden birçok alemi içerir. Biz, yine de bu alemlerden birini, kendi Samanyolumuz'u seçiyoruz; Samanyolu birçok güneşten oluşmuştur fakat bunlar arasından bize en yakın olan, birinci derecede ona bağlı bulunduğumuz, içinde yaşadığımız, hareket ettiğimiz ve varlığımızı sürdürdüğümüz bir tek güneşi ele alıyoruz. Diğer güneşlerden her biri, ışının yeni bir dağılımı anlamına gelir; fakat biz bu ışınları, kendi ışınımızı yani içinde bulunduğumuz ışını incelediğimiz gibi aynı şekilde inceleyemeyiz. Ayrıca Güneş Sistemi içerisinde gezegenler alemi, Güneş'in bizzat kendisinden bize daha yakındır; ve gezegenler alemi içerisinde, hepsinin bize en yakını, üzerinde yaşadığımız Dünya'dır. Diğer gezegenleri, Dünya'yı incelediğimiz gibi incelememize gerek yoktur; hepsini bir arada ele almamız yani Dünya'dan oldukça daha küçük ölçekte ele almamız bizim için yeterlidir."

"Her bir alemdeki kuvvet sayısı bir, üç, altı, on iki vs. söz konusu alemin tabii olduğu kanun sayısını gösterir."

"Bir alemde ne kadar az kanun mevcutsa o, Mutlak'ın iradesine o kadar yakın demektir; bir alemde ne kadar çok kanun varsa, o derecede büyük mekaniklik var demektir, Mutlak'm iradesinden o kadar uzak demektir. Biz, kırk sekiz kanuna tabii olan bir alemde yani Mutlak'm iradesinden çok uzakta, evrenin çok uzak ve karanlık bir köşesinde yaşamaktayız."

"Bu şekilde, Yaradılış Işını, alemde yerimizi tayinde ve anlamamızda yardımcı olur. Fakat gördüğümüz gibi henüz tesirlerle ilgili sorunlara değinmedik. Çeşitli alemlerin tesirleri arasındaki farkı anlamamız için öncelikle **üç kanununu** ve sonra da diğer temel bir kanun olan **yedi kanununu** veya **oktavlar kanununu** anlamalıyız."

“Üç boyutlu evreni ele alalım ve alemi, terimlerin en basit ve sade anlamlarıyla **madde** ve **kuvvet** alemi olarak düşünelim. Bilim için yabancı olan yüksek boyutları, yani madde teorilerini, uzayı, zamanı ve de aleme ait diğer bilgi kategorilerini ilerde tartışacağız. Şimdiki halde, evreni Mutlak’tan Ay’a kadar olan ‘Yaradılış Işını’nın’ şematik şekliyle temsil etmemiz gerekmektedir.

“İlk bakışta, ‘Yaradılış Işını’, evrenin çok basit bir planı olarak gözükmektedir; fakat aslında, iyi bir şekilde incele-nirse, bu basit planın yardımıyla, aleme ait, birbirlerine zıt, pek çok, çeşitli dinsel ve bilimsel olduğu gibi felsefi görüş-ler arasında uyum sağlamanın, onları tek bir bütün haline getirmenin mümkün olduğu açıklığa kavuşur. ‘Yaradılış Işını’ fikri kadim öğretiye aittir; bizce bilinen, evrene ait birçok tecrübesiz geosantrik sistem, aslında ya ‘Yaradılış Işını’ fikrinin yetersizce sergilenmesi ya da yüzeysel anlamlardan ötürü bu fikrin çarpıtılmış biçimleridir.”

“ ‘Yaradılış Işını’ ve bu ışının Mutlak’tan gelişmesi fikri, bazı modern fakat aslında bilimsel olmayan görüşler ile çelişkiye düşer. Örneğin, Güneş, Dünya ve Ay safhasını ele alalım; olağan anlayışa göre, Ay, bir zamanlar Dünya gibi olan soğuk ve ölü bir göksel cisimdir; yani iç ısısı mevcuttu ve daha da önceki bir devrede Güneş gibi erimiş bir kütle idi. Olağan görüşlere göre, Dünya da bir zamanlar Güneş gibiydi ve o da giderek soğumaktadır; er veya geç, Ay gibi soğuk bir kütle haline gelecektir. Çoğunlukla, Güneş’in de soğumakta olduğu ve zamanı gelince onun da aynen Dünya gibi ve daha sonra da Ay gibi olacağı düşünülmektedir.”

“Doğaldır ki, öncelikle, bu görüşün, terimin tam anlamıyla ‘bilimsel’ olamayacağı işaret edilmelidir; çünkü bilimde yani astronomi ve daha ziyade astrofizikte, bu konu üzerinde, hiçbiri ciddi bir temel sahibi olmayan pek

1	MUTLAK
3	BÜTÜN ALEMLER
6	BÜTÜN GÜNEŞLER
12	GÜNEŞ
24	BÜTÜN GEZEGENLER
48	DÜNYA
96	AY

Şekil-18

çok farklı ve çelişkili hipotez ve teori vardır. Fakat söz konusu bu görüş en yaygın olanı ve içinde yaşadığımız dünyadaki son zamanların vasat insanının benimsediği görüştür."

"Yaradılış Işını ve bu Yaradılış Işını'nın Mutlak'tan geliştiği fikri, günümüzün bu genel görüşlerine karşıdır."

"Bu fikre göre Ay, henüz doğmamış bir gezegendir; doğmakta olan bir gezegendir. Giderek ısınmaktadır ve zamanı gelince (Yaradılış Işını'nın uygun bir şekilde gelişmesi halinde) o da dünya gibi olacak ve yine o da kendisine ait bir uydu sahibi olacaktır (yani yeni bir Ay). Yaradılış Işını'na yeni halka eklenmiş olacaktır. Dünya da soğumamakta aksine ısınmaktadır; zamanı gelince o da Güneş gibi olabilir. Böyle bir olayı, örneğin, kendi uyduları için bir güneş olan Jüpiter'in sisteminde gözlemleyiz."

"1 numaralı alemde 96 numaralı aleme kadar Yaradılış Işını hakkında daha önce bütün söylenenleri toparlarsak, alemlerin gösterildiği rakamların, kuvvetlerin sayısını ya da söz konusu **alemleri yöneten kanunların düzenlerini** belirttiğini bunlara ilave etmemiz gerekir. Mutlak'ta sadece bir kuvvet ve bir kanun vardır: **Mutlak'ın tek ve bağımsız iradesi**. Bir sonraki alemde üç kuvvet veya üç kanun düzeni vardır. Daha sonraki alemde ise 6 kanun düzeni, bir sonrakinde 12 kanun düzeni vs. mevcuttur. Bizim alemimizde yani Dünya'da, tabii bulunduğumuz ve bütün hayatımızı yöneten kırk sekiz kanun düzeni faaliyet göstermektedir. Eğer Ay'da yaşasaydık doksan altı kanun düzenine tabi olacak yani yaşamımız ve hareketlerimiz daha da mekanik olacak, şimdi sahip olduğumuz mekaniklikten kaçış imkanlarına sahip olamayacaktık."

"Daha önce ifade edildiği gibi, Mutlak'ın iradesi, sadece, kendisi tarafından kendi içinde yaratılan hemen sonraki alemde tezahür eder; yani 3 numaralı alemde; Mutlak'ın hazır iradesi, 6 numaralı aleme ulaşmaz ve orada ancak mekanik kanunlar olarak tezahür eder. 12, 24, 48 ve 96 numaralı alemlerde Mutlak'ın iradesinin kendini tezahür ettirmesi imkanı giderek daha ve daha da azalır. Bu, Mutlak'ın 3 numaralı alemde sonradan mekanik olarak gelişen evrenin bütün diğer kısmının genel bir planını yarattığı anlamına gelir. Mutlak'ın iradesi, bu plandan ayrı olarak sonraki alemlerde kendini tezahür ettiremez; bu plana uygun olarak kendini tezahür ettirirken de mekanik kanunlar haline gelir; yani eğer Mutlak, kendi iradesini, örneğin bizim alemimizde, buradaki mekanik kanunlara aykırı olarak tezahür ettirmek isterse, kendisiyle bizim alemimiz arasındaki bütün ara alemleri ortadan kaldırması gerekir."

"Kanunların, onları yapan bir irade tarafından ihlal edilmesi anlamındaki bir mucize fikri, sadece sağduyuya değil, fakat irade kavramının doğrudan kendisine de aykırı düşer. Bir mucize, ancak insanlarca bilinmeyen veya nadiren bilinen kanunların bir tezahürü olabilir. Mucize, başka bir aleme ait kanunların bu alemdeki tezahürüdür." (158)

"Yeryüzünde, bizler, Mutlak'ın iradesinden çok uzakta bulunmaktayız; O'ndan kırk sekiz mekanik kanun düzeni ile ayrılmış durumdayız. Eğer bu kanunların yarısından kendimizi kurtarabilirsek, kendimizi, sadece yirmi dört kanun düzenine tabi olmuş halde buluruz; yani gezegenler aleminin kanunlarına... Bu şekilde de Mutlak'a ve O'nun iradesine bir aşama daha yaklaşmış oluruz. Eğer bu kanunların da yarısından kendimizi kurtarabilirsek bu halde Güneş'in kanunlarına (on iki kanun) tabi oluruz ki, böylece sonuçta Mutlak'a bir aşama daha da yaklaşmışız demektir. Eğer, yine bu kanunların da yarısından kendimizi kurtarabilirsek yıldızlar aleminin kanunlarına tabi oluruz ve Mutlak'ın yakın iradesinden sadece bir aşama ile ayrı kalırız."

"Ve insan için, mekanik kanunlardan kendini adım adım kurtarma imkanı mevcuttur."

"İnsanın tabi olduğu kırk sekiz kanun düzeninin incelenmesi, astronominin incelenmesi gibi somut bir inceleme olamaz; bu kanunlar, ancak insanın kendisinde bunları gözlemlemesi ile ve **kendisini bunlardan kurtarması** sayesinde incelenebilir. Başlangıçta, insan, başkaları ve kendisi tarafından yaratılan, önemsiz ve fakat sıkıcı olan binlerce kanuna tamamen gereksizce tabi bulunduğunu sade bir biçimde anlamalıdır. Bunlardan kurtulmaya gayret ettiğinde bunu yapamadığını görecektir. Özgürlük kazanmak için göstereceği uzun süreli ve sebatkarca gay-

retler, onu, kendisinin tutsak olduğu hususunda ikna edecektir. İnsanın tabii bulunduğu kanunlar, ancak onlarla savaşmak suretiyle, onlardan kurtulmaya çalışmakla incelenebilirler. Fakat insanın kendisi için birinin yerine bir başkasını yaratmaksızın bir kanundan kurtulması büyük miktardaki bilgi sayesinde mümkün olur.”

“Kanunların düzenleri ve biçimleri, Yaradılış Işını’nı ele aldığımız görüş noktasına göre değişir.”

“Sistemimizde, Yaradılış Işını’nın sonu, bir benzetmeyle dalın büyüyen sonu, Ay’dır. Büyümenin sağlanması için gerekli enerji yani Ay’ın gelişmesi ve yeni sürgünlerin oluşması için gerekli enerji, Güneş’in ve Güneş Sistemi’nin diğer bütün gezegenleri ile Dünya’nın ortak hareketleri sayesinde meydana gelen enerji Dünya’dan Ay’a gider. Bu enerji, Dünya’nın yüzeyinde bulunan büyük bir akümülatörde toplanır ve muhafaza edilir. Söz konusu akümülatör, Dünya’daki organik hayattır. Dünya’daki organik hayat, Ay’ı besler. Dünya’da yaşayan her şey, insanlar, hayvanlar ve bitkiler, Ay için besin oluşturur. Ay, Dünya üzerinde yaşayan ve büyüyen her şeyle beslenen büyük bir canlı varlıktır. Ay, Dünya üzerinde organik hayat bulunmaksızın var olamadığı gibi Dünya’daki organik hayat da Ay olmaksızın var olamaz. Dahası, organik hayat açısından Ay, büyük bir elektromıknatıstır. Eğer bu elektromıknatısın faaliyeti aniden durdurulursa, organik hayat mahvolur.”

“Ay’ın büyüme ve ısınma süreci, Dünya’daki yaşam ve ölümle bağıntılıdır. Yaşayan her şey, ölüm ile, onu canlı tutan belli bir miktar enerjiyi serbest bırakır; bu enerji veya yaşayan her şeyin, bitkilerin, hayvanların ve insanların ‘ruhları’ büyük bir elektromıknatıs tarafından çekiliyorlarmış gibi Ay tarafından çekilirler; böylece de ona büyümesinin yani Yaradılış Işını’nın büyümesinin bağım-

lı bulunduğu ısıyı ve canlılığı getirirler. Evrenin ekonomisi içerisinde hiçbir şey, kaybolmaz; bir planda görevini bitiren belli bir enerji, başka bir plana gider."

"Ay'a giden, belki bir miktar şuur ve hatıra sahibi olan ruhlar, kendilerini, orada doksan altı kanunun etkisi altında, mineral yaşamının koşullarında veya farklı bir biçimde ifade etmek gerekirse, ölçülemeyecek kadar uzun gezegenel devreler içerisinde olan genel bir tekamülden başka kaçış yollarının bulunmadığı koşullarda bulurlar. Ay, 'uçtadır'; alemin sonundadır. Hristiyan doktrinindeki 'ağlayış ve dış gıcirtısının mevcut bulunduğu' 'dış karanlık' odur."

"Ay'ın yaşayan her şey üzerindeki etkisi, Dünya'da gerçekleşen her olayda kendini gösterir. Ay, Dünya üzerindeki organik hayatta meydana gelen bütün her şeyin başlıca, veya daha ziyade en yakın ve hazır, itici, harekete geçirici kuvvetidir. İnsanların, hayvanların ve bitkilerin bütün hareketleri, faaliyetleri ve tezahürleri Ay'a bağımlıdır ve Ay tarafından kontrol edilir. Dünya küresini kaplayan, hassas ve ince olan organik hayat tabakası, onun canlılığını sömüren bu büyük elektromıknatısın etkisine tamamen bağımlıdır. Diğer canlı varlıklar gibi insan da yaşamın olağan koşulları içerisinde kendini Ay'dan koparıp serbest kılamaz. Bütün hareketleri ve sonuç olarak bütün faaliyetleri Ay tarafından kontrol edilmektedir. Bir başka insanı öldürürse bunu Ay yapmış demektir; eğer kendisini başkalarına adarsa bunu da Ay yapmış demektir. Bütün kötü işler, bütün suçlar, bütün kendi kendini feda etme hareketleri, bütün kahramanlık istismarları ve de gündelik hayata ait bütün davranışlar, Ay tarafından kontrol edilmektedir." (159)

"Zihinsel güçlerin ve yeteneklerin gelişimi ile doğan kurtuluş, Ay'dan kurtuluştur. Yaşamımızın mekanik kıs-

mı, Ay'a bağımlıdır, Ay'a tabidir. Eğer kendimizde şuuru ve iradeyi geliştirirsek ve mekanik hayatımızı, bütün mekanik tezahürlerimizi bunlara tabi kılsak Ay'ın etkisinden kurtuluruz."

"Fakat 'maddilik' kavramı, diğer her şey gibi görecelidir. 'İnsan' kavramını ve ona dair her şeyin, iyiliğin, kötülüğün, gerçeğin, yalanın farklı kategorilere ayrıldığını (bir, iki numaralı ve ilh. insanlar) hatırlarsak 'alem' kavramının ve aleme ait her şeyin de farklı kategorilere ayrıldığını anlamamız kolaylaşır. Yaradılış Işını, alemde yedi evre meydana getirir, biri diğerinin içinde yedi alem... Aleme ait her şey de, bir kategori diğerinin içinde olmak üzere yedi kategoriye ayrılmıştır. Mutlak'ın maddiliği, 'bütün alemler'inkinden farklı bir düzene ait maddiliktir. Bütün alemlerin maddiliği, bütün güneşlerinkinden farklı bir düzene ait maddiliktir. Bütün güneşlerin maddiliği, bizim Güneşimiz'inkinden farklı bir düzene ait maddiliktir. 'Bütün gezegenlerin' maddiliği, Dünya'mızinkinden farklı bir düzene ait maddiliktir; ve Dünya'nın maddiliği, Ay'ın maddiliğinden farklı bir düzene aittir. Başlangıçta bu fikri kavramak güçtür. İnsanlar, **maddenin** her yerde aynı olduğunu düşünmeye alışmışlardır. Fiziğin, astrofiziğin, kimyanın bütünü, spektroanaliz gibi metotlar vs. bu düşünce üzerine kurulmuşlardır. Ve maddenin aynı olduğu doğrudur ama maddilik farklıdır. Ve farklı maddilik dereceleri, doğrudan belli bir noktada tezahür eden enerjinin niteliklerine ve özelliklerine bağımlıdır." (160)

"Cisim veya maddenin muhakkak surette kuvvetin veya enerjinin varlığına önceden gereksinimi vardır. Bu, alemin ikili bir kavramının gerekli olduğu anlamına gelmez. Madde ve kuvvet kavramları, diğer şeyler kadar görecelidirler. Her şeyin bir olduğu Mutlak'ta madde ile kuvvet de birdir. Fakat bu bağlantı içerisinde madde ve

kuvvet, kendi içinde aleme ait gerçek prensipler olarak değil, fakat tarafımızdan gözlemlenen olaylar aleminin özellik ve nitelikleri olarak ele alınmıştır. Evreni incelemeye başlarken duyu organlarımız vasıtasıyla yakın gözlem ile elde ettiğimiz gibi madde ve enerji hakkında basit bir fikir edinmek yeterlidir. 'Sabit' olan, madde olarak ele alınır; 'sabit' olan veya madde halindeki 'değişmelere', kuvvet ya da enerjinin tezahürleri denir. Bütün bu değişmeler, merkezde yani Mutlak'ta başlayan ve Yaradılış Işını'nın sonunda hepsi bütünüyle duruncaya kadar her yönde ilerleyen, birbiriyle kesişen, çarpışan, karışıp birleşen titreşimlerin ya da dalgalı hareketlerin sonuçları olarak kabul edilebilir."

"O halde, bu görüş açısından alem, titreşimlerden ve maddeden ya da titreşim halindeki, yani titreşen maddeden ibarettir. Titreşim oranı, maddenin yoğunluğu ile ters orantılıdır."

"Mutlak'ta titreşimler son derece hızlı ve madde minimum derecede yoğundur. Bir sonraki alemde, titreşimler daha yavaş ve madde daha yoğundur; ve giderek madde daha da yoğunluk kazanır ve titreşimler buna uygun olarak daha yavaşlar."

" 'Madde'nin atomlardan oluştuğu kabul edilebilir. Bu bağlantı içerisinde, atomlar, maddenin son bölünmesinin sonucu olarak ele alınır. Maddenin her düzeninde, atomlar, belli maddenin sadece belli safhada bölünemeyen, basitçe, belli küçük parçacıklarıdır. Yalnız Mutlak'ın atomları gerçekten bölünemezler; daha sonraki safhanın atomu, yani üç numaralı alemin atomu, Mutlak'ın üç atomundan oluşmuştur. Başka bir ifadeyle üç defa daha büyük, üç defa daha ağırdır ve buna uygun olarak da hareketleri daha yavaştır. 6 numaralı alemin atomu, Mutlak'ın, birbirleriyle karışıp birleşmiş ve bir atom oluşturan altı atomun-

dan ibarettir. Bu atomun hareketleri, uygun bir biçimde daha yavaştır. Daha sonraki alemin atomu, on iki esas parçacıktan, müteakip alemlerinki yirmi dört, kırk sekiz ve doksan altı esas parçacıktan oluşmuşlardır. 96 numaralı alemin atomu, 1 numaralı alemin atomu ile kıyas edildiğinde, çok büyük bir hacme sahiptir; hareketleri buna uygun olarak daha yavaştır ve böyle atomlardan oluşmuş madde, uygun bir biçimde daha yoğundur." (161)

Yaradılış İşmi'nin yedi alemi maddiliğin yedi düzenini temsil etmektedir. Ay'ın maddiliği Dünya'nın maddiliğinden farklıdır. Dünya'nın maddiliği gezegenler aleminin maddiliğinden farklıdır; gezegenler aleminin maddiliği, Güneş'in maddiliğinden farklıdır vs."

"Bu şekilde maddeye ait bir kavram yerine elimizde yedi çeşit madde vardır; fakat bizim olağan maddecilik

MUTLAK'IN BİR ATOMU

"BÜTÜN ALEMLERİN" BİR ATOMU

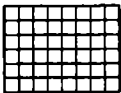
"BÜTÜN GÜNEŞLERİN" BİR ATOMU

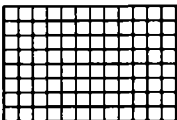
GÜNEŞ'İN BİR ATOMU

"BÜTÜN PLANETLERİN" BİR ATOMU

DÜNYA'NIN BİR ATOMU

AY'IN BİR ATOMU

kavramımız ancak güçlkle 96 ve 48 numaralı alemlerin maddiliğini kavrayabilir. 24 numaralı alemin maddesi, fizik ve kimyamızın bilimsel görüşü açısından madde olarak kabul edilebilmek için çok az bir yoğunluğa sahiptir; bu madde pratik olarak farazidir. 12 numaralı alemin daha da ince olan maddesi, olağan araştırma açısından hiçbir maddi özellik taşımaz."

"Evrenin çeşitli düzenlerine ait olan bütün bu maddeler, katlara ayrılmış olmayıp birbirlerine karışmış veya daha ziyade birbirlerinin içine nüfuz etmiş durumdadırlar. Farklı yoğunluklardaki maddelerin benzer şekilde birbirine nüfuz etmesi hakkında şöyle fikir sahibi olabiliriz: Bir maddeye, bizce bilinen farklı yoğunluklara sahip başka bir madde nüfuz edebilir. Bir odun parçası, su ile doymuş olabilir; su ise gazla dolu olabilir. Bütün evrende, farklı madde çeşitleri arasında tamamen aynı ilişki gözlenebilir: İnce maddeler daha kaba maddelerin içine nüfuz eder."

"Bizce kavranabilen, maddilik özellikleri olan madde, yoğunluğuna göre, bizce birkaç durumda kendini gösterir: Katı, sıvı, gaz. Maddenin daha ileri derecedeki durumları şöyledir: Işın yayan enerji yani elektrik, ışık, manyetizm vs. Fakat her safhada, yani maddiliğin her düzeninde, belli bir maddenin çeşitli durumlarına ait aynı ilişkiler ve bölünmelerle karşılaşmak mümkündür; ama önceden ifade edildiği gibi yüksek bir safhanın maddesi, aşağı safhalar açısından hiçbir şekilde madde değildir." (162)

"Bizi çevreleyen, saran alemin bütün maddesine, yediğimiz besin, içtiğimiz su, soluduğumuz havaya, evlerimizin inşaatında kullandığımız taşlara, kendi bedenlerimize, her şeye, evrende mevcut bütün maddeler tarafından nüfuz edilmiştir. Güneş aleminin maddesini keşfetmek üzere Güneş'i incelemeye ve araştırmaya gerek yoktur, bu madde bizde mevcuttur ve atomlarımızın bölünmelerinin

sonucudur. Aynı şekilde, bizde diğer bütün alemlerin maddesi vardır. İnsan, kelimenin tam anlamıyla bir 'minyatür evrendir'; onda evreni oluşturan bütün maddeler mevcuttur; aynı kuvvetler, evrenin hayatını yöneten aynı kanunlar onda faaliyet gösterir; bundan dolayı insanı incelerken bütün alemi inceleyebiliriz; alemi incelerken insanı inceleyebildiğimiz gibi..." (163)

"**Yaradılış Işını** olarak bize ulaşan büyük kozmik oktavda, oktavlar kanununun ilk tamam örneğini görebiliriz. Yaradılış Işını Mutlak ile başlar. Mutlak, **Bütündür**. Tam birlik, tam irade, tam şuur sahibi olan Bütün, **alçalan** alem oktavına, bu yolda başlayarak kendi içinde alemler yaratır. Mutlak, bu oktavın do'sudur. Mutlak'ın kendi içinde yarattığı alemler, si'dir. Bu halde, do ve si arasındaki 'enterval', **Mutlak'ın iradesi** ile doludur. Yaratma süreci, asıl dürtünün ve bir 'ilave şokun' kuvveti, ileri doğru gelişir. Si, bizim için yıldız alemi, **Samanyolu** olan la'ya geçer. La, sol'a geçer ki, sol, **Güneşimiz**, Güneş Sistemi'dir. Sol, fa'ya geçer ki, fa gezegenler alemidir. Ve burada, bir bütün olarak gezegenler alemi ile Dünyamız arasında bir '**aralık**' mevcuttur. Bu, Dünya'ya çeşitli tesirler taşıyan gezegensel radyasyonların ona varmaya muktedir olmadıkları ya da, daha doğrusu, bu radyasyonların, alınmadıkları, Dünya'nın onları yansıttığı anlamına gelir. Yaradılış Işını'nın bu noktasındaki '**aralığı**' doldurmak için, gezegenlerden gelen tesirleri almak ve nakletmek üzere özel bir cihaz yaratılmıştır. Bu cihaz, **Dünya üzerindeki organik hayattır**. Organik hayat Dünya'ya gönderilen bütün tesirleri, ona nakleder ve kozmik oktavda mi olan Dünya'nın, sonra da diğer bir do tarafından izlenen -ki bu do **hiçliktir**- Ay'ın ya da re'nin ileri gelişim ve büyümelerini mümkün kılar. **Bütün** ve **hiçlik** arasında, Yaratma Işını yer alır."

Takip eden toplantıda, G., kısmen evvelce söylemiş olduklarını tekrarlayarak kısmen de bunlara ilaveler yaparak ve geliştirerek yine Yaradılış Işını'ndan söz etti.

"Yaradılış Işını, belli bir anda tamam olan diğer her süreç gibi bir oktav olarak kabul edilebilir. Bu ışın, do'nun si'ye, si'nin la'ya ve ilh. dönüştüğü alçalan bir oktavdır."

"Mutlak veya **Bütün** (alem 1) do, bütün alemler (alem 3) si, bütün güneşler (alem 6) la, bizim güneşimiz (alem 12) sol, bütün gezegenler (alem 24) fa, Dünya (alem 48) mi, Ay (alem 96) re, olacaktır. Yaradılış Işını, Mutlak ile başlar. Mutlak, **Bütündür**, do'dur."

"Yaratma Işını Ay'da son bulur. Ay'ın ötesinde **hiçbir şey** yoktur. O da, yani **hiçbir şey** de Mutlaktır; do'dur."

"Yaradılış Işını'nı ya da kozmik oktavı incelerken 'aralıkların' bu oktavın gelişmesi esnasında ortaya çıkması gerektiğini görürüz: Birincisi, do ile si, yani alem 1 ile alem 3 arasında, Mutlak ile 'bütün alemler' arasındadır. İkincisi, fa ile mi, yani alem 24 ile alem 48 arasında, 'bütün gezegenler' ile Dünya arasındadır. Birinci 'aralık' Mutlak'ın iradesi tarafından doldurulmuştur. Mutlak'ın iradesinin tezahürlerinden birisi, kesinlikle, bu 'aralığı', aktif ve pasif kuvvetler arasındaki 'aralığı' dolduran etkisiz kılıcı kuvvetin şuurlu bir tezahürü vasıtasıyla doldurmayı içermektedir. İkinci 'aralıkta', durum daha karmaşıktır. Gezegenler ile Dünya arasında eksik olan bir şey vardır. Gezegensel tesirler, Dünya'ya, art arda ve tamamen (bütünüyle) geçemezler. Bir 'ilave şok' gerekmektedir; kuvvetlerin doğru ve uygun geçişini sağlamak için bazı yeni koşulların yaratılması gerekmektedir."

"Kuvvetlerin geçişini sağlayan koşullar, gezegenler ve Dünya arasında özel mekanik bir mekanizmanın düzenlenmesi ile yaratılmaktadır. Bu özel mekanik mekanizma, bu

MUTLAK

1

do

BÜTÜN
ALEMLER

3

si

BÜTÜN
GÜNEŞLER

6

la

GÜNEŞ

12

sol

BÜTÜN
GEZEĞENLER

24

fa

DÜNYA

48

mi

AY

48

re

MUTLAK

▽

do

Şekil-20

'kuvvetlerin nakil istasyonu' Dünya üzerindeki organik hayattır. Dünya üzerindeki organik hayat, gezegenler ile Dünya arasındaki 'aralığı' doldurmak için yaratılmıştır."

"Organik hayat, Dünya'nın algılama organıdır. Organik hayat, bütün Dünya küresini kaplayan ve aksi olduğu takdirde Dünya'ya ulaşması mümkün olmayan, gezegen- sel alandan gelen tesirleri kabul edici bir duyarlı tabakaya benzer bir şey oluşturmaktadır. Bitki, hayvan ve de insan alemleri, bu açıdan Dünya için eşit derecede önemlidirler. Sadece otlarla kaplı bir arazi, belirli bir türdeki gezegensel tesirleri alır ve Dünya'ya aktarır. Üzerinde insan toplulu- ğu bulunan aynı arazi ise başka tesirleri alacak ve nakle- decektir. Avrupa nüfusu, bir türdeki gezegensel tesirleri alır ve onları Dünya'ya aktarır. Afrika nüfusu ise başka bir türdeki gezegensel tesirleri alır, vs."

"İnsan kitlelerinin hayatlarında yer alan bütün büyük olaylar, gezegensel tesirler tarafından meydana getirilir- ler. Bu olaylar, gezegensel tesirleri almanın sonuçlarıdır. İnsan toplumu, gezegensel tesirleri kabul etmede ileri derecede duyarlı bir küttedir. Ve gezegensel sahalardaki herhangi tesadüfi küçük gerilim, artmış bir güçle insan faaliyetinin şu ya da bu alanına yıllar boyu yansıyabilir. Gezegensel alanda, tesadüfi ve son derece geçici olan bazı şeyler olur. Bunlar, derhal insan kitleleri tarafından alınır ve insanlar, herhangi bir kardeşlik, eşitlik, sevgi ya da adalet kuramı ile hareketlerini haklı göstererek birbir- lerinden nefret etmeye ve birbirlerini öldürmeye başlar- lar."

"Organik hayat, Dünya'nın algılama organı olup aynı zamanda da bir radyasyon organıdır. Organik hayat yardı- mıyla, Dünya yüzeyinin belli bir alanını işgal eden her bir bölümü, her an, Güneş, gezegenler ve Dünya yönünde, belli türde ışınlar gönderir. Bununla bağlantılı olarak

Güneş bir türde, gezegenler başka bir türde, Ay ise yine başka bir türde radyasyonlara ihtiyaç göstermektedir. Dünya üzerinde gerçekleşenen her olay, böyle radyasyonlar meydana getirmektedir. Ve sık olarak birçok olay, sadece, Dünya'nın sathı üzerindeki belli bir yerden belli türdeki radyasyonlara ihtiyaç duyulduğu için **olmaktadır.**"

G. bunları söyleyerek dikkatimizi, özellikle zamandaki uyumsuzluğa yani gezegensel alemdeki ve insan hayatındaki olayların sürelerinin birbirlerine uymayışına çekti. Bu nokta üzerinde ısrarla duruşundaki anlam, ancak sonradan benim için açıklığa kavuştu.

Aynı zamanda, söz konusu ince organik hayat tabakasında ne olursa olsun, bu tabakanın Dünya'nın, Güneş'in, gezegenlerin ve Ay'ın çıkarlarına daima hizmet etmekte olduğu gerçeğini sürekli olarak vurguluyordu; gereksiz ve bağımsız bir olay onda gerçekleşemezdi çünkü o belirli bir amaç için yaratılmıştı ve ancak ikincil bir durumda idi.

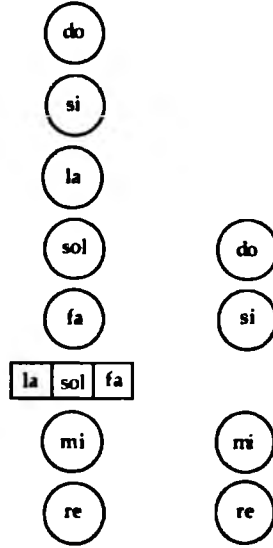
Ve bir defasında, bu konu üzerinde dururken, içindeki bağlantılardan biri "Dünya üzerindeki organik hayat" olan oktavın yapısına ait bir şema çizdi.

"Yaradılış Işını'ndaki bu ilave ya da yan oktav, Güneş'te başlar". dedi.

"Kozmik oktavın sol'ü olan Güneş, belli bir anda do sesi vermeye başlar; **sol-do.**"

"Herhangi bir oktavın her notası, şimdiki durumda kozmik oktavın her notası, kendinden çıkan diğer yan bir oktavın do'sunu temsil edebilir. Veya herhangi bir oktavın herhangi bir notasının, aynı zamanda, kendi içinden geçen herhangi bir başka oktavın herhangi bir notası olabileceğini söylemek daha da doğru olabilir."

"Şimdiki örnekte sol, do gibi ses vermeye başlar. Bu yeni oktav, gezegenler seviyesine inerek si'ye gelir; daha

Şekil-21

da aşağı inerek bizim bildiğimiz biçimdeki, Dünya üzerinde var olan organik hayatı yaratan ve oluşturan üç notayı, la, sol, fa'yı meydana getirir; bu oktavin mi'si kozmik oktavin mi'si ile, yani Dünya ile birleşir; re ise kozmik oktavin re'si ile yani Ay ile birleşir."

Bu yan oktavda pek çok büyük anlamın yattığını derhal hissettik. Öncelikle, şemada üç nota ile temsil edilen organik hayatın, birisi gezegenler seviyesinde, öteki ise Güneş seviyesinde iki yüksek notası bulunduğunu ve de onun (organik hayatın) Güneş'te başladığını gösteriyordu. Bu sonuncusu en önemli noktaydı çünkü G. bir kere daha sistemindeki diğer birçok husus gibi, alışılmışın dışında olan hayatın, aşağıdan kaynaklandığını öne süren

modern anlayışı yalanlıyordu. Onun açıklamalarında, hayat yukarıdan gelmişti.

Sonra, yan oktavin mi ve re notaları hakkında pek çok konuşmalar oldu. Doğaldır ki, re'nin ne olduğunu tanımlayamadık. Fakat Ay için besin fikrine açıklıkla bağlanabiliyordu. Organik hayatın ayrılıp dağılmasından doğan bir ürün Ay'a gidiyordu; bu re olmalıydı. Mi'den, tamamen farklı bir biçimde söz etmek mümkündü. Organik hayat, hiç şüphesiz Dünya'da kayboluyordu. Organik hayatın, Dünya'nın yüzeyi üzerindeki oluşumda oynadığı rol, şüphe götürmezdi. Mercan adalarının, kireç taşı dağlarının gelişimi, kömür yataklarının oluşması ve petrolün birikmesi mevcuttu; bitkilerin etkisi altında toprağın değişikliğe uğraması, göllerde bitkilerin yetişmesi, "solucanlar sayesinde ekilebilir zengin arazilerin oluşması", bataklıkların kurutulması ve ormanların tahribi ile iklimin değişmesi gibi bildiğimiz ya da bilmediğimiz pek çok şey olmaktadır.

Ayrıca buna ilaveten, yan oktav, incelediğimiz sistemde, her şeyin ne kadar kolaylıkla ve doğru olarak sınıflandırıldığını gayet açık gösteriyordu. Normal dışı olan, beklenmeyen ve tesadüfi olan her şey ortadan kaybolmuş; evrenin, devasa ve tam anlamıyla düşünülmüş bir planı kendini göstermeye başlamıştı.

Bir konuşmasında G., evrenin şemasını, tamamen yeni bir şekilde çizmeye başladı.

"Şimdiye kadar alemleri yaratan kuvvetlerden söz ettik." dedi. "Mutlak'tan başlayan yaratma sürecinden bahsettik. Şimdi ise halen yaratılmış ve mevcut olan alemlerde olan süreçlerden söz edeceğiz. Fakat şunu hatırlayınız: Gezegenel ölçekte büyüme öylesine yavaş olur ki, bizim zamanımız dahilinde bunu izlediğimizde daimi olarak kabul edilebilmekle beraber gezegenel koşullarda yaradılış süreci hiç durmaz."

"Bundan böyle 'Yaratma Işını'nı evren yaratıldıktan sonraki haliyle ele alalım."

"Mutlak'm kendisi tarafından yaratılan ya da O'nun kendi içinde yarattığı alem veya alemler üzerindeki etkinliği devamlılık gösterir. Bu alemlerden her birinin aşağı alemler üzerindeki aksiyonu da tamamen aynı şekilde devam eder. Galaksinin 'bütün güneşleri' bizim Güneşimiz'i etkiler. 'Bütün gezegenler' Dünya'mızı, Dünya ise Ay'ı etkiler. Bu tesirler, yıldızlara ait ve gezegenler arası alandan geçen radyasyonlar vasıtasıyla nakledilirler."

"Bu radyasyonları incelemek üzere 'Yaradılış Işını'nı kısaltılmış şekliyle ele alalım: Mutlak-Güneş-Dünya-Ay; veya başka ifadeye başvurarak 'Yaradılış Işını'nı, radyasyonların üç oktavı şeklinde düşünelim: Mutlak ile Güneş arasında birinci oktav, Güneş ile Dünya arasında ikinci oktav, Dünya ile Ay arasında üçüncü oktav; evrenin bu dört temel noktası arasından radyasyonların geçişini inceleyelim."

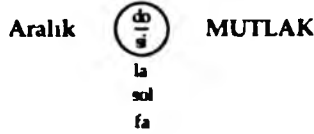
"Dört nokta arasında üç radyasyon oktavı halinde ele alınan bu evrendeki yerimizi bulmamız ve fonksiyonlarımızı anlamamız gerekir."

"Birinci oktavda Mutlak, do ve si olmak üzere iki notayı, bunlar arasındaki 'aralık' ile birlikte içerecektir.

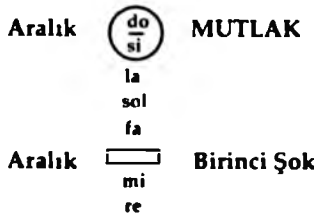
Şekil-22

"Sonra la, sol, fa notaları gelir: Yani,

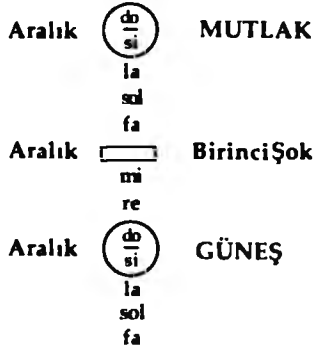
Şekil-23

"Daha sonra bir 'aralık' ve bizce bilinmeyen fakat muhakkak surette var olan ve bu entervali dolduran 'şok', sonra da mi ve re gelir."

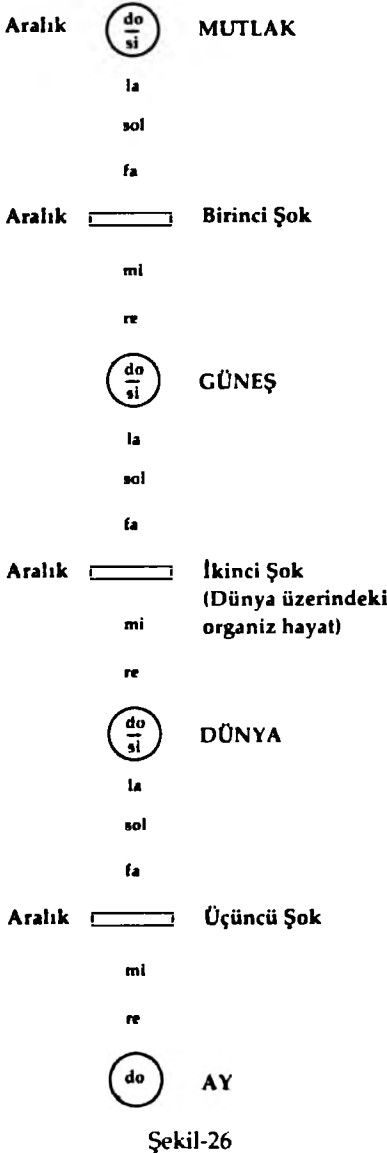

Şekil-24

"Radyasyonlar Güneş'e ulaşırlar. Güneş'in kendisinde iki nota mevcuttur; do, bir 'aralık' ve si; sonra Dünya'ya doğru ilerleyen radyasyonlar, yani la, sol, fa gelir."

Şekil-25

Şekil-26

"Sonra bir 'aralık' ve onu dolduran organik hayat 'şoku', daha sonra ise mi ve re gelir. Dünya: Do, bir 'aralık', si; ve sonra la, sol, fa gelir ki, bunlar Ay'a doğru ilerleyen radyasyonlardır; daha sonra yine bir 'aralık', bizce bilinmeyen bir 'şok', sonra mi, re ve Ay olan do vardır."

"Şimdi evreni gözümüzde onlar açısından canlandırdığımız bu üç radyasyon oktavı, alemin farklı evrelerine ait kuvvetlerin ve maddelerin bizim hayatımız ile olan ilişkilerini açıklamamızı sağlayacaktır."

"Bu üç oktavda altı 'aralık' mevcut olduğu halde, aslında sadece üç tanesinin dışarıdan tamamlanmaya ihtiyaç duyduğu gözlenmelidir. Do ve si arasındaki birinci 'aralık', Mutlak'ın iradesi tarafından doldurulmuştur. Do ve si arasındaki ikinci 'aralık', Güneş'in kütesinin, ken-

di içinden geçen radyasyonlar üzerine yaptığı etki tarafından doldurulmuştur. Ve do-si arası üçüncü 'aralık' ise, Dünya kütlelerinin, kendi içinden geçen radyasyonlar üzerinde meydana getirdiği etki tarafından doldurulmuştur. Sadece fa ve mi arasındaki 'aralıkların', 'ilave şoklar' tarafından doldurulması gerekmektedir. Bu 'ilave şoklar', ya belirli bir noktadan geçen başka oktavlar veya yüksekteki noktalardan başlayan paralel oktavlar tarafından meydana getirilebilir. Mutlak ile Güneş arasındaki birinci oktavda mevcut mi ve fa arası 'şokun' tabiatı hakkında hiçbir şey bilmemekteyiz. Fakat Güneş-Dünya oktavındaki 'şok', **Dünya üzerindeki organik hayattır**; yani Güneş'te başlayan oktavın üç notası olan la, sol, fa'dır. Dünya-Ay oktavındaki mi ve fa arası 'şokun' tabiatı da bizce bilinmemektedir."

"Bu, Kant'ın fenomenler ve noumenonlar fikriyle ilişkilidir," dedim. "Ama yine de bütün mesele budur. Dünya, üç boyutlu bir beden olarak 'fenomenlerdir' ve altı boyutlu bir beden olarak da 'noumenonlardır'."

"Tamamen doğru." dedi G., "Sadece buraya gam fikrini de ilave et. Eğer Kant, görüşlerine gam fikrini de dahil etmiş olsaydı, yazdığı pek çok şey, oldukça değerli olurdu. Bu, yoksun kaldığı tek şeydi." G.'yi dinlerken Kant'ın bu açıklamaya çok şaşıracağını düşündüm. Ama gam fikri bana çok yakındı. Başlangıç noktası olarak gam fikriyle, bildiğimizi sandığımız birçok şeyde yeni ve beklenmeyen birçok şeyi bulmanın mümkün olduğunu fark ettim.

Aşağı yukarı bundan bir yıl sonra, zaman meselesi ile ilişkili olarak kozmoslar fikrini geliştirirken, daha sonra söz edeceğim farklı kozmoslardaki zaman tablolarını elde ettim.

Bir defasında evren içindeki her şeyin muntazam bir bağlantı içinde olduğundan bahsederken, G., "yeryüzündeki organik hayat" konusu üzerinde durdu.

"Olağan bilgiye göre," dedi, "organik hayat mekanik sistemin bütünlüğünü bozan bir tür tesadüfi katkıdır. Olağan bilgi organik hayatı herhangi bir şeyle irtibatla-
maz ve onun mevcudiyeti gerçeğinden herhangi bir sonuç çıkarmaz. Ama siz artık tabiatta tesadüfi ve gerek-
siz herhangi bir şey olmadığını biliyorsunuz. Bu müm-
kün değildir; her şeyin kesin bir fonksiyonu vardır; her
şey kesin bir amaca hizmet eder. Bu bakımdan organik
hayat, alemler zinciri içinde zorunlu bir bağlantıdır.
Organik hayat olmadan alemler mevcut olamayacağı
gibi, alemler olmadan da organik hayat mevcut olamaz.
Daha önce söylendiği gibi organik hayat, çeşitli türde
gezegensel etkileri yeryüzüne iletir ve Ay'ın beslenmesi-
ne hizmet ederek onun büyümesini ve güçlenmesini sağ-
lar. Fakat yeryüzü de büyümektedir; ebatları anlamında
değil, fakat daha büyük **şuurluluk**, daha geniş **alıcılık**
anlamında yeryüzü de gelişmektedir. Bir dönem içindeki
mevcudiyeti için yeterli olan gezegensel etkiler yetersiz
hale gelir ve daha ince tesirleri almak ihtiyacını duyar.
Daha ince tesirleri almak için, daha ince ve daha hassas
bir alıcı cihaz gereklidir. Bu yüzden organik hayat, geze-
genlerin ve Yeryüzü'nün ihtiyaçlarına kendisini uydura-
bilmesi için tekamül etmek mecburiyetindedir. Benzer
şekilde Ay da bir zaman dilimi içinde belli kalitedeki
organik hayat tarafından kendisine verilen yiyeceklerle
tatmin edilebilir, ama daha sonra onun bu yiyeceklerle tat-
min edilemediği zaman gelir; büyüyemez ve acıkmaya
başlar. Organik hayat bu açlığı tatmin edebilmelidir, aksi
takdirde fonksiyonunu yerine getiremez ve amacına ula-
şamaz. Bu ise, organik hayatın amacına ulaşması için
tekamül etmesi; gezegenlerin, Yeryüzü'nün ve Ay'ın
ihtiyaçları seviyesinde bulunması gerektiği anlamına
gelir."

“Mutlak’tan Ay’a kadar aldığımız **Yaradılış Işını’nın (İlahi Kudret’in)**, bir ağacın büyümekte olan bir dalına benzediğini hatırlamalıyız. Bu dalın yeni filizler veren ucu Ay’dır. Eğer Ay büyümmez, yeni filizler vermez ve yeni filizler verme vaa-dinde bulunmazsa, bu, tüm Yaradılış Işını’nın büyümesinin duracağı veya büyümesi için başka bir yol bulması gerektiği, bir çeşit yan dal vereceği anlamına gelir. Bununla beraber daha önce söylenenlerden, **Ay’ın büyümesinin Yeryüzü’ndeki organik hayata bağlı olduğunu görmekteyiz.** Bunun ardından, Yaradılış Işını’nın büyümesinin Yeryüzü’ndeki organik hayata bağlı olduğu gelir. Eğer organik hayat kaybolursa veya ölürse tüm dal derhal kurur. Her koşulda organik hayatın ötesine uzanan dalın o kısmının tümü derhal kurur. Eğer organik hayatın gelişmesi, tekamül etmesi durdurulursa ve kendisinden talep edilenleri karşılayamazsa, sadece daha yavaş olmak üzere, aynı durumun meydana gelmesi gerekir. Dal kuruyabilir. Bu hatırlanmalıdır. Büyük bir ağacın her bir dalına ayrı ayrı nasıl gelişme ve büyüme imkanı verilmişse, Yaradılış Işını’na veya diyelim ki onun Yeryüzü-Ay kısmına da tamamen aynı gelişme ve büyüme imkanı verilmiştir. Fakat bu büyümenin başarılması hiç de garanti edilmemiştir, bu onun kendi dokularının uyumlu ve doğru faaliyetine bağlıdır. Bir dokunun gelişmesi durursa, bütün diğerlerinininki de durur. Denebilir ki, Yaradılış Işını’nın veya onun Yeryüzü-Ay kısmının her şeyi aynı şekilde Yeryüzü’ndeki organik hayata dayanır. Yeryüzü’ndeki organik hayat, içinde ayrı ayrı kısımların birbirine bağlı olduğu karmaşık bir fenomendir. Genel büyüme, sadece ‘dalın ucunun’ büyüme şartıyla mümkündür. Daha açık söylemek gerekirse, organik hayatta tekamül etmekte olan dokular vardır ve ayrıca tekamül etmekte olanlar için yiyecek ve aracılık hizmeti gören

dokular vardır. Öyleyse, tekamül eden dokuların içinde tekamül etmekte olan hücreler olduğu gibi, gelişmekte olanlar için yiyecek ve aracılık görevi yapan hücreler vardır. Tekamül etmekte olan her hücre içinde de tekamül eden kısımlar ve tekamül edenler için yiyecek ve aracılık hizmeti gören kısımlar vardır. Ama daima ve her şeyde tekamülün asla garanti edilmediği, sadece **mümkün olduğu**, herhangi bir anda ve yerde durabileceği hatırlanmalıdır."

"Organik hayatın tekamül eden bölümü insanlıktır. İnsanlık da kendi tekamül eden kısmına sahiptir, ama bundan daha sonra söz edeceğiz; şimdilik insanlığı bir bütün olarak ele alacağız. Şayet insanlık tekamül etmezse, bu, organik hayatın tekamülünün duracağı ve bunun Yaradılış Işını'nın büyümesinin durmasına sebep olacağı anlamına gelir. Aynı zamanda, eğer insanlığın tekamülü durursa, yaratılma amacı bakımından yararsız olur ve böylece de yok edilebilir. Bu bakımdan tekamülün durması, insanlığın mahvolması anlamına gelmektedir." (164)

"Hangi gezegensel tekamül dönemi içinde bulunduğumuzu, Ay'ın ve Yeryüzü'nün kendilerine karşılık gelen organik hayatın tekamülünü beklemeye zamanı olup olmadığını söyleyebilecek ipuçlarına sahip değiliz. Fakat hiç şüphesiz bilge insanlar, bu konu hakkında tam bir malumata sahip olabilirler, yani Yeryüzü'nün, Ay'ın ve insanlığın mümkün tekamüllerinin hangi kademesinde bulduklarını bilebilirler. Biz bunu bilemeyiz, ancak imkanların sayısının asla sonsuz olmadığını hatırdı tutmalıyız." (165)

"Aynı zamanda, insanlık yaşamını tarihsel olarak incelediğimizde, bunun bir çember içinde hareket ettiğini kabul etmek zorunda kalırız. Herhangi bir asır içinde her

şeyi yok ederken, bir başka asırda yaratmış ve geçen yüzlerce yıl içinde mekanik olan sahalardaki gelişme, belki kendisi için çok daha önemli olan diğer birçok şeyi kaybetme pahasına ilerlemiştir. Genel olarak söylemek gerekirse, insanlığın bir duraklama içinde olduğunu düşünmemiz ve iddia etmemiz için her türlü sebep mevcuttur. Oysa bir duraklamanın ardında düşüşe ve dejenerasyona giden bir yol mevcuttur. Bir duraklama, bir sürecin dengelendiği anlamına gelir. Herhangi bir niteliğin ortaya çıkması, derhal ona zıt bir başka niteliği canlandırır. Bir sahada bilginin büyümesi, bir başka sahada cehaletin büyümesine sebep olur; bir yandaki incelik, diğer yandaki kabalığı uyandırır; bir bağlantıdan kurtuluş bir diğerindeki esarete yol açar; bazı hurafelerin kayboluşu, diğerlerinin ortaya çıkmasına ve büyümesine meydan verir ve bu böylece sürer gider.”

“Şimdi, oktavlar kanununu hatırlayacak olursak göreceğiz ki, belli bir yoldaki dengeli sürecin ilerlemesi, arzu edilen herhangi bir anda değiştirilemez. Bu, sadece belli ‘yan yollarda’ değiştirilebilir ve yeni bir yol kurulabilir. Bu ‘ara yollar’ arasında hiçbir şey yapılamaz. Aynı zamanda eğer bir süreç bu ‘yan yolları’ geçerse ve hiçbir şey meydana gelmezse, hiçbir şey olmazsa, bu takdirde daha sonra da hiçbir şey yapılamaz. Süreç devam ederek mekanik yasalara göre ilerler ve bu sürece iştirak eden kişiler her şeyin kaçınılmaz olarak yok olacağını önceden görsele bile, onlar da herhangi bir şey yapmaya muktedir olmazlar. Sadece, biraz önce ‘yan yollar’ adını verdiğim belirli anlarda, yani mi-fa ve si-do dediğimiz ‘entervallerde’ bir şeylerin yapılabileceğini tekrar ediyorum.”

“Hiç şüphesiz, insan yaşamının kendi görüşlerine göre olması gereken yolda ilerlemediğini ileri süren birçok insan mevcuttur. Bu kimseler kendi kanaatlerine göre

insanlığın tüm yaşamını değiştirebilecek çeşitli teoriler icat ederler. Biri bir teori icat eder. Bir başkası derhal ona aykırı bir teori icat eder. Her ikisi de herkesin kendi teorilerine inanmalarını bekler. Gerçekten birçok insan birine ya da diğerine inanır. Hayat doğal olarak kendi yönünde ilerler, fakat insanlar kendilerinin ya da diğer insanların teorilerine inanmaktan vazgeçmezler ve bir şeyler yapmanın mümkün olduğuna inanırlar. Bu teorilerin hepsi kesinlikle hayal ürünüdür, çünkü en önemli şeyi, yani alem süreci içinde insanlığın ve organik hayatın rol oynadığı alt düzeni hesaba katmazlar. Düşünsel teoriler insanı her şeyin merkezine oturturlar; Güneş, Yıldızlar, Ay, Yeryüzü, her şey insan için mevcuttur. İnsanın göreceli ölçülerini, hiçliğini, fani oluşunu ve diğer hususları bile unutturlar. İnsanın, arzu ederse tüm yaşamını değiştirebileceğini, yani yaşamını rasyonel prensipler üzerine kurabileceğini iddia ederler. Böylece durmadan, daha sonra kendi karşıtının canlanmasına sebep olan yeni teoriler ortaya çıkar. Oysa bütün bu teoriler ve aralarındaki mücadele, hiç şüphesizdir ki, insanlığı bu gün içinde bulunduğu halde tutan kuvvetlerden birini teşkil eder. Bundan başka, genel esenlik ve eşitlik adına ortaya konan bütün bu teoriler gerçekleşmeyeceğinden başka, gerçekleştikleri takdirde mahvedici olacaktır. Doğadaki her şeyin kendi hedefi ve amacı vardır; bunların ikisi de insanların eşitsizliği ve ıstıرابı üzerinedir. Eşitsizliğin yok edilmesi, tekamül imkanının yok edilmesi anlamına gelir. İstıرابın yok edilmesi, öncelikle insanın varlık sebebi olan tüm bir algılama serisinin yok edilmesi ve ikinci olarak, 'şok'un yani durumu değiştirebilecek tek kuvvetin yok edilmesi anlamına gelir. Ve bütün bunlar düşünsel teorilere aittir."

"İnsanlığın tümü için mümkün olabilecek tekamül süreci, tamamen, birey olarak insan için mümkün olabile-

cek tekamül sürecine eş değerdir. Bu süreç hep aynı şekilde başlar, yani belli bir grup hücre zamanla şuurlanır; sonra diğer hücreleri kendisine cezbeder ve tabi kılar; bütün organizmayı, yemek ve uyumak gibi faaliyetlere ilaveten, kendi amaçlarına da hizmet ettirir. Bu tekamüldür ve başka türlü tekamül olamaz. İnsanlığın tekamülünde de, birey olarak insanda olduğu gibi, her şey şuurlu bir özün oluşumu ile başlar. Hayatın bütün mekanik kuvvetleri insanlıktaki bu şuurlu özün oluşumuna karşı savaşıyor; tıpkı bütün mekanik alışkanlıkların, zevklerin ve zayıflıkların insandaki şuurlu kendi kendini hatırlamaya karşı savaşmaları gibi.”

“İnsanlığın tekamülüne karşı şuurlu bir kuvvetin mevcut olduğu söylenebilir mi?” diye sordum.

“Belli bir bakış açısından söylenebilir.” dedi G. Bunu bilhassa kaydediyorum, çünkü daha önce söylediği, alemde birbirleriyle mücadele eden sadece ‘şuurluluk’ ve ‘mekaniklik’ gibi iki kuvvetin olduğu fikriyle çeliştiği gözüküyordu.

“Bu kuvvet nereden gelebilir?” diye sordum.

“Bunu açıklamak uzun zaman alır,” dedi G, “ve şu anda bunun bizim için pratik bir önemi olamaz. Evolüsyon (tekamül) ve envolüsyon (ters tekamül ya da geçici gerileme) olmak üzere iki süreç vardır.” (166) “Bu ikisi arasındaki fark şudur: Tekamüsel olmayan bir süreç, Mutlak’ta şuurlu olarak başlar, fakat daha sonraki adımda mekanik olur ve gelişirken daha da mekanik olur. Tekamüsel bir süreç ise, yarı şuurlu olarak başlar, fakat gelişirken daha şuurlu olur. Ancak tekamüsel olmayan süreç içerisinde belli anlarda, tekamüsel sürece muhalif olan şuur ve şuurluluk gözükülebilir. Bu şuurluluk nereden gelmektedir? Hiç şüphesiz tekamüsel süreçten. Tekamüsel süreç kesintiye uğramadan ilerlemelidir.

Herhangi bir duruş, ana süreçten bir ayrılmaya sebep olur. Gelişmeleri durmuş olan böyle ayrı şuur kısımları da birleşebilirler ve belli bir zaman için belli derecede tekamüsel sürece karşı mücadele ederek yaşayabilirler. Bununla beraber, bu, tekamüsel süreci sadece daha ilginç kılar. Mekanik kuvvetlere karşı mücadele edecek yerde, belli anlarda, hiç şüphesiz tekamüsel süreci yönlendiren kuvvetlerle kıyası mümkün olmamakla beraber, oldukça güçlü olan kasti muhalefet kuvvetlerine karşı bir mücadele olabilir. Bu muhalif kuvvetler bazen galip bile olabilirler. Bunun sebebi, tekamülü yönlendiren kuvvetlerin daha sınırlı araç seçimine sahip olmasıdır; diğer bir tabirle, bu kuvvetler sadece belli araç ve yöntemleri kullanabilirler. Muhalif kuvvetler, kendi araçlarının seçiminde sınırlı değildir ve her aracı kullanabilirler, hatta bunlar sadece geçici bir başarı kazansalar ve en sonunda söz konusu noktada hem evolüsyonu, hem de envolüsyonu yok etseler bile..."

"Fakat söylemiş olduğum gibi, bu meselenin bizim için pratik bir önemi yoktur. Bizim için önemli olan, tekamülün başlamasının ve ilerlemesinin işaretlerini saptamaktır. İnsanlık ve insan arasındaki tam kıyası hatırlayacak olursak, insanlığın tekamül ediyor şeklinde göz önüne alınıp alınamayacağını saptamak zor olmaz." (167)

"Örneğin, hayatın bir grup şuurulu insan tarafından yönetildiğini söyleyebilir miyiz? Onlar neredeler? Kimlerdir? Oysa durumun tamamen tersine olduğunu görmekteyiz: Yaşam en az şuurulu, en derin uyuyan kimselerce yönetilmektedir."

"Hayatta en iyi, en kuvvetli ve en cesur elemanların üstünlüğünü gözlediğimizi söyleyebilir miyiz? Hiç şüphesiz söyleyemeyiz. Tam tersine her türlü kabalığın ve ahmaklığın üstünlüğünü görmekteyiz." (168)

“Hayatta birliğe doğru, birleştirmeye doğru bir arzu gözleyebildiğimizi söyleyebilir miyiz? Hiç şüphesiz hayır. Sadece yeni bölünmeler, yeni düşmanlıklar, yeni anlaşmazlıklar görmekteyiz.”

“Bu bakımdan, insanlığın şu andaki durumunda tekamülün ilerlediğini gösteren hiçbir şey yoktur. Tam tersine, insanlığı insanla mukayese ettiğimiz zaman, açıkça, öz pahasına şahsiyetin büyümesini, yani doğal, gerçek ve kendisine ait olanın pahasına; suni, gerçek olmayan ve kendisine yabancı olanın büyümesini görmekteyiz.”

“Buna paralel olarak otomatizmanın büyüdüğünü gözlemekteyiz.” (169)

“Çağdaş kültürün otomatlara ihtiyacı vardır. Şüphe yok ki, insanlar kazandıkları bağımsızlık alışkanlıklarını kaybediyorlar ve otomatlara, makine parçalarına dönüyorlar. Bütün bunların sonunun nerede olduğunu ve çıkış yolunun nerede bulunduğunu ya da bir son ve çıkış yolu olup olmadığını söylemek imkansızdır. Sadece bir tek şey kesindir: İnsanın esareti büyümekte ve artmaktadır. İnsan, gönüllü bir köle olmaktadır. Onun artık zincirlere ihtiyacı yoktur. Köleliğinden dolayı duyduğu zevk ve gurur büyümeye başlamıştır. Bu ise, insanın başına gelebilecek en korkunç şeydir.”

“Size şimdiye kadar söylediklerimi insanlığın tümü için söyledim. Fakat daha önce işaret ettiğim gibi, insanlığın tekamülü sadece belli bir grubun tekamülüyle ilerleyebilir. Ve bu grup, insanlığın geri kalanını etkiler ve yürütür.” (170)

“Böyle bir grubun mevcut olduğunu söyleyebilir miyiz? Bazı işaretlere dayanarak belki, ama her koşulda onun gayet küçük, insanlığın geri kalan kısmını yönlendirmede tamamen yetersiz bir grup olduğunu kabul etmemiz gerekmektedir. Duruma başka bir açıdan bakılacak olur-

sa, bu haldeki bir insanlığın şuurlu bir grubun rehberliğini kabul edemeyeceğini söyleyebiliriz."

"Bu şuurlu grupta kaç kişi olabilir?" diye sordu biri.

"Bunu sadece kendileri bilir." dedi G.

"Bu, onların birbirlerini tanıdıkları anlamına mı gelir?" diye sordu aynı şahıs.

"Başka türlü nasıl olabilir?" dedi G. "Uyuyan birçok insan içinde uyanık olan iki ya da üç kişi hayal edin. Onlar hiç şüphesiz birbirlerini tanırlar. Ama uyuyanlar onları tanıyamaz. Kaç kişidir onlar? Bilmiyoruz ve onlar gibi oluncaya kadar da bilemeyeceğiz. Daha önce açıkça söylendiği gibi, her insan, sadece kendi varlık seviyesinde anlayabilir. Ama eğer mevcutsa ve gerekli görürlerse, **iki yüz şuurlu insan** yeryüzündeki tüm yaşamı değiştirebilir. Fakat ya yeterli sayıda değiller, ya bunu yapmak istemiyorlar, ya henüz zamanı gelmemiştir, ya da belki diğer insanlar çok derin uyumaktadırlar."

Tekamül

Bir toplantıda, birisi sormuştu:

"Tekamül ne şekilde anlaşılmalıdır?"

"**İnsanın tekamülü,**" diye söze başlayarak G. devam etti. "**kendisinde mevcut bulunan, hiçbir zaman kendiliklerinden yani mekanik olarak gelişmeyen, güç ve imkanların gelişmesi tarzında ele alınabilir.** Ancak bu çeşit bir gelişme, bu tür bir büyüme insanın gerçek tekamülünü belirler. Her ne olursa olsun, başka çeşit bir tekamül yoktur ve olamaz da..." (171)

"Önümüzde, gelişiminin şimdiki halinde bulunan insanoğlu vardır. **Doğa onu bu hali ile yaratmıştır** ve görebildiğimiz kadarı ile o, büyük kitleler halinde böyle aynı kalacaktır. **Muhtemelen doğanın ihtiyaçlarını bozacak**

değişmeler, sadece ayrı ayrı bireylerde meydana gelebilir.” (172)

“İnsanın tekamül kanununu anlamak için; belli bir noktanın ötesinde, bu tekamülün hiç de gerekli olmadığını, yani doğanın kendi gelişimi içerisinde, belirli bir zamanda, bu tekamülün onun açısından gerekli olmadığını kavramak lazımdır. Daha kesin konuşmak gerekirse; insanlığın tekamülü, **gezegenlerin tekamülü** ile uyumludur; ama gezegenlerin tekamülü, bizim için sonsuz derecede uzun zaman devrelerinde gerçekleşmektedir. İnsan düşüncesinin kavrayabileceği zaman süresince gezegenlerin hayatında öze ait değişmeler meydana gelemeyebilir ve sonuç olarak insanlığın hayatında da öze ait değişimler gerçekleşemez.” (173)

“İnsanlık ne ilerler ne de tekamül eder. Bize ilerleme veya tekamül gibi gözüken şey, zıt bir yöndeki uygun bir değişim ile **derhal denkleştirilebilen kısmi bir değişimdir.**”

“İnsanlık, organik hayatın öteki kısmı gibi, **Dünya'nın ihtiyaç ve amaçlarına hizmet üzere Dünya'da bulunmaktadır. Ve şimdi de Dünya'nın ihtiyaçlarına, tamamen olması gerektiği gibi hizmet etmektedir.**” (174)

“Sadece modern Avrupalı düşünce tarzı gibi teorik ve gerçekten çok uzak bir düşünce tarzı, insanın tekamülünü, onu saran doğadan ayrı olarak veya doğayı fethetme şeklinde kavrayabilir, kabul edebilir. Böyle bir şey, tamamen imkansızdır. Yaşarken de, ölüyorken de, tekamül ederken de, yozlaşırken de insan, eşit derecede doğanın amaçlarına hizmet eder; veya daha doğrusu, doğa eşit derecede yararlanır; ama belki de hem tekamülün hem de yozlaşmanın ürünlerinden farklı amaçlar için yararlanır. Ve aynı zamanda, insanlık bütünüyle doğadan kaçamaz

çünkü doğaya karşı olan mücadelesinde bile, insan, onun maksatları ile uyuşum içerisinde hareket eder. Büyük insan kitlelerinin tekamülü doğanın amaçlarına aykırı düşmektedir. Ancak belli bir ufak yüzdenin tekamülü, doğanın amaçlarına uygun olabilir. İnsan, kendi içinde tekamül imkanını taşır. Ama bir bütün olarak insanlığın tekamülü, yani tüm insanlardaki veya çoğundaki veya onların büyük sayılarındaki bu imkanların gelişmesi, Dünya'nın veya genelde gezegenler aleminin amaçları itibarıyla gerekli değildir; ve aslında belki de zararlı veya tehlikelidir. Bu nedenle, büyük insan kitlelerinin tekamülüne karşı koyan özel kuvvetler (gezegensel nitelikli) vardır ki, bunlar onların tekamülünü gereken seviyede tutarlar."

"Örneğin, belli bir noktanın ötesinde, daha doğrusu, belli bir yüzdeyi aştığı takdirde, insanlığın tekamülü, **Ay için zararlı olur.** Şimdiki halde, Ay, organik hayat ve insanlık üzerinden **beslenmektedir.** İnsanlık, organik hayatın bir parçasıdır; bu, insanlığın Ay için bir **besin maddesi** olduğu anlamına gelir. Eğer bütün insanlar fazlasıyla zeki olurlarsa Ay tarafından yenmeyi arzulamayacaklardır."

"Fakat aynı zamanda tekamül imkanları mevcuttur; bu imkanlar ayrı ayrı bireylerde, uygun bilgi ve yöntemlerle geliştirilebilirler." (175) "Böyle bir gelişme, ancak insanın kendi çıkarları arasında, bir ifadeyle, gezegenler aleminin çıkar ve güçlerine karşı olmak üzere yer alır. İnsan şunu anlamalıdır: **Onun kendi tekamülü sadece kendisi için gereklidir. Başka hiç kimse bununla ilgilenmez. Ve hiç kimse ona yardım etmeye mecbur veya niyetli değildir.** Aksine, büyük insan kitlelerinin tekamülüne karşı koyan güçler, bireylerin de tekamülüne karşı koyarlar. İnsan, bunları ortadan kaldırmalıdır. Ve bir insan, bunları ortadan

kaldırabilir, ama insanlık bunu yapmaya muktedir değildir. Daha ileride, bütün bu engellerin insan için çok yararlı olduğunu anlayacaksınız; eğer bunlar mevcut olmasaydı maksatlı olarak meydana getirilmeleri gerekecekti, çünkü, insan ihtiyaç duyduğu bu nitelikleri, engelleri aşmak suretiyle geliştirebilir.” (176)

“Bu, insan tekamülünün doğru görüntüsünün temelidir. Zorunlu ve mekanik bir tekamül yoktur. Tekamül bilinçli savaşım sonucu meydana gelir. Doğa bu tekamüle ihtiyaç duymamaktadır; bunu istememekte ve buna karşı savaşmaktadır. Tekamül, kendi durumunun farkına vardığında, kendi durumunu değiştirme imkanını, kullanmadığı güçlere, zenginliklere sahip olduğunu gördüğünde, sadece insan için gerekli olabilir. Ve bu güçlerin ve zenginliklerin sahipliğini kazanma anlamında tekamül mümkündür. Fakat bütün insanlar veya çoğu bu durumun farkına varır da, **doğum hakkı olarak** kendilerine ait bulunan şeyleri elde etmeyi isterlerse, bu durumda tekamül gene mümkün olmaz. Birey için mümkün olabilen, kitleler için mümkün değildir.”

“Tek bir bireyin avantajı, onun çok küçük olması ve doğa ekonomisinde bir eksik veya bir fazla mekanik insanın bulunup bulunmamasının fark etmemesidir. Eğer bir hücre ile kendi bedenimiz arasındaki karşılıklı ilişkiyi düşünürsek büyüklükler arasındaki bu karşılıklı ilişkiyi de kolayca anlayabiliriz. Bir hücrenin varlığı veya yokluğu bedeninde yaşamında hiçbir şey değiştirmeyecektir. Biz bunun farkına bile varmayız ve bu durum organizmanın hayatında ve fonksiyonları üzerinde hiçbir etki meydana getirmez. Tamamen aynı şekilde, bir hücrenin bizim organizmamız karşısındaki durumu gibi (boyut konusu ile ilgili olarak) bir birey de kozmik organizmanın yaşamını etkilemeyecek kadar küçüktür. Ve onun ‘tekamülünü’

mümkün kılan kesinlikle budur; onun 'imkanları' buna dayanmaktadır." (177)

"Tekamülden söz ederken başlangıçtan itibaren, mekanik tekamülün mümkün olmadığını anlamamız gerekir. İnsanın tekamülü, onun şuurunun tekamülüdür. Ve 'şuur', şuursuz olarak tekamül edemez. İnsanın tekamülü, onun iradesinin tekamülüdür ve 'irade' istemeden tekamül edemez. İnsanın tekamülü, onun yapma gücünün tekamülüdür ve 'yapma', 'varit olan (meydana gelen)' şeylerin sonucunda oluşamaz." (178)

"Hiçbir şekilde ilerleme yoktur. Her şey, bin yıl, on binlerce yıl önce olduğu gibidir. Dış görünüş değişmektedir. Öz değişmemektedir. İnsan, aynı kalmaktadır. 'Uygar' ve 'kültürlü' insanlar, en cahil vahşilerle tamamen aynı ilgilere sahip olarak yaşamaktadır. Şimdiki uygarlık, şiddet, esaret ve parlak sözler üzerine kurulmuştur. Fakat 'ilerleme' ve 'uygarlık' hakkında söylenen bu parlak sözler, sadece laftan ibarettir."

Daha önce G.'yi hiç görmemiş olan oldukça çok sayıda insanın davet edildiği bir toplantıda şöyle bir soru soruldu: "İnsan ölümsüz müdür?"

"Bu soruyu cevaplamaya çalışacağım." diye söze başladı G. ve devam etti: "Fakat şunu belirtiyim ki, bu olağan bilgi ve olağan dildeki materyal ile tam anlamıyla yapılamaz."

"İnsanın ölümsüz olup olmadığını soruyorsunuz."

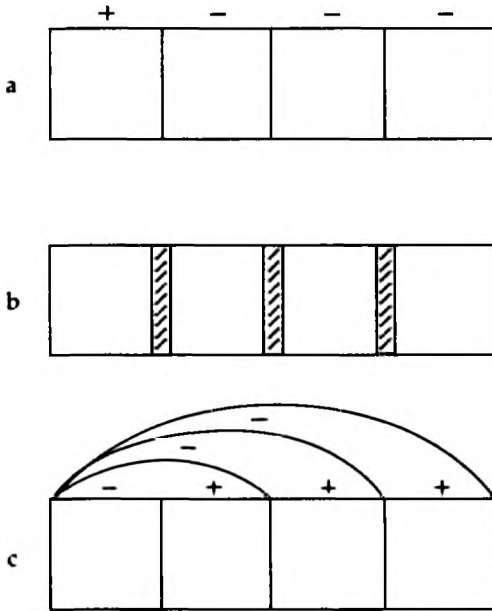
"Hem evet, hem de hayır diye cevaplayacağım."

"Bu sorunun pek çok farklı yönleri mevcuttur. Önce, ölümsüz ne demektir? Mutlak ölümsüzlükten mi söz ediyorsunuz yoksa farklı dereceler mi kabul ediyorsunuz? Eğer örneğin, bedeninin ölümünden sonra, şuurunu bir süre muhafaza ederek yaşayan bir şey geriye kalıyorsa, buna ölümsüzlük denilebilir mi, yoksa denemez mi? Veya

şöyle söyleyelim: Böyle bir var olmaya ölümsüzlük adının verilebilmesi için ne kadar zaman gereklidir? Sonra, bu soru, farklı insanlar için farklı ölümsüzlük imkanlarını kapsamakta mıdır? Ve daha pek çok farklı soru mevcuttur. Bu soruların ne kadar belirsiz olduğunu ve 'ölümsüzlük' gibi kelimelerin insanı ne kadar kolaylıkla yanılgıya götürdüğünü göstermek üzere bunları söylüyorum."

"Eğer 'ölümsüzlük' kelimesi yerine 'ölümden sonra var olma' kelimelerini kullanırsak bu, daha iyi olur. Bu halde, insanın ölümden sonra yaşama imkanı bulunduğu cevabını veririm. Fakat **imkan** bir şey, bu imkanın farkına varmak tamamen farklı bir şeydir."

"Şimdi bu imkanın neye bağımlı bulunduğunu ve bunun farkına varmanın ne olduğunu anlamaya çalışa-

Şekil-27

lım." (179) Bundan sonra, G., insanın ve alemin yapısı hakkında önceden bütün söylenenleri açık bir şekilde tekrarladı. Yaradılış Işını'nın ve insanın dört bedeninin şemalarını (Şekil: 1 ve 18) çizdi. Fakat insanın bedenleri ile ilgili olarak evvelce bilmediğimiz bir ayrıntıyı ortaya koydu.

İnsanın araba, at, sürücü ve efendi olarak ele alındığı Doğu'ya ait kıyaslamayı tekrar kullandı ve şemayı evvelce bulunmayan bir ilave ile birlikte çizdi.

"İnsan karmaşık bir düzendir." dedi ve devam etti: "Birbirleriyle ilişkili, ilişkisiz veya kötü bir şekilde ilişkili olabilen dört kısımdan oluşmuştur. Araba, oklar vasıtasıyla At ile, at dizginler vasıtasıyla sürücü ile ve sürücü ise efendisinin sesi vasıtasıyla efendisi ile ilişkilidir. Ancak sürücü, efendisinin sesini işitmeli ve anlamalıdır. O, nasıl sürüleceğini bilmeli, at ise dizginlere itaat etmek üzere yetiştirilmiş olmalıdır. At ile araba arasındaki ilişkinin koşulu ise atın doğru dürüst koşulmuş olmasıdır. Bu şekilde, bu karmaşık düzenin dört kısmı arasında üç ilişki mevcuttur. (Şekil-27b) Bu ilişkilerden birinde bir eksiklik varsa, bu düzen, tek bir bütün halinde hareket edemez. Onun için, bu ilişkiler, gerçek 'bedenlerden' daha az önemli değildir. İnsan, kendi üzerinde çalışırken, aynı zamanda hem 'bedenler' ve hem de 'ilişkiler' üzerinde çalışır. Ama bunlar farklı çalışmalardır."

"İnsanın kendisi üzerinde çalışması sürücü ile başlamalıdır. Sürücü zihindir. Sürücü, efendisinin sesini işitebilmek için her şeyden önce uykuda olmamalı, yani uyanmalıdır. Bu durumda, efendinin sürücünün anlamadığı bir dil konuştuğu ortaya çıkabilir. Sürücü, bu dili öğrenmelidir. Bu dili öğrendiğinde efendiyi anlayacaktır. Fakat aynı zamanda, atı sürmeyi, onu arabaya koşmayı, onu beslemeyi, tımar etmeyi ve arabayı düzenli muhafaza etmeyi de öğrenmelidir; çünkü eğer herhangi bir şey

yapamayacak durumda ise efendisinin söylediklerini anlaması ne işe yarar? Efendi ona şuraya gitmesini söyler, ama o, hareket edememektedir, çünkü at, beslenmemiş, arabaya koşulmamıştır ve dizginlerin nerede olduğunu bilmemektedir. At, bizim duygularımızdır. Araba, bedendir. Zihin, duyguları kontrol etmeyi öğrenmelidir. Duygular, daima, bedeni kendi peşlerinden çekerler. İnsanın kendisi üzerinde çalışması bu düzen içerisinde olmalıdır. Fakat 'bedenler' yani sürücü, at ve araba üzerinde çalışmanın bir şey, 'ilişkiler' yani sürücüyü efendiye bağlayan 'anlayışı', onu ata bağlayan 'dizginler' ve atı arabaya bağlayan 'oklar' ile 'koşumlar' üzerinde çalışmanın tamamen başka bir şey olduğunu yeniden gözlemleyin."

"Bazen bedenlerin tamamen iyi durumda ve düzen içinde olduğu fakat ilişkilerin çalışmadığı görülür. Bu durumda bütün bu organizasyonun anlamı nedir? Gelişmemiş bedenlerde olduğu gibi bütün organizasyon, kaçınılmaz olarak **aşağıdan**, yani efendinin iradesi tarafından değil de rastlantı tarafından yönetilir."

"İki bedenli bir insanda, ikinci beden, fizik bedene göre aktiftir; bu, 'astral' bedendeki şuurun fizik beden üzerinde hakimiyeti olabileceği anlamına gelir."

G. "astral beden" üzerine artı, fizik beden üzerine ise eksi işareti koydu. (Şekil-27c)

"Üç bedenli bir insanda, üçüncü veya 'mantal beden', 'astral bedene' ve fizik bedene göre aktiftir; bu, 'mantal bedendeki' şuurun 'astral beden' ve fizik beden üzerinde tam bir hakimiyeti olduğu anlamına gelir."

G., "mantal beden" üzerine bir artı işareti, "astral" ve fizik bedenler üzerine, aynı parantez içinde oldukları halde bir eksi koydu.

"Dört bedenli bir insanda, aktif beden dördüncüsüdür. Bu, dördüncü bedendeki bilincin 'mantal', 'astral' ve

fizik bedenler üzerinde tam hakimiyeti olduğu anlamına gelir.

G., dördüncü beden üzerine bir artı, diğer üçü üzerine aynı parantez içinde oldukları halde bir eksi işareti koydu.

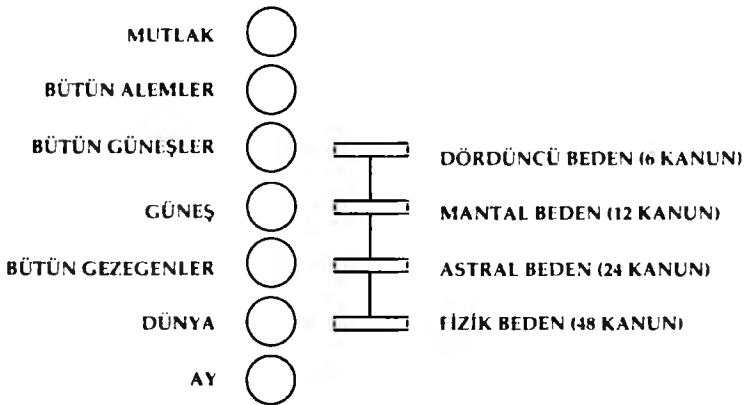
"Gördüğünüz gibi dört tane tamamen farklı durum mevcuttur. Bir tanesinde bütün fonksiyonlar, fizik beden tarafından yönetilmektedir. Fizik beden aktiftir; onunla ilgili olarak diğer her şey, pasiftir. (Şekil-27a) Diğer bir durumda, ikinci beden fizik beden üzerinde hakimiyeti vardır. Üçüncü durumda 'mantal beden', 'astral' ve fizik beden üzerinde hakimiyeti söz konusudur. Son durumda ise dördüncü beden ilk üç beden üzerinde hakimiyeti mevcuttur. Daha önce, sadece fizik beden sahibi bir insanda, çeşitli fonksiyonları arasında tamamen aynı ilişki düzeninin imkan dahilinde olduğunu gördük. Fiziksel fonksiyonlar, bu insanda duygu, düşünce ve şuur yönetebilirler. Duygu, fiziksel fonksiyonları yönetebilir. Düşünce fiziksel fonksiyonları ve duyguyu yönetebilir. Ve şuur, fiziksel fonksiyonları, duyguyu ve düşünceyi yönetebilir."

"İki, üç ve dört bedenli insanda en aktif olan beden, en uzun yaşar; yani o, daha aşağı seviyedeki bir bedene göre ölümsüzdür." G., Yaradılış Işını'nı tekrar çizdi ve Dünya'nın yanı başına insanın fizik bedenini yerleştirdi.

"Bu, alelade insandır; yani bir, iki, üç ve dört numaralı insan. Bu insanlar sadece fizik beden sahibidirler. Fizik beden ölür ve geriye bir şey kalmaz. Fizik beden, Dünya'ya ait maddeden oluşmuştur; ölümlerle bu madde, Dünya'ya döner. O, tozdu ve toza döner. Böyle bir insanın herhangi bir tür ölümsüzlüğünden söz etmek mümkün değildir. Fakat insanın ikinci bedeni mevcutsa (ikinci bedeni, şemada gezegenler hizasına yerleştirdi) bu beden gezegenler

alemine ait materyalden oluşmuştur ve fizik bedeninin ölümünden sonra yaşamaya devam eder. Kelimenin tam anlamıyla ölümsüz değildir çünkü belli bir süre sonra o da ölür. Ama her halde fizik beden ile birlikte ölmez.”

“Eğer insanın üçüncü bedeni varsa, (üçüncü bedeni, şemada Güneş’in hizasına yerleştirdi) bu beden Güneş’e ait materyalden oluşmuştur ve ‘astral’ bedeninin ölümünden sonra yaşayabilir.”

Şekil-28

“Dördüncü beden, yıldızlar aleminin materyalinden yani Güneş Sistemi’ne ait bulunmayan materyalden oluşmuştur ve bundan dolayı eğer Güneş Sistemi’nin sınırları içerisinde kristalize olmuşsa (sabitleşmişse) bu sistem içinde onu yok edebilecek hiçbir şey yoktur. **Bu, dördüncü bedene sahip bir insanın Güneş Sistemi’nin sınırları dahilinde ölümsüz olduğu anlamına gelir.**” (Şekil-28)

“İnsanın ölümsüz mü yoksa ölümlü mü olduğu sorusuna derhal cevap vermenin niçin mümkün olmadığını

görüyorsunuz. Bir insan ölümsüz, diğeri değildir; bir diğeri ölümsüz olmaya çalışmaktadır. Bir dördüncüsü kendisini ölümsüz olarak düşünmektedir; bu nedenle de sadece bir et yığındır." (180)

Kozmoslar

Takip eden toplantıların birinde, bilgi ve varlık üzerine uzun bir konuşmadan sonra G., şöyle dedi:

"Tam olarak ifade etmek gerekirse, siz, şimdilik bilgidен söz edemezsiniz, çünkü bilginin ne ile bağlantılı olduğunu bilmiyorsunuz."

"Bilgi, kozmosların öğretisi ile başlar."

" 'Makrokozmos' ve 'mikrokozmos' terimlerini biliyorsunuz. Bunlar, 'büyük kozmos' ve 'küçük kozmos' anlamlarına gelir; yani 'büyük alem', 'küçük alem'. Evren, 'büyük kozmos', insan ise büyüğün analoğu (benzeri) olmak üzere 'küçük kozmos' olarak kabul edilir. Bu durum, alem ile insanın birlik ve benzerliği fikrini ortaya koymaktadır."

"Bu iki 'kozmosa' ait öğreti, Kabala'dan ve diğer daha kadim sistemlerden beri bilinmektedir. Fakat bu öğreti, eksiktir ve ondan hiçbir şey çıkarılamaz, onun üzerine hiçbir şey kurulamaz. Bu öğretden hiçbir şey çıkarılamaz, çünkü bu öğreti, kendi içinde diğer hepsini kapsayan en büyük kozmosun suretinde ve benzerliğinde yaratılmış ve biri diğeri içinde bulunan kozmos ya da alemler hakkındaki çok daha tam, kadim olan diğer bir öğretden kopmuş sadece bir parçadır. 'Aşağısı da yukarısı gibidir' ifadesi, kozmoslara ait bir ifadedir."

"Fakat kozmoslar hakkındaki tam olan öğretinin, iki değil, biri diğerinin içinde bulunan yedi kozmostan söz ettiğini bilmek esastır."

“Yedi kozmos, birbiriyle olan ilişkileri içerisinde birlikte ele alınırsa, ancak o zaman evrenin tam bir tasviri ortaya çıkar. Büyük ve tam olan bir öğretiden alınarak rastlantı eseri korunmuş bulunan iki benzer kozmos fikri, öylesine eksiktir ki, insan ve alem arasındaki analogi (benzerlik) hakkında hiçbir fikir vermesi mümkün değildir.” (181)

“Kozmoslar hakkındaki öğretiyi, yedi kozmosu inceler:

Birinci kozmos, **Protokozmos'tur**, yani birinci kozmos.

İkinci kozmos, **Ayokozmos'tur**, kutsal kozmostur veya 'büyük kozmos' anlamına gelen **Megalokozmos'tur**.

Üçüncü kozmos, **Makrokozmos'tur**, yani 'büyük kozmostur'.

Dördüncü kozmos, **Deuterokozmos'tur**, yani 'ikinci kozmostur'.

Beşinci kozmos, **Mesokozmos'tur**, yani 'orta kozmostur'.

Altıncı kozmos, **Tritokozmos'tur**, yani 'üçüncü kozmostur'.

Yedinci kozmos, **Mikrokozmos'tur**, yani 'küçük kozmostur'.”

“Yaradılış Işını da, **Protokozmos**, Mutlak veya 1 numaralı alemdir. **Ayokozmos**, 3 numaralı alemdir (Yaratma Işını'ndaki 'bütün alemler'). **Makrokozmos**, bizim yıldız alemimiz veya Samanyolu'dur (Yaratma Işını'ndaki 6 numaralı alem). **Deuterokozmos**, Güneştir, Güneş Sistemi' dir (12 numaralı alem). **Mesokozmos**, 'bütün gezegenlerdir' (24 numaralı alem) veya gezegenler aleminin temsilcisi olmak üzere Dünya'dır. **Tritokozmos**, insandır. **Mikrokozmos**, 'atomdur'.”

“Daha öncede söylediğim gibi”, diye devam etti G. 'atom' denilen şey, herhangi bir maddenin kendine mah-

sus bütün fiziksel, kimyasal, psişik ve kozmik özelliklerini muhafaza eden en küçük miktarıdır. Bu görüşe göre, örneğin bir 'su atomu' mevcut olabilir."

"Yedi kozmosun genel düzeni içerisinde Mikrokozmos ve Makrokozmos, birbirlerinden o kadar uzakta bulunmaktadırlar ki, aralarında herhangi bir direkt benzerlik görmek veya saptamak mümkün değildir."

"Her kozmos, yaşayan, soluyan, düşünen, hisseden, doğan ve ölen bir varlıktır."

"Bütün kozmoslar, aynı kuvvetlerin ve aynı kanunların aksiyonundan doğar. Kanunlar, her yerde aynıdır. Fakat evrenin farklı safhalarında, yani farklı seviyelerinde, farklı ya da en azından tamamen aynı olmayan bir biçimde kendilerini ortaya koyarlar. Sonuç olarak, kozmoslar, birbirlerinin tamamen benzeri değildirler. Eğer oktavlar kanunu mevcut olmasaydı, onlar arasındaki analogi (benzerlik) tam olacaktı; fakat oktavlar kanunundan ötürü aralarında tam analogi yoktur; oktavın farklı notaları arasında tam bir analogi bulunmadığı gibi... Ancak birlikte ele alınan üç kozmos, diğer herhangi üç kozmos ile benzerlik içerisindedir."

"Her bir evredeki yani her bir kozmostaki kanunların aksiyon koşulları, biri yukarıda diğeri aşağıda bulunan bitişindeki iki kozmos tarafından belirlenir. Birbirinin yanında bulunan üç kozmos, evren kanunlarının tezahürünün tam bir tasvirini ortaya koyar. Bir tek kozmos, tam bir tasvir veremez. Bundan böyle, bir kozmosu tanımak için bitişindeki iki kozmosu, yani onun üstünde ve altında olan kozmosları, yani daha büyüğünü ve daha küçüğünü tanımak gerekir. Birlikte ele alındıklarında, bu iki kozmos, kendi aralarında bulunan kozmosu belirler. Bu nedenle Mesokozmos ile Mikrokozmos bir arada ele alınırlarsa Tritokozmos'u belirlerler. Deute-

rokozmos ile Tritokozmos, Mesokozmosu belirlerler ve ilh.”

“Bir kozmosun diğeri ile olan ilişkisi, astronomik Yaradılış Işını’nda bulunan bir alemin öteki alem ile olan ilişkisinden farklıdır. Yaradılış Işını’nda, alemler, evrende bize göre olan, içinde buldukları asli ilişkileri bakımından; bizim Ay’ı, Dünya’yı, planetleri, Güneş’i, Samanyolu’nu vs. görüş açımızdan ele alınmışlardır. Bundan dolayı, Yaradılış Işını’nda, alemlerin birbirleriyle olan karşılıklı nicel (kantitatif) ilişkileri sürekli değildir. Bir durumda ya da bir seviyede, bu nicel ilişki daha fazladır; örnek olarak ‘bütün güneşlerin’ bizim Güneşimiz’le olan ilişkisini verebiliriz. Bir başka durumda, bir başka seviyede ise azdır; örneğin, Dünya’nın Ay ile olan ilişkisi... Fakat kozmosların karşılıklı ilişkileri sürekli ve daima aynıdır; yani bir kozmos diğeri ile sıfırdan sonsuza kadar olmak üzere ilişkilidir. Bu, Mikrokozmos’un Tritokozmos ile olan ilişkisinin, sıfırın sonsuz ile olan ilişkisi ile aynı olduğu anlamına gelmektedir; Tritokozmos’un Mesokozmos ile olan ilişkisi, sıfırın sonsuz ile olan ilişkisinin aynıdır. Mesokozmos’un Deuterokozmos ile olan ilişkisi, yine sıfırın sonsuz ile olan ilişkisinin aynıdır vs.”

“Kozmoslara ayırmanın ve kozmosların birbirleriyle olan ilişkilerinin manasını anlamak için sıfırın sonsuz ile olan ilişkisinin ne anlama geldiğini anlamak gereklidir. Bunun ne anlama geldiğini anlarsak, evreni kozmoslara ayırma prensibi, böyle bir ayırımın lüzumu ve de bu ayırım olmaksızın kendimiz için alemin aşağı yukarı berrak bir resmini çizmenin mümkün olmadığı derhal açıklığa kavuşur.”

“Kozmoslar fikri, alemdeki yerimizi anlamamıza yardımcı olur ve birçok problemi, örneğin mekan ve zaman ile ilgili olanları, çözüme ulaştırır. Her şeyin üstünde de,

bu fikir, **görecelik prensibinin** tam olarak ortaya konmasına hizmet eder. Bu görecelik prensibi özellikle önemlidir, çünkü bu prensibi ortaya koymadan aleme ait doğru bir kavram sahibi olmak tamamen imkansızdır."

"Kozmoslar fikri, göreceliğin incelenmesini sağlam bir taban üzerine yerleştirmemizi sağlar. İlk bakışta, kozmoslar sisteminde mantığa aykırı gözükten pek çok husus vardır. Ama aslında görünürdeki bu aykırılık sadece göreceliliktir."

"İnsanın şuurunu genişletme ve bilgi alma yeteneklerini artırmanın kozmoslar hakkındaki öğretisi ile doğrudan ilişkisi vardır. Olağan halindeyken, insan, **bir kozmosta** kendisinin şuurundadır; ve diğer bütün kozmoslara bir kozmosun görüş açısından bakmaktadır. Şuurunun genişlemesi ve psişik fonksiyonlarının yoğunlaşması **iki başka** kozmosun faaliyet alanına ve hayatına onu aynı zamanda götürür; bu kozmoslardan biri yukarıda, öteki aşağıdadır; yani biri büyük, diğeri küçüktür. Şuurun genişlemesi, sadece bir yönde, yani sadece yüksek kozmoslar yönünde gerçekleşmez; yukarı doğru tırmanırken aynı zamanda aşağı doğru da iniş kaydeder."

"Bu son fikir, size, belki de okült literatürde rastlamış olabileceğiniz bazı ifadelerin açıklamasını yapacaktır; örneğin, 'yukarı doğru olan yol, aynı zamanda aşağı doğrudur' ifadesinin... Kural olarak bu ifade, tamamen yanlış bir şekilde yorumlanmıştır."

"Aslında bu, insan, örneğin gezegenlerin hayatını hissetmeye başlarsa veya şuurunu gezegensel alem seviyesine çıkarsa, onun, aynı zamanda atomların hayatını da hissetmeye başlayacağı veya şuurunun, atomların seviyesine geçeceği anlamına gelir. Bu şekilde, şuurun genişlemesi, hem büyüğe hem de ufağa doğru olmak üzere aynı zamanda iki yönde gerçekleşir. Gerek büyük gerekse

küçük alemin idraki, insanda benzeri bir değişimi gerektirir. Kozmoslar arasında paralellikler ve benzerlikler ararken her kozmosu üç ilişkisi içerisinde ele alabiliriz:

- 1- Onun kendisi ile olan ilişkisi,
- 2- Onun daha yüksek veya daha büyük bir kozmos ile olan ilişkisi,
- 3- Onun daha aşağı veya daha küçük bir kozmos ile olan ilişkisi.”

“Bir kozmosa ait kanunların diğer bir kozmosta tezahürü, **mucize** dediğimiz şeyi oluşturur. Başka bir mucize türü mevcut olamaz. **Mucize**, kanunların çığnemesi olmadığı gibi, kanun dışı bir fenomen de değildir. O, diğer bir kozmosun kanunlarına göre olan bir fenomendir. Bu kanunlar, bizce anlaşılmadığından ve bilinmediğinden **mucizedir.**”

“İzafiyet kanunlarını anlamak için, bir kozmosun hayatını ve fenomenlerini, sanki onlara başka bir kozmostan bakıyormuş gibi inceleme, yani onları başka bir kozmosun kanunları açısından inceleme çok yararlıdır. Belli bir kozmosun hayatına ait bütün fenomenler, bir başka kozmostan incelendiğinde, onların tamamen farklı bir yönü ve tamamen farklı bir anlamı ortaya çıkar. Birçok yeni fenomen belirir ve diğer birçok fenomen gözden kaybolur. Bu durum, genelde alemin ve nesnelere tablosunu tümüyle değiştirir.”

“Daha önce ifade edildiği gibi, ancak kozmoslar fikri, görecelik kanunlarının belirlenmesinde sağlam bir temel oluşturabilir. Gerçek bilim ve gerçek felsefe, görecelik kanunlarının anlaşılması üzerine kurulmalıdır. **Sonuç olarak bilimin ve felsefenin, bu terimlerin gerçek anlamları itibarıyla, kozmoslar fikriyle başladıklarını söylemek mümkündür.**”

E- HİDROJENLER

"Üç kanununa dönerek bu kanunun yaptığımız ve incelediğimiz her şeydeki tezahürlerini bulmaya çalışmalıyız. Bu kanunun her alandaki uygulaması, bize derhal pek çok yeni ve önceden görmediğimiz şeyi açıklar. Örneğin kimyayı ele alalım. Olağan bilim, üç kanunundan haberdar değildir ve maddeyi, onun kozmik özelliklerini hesaba katmadan inceler. Fakat olağan kimyadan başka, maddeyi, onun kozmik özelliklerini hesaba katarak inceleyen özel bir kimya ya da dilerseniz, **simya** mevcuttur. Önceden de ifade edildiği gibi, her bir **madde**nin kozmik özellikleri, ilk olarak **onun yeri** ile ve ikinci olarak da belli bir anda onun **içinde hareket eden kuvvet** sayesinde belirlenir. Aynı bir yerde bile **belli bir maddenin tabiatı**, onun içinde tezahür ettirilen **kuvvete bağımlı** olarak büyük bir değişmeye uğrar. (182) Her madde üç kuvvetten herhangi birinin iletkeni olabilir; buna uygun olarak da **aktif, pasif veya etkisiz** kılınabilir. Ve eğer belli bir anda hiçbir kuvvet, onun içinde tezahür etmiyorsa veya kuvvetlerin tezahürü ile bağıntısız olarak ele alınmışsa ne birincisi, ne ikincisi ve ne de üçüncüsü olabilir. Bu şekilde her madde, dört farklı halde veya görünümdeydir. Bu bağıntı içerisinde, şunu belirtmeliyiz ki, maddeden söz ettiğimizde kimyasal elementleri kastetmemekteyiz. Benim bahsettiğim özel kimya, ayrı bir fonksiyonu olan her maddeyi, en karmaşığını bile element olarak görür. Ancak bu şekilde maddenin kozmik özelliklerini incelemek mümkündür, çünkü bütün karmaşık bileşimlerin kendi kozmik amaç ve anlamları mevcuttur. Bu görüş açısından **belli bir maddenin atomu**, onun **bütün kimyasal, fiziksel ve kozmik**

özelliklerini taşıyan en küçük miktardır. Doğaldır ki, farklı maddelerin 'atomlarının' büyüklüğü aynı değildir. Ve bazı hallerde, bir 'atom' çıplak gözle bile görülebilir bir parça olabilir."

"Her maddenin dört safhasının veya halinin, belli isimleri vardır."

"Bir madde, birinci veya aktif kuvvetin iletkeni olduğunda 'karbon' adını alır ve kimyadaki karbon gibi C harfi ile gösterilir."

"Bir madde, ikinci veya pasif kuvvetin iletkeni olduğunda 'oksijen' adını alır ve kimyadaki oksijen gibi O harfi ile gösterilir."

"Bir madde, üçüncü veya etkisiz kılan kuvvetin iletkeni olduğunda, 'azot' adını alır ve kimyadaki azot gibi N harfi ile gösterilir."

"Bir madde, kendi içinde kendini gösteren kuvvet ile olan ilişkisi hesaba katılmadan ele alınırsa bu maddeye 'hidrojen' denir ve kimyadaki hidrojen gibi H harfi ile gösterilir."

"Aktif, pasif ve etkisiz kılan kuvvetler, 1, 2 ve 3 rakamları ile, maddeler ise C, O, N ve H harfleri ile gösterilir. Bunlar iyi hatırlanmalıdır."

"Bu dört element (unsur), eski dört simyasal elemente, yani ateş, hava, su ve toprağa karşılık gelmekte midir?" diye içimizden biri sordu.

"Evet, gelmektedir." diye cevapladı G. "Ama biz bunları kullanacağız. Nedenini sonra anlayacaksınız."

"Kullanmış olduğum 'evrenin bir noktası' ifadesinin tamamen belirli bir anlama sahip bulunduğunu hatırlınızda tutmalısınız; bir 'nokta', belli bir yerde düzenlenmiş ve bir ya da diğer bir sistemde belirli bir fonksiyonu yerine getiren bir hidrojenler bileşimini temsil eder. 'Nokta' kavramının yeri 'hidrojen' kavramı tarafından doldurulamaz,

çünkü 'hidrojen' basitçe, mekanda sınırlanmamış madde anlamına gelir. 'Nokta', daima mekanda sınırlanmıştır. Aynı zamanda, 'evrenin bir noktası', onda hakimiyet kurmuş olan ya da onda merkez teşkil eden 'hidrojen' sayısı ile isimlendirilebilir."

"Şimdi bu üç oktavdan birincisini, yani Mutlak-Güneş oktavını üç kanunu açısından incelersek, do notasının, 1 numara ile numaralandırılan aktif kuvvetin iletkeni, bu kuvvetin içerisinde faaliyet gösterdiği maddenin ise 'karbon' (C) olduğunu görürüz. Mutlak'taki do notasını yaratan 'aktif' kuvvet, titreşimlerin en yüksek frekansını veya en büyük yoğunluğunu temsil etmektedir."

" 'Titreşimlerin yoğunluğu' ifadesi, 'titreşimlerin frekansı' ifadesine uyar ve 'madde yoğunluğunun' zıddı olarak kullanılır; yani 'maddenin yoğunluğu' arttıkça 'titreşimlerin yoğunluğu' azalır, veya aksi gerçekleşir; 'titreşimlerin yoğunluğu' arttıkça 'maddenin yoğunluğu' azalır. Titreşimlerin en büyük yoğunluğuna en ince olan ve en düşük yoğunluktaki maddede rastlanabilir. Ve mümkün olabilen en yoğun maddede, titreşimler yavaşlar ve hemen hemen durma noktasına gelirler. Bundan böyle en ince madde, en büyük 'titreşim yoğunluğuna' sahiptir."

"Mutlak'taki aktif kuvvet, titreşimlerin en yüksek yoğunluğunu temsil etmektedir; buna karşılık bu titreşimlerin ilerlediği madde, yani birinci 'karbon' en düşük yoğunluğu temsil etmektedir."

"Mutlak'taki si notası, 2 sayısı ile ifade edilen pasif kuvvetin iletkeni olacaktır. Ve bu pasif kuvvetin faaliyet gösterdiği veya içinde si notası sesi veren madde, 'oksijen' (O) olacaktır."

"La notası, 3 sayısı ile ifade edilen etkisiz kılıcı kuvvetin iletkeni ve içinde la notası sesi veren madde, 'nitrojen' (N) olacaktır."

“Kuvvetlerin hareket düzeni içerisinde bunlar, ‘karbon’, ‘oksijen’, ‘nitrojen’e karşılık gelen 1, 2, 3 diye sıralanacaklardır. Fakat maddenin yoğunluğu açısından şu sırayı takip edeceklerdir: ‘Karbon’, ‘nitrojen’, ‘oksijen’ yani 1, 3, 2; çünkü ‘nitrojen’, 3’ü elinde bulundurmakla yani etkisiz kılıcı kuvvetin iletkeni olmakla madde yoğunluğu bakımından ‘karbon’ ve ‘oksijen’ arasında yer almaktadır ve ‘oksijen’ her üçünün de en yoğununu olarak gözükmektedir.”

“ ‘Karbon’, ‘oksijen’ ve ‘nitrojen’, birlikte dördüncü düzen maddesini veya ‘hidrojen’i (H) vereceklerdir ki, bunun yoğunluğunu 6 sayısı ile göstereceğiz (1, 2, 3’ün toplamı), yani H_6 diyeceğiz:

Birinci Triad

do	C	1	1	1	}	H_6
si	O	2	3	2		
la	N	3	2	3		

“C, O, N; 1, 2, 3 numaralarını muhafaza ederler. ‘Karbon’ daima 1, ‘oksijen’ daima 2 ve ‘nitrojen’ daima 3’tür.”

“Fakat ‘nitrojen’, ‘oksijenden’ daha aktif olduğundan bir sonraki triad’a aktif prensip olarak ve iki yoğunluğu ile girer. Diğer bir ifade ile ‘nitrojenin’ yoğunluğu 2 ve ‘oksijenin’ yoğunluğu ise 3’tür.”

“Bundan böyle, birinci triad’ın la notası, bir sonraki triad’da, bu triad’a 2 yoğunluğu ile giren aktif kuvvetin iletkenidir. Eğer ‘karbon’, 2 yoğunluğu ile girerse, ‘oksijen’ ve ‘nitrojen’, birinci triad’ın yoğunluk oranlarını tekrarlayarak yoğunlukları bakımından ona uymalıdır. Birinci triad’da yoğunluk oranları 1, 2, 3 idi; ikinci triad’da 2, 4, 6 olmalıdır; yani ikinci triad’ın ‘karbonu’ 2 yoğunluğuna, ‘nitrojeni’ 4 yoğunluğuna, ‘oksijeni’ ise 6 yoğunluğuna

sahip olacaklardır. Birlikte ele alınırlarsa 'hidrojen 12'yi (H_{12}) vereceklerdir.

İkinci triad

la	C	2	2	2	} H_{12}
sol	O	4	6	4	
fa	N	6	4	6	

"Aynı plan ve düzene göre bundan sonraki triad şöyle kurulacaktır: Fa, 'şok', mi. İkinci triad'da 'nitrojen' olan 'karbon' 4 yoğunluğu ile girer; ona uygun olan 'nitrojen' ve 'oksijenin' yoğunlukları 8 ve 12 olmalıdır; beraberce 'hidrojen 24'ü (H_{24}) vereceklerdir:

Üçüncü triad

fa	C	4	4	4	} H_{24}
-	O	8	12	8	
mi	N	12	8	12	

"Bundan sonraki mi, re, do triad'ı, aynı plan ve düzene göre 'hidrojen 48'i (H_{48}) verecektir:

Dördüncü triad

mi	C	8	8	8	} H_{48}
re	O	16	24	16	
do	N	24	16	24	

"Do, si, la triad'ı 'hidrojen 96'yı (H_{96}) verecektir:

Beşinci triad

do	C	16	16	16	} H_{96}
si	O	32	48	32	
la	N	48	32	48	

“La, sol, fa triad’ı ‘hidrojen 192’ (H₁₉₂):

Altıncı triad

la	C	32	32	32	} H ₁₉₂
sol	O	64	96	64	
fa	N	96	64	96	

“Fa, ‘şok’, mi, ‘hidrojen 384’ (H₃₈₄):

Yedinci triad

fa	C	64	64	64	} H ₃₈₄
-	O	128	192	128	
mi	N	192	128	192	

“Mi, re, do, ‘hidrojen 768’ (H₇₆₈):

Sekizinci triad

mi	C	128	128	128	} H ₇₆₈
re	O	256	384	256	
do	N	384	256	384	

“Do, si, la, ‘hidrojen 1536’ (H₁₅₃₆):

Dokuzuncu triad

do	C	256	256	256	} H ₁₅₃₆
si	O	512	768	512	
la	N	768	512	768	

"La, sol, fa, 'hidrojen 3072' (H₃₀₇₂) :

la	C	512	512	512	} H ₃₀₇₂
sol	O	1024	1536	1024	
fa	N	1536	1024	1536	

Onuncu triad

"Fa, 'şok', mi, 'hidrojen 6144' (H₆₁₄₄)

fa	C	1024	1024	1024	} H ₆₁₄₄
-	O	2048	3072	2048	
mi	N	3072	2048	3072	

On birinci triad

Mi, re, do, 'hidrojen 12288' (H₁₂₂₈₈) :

mi	C	2048	2048	2048	} H ₁₂₂₈₈
re	O	4096	6144	4096	
do	N	6144	4096	6144	

On ikinci triad

" '6'dan '12288'e kadar değişen yoğunluklara sahip on iki 'hidrojen' elde edilir." (1 No lu tabloya bakınız.)

"Bu on iki 'hidrojen', Mutlak'tan Ay'a kadar uzanan evrendeki on iki madde kategorisini temsil etmektedir. Eğer bu maddelerden hangilerinin insan organizmasını oluşturduğunu ve onda faaliyet gösterdiğini tam olarak saptamak mümkün olursa, sadece bu bile insanın alemde ne yer işgal ettiğini tayin edebilir."

“Fakat bizim bulunduğumuz yerde, olağan güçlerimiz ve yeteneklerimizin sınırları dahilinde ‘hidrojen 6’ çözümlenemez; bu nedenle onu ‘hidrojen 1’, daha sonraki ‘hidrojen 12’yi ise ‘hidrojen 6’ olarak ele alabiliriz. Bunu izleyen bütün hidrojenlerin sayılarını 2’ye bölerek ‘hidrojen 1’den ‘hidrojen 6144’e kadar uzanan bir skala elde ederiz. (2. Tabloya bak.)”

do	C	1	1	1	} H ₆					do	} H ₆		
si	O	2	3	2						si			
la	N	3	2	3						la			
sol						C	2	2	2	} H ₁₂	} H ₁₂		
						O	4	6	4				
						N	6	4	6				
fa	C	4	4	4	} H ₂₄					fa	} H ₂₄		
-	O	8	12	8						-			
mi	N	12	8	12						mi			
re						C	8	8	8	} H ₄₈	} H ₄₈		
						O	16	24	16				
						N	24	16	24				
do	C	16	16	16	} H ₉₆					do	} H ₉₆		
si	O	32	48	32						si			
la	N	48	32	48						la			
sol						C	32	32	32	} H ₁₉₂	} H ₁₉₂		
						O	64	96	64				
						N	96	64	96				
fa	C	64	64	64	} H ₃₈₄					fa	} H ₃₈₄		
-	O	128	192	128						-			
mi	N	192	128	192						mi			
re						C	128	128	128	} H ₇₆₈	} H ₇₆₈		
						O	256	384	256				
						N	384	256	384				
do	C	256	256	256	} H ₁₅₃₆					do	} H ₁₅₃₆		
si	O	512	768	512						si			
la	N	768	512	768						la			
sol						C	512	512	512	} H ₃₀₇₂	} H ₃₀₇₂		
						O	1024	1536	1024				
						N	1536	1024	1536				
fa	C	1024	1024	1024	} H ₆₁₄₄					fa	} H ₆₁₄₄		
-	O	2048	3072	2048						-			
mi	N	3072	2048	3072						mi			
re						C	2048	2048	2048	} H ₁₂₂₈₈	} H ₁₂₂₈₈		
						O	4096	6144	4096				
						N	6144	4096	6144				
do										do			

Tablo-1

"Bu şekilde elde edilmiş 1'den 3072'ye kadar uzanan skala, insanın incelenmesinde bize hizmet edebilir. (3. Tabloya bak.)"

" 'Hidrojen 6'dan 'hidrojen 3072'ye kadar uzanan bütün maddeler, insan organizmasında bulunur ve bir faaliyet gösterirler. Bu 'hidrojenlerden' her biri, organiz-

do si la	H ₆	H ₁
sol	H ₁₂	H ₆
fa - mi	H ₂₄	H ₁₂
re	H ₄₈	H ₂₄
do si la	H ₉₆	H ₄₈
sol	H ₁₉₂	H ₉₆
fa - mi	H ₃₈₄	H ₁₉₂
re	H ₇₆₈	H ₃₈₄
do si la	H ₁₅₃₆	H ₇₆₈
sol	H ₃₀₇₂	H ₁₅₃₆
fa - mi	H ₆₁₄₄	H ₃₀₇₂
re do	H ₁₂₂₈₈	H ₆₁₄₄

Tablo-2

do si la	H ₆	H ₁	
sol	H ₁₂	H ₆	H ₁
fa - mi	H ₂₄	H ₁₂	H ₆
re	H ₄₈	H ₂₄	H ₁₂
do si la	H ₉₆	H ₄₈	H ₂₄
sol	H ₁₉₂	H ₉₆	H ₄₈
fa - mi	H ₃₈₄	H ₁₉₂	H ₉₆
re	H ₇₆₈	H ₃₈₄	H ₁₉₂
do si la	H ₁₅₃₆	H ₇₆₈	H ₃₈₄
sol	H ₃₀₇₂	H ₁₅₃₆	H ₇₆₈
fa - mi	H ₆₁₄₄	H ₃₀₇₂	H ₁₅₃₆
re do	H ₁₂₂₈₈	H ₆₁₄₄	H ₃₀₇₂

Tablo-3

mamızla ilgili bir fonksiyon tarafından birbirine bağlanmış, bizce bilinen çok büyük bir kimyasal madde grubunu içerir. Diğer bir ifade ile, **'hidrojen' teriminin çok geniş bir anlamı olduğu unutulmamalıdır.** Her basit element, belli bir yoğunluğa sahip bir 'hidrojendir'; fakat alemde veya insan organizmasında belirli bir fonksiyonu olan elementlerin her birleşimi de bir 'hidrojen'dir."

"Maddelerin bu tür tanımlaması, onları hayat ile olan ilişkileri ve organizmamızın fonksiyonları düzeni içerisinde sınıflandırmamıza imkan sağlar."

" 'Hidrojen 768' ile işe başlayalım. Bu 'hidrojen' besin diye tanımlanır; diğer bir ifade ile 'hidrojen 768', insana 'besin' olarak hizmet eden bütün maddeleri içerir. Bir tahta parçası gibi 'besin' olarak hizmet edemeyen maddeler, 'hidrojen 1536'ya, bir demir parçası ise 'hidrojen 3072'ye karşılık gelir. Diğer taraftan besleyici özellikleri bakımından zayıf olan 'ince' bir madde ise 'hidrojen 384'e yakın olacaktır."

" 'Hidrojen 384' su olarak tanımlanacaktır."

" 'Hidrojen 192' atmosferimizin soluduğumuz havasıdır."

" 'Hidrojen 96', insanın soluyamayacağı fakat onun hayatında çok önemli bir rol oynayan asal gazları temsil etmektedir; dahası bu canlısal (animal) manyetizmanın, insan vücudundan çıkan emanasyonların, (n-ışıklarının), hormonların, vitaminlerin vs.'nin maddesidir; diğer bir ifade ile fiziğimiz ve kimyamız tarafından madde olarak kabul edilenler ya da madde diye adlandırılanlar 'hidrojen 96' ile son bulur. 'Hidrojen 96' kimyamızca hemen hemen algılanamayan veya sadece izleri ya da sonuçları ile algılanabilen maddeleri de içerir ki, bunlar bazı kişilerce kabul edilmekte, diğer kişilerce ise reddedilmektedir."

"48, 24, 12 ve 6 numaralı 'hidrojenler', fiziğimiz ve kimyamızca bilinmeyen, farklı seviyelerdeki **psişik ve spiri-tüel hayatımıza ait maddelerdir.**"

" 'Hidrojenler tablosunu' bütünüyle incelerken bu tablodaki her 'hidrojenin', organizmamızdaki bir ve aynı fonksiyon tarafından birbirlerine bağlanan ve belirli bir 'kozmetik grubu' temsil eden çok büyük sayıdaki farklı maddeleri ihtiva ettiği daima hatırdadır tutulmalıdır."

" 'Hidrojen 12', kimyadaki 'hidrojen'e (atomik ağırlığı 1 olan) karşılık gelir. Kimyadaki 'karbon', 'nitrojen' ve 'oksijen', 12, 14 ve 16 atom ağırlıklarına sahiptirler."

"İlave olarak atom ağırlıkları tablosundaki belirli hidrojenlere karşılık gelen elementleri, yani atom ağırlıkları birbirleriyle hemen hemen aynı doğru oktav oranı içerisinde bulunan elementleri belirtmek mümkündür. Böylece 'hidrojen 24' florin'e (Fl, atom ağırlığı: 19), 'hidrojen 48' klor'a (Cl, atom ağırlığı: 35.5), 'hidrojen 96' bromin'e (Br, atom ağırlığı: 80) ve 'hidrojen 192' iyot'a (I, atom ağırlığı: 127) karşılık gelir. Bu elementlerin atom ağırlıkları, birbirleriyle hemen hemen bir oktav oranı içerisinde bulunmaktadırlar; diğer bir ifade ile bunlardan birinin atom ağırlığı, bir diğerinin atom ağırlığının hemen hemen iki katıdır. Bu farklılık, yani tamamlanmamış oktav ilişkisi, olağan kimyanın, bir maddenin bütün özelliklerini, yani 'kozmetik özelliklerini' dikkate almamalarından kaynaklanmaktadır. Burada sözünü ettiğimiz kimya, maddeyi, olağan kimyadan farklı bir temele göre inceler ve maddenin sadece kimyasal ve fiziksel özelliklerini değil, fakat psişik ve kozmik özelliklerini de dikkate alır."

"Bu kimya ya da simya, maddeyi öncelikle evrende onun yerini ve diğer maddelerle olan ilişkilerini tayin eden fonksiyonları, sonra da insan ve insanın fonksiyon-

ları ile olan ilişkileri açısından ele alır. Bir maddenin atomu ile o maddenin bütün kimyasal, kozmik ve psişik özelliklerini taşıyan az miktardaki belli madde kastedilir, çünkü her madde, kozmik özelliklerine ilaveten psişik özelliklere de yani, **belli bir zeka derecesine sahiptir**. Bundan böyle 'atom' kavramı, sadece elementler için değil, fakat evrende veya insan hayatında belirli fonksiyonları olan bütün bileşik maddeler için de geçerlidir. Bir su atomu, bir hava atomu (insanın solumasına uygun atmosfer havası), bir ekmek atomu, bir et atomu vs. gibi. Bu hale göre bir su atomu, özel bir termometre ile sıcaklığı ölçülmüş, belli bir derecedeki 1/10 milimetreküp suyun 1/10'ü olacaktır. Bu, belli koşullar altında çıplak gözle bile görülebilen küçük bir su damlası olacaktır."

"Bu atom, **suyun bütün özelliklerini taşıyan** en küçük su miktarıdır. Daha fazla bölünme ile bu özelliklerden bazıları kaybolur, yani su olmayacak fakat suyun gaz haline, yani buhara yaklaşan bir hal arz edecektir ki, sıvı haldeki sudan kimyasal bakımdan hiçbir şekilde farklı olmayacak fakat farklı fonksiyonlara ve bundan böyle de farklı kozmik ve psişik özelliklere sahip bulunacaktır."

"'Hidrojenler tablosu', insan organizmasını oluşturan bütün maddelerin, onların diğer evren safhaları ile olan ilişkileri açısından incelenmesini mümkün kılar. Ve insanın her fonksiyonu, belirli maddelerin hareketinin birer sonucu olduğuna ve her bir madde, evrendeki belli bir evre ile ilişkili bulunduğuna göre, bu durum insanın fonksiyonları ile evrenin safhaları arasında ilişki kurmamızı sağlayacaktır."

Bu noktada, "üç radyasyon oktavının" ve onlardan ortaya çıkan "hidrojenler tablosunun" uzun bir süre, bizim için engel teşkil ettiğini söylemem gerekir. Triadlar'ın geçişine temel olan en öz ilkeyi ve maddenin yapısı-

nı ancak daha sonra anlayabildim; bundan yeri geldiğinde söz edeceğim.

G.'nin konuşmalarını sergilerken genelde kronolojik bir sıra izlemeye gayret ediyorum, fakat bazı şeylerin pek çok defalar tekrarlanması ve hemen hemen bütün konuşmalarda bir ya da başka bir biçimde yer alması bunu sürekli olarak yapmamı önlüyor.

"Hidrojenler tablosu" şahsen bende çok kuvvetli bir izlenim yarattı, ki bu izlenim sonraları daha da kuvvetlendi. "Dünya'dan cennete yükselen bu merdivende", alemdeki her şeyin birbiriyle bağıntısını, bütünlüğünü ve "matematikselliğini" çok güçlü bir şekilde; birkaç yıl önceki garip deneylerim esnasında elde ettiğim alem sezgisine çok benzeyen bir şey hissettim.

"İnce olanı kaba olandan ayırmayı öğreniniz': 'Üç Defa Büyük İdris'in (Hermes Trismegist'in) Zümrüt Tabletleri'nden' alınan bu prensip, insan fabrikasının çalışmasına atıfta bulunmaktadır; ve eğer insan 'ince olanı kaba olandan ayırmayı' öğrenirse, yani ince hidrojenlerin üretimini mümkün olabilen azami seviyeye çıkarırsa, bu hareketi ile kendisi için, başka hiçbir şekilde gerçekleştirilemeyen bir iç büyüme imkanını yaratmış olacaktır. İç büyüme, astral, mantal vs. olmak üzere insanın iç bedenlerinin büyümesi, fizik bedeninin büyümesinin tamamen benzeri olan maddi bir süreçtir. Büyümek için, bir çocuğun iyi besine ihtiyacı vardır; dokuların büyümesi için gerekli olan maddeyi bu besinden hazırlaması için organizmasının sağlıklı bir durumda bulunması lazımdır. 'Astral beden'in' büyümesi için de aynı şey lazımdır; organizma, kendisine dahil olan çeşitli besinlerden, 'Astral beden'in' büyümesi için elzem olan maddeleri üretmelidir. Dahası, 'Astral beden', büyümek için, fizik bedeninin beslenmesini sağlayan aynı maddelere ihtiyaç duymaktadır; ancak bu maddelerin çok daha

büyük miktarlarına... Eğer fizik organizma, bu ince maddelerden yeterli miktarda üretmeye başlayıp da içinde 'Astral beden' oluşursa, bu astral organizma, beslenmek için, bu maddelerin, büyümesi sırasında olduğundan daha azına ihtiyaç duyacaktır. Bu maddelerin arta kalanı, 'Astral bedeni' besleyen bu maddeler sayesinde büyüyecek olan '**mantal beden**' oluşmasında ve gelişmesinde kullanılabilir; fakat doğaldır ki, 'mantal beden' büyümesi, 'Astral bedeni' büyümesi ve beslenmesi için gerekli olan maddelerin daha fazlasına ihtiyaç gösterecektir. 'Mantal beden' beslenmesinden arta kalan fazla maddeler ise dördüncü bedeni gelişmesinde kullanılacaktır. Fakat her koşulda arta kalan maddelerin çok fazla olması gerekecektir. Yüksek bedenlerin büyümesi ve beslenmesi için lazım olan bütün ince maddeler, fizik organizma içerisinde üretilmelidir; ve eğer insan fabrikası muntazam ve ekonomik bir şekilde çalışıyorsa fizik organizma bunları üretmeye muktedirdir."

"'Hidrojenler tablosu', yeter derecede anlaşıldığında, her şeyden önce, merkezler ve onların art arda fonksiyonları arasındaki farkların sebeplerini açıkça saptayarak insan makinesinin çalışmasındaki yeni özellikleri derhal gözümüzün önüne sergiler."

"İnsan makinesinin merkezleri farklı 'hidrojenlerle' çalışır. Bu durum, onların başlıca farklılıklarını oluşturur. Daha kaba, daha ağır, daha yoğun olan 'hidrojen' ile faaliyet gösteren merkez, daha yavaş çalışır. Hafif ve daha hareketli 'hidrojen' ile çalışan merkez ise daha hızlı çalışır."

"Düşünme merkezi ya da entelektüel merkez, şimdiye kadar incelediğimiz üç merkezin en yavaşıdır. Bu merkez, 'hidrojen 48' ile çalışır ('Hidrojenler tablosunun' üçüncü skalasına göre)."

"Hareket merkezi, 'hidrojen 24' ile çalışır. 'Hidrojen 24', 'hidrojen 48'den çok daha hızlı ve hareketlidir. Düşünme merkezi, hareket merkezinin çalışmasını izlemeye hiçbir zaman muktedir değildir. Gerek kendi hareketlerimizi, gerekse başkalarının hareketlerini, bu hareketler yapay olarak yavaşlatılmadıkça izleyemeyiz. Organizmamızın içsel, içgüdüsel fonksiyonlarını, hareket merkezinin bir kısmını oluşturan, içgüdüsel zihnin çalışmasını daha da az izleyebilmekteyiz."

"Duygusal merkez, 'hidrojen 12' ile çalışabilir. Ama aslında bu merkez, pek ender olarak bu ince 'hidrojen' ile çalışır. Ve çoğu kez, yoğunluk ve hız bakımından çalışması, hareket ve içgüdü merkezlerinin çalışmalarından az bir farklılık gösterir."

"Gelişmemiş halde bulunanlar, aşağı merkezlerdir. Ve yüksek merkezlerin çalışmasından faydalanmamızı engelleyen kesinlikle, aşağı merkezlerin bu gelişmemişlikleri ya da eksik çalışmalarıdır."

"Daha önce ifade edildiği gibi, iki yüksek merkez vardır:

'Hidrojen 12' ile çalışan **yüksek duygu** merkezi.

'Hidrojen 6' ile çalışan **yüksek düşünme** merkezi."

"Eğer insan makinesinin çalışmasını, merkezleri çalıştıran 'hidrojenler' açısından ele alırsak, yüksek merkezlerin niçin aşağı merkezlerle ilişki kuramayacağını görürüz."

"Düşünme merkezi, 'hidrojen 48' ile çalışır; hareket merkezi ise 'hidrojen 24' ile çalışır."

"Eğer duygu merkezi, 'hidrojen 12' ile çalışsaydı, onun bu çalışması yüksek duygu merkezinin çalışması ile ilişki kurabilirdi. Duygu merkezinin çalışmasının, 'hidrojen 12' nin sağladığı yoğunluk ve hıza ulaştığı hallerde yüksek duygu merkezi ile geçici bir ilişki kurulur ve insan, o ana kadar hiç bilmediği yeni duygular, yeni izlenimler alır ki,

bunları tarif etmek için elinde ne kelimeler ne de deyimler mevcuttur. Fakat olağan koşullarda, bizim olağan duygularımızın hızı ile yüksek duygu merkezinin hızı arasındaki fark öylesine büyüktür ki, bundan böyle hiçbir ilişki kurulamaz ve biz, içimizde konuşan, yüksek duygu merkezinden bizi çağıran sesleri duymakta başarısızlığa uğrarız.”

“ ‘Hidrojen 6’ ile çalışan yüksek düşünme merkezi ise bizden daha da uzakta ve daha da az ulaşılabilir durumdadır. Onunla ilişki, sadece yüksek duygu merkezi vasıtasıyla mümkün olur. Böyle ilişki durumlarını ancak mistik deneyimlerin, ekstaz hallerinin vs. anlatılmasından bilmekteyiz. Bu haller, dinsel duygulara bağlı olarak veya kısa sürelerle, özel narkotikler vasıtasıyla, bazen de sara nöbetleri, kaza sonucu beyindeki travmatik yaralar gibi bazı patolojik durumlarda meydana gelir ki, böyle vakalarda hangisinin sebep hangisinin sonuç olduğunu, yani patolojik hallerin mi bu ilişkiden doğduğunu yoksa bu hallerin mi ilişkiye neden olduğunu kestirmek güçtür.”

“Anlamamız gereken ve ‘hidrojenler tablosunun’ kavramımıza yardımcı olduğu fikir, en yüce şiirsel ilhamlar, dinsel ekstazlar ve mistik keşifler de dahil, bütün psişik, düşünsel, duygusal, iradeye bağlı süreçlerin tümüyle maddiliği fikridir.”

“Süreçlerin maddeselliği, onların, kendileri için kullanılan materyalin veya maddenin niteliğine bağımlı buldukları anlamına gelir. ‘Hidrojen 48’in yanması gibi bir süreç, harcamaya ihtiyaç gösterir; bir diğeri, ‘hidrojen 48’ yardımıyla elde edilemez.; böyle bir sürecin daha ince, daha yanıcı bir maddeye, ‘hidrojen 24’e ihtiyacı vardır. Üçüncü bir süreç için ‘hidrojen 24’, çok zayıf kalır; buna ‘hidrojen 12’ lazımdır.”

“Şimdiye kadar,” dedi,“ ‘hidrojenler tablosunu’, maddenin birbiriyle ters orantılı olan titreşim ve yoğunlukları

olarak ele aldık. Artık, titreşim ve yoğunluğun, maddenin diğer birçok özelliklerini ifade ettiğini anlamamız gerekir. Örneğin, şimdiye kadar maddenin zekasından ya da şuurundan hiç söz etmedik. Bu arada, bir maddenin titreşimlerinin hızı, o maddenin zeka derecesini gösterir. Tabiiatta ölü ya da cansız hiçbir şeyin olmadığını hatırlamalısınız. Her şey kendine göre canlıdır, her şey kendine göre zeki ve şuurlidir. Ne var ki, bu şuurculuk ve zeka, farklı varlık seviyelerinde, yani farklı skalalarda, farklı bir yolla ifade edilir. Fakat öncelikle tabiiatta hiçbir şeyin ölü ya da cansız olmadığını anlamalısınız, ancak canlılığın farklı dereceleri ve farklı skalaları vardır."

" 'Hidrojenler tablosu', maddenin yoğunluğunu ve titreşim hızını belirlemeye hizmet ederken, aynı zamanda zeka ve şuur derecesini de belirlemeye hizmet eder, çünkü şuurculuk derecesi yoğunluk derecesine ya da titreşimlerin hızına karşılık gelir. Bu, madde ne kadar yoğun olursa, o kadar az şuurulu, o kadar az zeki demektir. Ve titreşimler ne kadar hızlı olursa, o kadar çok şuurulu, o kadar çok zeki demektir."

"Gerçekten ölü madde, titreşimlerin durduğu yerde başlar. Ama dünya yüzeyindeki olağan hayat koşulları altında, bizim ölü madde ile bir ilişkimiz yoktur. Bilim bunu temin edemez. Bildiğimiz bütün maddeler yaşamaktadır ve kendi yolunda zekidir."

"Maddenin yoğunluk derecesini belirleyen 'hidrojenler tablosu', ayrıca onun zeka derecesini de belirler. Bu demektir ki, 'hidrojenler tablosunda' farklı yerleri işgal eden maddeler arasındaki karşılaştırmaları yaparken, sadece onların yoğunluklarını belirlemekle kalmayıp, ayrıca zekalarını da belirlemiş oluruz. Sadece bir 'hidrojenin' bir diğerinden kaç defa daha yoğun veya hafif olduğunu söyleyebilmekle kalmayıp, ayrıca bir 'hidrojenin' bir

diğerine göre kaç defa daha zeki olduğunu da söyleyebiliriz.”

“Birçok ‘hidrojenden’ oluşan nesnelere ve yaşayan yaratıkların farklı özelliklerinin belirlenmesi için kullanılan ‘hidrojenler tablosunun’ uygulanması, her yaşayan yaratık ve nesne içinde ağırlık merkezi olan belli bir ‘hidrojenin’, yani söz konusu yaratık ya da nesneyi teşkil eden tüm ‘hidrojenlerin’, ‘ortalama hidrojeni’ bulunması prensibine dayanır. Bu ‘ortalama hidrojeni’ bulmak için, başlangıç olarak yaşayan yaratıklardan söz edeceğiz. Öncelikle söz konusu yaratığın varlık seviyesini bilmek gerekmektedir. Varlık seviyesi, esas olarak, söz konusu makinedeki kat sayısı tarafından belirlenir. Şimdiye kadar sadece insan hakkında konuştuk. Ve insanı üç katlı bir yapı olarak ele aldık. Hayvanlar ve insanlar hakkında aynı zamanda ve aynı şekilde konuşamayız, çünkü hayvanlar insanlara göre temel bir farklılık gösterirler. Bildiğimiz en yüksek hayvan iki kattan ve en düşük hayvan ise sadece bir kattan meydana gelmiştir.” G. bir şekil çizdi.

Şekil-29

“Bir insan üç kattan oluşmuştur.”

“Bir koyun iki kattan oluşmuştur.”

“Bir solucan sadece bir kattan oluşmuştur.”

“Aynı zamanda insanın orta ve aşağı katları, bir ifadeyle, koyuna eş değerdir ve alt katı ise solucana eş değerdir.

Böylece insan, bir insan, bir koyun ve bir solucandan meydana gelmiştir; bir koyun, bir koyun ve bir solucandan meydana gelmiştir, denilebilir. İnsan karmaşık bir yaratıktır; onun varlık seviyesi, onu oluşturan yaratıkların varlık seviyeleri vasıtasıyla belirlenir. Koyun ve solucan, insanda daha büyük ya da daha küçük rol oynayabilir. Bu bakımdan, solucan, bir numaralı insanda baş rolü oynar; iki numaralı insanda koyun; ve üç numaralı insanda, insan baş rolü oynar. Ama bu tanımlar sadece bazı hallerde önemlidir. Genel anlamda, 'insan', orta katın ağırlık merkeziyle belirlenir."

"İnsanın orta katının ağırlık merkezi 'hidrojen 96'dır. 'Hidrojen 96'nın zekası insanın ortalama zekasını, yani insanın fiziksel bedenini belirler. 'Astral beden'in ağırlık merkezi 'hidrojen 48' olacaktır. Üçüncü beden'in ağırlık merkezi 'hidrojen 24' ve dördüncü beden'in ağırlık merkezi 'hidrojen 12' olacaktır."

"İnsanın dört bedeninin, daha önce verilmiş olan ve orada üst katın 'ortalama hidrojenlerinin' gösterildiği diyagramı hatırlarsanız, şimdi söylediklerimi anlamanız kolaylaşacaktır."

G. şu diyagramı çizdi:

"Üst katın ağırlık merkezi orta katın ağırlık merkezinden sadece bir 'hidrojen' daha yüksektir. Ve orta katın ağırlık merkezi alt katın ağırlık merkezinden sadece bir 'hidrojen' daha yüksektir."

"Ama söylemiş olduğum gibi, 'hidrojenler tablosu' vasıtasıyla varlık seviyesini belirlemek için, alışılmış olan orta katı almaktır."

"Bu hareket noktasıyla, örnek olarak şu şekildeki meseleleri çözmek mümkündür:"

"İsa'nın sekiz numaralı insan olduğunu farz edersek, İsa, bir masadan kaç kere daha zekidir?"

“Bir masa katlara sahip değildir. Masa, ‘hidrojenler tablosunun’ üçüncü skalasına göre, tümüyle ‘hidrojen1536 ve ‘hidrojen 3072’ arasında bulunur. Sekiz numaralı insan, ‘hidrojen 6’dır. Bu, sekiz numaralı insanın orta katının ağırlık merkezidir. Eğer ‘hidrojen 6’nın, ‘hidrojen 1536’dan kaç defa daha zeki olduğunu hesaplayabilirsek, sekiz numaralı insanın bir masadan kaç defa daha zeki olduğunu bileceğiz. Ama bu bağlantı içerisinde, ‘zekanın’, sadece maddenin yoğunluğuyla değil, aynı zamanda titreşimlerin yoğunluğu tarafından da belirlendiği hatırlanmalıdır. Bununla beraber, titreşimlerin yoğunluğu, ‘hidrojenler’ oktavındaki gibi iki misli olarak değil, fakat birinciden sayıca birçok defa fazla olmak üzere tamamen farklı bir gelişme içinde artar. Eğer bu artışın katsayısını kesin olarak bilerseniz, bu meseleyi çözebilirsiniz. Ben sadece, garip görünse bile, meselenin çözülebileceğine işaret etmek istiyorum.”

Fizik Astral Mantal Kozal

48	24	12	6	ÜST
96	48	24	12	ORTA
192	96	48	24	ALT

Şekil-30

“Kısmen biraz önce söylediklerimle bağlantılı olarak, yaşayan varlıkların sınıflandırılma ve tanımlanma prensiplerini, kozmik bakış açısından, onların kozmik mevcudiyetleri açısından anlamak zorundasınız. Olağan bilimsel sınıflandırma kemikler, dişler, fonksiyonlar; memeli hayvanlar, omurgalı hayvanlar, kemirici hayvanlar gibi dışsal niteliklere göre yapılır; kesin bilgi sınıflandırması ise kozmik niteliklere göre yapılır. Aslında, yaşayan her şeye

uygulanan, söz konusu yaratığın sınıfını ve türünü, hem diğer yaratıklarla olan ilişkisi, hem de evrendeki yeri bakımından en büyük doğrulukla saptamamızı sağlayan kesin nitelikler vardır."

"Bu nitelikler varlığın nitelikleridir. Yaşayan her yaratığın kozmik varlık seviyesi belirlenmiştir:

Birinci olarak bu yaratığın ne **yediği**,

İkinci olarak, onun ne **soluduğu** ve

Üçüncü olarak, onun hangi **ortamda** yaşadığı."

"Bunlar, varlığın üç kozmik niteliğidir."

"İnsanı ele alalım. O, 'hidrojen' 768 ile beslenir, 'hidrojen 192'yi solur ve 'hidrojen 192' içinde yaşar. Gezeganimizde ona benzer başka varlık yoktur. Bununla beraber ondan daha yüksek varlıklar mevcuttur. Köpek gibi hayvanlar 'hidrojen 768'le beslenebilirler, ama 768 olmayıp 1536'ya yaklaşan daha düşük bir 'hidrojenle' de beslenebilirler ki, insanın bu çeşit yiyecekleri yemesi mümkün değildir. Bir arı, 768'den çok daha yüksek, hatta 384'den bile yüksek bir 'hidrojenle' beslenir, ama insanın yaşayamayacağı bir ortamda, bir kovan içinde yaşar. Dışsal bakış açısından insan bir hayvandır. Ama o, bütün diğer hayvanlardan farklı düzende bir hayvandır."

"Başka bir örnek olarak un kurdunu ele alalım. O, unla beslenir, yani 'hidrojen 768'den çok daha kaba bir 'hidrojenle', çünkü kurtçuk çürümüş unda da yaşayabilir. Diyelim ki, bu da 1536'dır. Yani un kurdu, 'hidrojen 192' solur ve 'hidrojen 1536' içinde yaşar"

"Bir balık 'hidrojen 1536' ile beslenir, 'hidrojen 384' içinde yaşar ve 'hidrojen 192' solur."

"Bir ağaç, 'hidrojen 1536' ile beslenir, kısmen 'hidrojen 192' ve kısmen 'hidrojen 96' solur, kısmen 'hidrojen 192' ve kısmen 'hidrojen 3072' (toprak) içinde yaşar."

“Bu tanımlamalara devam ederseniz, ilk bakışta çok basit gibi görünen bu planın, özellikle ‘hidrojenlerin’, tıpkı oktavlar gibi çok geniş bir kavram olduğu zihinlere yerleştiği takdirde, bunun yaşayan canlı sınıfları arasında en hassas ayrımı mümkün kıldığını görürsünüz. Örneğin bir köpek, bir balık ve bir un kurtçuğu ‘hidrojen 1536’ ile yani insan yiyeceği olarak uygun olmayan organik kökenli ‘hidrojen’ maddeleriyle beslenir. Şimdi, bu maddelerin sırayla belli sınıflara bölünebileceğini anlarsak, gayet kesin tanımlamaların imkan dahilinde olduğunu görürüz. Bu durum hava ve ortam için de tamamen aynıdır.”

“Varlığın bu kozmik nitelikleri doğrudan doğruya ‘hidrojenler tablosuna’ göre zekanın tanımıyla bağlantılıdır.”

“Bir maddenin zekası, onun yiyecek hizmeti gördüğü yaratıkla belirlenir. Örneğin, bu bakış açısından çiğ bir patates mi, yoksa pişmiş bir patates mi daha zekidir? Çiğ bir patates domuza yiyecek olur, oysa pişmiş bir patates insan yiyeceğidir. O halde pişmiş bir patates, çiğ bir patatesten daha zekidir.” (183)

“Eğer bu sınıflama ve tanımlama prensipleri doğru bir şekilde anlaşılırsa, birçok şey açıklığa kavuşur ve kavranır. Hiçbir yaratık iradeyle yiyeceğini, soluduğu havayı ya da içinde yaşadığı ortamı değiştiremez. Her yaratığın kozmik düzeni, onun yiyeceğini olduğu kadar, soluduğu havayı ve içinde yaşadığı ortamı da belirler.”

“Daha önce üç katlı fabrika içindeki yiyecek oktavlarından söz ederken organizmanın çalışması, büyümesi ve gelişmesi için ihtiyaç duyulan bütün ince ‘hidrojenlerin’ üç çeşit yiyecekten hazırlandığını, yani kelime anlamıyla yenebilir yiyecek ve içecekten, soluduğumuz havadan ve izlenimlerden hazırlandığını görmüştük. Şimdi, yiyeceğin ve havanın kalitesini geliştirebileceğimizi farz edelim.

Diyelim ki, beslenme 'hidrojen 768' yerine 384 ile ve solunum ise 'hidrojen 192' yerine 96 ile olmaktadır. Böyle olsaydı, o zaman organizmadaki ince maddelerin hazırlığı ne kadar basit ve kolay olurdu. Ancak bütün mesele bu durumun imkansız oluşudur. Organizma tümüyle bu kaba maddeleri ince maddelere dönüştürmeye uyum sağlamıştır ve ona kaba maddeler yerine ince maddeler verecek olursanız, onları dönüştüremez ve organizma çok geçmeden ölür. Ne hava ne de yiyecek değiştirilemez. Ama izlenimler, yani insan için mümkün izlenimlerin kalitesi herhangi bir kozmik yasaya tabi değildir. İnsan, yiyeceğini geliştiremez, insan soluduğu havayı da geliştiremez. Böylesine bir gelişme, **her şeyi daha kötü yapardı.** Örneğin, 'hidrojen 192' yerine 96, ya çok seyreltilmiş hava ya da çok sıcak akkor gazlar olurdu ki, insanın bunları soluması mümkün değildir; ateş, 'hidrojen 96'dır. Aynı durum yiyecek için de geçerlidir. 'Hidrojen 384' sudur. İnsan yiyeceğini geliştirebilseydi, yani daha ince yapabilseydi, suyla beslenmesi ve ateşi teneffüs etmesi gerekirdi. Bunun mümkün olmayacağı açıktır. Fakat yiyeceği ve havayı geliştirmesi mümkün olmadığı halde, insan izlenimlerini çok yüksek bir dereceye kadar geliştirebilir ve bu şekilde organizmaya ince 'hidrojenler' dahil edebilir. Tekamül imkanı tamamen bu temele dayanır. Bir insan, yavan olan H48 izlenimleriyle beslenmeye hiç mecbur değildir, o, H24'ü, H12'yi, H6'yı ve hatta H3'ü alabilir. Bu ise bütün manzarayı değiştirir ve makinesinin üst katı için yüksek 'hidrojen' yiyeceği yapan bir insan, düşük 'hidrojenlerle' beslenen insana göre kesin olarak farklılık gösterir."

Aşağıdaki konuşmaların birinde G., tekrar kozmik niteliklere göre sınıflandırma konusuna döndü.

"Anlamanız gereken başka bir sınıflandırma sistemi daha vardır." dedi. "Bu, oktavların tümüyle farklı bir ora-

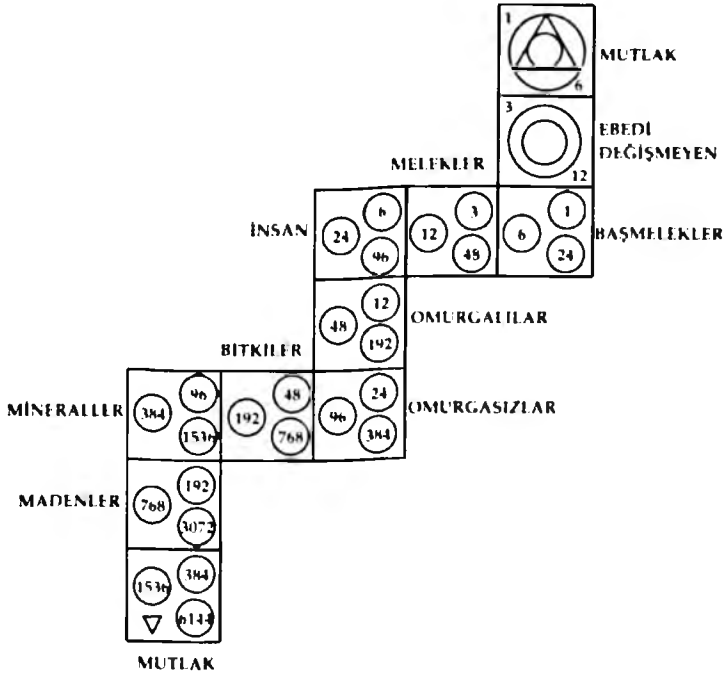
nı şeklindeki bir sınıflandırmadır. 'Yiyecek', 'hava' ve 'ortam' şeklindeki sınıflandırma, bildiğimiz şekliyle kesin olarak 'yaşayan varlıklarla', yani bitkiler de dahil teker teker varlıklarla ilgilidir. Şimdi sözünü edeceğim diğer sınıflandırma, bizi, 'yaşayan varlıklar', limitlerinin her iki yönden çok ötesine, yaşayan varlıklardan daha yukarıya ve daha aşağıya götürür. Bu sınıflandırma bireylerle değil, fakat çok geniş bir anlamda sınıflarla alakalıdır. Her şeyin ötesinde bu sınıflandırma, doğadaki hiçbir şeyde sıçrama olmadığını gösterir. Doğada her şey birbiriyle ilişkilidir ve canlıdır. Bu sınıflandırma diyagramına 'Yaşayan Her Şeyin Diyagramı' denir."

"Bu diyagrama göre, her tür yaratık, her varlık derecesi; **bu tür yaratığa ya da söz konusu seviyedeki varlığa neyin yiyecek hizmeti gördüğü ve kendilerinin neye yiyecek hizmeti gördüklerine** bakılarak tanımlanır. Çünkü kozmik düzende her yaratık sınıfı belli bir alt yaratık sınıfı ile beslenir ve kendileri de belli bir üst yaratık sınıfının yiyeceği olur."

G., on bir kareden oluşan merdiven şeklinde bir diyagram çizdi. En yukarıdaki iki tanesini hariç tutarak her kareye içine sayılar yazılı daireler çizdi." (Şekil-31'e bakın.)

"Her kare bir varlık seviyesini gösterir." dedi. "Aşağıdaki dairedaki 'hidrojen', söz konusu yaratıklar sınıfının neyle beslendiğini gösterir. Üst dairedaki 'hidrojen', bu yaratıklarla beslenen sınıfı gösterir. Orta dairedaki 'hidrojen' ise, bu yaratıkların neler olduğunu gösteren, bu sınıfın ortalama 'hidrojenidir'."

"İnsanın yeri, alttan yedinci ya da üstten beşinci karedir. Bu diyagrama göre **insan, 'hidrojen 24'dür**. 'Hidrojen 96' ile beslenir ve kendisi 'hidrojen 6'nın yiyeceğidir. İnsan karesinin bir altında 'omurgalılar' vardır; omurgalı-

Şekil-31

lardan sonra ise 'omurgasızlar' bulunur. Omurgasızlar 'hidrojen 96'dır. İnsan 'omurgasızlarla' beslenir."

"Bir an için çelişki aramayın ve bunu anlamaya çalışın. Ayrıca bu diyagramı diğerleriyle karşılaştırmayın. Yiyecek diyagramına göre insan 'hidrojen 768' ile beslenir; bu diyagrama göre ise 'hidrojen 96' ile beslenmektedir. Niçin? Bu ne anlama gelir? Her ikisi de doğrudur. Daha sonra bunu kavradığımız zaman her şeyi bir araya getirip birleştireceksiniz."

"Daha sonraki, kare bitkilerdir. Daha sonraki mineral-lerdir ve ondan sonraki, mineraller arasında ayrı bir kozmik grup teşkil eden madenlerdir. Madenleri takip eden

karenin bizim lisanımızda ismi yoktur, çünkü biz dünya yüzeyinde bu haldeki madde ile asla karşılaşmayız. Bu kare Mutlak'la temas eder. Bu, 'Sabit olan Kutsal'dır."

Son karenin alt kısmına tepesi aşağıya doğru olan küçük bir üçgen yerleştirdi.

"Şimdi, insanın diğer tarafında 3, 12, 48 karesi vardır. Bu bizim bilmediğimiz bir yaratıklar sınıfıdır. Onlara 'melekler' diyelim. Daha sonraki 1, 6, 24 karesidir ve bu varlıklara da 'başmelekler' diyelim."

Daha sonraki kareye 3 ve 12 rakamları ile iki çember çizerek bu çemberlerin ortak merkezine bir nokta koydu ve buna "Ebedi Değişmeyen" dedi. Ve daha sonraki kareye 1 ve 6 rakamlarını, ayrıca ortaya bir daire ve onun içine merkezinde bir nokta olan çemberi ihtiva eden bir üçgen çizerek buna "Mutlak" dedi.

"Bu diyagram başlangıçta sizce pek anlaşılmayacaktır." dedi.

"Fakat yavaş yavaş onu çözmeyi öğreneceksiniz. Yalnız uzun bir süre bunu bütün diğerlerinden ayrı tutmak zorunda kalacaksınız."

Bu garip diyagramla ilgili G. 'den duyduklarım, daha önce söylenenleri alt üst etmişti.

Bu diyagramla ilgili konuşmalarımızda, çok geçmeden "melekleri" gezegenler ve "başmelekleri"de Güneş olarak kabul ettik. Diğer birçok şey giderek berraklaştı. Ama aklımızı bir hayli karıştıran husus, daha önceki "hidrojen 3072" ile sona eren üçüncü skala içindeki "hidrojenler" skalasında mevcut olmayan 'hidrojen 6144'ün gözükmemesi idi. Bununla beraber G. "hidrojenlerin" numaralanmasının üçüncü skalaya göre yapıldığında ısrar ediyordu.

Uzun bir süre sonra bunun ne anlama geldiğini sordum.

"O tamamlanmamış bir 'hidrojendir'" dedi. "**Kutsal Ruh olmayana bir 'hidrojen'**. O, gene üçüncü skalaya aittir, ama tamamlanmamıştır."

"Her tamam 'hidrojen', 'karbon', 'oksijen' ve 'azot' oluşmuştur. Şimdi üçüncü skalada son 'hidrojen' olan 'hidrojen 3072' yi alalım. Bu 'hidrojen', 'karbon 512', 'oksijen 1536' ve 'azot 1024' den oluşmuştur."

"Daha sonra 'azot', bir sonraki triad'da 'karbon' olur, fakat 'oksijen' ve 'azot' yoktur. Bu bakımdan yoğunlaşarak kendisi 'hidrojen 6144' olur, ama daha ileri geçme imkanı olmayan **ölü bir hidrojendir**, Kutsal Ruh olmayana bir 'hidrojendir'."

YEDİNCİ BÖLÜM

BİRLİK (VAHDET) ve ENEGRAM

Dışardaki kimselerin de katılabildiği olağan konferanslar sona erdikten sonra bizimle yaptığı konuşmaların hepsinde, G.'nin her zaman tekrarlamaya alışık olduğu belirli hususlar vardı. Birincisi, kendi kendini hatırlama meselesi ve kişinin bunu kazanması için kendi üzerinde sürekli çalışmasının gerekliliği idi. İkincisi ise lisanımızın yetersizliği ve "objektif gerçeklerin" bizim kelimelerimizle aktarılmasındaki zorluk meselesi idi.

Daha önce sözünü ettiğim gibi, G., "objektif" ve "sübjektif" tabirlerini, şuurun "sübjektif" ve "objektif" hallerinin sınıflandırılması esasına göre, özel bir anlamda kullanıyordu. Gözlem ve gözlemlerin doğrulanması ile ilgili olağan metotlara dayanan bütün olağan bilgimize; sübjektif şuur halleri içerisinde bizim için ulaşılabilir gerçeklerin gözlemlenmesinden elde edilen bütün bilimsel teorilere, o, **sübjektif** diyordu. Kadim gözlem metotlarına ve prensiplerine dayanan bilgi, nesnelere kendi içlerindeki bilgi, "objektif bir şuur halinin" eşlik ettiği bilgi, **Bütün'ün Bilgisi** (Külli Bilgi, Tümel Bilgi) onun için, **objektif** bilgi idi.

Hatırlayabildiğim kadarıyla bundan sonra neler olduğunu, kısmen G.'nin Moskova'daki öğrencilerinin tuttuğu notlardan ve kısmen de Petersburg'taki sohbetlerle ilgili kendi notlarımdan yararlanarak aktarmaya gayret edeceğim.

"Objektif bilgi ile ilgili temel fikirlerden biri; her şeyin birliği, çeşitlilik içerisinde birlik fikridir." dedi G. "Kadim devirlerde bu fikrin içeriğini ve manasını anlayarak, bunda objektif bilginin esasını görmüş olan insanlar, bu fikri başkalarının anlayabileceği bir şekil içerisinde onlara iletme yolunu bulmak için çaba harcamışlardır. Objektif bilgi fikirlerinin silsile halinde aktarılması, daima, bu bilgiye sahip olanların görevlerinin bir bölümünü teşkil etmiştir. Bu durumda, objektif bilginin esasını oluşturan **her şeyin birliği** fikrinin öncelikle iletilmesi, hem de uygun bir bütünlük ve tamlıkla iletilmesi gerekiyordu. Bunu yapmak için bilgi öyle şekillere büründürülmeliydi ki, başkaları tarafından uygun bir şekilde kavranması sağlanabilirdi ve iletimde bozulma ve çarpılma ihtimalinden kaçınılsın. Bu amaçla, kendisine bilginin aktarılacağı kimselerin özel bir hazırlığa katılmaları gerekiyordu. Bilginin kendisi bazen mantıksal bir şekle (örneğin, 'temel prensib'in, veya her şeyin kendisinden türetildiği **arşe'nin** tanımını vermeye çalışan felsefi sistemler gibi) bazen de insanları 'objektif şuur' seviyesine götürecek bir heyecan dalgası uyandırmaya ve bir iman ögesi yaratmaya çalışan dinsel öğretiler şekline sokuluyordu. Bazen az, bazen çok başarılı olan bu iki teşebbüs de, kadim devirlerden zamanımıza kadar insanlık tarihi boyunca süregeldi ve bunlar, insan düşüncesini ezoterik düşünceyle birleştirme teşebbüslerinin yolunda birer anıt gibi duran dinsel ve felsefi akideler haline dönüştü." (184)

"Fakat birlik fikrini içeren objektif bilgi, objektif şuura aittir. Bu bilgiyi ifade eden formlar sübjektif şuur tarafından algılandığında, o bilgi kaçınılmaz bir şekilde bozulur ve gerçeği yansıtmak yerine giderek artan hayal ve kuruntular yaratır. Her şeyin birliğini görmek ve hissetmek, objektif şuurla mümkündür. Fakat sübjektif şuur açısından

alem, milyonlarca sayıda ayrı ve şuursuz fenomene bölünmüştür. Bu fenomenleri bilimsel veya felsefi bir şekilde herhangi bir sistemle birleştirme girişimleri bir sonuç vermez, çünkü insan, farklı gerçeklerden hareket ederek bütünü bilgisini yeniden kuramaz; bu bölünmenin dayandığı yasaları bilmeden, bütünü bölünme prensiplerini bilemez." (185)

"Her şeyin birliği fikri, akli düşünce içerisinde mevcut olamaz. Birliğin çeşitlilikle olan ilişkisi, kelimelerle veya mantıksal yollarla açık bir şekilde ifade edilemez. Daima lisanın yenilmez zorluğu ile karşılaşılır. Şuurun sübjektif hallerinin çokluk ve çeşitlilik izlenimlerini ifade etmesi üzerine kurulmuş bir lisan, objektif şuur hali için idrak edilebilir ve aşık olan birlik fikrini yeterli tamlik ve beraklıkla asla iletmez." (186)

"Olağan lisanın yetersizliğinin ve zayıflığının farkına varan objektif bilgiye sahip insanlar, birlik bilgisini, değişmeden iletmek üzere 'mitler', 'semboller' ve belirli 'sözle formüller' içinde ifade etmeye çalıştılar ve bilgiyi bir okuldan diğerine, daha ziyade bir çağdan diğerine taşımış oldular."

"Yüksek psişik merkezlerin, insanın yüksek şuur hallerinde çalıştığı daha önce söylenmişti: 'Yüksek duyu' ve 'yüksek mantal'. 'Mitlerin' ve 'sembollerin' amacı, insanın yüksek merkezlerine ulaşmak, olağan zihin tarafından kavranamayan bilgileri ona iletmek ve bilgilerin yanlış anlaşılma ihtimalini ortadan kaldıracak formlar içerisinde nakletmekti. 'Mitler', yüksek duyu merkezine; 'semboller' ise yüksek düşünme merkezine hitap etmek üzere ayrılmıştı. 'Mitleri' ve 'sembolleri' veya içerdikleri bilginin bir özetini veren formülleri ve ifadeleri, akılla anlamaya ve izah etmeye yönelik bütün girişimler, daha işin başında sonuçsuz kalmaya mahkumdur. **Herhangi bir**

şeyi sadece kendisine uygun merkezle olmak üzere, her zaman için anlamak mümkündür. Fakat objektif bilgiye ait fikirleri alma hazırlığı, zihin yoluyla ilerlemek zorundadır, çünkü sadece uygun şekilde hazırlanmış bir zihin, bu fikirleri, onlara yabancı unsurlar dahil etmeden yüksek merkezlere iletebilir."

"Objektif bilgiye ait fikirleri iletmek için kullanılan semboller, temel kainat yasalarının diyagramlarını içeriyorlardı ve onlar, sadece bilginin kendisini iletmekle kalmıyor, ona giden yolu da gösteriyorlardı. Sembollerin yapısı ve anlamı üzerinde çalışmak, objektif bilgiyi alma hazırlığının çok önemli bir bölümünü oluşturuyordu ve bu çalışma kendi içinde bir imtihandı, çünkü sembollerin sözel veya şekilsel olarak anlaşılması, derhal daha fazla bilgi alınmasını imkansız kılıyordu." (187)

"Semboller esas ve tali olmak üzere ikiye bölünüyordu; birincisi bilginin ayrı ayrı dallarının prensiplerini içeriyordu; ikincisi ise fenomenlerin Birlik'le (Vahdet'le) ilişkili esas niteliğini ifade ediyordu."

"Birçok sembolün içeriğinin bir özetini veren formüller arasında bir tanesi vardı ki, bunun özel bir önemi vardı: 'Üç Defa Büyük İdris'in (Hermes Trismegistus veya Tot) 'Zümrüt Tabletleri'ndeki', 'Aşağısı yukarıya benzer' formülü." (188) "Bu formül, evrendeki bütün yasaların, atomun içinde veya belirli yasalara göre gerçekleşen diğer herhangi bir fenomen içinde bulunabileceğini ifade ediyordu. Aynı anlam, mikrokozmos-insan ve makrokozmos-evren kıyaslarında mevcuttu. Triadlar ve oktavlar temel yasaları, her şeyi derinlemesine işlerler ve ikisi de aynı zamanda hem alemin içinde hem de insanın içinde incelenmelidir. Fakat kendi dışındaki fenomenler alemine göre insan, daha yakın ve daha kolay ulaşılır bir çalışma ve bilgi objesidir. Bu bakımdan evren bilgisini almaya uğraşırken, insan önce

kendisi üzerinde çalışarak ve temel yasaların kendi içinde işleyişini fark ederek işe başlamalıdır.”

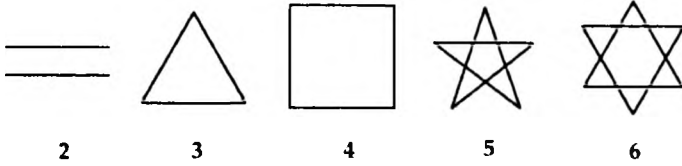
“Bu bakış noktasından bir diğer formül olan **Kendini Bil** formülü, özellikle çok derin bir anlam taşır ve gerçeğin bilgisine götüren formüllerden biridir. Alemin incelenmesi ve insanın incelenmesi birbirlerine yardım ederler. Alemini ve onun yasalarını inceleyen bir insan, kendisini inceler; kendisini inceleyen bir insan, alemini inceler. Bu anlamda olmak üzere her sembol bize kendimiz hakkında bir şeyler öğretir.”

“Sembollerin anlaşılmasına aşağıdaki şekilde yaklaşılabılır: Bir insan fenomenler alemini incelerken, öncelikle, her şeyde iki prensibin tezahürünü görür. Bunlar birbirlerine karşı koyarlar, öyle ki müştereken veya birbirlerine zıt olarak şu veya bu sonucu verirler, yani kendilerini yaratan prensiplerin öze ait tabiatını yansıtırlar. Büyük **düalite** ve **trinite** yasalarının bu tezahürünü, insan aynı anda hem kozmosta, hem de kendinde görebilir. Fakat insan, kozmosa ilişkin olarak sadece bir seyircidir ve dahası kendisine bir yönde hareket ediyormuş gibi görünen oysa muhtelif yönlerde hareket eden fenomenleri sadece yüzeysel olarak görür. Fakat insanın, kendisine ilişkin olarak **düalite** ve **trinite** yasalarını anlayışı, kendisini pratik bir form içerisinde ifade edebilir, yani bu yasaları kendi benliğinde anlayarak, **düalite** ve **trinite** yasalarının tezahürünü, kendini bilme yolunda kendisiyle olan sürekli mücadele çizgisiyle sınırlayabilir. Bu şekilde, o insan, **irade çizgisini**, önce zaman çemberine ve daha sonra sonsuzluk çemberine dahil edecektir. Bunun başarılması, onda, **Süleyman'ın Mührü** adıyla bilinen büyük sembolü yaratacaktır.”

“Kendi bünyesinde semboller hakkında bir **anlayışa** ulaşmamış bir insana, sembollerin anlamının iletilmesi

imkansızdır. Sanki çelişki varmış gibi gözükür, ama sembolün anlamı ve özünün açınımı sadece bu sembolün neler içerdiğini zaten bilen ve anlayabilecek bir kimseye verilebilir. Daha sonra, bu sembol o kimsenin kendi bilgisinin bir sentezi haline gelir ve onu inşa eden kişiye nasıl hizmet etmişse, ona da kendi bilgisinin ifade edilmesinde ve nakledilmesinde hizmet eder."

"Daha basit semboller:

Şekil-32

veya onları ifade eden 2, 3, 4, 5, 6 sayıları, insanın içsel gelişimi ile ilgili kesin bir anlama sahiptir; bunlar insanın **iç benliğinin mükemmelleşmesi ve varlığının büyümesi yolundaki farklı kademeleri gösterirler.**"

"İnsan, normal halde kendisine doğal gelen bir **düalite** olarak ele alınır. Bu durumda o, tamamen ikilemler ve 'zıt çiftler' içerir. İnsanın bütün duyuları, izlenimleri, hisleri, düşünceleri; olumlu ve olumsuz, faydalı ve zararlı, gerekli ve gereksiz, iyi ve kötü, hoş ve nahoş şeklinde ikiye bölünmüştür. Merkezlerin çalışması, bu bölme işareti altında sürer. Düşünceler duygulara karşı koyar. Hareket impulsları içgüdüsel arzuların sakinleşmesini engeller. Bütün algılamalar, bütün tepkiler, bütün insan yaşamı bu düalite içerisinde sürer. Az da olsa kendisini gözlemleyen herhangi bir insan, kendisindeki bu düaliteyi görebilir."

"Fakat bu düalitenin değiştiği görülecektir; bugün galip olan yarın mağluptur; bugün bize yol gösteren, yarın ikinci ya da daha alt sıraya düşer. Her şey aynı derecede mekanik ve aynı derecede irade dışı olup, herhangi bir amaca götürmekten uzaktır. Kişinin düaliteyi anlaması, mekanikliğin farkına varmasıyla, mekanik olanla şuurlu olan arasındaki ayrımın farkına varmasıyla başlar. Bu anlayışın ortaya çıkması için insanın içinde bulunduğu kendini aldatma durumunun yıkılması gerekir. Kendisini kandıran kişi, en mekanik hareketlerinin bile irade- li ve şuurlu olduğunu, kendisinin tek ve bütün olduğunu zanneder."

"Kendisini kandırmayı bir kenara bırakan insan ise, kendi benliğinde mekanik olanı ve şuurlu olanı görmeye başlar. Bu noktada, yaşam içerisinde şuurluluğun gerçekleşmesi ve mekanikliğin şuura itaat etmesi için bir mücadele başlar. Bu amaçla insan, düalite yasalarına göre ilerleyen mekanik sürece karşı, şuurlu çabaların sonucu olarak, öncelikle kesin bir tavır almaya gayret eder. İnsan için sabit bir üçüncü prensibin yaratılması, düalitenin triniteye dönüşümüdür."

"Bu tavrın güçlenmesi ve daha önce kazaen etkisiz kılan (nötralize eden) 'şoklar' olarak faaliyet göstererek kazasal sonuçlar veren bütün olaylara sürekli ve kesin bir biçimde uygulanması, zaman içinde sabit bir çizgi halinde sonuçlar verir ve bu, trinitenin (üçlemenin) dörtlemeye dönüşümüdür. Bundan sonraki kademe, dörtlemenin beşlemeye dönüşmesidir. İnsana ilişkin olarak, pentagramın (beş köşeli yıldızın) kurulmasının, bir değil birçok farklı anlamları vardır. Öncelikle bu anlamlar içinde, merkezlerin çalışmasıyla ilgili olanı öğrenilir."

"İnsan makinesinin gelişmesi ve varlığın zenginleşmesi, bu makinenin yeni ve alışılmadık bir biçimde fonksi-

yon görmesiyle başlar. Bir insanda beş merkezin bulunduğu biliyoruz: **Düşünce, duygu, hareket, içgüdü ve seks.** Bu merkezlerden herhangi birinin diğerlerinin zararına olarak gelişip üstün duruma geçmesi, daha fazla gelişemeyen, tamamen tek yönlü bir insan tipi meydana getirir. Fakat insan kendisindeki beş merkezin birbirleriyle uyumlu bir şekilde çalışmasını sağlarsa, bu takdirde 'pentagramı kendi içinde kilitler' ve fiziki olarak mükemmel, tamamlanmış bir insan tipi olur. Beş merkezin tam ve uygun fonksiyon görmesi, onları, eksik prensibi ortaya koyan yüksek merkezlerle birlik içerisinde sokar ve insanın objektif şuur ve objektif bilgiyle doğrudan ve sürekli bağlantı içinde olmasını sağlar."

"Ve işte o zaman insan, **altı köşeli yıldız olur**, yani kendi içinde bağımsız ve tam olan bir hayat çemberine kilitlenerek, **yabancı tesirlerden veya kazasal şoklardan soyutlanmış olur; Süleyman'ın Mührünü** kendi benliğinde somutlaştırır."

"Şimdiki halde, 2, 3, 4, 5 ve 6 şeklindeki sembol serileri bir sürece uygunlanmak üzere yorumlanmıştır. Ama bu yorum bile eksiktir, çünkü bir sembol asla tam olarak açıklanamaz. O sadece yaşanabilir. Aynı şekilde, **örneğin kişinin kendini bilmesi de yaşanmalıdır.**"

"İnsanın uyumlu gelişmesiyle ilgili olan bu aynı süreç, oktavlar yasası bakımından incelenebilir. Oktavlar yasası başka bir semboller sistemi ortaya koyar. Oktavlar yasası bakımından tamamlanan her süreç, do notasının birbiri ardından gelen tonlardan geçerek bir sonraki oktavın do'suna bir geçiştir. Oktavın yedi temel tonu, yedi yasasını ifade eder. Bir sonraki oktavın do'sunun buna ilavesi, yani sürecin tamamlanması, sekizinci adımı verir. İki 'enterval' ve 'ilave şoklarla' beraber yedi temel ton, dokuz adım eder. Buna bir sonraki oktavın do'sunu katarsak, on

adımımız olur. Bu sonuncusu, yani onuncu adım, sürmekte olan oktavin sonu ve aynı zamanda bir sonraki devrin başlangıcıdır. Bu şekilde, oktavlar yasası ve bu yasanın ifade ettiği gelişim süreci, 1'den 10'a kadar olan sayıları kapsar. Bu noktada neden **sayılar sembolizmi** dendiği anlaşılır. Sayılar sembolizmi, oktavlar yasası olmadan veya oktavların ondalık sistemle nasıl ifade edildiği hakkında tam bir kavrayış olmadan anlaşılabilir.”

“Batı'daki okült sistemlerde, 'teozofik ilave' olarak bilinen bir metot vardır. Bu metoda göre sayılar, o sayıyı meydana getiren iki veya daha fazla rakamın toplanmasıyla tanımlanırlar. Sayılar sembolizmini anlamayan kişilerce, sayıların bu şekilde sentez edilmesi, mutlak surette keyfi ve bir sonuca ulaştırmaz gibi gözüktür. Fakat var olan her şeydeki birliği anlayan ve bu birliğin anahtarına sahip olan bir kişiye göre, teozofik ilave yönteminin çok derin bir anlamı vardır, çünkü o tüm çeşitliliği, 1'den 10'a kadar olan sayılarla ifade edilen ve bu çeşitliliği yöneten temel yasalara ayırıştırır.”

“Daha önce bahsedildiği gibi, sembolojideki sayılar, **kesin geometrik şekillerle** ilişkilidirler ve karşılıklı olarak birbirlerinin tamamlayıcısıdır. Ayrıca Kabala'da **harf semboljisi** ve harf sembolizminin kombinasyonu **kelime semboljisi** kullanılır. Sayı, geometrik şekil, kelime ve harflerle ilgili bu dört sembolizm metodunun bir araya getirilmesi, karmaşık ama daha mükemmel bir metot verir.”

“O zaman ortaya, ayrıca bir **majik sembolji**, bir alşimi semboljisi ve bir astroloji semboljisi ve de bunları bir bütün halinde birleştiren **Tarot semboller** sistemi çıkar.”

“Bu sistemlerin her biri birlik fikrinin **nakledilmesinde** bir araç olarak hizmet görebilir. Fakat tamamen iyi niyetli olmalarına rağmen, yetersiz ve cahil ellerde, aynı sembol

bir 'hayal aracı' haline gelebilir. Bu nedenle bir **sembol** asla en son ve kesin anlamıyla ele alınamaz ve alınmamalıdır. Sonsuz çeşitliliğin birliği yasalarını ifade eden bir sembol, kendisinin incelenebileceği sonsuz sayıda bakış açısına sahiptir ve bu durum, farklı bakış noktalarından aynı anda görebilecek kabiliyette olan bir insanın ona yaklaşmasını gerektirir. Olağan lisanın kelimelerine dökülen semboller katılaşırlar, donuklaşırlar ve konunun hiç olmazsa **mantıksal** bir açıklamasına bile izin vermeden, anlamı dar bir dogmatik çerçeve içerisinde sınırlandırarak kolayca 'kendilerinin zıtları' haline gelirler. Bunun sebebi, sembollerin literal anlaşılması ve bir sembole bir tek anlam verilmesidir. Gerçek, yeniden bir yalan perdesiyle örtülmüştür ve bu gerçeğin keşfedilmesi, sembolün içerdiği bilginin kaybolmasından doğan eksiklik yüzünden, büyük çaba gerektirir. İyi bilinmelidir ki, asılsız hayaller; literal ve tek bir anlamda ele alınan dinsel, alşimik ve özellikle majik sembollerden kaynaklanır."

"Aynı zamanda, sembollerin doğru bir şekilde anlaşılması tartışma yolunu açmaz. Bu anlayış bilgiyi derinleştirir ve teorik seviyede kalamaz, çünkü elde edilen doğru anlayış gerçek sonuçlara doğru, bilgi ve varlığın birliğine doğru, yani Yüce Fiil'e (Great Doing) doğru olan çabaları yoğunlaştırır. Saf bilgi nakledilemez, ancak sembollerle ifade edilerek adeta bir peçe ile örtülür. Bununla beraber arzu eden ve nasıl bakılacağını bilen kimse için bu peçe saydamlaşır."

"Ve bu anlamda olmak üzere, herkes tarafından anlaşılmasa da, konuşma sembolizminden söz etmek mümkündür. Söylenen şeyin iç manasının anlaşılması, belli bir gelişme seviyesinde ve dinleyicinin buna uygun çabaları ve hali eşlik ettiği zaman mümkündür. Fakat insan kendisi için yeni şeyler işittiğinde onları anlamak için çaba har-

cayacağı yerde, doğru olduğunu sandığı ve kural olarak söylenen şeyle hiçbir alakası olmayan bir fikri savunarak, onlar üzerinde tartışmaya başlar veya onları çürütmeye kalkar. Bu tutumu sebebiyle o kişi yeni bir şey kazanmadaki tüm şansını kaybeder. Sembolik hale gelen bir konuşmayı anlayabilmek için, önceden öğrenmiş olmak ve nasıl dinleneceğini bilmek esastır. Objektif bilgiyle, çeşitliliğin ve teklğin birliği ile ilgili bir konuşmayı, kelime manalarıyla anlama çabaları daha işin başında başarısızlığa mahkumdur ve insanı daha fazla vesveseye düşürür.”

“Bu nokta üzerinde durmak gerekir, çünkü çağdaş eğitimin dayandığı ilmin tümüyle mantıktan kaynaklandığı kuramı, insanlara, duydukları her şey karşısında mantıklı tarifler ve mantıklı sebepler aramak gibi bir eğilim ve yetenek aşılacaktır. Ve insanlar, tabiatı gereği anlam olarak doğruluğu ve tamlığı ifade etmeyen bu sahalardaki sözüm ona doğruluk ve tamlık uğruna farkına varmadan kendi ayaklarına zincir vurmaktadırlar.”

“Düşünce sistemimizdeki bu eğilim sebebiyle, bir şeyin öze ait yapısı hakkında bir anlayış kazanmadan önce, o insana ayrıntıları içeren tam bilginin nakledilmesinin, onun bu öze ait yapıyı anlamasını güçleştirdiği sık sık görülür. Bu, doğru bilgi yolunda tam açıklamaların bulunmadığı anlamına gelmez, tam tersine, bu sadece orada mevcuttur. Ne var ki, gerçek bilgi yolundaki tam izahlar ile bizim genellikle onların ne olduğu hakkındaki düşüncemiz arasında çok büyük farklar vardır. Herhangi bir insan, tüm ayrıntıların tam bilgisinin rehberliği altında kendini bilme yolunda ilerleyebileceğini zannediyorsa ve kendi çalışmasından edindiği ipuçlarını hazmetmesi için kendisine başlangıçta zorluk çıkarılmadan böylesi bir bilgiye sahip olacağını umuyorsa, bu durumda o kişi, her şeyden önce gerekli çabayı göstermeden bilgiye ulaşama-

yacağını ve sadece kendisinin, kendi çabalarının sayesinde aradığı şeye erişebileceğini anlamalıdır. Şimdiye kadar sahip olmadığı şeyi başkası ona veremez; kendisinin yapması gereken şeyi başkası onun yerine yapamaz. Başka birinin onun için yapabileceği şey, ancak ona çalışması için hız vermektir. Bu bakış açısından uygun şekilde kavranan sembolizm, itici bir güç rolünü oynar."

"Daha önce oktavlar kanunundan, yani hangi skalada yer alırsa alsın her sürecin, tümüyle kendi zamanla ilerleyen gelişimi içerisinde yedi ton skalasının inşa kanunu tarafından belirlendiği gerçeğinden söz etmiştik. Bununla ilişkili olarak her notanın, her tonun başka bir skalada alındığı takdirde, yine tam bir oktav olduğuna işaret edilmişti. Faaliyet halindeki bir sürecin enerji yoğunluğuyla doldurulamayan ve bir harici 'şoku', bir harici yardımı gerektiren mi ve fa ile si ve do arasındaki 'aralıklar', bir süreci diğer süreçlere bağlar. Bunun ardından oktavlar kanununun evrendeki bütün süreçleri birbirine bağladığı gelir. Geçiş skalalarını ve oktav kurma yasalarını bilen kişiye; her şeyi ve her fenomeni kendi öz yapılarıyla tam olarak idrak etmek ve onunla bağlantılı fenomen ve nesnelere arasındaki tüm ilişkilere vakıf olmak kapısı açılır."

"Oktavın yapı kanunu ile alakalı tüm bilgiyi bir bütün halinde birleştiren belli bir sembol vardır. Bu sembol, dokuz parçaya bölünmüş bir çember ve çevredeki dokuz noktayı belli bir düzene göre irtibatlayan çizgilerden oluşmuş bir şekildir."

"Sembölü incelemeye geçmeden önce, bu sembolden yararlanan öğretinin bazı yönlerini ve ayrıca bilginin nakledilmesinde sembolik metotlardan yararlanan diğer sistemlerle olan alakasını anlamak gerekir."

"Bu öğretilerdeki karşılıklı ilişkiyi anlamak için daima hatırlanması gereken husus, yolların Birlik (Vahdet) idra-

kine doğru yaklaşımlarının, çemberin yarı çaplarının merkeze doğru olan hareketine benzediğidir; yani, merkeze ne kadar yaklaşırlarsa, biri diğerine o kadar yaklaşır.”

Enegram

“Tamamlanan her bütün, her kozmos, her organizma, her bitki bir enegramdır.” dedi. “Fakat bu enegramların hepsi bir iç üçgene sahip değildir. Belli bir organizmada iç üçgen, ‘hidrojenler’ skalasına göre, yüksek unsurların mevcudiyetini ifade eder. İç üçgen, örneğin haşhaş, afyon çiçeği, şerbetçi otu, çay, kahve, tütün gibi bitkiler ve insan hayatında belli bir rol oynayan diğer birçok bitkiler vasıtasıyla kazanılır. Bu bitkilerin incelenmesi, enegramla ilgili olarak bize çok şeyi açıklayabilir.”

“Genel olarak söylemek gerekirse, enegramın evrensel bir sembol olduğu anlaşılmalıdır. Tüm bilgi enegramda dahil edilebilir ve enegram yardımıyla yorumlanabilir. Ve bununla bağlantılı olarak, insan, sadece enegramda yerleştirebileceği şeyleri gerçekten **bilir**, yani anlar. Enegramda yerleştiremediğini anlamaz. Onu kullanmaya muktedir olan insan için, enegram, kitapları ve kütüphaneleri tümüyle gereksiz kılar. Her şey enegramda dahil edilebilir ve okunabilir. Bir insan çölde yalnız başına kalabilir ve kumda enegramı izleyebilir, böylelikle orada evrenin ebedi yasalarını okur. Daha önce bilmediği yeni şeyleri her zaman öğrenebilir.”

“Farklı okullardan iki kişinin karşılaştığını farz edelim. Bu kişiler enegramı çizerler ve onun yardımıyla hangisinin daha çok bildiğini ve buna bağlı olarak hangisinin hangi makamda olduğunu, yani hangisinin daha büyük, hangisinin mürşit ve hangisinin mürit olduğunu tayin edebilirler. Enegram, evren lisanının temel hiyeroglifidir

ve bu lisan, farklı insan seviyeleri kadar çok anlam taşır."

"Enegram **ebedi harekettir**. Bu ebedi hareketi insan, en eski çağlardan beri aramaktadır ve asla bulamamıştır. İnsanın **ebedi hareketi** neden bulamadığı çok açıktır: Kendi içlerinde olan şeyi dışarıda aramışlar ve ebedi hareketi bir makine inşa eder gibi kurmaya çalışmışlardır, halbuki gerçek ebedi hareket başka bir ebedi hareketin bir parçasıdır ve ondan ayrı olarak yaratılamaz. Enegram, **ebedi hareketin** bir şemasıdır, yani bir sonsuz hareket makinesidir. Fakat şüphesiz, bu diyagramın nasıl okunacağını bilmek gereklidir. Bu sembolün anlaşılması ve kullanılabilmesi, insana müthiş bir güç verir. Enegram **ebedi harekettir** ve aynı zamanda **simyacıların felsefe taşıdır**."

"Enegram bilgisi çok uzun süre sır olarak muhafaza edilmiştir ve bir ifadeyle şimdi herkese açık durumda ise bu, bilen insandan talimat almadan kimsenin onu kullanamayacağı tamamlanmamış ve teorik bir formda bulunmasındandır."

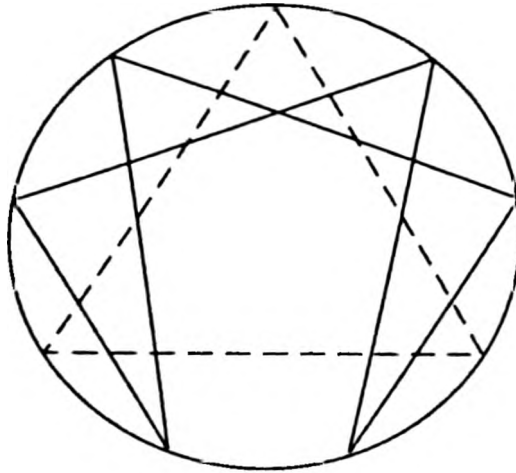
"Enegramı anlayabilmek için onun hareket içinde olduğu, hareket etmekte olduğu düşünülmelidir. Hareketsiz bir enegram, ölü bir semboldür; yaşayan sembol hareketlidir." Evrensel bir sembol olarak enegramın anlamı hakkındaki konuşmalarla ilişkili olarak G., evrensel bir "felsefi" lisanın mevcudiyetinden söz etti.

"İnsanlar uzun bir süre evrensel bir lisan keşfetmeye çalışmışlardır." dedi. "Ve bu sefer, diğer birçokları gibi, uzun bir süre önce bulunmuş bir şeyi arıyorlar. Bilinen ve uzun zamandır mevcut olan bir şeyi düşünmeye ve keşfetmeye gayret ediyorlar. Daha önce de söylediğim gibi bir değil, üç tane evrensel lisan, daha doğrusu üç derecede evrensel lisan mevcuttur. Bu lisanın birinci derecesi, olağan lisanın güçsüz kaldığı şeylerle ilişkili olarak, insan-

ların düşüncelerini ifade etmesini ve diğerlerinin düşüncelerini anlamasını mümkün kılar.”

“Burada teorisi anlatılmakta olan öğretisi ise, tamamen kendi gücüyle ayaktadır ve diğer çizgilerden bağımsız olup zamanımıza kadar hiç bilinmiyordu. Bu öğretisi de diğer çizgiler gibi sembolik metottan yararlanır ve bunun ana sembollerinden biri, daha önce sözü edilen şekil, yani dokuz parçaya bölünmüş çemberdir.”

“Bu sembol aşağıdaki şekli alır:

Şekil-33

“Çember dokuz eşit parçaya bölünmüştür. Çemberi bölen noktaların en üsttekinden geçen çapa göre simetrik olan bir şekil vasıtasıyla altı nokta birbirine bağlanmıştır. Ayrıca, çemberi bölen noktaların en üstte olanı, asıl şekle dahil olmayan bölümlerin noktalarıyla birleştirilerek meydana gelen eşkenar üçgenin tepe noktasıdır.”

“Dokuz parçaya bölünen ve bunların çizgilerle irtibatlandığı çember şeklindeki sembol, yedi kanunu ile iç içe geçmiş üç kanununu ifade eder.”

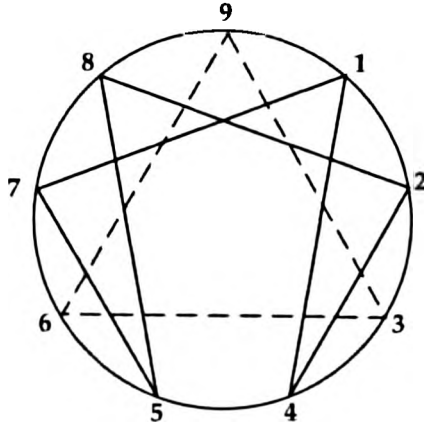
"Oktav, yedi tona sahiptir ve sekizincisi, birincinin bir tekrarıdır. 'Entervalleri' dolduran, yani mi-fa ile si-do arasını dolduran 'ilave şoklarla' beraber dokuz eleman vardır."

"Oktavlar yasasını tam olarak ifade eden bu sembolün tam yapısı, gösterilen yapıdan çok daha karmaşıktır. Fakat bu yapı dahi, **bir oktavın** iç yasalarını gösterir ve kendi içinde incelenen bir nesnenin öze ait tabiatını tanımak üzere bir metot verir."

"İncelenmekte olan bir nesne veya fenomenin yalıtılmış mevcudiyeti, ebediyen dönen ve kesilmeden akan bir sürecin teşkil ettiği kapalı bir çemberdir. Çember bu süreci sembolize eder. Çember üzerindeki ayrı ayrı noktalar sürecin adımlarını sembolize eder. Sembol, tüm olarak **do'dur**, yani muntazam ve tam bir mevcudiyettir. O, bir çemberdir; tamamlanmış bir çember. Ondalık sistemimizin **sıfırıdır**; kendi yazılışı ile kapalı bir çemberi ifade eder. Kendi içinde kendi mevcudiyeti için gerekli her şeyi kapsar. O, etrafından yalıtılmıştır. Süreç içerisindeki kademeler silsilesi, 1'den 9'a kadar olan sayılar silsilesi ile bağlantılı olmalıdır. Si-do arasındaki 'entervali' dolduran dokuzuncu adımın mevcudiyeti, devreyi tamamlar, yani çemberi kapatır, bu noktada bir yenisi başlar. Üçgenin tepesi kendi tabanındaki düaliteyi kapatır. Böylece, aynen üçgenin tepe noktasının taban çizgisi içinde kendisini sonsuz şekilde çoğalttığı gibi, çok çeşitli üçgenlerin içinde kendisinin çok çeşitli formlar halindeki tezahürünü mümkün kılar. Bu yüzden her devrin başlangıcı ve tamamlanması üçgenin tepe noktasında olur. Burası, başlangıç ve sonun birleştiği, çemberin kapandığı, sonsuz bir şekilde akmakta olan çevrim içinde oktavdaki iki do'nun sesini veren noktadır. Ancak dokuzuncu adım çevrimi kapatır ve tekrar bir yenisi başlar. Bu yüzden üçgenin do'ya

karşılık gelen en üst noktasında 9 rakamı bulunur ve geri kalan noktalara da 1'den 8'e kadar olan rakamlar dağıtılır."

"Çemberin iç tarafındaki karmaşık şeklin incelenmesine geçerek onun inşa kanunlarını anlamamız gerekir. Bir-

Şekil-34

lik kanunları her fenomene yansır. Ondalık sistem, aynı kanunlara dayanarak kurulmuştur. İçerisinde bir tam oktavı içeren bir noktayı bir birim olarak ele alırsak, bu oktavın yedi notasına ulaşmak için bu birimi eşit olmayan yedi parçaya bölmemiz gerekir. Ama grafik gösterilişte parçaların eşitsizliği hesaba katılmaz. Ve diyagramın kurulması için önce yedide birlik parça, sonra yedide ikilik daha sonra yedide üçlük, yedide dörtlük, yedide beşlik, yedide altılık ve yedide yedilik parça alınır. Bu parçaları ondalık sistemde hesaplırsak, şu sonuçları elde ederiz:

1/7-0,142857...

2/7-0,285714...

3/7-0,428571...

4/7-0,571428...

5/7-0,714285...

6/7-0,857142...

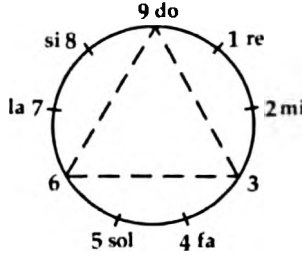
7/7-0,999999...

"Elde edilen periyodik desimal serileri inceleyecek olursak, sonuncusu dışında bütün periyotların kesin bir sıralama ile ilerleyen ve tümüyle aynı altı rakamdan meydana geldiğini görürüz. Böylece periyodun birinci rakamı bilinirse, tüm periyodu tamamen yeniden kurmak mümkün olur."

"Şimdi 1'den 9'a kadar olan rakamları çember üzerine yerleştirirsek ve periyottaki rakamları periyot içindeki sıraya göre birinci rakamdan başlayarak düz çizgilerle birleştirirsek, çemberin içinde bulunan şekli elde ederiz. 3, 6 ve 9 sayıları periyot içinde bulunmamaktadır. Bunlar, ayrı bir üçgen oluştururlar; sembolün serbest trinitesini oluştururlar."

"Teozofik ilaveyi' kullanıp periyottaki sayıların toplamını alacak olursak, dokuz'u, yani tüm bir oktavı elde ederiz. Ayrı ayrı her bir nota, birincide olduğu gibi aynı kanunlara tabi olarak, tam bir oktav içerecektir. Notaların konumları periyodun rakamlarına karşılık gelir ve bir oktav çizilirse, şekil-35 elde edilir."

"Çember üzerindeki, periyotta bulunmayan üç noktayı bir bütün halinde birleştiren 9-3-6 üçgeni, yedi kanununu ve üç kanununu birbirine bağlar. 3-6-9 rakamları periyotta bulunmamaktadır; bunlardan ikisi olan 3 ve 6, oktavdaki iki 'entervale' karşılık gelir; üçüncüsü ise fazlalıktır ve aynı zamanda periyoda girmeyen temel notanın yerine geçer. Ayrıca, kendisine benzer bir fenomenle karşılıklı

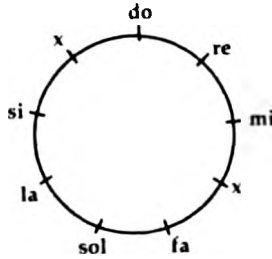

Şekil-35

olarak faaliyet gösterebilen herhangi bir fenomen, karşılıklı bir oktav içerisinde do sesini verir. Bundan dolayı do, kendi çevriminden doğabilir ve başka bir çevrimle muntazam bir korelasyona (karşılıklı ilişkiye) girebilir. Yani başka bir çevrim içerisinde, oktavdaki 'aralıkları' dolduran 'şoklar' tarafından oynanan rolü oynayabilir. Bundan dolayı, burada ayrıca, bu imkana sahip olan do, 3-6-9 üçgeni vasıtasıyla, oktavdaki dış kaynaklı şokların gerçekleştiği, oktav dışında mevcut olanlarla bağlantı kurmak için oktava nüfuz edilebilen bu yerlerle irtibatlanır. Üç kanunu, bir deyişle yedi kanununun ilerisine geçer, üçgen periyoda nüfuz eder ve bir arada bu iki şekil oktavın ve oktavdaki notaların iç yapısını verir."

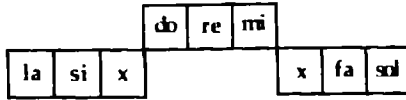
"Bu noktada yaptığımız muhakemeye göre şöyle bir sorunun sorulması gayet yerinde olur: Niçin 3 rakamıyla gösterilen 'aralıklardan' biri, mi ve fa notaları arasında doğru yerde olduğu halde, diğeri, 6 rakamı ile gösterileni, doğru yeri olan si ve do arasında bulunması gerektiği halde sol ve la notaları arasındadır?"

"Eğer ikinci 'aralığın' (6) kendi yerinde görüldüğü şartlar gözlenseydi, aşağıdaki çemberi elde edecektik:

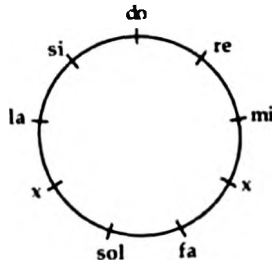
Şekil-36

"Ve kapalı çemberin dokuz ögesi beraberce aşağıdaki şekilde görüldüğü gibi simetrik olarak gruplanabilirdi:

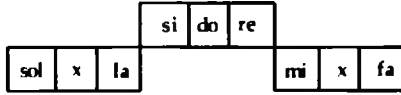
Şekil-37

"Bizim elde ettiğimiz dağılım ise şöyledir:

Şekil-38

“Ve ancak aşağıdaki gruplamayı verebilir:

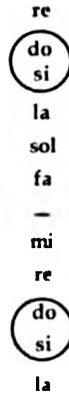
Şekil-39

Yani bir durumda x, mi ve fa arasında; diğer durumda ise gerekli olmadığı halde sol ve la arasındadır.”

“Aralığın görünüşte **yanlış yere** yerleştirilmesi, sembolü okuyabilen kimselere si’den do’ya geçiş için ne tür bir ‘şok’ gerektiğini gösterir.”

“Bunu anlamak için, insanda ve evrende ilerleyen süreç içindeki ‘şokların’ rolü hakkında söylenenleri toplamak gerekir.”

“Oktavlar kanununun kozmosa uygulanmasını incelediğimiz sırada, ‘Güneş-Dünya’ adımı aşağıdaki şekilde gösterilmişti:

Şekil-40

Radyasyonun üç oktavıyla ilgili olarak, do'dan si'ye geçişteki entervalin doldurulmasının Güneş'in organizması içinde meydana geldiğine işaret edilmişti. Kozmik oktavda, do-si 'aralığına' ilişkin olarak geçişin Mutlak'ın iradesi ile sağlandığına değinilmişti. Kozmik oktavdaki fa-mi geçişi, özel bir makinenin yardımıyla mekanik olarak başarılır. Bu makine fa'ya dahil olarak, bir seri iç süreçlerle, kendi üzerinde bulunan sol'un özelliklerini kazanmasını ve bu arada kendi notasını değiştirmemesini, yani bir sonraki nota olan mi'ye bağımsızca geçmesi için fa'da iç enerji birikmesini sağlar ve fa'nın geçişini mümkün kılar."

"Tamamlanan bütün süreçlerde tamamen aynı ilişki tekrar edilir. İnsan organizmasındaki hazım süreci ve organizmaya alınan maddelerin dönüştürülmesi incele-nirse, bu süreçlerde tamamen aynı 'aralıkları' ve 'şokları' görürüz."

"Daha önce işaret ettiğimiz gibi, insan üç çeşit yiyecek-le beslenir. Bunların her biri yeni bir oktavın başlangıcını teşkil ederler. İkinci oktav, yani hava oktavı, birincisiyle, yani yiyecek ve içecek oktavıyla birleşir. Bu birleşme, birinci oktavın gelişmesinin durduğu mi notasında olur. Ve üçüncü oktav, ikinci oktavın gelişmesinin durduğu noktada, yani mi notasında ikinci oktavla birleşir."

"Fakat anlaşılması gereken husus, birçok kimyasal işlemde olduğu gibi, tamamen doğa tarafından belirlenen sadece belli miktarlardaki maddeler istenen kalitede karışım-lar verirler. Yani insan organizmasındaki 'üç çeşit yiyecek' de belirli oranlarda karıştırılmak zorundadır."

"Yiyecek oktavının süreci içindeki son madde, yeni bir do'ya geçişi sağlamak için 'ilave şoka' ihtiyaç duyan si maddesidir (üçüncü skaladaki 'hidrojen 12'). Fakat bu maddenin imalinde üç oktav iştirakte bulunduğundan

bunların etkisi de nihai sonuca yansıtılır ve bu sonucun kalitesinin belirlenmesinde rol alırlar. Kalite ve miktar, organizma tarafından alınan üç çeşit yiyeceğin ayarlanması suretiyle ayarlanabilir. Ancak üç çeşit yiyecek arasında tam ve ahenkli bir intibakın varlığı ile sürecin farklı bölümlerinin kuvvetlendirilmesi veya zayıflatılması sağlanır ve istenen sonuç elde edilir.”

“Fakat şunu hatırlayınız ki, insan ne yaptığını, niçin yaptığını ve bunun nasıl bir sonuç vereceğini tam olarak bilmediği takdirde, kelime anlamı ile yiyeceği ve solunumu ayarlama konusundaki kişisel girişimler insanı istenen sonuca götüremez.”

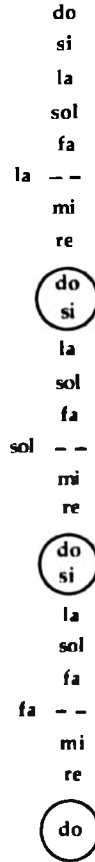
“Dahası, eğer bir kişi, sürecin iki elemanını, yani yiyeceği ve solumayı regüle etmede başarılı olsa bile, gene de yeterli değildir. Çünkü üçüncü katın yiyeceğinin, yani ‘izlenimlerin’ nasıl ayarlanacağını bilmesi daha önemlidir.”

“Bu sebeple süreçleri gerçekten etkilemeyi düşünmeden önce, organizmaya giren maddelerin tam olarak karşılıklı ilişkisinin, muhtemel şokların yapısını ve notaların geçişini yöneten kanunları anlamak gerekir. Bu kanunlar her yerde aynıdır. İnsanı incelerken kozmosu, kozmosu incelerken insanı inceleriz.”

“ ‘Mutlak-Ay’ kozmik oktavı, üç yasaına göre üç alt oktava ayrılır. Bu üç oktav içerisinde evren, insan gibidir; aynı ‘üç kat’, aynı üç Radyasyonun kozmik oktavlarında fa-mi ‘aralığının’ belirlediği yer, diyagramda, tıpkı insan bedenindeki gibi ‘makinelere’ gösterir.”

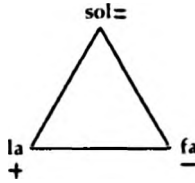
“Fa-mi geçiş süreci şematik olarak şöyle gösterilebilir: Kozmik fa, tıpkı alt kattaki yiyecek gibi bu makineye girer ve değişimler çevrimine başlar. Bu yüzden başlangıçta makinede do sesini verir. Kozmik oktavın sol maddesi, solumadaki hava gibi orta kata giren madde gibi hizmet

görür ve makine içindeki fa notasının mi notasına geçmesine hizmet eder. Makineye giren bu sol de, do sesini verir. Şimdi elde edilmiş olan madde, üst katta, makinenin üst katına giren ve gene do sesini veren kozmik la maddesiyle birleşir." (Şekil- 41)

Şekil-41

“Takip eden la, sol, fa notaları makineye yiyecek hizmeti görürler. Üç kanununa göre, bunların ardıl düzeni içerisinde la, aktif unsur; sol, etkisiz kılan unsur ve fa da pasif unsur olacaktır. Pasif prensiple reaksiyona giren, yani etkisiz kılan prensibin yardımıyla onunla irtibatlanan aktif prensip, belli bir sonuç verir. Bu, sembolik olarak şöyle gösterilir:

Şekil-42

“Bu sembol, la maddesiyle karıştırılan fa maddesinin sol maddesi şeklinde bir sonuç verdiğini işaret eder. Ve bu süreç oktav içerisinde fa notasının içinde geliştirmiş gibi ilerlediğinden, fa notası, perdesini değiştirmeden sol notasının özelliklerini kazanır demek mümkündür.”

“Radyasyondaki oktavlar ve insan organizmasındaki yiyecek oktavları hakkında söylenenlerin tümünün, dokuz parçaya bölünmüş bir çemberi içeren sembolle doğrudan bir bağlantısı vardır. Mükemmel bir sentezin ifadesi olan bu sembol, kendi içinde kanunların bütün unsurlarını barındırır. Bu sembol yardımıyla bu oktavlarla bağlantılı her şey nakledilir ve bunlar sembolden çıkarılır.”

YORUM ve AÇIKLAMALAR

METAPSİŞİK TETKİKLER VE İLMİ ARAŞTIRMALAR DERNEĞİ'NCE YAPILAN SÖZEL ÇALIŞMALARDAN ALINMIŞTIR

(1) Yeryüzünde uyanmak esas değildir; agah olmak esastır. Uyanık olmak iyi bir şeydir. Ama insan o yaşamı içerisinde şuurlu bazı şeyler yapmak, **birtakım güçleri ve imkanları kullanmak ihtiyacında olmayabilir**. Zaten sufilerin 'istidat' (yetenek) sözünü kullanmalarının en büyük maksadı budur. **Yani o dünyaya hazır gelmelidir**. Herkes tekamül edemez fikri buradan çıkıyor, yani istidat olmayınca şuurunu geliştiremiyor, yarı yolda kalıyor.

(2) Varlık, hem fizik plandan hem de astral plandan gelen tesirlerin altındadır. İnsanın dış tesirler tarafından yönetilen bir makineye benzetilmesinin sebebi budur.

(3) Yapabilmek ve yapmak fiilleri sadece sözden ibaretir. Bu fiiller, aslında kök olarak insanın kendi iradesinden kaynaklanmıyor. Bunlar onda, başka iradelerden kendisine empoze edilmiş birtakım şartlandırmalara, birtakım zorlamalara, içgüdülere bağlı olmak üzere ortaya çıkıyor. **Yani insan kendi içgüdüsünün, kendi kudretinin sahibi değildir**. "Her şey kendiliğinden olur" ya da "her şey

varit olur" dendiği zaman, anlaşılması gereken husus budur. Yani insan olaylara yön veremez, olayları maksatlı bir şekilde kendisi yönlendiremez, maksatlı bir şekilde başından çeşitli psikolojik hallerin geçmesine sebep olamaz; en basiti, maksatlı bir şekilde bedenine hakim olamaz. Beşer varlığı iradesiyle, ne psikolojisine ne de fizik bedenine hakimdir. Yani, başı ağrıdığı zaman "Ne ağrısıymış o!" dediği zaman, ağrı o anda hemen geçmiyor. Veya üzüntüsünün, öfkesinin, nefretinin, tutkusunun, aşkının, sevgisinin önüne geçemiyor. Böylece, onlarla beraber yürümek, koşmak; onların içerisinde halli hamur olmak zorunda kalıyor. Yani, bir kendiliğindenlik söz konusudur. Ama bu kendiliğindenlik, rasgelelik anlamında değildir; bunun arkasında bizim bilmediğimiz, çok saklı, fakat çok büyük kanunlar var; onlar yönetiyor.

"Mekanik insan" dediğimiz zaman, onu "makine" haline getirmiyoruz. İnsan, bildiğimiz daktilo makinesi gibi değildir. Ama, iradeyi kullanmak, onu yönlendirebilmek, iradeye bağlı olarak da başka şeyler yapabilmek kudreti henüz yoktur; bu yüzden mekaniktir. İnsanın şimdilik tabiatı böyledir. Beden kimyası ve mekanizması otomatik olarak işler. Yani insan, otomatik olarak işleyen bir bedene sahiptir.

Ama insanlar, bu bedenin içerisinde onunla özdeşleşmeden, bedene hakim olmayı, onun mekanik çalışmasını kendi arzu ve iradesine göre yönlendirmeyi öğreneceklerdir. Otomatizma değiştirilmiyor; İnsan bu otomatizmayı kendi iradesine göre kullanıyor.

(4) İnsanlar birçok tesirin altındadırlar. Ne var ki, bunun farkında değildirler. Dolayısıyla bize kendiliğinden oluyormuş gibi gelir. Yani şuur dışımızdan, hamilerimizden, dünyanın kendi sisteminden bize yüklenen tesir-

ler söz konusudur. İnsan iradesi bu akışı engelleyemez, sadece ona uyar. Her şey varittir (It happens-Tout arrive) sözü ile mekanik sistem ortaya konuyor.

(5) İnsanın sevgisi de, nefreti de rölatiftir. Şu anki bir öfke, beş dakika sonra sevgiye dönüşebilir; şimdiki bir sevgi, beş dakika sonra öfkeye dönüşebilir. Bu, aldığı tesirlerin insanda uyandırdığı cevaptır. Yani hiçbir şeye hakim değiliz.

(6) Kendiliğindenliği bir anlayışa dönüştürmek gerekir. İnsan bir tesir aldığı zaman, ona reaktif olmamak kaydı ile, "Bu tesir benden ne istiyor, ne yapmam gerekiyor?" diye kendisine sormalıdır. İnsan bu tesire karşı gelemmez; kendisinden bir şeyi harekete geçirmesi istenmektedir. Onu anlayıp yapmalıdır; ama kendiliğinden değil... Eğer onu siz yapmazsanız, başkası yapacaktır.

İşte bu nedenle insanın kendisi hakkındaki binlerce hayalden (yalandan), peşin fikirlerden kurtulması gerekir. Aksi halde insan, geliştirici tesirlere ket vurur ve ıstıraplar içinde kıvrılır. İnsanın kendi üzerinde çalışması, kendini bilmesi, hep bu ondurucu tesirlere direnç göstermeyen kanallar oluşturması içindir.

(7) Büyük mekanik sistemleri harekete geçirmek için büyük mekanik enerji gerekir. Yani mekanik sistemlerle hareket etmekte olan varlıkları harekete geçirmek zordur; aynı derecede bir ivmeye ihtiyaçları vardır. Ama mekanik olmayan insanları, yani daha seviyeli insanları harekete geçirmek için o kadar büyük güce ihtiyaç yoktur. Anlayışa dokunduğunuz anda bütün kütleyi harekete geçirirsiniz. Halbuki burada bir kaldıraçla kaldırmanız gerekir. Yani kütle kendiliğinden harekete geçemediği için, güç

kullanarak onu harekete geçirmeniz lazımdır. Ama idrak sahibi olmuş, makul düzeye çıkmış insanın anlayışına hitap ettiğiniz zaman, o kendi kütlesini harekete geçirebilir.

(8) İnsanın en büyük vasıflarından bir başkası, onun otomatik, mekanik oluşudur. Mekanizasyonun manası geniştir. Mekanizasyonun içerisinde, doğu öğretilerinde 'karma' denen, geçmiş hayatın sonuçları ile karşılaşmak da vardır. **Bilmekle zannetmek arasında fark vardır.**

(9) Gurdjieff'in felsefi dayanağı atomcu materyalist anlayıştır. Çünkü burada bir ruh varlığı kavramı, ebedi bir hayat fikri yoktur. Ancak ölümsüzlük kazanabilmek var ki, o da et bedene yüklenmektedir.

(10) İnsan çok kişilik sahibidir, fakat ferdiyet sahibi değildir. Maskesi çoktur; her an başka bir hüviyete bürünür. Ama daha ferdileşmemiştir. Ferdileşmesi demek, tek bir ben'e dönmesi demektir. Böyle birine 'sağlam karakterli, her şey karşısında kolay kolay değişmeyen bir insan' denir. İnsan bir tek ve büyük ben sahibi değildir; bir vahdaniyete, birliğe ulaşmamıştır.

Çeşitli ben'ler vardır ve bunlar durmadan şirket adına kararlar verirler; hatta tehlikeli kararlar verirler. Diğer bir ben veya bütün, bunlarla uğraşmak durumunda kalıyor. Ben bir karar alıyorum, uygulamaya kalkarken, öbürü bir karar alıyor, o başka türlü uygulamaya kalkıyor. Ve bunlar hep aynı bünye içerisinde oluyor. Fakat sonunda, alınan kararı uygulayacak bir eylem ortaya çıkmıyor. Çünkü bunların hepsi kısa ömürlü ben'lerden meydana geliyor. Yani asıl benlikten ortaya çıkmıyor. Bunlar her an değişmekte olan 'persona'nın işleridir. Ama bu bünye içerisinde-

de bir de efendi vardır. Efendi'den maksat, büyük ben sahibi olmak, tam ferdiyet ya da şuurlu ben sahibi olmaktır; kısaca şuurlanmaktır. Yani o kimse uyanık bir şuura sahip olmuştur. Tek bir şuura sahip olduğu zaman, ayrıcalığı dağıtıyor, çeşitli ben'leri bir düzene sokuyor, hepsini tek bir merkeze bağlıyor. Kişinin tek bir merkeze bağlanması demek, onun büyük ben'e, bütünlüğe, vahdete ulaşması demektir. Yani kişi, şuurlanmış bir ben'e sahip oluyor. Bunun Sufizm'deki adı "agah" olmaktadır.

İnsan şuurlandığı zaman, her şeyi yerli yerinde yapmaya başlar. İğvadan kurtulur, takva sahibi olur. Gerçek takva sahibi demek, burada olduğu gibi "efendi" olmak demektir.

(11) Dış dürtüler insanın kişiliğinde çok güçlü ben'ler yaratır. Bu güçlü ben'ler, diğer zayıf ben dizilerine hakim olur. Ama onların gücü merkezlerdeki kayıtların gücüdür. Yani eğitim, taklit, moda, din vb. gibi dış dürtüler merkezlere kaydoluyor. Ama bunlar şuurlu olmadığından insanda hep çeşitli benlikler ortaya çıkıyor. Ve insanın kişiliğini oluşturan bütün ben'ler, bu kayıtlarla aynı kökene sahiptirler. Materyalist "behaviorizm" dediğimiz davranışçılık ve şartlandırma psikolojisi ile burada anlatılanlar aynıdır.

Fakat ben'lerin kontrol altına alınması meselesi çok önemlidir. Ben'lerin insan bünyesinde ortaya çıkardığı olumsuzluk "vesvese"dir. Kılıktan kılığa girerek insanın iç sükunetini yok eder. Böylelikle de içinde yaşadığımız senaryonun şartlarını iyice ağırlaştırır.

Ancak, insan belli bir dönem kendi üzerinde çalışma yaptıktan sonra, kendini yavaş yavaş kontrol altına aldıktan sonra, yani vahdete doğru, birliğe doğru, ayıklanmaya doğru gittikçe, bu tiyatronun senaryosu giderek zayıflar. Hep belirli kişiler oynamaya başlar. Ve zaten sufiler, haki-

ki vahdeti meydana getirebilmek için de, çok az değişebilecek, çok az sapabilecek tek bir benliğe bağlanmak ihtiyacını duymuştur . O bağlanılacak şey de Kaadir-i Mutlak Yaradan'dır, yani Allah sevgisidir. Sırf O'na bağlanmakla, diğer bütün suni, yapmacık benlikleri ortadan kaldırıyor.

Benliklerden kurtulmak demek, psikolojik bantlara yapılan kayıtların boşalması, silinmesidir. Bu benler, bu çeşitli yüzler aslında nefsanîyetin çeşitli kademeleri, çeşitli görüntüleridir.

(12) İnsan tek ben sahibi olmakla gene de makinelikten çıkmıyor. Ne var ki, bütün parçaların çalışmasında tek bir organizatör rolü oynamaya başlıyor. Artık ipler onun elindedir. Yani parçalar kendi kendine çalışmıyor. İnsan bu durumda kendinden beklenen hizmeti daha iyi yapar. Çünkü artık onun yaptığı işler, dış tesirlerin ürünü değildir. O, tesiri bizzat özünden almaya başlar. Ve bu durumda dıştan gelen mekanik tesirlerin etkisi ortadan kalkar. Çünkü artık tek bir ben, gerçek benlik oluşmuştur.

(13) Hayatın amacı mutluluk olamaz. İnsanları mutluluk aramaya sevk etmek hatadır. İstirabı yok etmeye kalkarsanız, insanın varlık sebebi olan, tüm bir idrak etme serisinin yok edilmesine sebep olursunuz. Çünkü her idrak, insanda bir ıstırap yaratır. Yani, yapılan hata idrak edilince, ıstırap doğurur. Siz ıstırabı ortadan kaldırırsanız; pişmanlık duygusunu, anlayışsızlıktan doğan hata duygusunu, yani yanılma duygusunu ortadan kaldırırsınız.

Bir, iki ve üç numaralı insanlar, içgüdüleriyle, duyularıyla hareket ederler; hiçbir objektif bilgileri yoktur. Yani zıtların kaynaştığı bir bünyemiz vardır; biz ancak zıtlarla bir şey öğreniyoruz. Mukayese etmeden

hiçbir şey öğrenmemize imkan yoktur. Bu yüzden kıyas bilgisi çok önemlidir. İzafiletten hareket edip, kesin bilgiye doğru gitmeyi öğrenmemiz lazımdır. İdrakin gelişmesi, yeşermesi için ıstırap şarttır. Bu yüzden mutluluk hiçbir zaman slogan olamaz. Hedonizm hiçbir zaman yaşam amacı olamaz.

(14) Bir çaba sarf etmeden, bir vesile olmadan hiçbir şey olmaz. Milli piyango bileti almadan milyarlar çıkar mı? Bir rahmetin insana ulaşması için vesile aranmalıdır. Boşuna mucize beklenmemelidir.

(15) Çeşitli metotlar kullanmak suretiyle insanın kendi kendini değiştirme kabiliyeti vardır. Dışardan gelen empozisyonlar, baskılar, yani hayat olayları bu konuda bize yardımcı olur. Biz kendi bünyemizde birçok şeyleri değiştirebiliriz. Bizi hedeften saptıran her şey "beyin yıkanmasıdır", insanın başka bir manyetik güç tarafından çekilmesi. Bununla beraber insanı hedefe götürecektir, kılavuz rolü oynayacak bir mekanizma insanın içinde mevcuttur: **Vicdan...**

(16) İnsan kendi üzerinde çalışırken, yani nefsini terbiye etmeye çalışırken, bir eksik yönünü ortadan kaldırırken, kendisi için gizli olan diğer eksikleri ortaya çıkar. Kendisinde bulunan herhangi bir kusurla uğraşmazsa insan rahattır. Ama bir yönünü ele alıp da onu düzeltmeye başlayınca, bu kez başka bir eksik yönü ortaya çıkıyor, yani bir başka sivri yerini daha görüyor. Böylece nefsinin bütün topografyası yavaş yavaş ortaya çıkar.

(17) Feda edilen, verilen şey, daha yüksek seviyede geri alabilmek içindir. Bu nefsanîyet değildir. Tesir aktarılmak

içindir, biriktirmek için değil. İnsan boşaldıkça, daha yükseği ile dolar.

Tesirlerin şarj ve deşarj kanununa göre muhakkak birbirine geçişi gerekir. Varlığın daha üst bir düzeye çıkması arzulanıyorsa, bu yükünü buraya aktarması lazımdır. Yani vermek... İslam'da "Allah rızası" için yapılan şeyin Hristiyanlık'taki karşılığı vermektir, fedakarlıktır. Verirken, karşılığının ne olabileceği hakkında hiçbir bilgiye sahip olmamak gerekir. Aslında böyle bir vermenin muhakkak karşılığı vardır. Yani dış muhitten dönüp gelen bir replik, bir eko, bir yansıma, güçlenmiş veya zayıflamış bir tesir mevcuttur. Biz, "karşılık beklemeden yapıyoruz" demek, karşılığının ne olacağını hiçbir zaman bilemeyiz demektir.

Maddi olarak verilen şeylerin cevabı da gayet maddi seviyedendir; manevi seviyeden, yani bir üst basamaktan gelmez. Hangi plandan vermişseniz, cevabı oradan gelir. En büyük verme, hissiyattan vermektir. Daha da geliştirirseniz, egodan vermektir, benliğinden sarf etmesi demektir, kendinde birikmiş olan şeyi vermektir. Hissiyatından vermek, üst seviyeli vermenin birinci basamağını teşkil eder. Acımanız, sevmeniz, merhamet etmeniz, hal hatır sormanız vs. hep duygusal vermelerdir. Bunun da üstündeki verme seviyesi mantal basamaktır. Varlık, daima mantal bir yayın yapmaktadır.

Vermek işin esasıdır. Vermediğiniz müddetçe, boşalamayacağınız için, yerine kozmik bilgi dolduramayacaksınız demektir. Mesnevi'de şöyle geçer: "Kalbinde kin, nefret bulunan bir insanın sevmesi, merhamet duyması imkansızdır." Çünkü kase bir tanedir; onun içinden kini, nefreti, öfkeyi atmadan sevgi dolmaz.

(18) Cebinde yeterli para varken, insanın sadaka vermesi kolaydır. Ama, cebinde parası azken ve onu mühim

bir ihtiyacını karşılamak için kullanacak yerde sadaka verirse, işte bu fedakarlıktır. Büyük mutasavvıflar, yemek yedikten sonra şükretmeyi çok ayıp sayarlar, çünkü yemek yiyen adam, bir menfaat karşılığı şükretmektedir. Hiçbir şey almadan şükredebilir mi? Hatta tam tersine, ıstırap içine girdiği zaman da şükredebilir mi? Ama bu şükür, "beterin beteri vardır" diye olmamalıdır. Şükretme meselesini nefsanî bir işlem olmaktan çıkarmak lazımdır.

(19) İnsanın gerçek şeyleri feda etmesi daha kolaydır. Yani, kişi kendisiyle ilgili bazı kusurları objektif bir şekilde görebilmişse, o şeyin kendisinin bir parçası olmadığını anlamışsa, o kusurdan kurtulmak kolaydır. İnsan eş koşmadığı, putlaştırmadığı şeyleri daha kolay terk edebilir.

(20) İnsana ıstırap veren şeyler, eş koştuğu, idantifiye olduğu şeylerdir. Sizi üzen şeyler, canınızın yongası olan şeylerdir. Mal, canın yongası olduğu sürece, insana ıstırap verir. Taoizm'de ıstırap çekmeme, tam hissizlik meseleleri vardır. Ama bu hissizlik, vurdumduymazlık değildir.

Varlık nefsinî ıslaha başlayıp, terke girişince de ıstırap çeker. Ama bu, üstün seviyeli bir ıstıraptır. Nefsinden yaptığı her fedakarlık, ona ıstırap verir. ıstırap, idantifikasyonun (özdeşleşmenin) dışına çıkmanın zorluğunu yaşamaktır. İnsanın kendini kontrol etmesi kadar veya en azından ıstıraplarının kaynağını kontrol etmesi kadar zor şey yoktur. Yani öyle çelimsiz varlıklar ki, dış etkiler bizi devamlı olarak şok altında tutabiliyor ve biz bunun ıstırapını yaşıyoruz; üstelik gelişmiş bir varlıksanız, aynı anda bunun doğru ve gerekli olduğunu düşünüyorsunuz. Yani aynı anda hem kendinizin ne derecede, nelere bağlı olduğunuzu, hiç farkında olmadan nelere idantifiye olduğunuzu fark ediyorsunuz; hem de gerçekten bazı eksikler-

den kurtulmanın, bir tatbikat yapmanın, bir olayı yaşamının ne demek olduğunu anlıyorsunuz.

İnsanları yöneten husus, onların kendilerini bir şey sanmasıdır. Yani onları harekete getiren husus, kendilerini değerli görmeleri, kibirleridir. Bunun Kur'an'daki sembolü "firavun"dur. İnsanlar ıstıraplarını feda etmek istemezler. İstırabını feda etmeyen demek, idantifiye olduğu şeyleri feda etmeyen demektir. Terk fonksiyonunu derece derece, belli bir hızla yürütmeyen insan, ıstıraptan kurtulamaz. Bu yolda yürüyen, bir nirvana kademesine doğru ilerliyor demektir. Terk etmeyi de bir amaç haline getirdiğiniz anda, bu sefer her şeyi bırakıp, ona bağlanmış oluyorsunuz ki, bu sefer o sizin putunuz oluyor. Ne olursa olsun, muhakkak ki her işi bilgi ışığında, bilerek yapmak lazımdır.

(21) İnsanın çabasını kontrol eden mekanizmalar nelerdir? Bu halimizle neye yönelebiliriz, çabalarımız hangi istikamettedir? İnsan, bu haliyle kendi nefsinin besleyecek yönde, kendi menfaatleri peşinde koşar. Kör bir koşuştur bu. Bu bakımdan aydınlanma, uyanma, şuurlanma süreci sadece insanın çabasına bağlı değildir. İnsan kendi kendini uyandıramaz. Daima yanında bir mürşide ihtiyacı vardır. Bu sufi tekniği değil, dünya tekniğidir. Yani bir bilgi ışığı vicdana yansımalıdır.

(22) Üstün çaba göstermenin suficesi "nafile" ibadettir. Yani insan normal olanı, yapması gerekeni yapıyor ve bunun üzerine aşırı çaba gösteriyor. İnsan daima yeni bir iradi çaba gösterebilecek durumda olmalıdır.

İnsanı üstün çabaya sevkeden şey, doğrudan doğruya öğretmene, yani mürşide bağlılıktır; sıkı sıkıya onun eteğine sarılmaktır. Ve hiçbir şekilde onun hal ve hareketin-

den kuşkulanamamaktır. Onun her söylediği, adeta Tanrı emri gibi yerine getirilir. Siz mürşidinizi ve okulunuzu seçtikten sonra, artık ona iyice sarılacaksınız. Yani o metodu kullanacaksınız. O metodun içindekilere bir itiraz olmaz.

Aşırı eforu sadece fiziki efor olarak kabul etmeyin. Öğretmen, nefsanîyetinizle olan mücadelede, sizi daha da zorlayan hallere getirebilir. Hatta hakaret edebilir. Ne durumda olduğunuzu anlamak için sizi dener. O hususta da sizden aşırı efor ister. Tahammülünüzü dener. Bencilliğinize, kibrinize karşı olan tavrınızı kontrol eder.

İnsanın kendini kontrol altına alması, yani nefis denetlemesi, "şeytanı müslüman etmek" şeklinde geçer.

(23) Gerekli aşırı çabayı gösterirseniz, hazla beraber enerji de gelir. Bunun Sufizm'deki karşılığı, göğse genişlik gelmesidir. Yani insanın içinin ferahlaması, genişlemesi, darlıktan, sıkıntıdan, kısır döngüden, sabit fikirden kurtulmaktır.

(24) Gurdjieff, Tevrat'taki "toz toprak olacaksın" meselesini ele almıştır. Örneğin Kur'an'da "toz toprak olmak" yoktur. Toz toprak olmak, sadece bu makinenin, yani et bedeninin ortadan kalkmasıdır.

(25) Gurdjieff öğretisinde İslami bir anlayışla, Budistik bir anlayışın tevili vardır. İslam'da açıkça tekrardoğuş olayı yoktur; ama Budizm'de vardır. Gurdjieff bunu çeşitli astral bedenlerle ilgili görüşüyle tevil etmiştir. İslam'da "latif bedenler" tabir edilen astral bedenlerden söz edilir. Yani ince noktalar, hassas tesir noktalarından söz edilir. Bu, Gurdjieff'in "manyetik merkezler" dediği şakralardır. Şakra çalışmaları hep kalp üzerine yapılır. Gurdjieff'in

"kristalizasyonu" ise, belli bir enerji potansiyeline ulaşmaktır. Varlığın kendi bünyesinde, astral maddesinde belli bir yoğunluk noktasını muhafaza edebilmek gücüdür. Bu ise fiziğe olan tasarruf demektir.

(26) "Gelişme imkanını sağlamak için o insan tekrar eritilmelidir." demek, "Biz onları helak ederiz." demektir. Burada geleneksel yanlış bir yorum ortaya çıkmaktadır. Helak etmek; mahvetmek, yok etmek, cezalandırmak demek değildir. Burada "eritme" denen helak olmak, astralin yakılması, imhasıdır. Astral o kadar ağırlaşmış, o kadar düzensiz hale gelmiştir ki, hiçbir kristalleşme, düzgün hale gelme mümkün değil. Ancak helakla kurtulabilir.

Helak, korkunç bir ıstırap ile mümkündür. Varlık değişik bir sürece girecektir. Çok daha ağır bir şekilde, başka mekanda bunu temizlemek zorundadır. O ıstırap, onu vaz geçmeye götürecektir. Her şeyi yok etmek zorunda kalacaktır.

Sodom ve Gomora hikayesinde üstün şuurlu varlıkların, Hz. Lut'la olan pazarlıkları vardır. Derler ki: "Biz bu insanları olduğu gibi helak edeceğiz. Sen kendi efradını toparla!" Ancak karısı dahi yarı yolda geri dönmüş ve ancak dört beş kişi o sahadan çıkıp gitmek suretiyle, helak hadisesinden kurtulabilmişlerdir.

(27) Kristalleşmenin meydana gelmesi için nefis fedası gerekir. Benzeri çalışmayı sufiler yaparlar. Nakşibendi tarikatının çalışması daha da ağırdır. Orada kişi haram olanı yapmayacağı gibi, mübah olanı da yapmayacaktır. Bu ise artık, kristalleşmenin birkaç katlısı oluyor. Feragatler, artık mübahtan da kaçınmaktır. Mahrumiyetlerle başlıyor, fedaya ulaşıyor. Fiziki idrak giderek spiritüel idrake dönüşüyor.

(28) Kristalleşme arttıkça varlığın spiritüalite derecesi giderek yükseliyor, buna karşılık maddesellik derecesi o ölçüde azalıyor. Yani vicdan korkunç derecede gelişmeye başlıyor ve bütün nefsanî üniteler ayaklarının altına inmiş oluyor.

(29) İnsan belli kainat yasalarını anlasın diye çalkantı içerisinde. Bu yüzden durmadan şok yer ve her imtihan bir şoktur. Ne var ki ancak liyakati olanlar imtihan edilir. Her imtihan bir değişim hazırlığıdır. Değişim sürecine girip de, değişim yolunda ilerlemeye başladığınız anda, şok üstüne şok yersiniz. Onun için sufi her belaya "eyvallah" der. Çünkü bilir ki, başına gelenler hep onu teşvik içindir.

Olay olmadan evvel kişinin vaziyete hakim olması, şokların kullanılmasıyla alakalıdır. Hızır ile Musa'nın meselinde de yerinde ve zamanında şokların verilmesi konusu işlenmiştir. Orada şok vermenin, yön değiştirmenin metodu anlatılmıştır. Amacınıza ilerlerken, bu yolun sağından solundan çeşitli saptırıcı tesirler gelebilir. Öyle yerlerde müdahalelerde bulunmalısınız ki, hiç sapmadan doğrudan hedefe ulaşın. Kişi belli bir noktaya doğru ilerlerken, "Bana ne gibi doneler lazım, neler olması lazım, yolumun üzerine neler çıkabilir, ben tedbirimi şimdiden alayım." tarzında düşünmelidir. Uyanıklık budur. Nefsini ne dereceye kadar olaya etkisi vardır? Başka nefislerin ne derecede etkisi vardır? İnsan, buna göre yolunu bulmalıdır.

(30) Bu uyandırma işi, artık özel eğitimlere bağlı olarak, ders alarak, bir mürşide bağlı olarak değil; bireysel vicdana bağlı olarak gerçekleşmektedir.

(31) Şuuru uyanan insan, o realitede ölmüş demektir. O realite artık onun için ölmüştür. O kimse, o realite için artık ölüden farksızdır. O realite onunla oynayamaz, ona hiçbir etkisi yoktur, tamamen onun dışında bir varlık haline gelmiştir. Böyle bir insan, öldüğü için yani kendini tamamen yok ettiği için, daha üstün bir realitede tekrar doğabilir. Fakat içinde bulunduğu realitenin bağlarından kendisini tamamiyle kurtaramamış, türlü putperestlikten kopamamış insan, yeniden doğamaz, yani bir üst realitenin uyanıklığına geçemez.

(32) Uyanmak isteyen, şuurlanmak isteyen, kendi hiçliğini anlamalıdır. Hiçlik tabiri bir sufi tabiridir. Kendi varlığının hiçliği karşısına, Allah'ın varlığını koymuştur. Allah'ın karşısında hiçbir şey değer sahibi değildir. Fakat bu duyguyu gerçekten yaşamak lazımdır. Birisi söyledi diye, bir yerde yazıyor diye, insan hiçliğini hissedemez.

İnsan kendisi ile ilgili olarak dehşete düşmelidir ki, kendisini ıslah etme çabasına girişsin. Fakat kendinden memnun oldukça, "huyumu seveyim" dedikçe bu işi başaramaz. Kur'an'da böyleleri "mağrurlar" diye geçer, yani gurur sahipleri, büyüklük sahipleri, kendilerini ululayanlar...

(33) İnsanın en büyük özelliklerinden bir tanesi onun egoist olmasıdır. İnsan nefsanî bir varlıktır. İnsanın ikinci özelliği onun gurur veya kibir sahibi olmasıdır. Kendini beğenmiştir insan. Bu iki kusurunu gidermek için mücadele eder yeryüzünde. Uyanmak budur.

İşin garip yanı, insan kendisinin şuurulu birtakım işler yaptığını zanneder. Bu bir hatadır. İnsan birçok işleri daha ziyade otomatik, mekanik bir şekilde yapar. İnsan elinden

çkanlar kazaen olur, kendiliğinden meydana gelir. Ama bu halini bilmez. Bunu bilmek bir inisiyasyon işidir. Ona kalsa, Nietzsche'nin müridi gibi irade sahibidir. Gerçek istek sahibi pozisyonunda atar, tutar. O insanlardan çok vardır. Normal toplumsal yaşayış, bunun ispatlarıyla doludur. Bu, insanın kendisini bilmeyişinden, yani cahilliğinden ileri gelmektedir. İnsan cahildir, kibirlidir ve egoisttir. Oysa kendini bilse, mekanik hayattan kurtulur. Mekanik olmak, makine olmak demek değildir; bu, insanın yaptığı işlerdeki şuarsuzluk anlamına gelir.

(34) İnsanın nefsini ıslah etmesi için önce eksik ve yanlış olan bir davranışına ait haletini görmelidir. Dolayısıyla o yönünüzü denetim altına almaya alışsınız. Yani insan kendi üzerinde felsefi değil, reel olarak çalışmalıdır; nasihatla değil, tatbikatla yürünmelidir.

(35) Gurdjieff, insanı, sadece maddesel bir varlık olarak, doğrudan doğruya psikolojik açıdan, kendi iç dünyasında oluşan birtakım manevi olaylar bakımından ele alıyor. Yaşamakta olan insanın psikolojik gelişimi, nefsi gelişimi ve kendinde olan değişimleri, bugünün zihniyetine uygun olarak anlatılmıştır.

Gurdjieff şuarlılık ve şuarsuzluk meselesinde çok haklıdır, fakat bu uyanıklık bir hayatta elde edilemez.

(36) Kökleri itibarıyla İslami Tasavvuf'a, gerçek Budizm'e, Lamaizm'e, Ezoterik Hristiyanlık'a uzanan ve de bunların pratik ve teorik sentezi olarak batıya getirilmiş bir sistemdir. Bu sistemde "okul" fikri hakimdir. Okulların amacı, oraya katılanları en kısa yoldan geliştirmek, objektif realiteyi görmelerini sağlamaktır. Çalışmaları pratik ağırlıklıdır. Amaç, kişinin kendini açık seçik gör-

mesi; kusur ve eksikliklerini fark etmesidir. Böylelikle insanda bir anlayışın uyandırılması amacı güdülmektedir. Okulda ayrıca evrenle ilgili ezoterik bilgiler de verilmektedir. Dördüncü yol denen sistemin kurucusu ve öğretmeni Gurdjieff'tir. Çok yer gezerek kendisini yetiştirmiş ve ayrıca psişik yetenekleri olan bir Gürcü'dür.

(37) Hiç kimse kendi seviyesinden daha yüksek bir seviyeyi göremez. Bu ifadeyi başka konulara da uygulamak mümkündür; örneğin insanlar anlayamadıkları için Allah'a bazı isim ve sıfatlar yakıştırmışlardır. Kendi kendini anlayamayan Allah'ı hiç anlayamaz ve O'nun için "Nedir? Nasıldır? Ne biçimdir? Ne kadardır?" gibi sorular sorar. Kaadir-i Mutlak Yaradan her türlü isim ve sıfattan ayırır, uzaktır.

(38) Bilgiyi alan kimse, bunu kendisinde tutmayıp, uygun şekilde başkalarına aktarması lazımdır. Birisini yetiştirip, kendi seviyesine çıkarmalıdır. O yüksek cehit (çaba) esnasında da kendisi dolar. Belli bir süre sonra, siz artık tulumbanın içindeki ilk suyu boşaltmış, onun yerine diri, taze suyu almışsınız demektir. Ve verirken öğrenirsiniz.

(39) Varlığın amacı nedir? Varlığın birinci aşamada amacı, kendini bilmesidir. Dağdaki bir çoban bile bunu yapabilir. Sormak lazım: "Sen kimsin? Ne yapmak istiyorsun? İyi ve kötü taraflarını biliyor musun?"

İnsanların birbirini bu şekilde uyandırması gereklidir. En azından bu soruların sorulması lazımdır. İnsanın kendini bilmesi için matematiği, hukuku, fiziği bilmesine ihtiyaç yoktur. Bu iş başkadır. Elimizden geldiği kadar hem kendimiz üzerinde çalışmalıyız, hem de, insanlara kendi-

lerini tanımlarının bir gereklilik olduğunu ifade etmeliyiz. Ve bu iş sürekli olarak yapılmalıdır. En azından söylenen sözün, yapılan hareketin nedenleri hakkında açıklama yapmanın (nefis denetlemesi) gereğini, önce kendimizin idrak edip, başkalarına da idrak ettirmemiz gerekir. Yani iç hareketler dışarıya vurduğu zaman, bunların hangi sebeplerden kaynaklandığını anlamamız gerekir. "Niçin böyle oluyor?" sorusunu insanın daima kendisine sorması gerekir.

(40) Kufu piramidinde 40 tane sütun vardır. Hz. Musa orada yetiştirilmiştir. Her sütunun üstünde bir sembol ve her sembolün altında da bir yazı vardır. Bunlar 40 emirdir ve insanların yeryüzünde, ulaşmaları gereken bütün hedefleri tek tek anlatan ibarelerdir. Hz. Musa bunları 10 emir haline indirgemıştır. Buranın giriş kapısında yafta olarak, "Ey buradan içeriye giren; önce kendini tanıyacaksın!" yazılıdır.

(41) Bilgi, enerji yüklü bir partiküldür. O taneciklere muhatap olabilmek için çaba içinde bulunmak gerekir.

(42) İnsan şuurlanmaya başlayınca, bir anten gibi bilgiyi almaya başlar. Aslında o bilgi yayını herkes alır, ama farkında olmaz. Hakikat herkese sunuluyor, ama alan alıyor, almayan almıyor.

(43) İnsan mekanik yaşıyor dendiği zaman, onun kendisini "alı koyamaması" meselesi anlaşılmalıdır. Her şey içgüdüsel, farkında olmadan kendiliğinden oluveriyor. Yalan söylüyorsa, yalan söylemekten kendini alamıyor, doğru söylüyorsa, doğru söylemekten kendini alı koyamıyor. Yani hiçbir şeyi bile bile yapmıyor. Yalanı da, doğru-

yu da bile bile söylemiyor. Belki sezgisi ile yapıyor, belki savunma mekanizmasının bir tehdidi yüzünden yapıyor. Diğeri de vicdanı elvermediği için doğru söylüyor. Veya belki de bir menfaati için doğru söylüyor.

(44) Bilgi iletişimi çok kolaydır ama insanın kendisini geliştirmesi çok zordur. Bilgi almak tekamül etmek demek değildir. Bilgi muktedir olmanın aracıdır. Ama muktedir olabilmek için de yapabilmek lazımdır. İşte o zaman bilgi, işlek bir bilgi olur.

Çok şeyler bilirsiniz ve belli bir konu içerisinde herhang-i bir toplulukta gayet rahat konuşabilirsiniz, ama bütün o bilgiye rağmen, zaman zaman atalet, korkaklık, kontrol-süzlük içinde kalabilirsiniz. İnsan çok şey biliyor, ama bildiğini anlamadığından yapamıyor.

Bilgi ile varlığın bileşkesinden anlama doğar. Anlama, sadece varlığın gelişmesiyle gelişir. Eğer bilginin gelişmesiyle anlayış gelişmiş olsaydı; bugün insanların birbirine yaptığı kötülük mevcut olur muydu hiç? Demek ki bilgi anlayışı geliştirmiyor. Ancak ve ancak varlıkta bir gelişme olması gerekir. Bu da şuur zenginliği, şuur sahasının genişlemesi demektir; buradaki tabirle "uyanmak" demektir. Anlayış belli bir kapasiteye ulaştığı zaman, uykudan çıkmış olursunuz. O şuur sahasındaki enerjetik faaliyetin belli bir seviyeye yükselmesi lazımdır. Belli bir satürasyondan sonra, "uyanıklık" dediğimiz aydınlanma meydana geliyor.

(45) Hz. Peygamber, "Ben güzel ahlakı tamamlamaya geldim." demiştir. Yani, "Ben varlığı geliştirmeye geldim, bilgiyi değil." demek istiyor. Çünkü bilgi zaten geliyor, ama varlık gelişmiyor. Ahlak burada onun sembolüdür.

(46) Yeryüzünde hiçbir şey yeni değildir. Bütün bilgiler zaten mevcuttur. Bize yeni gibiymiş gibi gelmesinin sebebi, kendimizin değişmesidir.

(47) Varlık anlayışını arttırmak zorundadır. Her işe samimiyetle, peşin kanaat sahibi olmadan, yeni bir şey gözlüyormuş gibi, bir anlayış içerisinde girmek zorundadır. Bilgi yönünden değil, ama gözlem yönünden varlığın bu objektiviteyi kazanması lazımdır. Yani her şeye gereken alakayı gösterebilecek durumda olması lazım gelir. Bu şekilde serbestleşmiş olması gerekir.

(48) Dünya çalışması içerisinde, insan varlığı gerçekten çabasının karşılığı olmak üzere bilgiyi depoluyor; tecrübesiyle bilgi elde ediyor. Büyük bir emek ve ıstıraba karşılık bilgiyi ediniyor.

Ama görüyoruz ki, varlık ve bilgi çizgisi birbirinden çok farklı. Biz, bazı bilgilerin gelişmesini; varlığın gelişmesine yardımcı olan bilgiyle de karıştırıyoruz. Dünya insanı kutsal kitaplarda anlatılmış olan bilgileri henüz anlamış değildir. Anlayamamasının sebebi, varlığının o bilgileri anlayabilecek seviyeye gelmemiş olmasındandır.

(49) İnsanların varlığı bir bakıma gerçek bilgiye sahip olmadığından gelişmiyor. Bizim, kitaplardan edindiğimiz bilgiler, hakiki bilgiler değildir. Yani onlar, varlığın yararlanacağı bilgiler değildir. Başka bir deyişle, bizim robot yapacak hale gelmemiz, nükleer enerjiyi kullanabilmemiz varlığımızı geliştirmez. Biz mekanizasyon bilgisini tanıyoruz da, kendi varlığımıza, kendi özümüze ait bilgiyi tanımıyoruz. Bizi geliştirecek bilgilere vakıf değiliz ve bu yüzden de yeteneklerimiz gelişmiyor. Yeteneklerimiz gelişmediği için yapabilme gücümüz yok.

(50) Her insanın astral bedeni vardır. Bu astral beden, çeşitli bölgelerinde muntazam, düzenli bir atomik rahatlıkta değildir. Astralin incilmesi ve muntazamlaşması çaba ile, çalışma ile, ıstırapla, büyük bir emekle, feragatle, vermekle meydana gelir.

(51) Anima, can halidir. Eskiler buna "hayvani ruh" demişlerdir. Animus, nefis değildir. Nefs demek, cahillik, bilgisizlik demektir. "Şeytanın şerri" budur. Varlığın en büyük amacı, bilgiyi elde etmektir: Kendini bilmek, eşyayı bilmek, kainatı bilmek, Tanrı'yı bilmek, her şeyi bilmek...

(52) Arzulardan doğan düşünceler tamamen mekanik bir süreçte ilerler. Şuurlu değildir. Mekanik insanda bu bakımdan irade mevcut değildir. Bir dış tesir birçok süzgeçlerden geçe geçe gerçek iradenin bulunduğu süptil bedene ulaşıyor, ama hareketin başlangıcı otomatik, mekanik ve şok tesirleriyle yönetilen bir haldedir. Dolayısıyla o irade, gerçek bir isteği, gerçek bir kararı belli etmiyor; birtakım dış sebeplerden çıkıp gelen bir irade oluyor. İnsanın irade dediği şey, arzuladığı şeydir. Arzu ve isteklerin az veya çok sürekli oluşuna zayıf ve güçlü irade denmektedir. Onu yöneten, mekanik bir hafızadır. Onun etkisiyle hemen çağrışım yapıyor ve o işi yapıyor. Fakat "Ben bunu neden yapıyorum?" diye sormuyor kendisine. Şayet bunu soracak olursa, bir müdahale, bir irade fonksiyonu başlayacak. Yani gemleri ele almaya başlayacak, ama yapamıyor.

Neden oruç tutturuyorlar? Sufi, çalışmasına başladığı zaman önce fizik planı ele geçirmek mecburiyetindedir: Uykusuzluğu ile, açlığı ile, nefsini birtakım şeylerden mahrum etmek ile...

Buda, "İstirabın kaynağı arzulardır." der. Arzunun peşinde koşmak, fizik bir iradedir. Atletin madalya peşinde koşması fizik bir iradedir. Eskilerin "müteemmil irade" dedikleri bir irade vardır. Yani düşünülmüş, düşünülme yoluyla programa bağlanarak yapılan bir iş vardır. Orada arzular yoktur. Düşünce vardır ki, yapılan birçok şeyler arzularının da tersinedir. Müteemmil iradede birçok hususlar benliğin, egoizmanın zıddına olur. Yaptığını, daha idealize edilmiş bir amaç için, daha yüksek bir şey için yapar. İşte orada irade vardır.

İrade sözcüğünü kullanabilmemiz için, ferdiyetimizin şuurdan çıkıp yayılması lazım; dış tesirlerden değil. "İstersem" lafı tamamen mekanik bir süreçten ibarettir. Hiçbir şey yapamazsın. İnsanın tahayyülü vardır, ona mağlup olur gider. Şuurdan yayılan bir ferdiyet veya tek ve daimi ben tarafından yönetilen irade vardır. Ancak böyle bir iradeye özgür denebilir. Bir insanın fert olabilmesi demek, o insanın irade sahibi olması demektir. Bir insanda mekanik düşünme ne derecede azalmışsa, ferdiyeti o derecede geliyor demektir. Biz, ferdi irademizi kullanabiliyorsak özgürüz.

(53) İstiraba sokulursa, hiç kimse halinden memnun olmaz. Temel savunma mekanizmaları vardır. İstirabın kaynağı arzularla iradenin mücadelesidir. İsteklere ulaşmamak ıstırap verir. Arzular ne kadar çoksa o kadar da ıstırap vardır. Şu da var ki, arzular tekamül ihtiyacından kaynaklanır. Arzuları tatmin edip maddeyi tanıyıp, sonra çekilmek ve onu kullanmak gerekir. Cehennemden geçmeden cennete varılmaz.

(54) Dünya şartları içerisinde zaman enerjisinin tüketici bir fonksiyonu vardır. Buna "entropi" diyoruz. Entropiye

hiçbir varlık karşı gelemmez. Entropi giderek dağıtır ama bu dağılmanın süresini uzatmak mümkündür.

(55) Gurdjieff'in anlattığı animik tezahürlerdir. Spiritus'tan hiç söz etmemiştir. Ama insanların çoğu, animusu ile meşgul olduğu için mekaniktir, yani gelişemez. Animusa hizmet edildiği sürece canlı, enerjik, diri kalınır. Ama mantal seviyede herhangi bir şey değişmez. Mantalinde genişlik meydana gelmesi için spiritusun müdahalesi gerekir.

(56) Bazı insanlar çok çeşitli yaşlarda bu hayatlarında öğrenmedikleri bilgileri verirler. Çünkü o varlık dünyaya hazır vaziyette, enjekte halde gelmiştir . Her şeyi ile doğmuş ve o bilgilerin içten dışa, beynine kaydedilmesi için bir dünya süresi geçmiştir. Kaydedilme prosesi bitince, yedi yaşında anlatmaya başlar. Bu iş bazılarında on dokuz, bazılarında elli beş yaşında başlar. Bu iş akılla olmaz, çünkü akılda böyle enformasyon yoktur. Akıl, aldığı bilgiyi senteze bağlayan bir sistemdir. O halde geçmiş hayatlarda edinilmiş olan ve bu hayatta ortaya çıkan bilgiler ve vazifeler söz konusudur.

(57) Gurdjieff'in öğrencisi M. Nicoll'ün *Psychological Commentaries On the Teaching of Gurdjieff and Ouspensky* adlı eserinde belirtilen merkez bölümleri Şekil 1-2-3-4'de şematik olarak tanımlanmaya çalışılmıştır.

(58) Gurdjieff, "1, 2 ve 3 numaralı insanlar mekanik insanlığı oluşturmaktadır." diyor. Bu, derece derece içgüdüsel hayatın hakim olduğu bir devredir. Bireysellik, değişmez ben, irade, şuur daha teşekkül etmemiştir. Dört numaralı insan ise artık dengeye kavuşmaya başlamıştır.

Gerektiği zaman duyguları, gerektiği zaman mantali, gerektiği zaman içgüdüleri ya da hareket merkezi çalışıyor. Her biri kendisine düşen vazifeyi gayet ahenkli bir şekilde yapıyor. İçgüdüleriyle halledebileceği şeyi, mantalle halletmiyor. Dört numaralı insanın psişik merkezleri artık dengelenmeye başlamıştır. Üç numaralı insan olmandan çıkıp, dört numaralı insan olmanın yolu, insanın kendi üzerinde çalışmasından geçer. Yani, nefsin tanımayla başlamalı ve eş koşmalardan kurtulmalıdır.

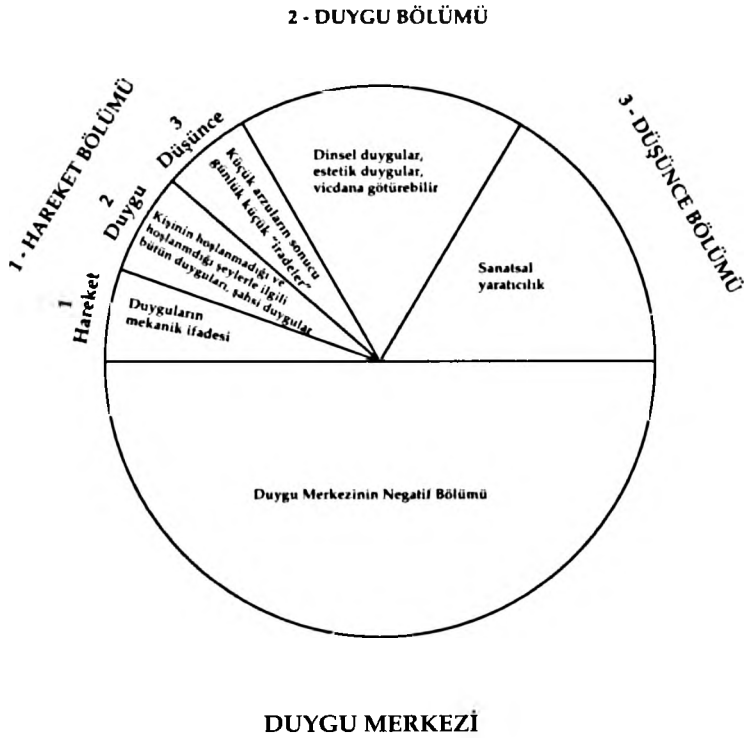
(59) İki numaralı insanın hayat içerisinde kurduğu ilgi alanları, ancak duygusal olarak yaşayabildiği şeyler oluyor. Onda duygusal bir tecrübe varsa, bir sempati kurabiliyorsa, yaşıyor; yoksa yaşmıyor.

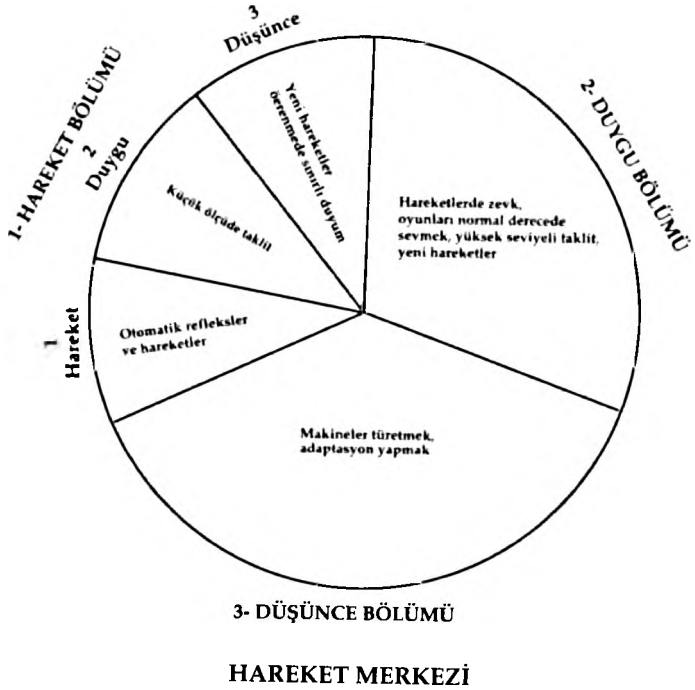
İnsanlar objektif bilgiye kavuşurlarsa, yani dört numaralı insan durumuna geçerlerse ancak, yeryüzü cennetini kurabilirler.

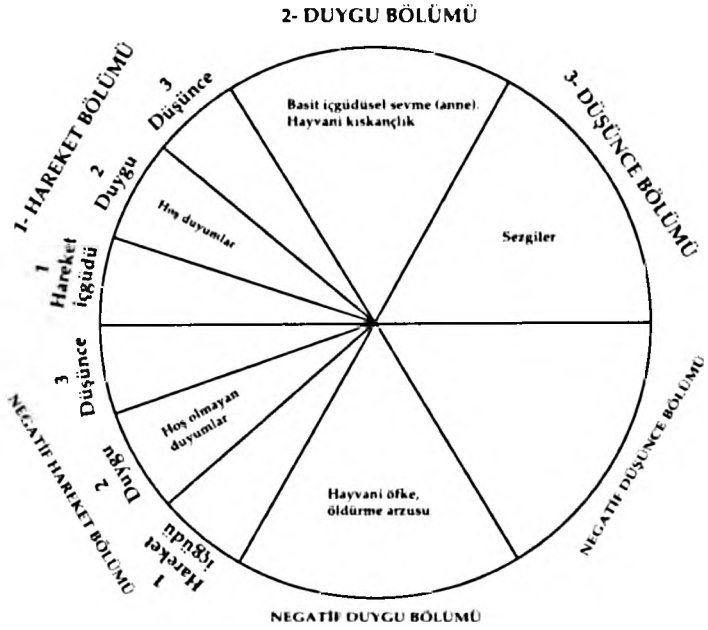
(60) Dört numaralı insan, gerçek ferdiyete ulaşmıştır. Onun artık tek bir yönü vardır. Her şeyi bitirmiş, yok etmiş, terk etmiştir. Yeryüzü koşulları içerisinde insan-ı kamil (mükemmel insan) Gurdjieff'in dört numaralı insanıdır. Onlar kendi anlayışlarının zıddına faaliyet göstermezler, yani çelişkiye düşmezler. İçgüdüsel hareket yoktur, otomatizma sıfırdır. Kamil insan, kendi zatının hakikatine zıt bir davranışta bulunmaz. Yani, kendi kendisinin aynıdır. Hiçbir maske, hiçbir değişik kişilik kullanmaz. Kendisini tamamen tasfiye etmiş, saflaştırmıştır. Onların anlayışlarının dayandığı bilgi, yakın bilgidir. Bir şeyi aynı ile yakalar, yani anında kavrayıverir. Çünkü uyanıktır. Onlarda hakikatin tekliği prensibi teşekkül etmiştir. Hakikat tektir ve her yerdedir.

(61) Beş numaralı insan, bildiğini bütün varlığı ile bilir, deniyor. Bunun sufi dilindeki karşılığı "hakk-el yakin"dir. Newton, "ilm-el yakin" bir insandır; ilim yoluyla hakikati görmüştür.

Beş numaralı insanın bir tek "zat"ı olduğu için, onun bilgisi bir tek "ben"e aittir. Külli bilgi artık bu Zat'a bağlıdır. Biz teferruat içinde olduğumuz için, bilginin çok olduğunu zannediyoruz. Aslında bilgi çok değildir. Ama planeti tepeden seyreden için hepsi Dünya maddesinin bilgisidir. Mesela biyolojideki canlılar, DNA'nın değişik dizilişleridir; madde farklı atomik yapılarıdır.

(62) Bilgi, kutsal kitaplarda sembolik olarak mevcuttur. Bir bilginin 7 anlamı varsa, bu o bilginin 7 tür insana da hitap ettiği anlamına gelir.

(63) İnsan şuurlu bir varlık değildir. Ancak hayatının belli anlarında flaş gibi parlayıp geçen bazı şeyleri anlayabilmektedir. Çünkü dış tesirler altında çok fazla kalıyoruz. Kaldı ki insanların idraklenip şuurlanması değil ancak hislerin gelişmesi söz konusudur. Bizden beklenen merhamet, sevgi, dayanışma gibi yönlerimizin gelişmesidir. Ya da hislerin şahsileşmesini, nefsanî anlayışı ortadan kaldırmaktan başka yapabileceğimiz pek bir şey yoktur.

(64) Bir şeyi olduğu gibi görmek, objektif kalabilmek insan için çok zordur. Çünkü biz, uzun süre ayık gezemiyoruz; veya gerektiği zaman ayık değiliz. Uyanık olamadığımız için, yani dikkat merkezimiz eşyadan kendimizi ayırma hususunda yeteri kadar çalışmadığı için, hep eş koşma sürecine bağlı olduğumuz için, sürekli olarak duygusal kıskaçlar içinde kaldığımız için; belki o arabulucu kuvvet, şefaath dediğimiz olay ortaya çıkıyor, ama biz onu genellikle sonradan görüyoruz. İçimizde ince bir dikkat hali, yani rikkat veya sezgi varsa, dengeleyici, düzenleyici tesiri iş işten geçtikten sonra görüyoruz.

Önce kendi bünyemizdeki temel eş koşmaları ve bunların adedini yakalayıp, üstlerine gitmeliyiz. İnsanda temel eş koşmaları meydana getiren ve onların hep canlı kalmasını sağlayan iki husus vardır: Bunlar insanın kibri ve bencilliğidir. İnsan, her şeyin kendi etrafında sıralanmasını, kendine göre bir düzene girmesini ister. Temelde bu vardır. Bu, küçücük çocukta bile vardır. Akli başına geldiği andan itibaren, çevresindeki ana, baba ve kardeşlerini kendi hal ve hareketına göre düzenlemeye ve de kendine göre bir hiyerarşi kurmaya çalışır.

Sözünü ettiğimiz kibir ise, basit bir kendini beğenmişlik tarzında değildir. Herkesin kendine göre taptığı putları vardır. Fakat insana düşen, yavaş yavaş nasihatten, bilgiden, tecrübeden yararlanarak, bu putları anlamak, görmektir. Çeşitli kılıklara girse de, o rengi muhakkak tanıyıp, ortaya çıkarmak lazımdır.

(65) Yeryüzünde tamamen nefse hakimiyet sağlanacak diye bir şart yoktur. Bazı işlerin görülebilmesi için yeryüzü prensiplerine uygun hareket etmek zorunluluğu vardır. Bilmek ve icapları yerine getirmek ayrı şeylerdir. "Sünnete uyunuz." demek, yeryüzü icaplarını yerine getiriniz demektir.

Aslında her kademedeki insanın, her numaradan insanın kendisine göre nefsi vardır. Her biri birer safhadır. Ama insan, herhangi bir safhanın hakikatini bilip, "Hakikatın sonuna geldim." derse, öteye geçemez. O safhanın nefsi kendisinde devam etmektedir ve orada sabitleşip kalır.

(66) Uyanık insanın bir vasfı da, aynı zamanda birçok şeyleri hatırlamasıdır. Bu, çağrışıma bağlı olmayan bir hatırlama şeklidir. Oysa olağan insan bir şeyi hatırlamak

için konsantre olduğu zaman sadece o şeyi hatırlıyor ve diğer şeyler zihninden kayboluyor. İnsanın bir an içerisinde birçok şeyi hatırlama yeteneği yoktur. En azından bedeni ile ilgili durumları unutuyor. Diyelim ki, araba sürüyorsunuz, dikkatiniz yolda, eliniz direksiyondadır. Hatırınızda olan sadece arabayı iyi bir şekilde sürmektir. O sırada başka şeyleri hatırlayamazsınız. Hatırlamaya başladığınız zaman, otomatik olarak sürmeye başlıyorsunuz. İnsanın hafıza ve dikkat mekanizmasına olan hakimiyeti bu derecede eksiktir.

(67) İnsanların bütün davranışlarında şuurlu olmaları gerekmez. Burada mühim olan, insanın şahsi amacının ne olduğunu bilmesi ve ona uygun davranmasıdır. Yani kapalı kutuda gizli olan bilginin, açılıp şuurlu hale getirilmesi gerekir; uyanıklık budur.

(68) İnsanda yok etmek, öldürmek arzusu vardır. Yani nefsaniyeti vardır. Bir şeyi kendisine mal etmek, kendinin olmak vb. durumları vardır. Bütün bunların paralelinde ve karşıt olan tesirler de vardır. Yani ister düşük vibrasyonlu olsun, ister yüksek vibrasyonlu olsun, bütün tesirler aynı zamanda mevcuttur. Siz kendi durumunuza göre, nefsinizin ihtiyaçları nispetinde bu tesirlerin, bu enerjilerin hakimiyeti altına girersiniz. O, o anda ağır basar; çünkü sizin istediğiniz de odur. Sizin istediğiniz, öfkelenmek yoluyla bir şeyi kırmaktır. Ama bunun için bir tahrike ihtiyacınız vardır. O tesir zaten var, derhal sizi sarıyor. Seviyenizi düşürdüğünüz anda, öbürü çıkıp, diğeri giriyor. Bir boşalma oluyor ve o güç sizi sarıyor. O gücün otomizması altında siz öfkeleneceksiniz, bütün vücudunuzun her şeyi ona bağlanacak; hatta psişeyi tahrik edecek, şuuraltında birikmiş bazı hususları, birtakım kompleksle-

rinizi faaliyete geçirecek. Böylece hem fizik bakımdan, hem de psişik bakımdan bir gerginlik başlıyor. Kan dolaşımı hızlanıyor, kaslar geriliyor vb. Aynı durum psişik yapıda da meydana geliyor.

Yani bu iş sadece fizik olarak gerçekleşmez. Sadece fizik olarak bunu yapabilenler, bu işin ustalarıdır. Onlar işin içine kesinlikle şahsiyeti, kötülüğü sokmaz; beden hakimiyetinin bir tatbikatı olmak üzere çalışılır, ama nefsi hiçbir şey yoktur. Örneğin, işin içine nefsin sokmayan bir karateciyi yenmek imkansızdır. En ufak bir korku, en ufak bir tereddüt, nefsin işin içine girmesi demektir. Hemen başka derecedeki bir enerji skalasına bağlanıyor. Yüksek durumda olan, alçak durumda olanı kapsar. "Soma"ya hakim olan psisedir.

İnsan, mutluluk karşısındaki tepkisi ile, ıstırap karşısındaki tepkisi birbirini dengelediği zaman, aynı şekilde hareket edildiği zaman, denge meydana gelmiş demektir. Bu dengeyi kurmak lazım. Bunu bize öğretmek için dışarıdan mütemadiyen tesir yağıyor. Ve biz, hep bocalayıp duruyoruz. Bu yüzden insan muktedir değildir, çünkü henüz bu safhadayız. O halde neye güveneceğiz? Gerek vicdanımızın yolunda başarılı olabilmek için, gerekse nefsanîyetimize karşı muzaffer olabilmek için neye güveneceğiz? Uyanmaktan başka çare yok. Birtakım şeyleri fark etmeye, olup duran olayları kavramaya, anlamaya çalışmaktan başka çaremiz yoktur. Ama biz olayları ancak geçtikten sonra takdir edebiliyoruz. Çoğu kez o bile olmuyor. Yapabilme gücü yavaş yavaş gelişmekte olan insanlar, "Ben bu şekilde hareket edersem, arkasından şu çıkar." demeye başlıyor. Yani "aklı evvel" tabir edilen, önceden irdeleyen bir durum meydana geliyor. Sadece aksiyon değil, olup biten olaylar da ayırt edilmeye başlanıyor. Dış hadiselerle kendisi arasındaki ilişkiyi kuruyor.

Ancak bunlar insana yapabilmek gücünü kazandırıyor. Bu geliştikçe bedenden tutun da, psişeye kadar hakimiyet sağlanıyor.

(69) İnsan dış yardım olmadan uyanamaz, ama dış yardım konusunda çok dikkatli olmak lazımdır. Dış yardımı önce aklınızla kabullenmeniz gerekir. Size yardım etmek isteyen insanın yaptıkları makul düzeyde değilse, icaplara uymuyorsa, ondan size hayır gelmez. Ve ayrıca vicdanınız devreye girmelidir. Yani makul bir vicdanla ilerlemek mümkündür.

Herkes dış yardım yapmaya muktedir değildir. En doğrusu, kendi vicdanınızın ve aklınızın size çizmiş olduğu yolu, aydınlık bir şekilde görmek ve bu yolda yürümektir. Hedefi tespit edip, gözden kaçırmamak ve ona ulaşmak için kuvvet harcamak gerekir.

(70) Hz. İsa, "Çocuklar gibi saf olmadıkça, melekuta giremezsiniz." demiştir. Yani, geçici olan, sonradan parazit gibi ortaya çıkan kişilikleri yok etmeden, gerçek öz sahibi olmadan melekuta giremezsiniz. Okültizmde, "çocuk" sembolü, "öz"ü ifade eder. Yani, kirlenmemiş, tertemiz olan anlamına gelir. Yoksa, ilkel basamakta olan insan manasına gelmez.

(71) Öz, insandaki hakikattir. İnsan ruhu "emir alemin-dendir" diye ifade edilir. Fakat melekler için bu tabir kullanılmaz. Emir alemi demek, tasarruf edecek olanlar demektir. O sistem, melek sistemine de tasarruf edecektir, onun üstüne de tasarruf edecektir.

İnsan olarak mücadele edeceğimiz şey içimizdedir. Yaptığımız işlerin hepsi tasarruf eylemleridir. Yani nefse hakimiyetin altında bu yatar.

(72) Kendine ait olanla, kendine ait olmayan nasıl ayırt edilir? Kendine ait olan şeyler kaybolabilir, değiştirilebilir, yapay vasıtalarla sizden uzaklaştırılabilir. Yani bilim, felsefe, sanat, politikadan gelen şeyler; gene aynı şekilde bilim, felsefe, sanat, politika yoluyla değiştirilebilir. Bir kültür, bir başka kültürü ortadan kaldıracaktır. Fakat bütün bunlara rağmen sizde değişmeyen bir şey kalıyor. İşte o sizin "öz"ünüzdür.

Kendinize ait şeyler kaybolmaz. "Öz"ünüze ait şeyleri hiç kimse değiştiremez. Ona ait olanlar, hiçbir suni vasıta ile uzaklaştırılamaz.

Gerçekten dış görünüş itibariyle öyle kültürlü, öyle entelektüel insanlar vardır ki, onların "öz"ü ancak beş ya da on yaşında kalmıştır. "Öz" küçük kalmıştır, ama onun üzerine suni olarak felsefe, sanat, politika vs. yeni bir biçim vermiştir; o varlığın ışığı böylece örtülmüş, kararmıştır.

(73) İnsanın "öz"ü ile "nefs"ini suni vasıtalarla birbirinden ayırmak mümkündür. İleri tasavvuf uygulayıcıları bunu çile odasında yaparlardı. Fakat bunu narkotikleri kullanmadan, ipnoz yoluyla yaparlardı. Bu ipnozun temini belli bir zikirle olur. Üstadı onu daracık bir odaya sokar. Bir delikten gelen azıcık hava, bir tas su, birkaç zeytin, öğrenci aç ve susuz bir halde devamlı zikreder. Ve ipnoz meydana gelmesiyle, talip, hakiki "öz"ünü görmeye başlar, bütün sahte kişiliklerini fark eder. Çıktıktan sonra artık, nur kesilir; çünkü hakiki ışığına kavuşmuştur. Dünya icaplarının üzerine yığılmış olduğu her türlü pislikten arınmış; bizzat kendisinin ne olduğunu görmüş bir vaziyette çile odasından çıkar. Bu, gerçek bir çiledir. Orada bizzat zatiyla kalıyor, nefsiyle değil. Zaten bunu başara-

mayanlar oradan çılgın bir şekilde çıkar. Bu tehlikesi de vardır. Çilehaneye girmek, büyük bir yürek meselesidir. Bunu başaramayan, mecnun olur, yolda kalır, köprüyü aşamaz.

Fakat şimdi artık çile devri kapanmıştır. Şimdi işimiz daha da zordur. Çileyi, insan içinde çekebilme gücümüzü geliştirmek zorundayız. Bu, insanın kendisini kendi dışındakilerle eş koşmaması ile başarılabilir. Zordur. Çünkü icaplara uyma mecburiyetimiz vardır. Yani orta yolda olacaksınız. Sünnete uymak, bu anlama gelir.

(74) Şahsiyet ve ferdiyet, birbirinden ayrı şeylerdir. Şahsiyet bir bakıma ferdiyetin suni şeklidir ve ferdiyetin karşısındadır. İnsan, şahsiyetini kaybetmek, buna karşılık ferdiyetini geliştirmek zorundadır. Yani kişiliğini kaybedip, bireyselliğini geliştirmelidir; nefsinin (şahsiyet, kişilik, persona, maskeler, sahte benlik) ortadan kaldırıp, gerçek kişiliğini ön plana getirmelidir. İnsan sahte benlerini, yani şahsiyetini ne derecede yok ederse; ferdiyetin, yani "öz" ün, beden üzerindeki hakimiyeti o derecede güçlü olur.

(75) Gurdjieff sistemine göre üç türlü enerji ile beslenmekteyiz. Bunlardan birincisi bildiğimiz yiyeceklerdir. İkincisi havadan alınır ki, Hintliler buna 'prana' derler. Üçüncüsü ise izlenimler, yani dış tesirlerdir.

Beslendiğimiz maddelerden elde ettiğimiz fiziksel ve kimyasal enerjileri biliyoruz. Burada prana da denebilen havadan beslenme, havadan elde edildiği belirtilen enerji ilginçtir. Prana "mana" enerjisidir, yani kainatta mevcut kozmik enerjidir. Onun için yoga sistemlerinde ve sufi sistemlerinin bazılarında, özellikle Kuzey Sufizmi'nde, pranaya hakim olmak, birinci emellerden biridir. Nefes talimlerinin her türlü, pranayı ritmik bir şekilde vücudun

içerisinde tutmak için yapılır. İnsanın bunu bulup çıkartması çok zordur. Birçokları nefes talimleri yapar da, doğru dürüst pranayı alamaz. Oksijenlemek ayrı şeydir, pranayı almak ayrı şeydir. Ve bu işin çalışması mekanik değildir. Oysa yoga sisteminde çalışanlar, nefes alıp vermeyi tamamen mekanik hale getirmişlerdir.

(76) Vücut kimyası, insanın kendi üzerinde çalışması ile değişebilir; yani DNA'larda değişiklikler olabilir. Böylece, mutasyon dediğimiz olaylar birdenbire teşekkül edebilir. Soydan soya, başka bir insan türünde, 'mutant'lar ortaya çıkabilir. Zeka, vücut yapısı ve yetenekler bakımından farklı bir yapıdadır o. Bunlar hep vücut kimyasının değişmesinden olur. Fakat büyük bir iç mücadele gerekir.

Değişmeye giden insanlarda fizik güçlüklerle karşı olan mukavemet artar; açlık, susuzluk, uykusuzluk gibi. Psikosomatik etkiler azalır. Psişik yetenekler artar. Örneğin iki sufi karşılaştığı vakit, birbirlerinin kerametine bakarlar; telepatik güçleri var mı, karşı taraftaki insanlara tasarrufu var mı, bazı insanları yanına davet edebiliyor mu, başkalarının rüyasına girebiliyor mu, hastaları iyi edebiliyor mu? Bunlar görünüşte başkalarına caka satıyor gibi görünebilir, ama değildir.

Beden kimyasının değişmesinden dolayı, birtakım kozmik etkiler daha kolay barındırılır. Onlarla beraber çeşitli boyutların enerjilerini kullanarak birtakım işler kolay hale getirilebilir. Zaten o sufünün kerameti ortadan kalkarsa, yolda kalmıştır. Ama geldiği yolun kendisine vermiş olduğu hakları kullanır, orada kalır, ama daha ötesi yoktur. Çünkü artık tevile başlamıştır, tamponlar devreder ve böylece önüne büyük bir engel çıkmıştır.

Ne var ki bu, bütün insanlar gelişmelerini yaptıkları zaman, muhakkak bu yollardan geçecekler, psişik yete-

nekler kazanacaklar anlamına gelmez. Öyle bir insan da mükemmelen yürür geçer. Belki Yunus Emre'nin kerameti, Mevlana'nın kerametinden çok daha azdı, ama Mevlana'nın itirafı vardır: "Ben hangi yolda nereye ilerlersem, onun adımlarını, izlerini görüyorum!" diyor. Yunus o kadar fazla şey bilmiyor, fakat öyle prensipleri yakalamış ki, o, ondan evvel geçmiş. Bu hayat örnekleri çok önemlidir.

Gelişmekte olan kimselerde ille de aynı yeteneklerin çıkması şart değildir. Hatta hiç gösterilmemesi şarttır. Buna "sünnet üzere" gideceksin denir. Yani gezeceksin, eğleneceksin, ticaret yapacaksın, çoluğun çocuğun olacak, insanlar içinde yaşayacaksın vb.

(77) Gurdjieff sisteminde geçen insan yapısındaki duygu, düşünce ve hareket merkezlerinin yerli yerinde kullanılması meselesi çok önemlidir. Bu nedenle insanın kendini tanıması, kendine sahip olması, kendini aldatmaması, kendini kontrol altında tutması gerekir. Böyle bir çalışma, insanı kısa yoldan enerji ekonomisine götürür. Enerji ekonomisini iyi yapan ve randımanlı bir dağıtım sistemi kuran bir insanın hem fizik, hem mantal hayatı, yani zihin hayatı ve buna bağlı olarak toplum içindeki hayatı gayet düzenli olabilir. Hangi merkezle, hangi işi yapmanız gerektiğini bilmeniz gerekir. Yemek yerken, bulaşık yıkarken, kitap okurken veya müzik dinlerken hangi merkez faal halde tutulacaktır?

(78) Enerjileri en uygun şekilde kullanabilmeleri için insanlara her şeyden önce kendi formasyonunun, kendi yapısının ne olduğunu anlatmak lazımdır. İnsanı yöneten kuvvetler nelerdir, bunu bilmesi lazımdır. İnsanda 'telafi' mekanizması denen, müthiş bir yalan mekanizması var-

dır. Bir şeyi anlamak, idrak etmek için değil; vaziyeti telafi etmek için uğraşiyor, "Ben de insanım, hata yaparım." demiyor.

(79) Her şeyin temeli, tekamülün hızlandırılması, genişletilmesi; şuurun aydınlatılmasıdır. Yani nefsin mümkün olduğu kadar terbiye edilmesidir. Adap ve erkana uygun bir ego meydana getirmek ve dolayısıyla boşaltılan büyük sahaya da hakikatlerin nüfuz etmesidir. Bütün bu çalışmalar, varlığın tekamül etmesine dayanır. Amaç, kemal basamaklarında yükselmektir.

(80) İnsan vücut kaslarını gevşetip, kedinin fareye pür dikkat baktığı gibi, murakebe edilen konuya yönelmelidir. Buna temaşa da derler. Batı'da kontemplasyon tabiri kullanılır. Belli konuya konsantre olduğunuz zaman, imajinasyonla beraber etraf açılır. Temaşa, çok ilerideki sufilerin bir pozisyonudur. Artık o, fizik dünyadan da fizik bedenden de, her şeyden soyutlanmıştır. Yani eşyayı iç gözülle müşahade eder; bunları renkler, şekiller, ışıklar vb. içinde görür. Mesela, insanı ve cisimleri renge renk titreşimler halinde görür. Ama bu, "ayn-el yakın" dedikleri iç gözlerle görmedir. Buradaki temaşa hali hepsi için mümkün değildir. Ama birçok insan için olmuştur.

(81) Öyle insanlar vardır ki, hep sağlıkları ile meşgul olurlar ve başka hiçbir şey yapmazlar. Kendilerini sağlıklı tutan şeyler onlar için ön plandadır. Yani onlarda fedakarlık duygusu yoktur. Sağlığı korumak, hiç şüphesiz her insanın görevidir, ama onu her şeyin önünde görmek bilgisizliğin ve nefsaniyetin bir işaretidir.

(82) Ertesi gün mekanik işler yapmak için sağlam olmak isteyen, gece 12'den sonra uyumalıdır. Ama ertesi gün tefekkürle ilgili, üst merkezlerle ilgili bir iş yapılacaksa, uykuya daha az yer vermek lazımdır. Bunun da en güzel şekli, gece 12'den sonra güneş doğana kadar olan zamandır. Bu süre içerisinde kişinin bütün idantifikasyonlarını (eş koşmalarını, özdeşleşmelerini) gözden geçirmesi gerekir. Yani, O'ndan başka neye önem veriyorsa, hangi putlara tapıyorsa, onları tespit etmesi gerekir. İbadetin en büyüğü budur. Burada pozitif yönüyle üstün seviyede duygusal merkezi faaliyete geçirmek söz konusudur. Bu özel çalışma içerisinde, az yemek, az uyumak, az konuşmak; yani her şeyin azı makbuldür. Ama bunlar kuru kuruya yapılmamalıdır. Yoksa bir hayvanı da aç bırakabilir, az uyutabilirsiniz. Burada amaç başkadır. İnsan fizik bağların zayıflatıldığı o zamanlarda, daimi bir iç hesaplaşmada bulunmalıdır. Yoksa boşu boşuna aç ve uykusuz kalınmış olur. Herhangi bir enerji korunmaz ve kişi tesir planıyla, yani kendisini besleyen ana kaynakla direkt irtibat kuramaz. İşte insanlar bunu bildiklerinden, bunu yapamayacaklarından; büyük merkezlerle irtibatta olan varlıklarla ilişkide olmayı tercih ederler. Bu varlıklar diri ya da ölü olabilir. İşte, mezarlık ve türbe ziyaretlerinin, bir mürşitle beraber gitmenin sebebi... Çünkü mürşit, bu merkezle devamlı ayakta kalabilen veya onunla irtibatta bulunabilen bir kimsedir. Ve o, bazı dıştan gelen tesirlerin içerisine girmek suretiyle, sizi beslemeye, irtibat kurmaya teşvik eder. Önce sizi dıştan gelen bir enerjiyle takviye eder, sizin ritminizi yükseltir; ondan sonra siz irtibatınızı kendiniz kurarsınız.

Tam uyanıklıkta siz, büyük merkezinizle tam irtibatınız demektir. Uyanmanın bir manası da budur.

(83) Dünya için kıyamet, dünyanın gerçek güç ve kudretini veren sistemle, insanların bir araya gelmesi demektir; insanların bunu bilmesi, tanınması demektir.

(84) Güneş ışığı gibi bir güç düşünelim. Güneş ışığının yeryüzündeki kaba tezahürü, ısı veya bir domatesin içindeki C vitamindir. Şimdi bu oluşumu tersine düşünecek olursak, en sonunda güneş emanasyonlarına uzanılır. Şimdi bu örnekten hareketle, vücuttaki kaba bir enerji, süptil bir enerjiye dönüştürülebilir. Cinsel enerji, belli metotlarla yavaş yavaş yükseltilip inceltilerek, güneş ışığı haline geliyormuş gibi, yüksek bir enerjiye çevrilebilir. Ve hatta bu enerji kullanılabilir.

Bu enerjiye Hint'te 'kundalini' enerjisi denir. Bu o kadar güçlü bir enerjidir ki, herkes buna dayanamaz. Kundalinin sembolü, apış arasına çöreklenmiş bir yılan-dır. Başını kaldırır ve kuyruk sokumundan beyne kadar yükselir. Ve çıkarken de bütün şakra bölgelerini tarar, yani bütün merkezleri uyandırarak çıkar; beyne yerleşir. Asıl yaptığı iş, tepe şakrasını beslemeye başlamasıdır. O zaman insan çok muktedir bir hale gelir; rüyeler açılır, sezgiler güçlenir, istendiği anda transa geçilir, bir anda değişik bir plan içine geçilebilir, eşyanın içi ve insandan yayılan emanasyonlar görülebilir, eşyanın iç bünyesine tasarruf edilebilir, kişi kendi özüyle temas kurabilir.

Kundalini enerjisinin ortaya çıkışının basit seksle alakası yoktur. Bu enerji insanı vecde kadar götürür. Fakat sufiler bu enerjiyi süfli, bayağı görüp onunla hiç ilgilenmezler. Bütün her şeyi kalbe çevirmişlerdir. Onlar için göğüs şakrasının gelişmesi çok önemlidir. İşi çok özel bir hale getirmişlerdir.

(85) İnsanın gelişme prosedürü Sufizm'de de vardır. İnsan önce 'nefs-i emmare', yani emredici nefis seviyesindedir. Kendini daima olumsuz tesirlere karşı emir halinde tutar. Nefs ne emrederse o yapılır. Ye, iç, gez, eğlen, kötülük yap vb... Ama daha sonra 'nefs-i levvame' denen kademe geliyor. Yani artık insan nefisini kötülemeğe, tenkit etmeye, aşağılamaya başlıyor. Daha sonra ise 'nefs-i mutmaine' denen kademe gelir ki, siz artık tatmin olmuş durumdasınız. Böyle biri artık kendisini olumsuz duygulardan, bencillikten kurtarmıştır. Tatmin olmuştur.

(86) Kendiliğindenlik; rastlantıya bağlı, manasız, hiç iradi ve şuurlu olmayan anlamına gelmez. Onun arkasında gizli bir bilgi vardır. "Kendiliğinden yapıverdim!" denir. Hiçbir şey kendiliğinden olmaz. Sebepsiz hiçbir şey olmayacağına göre, demek ki o kimsede daha önce gizli kalmış birtakım tecrübelerin bilgisi söz konusudur. Bu tür refleks hareketler, mekanik hareketler sınıfına girmez.

(87) Kendi kendini gözlemlenmede işin içerisine tevili girdiği zaman, bilgi kaybolur. Tevil demek, belli bir yöne doğru, iki şeyi birbirine bağdaştırmaya çalışmaktır. Tevil, saptırmak değil, yumuşatmaktır. Yani bir nevi manevi bir iltimasla, "Sen de haklısın, o da haklı; ikinizi de bir arada tutayım." der gibidir. Doğruyu eğriden ayırt edebilmek gerekir. Ve bu iş teville olmaz.

Olayların önce tarafsız bir şekilde gözlemlenip kaydedilmesi gerekir. Yani elde birtakım bilgiler, çeşitli ruh halleri birikmeden tek bir gözlem ile hemen karara varmaya gerek yoktur. Yeteri kadar gözlem birikmeden analize gitmek hatalı olur.

Gözlemlenmenin sonunda bir kayıtlama meydana gelir. Gözlemi yaparken, ona eş koşmamak, bağlanıp kalma-

mak gerekir. Meseleye bakmak, görmek, anlamak ve çekilmek lazımdır. Gözlem uyanık bakmaktır, baktığını görmektir. Görüp de zihne kaydetmek demek, konuyu hem şuuraltında sindirmek, hem de bazı şeyleri astrale nakletmektir. Hafızadan maksat, astrale nakletmektir. Derin şuuraltına empoze edilen fikir oraya gidiyor demektir. Gerçek gözlemlenmede, objenin kendi arasındaki sistematığı görülür; o objenin hangi düzene göre şekillendiği, sıralandığı fark edilir. Objenin niteliklerini değil, objenin düzenlenmesini görmek; kanunları fark etmek demektir. Ne kadar çok gözlem yapılırsa, o konu hakkında merkezde o kadar çok enformasyon birikmiş olur. Bundan sonra analize gittiğinizde az yanılırsınız.

Sadece objenin kendi tabii düzenindeki ahengi görmek mühim değildir. İnsan kendi bünyesindeki faaliyetlerin temel prensiplerini anlamalıdır. Yani siz olayı hangi gözle görüyorsunuz? Akıl gözüyle mi, his gözüyle mi, yoksa içgüdü ve hareket gözüyle mi bakıyorsunuz, bunu fark etmelisiniz.

(88) İnsan her gözlemlenmede büyük mozaik panoya ait bir tek parçayı yakalar. Onlar biriktikten sonra pano ortaya çıkar, yani siz kanunları bulmuş olursunuz. Ondan sonra hüküm vermeye başlayabilirsiniz.

(89) Duyum ve duygu muhakeme etmez; duygular ya sever, ya sevmez. Yani antipati ve sempati kanunlarına göre hareket ederler. Zevkli ya da zevksiz denildiği vakit, aynı merkezden hareket ediliyor demektir.

Duygu fonksiyonlarıyla faaliyet gösteren bir kimse için, kıyas da yapsa, muhakeme de etse, mantığa da vursa, prensiplere de bağlı olsa, karşı tarafın sempatik veya anti-patik oluşu yüzde yetmiş değerinde bir kıymete sahiptir.

Hiçbir varlık duygusal olarak tarafsız kalamaz. Şayet insan duygusal fonksiyonla çalışıyorsa, zevkli veya zevksiz ikileminden birini seçmek zorundadır; olayı zihin yoluyla kontrol altında tutamaz.

Duyum ve duygular arasındaki fark; sanki yemiş gibi olmakla, yemek arasındaki fark gibidir. Duyum, fiziko-şimik anlamadır. Duygusal anlama ise, imajinasyona ve eski anılara girer. Biri tamamen materyalistik bir anlayıştır, diğeri daha manevidir. Örneğin, güzel bir gül getirdiler; aldınız, kokladınız. Çok hoşunuza gitti. Bu bir duyumdur. Dışarıdan gelen fiziki bir uyaran vardır. Fakat bir gevşeme durumunda iken siz gül kokusu almışsanız, bu duyum değil, duygudur. Çünkü ortada o kokuyu uyandıracak bir obje yoktur.

Bazıları duyuları ile gözlüyorsa, objenin fiziki niteliklerini ele alır. Yani bir biblo görür, fevkalade güzeldir. Ama duyularıyla bakan bir teknik adam gözü, onu ağırlığı, kesimi vs. yönünden inceler. Ama gelişmiş bir duygusal varlık, o bibloya baktığı zaman, sadece ondaki estetiği görür. Biri duyularıyla gözlüyor; diğeri duygularıyla.

(90) Bazıları zihinleriyle, bazıları duygularıyla, bazıları da duyularıyla algılar, ama inanç işi değiştirir. Bir dakika evvel gayet objektif ve medenice hareket eden bir insanın, bir dakika sonra inaçlarıyla alakalı bir konuda tamamen ters yönde hareket etmesi mümkündür.

(91) Duygusallığın teşekkülünde duyuların rolü yoktur. İnsanların duygusallığı, henüz şuurlanmamış bilgilerinden ileri gelir. Duygu; bilgi partiküllerinin yerleşmemiş, yerine oturmamış, farkına varılmamış olmasından, birtakım bölük porçuk bilgilerin karmaşasından ileri gelir.

Duygu karmaşadır; bir mücadeleden ibarettir. Bizim nefsanî dediğimiz hallerin tümü duygusal hayattır.

(92) İnsanın bütün hareketlerini kontrol altına alması gerekir. Sufi dilinde bunun karşılığı "nazar ber kadem"dir. Yani attığın adıma bakacaksın. Fakat bunu fiziki olarak ele almamak gerekir. Nakşibendi tarikatında yürüme talimleri vardır; yürürken adımlarına bakarlar. Aynı metot giderek bütün hareketlerin kontrolüne sirayet etmelidir. Attığın adıma bak demek, yaptığın bütün işleri bilerek, şuurlu yapmaya çalış; her yaptığın hareketi kontrol altında tutmaya çalış demektir.

(93) Dışardan gelen bir tesir vardır. İnsanların birer otomat olmalarının asıl sebebi, tesirin kendisinden değil, dışardan gelmesidir. Bu ise insan için esasen bir eksiklik değildir. Düzen böyledir. Her şey dışarıdan geliyor, yani bir tesir alanı mevcuttur. Ve bu tesir bütün varlıkları tekmülün belli bir istikameti yönünde çekmektedir.

İnsan kendiliğinden yürüyemiyorsa, götürülüyorsa, otomattır. Enerjiyi kendi bünyesinde üretmeyip, dışarıdan alıyorsa ve hep de buna bağımlıysa, o takdirde o enerji insanları istediği şekilde yönlendirir. O halde insanlar 'kul' mertebesinde. Kul demek fiilin sahibi olmayan demektir. Otomattır. Kendisi aslında bir şey yapmıyor; daima dıştan gelen tesirlere uygun olmak üzere birtakım hareketlerde bulunuyor. İstiraplı olaylar şeklinde uğradığımız şoklar, insana bazı gerçekleri öğretme, anlayış seviyesini yükseltme amacını taşır.

(94) İnsan hangi tepkisini şuurlu hale getirirse, o kendisi için artık duygusal olmaktan çıkmıştır. Ama şimdi bizim bütün hallerimiz duygusaldır. Kızarız, bağırırız,

çağırırız; sonra düşünürüz. Daha önce düşünmeye başladığımız zaman, kişi şuurlanmış demektir.

(95) İnsan yaşarken imkanlarının çok küçük bir bölümünü kullandığını fark etmelidir. "Bir şuur alanım var ama, ben onun çok dar bir alanını kullanıyorum" diyebilmelidir. Bu, insanın aczini anlaması demektir. Kendi kendini incelemede, kendini doğru bir şekilde gözlemlemede, varılan ilk sonuç bu olmalıdır.

(96) Örneğin bir fotoğrafçılık olayında, ışık birdenbire kimyasal süreci değiştiriyor. Nasıl kimyada böyle bir olay varsa, insanın şuur ışığı da, kendisindeki birtakım iç süreçleri, yani ruh hallerini değiştirmektedir. Karanlık olan kısmı biraz aydınlattığınız zaman, dünyanın değişmeye başlar. Gizli, kapalı, bilemediğimiz taraflarımıza doğru şuur ışığınızı, yani anlayışınızı yönelttiğiniz zaman; ruh hallerindeki bazı yanlışların ve doğruların farkına varmaya başlarsınız ve böylece iç olayların seyri değişir.

(97) İnsanın kendisini bütünüyle ve objektif olarak görmesi, kontrol etmesi çok zor bir meseledir. Yani ruh halini kontrol ederken, fiziğini bile kontrol etmek durumundadır. O ruh halinin ortaya çıkışı esnasında, bir vücut fonksiyonunu da göz önüne alıp, onları da kontrol altında tutabilmelidir. Çok zor bir iştir.

Aynı zamanda da herkesi, her varlığı olduğu gibi kabul edecektir. Yunus Emre'nin dediği gibi, 72 millete bir gözle bakacaktır. Bu, kendisini olduğu gibi, bütünüyle görebilen bir insanın marifetidir.

(98) İnsan, bir olay içinde bulunduğu zaman "ben ve o" ayırımını yapabilmelidir. İnsan kendi üzerinde çalış-

mayı düşünmezken, yani olağan hayat içerisinde “ben ve o” bir aradadır, bir ayırım yapılmamıştır. Oysa ben’in dışında, kendimizin dışında her şey ‘o’dur. Ben ve o aynı şey değiliz. O dediğimiz şey, zatımızın dışında suni olan şeylerdir. Bu ayırım, başlangıçta, olaydan hemen sonra yapılır, daha sonra olayın içinde de kendinizi ayırabilirsiniz.

İnsanın kendisini olayın dışında tutması, hiç çıkar beklememe anlamında değildir. Bir tür ilgisizlik hali, olayla birtakım fonksiyonel bağlara girmeme, objektif kalma meselesi söz konusudur. Eşyayla aynı frekansta olmamak, onunla bir olmamak, ilgilenmemek zordur. Samimi olarak inanmış bir insanın, inancına karşı ilgisiz olması kolay değildir. Garip bir durum doğar ve kişi hiçbir şeye bağlanamaz.

Dikkat edilmesi gereken husus, bu iş bir gelişme içerisinde, yavaş yavaş olmalıdır. Madem ki, ikiye ayırma gereklidir, suni olanla reel olanı ayırt ettiğimiz zaman, reel olanın istikametinde yürümek zorundayız. Her türlü yapaylığı ortadan kaldırmak lazımdır. Ama bu arada da icaplara uymak zorundasınız. Gerçek benliğiniz istemese de, toplum içerisinde bazı davranışlarda bulunmak zorundasınız. Her işin hakkı verilmelidir.

(99) İki türlü benliğimiz vardır. Bunlardan birincisi toplum içinde mevcut olan bir dış benlik’tir. Bu, sadece fizik görünüşü ile değil, kendine has tipik kişiliği ile de mevcut olan bir benlik’tir. Diğeri ise, bu dış benliğin tamamen ötesinde bir iç benlik’tir. Bunlardan ilkinе nefs, ikincisine vicdan diyebiliriz. Dış benlik türlü türlü mekanizmalarla kendisini donatmıştır. Sahnede görünen çoğu kez odur. Vicdan enerjisiyle beslenen iç benlik ise arada bir ortaya çıkar.

İşte bu iki benliği, yani nefis ile vicdanı birbirinden ayırmak gerekir. Zat, yani iç benlik nefsanî şeyler istemez. Ama biz kendimize suni olarak birtakım nefisler yaratmışız.

İnsanın kendi üzerinde çalışmasında, özellikle işin başındayken, bu iki benlik birbirine karışabilir. Zat başlar, nefis devam eder. Yaptıklarımızı gerçek zatımız mı yapıyor, yoksa nefis mi yapıyor; sahnede öz kişilik mi vardır, yoksa suni kişilik mi? Bu, sürekli olarak takip edilmesi gereken bir husustur.

(100) İnsanın, kendi üzerinde çalışma yapabilmesi için, zatını ve nefisini birbirinden ayırt etmeyi öğrenmesi lazımdır. Bu, kişinin nefisini tanıması, kendini bilmesi demektir. Nefis, bir nevi düşman olarak kabul edilir. İnsanın karşısına türlü türlü maskelerle çıkar. Kesin olarak onun sözlerini, kişi, kendi gerçek sözleri olarak kabul etmemelidir. Çünkü gerçek öz'e ait ifadelerde adalet hakimdir; bencilikten, kibirden, korkudan, yalandan eser yoktur.

(101) İnsanın kendi zatını bilmekten daha büyük olgunluk derecesi yoktur. Bunun dışında bir yol aramak boşuna olur. "Tekamül nedir?" sorusunun cevabı "Kendini bilmektir." diyebilirsiniz. Bu, insanın fizik yapısını bilmesi demek değildir; iş çok üstün seviyeli ve o fizik yapıyı kullanan tanınmalıdır.

(102) İnsan çaba göstererek, ıstırap çekerek kendi kendine bazı şeylerin hakikatine varacaktır. Zaten insanın en büyük imtihanı budur. Kendisine vaktiyle öğretilmiş olan şeylerin burada hatırlanması gerekir. Dünya hatırlama yeridir. Varlık kendisinde mevcut olan bilgiyi sıkıntı içerisinde, tesirin basıncıyla hatırlar.

(103) Birçok şeylerle biz kendimizi aynı kılmışızdır. Yani birtakım değerleri o kadar benimsemişizdir ki, onlarla karşılaşmadığımız zaman nefret hissi, beğenmeme hissi, tenkit hissi duyarız, antipati hissederiz. Benzer şekilde, kendi değerlerimize, ideallerimize uygun ölçülerle karşılaştığımız zaman da bize gayet normal gelir. Yani insanın zıtlıklar içinde yaşaması, Birliği fark edememesi meselesi ortaya çıkar. Birliği yakalamayan, putperestliğin çeşitli derecelerini yaşar.

(104) Kendimizi hatırladığımız zaman, benliğimizi gözlemleyebiliyoruz. Oysa bizim hayatımız antraklarla geçiyor. Kendimizi hatırlamadığımız için, içimizde akıp geçen zamanı, çeşitli oluşumları gözleyemiyoruz. Çünkü ikili ayırım yapamıyoruz. Dış olayları kendimizden bir parça sayıyoruz. Gördüğümüz manzara, işittiğimiz ses, aldığımız koku, dokunduğumuz eşya bizde bir yığın çağrışıma sebep oluyor. Bunlar hep dış benliğin sayısız maceralarını teşkil eder. Gerçek ben hangisindedir? Aslında hiçbirinde değildir. Burada uyandırıcı etken, içimizdeki vicdan olacaktır.

İnsan gerçekten söylediklerini, yaşadıklarını gereği gibi hatırlayamaz. Bu yüzden de tekrar tekrar hatalara düşeriz. Bu hatırlama ile özdeşleşemediğimiz için, o bizde bir bilgi haline gelmediği için, hep aynı ruh hallerini yaşıyoruz. Vaktiyle çok güzel bir yemek yediniz diyelim. Ondan sonra unuttunuz. Sizde o güzel yemeğin anısı kalmıştır. Fakat dilinizin üzerindeyken, yutarken o yemeğin size vermiş olduğu haz kaybolmuştur. Güzel bir hatıra olarak kalmıştır, ama o lezzet hali yoktur. Ve bir süre sonra canınız gene aynı şeyi ister. Oysa o anı, yeteri kadar güçlü bir şekilde sizde kalmış olsaydı, o şeyi istememeniz gerekirdi. Bu mümkündür, canınız hiç çekmez, çünkü o şeyin size vere-

ceği hazzın ne olduğunu biliyorsunuz. Ve böylece siz eşya-ya, maddeye otomatikman bağımlı olmaktan kurtulursunuz. Yani yemeği lezzeti için yemezsiniz, kokusu için yemezsiniz, verdiği keyif için yemezsiniz. Çünkü ne olduğunu biliyorsunuz. Artık çağrışımlar farklı olduğu için, siz yemek yemenin ardından gelen bağımlılıktan kurtulmuş olursunuz. Aynı durum bütün haz fonksiyonları için geçerlidir. Haz elde edilen şeyi hatırlarsanız, sizin için değişen bir şey olmaz. İnsanın nefsi ile zatı arasındaki farkı böyle şeylerle anlaması lazımdır. Yani zatı dışındaki şeyler karşısında kılı bile kıpırdamayacak, objektif bilgisinden asla sapmayacak, hakkaniyetten ayrılmayacaktır.

(105) Olaylar nefsi olmayan bir şekilde incelenmelidir. Bunun için duygusallık dediğimiz halin, zihin ortamının dışında olması lazımdır. Yani, olaylara gerçek bir adalet sahibi gibi bakmak lazımdır. Bunun için en uygun zihin, kendini hatırlayan zihindir. Kendini hatırlamadığı anlarda insan; kendi sübjektif imajinasyon, zan ve bilgisiyle beraberdir. Ama kendini hatırladığı zaman, her şeyi objektif hale getirmiş olur.

(106) İnsanın her an kendini hatırlaması, içinde bulunduğumuz dünya şartlarında mümkün değildir. İcaplardan dolayı insan, her zaman kendini hatırlama çalışması yapamaz. Örneğin bir otobüs şoförü, kendi içinde bu tartışmayı yaptığında, her gün birkaç kaza gelir başına. O halde bu işin sürekli yapılması, icaplardan dolayı gerekmiyor. İnsan kendisine bir plan yaparak, hangi şartlarda çalışacağını, hangi şartlarda çalışmayacağını belirleyebilir. İnsanın ilerlemesi adım adım olmalıdır. Devir, bu tür bir çalışma devri değildir. Şimdi insan bu tür metotlar yürütüyor. Şayet bu çalışmayı yaparsanız, her şeyiniz allak

bullak olur. Düzeniniz bozulursa, nasıl yaşarsınız? Fiziği nasıl muhafaza edersiniz? İçinizi düzeltmeye kalkarken, yaptığınız işle fakına varmadan düzeni bozarsınız, icapların zıddına gidersiniz. Bunlar öyle yapılmalı ki, dünya icaplarına uygun hareket edilebilsin.

(107) Nefs denetlemesinin temeli, duygularımızın bizi aldattığı veya aldatmadığı noktaları tespit etmektir. "Ben nerede izafiyete düşünüyorum? Nerede kesin bir yargı içerisindeyim?" İşte, mesele sonunda buraya geliyor. Yani, yapabilmek ayrı iştir. Ve bütün insanlar için bu bir ideal değildir. Henüz insanın şuurlu olarak yapabilme kabiliyeti gelişmemiştir.

(108) Kendini hatırlamak, insanın her an zihninden geçen düşünceleri önce belirli kategorilere göre ayırabilmesidir. "Şimdi şu haldeyim, şimdi ise şu halde." diyebilmek, her an bunları görebilmek, uyanıklığın birinci şartıdır. Kendimizi bu şekilde uyanık tutabilmek için gene birtakım yollar vardır. Bu yollardan bir tanesi, özellikle olumsuz etkilerin dışında kalabilmek için, eskilerin ifade ettiği gibi, bir mantra kullanmaktır.

(109) İnsan kendine, kendi içindeki tesir etkileşimlerine hakim olmalıdır. Kişinin kendi üzerinde çalışmasında, yani kendini bilmesinde, kendi içinde olan olayların, geçirdiği ruh haletinin akışına hakim olmak en mühim şeydir. İç mücadeleye, iç harekete, iç tiyatroya, iç diyaloga, çağrışımlara vb. hakim olamayan insan, hiçbir şeye hakim olamaz.

(110) Eş koşmadan yapılan işin bereketi artar. Ne kadar yüksek seviyeli bir iş yaparsanız yapın, eğer o işle idanti-

fiye olursanız, ortaya olumsuz bir durum çıkar. Heyecan, telaş, sakarlık içerisinde iş de hakkıyla yapılmaz. O olumsuz hal nefisle alakalıdır, zatla değil. Yani olay, öz benliğinizde en ufak bir olumsuzluk meydana getiremez. Ama nefiste alınganlıklar, korkular, vesveseler doğabilir. Bu, yanlış bilgilerimizden, yanlış kanaatlerimizden, kendimizi bilmediğimizden ortaya çıkar. Fakat bu işleri yapan gerçek benlik değildir. Bütün bunlar dıştan görünen nefse aittir. Ne olup bittiyse, bazı icapların sonucu olarak olmuştur. O anda üzülen nefistir, ben değil. Bütün darbeyi, bilgisizliği yüzünden nefis yemektedir. Bu sebeple insanın görünüşteki kendisi ile iç kendisini birbirine karıştırmaması gerekir.

(111) İnsanın kendi üzerinde çalışmasında "eş koşmak" meselesi önemli bir yer tutar. Gözlemlenen fenomende eş koşma oluyor mu, olmuyor mu? İlgisiz kaldığınız zaman, bu sefer içinize hakim olursunuz, yani eş koşmayı kaldırıp, sadece gözlemliyorsunuz. Maç seyrediyorsunuz diyelim. Tek taraflı mı, yoksa iki taraflı mı kalıyorsunuz? Takımınızın şöyle veya böyle oynayışının sizin üzerinizde meydana getirmiş olduğu değişik ruh hallerini de aynı zamanda seyredebiliyor musunuz? Seyredebiliyorsanız, mesele yoktur.

Duygusallıktan kurtulmuş, tamamen objektif bilgiye sahip olmuş bir kişi için her türlü çağrışım bitmiştir. Yani o bütün her şeyin üstüne çıkmıştır. Bulunduğu boyutun üstünde kalır ve her şeyi objektif olarak görür. Onun için duygusallık diye hiçbir şey yoktur. Sadece olanı kontrol eder.

Eş koşmadan kurtulmak için mantal bir dedublümana ihtiyaç vardır. İnsanın kendisini ikiye ayırması lazımdır: "Ben ve obje (ya da ben ve o) iki ayrı şeyiz; ben ve o, aynı

değiliz.” diyebilmeliyiz. Sufi dilinde bu, “nefsi hasım görmek” diye geçer. Nefs, ortadan kaldırılması gereken değil, terbiye edilmesi gereken bir şeydir.

(112) İnsan yapısında bazı savunma mekanizmaları vardır. Bu mekanizmalar basit, mekanik bir tarzda işler. Varlığın, anlayışı oranında kendi bütünlüğünü korumasına yarar. Bu savunma mekanizmaları bir taştan sakınmak, yiyecekten çekinmek, pis havadan kurtulmak şeklinde çalıştığı gibi; manevi kişiliğini korumak, onun da yıkılmasına, zedelenmesine engel olmak için, kendi değerleri ne ise, onların ortadan kalkmaması için de faaliyete geçer. Bunların çoğu yalandır. Çünkü, zaten kendi kendine koymuş olduğu değerleri yanlıştır. Yanlış kişiliklerden kurulmuş bir yapıyı ayakta tutuyor. Ona karşı yapılan her türlü harekete karşı savunmaya geçer. Bu savunma mekanizmasına, nefsanîyet mekanizması da denir. Aslında insanın sahip olduğu hayaller, kanaatler vb. hep savunma mekanizmasına dahildir. İnsan, bir tür hayali tatmin halindedir. Bu çeşit hayali tatminlerin diğer adı da yalandır. Kendini tanımak konusunda savunma mekanizmalarının tanınması çok önemlidir. İnsan o zaman her şeyin bu mekanizmaya dahil olduğunu görür.

Fakat insanın bu yalan dünyasının yıkılması lazım; başka türlü şuurlanamıyor. Eşyanın hakikatini nasıl görecek? Nefsin iğvasından kurtulmak için devamlı çaba harcanmalı. Ne iş yapıyorsanız yapınız, en basitinden en kutsalına kadar hepsi sizi uyandırmak içindir. Ne yaparsanız yapın, bu kaderden kurtulamazsınız. Yalnız sizin vicdanınız sizin için muteberdir. Aksi takdirde, vicdanınız dışındakileri kaale alıyorsanız, onları muteber görüyorsanız, falan üstat bunu demişti, falan yerde şöyle yazıyordu deyip inanmadığınız, içinizin yatmadığı şeyleri yapıyorsanız, bu sizin iç

bağımlılığınız, iç esaretiniz olur. Hür düşünemiyorsunuz demektir. Her şeyde başkalarının fikrini ön planda tutarsanız, siz kendinizi yok etmiş olursunuz.

"Falan kimse acaba benim hakkımda ne düşünüyor?" dediğiniz zaman, savunma mekanizmaları karşımıza çıkar. Burada siz birtakım çıkarlarınızı gözetiyorsunuz. Zihninizde, "Acaba benim kişiliğime bir hanel mi gelir? Onun nazarında küçük olmayayım." tarzında yalana dayalı küçük hesaplar cirit atar.

(113) İnsan sarsıcı şoklara dayanabilmek için, ister istemez, kafasında bazı şeyleri tevil etmek, yumuşatmak, ikisini bir arada tutmak zorundadır. Çünkü birdenbire bir gerçekle göğüs göğüse gelemiyoruz.

Oysa nefsimizle olan mücadelede, sert bir taş vurdüğümüz anda kapatacağımız ilk düğme, tevil düğmesi olmalıdır. Herhangi bir bahane, tesadüf vb. aramamalıdır. Kendi kendini hatırlamanın en üstün şekli, vicdan sesini susturmamakla ortaya çıkar. Bu, tevil hattına bağlanmaktır. Akla ilk gelen bu olmalıdır: Tevil yok! Çünkü insan ancak şokla gelişir. Ama şokun altına yastıklar koyulursa, "İstediğin kadar vur." denir. Sen teville başlayınca, insanın başına daha büyük olay gelir.

(114) İnsan, bütün tamponları yok etmeden, bütün tevil mekanizmalarını ortadan kaldırmadan, kendisine "Ben bir hiç'im!" diyemez. Tevekkül sahibi olmak budur.

(115) Pozitif duygularda da, pozitif nefsanîyet vardır. Pozitif nefsanîyet de olur, negatif nefsanîyet de olur. Pozitiflik de, negatiflik de eksikliklerdir. Esasında henüz karmaşa halinde olan bilgilerin rastgele ortaya çıkışıdır. Duygusallığın azgın bir halde bulunması, yani % 99 bizi

kapsaması, şuursuzluğumuzdan ileri gelir. Şuurlu bir varlık olmaya başladığınız vakit, o bilgileri karmaşık halde çıkarmaya başladığınız vakit, duygusal hayat da giderek orantısını düşürmeye başlar. Şimdiki halde duygular önde gitmektedir, çünkü şuurlu pozisyonda değiliz. Şuurlu pozisyonda olmamak demek, bilgilerin sahibi olmamak demektir.

(116) Tevil, uykuda olan bir insanın yaptığı iştir. Bir kimse çok tevilci ise, her işe güzel güzel kılıflar hazırlıyorsa, o, tam uykuda olan bir insandır. O, en azından kendini anlamak, kendini tasfiye etmek, seviyesini yükseltmek, karışık ve karmaşık olan iç alemini daha sade hale getirmek bakımından çok şanssız durumdadır. Tevilcilikte bu vardır; o insan, tamamen egoizmasının, nefsanîyetinin çıkarları uğrunda mücadele ediyor demektir. Yani her işi kitabına uydurmaya çalışıyor. Böyle biri aslında hiçbir tarafı memnun edemez; ne vicdanını tatmin eder, ne de nefsini. Olduğu yerde duran bir insan demektir o.

(117) Sistem, hem koyduğu yasalarla insanları her taraftan bağlasın, hem de "Buradan kurtul bakalım." desin; bu çelişki olur. O halde, bizim içinde bulunduğumuz durum, bir sınanmayı ifade eder. Bu şartlar altında insanda uyanıklık aranmaz. Her türlü dünyasal ve astronomik yasa bizi dört bir yandan sarmış, hapsetmiş, bohçalamış. O halde bunu biz kıramayız. Adeta dayanıklılığımız ölçülmektedir. Yani içimizdeki cevherlerin ortaya çıkması için belli bir basınç altında tutulmaktayız.

(118) Tesirlerin başka yöne çevrilmesi ya da nispeten zararsız hale getirilmesi meselesi doğrudur. Kurbanların ezoterik açıklaması ilginçtir. Yani kesilen kurban, bu gelen

tesirlerin bir kısmını başka yöne çevirebilir. Kurban kesmek de bir tesir ameliyesidir ve Allah'ın kurbanı ihtiyacı yoktur.

Şimdi artık tesirleri polarize etme metodu değişmiştir. "Düşüncenle dahi zina etmeyeceksin." Yani insan, zihninde hiçbir negatif düşünce taşımazsa, negatif tesirlere maruz kalmayacaktır; o daima bir polarizasyon paradı teşkil edecek: Tesir gelecek ve yansıtacak.

Negatif düşünce ve duygularını kurban ederek, insan, en üstün seviyeli yansıtma kalkanını oluşturur.

Düşünceleri düzeltebilmek için işe duygulardan başlamak gerekir. İş gene kişinin kendi üzerinde çalışmasına geliyor. Negatif düşüncelerden sıyrılmakla, aldanmalardan, yalanlardan sıyrılmakla, daima pozitif yöndeki düşünce kudretinizi arttırırsınız. Bu da insanı kozmik ve beşeri felaketlerden kurtarır.

(119) Bir diğerinin etkisi altına girmeden, bir tesirden kurtulmak mümkün değildir. Yani, geleneklerimize uygun olduğu için daha iyi anlayacağımız bir örnek verelim: Sufizm'e göre, kişi kendi yolunu, kendi şeyhini kendisi seçecektir. Bütün mesele, insanın kendi üzerinde yaptığı çalışmadır. Yani, nefsinı doğrultmak, istikamet üzere olmak çalışmasıdır. Çalışma demek, "sırat-ı müstakim"e girmek demektir. Yani, doğru istikamete, büyük ana caddeye girmenin yollarını aramaktır. Kendi yolunu bulduktan sonra da insanın, "Ben bu tesirlere kendimi veriyorum... Ben bir ölü gibiyim. Kendimi teslim ediyorum..." demesi gerekir. Ne var ki, hangi tesirin yararlı olduğunu önceden bilmek gerekir. Sonra da o tesire, o metoda sıkı sıkıya bağlanmak, biat etmek, yani teslim olmak gerekir.

(120) Kişinin şuurlanması, kendini tanıyabilmesi şeklindedir. İnsan, "Ben düşünüyorum değil, ben varım." demelidir. Kişinin hem bilgisi, hem de iç varlığı beraberce gelişmelidir.

(121) Dünya tatbikat yeridir. Hayat bir cesarettir. İnsan yaşayarak pozitif ve negatif enerjileri ayırt edecek ve onları kullanacaktır.

(122) Her şey insana tesir olarak gelir ve bu tesirler ile ri de götürür, geri de; fakat varılacak nokta aynıdır. Muazzam bir sistem insanlara okul çalışması yaptırmaktadır.

(123) Kaderi bir bakıma değiştirmek mümkün müdür? Evet. "Bir sadaka bin bela def eder." sözleri boşuna söylenmemiştir. İnsan o sırada ıstıraptan kurtulmak için bir müdahalede bulunuyor. Verdiği şey esasında hiçbir şeydir, ama belli bir düşünce, istek ve konsantrasyon içerisindedir. Bir şeyi arzu etmektedir ve sadakayı verirken, düşünce fiille bir arada daha da yoğunlaşmış ve kuvvetlenmiştir. Verilen sadakanın hiçbir sosyal hükmü yoktur o sırada. Sadaka, kişinin konsantrasyonunu artırmak, niyetini maddesel bir şekilde tekrar ettirmek, şuuraltında niyetini nakşetmek için bir vasıtaadır. Bu şekilde ilerde, önünüze çıkacak olan bir kötülüğü ortadan kaldırırsınız. Atın önündeki eti alıp, ot koymak; aslanın önündeki otu alıp et koymak gibidir bu. Fakat bu, sizin o anda eylemde bulunurken yaşadığınız ruh haline bağlıdır. Bu bakımdan her verilen sadaka olmaz. Genel bir tarzda, her türlü aksaklığa, kötülüğe, olumsuz tesire karşı gelecek tarzda sadaka verilmelidir.

(124) Mi-fa ve si-do noktaları, değişim noktalarıdır. Ancak şok bölgelerinde, olaylarda bir değişiklik yapabilirsiniz; şokun yerini, zamanını ve şiddetini bilebilirseniz tabii. Hayattaki şahsi yollarımız da böyledir. Yani, her yerde makas değiştirmenize imkan yoktur. Bu fırsatları iyi kollamak lazım; yani, mi-fa ve si-do'nun olduğu yerleri kestirmek gerekir. Yan yolları iyi bilmek lazım; çünkü yan yollara girdiğiniz zaman, başka bir yol açabilirsiniz. Gurdjieff'in mi-fa ve si-do'su, Sufizm'de mümkünatı ifade eder.

Yan yolları görebilmek ve oralara girebilmek, mümkünatın mevcut olduğu yerleri görebilmek; başka bir deyişle mi-fa ve si-do noktalarını fark edebilmek, dört numaralı insanın objektif bilgisinden doğar. Diğerleri göremez ve anlayamaz. Çünkü hep kendisini görür, kendisindeki post ipnotik bilgiyi görür ve hiçbir şeyi fark etmez.

(125) İnsanın genel kanunlardan kurtulabilmesi için, ferdiyetini geliştirmesi, yani dış şahsiyetini zayıflatması, yok etmesi gerekir. Yani insan kendisini tamponlardan, birtakım tevil mekanizmalarından ve tahayyülden kurtarmalıdır. Bunlar çeşitli kuruntular, vesveseler, zanlar, illüzyonlar vs. tarzında ortaya çıkıp, Öz'ü saran nefsin güçlenmesine sebep olurlar. Ki bu da tümüyle Mekanik İdare Mekanizması'na, yani genel kanunlara tabi olmak demektir. Yani tamamiyle dıştan gelen tesirlerle yürüyorsanız, Öz'ünüz gelişmemişse, sadece kişiliğiniz varsa; tamamen otomatik kanunlara, kainatın mekanik yasalarına bağlısınız demektir. Yazın ve kışın gelmesi gibi, acıkmak ve susamak gibi, ölmek ve doğmak gibi dış tesirlere uygun replikler vermekle sınırlanmış olursunuz. Bundan kurtulmak, kişilikten kurtulmakla mümkündür.

Nefsini, yani kişiliğini geliştirmiş olanlar, hayata karşı yanlış pozlar takınırlar. İnsanlar poz yapmayı çok sever-

ler. Hatta bazıları için bu bir ihtiyaçtır. Poz yapmak, kişinin dışı karşı daha uygun olduğunu sandığı bir şekle bürünmesidir. Bu, tam manasıyla tamponlardan ve tahayyülden doğan bir yalancılıktır. İnsan bunları bıraktığı vakit, yani iğvadan, saptırıcı düşüncelerden, olumsuz imajinasyonlardan, savunma mekanizmalarının çeşitli şekillerinden kurtulduğu vakit, başka bir ifadeyle tabiileştiği vakit, bu pozcu kişiliğinden kurtulma ihtimali fazladır. Tahayyül olumsuz duruma geçtiği zaman, ağır şekliyle komplekslere kadar gider. Kişi kendisini kıymetsiz veya tam tersine dev aynasında görebilir. Kendini dev aynasında görmek, bir çeşit tahayyül azgınlığıdır. Böylece devamlı surette kendisini değişik ve yanlış şahsiyetlere bağlamaktadır. Bunlar yalancı şahsiyetlerdir. Böyle bir kişi, mütemadiyen kendi aslıyla alakalı olmayan birtakım maskeler taşımaktadır. İnsan o kadar maske takıp çıkarır ki, hangisinin kendisi olduğu belli değildir.

İnsanın nefsini ıslah etmesi, tahayyülünü ve yalancılığını ıslah etmesiyle başlar.

(126) Kaza ve kader farklı şeylerdir. Normal olarak her insan, herhangi bir yolu, otomatlığının farkında olmadan, kazaen seçer. Eğer işin sonunda bir ferahlığa uğramışsa, bu sonucu bilerek elde etmemiştir, kesinlikle onun iradesinin bir dahli yoktur. O kazaen olmuştur. Halbuki iradesini gerçekten geliştirmiş biri yıkılacak çatının altında bulunmaz. Kaza ve kader meselesini şu hikaye gayet iyi anlatır.

Evin genç oğlu askerden geliyor, bir iş edinme arifesinde. Ailede adetmiş; bir işe girişmeden önce danıştıkları, saygı duydukları bir şeyh varmış. Çocuğu ona götürüyorlar, elini öptürüp, hayır duasını alıyorlar ve çocuğa ne iş tavsiye ettiğini soruyorlar. Şeyh, "Saatçilik yapsın." diyor.

Aile "Olur mu acaba?" diyor ve şeyh "Siz bilirsiniz." dedikten sonra, aile çocuğa saatçilik değil, başka bir iş kuruyor. Adamakıllı uğraşmalardan sonra çocuk, bir süre sonra zengin oluyor ve hayır dua almak için tekrar şeyh efendiye gidiyorlar. "Çocuğumuz şu işi yaptı, çok zengin oldu." diyorlar. Şeyh efendi de "Tabii olur." diyor. Aile bu kez, "Ama siz saatçi olsun demiştiniz." deyince, şeyh "O zaten zengin olacaktı, ama ben fazla üzülün, yorulsun istemedim." diye cevap veriyor. O adam, irade sahibi olduğu için çocuğun hareketini kazaen olmaktan kurtarıp, belli bir hedefe, yani çalışma çizgisinin hükmü altına almak istemiş.

Kaza, irade olmadan seçilen yol demektir. Kadere sahip olmak; kısa, kestirme ve sağlam yolu seçebilmektir.

(127) İnsanda duygu, düşünce ve hareket şeklinde üç ayrı merkezin bulunması, tek başına bir şeyler yapabilmemize engel olan en önemli husustur. İnsan tek başına kendisini geliştiremez, tekamül edemez. Bütün bu merkezlerin işleyişi hakkında bilgimiz yoksa, bu merkezleri tahrik edebilecek, harekete geçirebilecek veya durdurabilecek gücümüz de yoksa, biz gelişemiyoruz. Onun için bilenle bilmeyen bir değildir.

Bir insan sadece duygu, sadece düşünce veya sadece hareket merkeziyle davranmaz; bunların üçü bir aradadır. Normal insanda bunların üçü de aynı anda çalışır. Merkezlerin "amel" dediğimiz çalışmaya olan iştiraklerinin farkına varmak, uyanıklığa doğru gitmektir. Her işe bu merkezlerin tümü dahil edilerek yönelmelidir. Yani sadece düşünce seviyesinde bir şeyi halletmek mümkün değildir; bunu duygu ve hareket seviyesinde de halletmek zorundayız.

(128) İnsanın kendi üzerindeki çalışmasında birinci adım fiziki alışkanlıkların ne olduğunu tespit etmektir. Daha sonra zaman zaman bunlara değişik çalışma yöntemleri uygulayarak mücadele gerekir. Fizik beden bizden muntazaman bir şeyler ister. Ama siz, bu muntazamlığa ket vurmalsınız. Günde dört öğün yemek yemeğe alışmışsınız, o iki öğüne inecek. Böyle böyle vücudun hiç ummadığı manevralara girmek lazımdır.

Kendi üzerinde çalışmanın birinci teması fiziki alışkanlıklarla mücadele ise, ikincisi, duygu merkezinin en kaba tarafı olan olumsuz hislerin kontrolüdür. Olumsuz duygular gelirken veya geldiği anda durdurmak, böylece onları başka bir yola sevk etmek gerekir. Duygu merkezinden hareket merkezine bir aktarma olmadan, olayı kesmek lazımdır. Duygular kabardığı an, yüz geri edeceksiniz, yani kibri yeneceksiniz. Nefis terbiyesinde bu metotlar çok yararlıdır.

(129) Hayat içerisinde duygu dalgasını sürdürenler çok olmuştur. Ve ömürleri boyunca sürdürmüşlerdir bunu. Büyük mürşitlerin durumu böyledir. Hiçbir zaman, ulaştığı o duygu dalgasının altına inmemişlerdir. Hep büyük bir coşku içerisinde, çok verici, çok doğurgan duygular, bilgiler ve halet içerisinde yaşamışlardır. Normal bir insanda bu durum yoktur. Ama öyle büyükler gelmiş geçmiştir ki, onlar bu duygu dalgasını, belki ilk şekli ile değilse bile, hiçbir şekilde o yardım etme arzusunu ve gayreti kaybetmeden, yol üzerinde, iz üzerinde, sırat-ı müstakim üzerinde, doğru bildiği, doğru gördüğü, doğru inandığı ve doğru yaşadığı şey üzere sonuna kadar götürmüşlerdir.

(130) İnsanlar bugün birçok şeye ilimle yakınlık kurabiliyorlar, yani ancak bilim yoluyla anlayabiliyorlar. Fakat

bir de "ayn-el-yakin" vardır; bu kafadaki gözlerle değil, iç gözlerle, gönül gözüyle kavramak demektir. Bu durumu bedenli haldeyken, zor da olsa, yaşamak lazımdır. İç gözle, kesin bilgi almak demektir bu.

(131) Şeyh ile mürid arasında belli bir sempatisasyon ve alaka kurulduktan sonra, tasarruf olayı devam eder. Yalnız şeyh herkese tasarrufta bulunmaz; sadece bilgi aktaracağı müridine yönelir. Ona rüyasında, yolda tesir aktarır; mesafenin bir önemi yoktur. Şeyh, müridine yöneldiği zaman, onu sargısı içine alıverir.

(132) İnsan, mekaniktir ama makine değildir. Makine, sembolik bir ifadedir, yani insan bilmeden yaşıyor, genel olarak yaşayışına kendisinin hiçbir müdahalesi yoktur. Yani şuurlu değildir. Ancak canlılık fonksiyonunu görmektedir. Yemesi, içmesi, gülmesi, ağlaması vb. hep canlılık fonksiyonudur. Ama bunu kendisi yönlendirmiyor.

Ama insan, bu noktada kendi iradesini kullanmak zorundadır; bunu öğreniyor. Bizden irademizi kullanmamız istenmektedir. Vücudumuz mekanik; bize empoze edilen bazı icaplar var. Ama bütün bunlara rağmen, insan, iradesini kullanmayı öğrenmelidir. Bu da, insanın kendisini bilmesinden geçer.

Kendini bilmenin birinci yolu, insanın, kendisinin kul olduğunu bilmesidir. Bu tam manasıyla kavranmazsa, hiçbir şekilde insan kendisiyle mücadele edemez. Kulluk, iradesi bağlı olmak, iradesini kullanamamak, kendi iradesi bir başkasının elinde olmak demektir. İnsanın öğreneceği bir tek nokta vardır: İradesini kullanmak! Hürriyet demek, insanın iradesini kullanabilmesi demektir. Oysa biz şimdi irademizi kullanamıyoruz; ancak iradesi olan bizi kullanıyor.

İnsanın kendi nefesine göre hedef seçip, o istikamette yürümesi hürriyet değildir; iradeyi kullanmak da değildir.

(133) Kişinin gösterdiği çabalar büyüdükçe, ondan istenenler de büyür. Bu, kişinin yetenek sahibi olduğunu gösterir ve böylelerinin daha da fazla gelişmesini sağlamak için yükünü artırır. Çaba gösteriyorsanız, başarılı olup daha fazlasını yapacaksınız. Çabalar büyüdükçe, yeni istekler de büyür. Böylece varlık, şuursuz vazifelden, şuurlu vazifeli pozisyonuna geçer.

(134) Her korkulan şey insan için bir esarettir. Korku, gelişmeye engeldir.

(135) İsa, "Zengin olanlar cennete giremez." der. Buradaki zenginlik, nefsi zenginliktir. Yani hiçbir şeyini terk edememiş, kıymet verdiklerini bırakamamış olan cennete, yani üst realiteye geçemez. Siz maddi olarak zengin olabilirsiniz, ama onunla bir olmayın. Hatta elinizdeki imkanları kullanarak, onu geliştirmek bir marifettir ve bu arada siz faydalı işler de görüyorsunuz. Ama asıl hüner, onunla bir olmamaktır. Ben ve o ayrımını daima yapabilmek gerekir. İnsan kişiliğini ayakta tutmak için kendi dışındakinden güç almamalıdır; şayet alırsa, onunla özdeşleşir ve kendisiyle, örneğin para arasında hiç fark kalmaz.

(136) Uyanma yeteneğinde olan insan, içinde bulunduğu realitede hayal kırıklığına uğrar. Yani hangi manevi yolda olursa olsun, kendi konusunda, kendi realitesinde bir doymaya ulaşması lazımdır. Yani her şey iyi giderken, bir noktadan sonra bir tatsızlık, bir tatminsizlik başlamış-

tır. O realite artık ona yetmemektedir, bir arayışa girmiş-
tir, kafası karışıktır. Her realitenin bir üstü vardır ve bu
gidişin de bir sonu yoktur.

(137) Nefis terbiyesi ile meşgul olurken bazı sapma ve
şaşırmalar olur. Öyle büyük hazlara ulaşırlar ki, bu yolda
da çakılıp kalırlar. "Tamam" derler, "oldu"; halbuki daha
yolun yarısındalar. Bu yüzden İslam'da denir ki, "Sünnete
uy." İnsanın kendisini her türlü tehlikeden koruması için
orta yolda olması gerekir. Yani hangi seviyeye erişirse
erişsin, fiili hareketleri daima orta yolda olmalıdır demek-
tir bu. Öyle bir prensiptir ki, insanı her türlü yanılığdan
otomatikman korur; geriye dönülmez ve bir düşüş olmaz.
Ama, "Ben bunların hepsinin üstündeyim." denirse, yük-
sekten düşüş çok fena olur.

(138) Biz bir sanat eserini incelerken, basit seviyede de
olsa bir "psikometri" yapmak zorundayız. İnsanın bu
yeteneğini geliştirmesinde fayda vardır. Esere dokunup,
adeta o sanatçının ne hissettiğini, anlatmak istediğini algı-
lamaya çalışmak lazımdır. Objektif bir sanatkar bütün
düşüncelerini, bütün duygularını o taş, o renge, o tahta-
ya işleyebilir. Siz o frekansa girdiniz mi, sanatçının ne
demek istediğini hissedersiniz.

(139) Bu insanın gerçeği değil, zanlarını ifade etmesi
demektir. İnsan, "Ben vicdanlıyım, iman sahibiyim." der-
ken de, çoğu kez gerçekle hiç alakası olmayan birtakım
zanlarını ifade eder. Bunlar aslında onun sahip olmadığı
şeylerdir. Eş koşmadığınız anda, siz ona sahip olmadığı-
nızı anlayacaksınız. Eğer sizde bir şeye karşı sahibiyet
duygusu varsa, o, sizin için putlaşmıştır, eş koşmuşsu-
nuzdur. Ama siz eş koşma, putlaştırma merhalesini geç-

mişseniz, hiçbir şeyin sahibi değilsinizdir. Bu durum, Taoizm'deki düşünmeme, istememe, eylemsizlik, hiçbir şey yapmamanın karşılığıdır. Çünkü eş koşacak bir şeyi kalmamıştır.

Putlaştırmayı kestiğiniz anda, bunun farkına vardığınız anda, bu fedakarlığı yaptığınız anda, sahibiyet duygusu kaybolur. Böylece insan gerçekte sahip olmadığı şeyleri feda eder. İnsanın kendisininmiş gibi tahayyül ettiği, fakat gerçekte kendisinin olmayan şeyleri atması gerekir. Ve böylece hakiki fedakarlık ortaya çıkar. Buradaki feda, "terk"tir. Fakat bu dedüblümanı yapmak çok güç iştir. Çünkü insanın kendisine göre birçok bağlantıları vardır.

(140) Beyin yapımız, içgüdülerimiz, kan dolaşımı vb. bio-mekanik bir sistemdir. Yani istesek bile bu bio-mekanik sistemin dışına çıkamayız. O halde yardıma ihtiyacımız vardır.

(141) Sadece bir şey verildiği zaman şükretmemek gerekir. Hasta olduğunuz, ayağınızı burktuğunuz, dişiniz ağrıdığı zaman da şükretmelisiniz. Gelen belaya bile şükredilmelidir. Çünkü bu gelişme içinde olmak demektir. Artık o zamanla kalbi şükre döner. Yani bir üst makama karşı müteşekkir olma hali her an zihninizde kalır. Bu, içinizdeki kibrin dökülmeye başlaması demektir. Teşekkürün asıl manası, insanın içinde mevcut olan kibrin ortadan kalkmasıdır.

(142) Yapılan dualara cevap, kalbinizin, niyetinizin temizliğine ve uygunluğuna, yani o andaki iç vibrasyon seviyenizin yükseklik derecesine bağlı olarak gelir.

(143) Bu ifade bilgiye dayanmaz. Çünkü "Tanrı" ve "merhamet" kavramlarını bilgiye dayalı olarak ifade etmemektedir. Hayırlı bir iş de yaparken eğer gerekli bilginiz yoksa, vicdan sesini henüz işitemiyorsanız, belli bir noktaya kadar sizi götürecektir olan şey; heyecanınız, ihtirasınız ve bilgiçliğinizdir. Ama bir noktadan sonra iş, bu tür enerjilerle yürümez. Gelişemezsiniz, uğraştığınız iş de duraklar. Zurna gibi hep aynı havayı çalarsınız. Oysa tek ses değil, çeşitli sazların bir ahenk meydana getirdiği bir orkestrasyona gitmek, başka sazlara da tahammül etmek, onları da uyuma sokmaya çalışmak gerekir. İşte böylece artık vicdan enerjisini kullanmaya başlamış olursunuz. Tek sesli müziği, çok sesli bir ahenge çevirmek gerekir. Enerjinin türü değiştirilmelidir. Nefsani kaynaklı olan merak ve ihtiras enerjisi, vicdan enerjisine çevrilmelidir. Bu durumda nefis, apartmanın her tarafında değil de, tek bir odaya hapsedilmiş olur. Zaten insanın nefsanîyetini kullanmaması diye bir şey de söz konusu değildir.

Hayat olayları içerisinde insanın pozitif, negatif hesabını her zaman yapması lazımdır. İşte o anda vicdan enerjisi faaliyete geçer. Uyanıklığın başlangıcı budur. Eğriyle doğrunun ayrımı ne kadar iyi yapılırsa, uyanıklık derecesi o derece yükselir.

(144) Gerçek vicdan sesi hiçbir zaman yıkıcı değildir, yani negantropik çalışır. Nefsaniyet ise antropik çalışır, ortadan kaldırıcı, dağıtıcı şekilde çalışır. Vicdan daima yapıcıdır. Hayvan seviyesindeki vicdan, içgüdüler şeklinde görünür.

İnsan diğer varlıklara nazaran bir özellik taşıyor. Hayvanlardan farklı olarak aklı vardır; yani, endüksiyon ve dedüksiyon yapabilecek ve bazı mantık kurallarını kullanabilecek bir yapıya sahiptir. Bununla beraber, yani farklı

bir yapıya sahip olmakla beraber, bedenli olarak yaşayışı esnasında, belki diğer hayvanların tabii olduğu kanunlar içerisinde bulunur. Manevi tarafı olan bu akıl sahibi varlıkta ferdiyet başlamıştır. Bu bireyselliğin çeşitli seviyelerde temsilcileri vardır. Ve artık vicdan ortaya çıkmıştır. Vicdan nötralize eden kuvvettir. Vicdan aynı zamanda cehit dediğimiz çaba faktörünü yaratan kuvvettir. Bütün bunların hepsini vicdan ayarlar. Cehdi arttırmak demek, vicdanınızın sesini dinleyin demektir. Vicdan, bir mekanizma olarak değil de, sadece duygusal bir yayın olarak alınır, o bizi yanıltır. Sufilerin "kalp" dedikleri budur. O, bir merkezdir ve vicdan oradadır. O, astral bedenimizde geliştirdiğimiz bir merkezdir. Bizim cehdimizi motive eden şey o merkezdir. Öyleyse her şeyin cehit olmadığı da ortaya çıkıyor. Ancak vicdani kanaldan gelen, vicdanın itmesiyle yapılan işler cehit mahsulüdür. Öbürleri tamamen nefsanî kanaldan gelen işlerdir ve mekaniktir. Bir tatmine, bir arzuya, bir ihtiyaca ulaşmak için yapılan çabalardır. Böylesine cehit denmez. Bunlar sadece, savunma mekanizmalarına bağlı olmak üzere, vücudun can halinin muhafazası için yapılan faaliyetlerden ibarettir. Hakiki cehit vicdan kanalı ile gelendir. O cehdin sonunda varlık sıçrama yapabilir. Yani kazma sallamak, dikiş dikmek vb. öyle büyük cehitler değildir. Bunlar mekanik sistem içerisinde yapılan normal çalışmalardır. Bir ağacın köklerinin tropizmi, gıdaya yönelişi gibi. Arının bal yapmak için çiçeğe ve şekerle doğru uçuşması gibi. Bugün çok yaygın olan seksüel eğilimler, vicdani kanaldan mı geliyor? Hayır. Aynen tropizm gibidir ve ayçiçeğinin yüzünü hep güneşe çevirmesine benziyor.

Gerçek cehit, vicdan kanalından gelendir. O, insana çok şey kazandırır.

(145) İnsan, maddi tesirlerin kendisinde oluşturduğu kişiliği ne derecede yok edebilirse, vicdanı o derecede baskın hale geçer. Bu durumda artık herkese has ayrı ayrı vicdanlar yoktur. Gerçek vicdan herkeste aynıdır ve birbiriyle çelişmez. Aksi takdirde ayrı ayrı kimselerin vicdanları farklı sesler verir ki, burada insanın tamponları, yani yalan ve savunma mekanizmaları devreye girmiştir. Tamponları ortadan kaldırdığınız zaman, vicdan ortaya çıkar. Bu açıdan bakarsak, herkesin ahlak anlayışı farklıysa, insanları birleştirici değildir anlamı çıkar; ama gerçek vicdan insanları birleştiricidir.

(146) Siz, kötülük bile yapmak istiyorsanız, bunu şuurlu olarak yaparsanız bu sizin için bir gelişme imkanı sağlar. Mühim olan, yapılan işin şuurlu bir şekilde yapılmasıdır. Zaten insan, şuurlu bir egoist olduğu zaman, gerçekten denge kurmaya başlar. Yani kendi egosunun istikametinde elde edeceği şeyleri apaçık bir şekilde görüp anlayabilirse, başkasına vereceği zararın dönüp dolaşıp kendine geleceğini fark eder. Egoist olun denmiyor; şuurlu bir bencil olun... Bir şeyden yararlanmak istiyorsunuz, o anda kendi benliğinizle alakalı bir pay almak istiyorsunuz, kısacası bir fayda sağlamak istiyorsunuz diyelim. İşte burada, şuurlu bir faydacılık yapmak gerekir. Fayda sağlayın, ama şuurlu olsun. Gerçekten tam'a yakın ve o konu için uzmançasına bir idrake varmışsak, egoistlik yapamayız. Yani dengelerin nasıl kurulduğunu fark ederiz ve dengeyi bozmaya çalışmayız.

Her ne olursa olsun, insan varlığı, daima kendi kişiliğinin gelişmesi için mücadele verir, başkasının gelişmesi için değil. Bu aldatmacaya girmeyelim. Ama başkasının gelişmesi için faaliyette bulunurken, böyle bir arzuyu samimiyetle hissederken, aslında insan gene kendi irfanı

için, kendi gelişimi için faaliyet göstermiş olur. Fakat burada iki çıkış noktası vardır. Sonuçlar aynı, ama hareket noktaları, çağırma noktaları değişiktir. Birinciyi çağıran vicdanidir; ikinciyi çağıran tamamen kaba, geri tesirlere bağlı nefsani taraftır. İşte bu fark çok önemlidir. Vicdani hareket eden, gerçekten yardım etmek amacıyla hareket eder. Fakat onun bu hareketi, vicdan kanalıyla yaptığı bu eylem, ona mutlaka fayda getirir. Ama kişi o yardımı, sonunda bir fayda umarak yapmamaktadır.

(147) Amacı olmadığını düşünen insanda aslında büyük bir idrak oluşmakta ve ortaya bir anlayış çıkmaktadır. Şimdiye kadar herhangi bir tekamül amacına bağlı olarak yaşamadığını fark ediyor. Çünkü amacına göre hareket edebilmek, bizzat kendi cehdiyle hareket edebilmek demektir. Ama bakıyor ki, kendisi nehirde sürüklenen bir saman çöpü gibidir. Esasında herhangi amaca sahip bir varlık olmadığını anlıyor. Ama bir amaca sahip olmak, dümenin ve küreklerin kendi elinde bulunduğu bir sandal demektir. Bakıyor ki, ne kürek tutuyor, ne de dümen... Anlıyor ki, sadece bir başkasının amacına hizmet etmektedir. Belki de etmiyor bile. O zaman meseleyi anlıyor ve kendini bir şey sanmaktan kurtuluyor.

Kendini bir şey sanmaktan kurtulmaya başlayan kişi, uyanmaya adaydır.

(148) Biz evrende yalnız değiliz; bunun materyalist kanıtları mevcuttur. Kainatta başka canlılar da vardır. Bütün bu yıldızlar, sistemler sadece insan için değildir. Kainat çeşitli canlılarla doludur.

(149) Burada tehlikeli bir nokta vardır. "Ben artık iç bağımlılıktan, iç esaretten kurtuldum." zannıyla hareket

etmek çok yanlıştır. Çünkü bundan önce insanın anlayışını geliştirmesi, otomatlıktan çıkması gerekir. Acaba o kimse bilginin sahibi midir? Bir idrake ulaşmış mıdır? Bundan emin midir ki, böyle bir fikir beyan etmektedir?

Kişinin anlayış seviyesini yükseltebilmesi için önce denenmiş, hala bir fayda verebilen otomatik hareketlere bağlanması yararlı olabilir. Ama bu işi sonuna kadar götürürsen, hep kaale almak, nazarı itibare almak meselesi ortaya çıkar ki, buna da iç esaret, iç bağımlılık denir. Kişinin bu arada kendi başına kulaç atmasını öğrenmesi gerekir.

(150) Yapılan bir gözlemden fayda sağlamak için, olaya hem duygu, hem de düşünce ile bakmak gerekir. Yani teknik ve prensipleri bir arada tutmak suretiyle bir eşya hakkında en iyi bilgiye ulaşılabilir. Objeye kombine bakılmasıdır. En başarılı hayat, hislerini ve heyecanlarını gayet iyi tanıdıktan sonra, bütün bunları aklın, mantığın, iyi düşüncenin emrine bağlamaktır.

Önünüze aniden bir köpek çıktı; korktunuz. Bu duygusal bir tepkidir. Siz sırf heyecan içinde olsanız, kataleptik olarak kalırsınız. Heyecan bir an için sizi korudu. Korku ile beraber ilk büyük sinyali verdi. O anda akıl, "Yerdeki taşı al ve köpeğin kafasına indir." der. Yani korunmak için akıl devreye girer ve heyecan-akıl dengesi sağlanır. Kendine hakim olan insan, bu süreyi en aza indirir.

Tam bıçağı kaldırmış, indirecek, içindeki ses, "Dur, ne yapıyorsun?" der. Yani hemen akli fonksiyon devreye girmektedir. İnsan his, içgüdü, heyecan fonksiyonuyla aşağı düşerken, onların üzerindeki rasyonel bölüm, yani düşünce merkezi kendisini kurtarıyor. Öfkeyi kontrol meselesi çok önemlidir. Öfkesine hakim olan, hissi ve heyecani

fonksiyonlara hakim olan insandır. Öfke en yıkıcı heyecandır; en geri seviyede, en korkuncudur.

(151) Mekanik hareket edebilir, ama insan mekanik bir varlık değildir. Bu iki şeyi birbirinden iyi ayırt etmek lazımdır. İnsanlarda bir otomatizma vardır, ama insan varlığı otomat değildir.

İnsan yeryüzünün şartlarına, icaplarına uygun olarak birçok yerde mekanik şekilde hareket edebilir; ama tamamen bütün hayatının böyle olduğu manasına gelmez. Kaldı ki, biz her zaman, her şeyimizle tam şuurlu, uyanık halde yaşamak ihtiyacında değiliz. Çünkü yeryüzünde bütün bunların olması mümkün değildir. Bu bedenin bazı yeteneklerinden yararlanmak zorundayız. Onun birtakım programları otomatikman yerine getirme imkanlarından yararlanmak gerekir. Otomatizmanın büyük bir kısmı hayatı korumaya yöneliktir.

Ayrıca düşünme hızı, refleksin hızından daha yavaştır. Bu nedenle bazı şeyleri şuurlu olarak yapamayız, çünkü ona zamanımız yoktur. Nöronların hızına bağlıyız.

İnsanın kendini bilmesi en büyük amaçtır, ama nasıl ve nereye kadar? Neleri bilip, neleri bilemeyeceğimiz meselesi önemlidir. Acıkmış olan biri mide usaresinin ortaya çıkmasını hiçbir zaman engelleyemez. Bir otomatizmayı ancak bir otomatizma ile kontrol altına alabilirsiniz. Örneğin oruç tutulurken, niyet edilir. Yani şuuraltına ertesi gün aç kalacağını telkin eder. Emir, gerekeni yapar ve bütün gün aç kaldığı halde mide usare salgılamaz.

Bedeni çökertme, fiziği çökertme, bu kanaldan gelecek olan bütün tesirlere karşı gayet uyanık olmak içindir. Bu tür bir çalışma bir müddet için kişiyi bu dünyanın programının dışına alır. Dışına çıkınca, daha salim, daha emniyetle düşünebilir. Böylelikle eşyaya, bedene dışardan bak-

maya başlar. Onun kendisine karşı olan tesir hücumlarına yavaş yavaş ketler vurur. Böylece onu tanımaya başladığı zaman, artık o yavaş yavaş birtakım bilgilerle kendisini geliştirebiliyor demektir.

Kişi böyle bir çalışmadan sonra tekrar geri dönebilir. Bunun en büyük örneğini Buda vermiştir. Buda bedeni çökertmenin alasını yaşamıştır. Fakat sadece bedeni çökertmenin, onun istediği anlamda bir işe yaramadığını anlıyor ve tekrar süt içmek, uyumak, giyinmek vb. gibi işlere başlıyor; böylelikle orta yola geliyor. Ama hiçbir zaman "Mara"yı, yani Şeytan'ı unutmuyor.

Bu gücü kazanmak lazımdır. Yani her an bizi karanlık bir köşede kıştırarak birisi ile (nefisle) karşılaşmak mümkündür. İşte, uyanık olmak. Ve normal hayatı yaşamaya başlıyorsunuz. Normal hayatı yaşamak demek, artık dünyaya şuurlu olarak gerekli olan tesiri vermeye başlıyorsunuz demektir. Dünya denen varlıkla aranızda bir anlaşma meydana gelmiştir. O sizi otomatik olarak yönetecek değildir. Onun emirlerine otomatik olarak uyacak değilsiniz. Onun her istediği, sizin için sonsuz bir doğruluk içerisinde bulunan bir emir şekli değildir. "Ben ister yaparım, ister yapmam." diyorsunuz.

Fakat "yılan" sembolünü hiçbir zaman unutmamak gerekir. Yılan, dalgalanmakta olan insan psişesinin, insan zihniyetinin, insan idealinin, insan vicdanının, insan hissiyatının durumunu ifade eder. Devamlı iniş ve çıkış vardır. Ve orta yolu hiçbir zaman gözden ırak tutmamak gerekir. Orta yol en mühim yoldur. Kendi hakkını kendine, başkasının hakkını başkasına vermeye başladığı zaman kişi, orta yolu buldu demektir.

(152) Şoklar, atalete düşen, titreşimleri yavaşlayan insanı tekrar raya sokmak için mizansenlerdir. Örneğin,

siz hep sözü dinlenen, saygın, etrafındakilerin itibar ettiği bir insan olabilirsiniz. Fakat öyle bir durumla karşılaşabilirsiniz ki, bir başkası sizin bu durumunuzu hiç düşünmeden işin doğrusunu yüzünüze söyleyiverir. Bu bir şoktur. O saygın adamın kendisi hakkında vermiş olduğu bir hüküm vardır. Yani bir nefsanîyet derecesine bağlı olmak üzere, kendisi hakkında bir değer hükmü vardır. Ve o değer hükmünü de, etrafın davranışları tanzim etmiştir. Yani dışardakilerin hareketleri tayin etmiştir. Böylece o, bir aldanma içine girmiştir, yalan bir dünya içinde yaşamaktadır. Birdenbire yüzüne söylenince, bu kimse şoka uğruyor. Eğer o kişi uyanıksa, bazı şeyleri öğrenebilmiş, bazı hususları anlayabilmiş, kendini terbiye edebilmiş, inisiyatif bir bilgi öğrenmişse, bu şokun ona faydası vardır. Aksi takdirde, ortaya bir enerji çıkıyor, fakat bu negatif yönde kullanılıyor. Pozitif yönde bir reaksiyon ise, sabır, anlayış, hoşgörü tarzında ortaya çıkar. Kişi, "Acaba haksız mıyım?" deyip probleme objektif tarzda bakarsa, ortaya çıkan enerji yararlı yönde kullanılmış olur. Öbür türünde nefsanîyetin üzerine bir kat daha eklenir.

(153) İlave şokların gerektiği ya da titreşimlerin yavaşladığı anlar, bizim işi tavsattığımız anlardır. Titreşimlerin yavaşladığı anlar olmuş, fakat ilave bir cehit göstermemişizdir. İştten zevk almamaya başladığınız zaman, titreşimler düşmeye başlıyor demektir. Bu Sufizm'de de böyledir. İnişiyasyonda ilerlerken zevk almak çok önemlidir. Her safhanın bir zevki vardır. Haz duymamaya başladığınız zaman, vibrasyon düşüyor ve geriye kayıyorsunuz. Haz alacak şekilde cehdedildiğinde, onun lezzeti duyulur; beynin içinde bir heyecan dalgası dolaşır. Buna amatörlik ruhu denebilir. Bildiğimiz halde, bir işe ilk defa bakıyormuş gibi, yeni görüyormuş gibi yaklaşabilmeliyiz.

(154) Her varlık tekamülü bakımından farklı olduğundan bir hiyerarşi sistemi oluşur. Yani insanlığın manevi tekamül çemberleri veya hiyerarşi basamakları söz konusudur; adeta spiritüel bir kast sistemi vardır. Ve bu ister istemez fizik bir tesir sistemini de geliştirir. Yani spiritüel bakımdan gelişmiş bir varlığın bedeni münasebetiyle doğan ışınım ile, spiritüel bakımdan gelişmemiş bir varlığın ışınımı arasında çok fark vardır. Objektif olarak elinize bir dedektör alıp, spiritüel bakımdan gelişmiş ve gelişmemiş iki muhitte ölçüm yapsanız, iki sonuç arasında büyük fark görürsünüz. Bu tesir gerçektir. Ve bu fark, o kişilerin mantalitesinden, o mantaliteyi doğuran spiritüel mayadan ileri gelir.

(155) Her şokta insan iradesi o an için serbest kalır. Gerçek şoklar böyle olur; o an için serbestsiniz. O serbestlik anını uzatmak ve hemen kısaltmak sizin elinizdedir. Şok birdenbire gelince siz hemen serbest bir alana girersiniz; hakiki kendinizle başbaşa kalırsınız. Orada bir enerji açığa çıkar; bir güçle karşı karşıyasınız, neyi seçerseniz seçiniz. Zaten tıynetinize göre seçersiniz; başka bir şey seçemezsiniz. Gurdjieff'in "makine" dediği budur. Yani sizin bir pozisyonunuz vardır, bunu her seferinde değiştiremezsiniz, orada bellisiniz. Kendini hatırlama meselesi burada işin içine girer. Yani, ben ve olay karşı karşıyayız. "Aman, dalıp gitmeyelim!" diyorsunuz. O anda büyük yüke girmek lazımdır. Bir benzetmeyle voltajı üzerinize çekeceksiniz. Bunun en yüksek seviyeli, bir yanağına vurana, öbür yanağını uzatabilmektir. Bu durum, olumsuz hislerin tezahürünü önlemenin ve kendini hatırlamanın en yüksek seviyesidir. Çünkü, fizik bedenine bir hücum olmasına rağmen sen bundan etkilenmiyorsun;

sen fizik bedeninle, kendi öz varlığını birbirinden ayırmışsın.

(156) Şokları en azından ikiye ayırmak lazım. Pozitif yola itecek şoklar ve negatifliği daha da negatifleştiren şoklar. Şok insanına göredir. Nefis mertebesi neyse, ona göre cevap alır.

(157) Melamilerin bir sözü vardır: "Herkes gelmez bela, erbab-ı istidat arar." Burada "bela" derken, "şok"lar kast edilmektedir. Yani uyanmaya meyilli olan, şuurlanmaya istidadı olanlara şok yağar.

Şu da var ki, bu istidat sınıra indiği zaman, artık ona şok gelmez. Bu çok ağır bir haldir.

(158) İki kere ikinin dört etmediği bir tesir gelirse her şey değişir. Ama iki kere iki dört ediyorsa, biz deterministik prensiplere bağlı olarak yeryüzünde yaşayacağız demektir. Çünkü ihtiyacımız dolayısıyla böyle tesiri cezbetmişiz. Ve bizim hayatımızda hiçbir mucizevi değişiklik meydana gelmeyecek demektir. Bununla beraber, örneğin bir şifa ameliyesi bilinen deterministik kanunlara bağlı değildir. Uri Geller'in metalleri bükmesi de öyledir. Metapsişik olaylar, iki kere ikinin dört etmediği olaylardır. Yani her zaman iki kere iki dört etmez; eğer dört etmesini isterseniz, bu bütün metapsişik olayları inkar etmeniz demektir ki, bu imkansızdır.

Başka bir aleme ait yasanın, geçici olarak burada uygulanması iki kere ikinin dört etmemesi demektir. Bunun adına "mucize" derler.

(159) Üzerimizde Ay'ın büyük etkisi vardır. Özellikle hassas kimselerin heyecansal hayatı Ay devrelerinden kesin

olarak ektilenir. Suçluluk oranı, saldırganlık artar, zihin faaliyeti yavaşlar. Bu tesir aslında daha da ötelere ulaşır.

(160) Alemler arasında titreşim ve yoğunluk farkı vardır. Alemin seviyesi yükseldikçe, titreşim frekansı yükseilir, yoğunluk ise azalır. Ayrıca üst alemin hızı, alt alemin hızından daha fazladır. Mesela UFOlar'ın buldukları yerde gözden kaybolmalarına dair gözlemler vardır. Olayla ilgili çeşitli teoriler vardır. Bir teoriye göre, UFOlar bizimkine benzemeyen bir maddesel alemden gelmektedirler. Bizim ortamımızda titreşim seviyelerini düşürüp kabalaştıkları zaman gözüküyorlar ve tekrar kendi ana vibrasyonlarına yükseldikleri zaman da ortadan kayboluyorlar.

Bir üst maddeye sahipseniz, alttakine hakimsiniz ve ona tasarruf ettiğiniz gibi, onun üzerinde her türlü hareketi yapabilirsiniz.

(161) Simyada geçen atom, bizim bildiğimiz atom değildir; belli bir zeka derecesine sahiptir ve modern araştırmacıların bir kısmı zeki atoma eon derler; belli bir psişik güç taşıyan parçacıktır, yeni Platoncular vaktiyle kullanmışlardı.

(162) Yüksek bir safhanın maddesi, aşağı safhalar açısından hiçbir şekilde madde değildir, deniyor. Bu bakımdan, ekto plazma madde midir, değil midir? Ekto plazma, yüksek bir safhanın maddesidir. Medyom dediğimiz kişi, o maddenin, belli şartlar altında ve belli bir maksatla vibrasyonunu düşürerek bize görünür hale getiriyor. Yani başka bir safhanın maddesini kabalaştırarak, ekto plazma haline getirebiliyor. Ve belli bir süre sonra da, kendi sistemine dönüyor. Ekto plazma, metapsişik bilginlerinin söyle-

diği gibi, medyomun vücudunda hali hazırda mevcut olan bir nesne değildir. Yani o enerji, medyomun vücudunda değildir. Ama medyomun vücudundaki birtakım partiküllerle beraber dışarı çıkar ve sonra onları tekrar vücuda bırakıp, kendi sistemine döner. Başka bir sistemin maddesi, adeta kıyafet değiştirerek bize bu şekilde görünmüş olur. Çünkü ekto plazma bilim adamlarınca incelendiğinde, bileşiminde hücreler bulunmuştur. Ama daha sonra o maddeler insan vücuduna dönüyor ve asıl ekto plazma maddesi de o elbiseyi bırakıp tekrar yerine çekiliyor.

(163) Maddede olan her türlü enerji varlığın içinden geçer. Ve bu sırada varlık onu tanır. İnsan doğrudan doğruya maddeyi tanıyarak bir şey öğrenemez. Tekamülün en ince tarafı burasıdır. Doğuşun, bedenli olmanın inceliği buradadır. Madde kainatının bütün özellikleri, bütün prensipleri varlığın içinden geçer ve öylece öğrenmesi mümkün olur.

(164) Büyük devirler esnasında yeryüzünde belli bir insan toplumu saf dışı bırakılabilir. Çünkü orada “envölüsyon” dediğimiz bir gerileme vardır. Çıkış yerine iniş başlamıştır. Varlık, kendi arzularıyla da olsa, dış tesirle de olsa, olayların kendisine getirdiği mesajı alamamışsa, yani ibret almamışsa, astraline giderek müthiş yükler binmeye başlıyor ve giderek daha dibe iniyor. Bir dejenerasyon meydana geliyor. Burada bedenlerle alakalı bir çöküş vardır. Gerçek Öz’de böyle şeyler olmaz. Ama siz o vasıtalarla gelişmek mecburiyetindesiniz. İşte o vasıtalarda dejenerasyon başlıyor. Astral bedende veya şuur sahalarında vibrasyonel düşüşler sonucu helak dediğimiz olay da başlamış oluyor.

(165) Tekamül çok zor gerçekleşir. Tekamülün ortaya çıkması için varlığın olaya vicdani cehdi ile katılması gerekir. Manevi güç, dünya ortamında cehit tarzında tezahür edemeyince, tekamül olmuyor. Ruhi bir yön içermeyen her çaba, bitkilerin tropizminden farksızdır.

(166) Tekamülün, yani evolüsyonun yanı sıra, bir de envolüsyon vardır. Envolüsyon, tekamüsel olmayan bir süreçtir. Üstün bir realiteden daha geri bir realiteye inerek, oranın ıstırabını yaşadktan sonra, tekrar büyük bir idrak kavisi çizerek aynı yere ulaşmaktır; varlığın hak ettiği bir yere ulaşmasıdır.

İnsanın hayatın akışına uymak için, canlılığı sürdürmek için şursuz bir vaziyette, uyku durumunda yaşaması bir icaptır. Aksi takdirde yaşaması çok zor, hatta imkansız olurdu. Ama uyanmak da görevidir. İstırabın mevcut olması için nasıl bir ortam olmalıdır? Dünyanın şu andaki durumu buna çok uygundur. Her canımız yandığında, muhakkak ki, gelişime doğru itiliyoruz.

İnsanın tekamül süreci içerisinde büyük gerilemeler gösterdiği devirler olmuştur. Nitekim Kur'an'da, "İnsanlıkta öyle bir devir olmuştur ki, hiç kıymeti yok, anılmaya bile değmez." tarzında bir ifade vardır. Eğer mütemadiyen tekamül olsaydı, bu söylenmezdi. Herkes o sıçramayı gösteremiyor.

(167) Tekamül seviyesi düştükçe yasa sayısı da artıyor. İlahi İrade'den çıkan birinci teksirde, bu sistemde 3 yasa hakimdir. Ve bu sistem, aşağı doğru olan bütün sistemleri yönetiyor; 6,12,24,48,96 hep ona tabidir. Onlar her şeyi üç düğmeyle, onun aşağısındakiler altı düğmeyle idare ediyor. Biz ise işlerimizi halledebilmek için, 48 türlü kombinasyona girmek zorundayız. İşimiz çok zordur, çünkü 48

tane yasayı bir araya getirmek zorundayız. Gurdjieff'in yasalara bağlı bu alemler sistemi, hiyerarşiyi ifade etmektedir.

Tekamül bakımından geriledikçe engeller artıyor, daha fazla yasa ile iş görülüyor. Birinin anayasası 6 maddelikse, diğerinin 12 maddelik. Ama tekamül ilerledikçe, kemal arttığı nispette o kanunlar bizzat siz olmaya başlıyorsunuz. "Arif" bir insan oluyorsunuz. Arif olan, bir sözle birçok şeyleri halleder. Biz ise geri olduğumuz için, her şeyimizin başına bir jandarma dikilmiştir. Çünkü biz idraksiziz. Bu bakımdan bizde günahlar ve yasaklar hakimdir. Ama insanın idraki arttıkça, artık 48 hükmü onun için hiçbir şey ifade etmez. Böyle birine 24 yasa yeter. O, kendini geliştirmek suretiyle diğer 24 yasayı ortadan kaldırmıştır. Siz, artık o hataları yapmıyorsunuz. Böylece hürriyetinizi elinizden alan, sizi bağlayıcı unsurlar biraz daha azalıyor. Ama buna karşılık ne oluyor? Ferdiyetin gelişmesi suretiyle, "liberasyon" dediğimiz gerçek hürriyete doğru ilerliyorsunuz.

Mekanik kanunların insandaki psikolojik tezahürü nefsaniyettir. Her kanun ancak yaşanarak öğrenilir. Yani nefsaniyet yaşanacak ve tanınıp kontrol altına alınacaktır. Bu 48 kanun nedir diye soran olursa, ona, kendi nefsini incele, onu ancak sen bilirsin demek lazımdır. 48 yasanın belli bir hadde kadar üzerine çıkabilmesi için, insanın kendi üzerinde özellikle çalışması gerekir.

(168) İçinde bulunduğumuz devre her varlığın kendi realitesini olanca açıklığı ile savunduğu bir devredir. Bir bakıma orman kanunu hüküm sürmekte, gücü gücü yetene hükmetmektedir. Belli bir noktaya kadar kabalığın, nefsaniyetin ipleri gevşetilmiştir. Çünkü insan işin tersini uygulayarak doğrusunu öğrenme karakterinde olan bir varlıktır.

(169) İnsan, şartlandırıldığı için, bir otomat gibi yaşar. Görünüş itibariyle iyi kabul edilen hareketleri de bu kategoridedir ve bu hal insanı geliştirmez. Eğer bir yanağına vurana, öbür yanağını çevirmesi şartlandırma yoluyla öğretilmişse, yine bir değer taşımaz. Çünkü insan, başka türlüünü yapamadığı için, bir nevi post ipnotik telkinde kaldığı için, uyur vaziyette olduğu için böyle davranmıştır. Başka türlüünü yapamaz zaten. Ve yaptığı şey de kendi iradesinden kaynaklanmamıştır zaten ve işin en acıklı tarafı budur. Yaptığı iş şuurlu değildir; otomatizma, şartlandırılma ile alakalıdır. Uyumakta olan insanın edinmiş olduğu bilgilerdir ve bu bilgiler onu kondisyone eder. Bugün insanların çoğu, bir post ipnotik telkin altında yaşamaktadır. Çünkü uykudadır. Mütemadiyen empozisyon altındadır ve kendisine post ipnotik telkin yapılmış gibidir. Diş macunu seçmesi gerektiği vakit, o sıralarda kendisine kim daha fazla ipnotik telkin vermişse, gider onu seçer. Filmlerde en çok neleri görmüşse, onları taklit eder.

(170) Tekamül genel bir yoldur. Genel tekamül kuralları ile özel tekamül kurallarını birbirinden ayırt etmek lazımdır. Genel tekamül kaba ıstıraplarla doludur. Büyük korkular, endişeler, yalanlar ve vicdan azapları vardır. Özel tekamül, kişinin kendi üzerinde çalışmasıyla gerçekleşir.

(171) İnsanın tekamülü, kendisinde mevcut bulunan melekelerin gelişmesi tarzında ortaya çıkar. Güç ve imkanların demiyoruz; melekelerin diyoruz. Melekeler dendiği vakit burada büyük bir incelik vardır. Meleke, daha önceden sizin varlığınızda tohum halinde mevcut olan kudretlerin ortaya çıkışı demektir. Sonradan kazanılmak mana-

sına gelmez. Geçmişte biriktirmiş olduğunuz melekelerdir. İnsan, muhakkak bir gücü ve kendinde mevcut olan birtakım imkanları kullanabilmelidir. Bu tekamülle ilgili objektif bir ölçüdür.

(172) Yeryüzünde her şey İlahi İrade Kanunları'na bağlı olarak gerçekleşir. Onlar da bellidir. Yani icaplara uygun hareket etmek zorunluluğu vardır. Bunun dışında hiçbir şey yapamıyoruz. O halde kıyamet demek, varlığın beden içerisinde bir uyanıklığa, bir hakimiyete ulaşması demektir. Bir tek hayat boyunca, her şeyin Dünya'da başlayıp Dünya'da bitmesi tekamül bakımından anlamsızdır. Bu, İlahi Adalet mekanizmasına sığmaz. Bir varlık sınırlı bir hayat içerisinde mütalaa edilemez.

(173) Belli bir devre içerisinde dünya maddesinin belli bir titreşimi vardır. Bu belli yoğunluk ve titreşimin sağlayabileceği imkanlar dahilinde faaliyet gösterilebilir. Yani varlığın kendi gücünü ve kudretini tezahür ettirmesi sınırlıdır. Eğer vasıtanız iyi değilse, varlığınıza saklı bulunan büyük güçleri ortaya koyamazsınız. Çünkü dünya materyalinin atomistik yapısı buna müsait değildir. O, kaba bir yoğunlukta ve düşük titreşimdedir. Zaten çeşitli bedenlerden de maksat budur. Giderek titreşim seviyesinin yükselmesi demektir.

Ferdi olarak özel bir çalışmaya girebilerseniz, hızla geliyorsunuz. Ama, genel bir sisteme, dünya şartlarına bağlı olarak kalırsanız, gelişmeniz yavaş ve ıstıraplı olmaktadır. Genel çalışma olmaz, özel çalışma olur.

(174) Dünya başlı başına zeki ve canlı bir varlıktır. Kendisi uzayda bir ferdiyettir, bir ünitedir. Üzerindeki her şey ona aittir. Beden de ona aittir. İnsanın dünyayı geliştirme-

si, onun aurasını geliştirmek yönündedir. Yani, auranın gelişimi ile dünya üzerindeki maddi gelişme ve değişimler söz konusudur. Bir şeyin manyetik alanı ne kadar kuvvetli ise, o nesne o kadar güçlü vibrasyon taşıyan bir maddedir. Vibrasyonu düşük olan bir maddenin manyetik alanı da düşüktür. Atomik vibrasyonlar geliştikçe, onun etrafındaki manyetik alanı da (aura) gelişir.

Dünya'nın kendisi tekamül etmekte olan bir ünedir. Bir uzay birimidir. Kendine ait bir ferdiyeti vardır. Ve onun üzerinde bulunan her şey onundur, o yetiştirmiştir. Toprak ana odur; onun bağrından çıkarılmıştır.

(175) Tekamül ferdidir ve kişinin kendi cehdi ile olur. Burada en büyük engel, dünyanın bizzat kendisidir. Eski-lerin "masiva" dedikleri budur, yani bütün dünya hayatı...

İnsanın imkanlar içerisinde ayırt etme melekesini geliştirmesi gerekir. Yani fark edecek, birtakım zenginlikleri görecek, birtakım imkanların mevcut olduğunu anlayacak. Kendisini tefrik etmiş olması lazım. Şuurlu bir varlık olarak bunu ancak insan yapabilir. Böyle bir duruma geçerse, tekamül için hamle yapacaktır. Eğer ayrımı yapmıyorsa, kendisini toplumun bir ferdi ve toplum nasıl düşünürse, kendisini aynen onun gibi hareket eden bir hücre gibi görürse, kendisini geliştirme ihtiyacını hissetmez.

(176) Uyananlar dünyaya yem olmazlar ve onun mekanik sisteminden kurtularak dengesini bozarlar. İşte teker teker kendisini geliştirmiş kişiler, istidatlı kişiler dünyanın bu dengesini bozarlar. Bu, sizin artık otomatik çalışmadığınız anlamına gelir. Doğanın ihtiyacını bozmak demek, bir mekanik sistem içerisinde, o sisteme otomatik tarzda

hizmet etmemek demektir. Şimdi siz kendinize hizmet etmeye başladınız, çünkü uyandınız. Ama Dünya hemen sizin yerinize birini ikame ediyor; bir başkasını sizin yerinize koyuyor. Sizin otomat olarak gördüğünüz bir fonksiyonunuz vardı, siz onları yapmamaya başlayınca, o sahanın boş kalmaması için hemen bir tanesini oraya yolluyor. Siz bu sefer tek başınıza mücadeleye giriyorsunuz, kendinizi geliştirme yolundasınız ve ona hizmet etmiyorsunuz.

İradi olarak dünyanın istediği dengeyi bozuyorsunuz. Siz ona yarayan insan değilsiniz artık. Dünya sizden normal olarak önünüze çıkan yemenizi, yatmanızı, uyumanızı vb. fizik bedeninizi dik tutmanızı istiyor. Siz tersini yapıp, fizik bedeninizi çökertmeye çalışıyorsunuz; ve dünya için yaramaz insansınız artık. Dünya mütemediyen sizin fizik enerjinizden, fizik vibrasyonlarınızdan, manyetik alanlarınızdan yararlanmak istiyor. Ama siz bedeni çökerterek, onun koyduğu sisteme de karşı geliyorsunuz. İsterseniz buna tümüyle nefsi mücadele deyin. Nefs demek, burada, doğanın ihtiyaçlarına hizmet etmek demektir. Yaşamakta olan insanın nefsi, Gurdjieff sistemine göre, dünya planetinin bir programından ibarettir. Onun size yüklediği bir program vardır; siz o programı kaldırmaya çalışıyorsunuz ortadan. Kendi üzerinizde çalışmaya girdiğiniz zaman, bedeni çökertmeye başladığınız zaman, nefisle mücadeleye başladığınız zaman, yani koruyucu kalkanın dışına çıktığınız zaman, bu programın işleyişi ortadan kalkıyor.

Dünya planetinin bizden istediği, kendi şartlarına uygun bir hayat sürdürmemizdir. O sadece fizik bedenin belli şekilde beslenip, belli şekilde üremesini vs. istemiyor. Ayrıca, bizim yayınlarımızı, yani psişemizden ve fizikimizden (ruhumuzdan değil) yayılan tesirlerin çok çeşitli şekillerde olabilmesi için, duygusal hayatımızda da

etkili oluyor. İşte, "astroloji" bundan doğmuştur. Astrolojinin en büyük marifeti insanların duygusal hayatını kontrol altına almaktır. Mekanik duygusal hayatın kontrolü, astrolojik tesirlerdedir.

Siz kendi üzerinizde çalışmaya başladığınız zaman, fizik bedeni çökertmeye başladığınız zaman duygularınızı da çökertiyorsunuz. Dünya için siz asi bir varlıksınız, istenmeyen bir varlıksınız. Çünkü siz ona hakim olmaya çalışıyorsunuz. O kozmik etki, sizi etkilememeye başlıyor. Yani onun oyunlarına, duygusal mekanizmanız yoluyla sizde meydana getireceği değişikliklere ket vuruyorsunuz. Yani nefsaniyete ket vuruyorsunuz. İnsanın kendi üzerinde çalışmasında yalan söylememek, kendini aldatmamak vardır. Neden? Bunların hepsi, o tesirleri kesmek içindir.

Astrolojik tesirler, kozmik tesirler bizim mekanik duygusal hayatımızı kontrol altında tutarlar. Sinirlenmenizden, hüznülenmenize; aşkıncıdan, nefretinize varıncaya kadar, tesir oradan gelir. Yani biz bu tesirlerin esiri miyiz? İnsan bu esaretten kurtulmanın yollarını aramalıdır.

(177) Ancak ferdi çalışma ile doğanın ihtiyaçlarını bozacak değişimler yapabiliyorsunuz. Yaşamakta olan biyolojik varlık, yaydığı tesirlerle sürekli olarak bu dünyanın kendi bünyesini, onun aurasını, onun astralini geliştirmeye çalışan birer organ vazifesini görüyor. Bütün canlılar bütün faaliyeti ile dünyayı tekamül ettiriyor. Doğanın ihtiyaçlarını bozacak değişimler ancak bireylerde meydana gelebilir; toplumda meydana gelmez. Tek tek siz şuurlanıp belirli bir seviyeye çıkabilerseniz, değişebilirsiniz. Eğer dünyanın genel tekamül düzenine bağlı olarak değişmeye kalkarsanız, yani hususi bir eğitimin dışında kaldığınız sürece hiçbir şey olmazsınız. Dünya ne kadar gelişirse, siz de o kadar gelişirsiniz. İnsanlarda bünye

bakımından pek fazla yetenek farkı yoktur. Ancak bunların içinden ayrı ayrı, tip tip insanlar kendiliğinden bir cehitle çıkarsa, kendilerini kurtarabilirler. Yani, Dünya'nın kendi fiziki gelişmesinin dışında bir başka gelişmeyi sağlayabiliyor.

(178) İnsan bedenli haliyle iki iş yapıyor: Birincisi, bedeni etkisi altında tutarken dünyanın ihtiyacı olan gelişmiş bir organik yapıyı yavaş yavaş geliştirmeye çalışıyor ve dolayısıyla dünyanın tekamülüne hizmet ediyor. İkincisi, aynı zamanda tecrübe yapan şuurlu bir varlık olduğu için ondan yararlanıyor. Yani devamlı karşılıklı bir alışveriş söz konusudur. Dünya bize bedeni veriyor, biz de ona tecübemizden doğan enerjiyle o bedenin birçok jene-tiğine yeni yeni şeyler ilave ediyoruz.

(179) Çeşitli mekanizmaların insana sunduğu biri olumlu, diğeri olumsuz birtakım imkanlar vardır. Orada bulunan varlığın üstüne düşen vazife, bu yığılan potansiyel arasında barışı, dengeyi sağlamaktır.

(180) İnsanın, tek başına, kendini özel bir biçimde geliştirmesi mümkün değildir. Bu bir ekole, özel bir tesire bağlanmak, bir organizasyona dahil olmakla mümkün olabilir. Bir yol göstericiye, bu yolu daha önce geçmiş bir öğretmene gerek vardır. Sufiler buna "mürşit" derler. Mürşit, müridinin gelişmesine göz kulak olur. Onun astral, mantal, kozal vs. denen süptil bedenlerinin gelişmesi için yol gösterir, ikaz eder. Mürit kendini bir şey sandığı vakit, "Dikkatli ol, ayağın kayar, bir şey olduğunu zannetme. Buralar hep geçicidir, daha yoldasın." der. Astral bedeninin gelişmesi biter, mantal bedene gelinir. Bu sefer mantal bedeni geliştirmeye başlar, onu faaliyete geçirir. Bu, yaşa-

makta olan bir varlığın macerasıdır. Daha sonra kozal beden denen ilahi bedene, yani sebebi ve sonucu kendinde olan bir sisteme gelinir. Bu gelişmeyi de tamamladıktan sonra siz bir yerde fen'aya uğruyorsunuz. Bütün dış tesirleri, değişkenliği, irade zafiyetini, yapamazlığı atıyorsunuz. Daha sonra tekrar geriye dönebilirsiniz. Ama artık o, siz değilsiniz; aydınlanmış durumdasınız. Yani, gene et bedenin hükmünü, doğal bedenin hükmünü ve mantal bedenin bütün hükümlerini yerine getiriyorsunuz, ama artık tam bir fen'aya uğramış durumdasınız. Sufiler bu yolda ilerlemeye "seyrifillah" derler. Yani, Allah'ın yolunda ilerlemek, Rabb'e götüren yolda ilerlemek. Mesele fizik bedenin ölümsüzlüğü değil, ruhun gelişmesidir. Yani kademe kademe çeşitli süptil bedenlerin gelişmesidir. Filozoflar bunları ayrı ayrı değil, her varlıkta mevcut olan unsurlar olarak ele alırlar. Yani bu bedenlerin hepsi nüve halinde insanda vardır ve bunların gelişmesi veya gelişmemesi söz konusudur. Fizik bedenin dışında astrali var, onun dışında mantali, onun dışında kozali var. Şu hayatlarında şu bedeni, bu hayatlarında bu bedeni geliştiriyor; derken "Tanrı'nın ateşi" tabir edilen kozal bedeni de geliştirdikten sonra artık fizik Dünya'ya enkarne olma zorunluluğundan kurtuluyor. Dördüncü beden en yüksek bedendir; "ateş" halinde ifade edilir. Bu durumda tepe şakrası gelişir. Mantalini geliştirmiş olanın şakralarının tipi değişiktir. Fizik bedeninde bazı enerji merkezleri faaliyete geçmeye başlar. Kozal bedenini geliştirmiş olan, artık sebeplilik, nedensellik ilkesine bağlı değildir. Muhakkak her hareketinin bir sebebi, bir sonucu olmaz. O hem sebeptir, hem sonuçtur. İstedikini, istediği şekilde, hiçbir sebebe bağlı olmadan yapabilir; determinizmin dışına çıkmıştır. Oysa bizim bir şeyi meydana getirebilmemiz için, deterministik olmamız lazımdır.

(181) Dünya'yı ve dünya insanını, evrenin merkezi ve en yükseği olarak kabul etme devri, yani cahillik devri kapanmıştır. Dünya, imkanları yeni yeni oluşan bir yerdir. Her şey imkan dahilindedir; mümkündür, ama yerli ve kalıcı değildir. Dünya, bir arena, bir tiyatro salonu gibidir. Dünya'da her şey ayrı ayrı gruplar tarafından, ayrı ayrı mekanizmalar tarafından, ayrı ayrı eğitici ve öğretmenler tarafından denenmektedir. Onun için Dünya'yı tanımlarken, "Babil Kulesi" denmiştir. Babil kulesinde kimse kimsenin konuştuğunu anlamaz; aralarında ayrılık ve geçimsizlik vardır.

(182) Evet, "Belli bir maddenin tabiatı, onun içinde tezahür ettirilen kuvvete bağımlı olarak büyük bir değişmeye uğrar." Uri Geller'in önünde metal çatal ve bıçaklar duruyor. Normal şartlar altında bunlardaki enerji bellidir. Ama bunların içinden Uri Geller'e has bir enerji geçtiği vakit, bu çatallar bükülüyor. Bu kadar sert bir cisim, her hangi bir dış müdahale olmadan nasıl bükülür? Demek ki, onun içinden başka tür bir enerji geçirilmiştir. Yani Uri Geller, o enerjiye yüklemiş olduğu talimata uygun olarak maddenin bükülmesini istiyor.

(183) Cin denen varlıklar insanın geri düzeydeki tesirleriyle beslenir. İnsanın pozitif değil, negatif artıklarıyla geçinir.

(184) Tek bilgi aşağı inerek yayılmıştır. Yani her ne kadar bu fizikte böyle, kimyada böyle, biyolojide böyle vb. ise de, prensiplerini ele aldığımız vakit, çok geniş olan o tabanın, çok dar bir noktaya yaklaştığını görürsünüz. Aynı prensip hepsinde vardır.

(185) Külli bilgiye bir örnek, her şeyin iki kuvvetten meydana gelmesidir. Yaradılış, biri pozitif, diğeri negatif olmak üzere iki kuvvetten oluşur. Bu iki güç bütün kainatta geçerlidir. Nereye giderseniz gidin, bununla karşılaşsınız. Tezahürler değişik olabilir, ama hepsinin ana kaynağı aynıdır.

(186) Tekamül, anlayışla yükselir. Ve anlayış, realiteye uymalıdır; hamhayal olan şey anlayış değildir. Tasavvufta da iki büyük anlayış vardır ve bunlar birbirine zıttır. Bunlardan biri "vahdet-i vücud"cular, diğeri ise "vahdet-i şühud"culardır.

Vahdet-i vücud'uların temsilcisi Muhiddin-i Arabi' dir. Ona göre, varlıkta vahdet vardır. Yani, yaratılmış olan her şey tektir ve O da Allah'tır. Bizim ayrı ayrı gördüğümüz her şey, Tanrı'nın bir yansımasından ibarettir. Arabi, varlığın prensibine göre, bütün her şeyin Allah'tan ibaret olduğunu öne sürer. Var olanların birliğini Tanrı'yla birleştirmiştir. Hakiki varlık kimdir? Hiç yok olmayan Allah'tır. O halde bütün her şey Allah'tan ibarettir. Böyle düşünürler.

Vahdet-i şühud'uların temsilcisi ise, İmam-ı Rabbani'dir. Realitede vahdet, birlik vardır, der. Ona göre vahdet-i vücud yoktur, varlıkta birlik olamaz. Allah, Kaadir-i Mutlak'tır, "Sen O'nunla nasıl birleşirsin?" der. Ona göre şühud (şehadetten gelir) birliği vardır, insanın gözünün gördüğü realiteler birdir. Tanrı'nın dışında olan her şeyde bir birlik vardır, fakat o her şey Tanrı'yla bir değildir. Diyor ki: "Varlığın şahit olduğu, gözle görebildiği veya hasseleriyle tanıyabildiği şeylerde, realitelerde birlik vardır; ama bu, Kaadir-i Mutlak ile bağlı değildir." Rabbani'nin bu görüşleri, Arabi'nin görüşlerinin tam tersidir. Rabbani'ye göre, Allah ile mahluku arasında, Arabi'nin

düşündüğü gibi bir rabıta kesinlikle yoktur. İnsan, O'nu ilim yoluyla anlar; varlık yoluyla bilmesine imkan yoktur. Çünkü insanın yapısında bu yoktur.

(187) Objektif bir şuurunuz yoksa, elde ettiğiniz bilgi için "Bu objektif bilgidir." diyemezsiniz. Objektiflikten yararlanmak istiyorsak, kendimizi her türlü peşin yargıdan uzak tutmamız gerekir. Örneğin, bir şeyi okurken, zihni boşaltıp öyle okumak lazımdır. Objektif bilgi, birlik fikrini getirir.

Birlik fikri, bizim şu andaki aklımızın ermeyeceği bir meseledir. Bizim için sübjektif değerler, yani duygusal hayat geçerli olduğundan, birlik halini kavramamıza imkan yoktur. Sadece akli seviyede, kuramsal bir anlayışla külli bilgiden söz edebiliriz, ama onu anlamamız mümkün değildir. Üstelik lisanımız, bu bilgiyi aktarmakta yetersizdir. Yani, bilgi alış verişimiz daima eksiktir. Mitle- rin, sembollerin ve bazı batını formüllerin meydana gelmesinin sebebi budur. İnsanların kavramlar hakkında kendilerine göre anlayışları vardır; insanlar objektif şuura sahip olmayıp, genellikle sübjektif hareket ederler. Oysa objektif bilginin kalıcı olması gereği vardır. İşte bu yüzden sembolizm ortaya çıkmıştır.

(188) Yukarıda ne çizilmiş ise, aşağıda o gerçekleşiyor. Yani Yukarısı, mükemmelen kendi iradesini aşağıya uyguluyor. "Teslim olan"ı en iyi şekilde götürüyor. Bazı özel durumlu olanlar var ki, onlar içinde bulunduğumuz sistemin mekanikliğinin dışına çıkabiliyorlar. Yani determinizm dışına çıkarak, endeterministik bir şekilde, sebep ve sonucun daima aynı olmadığını, başka sonuçların da olabileceğini, onlar kendi nefislerinde yaşayabiliyorlar. Bunun için kendini gerçekten bilmek gerekir.

İNSANIN GERÇEĞİ

"KENDİNİ BİLMEK"

Kendini bilmek ya da tanımak, insanın değişmesi zorunluluğunun doğal bir uzantısıdır. Değişmek, uyanmak, şuurlanmak için fazlalıkları terk etmek, içsel bir mücadeleye girişmek, özdeşleşmeyi kolaylaştıran bağımlılıklardan soyunmak şarttır. Üstün çaba gösterilmeden, kendi üzerinde çalışmadan değişmek, uyanmak, şuurlanmak mümkün değildir. Bütün inisiyatif öğretilerin temeli TERK'e dayanır.